

T.C.
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

ZİYÂÎ İSMÂİL BİN ALİ METÂLİÜ'L-ÂLİYE Fİ
GURRETİ'L-GÂLİYE [1B-120A] GİRİŞ-METİN-DİZİN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Neslihan ÖZGÖK

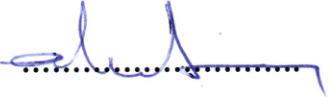
Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Bilge KAYA YİĞİT

BOLU 2019

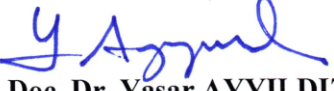
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Neslihan ÖZGÖKe ait “Ziyâf İsmail bin Ali-Metâliü'l-Âliye fi Gurreti'l-Gâliye [1b-120a] Giriş-Metin-Dizin” adlı çalışma, jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında **Yüksek Lisans Tezi** olarak oy birliğiyle/ oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

07.08.2019

Unvan, Adı, Soyadı	İmza
Üye (Tez Danışmanı) : Dr. Öğr. Üyesi Bilge KAYA YİĞİT	
Üye : Prof. Dr. İ. Gülsel SEV	
Üye : Dr. Öğr. Üyesi Abuzer KALYON	

Sosyal Bilimler Enstitüsü Onayı

Doç. Dr. Yaşar AYYILDIZ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ETİK UYGUNLUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum, "**Ziyâî İsmail Bin Ali Metâliü'l-Âliye Fi Gurreti'l-Gâliye [1b-120a] Giriş-Metin-Dizin**" başlıklı çalışmanın yazılmasında, bilimsel ve etik kurallara uyulduğunu, başvurulan kaynaklardan yapılan alıntılarının bilimsel kurallara uygun olarak metin içinde, dipnotlarda ve kaynaklarda gösterildiğini, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin tamamının ya da bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitede bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Neslihan ÖZGÖK

07.08.2019

ÖNSÖZ

İlk yazılı kaynakların ortaya çıkmasından bu yana şair ve yazarların şiirin yanında din ve devlet büyüklerinin hayatlarının anlatıldığı biyografik eserler oluşturması tarihi kaynaklara yardımcı bir unsur olması açısından önemli bir yere sahiptir. Türklerde Orhun Kitabeleri'yle bu türün ilk örnekleri verilmiştir. 15.yy.'dan sonra gelişmeye başlayan biyografi türü, fakihlerin ve hattatların yazmış olduğu Hz. Muhammed'in hayat hikayeleri ve önemli din adamlarının hayatlarını konu alan eserler örnek alınarak kaleme alınmaya başlanmıştır.(Emecen, 1999:83) Ayrıca şairlerin hayatlarından ve eserlerinden bahseden biyografi türünden önce yazılmış şair tezkireleri de biyografi'nin bir tür olarak gelişmesine katkı sağlamıştır. Çağatay sahasında Ali Şir Nevai'nin Mecalisü'n-Nefais'i ve Anadolu'da ilk şair tezkiresi olarak Sehi Bey'in Heşt Behişt 'inden sonra bu tür giderek yaygınlaşmıştır.(Levend,1984:257) Oluşturulan bu tezkirelerde şairlerin hangi padişah döneminde yaşadığı ve yazdığı şiirleri hangi padişaha ithaf ettiği ifade edilmiştir.

Çalışmamıza konu olan "Metâliü'l Âliye fi Ğurreti'l Ğâliye " adlı eser Hekimoğlu Ali Paşa'nın hayatını anlatan biyografik bir eser olarak karşımıza çıkmaktadır. Eserin yazarı Ziyaeddin bin İsmail'dir. Eserde babasının katıldığı savaşları, aldığı görevleri tarihi bir sıralamaya tabii tutarak anlatmaktadır. Eserin bilinen 5 adet nüshası mevcuttur. İncelediğimiz nüsha İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'nde bulunan TY 2486 numaralı, yazarın bizzat kendi kaleme aldığı düşünülen nüshadır. Çalışmamız 1b-120a numaralı varakların transkribe edilmesini içermektedir. Bunun yanı sıra eserin yazarı ve eserden yola çıkarak Hekimoğlu Ali Paşa'nın müstakil tarih kitaplarında da yer alan hayatına yer verilmiştir. Eseri, diğer tarihi kaynaklardan önemli kılan unsur Hekimoğlu Ali Paşa'nın hayatının oğlu tarafından görüldüğü biçimde kaleme alınmış olmasıdır.

Çalışma sürecim boyunca yanımda olup bana yol gösteren değerli danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Bilge Kaya Yiğit'e; beni eğitim hayatım süresince destekleyen aileme ve emeği geçen herkese teşekkür ederim.

Neslihan ÖZGÖK

07.08.2019

ÖZET

ZIYAİ İSMAİL BİN ALİ'NİN “METALİÜ'L ALİYE Fİ GURRETİ'L GALİYE” ADLI ESERİ [1b-120a] VARAKLARI

Neslihan ÖZGÖK

Yüksek Lisans Tezi

Türk Dili ve Edebiyatı Ana bilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Bilge KAYA YİĞİT

Ağustos 2019, 399 + xi Sayfa

Biyografi ve tarih yazıcılığı Osmanlı Devleti'nde 15. yüzyıl itibariyle başlamış ve devletin son dönemine kadar devam etmiştir. Bu eserlerin yaygınlaşması tarihi ve edebi olayların açıklamasında oldukça önemli bir kaynak görevi görmüştür. Tezimizin konusu olan eser bizzat oğlu tarafından kaleme alınması Hekimoğlu Ali Paşa'nın hayatı hakkında ayrıntılı bilgiler içermesi yönünden tarihi ve edebi açıdan önemli bir eserdir. İncelediğimiz eser olan “Metalü'l-Aliye fi Gurreti'l-Galiye” 1760 yılında İsmail Ziyaeddin bin Ali tarafından yazılmıştır. Eserde Osmanlı Devleti'nde sadrazamlık makamında bulunan Hekimoğlu Ali Paşa'nın hayatı ve yer aldığı devlet görevleri tarih kronolojisine sadık kalınarak ayrıntılı bir şekilde anlatılmaktadır.

Eserin 5 adet yazılı nüshası bulunmaktadır. İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi TY 2486 numaralı nüsha, İstanbul Üniversitesi TY 2349 numaralı nüsha, İstanbul Üniversitesi TY 1207 numaralı nüsha, İbnülemin Koleksiyonu 3442 numaralı nüsha ve Viyana Devlet Kütüphanesi 1114 numaralı nüshadır.

Çalışmamızın amacı Hekimoğlu Ali Paşa'nın hayatı üzerinden yaşadığı dönemin özelliklerinin daha iyi anlaşmasını sağlamak ve eserden yola çıkarak tarihi belgelerdeki dilin ve metnin içindeki şiirlerin edebi yönden önemini ortaya koymaktır.

Çalışmamız giriş, metin, dizin-sözlük ve sonuç olmak üzere 4 ana bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde eser ve eserin nüshaları hakkında bilgi, eserin yazarı olan

Ziyaeddin bin Ali'nin hayatı, Hekimoğlu Ali Paşa'nın hayatı, metindeki şiirlerin hangi nazım şekliyle, hangi şairler tarafından hangi vesileyle yazıldığı tespit edilmiş ve metin içinde aruz vezinleri bulunmuştur. İkinci bölümde İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi TY 2486 numaralı nüsha müellifin el yazısıyla yazıldığı için adı geçen nüsha esas alınarak metnin transkripsiyonlu metni hazırlanmıştır. Üçüncü bölümde metin içerisinde geçen Türkçe, Arapça, Farsça kelimelerin metnin içinde kullanıldığı anlamlar ve bu kelimelerin geçiş sıklığı istatistiksel olarak belirtilmiştir. Dördüncü bölümde metin hakkında tespit edilen sonuçlara yer verilmiştir. Kaynakça kısmında metnin çözümlenmesinde yararlanılan kaynaklara yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: “Metaliü'l Aliye fi Gurreti'l Galiye”, Ziyaeddin bin Ali, Hekimoğlu Ali Paşa, 18.Yüzyıl Türk Edebiyatı, Klasik Türk Edebiyatı

ABSTRACT**FOILS OF ZIYAI ISMAIL BIN ALI'S WORK CALLED "METALIU'L ALIYE
FI GURRETI'L GALIYE" [1b-120a]****Neslihan ÖZGÖK****Master of Arts Thesis****Department of Turkish Language and Literature****Thesis Supervisor: Asst. Prof. Bilge KAYA YİĞİT****August 2019, 399 + xi Pages**

The writing of history and biographies began in the 15th century in the Ottoman Empire, and lasted until its collapse. The increasing availability of such works provided valuable sources for the passing down of history and literature. The subject of the present study, "Metalıu'l-Aliye fi Gurreti'l-Galiye" written in 1760, is of great historical and literary importance because it gives detailed and chronologically accurate information about the life and services of Grand Vizier Hekimoglu Ali Pasha, written by his son, Ismail Ziyaeddin bin Ali.

The book has five copies, three of which are kept under the pressmarks of TY 2486, TY 2349, and TY 1207 by the Library of Istanbul University, with the other two copies found in the Library of İbnülemin Mahmut Kemal and the Austrian National Library in Vienna under the pressmarks of 3442 and 1114, respectively.

The present study aims to provide a better understanding of the time of Hekimoglu Ali Pasha through his biography, and to determine the literary comprehensibility of the language used in historical documents and the poems in the text based on the book.

The present study is composed of four sections, namely introduction, text, index-dictionary, and conclusions. In the introduction section, information about the book and its copies, the life of the author Ziyaeddin bin Ali, and the life of Hekimoglu Ali Pasha is given, the poems in the text are reviewed in terms of the type of verse used, their authors and their aims, and the aruz prosodies in the text have been detected. In the second section, the text has been transcribed based on the copy with the pressmark of TY 2486 kept in the Library of Istanbul University, as this copy was the original manuscript of the author. In the third section, the contextual meanings of the Turkish, Arabic, and Persian words used in the text are given, and the frequencies at which these words are used are statistically analyzed. In the fourth section, conclusions derived from the study on the text are provided. The references section lists the sources referred to for text analysis.

Keywords: “Metaliu’l Aliye fi Gurreti’l Galiye”, Ziyaeddin bin Ali, Hekimoglu Ali Pasha, 18th Century Turkish Literature, Clasic Turkish Literature

İÇİNDEKİLER

ONAY SAYFASI.....	ii
ETİK UYGUNLUK BEYANI.....	iii
ÖNSÖZ.....	iv
ÖZET.....	vi
ABSTRACT.....	viii
İÇİNDEKİLER.....	x
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xi

I. BÖLÜM

1. GİRİŞ.....	1
1.1. Eser ve Nüshaları Hakkında Bilgi.....	4
1.2. İsmail Ziyâeddîn Bey'in Hayatı	7
1.3. Hekimoğlu Ali Paşa'nın Hayatı.....	8
1.4. Eserde Yer Alan Manzumeler ve Ayetler.....	10

II. BÖLÜM

2. METİN.....	27
---------------	----

III. BÖLÜM

3. DİZİN-SÖZLÜK.....	152
3.1. Dizin.....	152

IV. BÖLÜM

4. SONUÇ.....	397
KAYNAKLAR.....	399

EKLER

EK 1: Kullanılan transkripsiyon işaretleri.....	401
---	-----

KISALTMALAR LİSTESİ

Ar	: Arapça
Far.	: Farsça
Fr.	: Fransızca
Tr.	: Türkçe
La.	: Latince
Hz.	: Hazreti
TDK	: Türk Dil Kurumu
TTK	: Türk Tarih Kurumu
Yun	: Yunanca
yy	: Yüzyıl
İst.	: İstanbul
Üni.	: Üniversite
TY	: Türkçe Yazmalar
Kütüp.	: Kütüphane

I. BÖLÜM

1. GİRİŞ

18. yüzyıl Osmanlı devleti için diğer yüzyıllarda olduğu gibi önemli gelişmelere sahne olmuştur. Bu yüzyıl Osmanlı devleti için çeşitli sorunların ve siyasi bakımından oldukça ağır bir dönemin yaşandığı bir yüzyıldır.(Mengi 2011:227) Avrupa devletleri ile olan savaşlarda galibiyet alınmaması batının üstünlüğünü iyiden iyiye kabul ettirmiştir. Devlet iç ve dış baskıların etkisiyle gerileme dönemi diye isimlendirilen (1699) Karlofça Antlaşmasıyla başlayıp (1730) Patrona Halil isyanıyla sona eren döneme girmiştir. (İsen 2013:41)

Bu dönemde Rusya, Avusturya, İran, Fransa, Venedik gibi ülkelerle savaşlar yapılmış Osmanlı ordusu ve hazinesi bundan oldukça olumsuz etkilenmiştir. Savaşların kaybedilmesi, toprak kayıplarının artması, hazine gelirlerinin azalması ve orduda bozulmaların başlamasıyla Osmanlı Devleti Avrupadaki gelişmeleri yakından takip etmek zorunda kalmıştır. Böylece diğer devletlerle kültürel bir etkileşim başlamıştır. Gerileme dönemi içinde yer alan Lale devri “1718-1730” yılları arasındadır. Bu dönemde daha çok kültürel değişimlere ağırlık verilmiş askeri ıslahatlara pek yer verilmemiştir.

Lale devri olarak adlandırılan bu dönemde zevk ve eğlencenin ön planda olması, başa geçen padişahların şairleri desteklemesi şiirin gelişmesinde, yazılan eserlerin ve şairlerin sayısının artmasında oldukça etkili olmuştur. Elde edilen bulgulara göre, bu yüzyılda 1322 şair yetişmiştir. Ayrıca bu dönemde diğer yüzyıllarda olduğu gibi Türk edebiyatı açısından önemli sayılan şiir ve düzyazı örneklerine rastlanmaktadır. (Şentürk-Kartal 2011:298) Bu dönemde şairler pek çok şiir akımından etkilenerek eser vermişlerdir. Dönemin önemli şairleri olarak Nedim, Şeyh Galip, Koca Ragıp Paşa gibi şairler yetişmiştir. Düzyazı da ise daha çok tarih ve tezkireler tercih edilmiştir. Tarih

yazıcılığında Naima, Raşit ve Silahdar-zade tezkirelerde Safayi, Salim ve Ramiz öne çıkmaktadır. Tarihlerde dönemin padişahları ve devletin önde gelen devlet adamlarının hayatlarına tezkirelerde ise daha çok dönemin önemli şair ve yazarlarının hayatlarına yer verilmiştir. Bu özellikleriyle yazılan eserler hem tarihi hem de biyografik bir özellik taşımaktadır.

Bunlardan biri de çalışmamıza konu olan Ziyaeddin bin Ali tarafından 1760 tarihinde yazılmış Hekimoğlu Ali Paşa'nın hayatını anlatan eserdir. Eserin adı Metaliü'l-Aliyefi Gurreti'l-Galiye'dir. Eser Hekimoğlu Ali Paşa'nın ölümünden sonra kaleme alınmıştır. Eserde Hekimoğlu Ali Paşa'nın doğumundan itibaren üç kez yapmış olduğu sadaret görevi, çeşitli vazifeleri ve ölümüne kadar olan zaman dilimi anlatılmaktadır. Eser tarihi bir kaynak olmasının yanında biyografik bir eser olması bakımından da oldukça dikkat çekicidir. Eserde tarihi olayların yanı sıra oğlunun babasına yazdığı şiirler ve dönemin bazı şairlerinin Hekimoğlu Ali Paşa'ya ithafen yazdığı şiirleri de ihtira etmektedir. 18. yüzyılda Arapça ve Farsça'nın Osmanlı şair ve yazarları üzerindeki etkisi bu eserde Ziyaeddin İsmail'in kullandığı Arapça ve Farsça tamlamalar ile çeşitli ayet ve dualardan anlaşılmaktadır. Eseri incelerken esas alınan nüsha 301 varaktan oluşmaktadır. İncelememiz 1b-120a varakları arasını içermektedir. Eserin bilinen 5 adet nüshası vardır. İst. Üni. TY 1207 numaralı nüsha, İst. Üni. TY 2349 numaralı nüsha, İst. Üni. TY 2486 numaralı nüsha, İbnülemin Koleksiyonu 3442 numaralı nüsha ve Viyana Devlet Kütüp. 1114 numaralı nüshadır. Eserin esas alınan nüshasında sayfalar kırmızı mürekkeple çerçevelenmiştir. Nüshanın pek çok sayfasında başlıklar kırmızı mürekkeple der-kenar olarak yazılmıştır.

Çalışmanın Konusu

Çalışma, 18.yüzyıl'da Osmanlı Devleti'nde sadrazamlık yapmış Hekimoğlu Ali Paşa'nın hayatını anlatmak için yazılmış olan Metâliü'l-Âliye Fi Gurreti'l-Gâliye'nin transkripsiyonlu metni, inceleme ve dizin bölümlerinden meydana gelmektedir.

Çalışmanın Önemi

Çalışmamız, 18.yy'da Osmanlı Devleti'nde önemli bir mevkiide bulunan Hekimoğlu Ali Paşa'nın hayatının daha ayrıntılı bir şekilde öğrenilmesi ve Ali Paşa'nın yaşadığı dönemde Osmanlı tarihine ışık tutması bakımından oldukça önemlidir.

Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı; 1b-120a numaralı varaklarını transkribe etmek, eserin kütüphanelerde mevcut bulunan nüshalarını tanıtmak, dizin ve sözlük hazırlamaktır.

Çalışmanın Yöntemi

Çalışma, Giriş, Metin, Dizin ve Sonuç bölümlerinden oluşmaktadır.

Giriş bölümünde eser ve eserin yazarı olan Ziyaeddin bin Ali hakkında bilgi, Hekimoğlu Ali Paşa'nın hayatı, metindeki şiirlerin, şairleri ve aruz vezinleri tespit edilmiştir. İkinci bölümde "Metâliü'l-Âliye Fi Gurreti'l-Gâliye" adlı metin Times Turkish Transkripsiyon fontu ile transkribe edilmiştir. Osmanlıca metin içinde bulunamayan kelimeler transkribe edilmiş metne fotoğraf şeklinde eklenmiştir. Dizin bölümünde metin içerisinde kullanılan Türkçe, Arapça, Farsça kelimelerin anlamları dil özelliklerine dikkat edilerek gösterilmiş ve bu kelimelerin metin içinde yer aldığı sayfalar belirtilmiştir. Dördüncü bölümde incelenen metinden yola çıkılarak bazı sonuçlara varılmıştır.

1.1. METÂLİÜ'L ÂLİYE Fİ GURRETİ'L GÂLİYE NÜSHALARI

İSTANBUL ÜNİ. TY 1207 NUMARALI NÜSHA

İstanbul Üni. Küt. bulunan bu nüsha TY 1207 numaralı bölümde bulunmaktadır. Nüsha talik yazıyla yazılmış olup ilk yedi sayfasında hangi konulardan bahsedildiğini anlatan bir fihrist bulunur. Esere başlanılan ilk sayfa tezhiplerle süslenmiştir. Tezhipin bulunduğu sayfa 10 satır olup diğer sayfalar 15 satırdan oluşur. Sayfalardaki yazılar kırmızı çerçevelerle belirlenmiştir. Bazı sayfalarda yine kırmızı kalemle başlıklar derkenarlara yazılmıştır. Nüsha 209 varaktan oluşmaktadır. Nüshanın cildi bordo şemseli bir ciltten oluşur ve nüsha Bismillahi'r-rahmani'r-rahim Zinet-i envar-ı kelâm-ı kadîm ifadesiyle başlayıp aşağıdaki beyitle son bulur :

Yem-i iḥşân-ı 'âliden açılıp dürr-i necef
Gurre-i 'Aliye nâmıyla yazıldı bu tuḥaf 'Ali Pâşâ

'Ali Pâşâ eserin kıldı

İSTANBUL ÜNİ. TY 2349 NUMARALI NÜSHA

İstanbul Üni. Yazma Eserler Kütüp. bulunan diğer nüsha TY 2349 numara ile kayıtlıdır. İlk sayfasında Osmanlı mührü bulunur. Eser kahverengi ciltlidir. Cildin kapağı ebrularla, eserin ilk sayfası tezhiplerle süslüdür. Esere besmele ile başlanmıştır. Nüsha talik yazıyla yazılmış olup 29 satırdan oluşmuştur. Satırlar birbirine oldukça yakındır. Tezhipli sayfa 24 satırdan oluşur. Sayfalardaki yazılar kırmızı mürekkeple çerçevelenmiştir. Yer yer bazı sayfalarda der-kenar bölümlerinde ilave bilgi bulunur. Bu nüshada harfler daha küçük karakterlerle yazılmıştır. 135 varaktan oluşmuştur. TY 2486 ve TY 1207 numaralı nüshalara göre nüshanın yazısı müsvedde görünümündedir.

VİYANA DEVLET KÜTÜPHANESİ NÜSHASI

Bu nüsha Viyana’ da Devlet Kütüp. 1114 numara ile Yazma Eserler bölümünde kayıtlıdır. Eserin son cümlesinden sonra Es-seyyid Yahya bin el-Müftî Abdullah tarafından eserin yazıldığı belirtilmiştir. İlk sayfadaki cildin üst kısmında târîh-i şadr-ı esbâk merhûm Ali Paşa yazmaktadır. İç kapağında şahib-i memalik-i Molla Osman yazmaktadır. 1223 tarihli Osmanlı mührü bulunur. Eserin besmeleyle başladığı sayfadan bir önceki sayfa tezhiplerle süslenmiştir. Tezhipli sayfa 14 satırdan oluşur. Diğer sayfalar 22 satırdan oluşmaktadır. Nüshadaki başlıklar siyah mürekkeple ve bazı özel isimler kırmızı mürekkeple yazılmıştır. İlk iki sayfadaki yazılar yıldızlarla çerçeveli sayfalardaki yazılar ise çerçevesizdir. Bazı kelimelerin altı veya üstü kırmızı mürekkeple çizilmiştir. Bu nüshada hem eski hem yeni harflerle varak numarası belirtilmiştir. 167b numaralı varakta 1176 senesinin Şaban ayında kaleme alındığına dair bilgiyle nüsha sona ermektedir. Nüshanın dış kapak sayfasında Hekimoğlu Ali Paşa ve Sultan Mahmud Han övgüsünde yazılmış şiirler yer almaktadır. Kapağın içinde Avusturya Devlet Kütüp. ait bir mühür bulunur.

İSTANBUL ÜNİ. TY 2486 NUMARALI NÜSHA

Bu nüshanın cilt kapağı bordo renkli, yıldızlarla ve şemselerle süslenmiştir. İç kapakta kelime-i tevhid bulunur. Nüshanın ilk sayfası yıldız çerçevelerle süslenmiş olup, besmeleyle başlamıştır. Nesih yazıyla kaleme alınmıştır. İlk sayfalarda bazı cümle sonları yıldız şeklinde güllerle sona ermiştir. İlk bölümde eserin kaleme alınış sebebi yer alır. Eserin der-kenarına kırmızı mürekkeple başlıklar yazılmıştır. Varak numaraları arapça sayılarla ve kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Nüshanın satırları kırmızı çerçeveye belirginleştirilmiştir. Tezhipli sayfa 10 satır olup, diğer sayfalar 15 satırdan oluşmaktadır. Eserin hatime-i tarih diye bitirildiğini gösteren başlık vardır. Eserin sonundaki dörtlükte 1174’te tamamlandığına dair bilgi verilmiştir. 301/a varak numaralı sayfayla sona ermektedir. Nüshanın arka kapağında Hekimoğlu Ali Paşa ile ilgili doğum tarihi, sadaret

tarihi, aldığı görevler, vefat tarihi gibi önemli tarihler yer almıştır. Son kapağında ise kütüphane mührü bulunur.

İBNÜLEMİN KİTAPLIĞI 385 NUMARALI NÜSHA

Bu nüsha İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi İbnülemin Mahmud İnal Koleksiyonu 3442 numara ile kayıtlıdır. Bu nüsha nesih yazıyla yazılmıştır. Toplam 341 varaktan oluşur. Sayfalar 15 satırdan meydana gelmektedir. Eser besmeleyle başlamış olup, bordo, mavi, yıldızlı tezhiplerle süslenmiştir. İlk sayfanın son satırları eksiktir. Başlıklar sayfa kenarlarında kırmızı mürekkeple yazılmıştır. İbrahim Hulusi tarafından 1760 (Hicri 1174) tarihinde istinsah edilmiştir.

1.2. Ziyaeddin Bin Ali'nin Hayatı

Metaliü'l-Aliye fi Gurreti'l-Galiye'nin yazarı olan İsmail Ziyaeddin'in doğum yılı ve yeri hakkında tarihi kaynaklarda bir bilgiye rastlanılmamaktadır. Sadrazam olan Hekimoğlu Ali Paşa'nın oğludur. Medrese eğitimi aldığı ve mülazım olarak göreve başladığı bilinmektedir. Süleymaniye medresesinde müderrislik yaptığı, İzmir ve Bursa kadılığı görevini üstlendiği bilinmektedir. Anadolu sadrı payesini aldığı 1775 tarihinde de vefat etmiş ve Ali Paşa'nın yanına defnedilmiştir.(Erdem 1994:193) Bilinen iki adet eseri bulunmaktadır. Bunlardan biri "Metaliü'l Aliye Fi Gurreti'l Galiye" diğeri ise Babinger tarafından varlığından bahsedilen Vakayinamesidir. Bunun yanı sıra kendi dönemindeki bazı şair tezkirelerinde şiirlerine yer verilmiştir.(Kesik 2014)

1. Vakayi-name :

1727-1757 tarihleri arasında yaşanan tarihi olayları anlatan eseridir. (Babinger, 2000 :327)

2. Metaliü'l Aliye fi Gurreti'l Galiye :

Eserin bir diğeri adı Tarih-i Ali Paşa olarak bilinmektedir. Eserde Ali Paşa'nın bulunduğu görevler ve katıldığı seferler kronolojik olarak verilmiştir. 1760 yılında tamamlanmıştır.

1.3. Hekimoğlu Ali Paşa'nın Hayatı

Hekimoğlu Ali Paşa'nın 1689 yılında İstanbul'da doğduğu bilinmektedir. Babası'nın sarayda hekimbaşı olduğundan dolayı çocukluğunda iyi bir eğitim almıştır. III.Ahmet ve III. Osman dönemleri arasında üç defa sadrazamlık görevi üstlenmiş 18.yy'ın önemli bir devlet adamıdır.(Çolak 1997:2) Bunların süreleri ve zamanları birbirinden farklılık göstermektedir. III. Ahmed zamanında silahşörlükle girdiği sarayda dergah-ı ali kapıcıbaşılığı yapmış, daha sonra Zile voyvodalığına yükselmiştir. 1722'de mir-i miranlık rütbesiyle Adana ve Halep valiliği yapmıştır.

Damad İbrahim Paşa döneminde onun da desteğiyle Türkmen ağalığına getirilerek Türkmen aşiretlerini düzene koymuştur. 1725'de Köprülüzade Ahmed Paşa'yla İran seferinde Tebriz'in fethindeki başarıları sebebiyle Anadolu Beylerbeyliğine layık görülmüştür. (Uzunçarşılı 2011:180) Hekimoğlu Ali Paşa'nın siyasi alanda başarıları saray çevresini rahatsız etmiş ve bu kişiler Hekimoğlu Ali Paşa'yı saraydan uzaklaştırmak istemişlerdir. Tahmasb'ın Osmanlılarla anlaşma yapmak istemesi üzerine Tebriz ser-askeri Abdullah Paşa'ya haber gönderilmiş, Abdullah Paşa'nın rahatsızlığı sebebiyle yerine Hekimoğlu Ali Paşa ser-askerliğe uygun görülmüştür. Daha sonra ise Tebriz muhafızı olarak görev yapmıştır. İran savaşlarının yeniden başlamasıyla birlikte Diyarbakır valiliğine tayin edilmiştir. Ancak İran'ın yeniden kaybedilmesiyle Ali Paşa Erzurum seraskerliğine getirilmiştir. 1731 yılında boşaltılan Tebriz'i alan Ali Paşa bu başarısından dolayı sadrazamlığa getirilmiştir. Bu sadareti üç yılı aşkın süre devam etmiştir. (Uzunçarşılı 1995:330) Sadrazamlığı döneminde Avrupadaki veraset savaşlarını yakından takip etmiştir. Bağdat taraflarında baskı yaratan Nadir Şah'la barış yapmıştır.

Ancak İran olayı neticesinde Nadir Şah'la barış yapmak istemesi yüzünden sadrazamlıktan azledilmiştir. (Uzunçarşılı 1995:227) Bu görevinden sonra ise Bosna Valiliğine getirilmiştir. Belgrad'ı işgalden kurtarmıştır. 1741'de ise ikinci kez sadrazamlığa getirilmiştir. İran savaşlarının hazırlıklarını uzatması sebebiyle padişahın

tepkisini çekmiş ve ikinci defa sadrazamlıktan azledilerek Midilli adasına sürülmüştür. Kısa bir aradan sonra affedilerek Anadolu valiliğine getirilmiştir. III. Osman zamanında padişahla oldukça ters düşen Ali Paşa hakkında idam kararı verilmiş ancak Valide Sultanın etkisiyle affedilmiştir ve Kıbrıs'a sürülmüştür. Bundan sonra yine bir çok valiliğe getirilmiştir. Askerleri tarafından zehirlendiği rivayet edilse de oğlu mesane hastalığından 1758 de vefat ettiğini kaydeder.

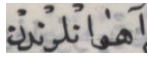
1.4. Eserdeki Beyitler ve Ayetler

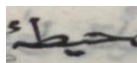
18. yüzyılda şairler daha çok gazel ve kaside nazım şeklinde eserler vermişlerdir. Çalışmamızda 1b-120a arasında mevcut bulunan şiirlerin kalıpları ve ayetlerin anlamları verilmiştir. Metinde daha çok Ali Paşa'yı övmek için kaside nazım şekli kullanılmıştır. Toplamda 36 adet şiir bulunmaktadır. Bazı şiirlerin şairleri bilinmekteyken bazılarının da isimleri belirtilmemiştir. Tek beyitten oluşan münferid beyitler de mevcuttur. Metinde şiiri olan şairler: Seyyid Vehbi, Nevres Efendi, Vehbî Efendi, Hıfzî Efendi, Münif Efendi, Rahmi Efendi, Çelebizade Asım Efendi, Sami Efendi, Nahifî Efendi, Ragıp Efendi, Naşid Efendi, İshak Efendi, Bahaizade İsmail Efendi ve Fethî Efendi'dir. Çoğu Ali Paşa'nın sadareti için yazılan bu şiirlerde kullanılan başlıca kalıplar şunlardır: Feilātün Feilātün Feilün (Fa'lün) , Mefāilün Mefāilün Mefāilün Mefāilün, Fā i lā tün Fā i lā tün Fā i lā tün Fā i lün, Fā i lā tün Fā i lā tün Fā i lün, Me fā i lün Fe i lā tün Me Fā i lün Fe i lün, Mef ū lü Fā i lā tū Mef ū lü Fā i lün.

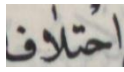
1.5. Eserdeki Kelime Hataları

18. yüzyıl'da Arap ve Fars kültürünün etkisiyle ayetler ve Arapça mazmunlara sıkça yer verilmiştir. Metin içerisinde noktalama yanlışlarından dolayı birçok kelimedede hata vardır, bazı 'b' harfiyle yazılması gereken kelimeler 'p' harfiyle yazılmıştır. Tespit edilen kelime yanlışları doğrularıyla düzeltilmiştir. Bunlar şu kelimelerdir ;

 baz > baz[gu] (11b/7)

 āhvān > āhuvān

 ḥayṭ > ḥayṭ

 iḥtilāf > iḥtilāf

ایماد imād > ʿimād

تکابوی tekabuy > tekapuy (111b/11)

حیلا اده cila-ade > cila-[d]ade (115a/9)

[8b-9a]

Münif Efendi tarafından yazılan kasidedir

Me fā ī lūn Me fā ī lūn Me fā ī lūn Me fā ī lūn

Biḥamdillāh ki bir zāt-ı kerīm ü āsumān pāye

Kim oldı sāye-baḥş-ı reʿ fet ü iḳbāl-i Şehbāʿ ya

Ḥoşā teşīr-i yümn-i maḳdem-i pāşā-yı zī-şān kim

Meserret oldı sārī her dil-i gām-gīn ü şeydāya

O deñlü şaffdur āyīne ṭabʿ-ı ki baḳdukça

Gelür jeñg-i keder reşkile mirʿāt-ı mücellāya

Ḥulūş-ı niyyeti ol rütbe kim teʿyīd-i Rabbānī

Her emrinde ider Mañşūr gālīb ḥayl-i āʿ dāya

Hele ḥayli zāmāndur olmadı maḥrūse-i Şehbā

Muvaffaḳ-ber bu gūne dāver-i bī-misl-i hem-tāya

Ḥüdā manzūme-i iḳbālını itsün mediʿl-eyyām

Bu nüh eflāḳ-ı nīlī-fām-ı gerdün üzre pīrāye

Bu vech üzre Münifā yazdılar tāriḥ-i teşrifin

ʿAlī Pāşā kemāl-i ʿadl ile lütf oldı Şehbāya

Ḥāme-i nādire-fermā-yı ʿacāyib

Ve kilik-i samiregü-ya-yı garāʿib

[9b]

Fā i lā tūn Fā i lā tūn Fā i lā tūn Fā i lūn
 Raşş-rān-ı kerem ü rākib-i esb-i devlet
 Cünbiş-i Edhem-i eltāfına yoķ pāyānı

[11b]

Umūrında ider elbette icrā hükmüni taķdīr
 Sen isterseñ rızā göster gerek ķıl şarfına tedbīr

[39a]

Rahmī Efendi tarafından yazılan kasidedir

Mef ū lū Me fā ī lū Me fā ī lū Fe ū lūn

Faħr-i vüzerā haydar-ı kerrār-ı zamāne

Destūr-güzīn şaf-şiken-i leşker-i a' dā

Ser-^ç askeri nuşret-eşer mülk-i Revān kim

Oldur sipeh-ārā-yı zafer āşaf-ı yektā

Çıktukça ider ma^ç reke-i ħarb u ķitāle

Bir ħamle-i şīr-ānede biñ düşmen-i ifnā

At sürse eger tiğ be-kef ķalb-i sipāha

Hep Rüstem ü Zal olsa dayanmaz aña a' dā

Ol āşaf-ı leşker-keş ü iķlīm-güşānıñ

Eylerse revā virdi zebān vaşfını dünyā

Kim müddet-i yek-mahede bi-^ç avn-i ilāhi

Mānend-i eħad idi iki ğazve-i ğarrā

...

[40a]

Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün

Umûrunda ider elbette icrâ hükümünü taqdir
Sen isterseñ rızâ göster gerek kı1 şarfına tedbir

[40b]

Fâ i lâ tün Fâ i lâ tün Fâ ilün

Bir yatur yok hum-ı meyden ğayrî
İñler yok def ü neyden ğayrî

[42b]

Fe i lâ tün Fe i lâ tün Fe i lâ tün Fe i lün

Şân-ı devletde nümâ mâyesidür
Başına konuğu hümâ sâyesidür

[44a]

Nevres Efendi tarafından yazılan kasidedir**Fâ i lâ tün Fâ i lâ tün Fâ i lâ tün Fâ i lün**

Taht-ı şevket bir mülük-ı nüşha-ı iğbâldür
Zât-ı Hân Maħmûd-ı ekremdür müfâd-ı ecmeli

Şadr-ı dîvân cildidür mühr-i hümâyûn şemsesi
Değmesin yâ Râb o zibâ şemseye nâ-ehl eli

Buldı el-ħağ revnağın şimdi didüm târihini
Bu ‘Ali Pâşâ yüzinden nûr-ı mihr oldu celî

Ol tabîb-i ‘illet-i devlet ki bu târiħde
Hükmi oldu şadra kânûn-ı şifâ-yı bu ‘Ali

[44a-46a]

Fā i lā tūn Fā i lā tūn Fā i lā tūn Fā i lūn

Ey cihān-gīr āşaf-ı ‘adl-āzmā-yı rūzgār
Şadr-ı ‘ālī-menķabet hūrşīd-i re`y-i rūzgār

Sensin ol şāhib-ķırān kim mişlüñi dūr ideli
Görmedi zāl-ı felek Efrāsiyā-yı rūzgār

Sensin ol tenhā-rev-i rāh-ı kerem kim yetmedi
Gerd-i rāh-ı pāyiña bād-ı şabā-yı rūzgār

Sensin ol çabūķ-‘inān kim hem-‘ināniñ bulmadı
Ĥaylice yeldi semend-i bād-ı pāy-ı rūzgār

‘Ahdüñ oldı māye-i āsāyiş-i ĥalk-ı cihān
Rāhata oldı bedel-i cevr ü cefā-yı rūzgār

Dāverā sen revnaķ-ı şadr-ı vezāret olalı
Görmedik rāh-ı fītnede naķş-ı pāy-ı rūzgār

Kār-fermā olasın ālem-i imkānda
İķtizadan ķaldı gitdi muķtezā-yı rūzgār

Olalı devletle sen keştī-süvār-ı ma‘delet
Ey vezīr-i Cem-ĥaşem fermān revā-yı rūzgār

...

[46a-46b]

Çelebi-zāde ‘Asım İsmā‘ il Efendi tarafından yazılan kasidedir vezaretini kutlamak için yazılmıştır.

Me fā ī lün Me fā ī lün Me fā ī lün Me fā ī lün

Te‘ ālāllāh zihī feyż-i bahār-ı şādmānī kim
 Hayāt-ı tāze buldı gülşen-i dehr-i ħarāb-ābād

Bu bir hengām-ı hürremdür ki mişlūñ kılmadı peydā
 Sarāy-ı kevne mi‘ mār-ı kader vaz‘ ideli bünyād

...

[47a-47b]

Sāmi Efendi tarafından yazılan kasidedir

Me fā ī lün Me fā ī lün Me fā ī lün Me fā ī lün

Ser-efrāz-ı şeref-baḥşā-yı taḥt-ı āl-i Oşmānī
 Hüdāvend-i mu‘ azzam tāc-dār-ı memleket-pīrā

Cihān-bān-ı memālik şevket- i dārā vü iskender
 Musahḥardur ser-ā-ser emr-i ‘ ālī-şānına dünyā

[47b]

Nahīfī Efendi tarafından yazılan kasidedir

Me fā ī lün Me fā ī lün Me fā ī lün Me fā ī lün

Şeh-i islām sulṭān-ı cihāngīr-i felek-rif‘ at
 Ki olmuşdur vücūd-ı pāki ism ü vaşf ile Maḥmūd

Nizām-ı devlete rāy-ı rezīni eyleyüp himmet
 Vezīr-i ḥayra tevfiḳ ilticāsın eyledi maḥşūd

.....

[50a]

Rāġib Efendi tarafından Hekimoğlu Ali Paşa'nın yaptırdığı cami için yazılan kasidedir

Me fā ī lūn Me fā ī lūn Me fā ī lūn Me fā ī lūn

İmām-ı ehl-i sūnnet Ḥazret-i Sulṭān Maḥmūd 'uñ
Vezīr-i a'zamı yanī 'Ali Pāřā-yı āřaf-rā

Gelelden řadre mevķūf eyledi ḥayrāta evķātın
Nice mescid nice tekye nice çeşme idüp iḥyā

Bu ḥayrātūñ biri de iřte bu pākīze cāmī' dūr
Ki oldı ķubbesi gerdūna ḥarf-endāz-ı isti' lā

Muķarnes ṭāķ-ı miḥrāb-ı řabāḥü 'l-ḥayr-ı pīřānī
Menāre nāzūk endāmı 'amūd-ı řubḥadur güyā

Hemīře ķible-i ḥacāt idüp dergāh-ı bānīsin
Bunuñ gibi nice ḥayrāta tevfiķ eyleye mevlā

İder ismiyle tāriḥin bu mışra' -ı Rāġibā tefḥīm
Yapıldı mevķi' nde cāmī' ü'n-nūr 'Ali Pāřā

[50b]

Naşid Efendi tarafından yapılan cami için yazılan kasidedir

Me fā ī lūn Me fā ī lūn Me fā ī lūn Me fā ī lūn

Esās-ı salṭanat ya' nī cenāb-ı Ḥān Maḥmūduñ
Vezīr-i a'zamı hem umdetü 'l-mülki 'Ali Pāřā

İdüp bu cāmī^ç -i pür-nürü inşā ḥasbetenillāh
Muvaffak oldu bu ḥayr-ı celīle şıdqla ḥaḫḫa

Vücūd-ı ^ç ālem-āşüdü serīr-ārā-yı ^ç adl olsun
Binā-yı devlet ü iḳbāli olsun ḥaşre dek ber-pā

Temāşā eyleyen taḥsīn idüp Nāşid didi tārīḫ
Ne vālā bī-bedel cāmī^ç binā itdi ^ç Āli Pāşā

[50b]

Es-Seyyid Vehbī tarafından Ali Paşa'nın türbesi için yazılan kasidedir

Fā i lā tün Fā i lā tün Fā i lā tün Fā i lün

Ḥazret-i Sultān Maḥmūduñ vekīl-i muṭlaḫı
Nām-dāş-ı fātīḫ-i Ḥayber vezīr-i bī-^ç adil

Eyledi bu Ka^ç betü 'l-^ç uşşāḫı ihyā yaptı hem
Çāh-ı zemzem gibi bir ^ç ayn-ı tesemmī selsebīl

Geldi şadra çok semiy sākī-i kevser velī
İtmedi böyle birinün biri irvā-yı ^ç alīl

Lüleden şu gibi ḥāmemden tereşşuḫ eyledi
Vaşfin işrāb için ey Vehbī dü tārīḫ-i celīl

Bu ^ç Ali Pāşā sebīlinden gel iç mā^ç ü'ş-şifā
Āb-ı pāk-ı kevser oldu vaḫf-ı ebnā-yı sebīl

[51a]

İshak Efendi tarafından Ali Paşa'nın yaptırdığı çeşme için yazılan kasidedir

Me fā i lün Me fā i lün Me fā i lün Me fā i lün

Tırāz-ı şadr-ı devlet zīb-bağş-ı mesned-i re'fet
Yegāne āşaf-ı kudsī ṭabi'āt neyyir-i enver

‘Ali Pāşā-yı ‘ālī-cāh kim oldur sa‘ādetlü
Vezīr-i a‘zam-ı Sultān Maḥmūd-ı cihān-dāver

...

[51b]

Vehbi Efendi tarafından Ali Paşa'nın camisi için yazılan kasidedir

Me fā i lün Fe i lā tün Me fā i lün Fe i lün

Vezīr-i a‘zam-ı Sultān Maḥmūd Ḥān-ı zīşānuñ
Cenāb-ı āşaf-ı Ḥaydar şiyem-i ‘Ālī Pāşā

Yapup bu çeşme-i dil-cū-yı ḥasbeten-lillah
Zülāl-i berre dil ü destin eyledi mecrā

...

[52a]

Nevres Efendi tarafından Ali Paşa'nın yaptırdığı çeşme için yazılan kasidedir

Fā i lā tün Fā i lā tün Fā i lā tün Fā i lün

Fī sebīllāh binā itdi bu ‘ayn-ı hürremi
Ḥazret-i Sultān Maḥmūd ’uñ vezīr-i a‘zamı

Nūr satar yaḥni ‘atşāna işrāb eyledüm
Çeşme-i şāf ‘Ali Pāşā’dan iç mā-ı zemzemi

[52a]

Münif Efendi tarafından Ali Paşa'nın yaptırdığı camii için yazılmıştır

Fā i lā tün Fā i lā tün Fā i lā tün Fā i lün

Şu-be-sū itdi ‘Ali Pāşā binā

Fī sebīllāh ‘uyūn-ı cāriye

Bu muşaffā çeşme tārīhin Münīf

Didiler ‘aynü’l-ḥayāt-ı şāniye

[54a]

Seyyid Vehbi tarafından Ali Paşa'nın yaptırdığı cami için yazılmıştır

Me fā i lün Me fā i lün Me fā i lün Me fā i lün

Vezīrān-ı cihāniñ āb-ı rü-yı ma‘delet-cūyı

Vekīl-i salṭanat şadr-ı cemīl sāye-i mevlā

Benān-ı destini ‘aynıyla idüp lüle maḳsemde

Ataş-ı baḥr ü berde mā-cūdı eyledi irvā

...

[55a]

Rahmi Efendi tarafından yazılan kasidedir

Fā i lā tün Fā i lā tün Fā i lā tün Fā i lün

Şadr-ı ‘ālī ‘Āli Pāşayı hüner-ver ki odur

Ḥān Maḥmūd kerem-kāre vekīl-i muṭlaḳ

...

[75a]

Hıfzi Efendi tarafından yazılmıştır

Me fā i lün Me fā i lün Me fā i lün Me fā i lün

Ġazā-yı ekberiñ āfāḳa virdi velvele ḥaḳḳa

Eyā ḥaydar veġā şaḥib-ḳırānem āşaf-ı Cem-cāh

İrüşdük ‘avn-i Bārī ile imdādına dünyā-yı islāmıñ

Meger bu vaḳte zātıñ şaḳlar imiş Ḥazret-i Allah

...

[78b]

Nevres Efendi tarafından yazılmıştır

Me fā i lün Fe i lā tün Me fā i lün Fe i lün

‘Ale’ş- şabāḥ ki sulṭān mihr-i şu‘le-nişār
Çıķup erīke çarḥ-ı berīne itdi ķarār

...

[85a]

Me fā i lün Me fā i lün Me fā i lün Me fā i lün

Kelāl geldi taşarrufdan ‘ümm-i dünyāyı
Yeter bu Kāhire ’nüñ ²ķahrı ‘azm-i Rüm idelüm

...

[89b]

Çelebi-zāde İsmā‘ il ³ ‘Āşım Efendi tarafından vezirliķi kutlamak için yazılmıştır

Fā i lā tün Me fā i lün Fe i lün (Fa lün)

Ḥamdülillah nesīm-i feyż-āşüb
Müce-zīr oldı baḥr-ı luṭf-ı ‘atā

Şeb-i endūh u ğām bulup pāyān

Ṭutdı āfāķı nūr-ı mihr-i şafā

...

[90a]

Bahā ’i-zāde Raḥmī Efendi ’niñ yazdığı kasidedir

Me fā i lün Me fā i lün Me fā i lün Me fā i lün

Şehenşāh-ı cihān-ı Sulṭān Maḥmūd Ḥān Ğāzī kim

Zamān-ı ‘adl ü dādında cihān āsūde ser-tā-pā

Sipih-rārā-yı şevket şehriyār-ı meşrıķ u mağrib

Şeh-i Ḥurşid-ṭal‘ at zıll-ı pāk-ı ḥāzret-i Mevlā

...

[92a]

Fethi Efendi tarafından yazılan kasidedir

Me fā ī lūn Me fā ī lūn Me fā ī lūn Me fā ī lūn

Cenāb-ı Hān Maḥmūd bin es-Sultān Muṣṭafā Hān kim
Vücūdı bā'ış-i emn ü emān-ı dīn ü dünyādır

Cihān-bān-ı mu'azzam Cem-ḥıdem kim cevher-i zātı
Şehān-ı ru' b meskūn içre bir lū' lū-i yektādur

...

[96a]

Me fā ī lūn Me fā ī lūn Me fā ī lūn Me fā ī lūn

Dil-peẓīr pāşā-yı müşārun ileyh kānallāhu li-humā
Cenāb-ı ḥāzret-i Sultān Maḥmūd Hān-ı Ğāzī kim

Vücūdı mültecāsıdur şehān-ı rub' -ı meskūnuñ
'Adīli gelmemiş bir pādīşāh-ı dīn-perver kim

...

[108b]

Me fā ī lūn Me fā ī lūn Me fā ī lūn Me fā ī lūn

Nesīm-i vuşlatıyla tünd-bād-ı hicri tev' emdür
Havāsında diyār-ı ehl-i 'aşkıñ i' tidāl olmaz

[113b]

Fā i lā tūn Fā i lā tūn Fā i lūn

Hīle-i destārçesin tāzeledi
Cāme-i fitneyi endāzeledi

[113b]

Me fā ī lūn Me fā ī lūn Me fā ī lūn Me fā ī lūn

Rikāb-āsā eger pāyine yariñ yüz sürem dirseñ
Yolunda irtikāb ile aşılmağı başılmağı

[114a]

Me fā i lün Fe i lā tün Me Fā i lün Fe i lün

Ne ümmiddür hāne-dāduma feryād-res kaldı

Hemān bir āha ruḥşat vir ki bende bir nefes kaldı

[114b]

Fā i lā tün Fā i lā tün Fā i lā tün Fā i lün

Mumyā-yı tesliyet hergiz müfid olmaz baña

Çār-tāķ-ı iltifāt-ı yārdan üftādeyim

[115a]

Me fā i lün Fe i lā tün Me Fā i lün Fe i lün

Açılmasun o gül-bū gonca olsun bir nice demler

Mübārek ola gülşende hezāra ye's ü mātemler

Fā i lā tün Fā i lā tün Fā i lün

Kāş bīdār olmayaydum ḥābdan

Ayrı düşdüm bir dūr-i nā-yābdan

Nār-ı ḥasret yaķdı cānım ser-te-ser

Çalmadı naķd-i ḥayātımdan eşer

Bendedür māhiyet-i maḥz-ı kuşūr

Nā-becā ol şūḥı itdüm bī-ḥuzūr

[116b]

Me fā i lün Me fā i lün Me fā i lün Me fā i lün

Müjendür bīşe-zārı şīr-i merdüm-gīrdür gamzeñ

Şikārın ejder aғzından қаpar bir şīrdür gamzeñ

[117a]

Mef ũ lü Fā i lā tü Me fā ĩ lü Fā i lün

Demdür olursañ ey kalem-i cādū-vāne-i fen

Pirāye-bend-i şāhid-i gül-çehre suhan

Ayetler ve Arapça Sözlere :

[2a]

Enbiyā süresi 107. ayet :

ve mā ersāl-nāke illā raḥmeten li ʾl-ālemīn

("Ve biz seni, ancak alemlere rahmet olarak gönderdik.")

[4a]

Hadis-i şerif :

ʿilmü ʾl-ilmāni 4 ʿilmü ʾl-ebdāni şümme ʾl-ʿilmü ʾl-edyāni

(Dünyada ilim iki çeşittir; biri bedenlere öbürü dinlere ait ilimdir.)

[16a]

fe ḥamden şümme ḥamden

("Hamd üzerine hamd olsun.")

[27a]

Hud süresi 114. ayet :

inne ʾl-ḥasenāti yüzhıbnē ʾs-seyyiʾāti

("Kuşkusuz iyilikler, kötülükleri giderir.")

[28b]

eṭālullah beḫahu fī devletihi lā-tüblā ve enāle bi-fazlıhi münāḫu fī nimetihı lā tūfnā(?)

[29a]

esbağullah nimehi'l-celileti 'aleyhi
 (Ezeli olan Allah, her şeyden büyük ve ne yücedir.)

[37a]

kuddise sırrıhu sübhānī
 ("Her şeyden temiz olan sırlara vākıf olan Allah")

[38a]

ba' de mā semiahu fe innemā ismuhu alellezāne yubeddilūnehu innallāhe semī' un

("Bakara sūresi 181.ayet: " Her kim işittikten sonra vasiyeti değiştirirse, günahı ancak onu değiştirenlerin boynunadır. Şüphesiz Allah hakkıyla işitendir, hakkıyla bilendir. ")

ve ecr-i hāzretü'l-vākıf ale'l hayyü'l-cevādi'l-kerīm taḥrīren fiḥā's-salıḡ işr ü min şehr-i muḥarremi'l-ḥaram lisanihi erbā'in ve mietü ve elf diyü ḥatm-i kelām olunmuşdur mafihî min aşli'l-vaḡf u beyānu's-şürüḡ el vāḡi 'ale'l nemaḡi'l meşrudu'l ve'l mebsūḡ vaḡ' a küllihi ledü ve şaḡ bā-sırrıhu beyne yedi ve inni ḡikmet-i bī-şıḡḡate ve lüzūma fi cemī'-i ḡuşūşa ve 'umūma ālimen bi'l-ḡilāfü'l cārī beyne immetinā'l eşrāf zāifullah ecr-i hāzretü'l-vākıf ve ekremehi bī-cezīl-i 'avārifi'l me'ārif numiḡāḡü'l faḡirullāḡ sübhānehu

(Vakfın açıkça sunulmuş şartlarının hepsi gerçekleşir. Hepsi doğrulanır ve hikmet sahibi olur. Allah, özel ve genel olan hükümlerin özelliklerinin hepsini bilen kişinin mertebesini toplumun içerisinde yerini ve bilgisini iki kat artırır. Ona ikram eder. Bunu yüce Allah'ın fakiri yazmıştır.)

[42a]

Maide suresi 54. ayet:

zālike faḡlullahi yū'tihî men yeşāu
 ("Bu Allah'ın bir lütfudur, onu dilediğine verir.")

[50a]

lā ilāhe illallāh

("Bil ki! Allah'tan başka ibadete layık olan yoktur.")

[52b]

ifāze ʿaleyhi cūdehu

(Allah onun sırrını takdis (etsin), ve cömertliğini artırsın.)

[53b]

Fatır süresi 34.ayet

el-ḥamdülillāhillezī ezhebe annāl ḥazene inne rabbenā le ḡaffūrun ṣekūr

("Ve bizden hüznü gideren Allah'a hamd olsun, muhakkak ki Rabbimiz gerçekten mağfıret eden ve şükredilendir.")

[54b]

ve izā telaʿ abetüm telaʿ abbu birremi (?)

[58a]

Bakara süresi 249. Ayet

min fietin ḳaliletin ḡalebet fieten keṣīraten

("Allah'ın izniyle büyük topluluklara galip gelene nice küçük topluluklar vardır.")

[58b]

faḳtulü ʿl-müşrikīn kaffe-i fermān-ı vācibü ʿl-izʿ āanına (?)

[109b]

sübḫāne men ḫalaḳa ʿl-ʿacāibi küllehā zīrā ṭūl

("Bütün bu tuhaf şeyleri yaratan Allah ne yücedir.")

[110a]

Yasin süresi 38.ayet :

zālike taḳdīrū 'l-' azīzi 'l-ḥakīm

("İşte bu , mutlak güç sahibi, hakkıyla bilen Allah'ın takdiridir. ")

II. BÖLÜM

2. METİN

[1b]

¹ bismillaḥi ḥ-rahmani ḥ-rahim ziynet-i envār-ı kelām-ı qadīm ² ḥamd-ı firāvān ve ūkr-i bī-pāyān Pādiūāḥ-ı bī-zevāl ü ³ perverd-gār-ı lā-yezāl ālemü'l-ġayb ve ūḥādetü'l kebīri ḥl müte'āl celle celalühü ve 'ümm-i ilāve-i ḥāzretlerine sezādur ki ⁵ 'avālim-i felekiyātı belki cümle-i maḥlūqātı ketm-i 'ademden ūḥrā-yı ⁶ vücūda getürmiūdür ve ūlavāt-ı bī-ġāye ve teslimāt-ı ⁷ mā lā-nihāye ol resülü's-ūaḫaleyn ve nebiiyü'l-muḥteremeyn ⁷ ḥabīb ü ḥüdā ve ūefi' -i rüz-ı cezā seyyidü'l-enbiyā vü senedü'ū-aūfiyā ḥāzretlerine ḥāūūūeten nāzil olsun ki zāt-ı ⁹ risālet-penāḥ ve ūān-ı sa'ādet-i dest-ġāḥları i'zāz

[2a]

¹ ve mā ersālnāke illā raḥmeten li'l-ālemīn kelām-ı mu'cizāt-ı niżāmı ile ² muḥarraz vü mu'azzez olup ūān-ı ūevket-i sā'ire ve mu'cizāt-ı ³ bāhireleri lā-yu'add ve lā-yuḥūa ve ke'ū-ūsemsi'l-münīr fī vasaḫi'n-nehār ⁴ zāḥir ü ḥüveydādur ve 'āmmeten āl ü aūḫābına ūāmil olsun ki ⁵ ḥiḫemāt-ı ġāzavātıda ḥable'l-metīn ġayreti peyveste ve ḫiyām-ı ⁶ ḫiyām-ı celādetde tınāb-ı rengīn-i ūecā'ati pīrāste vü ārāste ⁷ itmiūlerdür fī'ili ḥazā her devletde zevāt-ı pesendīde-i ⁸ urefā-yı 'irfān ve ġüzīde-i mütedāvile vü miḥre-i zamān nice ⁹ nice zāt-ı pūr-cūduñ menāūūa-ı vücūdda cilve-ger ve ūḥrā-yı ¹⁰ ḥestīde ūḫret-ver olduklarında ḥāl-i me'ālī-iūtimāllerine ¹¹ i'tibār ve talḫīf-i ḥāḫırları iḫün ḫadr ü menziletleri evc-i sa'ādetine ¹² iū'ād u iūār ile i'zāz u ikrām u i'zām u ifḫām ¹³ olunageldikleri āūikār olup selef-i sālīfīn raḥmetullahi ¹⁴ aleyḫim ecma'īnün ba'zısı kütüb-i eḫādiū ve fikhiiye te'lif ü ¹⁵ taūnīfī ile eūāmī-i ūerīfeleri beyne'l-fuzālā memdūḫ u

[2b]

¹ maḥbūb ve ba'zısı daḫi āūār-ı selef-i müte'essise ve tevārīḫ ve ² siyer-i nefise cem'ī ile inde'l-büleġā maḫbūl u merġūb olmaġla ³ bu za'īf ü naḫīf rāḫimü'l-ḫurūf İsmā'il Ziyāi bin ūadr-ı ⁴ a'zam vezīr-i esbaḫ ve efḫām Ġāzī Ali Pāūā ibn-i ser-eḫbbā-ı ⁵ ḫāūūa Nūḫ Efendi bir ġün eyyām-ı ūafvet ü hengām-ı fikretimde ⁶ pederimiz müūārūn ileyḫ efendimiz ḥāzretleriniñ vaḫāyī-i 'ibret-nümā ⁷ ve serġüzeū-i nuūret-i iltivālarını 'alā ḫadri'l-imkān

tahrir ü ⁸ beyân ve tavşif ü ‘ ayân birle maḥşûsâ bir risâle ⁹ tertîb eylemek öteden berü cây-gîr-i derûn-ı şafvet-nümûnum olup ¹⁰ ancak bir vaqt-i meymenet rehîn ü âvân-ı şafâ-ḳarîne muntazır ¹¹ ve müterakḳıb iken

Geldi eyyâm-ı şafâ eyleye izhâr-ı hüner

¹² müfâdıncâ pâdişâh-ı ‘ âlem-penâh ve şehensâh-ı felek dest-gâh ¹³ zıllullâhi fi’l-arz sulṭânü’l-mu‘azzam ve ḥâḳânü’l-müfehḥam ¹⁴ Es-sulṭân bin Es-sulṭân Muştafa Ḥân ibnü’s-sulṭân ¹⁵ Ğâzî Aḥmed Ḥân ibnü’s-sulṭân Muḥammed Ḥân eyyidallâh eyyâm-ı ‘ ömr ü devletihu

[3a]

¹ve şulṭânihu ve ifâz ‘ ale’l âlemîn birre ve iḥsânihu ḥâzretleriniñ ² serîr-i şalṭanat-ı cihândâriilerine cülûs-ı hümâyûn-ı sa‘ âdet-men‘ûslarınıñ ³ sâl-i şânileriñe biñ yüz yetmiş üç sene-i meymenet iştimali ⁴ recebü’l ferdi’nüñ ğurresinde bed‘ ü mübâşeret olunup vekîl-i ⁵ şalṭanatları olan vezîr-i Aristo-tedbîr ve müş‘ir-i ⁶ mekârim-semîr Felâṭûn-ı ḥikem destür-ı şâhibü’l-himem devletlü Rağıb ⁷ Muḥammed Pâşâ ḥâzretleriniñ zamân-ı şadâretlerine revnâk-baḥş ⁸ sened-i fetvâ vezîr-i efzâ-yı erîke-i taḳvâ şeyḥü’l-islâm ⁹ sellemeḥû’s-selâm ḳuṭb-ı zamân nâdire-i devrân rûkn-i ¹⁰ rekîn-i millet yümn-i yemîn-i devlet ‘ İmâdü’d-dîn faziletlü ¹¹ Veliyü’d-din Efendi ḥâzretleriniñ eyyâm-ı sa‘ âdet-encâmlarına ¹² müşâdif olmağla tefe’ül olunup ism-i Meṭâli‘ ü’l-‘âliyye ¹³ fi ğurreti’l-ĝâliye ta‘ yîn olunmuşdur itḳân-ı naẓar iden ihvândan ¹⁴ mes’ül ü me’ müldür ki imlâ vü inşâsında vaḳıa olan ¹⁵ ḳuşûr-ı küsûrını dâmen-i ‘ afv ile mestür ḳılalar ve minhü’l-hidâye

[3b]

¹ ve’t-tevfîḳ Devlet-i ‘ Âliyye-i ‘ Osmâniyye’de bundan aḳdem isti‘dâd-ı ² zâtıyyesi ḥasebiyle şöhret-yâb olan cedd-i mâcidimiz keştibân-ı ³ sefâ’in-i ‘ ilm ü ‘ irfân ve bâdbân-ĝüşâ-yı lücec-i ferâdis-i cinân ⁴ Nûḥ Efendi ‘ aleyhi raḥmeti’l-Bârî bir lâzime-i kemâl-i mevḥûbe-i ⁵ lâ-yezâlî iki pâdişâh-ı ‘ aẓimü’ş-şâna re’isü’l-cerrâhîn ⁶ ve üç ḥüdâvendîĝâr-ı şevket- dişâre ser-eṭıbbâ-ı ḥâşşâ ⁷ olmalarıyla vaḳ‘ı ḳaderleri müterakḳı ve ber-ter ve şân-ı ‘ âlîleri ⁸ mütezâyid ü mütevaḳḳır olup mizâc-gîrlikde ḥüsn-i sülûk ⁹ ile âşinâ-yı ṭabâyî‘-i mülûk olduklarından meclis-i ¹⁰ ḥ‘âşu’l-ḥ‘âşlarına ilḥâḳ u şeref şöḫbet-i şâhâneilerine ¹¹ ihtişâş u iltihâḳ buyurmalarıyla fâ‘ iḳü’l-aḳrân ve ¹² ser-firâz-ı â‘ yân olup pâdişâhân-ı refi‘ ü’l-‘ ünvân ¹³ ve me‘ âli-i iḳtirân-ı ḥâzerâtından ikisi luṭfen ve keremen ¹⁴ ta‘ zîm ü tahrîm ile ḥiṭâb u sadr-ı Rûm ili pâyesiyle ¹⁵ müsteṭâb buyurmuşlardur ve üçü daḫi kemâhüve ḥâḳḳuhu tevḳîr ü

[4a]

¹ tekrīm bende-nevāzī birle hüsni-edā ve Rüm ili ² beglerbegliği rütbesi ihsānıyla kadrini i' tilā buyurdıkları ³ zīb-i suṭūr-ı āşār-nüvisān-ı zamān olmuşdur 'ilmü'l-ilmāni ⁴ 'ilmü'l-ebdāni şümme'l-'ilmü'l-edyāni mantıķunca 'ilmü'ṭ-ṭebābet ü ⁵ ma' rifet-i cerāhiyyetde vücūd-ı nā-yāb ve belki mişli kem-yāb ⁶ olmağın Loķmanu'z-zamān ve Felātūn-ı cihān ḫalīm ü ⁷ selīm akrānına ğālib ve derd-mendān-ı marāzāya ⁸ şāhib-i Ber-mekkī-ṭabī' at 'ālī-himmet olduklarından ⁹ derūn-ı ma' ārif meşḫūnları envā' -ı kemālāt-ı ilahiyye ¹⁰ ve eşnāf-ı 'avārif-i nā-mütenāhiye ile zāhir ü bāṭınları ¹¹ mecma'ül leṭāif ve menba'ül-ma' ārif olup ¹² kuvvet-i bāh-ı kavıyyü'l-iktināh ile mevḫūbu'l-iktidār olmalarıyla keşretü'l-¹³ cevārī ve's serārī ile müteḫāşşışlar olup hem-ḫ'ābe-i ¹⁴ firāşları olan nüzhet-pişe 'işmet-i endişe ¹⁵ muḫaddire-i vefıyye iffetlü Şafıyye Kadın'ıñ vaż' -ı ḫaml-i nezdik-i

[4b]

¹ bürüz olmağın bir ferzend-i necībleri vücūda gelmiş idi ḫicret-i nebeviyye 'aleyhi efdālū't-tahiyyeden sene-i ² firūz-ı mi' etü ve elf şa' ban-ı şerīfi'nün on beşinci gicesi ³ beyne'l-işāeyn mānend-i bedr-i münīr-i sa' ādet ü iķbālle 'ālem-i ⁴ ğayb'dan 'ālemü'ş-şehādete bir ferzend-i necīb-i dil-peżirleri zūhūr ⁵ idüp ism-i şerīflerin 'Ālī ve maḫlaş-ı münīflerin 'Ālī tesmiye ⁶ buyurmuşlar ḫattā şöyle rivāyet-kerde-i taḫķīķ ehl-i tedķīķdür ki ⁷ ḫable'l-vilāde meşāhīr-i meşāyihden El-ḫāc Evhadü'd-din 'Ārif ⁸ billahi vāşıl-ı illallahü'ş-şeyḫ Es-seyyīd Ḥüseyn Efendi ḫāzretleri ⁹ mücāz-ı beyn zarīf ü 'āriflerinden Sipāhī Dede ile müşārun ileyh ¹⁰ ḫāzretlerinün sa' ādet-ḫānelerine pertev-endāz-ı kerāmet olduklarında ¹¹ fetḫ-i kelām keşf-i intizām eylediler ki bu ḫānedān-ı semāḫāt ¹² nişānda bu leyle-i şeref-iķtirānda bir veled-i sa' id-i sa' ādet-¹³ ta' bīd ve vuķū'-yafte zūhūr olacakdur ve bizler anuñ tebşīr-i ¹⁴ meserrātına me'mūr olduğ diyü iblāğ vü inhā buyurdıklarında ¹⁵ der-'aķab ḫaremleri ṭuruķundan bir mübeşşir gelüp efendimiz ḫāzretleriniñ

[5a]

¹ evlād-ı 'ālī-nijādları gehvāre-i dünyāya ḫadem-nihāde oldu ² ḫaber-i meserretini virdükde ta' accüb olunup bu e' izze-i kirāmuñ ³ āyende zūhūr-ı kerāmet-i bāhireleri müşāhede olunduğına ⁴ iştibāh olunmaya ba' dehu şeyḫī mūmā ileyh ḫāzretleri ⁵ ma' şümü taşra çıkarıñız yaḫūd bizi içerü getirünüz ⁶ isimlerin ta' yīn idelim buyurduğda şeyḫ ḫāzretlerini ⁷ ḫarem-serāy-ı vilādete getirüp ma' şüm-ı mevlūd-i temāşā-yı ⁸ celī ve nām-ı nāmīlerini ber-minvāl-i muḫarrer teyemmünen vü teberruken ⁹ 'ālī ve laķab-ı şerīflerin 'Ālī tesmiye buyurup şöyle ¹⁰ tenbīh-i ekīd eylemişler ki bu ma' şüm-ı 'ināyet-mevsüm her vechle ¹¹ meşāhīr-i 'ālem ve şöḫret-şi'ār 'āme-i ādem olup ¹² şāhib-i 'ālem

ve ceş-āver ve bahtı-yāver ve kuvveti ¹³ metin ve fikri rezin olup yüzünden nice fütühāt-
ı ¹⁴ ‘azime ve zühürāt-ı kavime ve me’āşir-i ‘amime zühür idecekdür ¹⁵ tebşirini daği
ifāde buyurmuşlar hadd-i zātında nişāb-ı bülūga vāşıl

[5b]

¹ ve mertebe-i kemāle nā‘il olunca kader-i zāt-ı isti‘dād-āyātı lāzimesince ² vücūhla
emşāl ü akrānına müsābakat ve qarındāşları miyānında ³ mānend-i engüşt-i şehādet
müşārūn bi’l-benān mümtāzū’l-ākṛān ⁴ olup ba‘dehu silahşörān-ı hāzret-i şehriyārī
zümresine ⁵ idhāl ve ser-bevvābīn-ı Dergāh-ı ‘ālī buyurulmağla ikrām u ibcāl ⁶ olunup
‘alā vefk-i mā-sebak manzūr-ı re’fet-i cihāndārī olduklarında ⁷ ādāb-ı ḥasene eṭvār-ı
müştāhsene ile müştahir ve fārisū’l-ḥayl ve ⁸ nādirū’l-‘adil idiler

**Der-Beyān-ı Türkmān ağalığı Bā-pāye-i Beglerbegi Tevcih-i Eyālet-i Adana Bā-rütbe-i
Rūm ili Der-Beyān-ı nizā‘-ı ‘Azez ve Kilis Bā-Receb Pāşā**

otuz iki ve otuz üç sālında ⁹ beglerbegi pāyesiyle Türkmēn ağalığına mutaşarrıf iken otuz
¹⁰ beş tārīhinde Rūm ili rütbesiyle Adana eyāleti zāt-ı ¹¹ melek-şebihlerine tevcih ü ‘Azez
ve Kilis daği ber-vech-i mālīkāne ¹² ‘uhde-i taşarruflarında olmağın dā‘ire-i devletleri
bīrūn ağalarından ¹³ mu‘teber ve kār-güzār Uşaklılı Genc ‘Ali Ağa ‘ya ḥil‘at-iksā ve taraf-
ı ¹⁴ devletlerinden voyvoda ta‘yīn buyurup bilād u kaşabātta ¹⁵ cilve-ger zühür olan erāzīl-
i eşkiyānuñ nizāmı için

[6a]

¹ yedlerinde emr-i ‘ālī olmağın mālīkāne-i mezbūrānuñ intizām-ı ² umūrun ağa-yı mūmā
ileyh şipāriş buyurmalarıyla anlar daği ³ ‘Azez ve Kilise ḥīn-i duḥūllerinde yeñiçeri
ocağında ⁴ Küçük çāvūş pāyesiyle ol maḥalde muḳīm ‘Ābidīn Ağa ve ⁵ qarındāşı
Muştāfā ve Rubarlu oğlu ve Çāvūşoğlu Aḥmed ⁶ Ağa ve qarındāşı oğlu re’isū’l-eşkiyā
Serdār İsmā‘il Ağa ve ⁷ Naḳīb Seyyīd Aḥmed Çelebī ve Çaparoglu Ḥüseyn Pāşā ‘yı ⁸ aḥz
u ḥabs eylediği gün sāl-ı bi’l-fesād ve menba‘-ı ⁹ ihtilāl-i bilād olan küçek çāvūş-ı mezbūr
‘Ābidīn ‘ün ¹⁰ çüftliğinde bulunup bunlaruñ aḥz olundukları mesmū‘ ¹¹ olduğda Ḥalebü ‘ş-
Şehbā tarafına firār ve vālisi vezīr-i mūkerrem ¹² sa‘ādetlü İnce Receb Pāşā hāzretlerine
dāḥil ve ḥāk-i pāyelerine ¹³ rū-mālīde-i tezlīl itmegin müşārūn ileyh ḡayretlenüp ba‘dehu
¹⁴ şalātü’l-mağrib Ḥaleb ‘den iki biñ miḳdārı dā‘ireleri ¹⁵ ḥalkıyla binüp şabāḥa beş sāl at
kalarak Kilis ‘i ihāta

[6b]

¹ idüp bu tarafda Voyvodanuñ keyfiyyet-i merķūm-ı ma' lūmı ² olduķda ĥarb u ĥarba tařaddı ve ferdāsı vaķt-i ' ařra ³ degın bu minvāl üzere münāķařa-ı mübārezeye revāc virilüp ⁴ vechen mine 'l-vücūh müřārun ileyh izmiĥlāllerine ' ilāc göremeyüp ⁵ müteĥayyir ü medhūř olmağın voyvodaya ĥ'āb-ı ĥārgūř ile ⁶ istimālet ve re'y-i ķatı' eyledikten řoñra mümā ileyh daĥı ⁷ dekk ü ĥilesine i' timāden tařra ķıkup müřārun ileyhi ⁸ da' vet ve iķerü duĥūl Voyvodanuñ ķonağına nüzül idüp ⁹ mezkūru 'l-esāmı-i eřķiyā-yı li' āmı voyvoda Ağa'dan taleb ¹⁰ eylediklerinde imtiřālen li-emrihi mezbūrları teslīm bunlardan ¹¹ mā' adā vilāyet-i alay begini daĥı aĥz ve ol gice meķř ¹² itmeden esb-i Mıřrı gibi izine dönüp gittiler ammā bu umūra ¹³ müřārun ileyh 'adem-i iķtidārından nāřı me'mūr olmamağla mücerred-i ¹⁴ nefsāniyyetinden neř'et eylediği āřķār olup lākin ' ināyetlü ¹⁵ efendimiz ĥāzretleri ' Azez ve Kilis umūr-ı mehāmmından mā' adā on sekiz

[7a]

¹ 'aded ma' lūm u müřtehir ' ařāyirūñ daĥı niřāmına me'mūriyyetleri ² olmağla Adana'dan ĥareket buyurup müřārun ileyh Receb Pāřā'nuñ ³ 'avdeti günü tuğ-ı pūr-fürūğlarıyla ķonakcıları ' Azez ve Kilis ⁴ voyvodası ' Ali Ağa'ya gelüp ķonaklar ĥāzır u 'āmāde ķılındıķda ⁵ 'ale's-seĥer yümñ ü iķbāl ile teřrif buyurdılar ve müřārun ileyh ⁶ Receb Pāřā'nuñ bilā emr-i 'ālī bugüne ĥareketini der-i Devlet-i ⁷ 'aliyyeye 'arż u inhā buyurmalarıyla Dergāh-ı 'ālī ķapucıbaşlarından ⁸ Muĥammed Ağa me'mūr ve bir mevlā daĥı ma' iyyetine ta'yın ve müceddiden ⁹ emr-i 'ālīyle ĥāk-i pāy-i veliyyü'n-ni' amīye gelüp Receb Pāřā'nuñ bu nā-hem-vār ¹⁰ ĥareketinden nāřı tuğları ref' olunmağla yanında olan ¹¹ ser-eřķiyā Ĥaleb'den firār ve Erzurūm cānibinde Sepetli nām boğazda ¹² iĥtifa eylediği gün efendimiz ĥāzretleriniñ mesmū' -ı devletleri ¹³ olduķda ķuķadārlarından Rakkalı Muĥammed ağa'yı tebdil-i cāme ¹⁴ birle irsāl ve ma' iyyetine Dūřerlioğlı Muřtafa Ağa bir ¹⁵ kār-gūzar ādem olmağla on bölükbařı on bayrağla ta'yın

[7b]

¹ buyrulup ser-eřķiyā-yı mezbūr aĥz olunup der-zencir Kilis ² nām-maĥalde ĥāk-i pāy-i devletlerine getürdiler ve refiķlerin daĥı ³ bā-fermān-ı 'ālī Receb Pāřā'ya götürdüp yevm-i mezbūrda tertib-i ⁴ divān-ı 'ālī ve zikri sebaķ iden Küçük çāvūř ve ' Ābidin ⁵ ve ķarındařı oğlı Serdār İsmā' il Ağa sā' ir rüfeķāsiyla ⁶ beyne 'l-ahālī cezā ve sezāları görilüp ' Azez ve Kilis derūnında ⁷ gürūh-ı eřķiyā'dan kimesne zühūr iderse ele virmeleri iķün ⁸ ' ulemā vü iĥtiyār ve sā' ir ehl-i 'ırz-ı tā' ifeleri birbirlerine ⁹ tekeffül ü ta' aĥhüd nezr-i ķat' i ile te' ekküd olunup bu vechle ¹⁰ ķarār-dāde buyurulduķdan řoñra Oķça-özenli ve Amīgi ¹¹ ve Mūsā begli ve Çerikanlı ve řeyĥler ve Ķulaķsız ve Com ve ¹² Gücekli ve Afřar ve Ķılıçlı ve Bektařlı ve mā' adā ¹³ ' ařāyirinūñ niřāmiçün yed-i ' ulyālarında olan

emr-i ‘ālīşānı ¹⁴ feth ü kırā’at itdürüp bir kaç günden soñra üzerlerine ¹⁵ varılmak üzere re’y ü tedbîr buyuruldukların ‘aşâyir-i mezbûre

[8a]

¹ istimâ‘ eylediklerinden ihtiyârları ve zü’l-iqtidârları boğazlarına ² dest-mâllerin takup halka be-güş ü gerden-i ğulâm-ı kem-ter ³ ve ‘abd-i fermân-berâyüz diyü re’y ü amân talebiyle gelenleri bir daği ⁴ şekâvet itmek üzere nezre kesüp re’y virdi ve re’y ü ⁵ amâna gelmeyüp şekâvet ü tuğyân üzere olanlara ‘asker ⁶ ta‘yîn buyurup beş yüz kadar eşkiyâ-yı ‘aşâyir tu‘me-i şîr-i ⁷ şemşîrleri olmağla hüsni-nizâm virülüp manşıbları olan ⁸ Adana nâm-maħalle teşrîf ve derûnunda olan erâzîl ü eşkiyânun ⁹ intizâmıçün başka emri münîf olmağın kimisin nezre kaç ¹⁰ ve kimisin katl ile kellelerin kam‘ idüp ol havâlinün derûn u ¹¹ birûnı levş-i vücûd-ı eşkiyâ-yı ħabâşet-âlüddan taḥîr ¹² olduğın müş‘irdür devlete ‘arz u i‘lâmları taḥrîr buyrulduğda

Tevcih-i Halebü’ş-Şehbâ bâ-Pâye-i Vezâret

¹³ ħaḳqında mezîd-i ‘inâyet-i pâdişâhî zühûr-ı pâye-i vezâret ile ¹⁴ Halebü’ş-Şehbâ eyâletine me’mûr buyrulduklarında Adana’dan ¹⁵ nehzat u ħareket ve eşnâ-yı râhda olan erbâb-ı şekâveti

[8b]

¹ gümgeste-i seyfi-i ‘ibret ederek yedi biñ miqdârı dâiresi ² ħalkıyla Halebü’ş-Şehbâ’ya vâşıl u dâhîl olduklarında tuğları ³ ref‘ olunan Receb Pâşâ anda menkûben mütemekkiş ve pür-melâl ⁴ ve ħapusu perîşân-ħâl olduğından

Yıldızı düşkün olur pâdişâhım mu‘arriflik ⁵

zemzemesiyle ‘inâyetlü efendimizün ⁶ ħamiyyet-i zâtiyyelerinden nâşî müşârun ileyhün muḳaddemâ eylediği ⁷ tekebbür ü ‘azimetine bakmayup terfî‘-i şân iderek eyledikleri ⁸ ikrâm u ihtirâm-ı ħadden birûn u kıyâsdan efzûn olmağla ⁹ kendüye ğâyet ħicâb-ârız olup muvâcehelerinde devâm-ı ¹⁰ ‘ömr-i devletlerine du‘â’da olurlar idi ve bu manşıb-ı vâlâlarına ¹¹ lebd-i rûzgâr olan Münîf Efendi’nün târiḥ-i sitâyîş-i âsarlarıdur

¹² Biḫamdillâh ki bir zât-ı kerîm ü âsumân pâye

Kim oldu sâye-baḫş-ı re’fet ü iḳbâl-i Şehbâ’ya

¹³ Hoşâ te’şîr-i yümn maḳdem-i pâşâ-yı zî-şân kim

Meserret oldu sārī her dil-i gam-gīn ü şeydāya

¹⁴ O deñlü şaffdur āyīne ṭab‘ ki baḫduḫça
Gelür jeñg-i keder reşkle mir ’āt-ı mücellāya

¹⁵ Hülüş-ı niyyeti ol rütbe kim te ’yīd-i Rabbānī
Her emrinde ider manşūr u ḡālib ḫayl-i ā‘ dāya

[9a]

¹ Hele ḫayli zamāndur olmadı maḫrūse-i Şehbā
Muvaffaḫ-bir bu ḡüne dāver-i bī-miṣl ü hem-tāya

² Hüdā manzūme-i iḫbālını itsün medi’l-eyyām
Bu nüh evrāḫ-ı nīlī-fām-ı gerdūn üzre pīrāye

³ Bu vech üzre Münifā yazdılar tāriḫ-i teşrīfin
‘ Alī Pāşā kemāl-i ‘ adl ile luṭf oldu Şehbāya

⁴ Hāme-i nādire-fermā-yı ‘ acāyib
Ve kilik-i semīre güyā-yı ḡarā’ib

Perişān-Şoden-i ‘ Aşiret-i Ceḫcaḫ ba-şücün-ı Hāzret-i Veliyyü ’n-ni‘ am

⁵ bu eṣnāda şöyle zīb-āver-i şahā‘ īf-i leṭāif olur ki ‘ urbān ⁶ ṭāifesinüñ ser-keş ü inād u bed-nihādlarından Ceḫcāḫ nām ⁷ şāḫib-i ‘ aşiret-i bed-ṭıynet öteden berü ‘ aşāyir-i ‘ urbānuñ şāḫib-i ⁸ cem‘ iyyeti ve nām- āverlikde ziyādesiyle ži’l-ḫudret ü ḫuvveti ⁹ olup ‘ aşāyir-i sā‘ ireden vaḫīm ü ‘ aẓīm ve asker ü leşkeri ¹⁰ cümleden keşir ü cesīm olmaḡla vüzerā-yı ‘ iẓām-ı vülāt-i kirāmdan ¹¹ kimesneye ser-fürü itmeyüp şāḫib-i sinān u dilāverān-ı eşḫiyā ¹² beyninde fārisü ’l-ḫayl-i mutaşarrıfü ’l-‘ inān olmaḡın eslāf-ı vüzerā ¹³ mebdā ‘ arz-ı vezārete bir gezend işābet ider diyü teḫāşilerinden ¹⁴ nāşī sırren ve ‘ alenen üzerlerine varmaḡa cesāret idemediklerinden ¹⁵ iḡmāz-ı ‘ ayn eyledikleri bi’l-ittifāḫ ma‘ lüm-ı cümle-i āfāḫdur lākin

[9b]

¹ devletlü efendimiz üç biñ miḫdār-ı ‘ asker seçā‘ at meāşir ile ² bir ḡün bahāne-i şikār ile Medine-i Şehbā’dan ḫafıyyeten çıḫup ³ ahālīnüñ ḫaber ve āḡāhı olmaḫsızın ‘ aşāyir-i

merkūme üzerlerine ⁴ toköz gün toköz gice ılgār ile ‘azīmet ü baġteten başup ⁵ hezīmet eyledi ammā ez-īn cānib ahālī-i Ḥaleb vālimiz nice oldı ⁶ diyü cüst ü cū ṭab‘-ı ṭaleb üzere

Ne açdıġı apı zāhir ne gitdigi memerr peydā ⁷

vefķince ‘acabā ne semte ‘azīmet eylediler diyü herkese ⁸ dehşet ḥāşıl ve bu ma‘nā-yı serbestenüñ ġavrına vāşıl ⁹ olamadıķlarından kimisi müterāķķıb-ı ḥavādiş ü iḥbār kimisi daġı dīde-be-rāh-ı ¹⁰ intizār iken bu cānibden efendimiz beyt:

Raḥş-rān-ı kerem ü rākib-i esb-i devlet ¹¹

Cünbüş-i Edhem-i elṭāfına yok pāyānı

zemzemesince ¹² ‘aşāyir-i merkūmeye şücün ve ‘asker-i veliyyü’n-ni‘am pelengān-ı ḥ‘ün-āşām ¹³ kebīr-i ekrād anından hem-reñg-i bualemun olup üç dōrt yüz ¹⁴ midārı eşrār-ı bed- kirdārını ṭu‘me-i şemşīr-i āb-dār ve meydān-ı ¹⁵ pūr ḥāşī başlarına teng ü tār eylediklerinde Cehcāḥ-ı murdār bu mişillü

[10a]

¹ kār-zāde tāb-āver olmayup āḥirü’l-emr ‘ıyāl u emvālını terk idüp ² meydān-ı dilīrāndan bir kenārı kemīn eyleyüp emvāl-i ġanāyimden ³ ber-vech-i taḥmīn yetmiş sekiz biñ midārı ġanem iki üç yüz ⁴ deve nehb ü ġārāt olunup Cehcāḥ-ı merkūm ḥavf u ḥaşyetinden ⁵ maāmın terk idüp şahrā-neverd-i firār ve cān-ı ḥaşīni taḥliş ⁶ iün ol ḥavālilere arīb-i Raa ḥizāsındadır nām maḥalde arār ⁷ ve bu varṭadan daġı ḥaṭar-nāk bir ḥaşm ki Dicle şuyıdır bir ismi ⁸ daġı Murād şuyıdır iş bu ġüne olduġda tedbīr ġalaṭ-peżīri ⁹ ġāyetü’l-ġāye müte‘assir olup bir şūrete ifrāġ idemediginden ¹⁰ kendüsini ol nehr-i vāfir ve ol cūy-ı ḥaṭire uğradup ¹¹ bir midārı ḥırāş-ı cān ile öte ṭarafa ġüzār ve vāfiri daġı ġarķ-ı ¹² āb-ı kebīr olup ilā cehennem ve be‘isü’l-arār eylediler ammā devletlü ¹³ efendimiz ol fütūḥāt-ı bī-nażīr ü nuşret-i dil-peżīr ile maḥall-i mezbūreden ¹⁴ ‘avdet ü şādī-kūnan maarr-ı cāhları olan Medine-i Şehbā’ya ¹⁵ baş-ı ādime-i şavlet buyurup dilāverān-ı şecā‘ at-verān daġı

[10b]

¹ ekrād-ı bed-nihādlarından ser-i matūlarını mızrāķlarına geürüp bu şān u ² ‘unvān ile dāḥil-i Ḥaleb olduķlarında ahālīye bu mişüllü keyfiyyet ³ ‘aceb-ender-‘aceb ġelüp ziyāde taḥsīn ü āferīn ve ḥaķā ki pādīşāh-ı ⁴ rūy-ı zemīn ḥaledallāḥ ḥilāfetihı ilā yevmi’d-dīn ḥazretleriniñ ⁵ böyle bir vezīr-i bī-nażīr ve āşaf-ı Aristo-tedbīri var imiş ⁶ diyü Rabbü’l-‘ālemine şükr ü şenā eylediler

Tevcih-Şoden-i Eyālet-i Anaṭolu bā-Ḥazret-i Veliyyü'n-ni' am

ve yine otuz yedi sāl-i ⁷ ferḥunde fālında muḳtezāyı güher-i zātīleri olan ḡayret-i merdāne ⁸ ve himmet-i şīrānelikleri seyyide cenāb-ı salṭanat-penāh 'ināyet-i ⁹ güvāh olduḡda ikrāmen li-şānihi'l 'ālī eyālet-i Anaṭolu tevcih ü iḥsān ¹⁰ buyrulup sene-i merḳūme zarfında Tebriz ser-'askeri olan ¹¹ Köprülü-zāde vezīr-i mükerrem sa'ādetlü Abdullah Pāşā ḡazretlerine ¹² mükāfāt olmaḡ üzere ol ṭarafuñ ser-'askerligi kemā-kān ¹³ taḳrīr ü ibḳā buyurulmaḡla

Ma' iyyet-i Veliyyü'n-ni' am bā-Ser 'asker-i Tebriz Köprülü-zāde

'asākir-i ḡayret-meāşirūñ lüzümü tetimmāt-ı ¹⁴ seferiyyeden olduḡ meczūm olmaḡın ṭaraf ṭaraf vüzerā-yı 'izām ¹⁵ bebr-i heycā ve mīr-i mirān-ı hüner ber-āsā vesāir 'asākir-i nuşret-

[11a]

¹ mezhāhir daḡi bā-evāmirin 'aliyye müşārun ileyh ma' iyyetine ta' yīn buyurulmaḡla ² veliyyü'n-ni' am ḡazretleri daḡi manşīb-ı vālāları olan eyālet-i Ḥalebü'ş-³ Şebbā ve müstevfā ḳapuları ḡalkından mā-adā biñ beş yüz ⁴ nefer piyāde ve biñ nefer süvāri 'āmāde ile me'mūr buyrulup ⁵ naşīye-i iclāllerinde sātī' vü lāmi' a olan cevher ü iḳbāl-i yümn-⁶ tevfiḳ-i ḡazret-i müte'āl vefkince bulundukları esfār-ı nuşret-⁷ āşārdā mehbiṭ füyüzāt-ı ilāhiyye ve mazḡar-ı fütūḡāt-ı celiyye ⁸ olup hizmet-i cezīleleri bir dürlü zāyī' olmamuşdur ve mışrā' :

⁹ Verā-yı perdede esrār-vār zūhūr idecek

mefhūmunca ¹⁰ ser- 'asker-i müşārun ileyh ḡazretleriniñ ma' iyyetine vuşüllerinde cān u ¹¹ bāş ile vücūda gelen himmet-i bī-ḡāyeleri zāhir müşārun ¹² ileyh ḡazretleri ise ba' zı fikr-i fāsīde ve ḡayāl-i kasīde ¹³ ile şa'bü'l feth olan Tebriz'in şol ḳol cānibinde Deveci ¹⁴ ve Sürḡāb maḡallesi dimekle müştehir olan şavb-ı ḡaṭar-nāka ¹⁵ 'an-ḳaşdin me'mūr buyurmaları zāhir olup derūn-ı kine-dārlarında

[11b]

¹ olan ḥased-i āşikār olmışdur beyt:

² Umūrunda ider elbette icrā ḥükmüni taqdīr

³ Sen istersen rızā göster gerek kıl şarfına tedbīr

ḥasebince eğerçi semt-i merķūmdan mübāşeret eylediler lākin ⁴ ol ṭarafdan muḥāşarayı çendān takrīb itmezler idi ḥāzret-i ⁵ tevfiķ-rehber ve refiķleri olup her ṭarafdan yürüyerek ķurşun ⁶ menziline ķarīb olunca şaṭvet-i dilirāne üzere bulduķları ⁷ semtden yörük bayraķları şukķa-i cesāmetlerin bāz[bazgu] ve livā-yı ⁸ nuşretlerin dirāz u firāz idüp beş altı yüz kadar nefer-i ⁹ āhen-dilān ve sipāh-ı kūh-pey kerān ile bi'l-cümle şehre duḡul ve ol cānibinden ¹⁰ vāķi' dervāzeyi güşāde vü 'āmāde buyurup envār-ı fevz ü fırsat ufķ-ı ¹¹ sa'ādetden lāmi' ve bu nuşret-i cezāleye 'illet-i müstaķile ¹² olmaları müşāhid-i dide-i 'ālemiyān ve keşide-i silk-i tevārīḡ ¹³ 'uzūbetü'l-beyān olduġı ke's-şems fi erbaati'n nehār saṭı' adur ¹⁴ bu şüretde ser-'asker ḥāzretleri bu aḡvāl-i 'ibret-me'āli ¹⁵ mu'āyene eylediklerinde ta' accüb buyurup ḥasbe'z-zāhir talīf-i

[12a]

¹ ḡatırlarıyla āferīn ü taḡsīn itdiler ammā fetḡ ü nuşret ² efendimiz ḥāzretleri ṭarafından olduġından derūnları ġıbtā ³ egīn ü cebīn ve beşereleri Pür-çīn olmuşdı

İbķā şoden-i mañşıb-ı Şehbā bā- Veliyyü 'n-ni' am-ı Mekremet-peymā

feli' llāhi 'l-ḡamd* ⁴ ve 'l-minne çünki efendimiz ḥāzretlerinüñ ḡidemāt-i 'aliyye ve ⁵ ḡarekāt-ı seniyyeleri ma'lūm-ı şıġār u kibār ve lem yesbeke eḡād** ⁶ fi hāze'l-mizmār ķābilinden olan Tebrīz'üñ fetḡi resīde-i sem'-i ⁷ hümāyūn-ı ma' delet-maķrūn olduķda rütbe-i celīle-i vüzerāt ile ⁸ Ḥalebü's-Şehbā ibķā vü çend-rüz mürūrunda Anaṭoli eyāleti 'ināyet ⁹ buyurulduķdan şoñra

Ser-'asker Şoden-i Ḥāzret-i Veliyyü 'n-ni' am be-Cānib-i Tebrīz

biñ yüz otuz sekiz sāl-i ferḡunde ¹⁰ fālinde 'avāṭıf-ı 'aliyye-i ḥāzret-i taç-dārīden Tebrīz ser-'askerliġi ¹¹ 'ināyet ü iḡsāniyla müşārūn bi'l-benān olup ketḡudā-yı bevvābīn ¹² cenāb-ı şehriyārī ile düş-ı iķbāllerine ḡil'at-ı fāḡire irsāl ü ¹³ işāl buyrulup selef-i zi's-

* (Hamd ve minnet Allah içindir.)

** (Onu kimse geçemedi.)

şerefleri Köprülü-zāde ¹⁴ vezîr-i mekârim-semîr ‘ Abdullâh Pâşâ hazretlerinüñ mübtelâ ¹⁵ oldukları ‘ illet-i evcâ‘ a mu‘alece için kendü talebleriyle

[12b]

¹ ber vech-i mâlikâne eyâlet-i Raqqâ ‘ inâyet buyurulmuşdur

Der-Beyân-ı Kâl‘ e-i Kemeştegân ve Feth- i Ân

hâme-i şîrîn- ² edâ ve berâ‘ a-i hâlâvet-bağş mezâyâ şöyle rivâyet ü dirâyet ³ eyler ki sene-i mezbûre Zî‘l kâdetü ‘ş-şerîfesi evâhîrinde ⁴ muqaddemâ Acem hânlarından olup Eşref Hân tarafına ilticâ ⁵ ve Afğan cânibinden Merağa eyâletine nâm-zed kılınmağla ol eyâletîñ zabt u teshîrî hayâl-i muhâlî ile darb-ı taht nâ-ber uşul-ı ⁷ iddi‘â eylediginde tedbîr-i tedmîr-i ‘ uhde-i zebân-ı tîğ u sinâna ⁸ havâle dest-i yârî-i tîğ-i bî-dirîğ ile sâye-i livâ-yı neket-i ⁹ iltivâsına cem‘ olan şîrzime-i şîrziminüñ şîrâze-i cem‘ iyyetleri ¹⁰ perişân ve izâle kılınan Şâhkulı Hân nâm râfîzî-i bî-imânuñ ¹¹ idlâl ü ifsâd eyledüğü ahâli-i Urbad‘ dan bir kaç nefer-i ¹² â‘ yânlarından Mehdî beg nâm bir şahş-ı mu‘ teber ile Heşter ¹³ mütesellimi ‘ Alî Ağa ‘ya gelüp itdikleri vaz‘ -ı küstâhâneye ¹⁴ izhârâ-ı nedâmet ve bade‘l-yevm kemâl-i şadâkât ile ‘ ubüdiyyet ¹⁵ itmek şartıyla re‘y u emân ricâsıyla ‘ arz-ı itâ‘ at itmeleriyle

[13a]

¹ ağa-yı merķûme kabûl-ı ricâlarına meyl ü iķbâl ve yanlarına ² bir miķdâr süvâri koşup mağallerine i‘ âde vü irsâl ³ itdiğinde ahâlisinden ser-gürüh-ı eşrâr Cihân-bağş beg ⁴ ve nâm-dâr beg nâm iki şakî-i mel‘ anet-şî‘ârına âğâz-ı fitne ⁵ vü fesâd ve bazı re‘âyâ-yı imâle-i ifsâd ile nâhiye-i mezbûrede ⁶ vâki‘ bir kâl‘ e-i vecibetü ‘l-kâl‘ e-i taħaşşün ve maķâm-ı lecc ü ⁷ huşümetde temekkün ittiklerini göricek mezkûrlar kâl‘ enüñ ⁸ muhâşarasını piş-nihâd ve zîkr olunan iki râfîzî-i düzağ-⁹ maķarr bir tarîķle kâl‘ eden çıkup biñ miķdârı Afşâr eşkiyâsı ¹⁰ tedârik u müteħaşşınlere imdâd ittikleri iħbâr merķûm ‘ Alî Ağa ‘ya ¹¹ güş-güdâz olduğda Tebriz ser-‘ askeri olan vezîr-i dilîr ¹² veliyyü ‘n-ni‘ am ‘ Alî Pâşâ hazretlerine hâli ifâde ve istimdâde ¹³ vaķtine müsâ‘ ade olmamağla kendüsi yanında mevcûd bulunan ¹⁴ bayrağlarından beş yüz miķdârı merd süvâri ile üzerlerine ¹⁵ varmağa taħrîk-i şehbâl-i isti‘ câl ve hîn-i vusûlünde edevât-ı

[13b]

¹ harb ü kıtâlî bāzū-yı celâdet ile isti‘ māl itdiğinde nicesi ² pençe-i şemşîre şikâr ve bir miķdârı girîve-gird-i kûhsâr firâr ³ olup derûn-ı kâl‘ ede kâlanları levâzım-ı itâ‘ at ü inkiyâdı ⁴ arz u taķdîm ve kâl‘ e-i merķûmeyi teslim itmeleriyle cümlesi ⁵ âsûde-nişin

zîr-i sâye-bân emân u evtân-ı kâdimeleri olan ⁶ karyelerde ivâ vü iskân kılındığından sonra kal^ç e-i merķūme-i ⁷ Kemeştegân-ı Devlet-i ^ç aliyye ^ı ye lüzümü olmadık maħalde vâķı^ç ve eşrâr-ı ⁸ revâfız-ı saķar-maķrūn nice eşķiyâ-yı bed-kirdâra me^ı men ü penâh-gâh ⁹ olacak mevķi^ç olmağla hedmine iķdâm ve taħrîb ü ^ç idâm ¹⁰ olunması ĥasebiyle maħall-i mezbûr ile zeñgân mabeyninde sâkin ¹¹ Ķata begli nâm bir ma^ç rûf aşiret ĥod-bîn bir ĥavm olup ¹² ĥaribü^ı l-^ç ahde gelince ^ç Oşmâniyân u Afganiyân taraflarından birine ¹³ kerden-dâde-i inkiyâd u iţâ^ç at olmayup bu eşnâlarda afgân ¹⁴ tarafından manşûb zengân ĥâkimine ilticâ ve içlerine bir miķdâr ¹⁵ süvârî ile Lâle beg nâm Afgânı getürüp ivâ^ç itmişler iken

[14a]

¹ Afgân tarafından rû-gerdân ve taraf-ı devlet-i ebed-müddetden ² ricâ-mend-i emân olup taraflarından bir kaç nefer ketĥudâ ve ihtiyârları ³ irsâl ve aĥa-yı merķūm tarafından kendülerine nüvîd re^ı y ü emân ⁴ işâl olunduğı ve Ķaraçorlu ve Ĥacı ^ç Ali ile ve Maĥmûdî ⁵ vesâir ekrâd-ı şekâvet-nihâddan henüz tavķ-ı ^ç ubüdiyyet ⁶ şehriyâr-ı heft iklimde gerden-dâde teslim olmayup Gence ⁷ ve Revân mabeyninde vâķı^ç Dizâķ Birgüşâd ĥavâlisinde ⁸ tecemmu^ç ve ihtişâd u şaĥanaķ keferesiyle daĥi ittifâķ u ittiĥâd ⁹ itmeleriyle gâh u bî-gâh Gence ve Revân etrâfını tâĥt u târâc ¹⁰ ve ol ĥavâlî ahâlîlerini siĥâm-ı âzâr-ı âlâme hedef ü amac ¹¹ idüp ol etrafıñ ihlâţ-ı fâside-i vücûd-ı bed-büdlarından ¹² taşfiye ve tenķiyesi mevķûf tedbîr ve ilâc ve gitdikçe ¹³ cem^ç iyyetleri mütezâyid olacağı muķarrer olmağla çâre Tebriz tarafından ¹⁴ görölmege muĥtâc olduĥunu Revân muĥâfızı Deli Ĥüseyin ¹⁵ Pâşâ-zâde vezîr Muştafâ Pâşâ mektûblarıyla bi^ı d-defa^ç ât i^ç lâm itmeleriyle

[14b]

¹ Tebriz ser-^ç askeri vezîr-i dilîr veliyyü^ı n-ni^ç am ĥâzretleri levendât u ² deli vü gönüllü Tatar ve piyâde bayraķlarından altı biñ ³ nefer merd-i neberd-âyîne bâş âĥâsını zâbiţ ve ĥapan muĥâfızı ⁴ Koç ^ç Âli Pâşâ^ı yı bâşbüĥ ta^ç yîn buyurduķlarında zîkr olunan ⁵ dilâverân-ı mânend-i berķ-i cihân üzerlerine varup ĥirmen-i ⁶ sâmân ve râĥatlarını süzân ve icrâ-yı behem-beste-i cem^ç -i ⁷ cem^ç iyyetlerini perîşân eyleyüp eşyâ vü emvâlleri naşîb-i ⁸ merdân meydân-ı ĥarb u ĥitâl olduĥdan sonra ⁹ baķiyye^ç tü^ı s-süyûflarından miķdâr-ı ĥalîl Revân ve Gence ĥudûdı tevâbi^ç inden ¹⁰ ĥavza-ı memâlik-i pâdişâĥiden olan maħallere ĥürîz ü ilticâ ¹¹ ve nevâyid ü emân ile mażhar-ı ^ç afv u iĥsân kılınmağı niyâz u ricâ itmeleriyle ¹² ol ĥavâlî ahâlîleri ĥarîn-i emniyyet ve mezbûrlar ĥaķķında ¹³ zuhûr iden te^ı dîb ü ĥuş-mâl zümre-i erbâb-ı fitne vü şûr ¹⁴ mû^ç cibü^ı l-intibâh u ^ç ibret olduğı ihbâr-ı meserret-engîzleri ¹⁵ ser-^ç asker-i Tebriz veliyyü^ı n-ni^ç am ĥâzretleri tarafından müte^ç aķķiben ĥâimeleri

[15a]

¹ ile dergāh-ı devlet-i ebediyyü'n-nizāma ' arz u i' lām ve bu peyām-ı ² meserret-fercāmdan soñra şevketlü veliyyü'n-ni' am-ı ' ālem Sultān ³ Ahmed Hān Ğāzī ḥazretleri Beşiktaş sāhiline naql buyurup ⁴ ser- ' asker-i zafer-eşer efendimiz ḥazretleri tarafına

İrsāl-i Teşrifāt be-Cānib-i Veliyyü'n-ni' am-ı Me' āli-Simāt bā-Haṭṭ-ı Hümāyūn

ikrāmen ve ihtirāmen ⁵ ḥaṭṭ-ı şerif ile mu' anven-i teşrifāt-ı hümāyūn-ı sa' ādet-nümünü ⁶ ḥāvī bir kıt' a emr-i münif ve fermān-ı lātif irsāl buyurmuşlardır ⁷ şüret-i ḥaṭṭ-ı şerif bu def' a zuhūra gelen ⁸ ḥidmetiñ pesendide-i hümāyūnum olmağla teşrifāt-ı hümāyūnumla ⁹ ḳadrüñ a' lā ḳılınmuşdur bu ğazāda bulunan ğāzī ḳullarımıñ ¹⁰ daḫi sa' yleri meşḳür olmışdur cümleñiz ber-ḫürdār olasız ¹¹ fi mā' bad daḫi ḫıfz u ḫırāset ve nizām-ı memleket ¹² ḫuşuşlarında şarf-ı maḳdūr eylesiz şüret-i emr-i münif ¹³ destūr-ı mükerrem müşir-i müfahḫam-ı nizāmü'l- ' ālem müdebbir-i umūru'l-cumhūr ¹⁴ bi'l fikri 'ş-şāḳıb mütemmim-i umūru'l-enām bi'r re 'yi 'ş-şā' ib ¹⁵ mümeḫhid-i bünyānü'd-devlet ve 'l-iḳbāl müşeyyid-i erkānü's-sa' ādet

[15b]

¹ ve 'l iclāl 'ül maḫfūf be-şunūf-ı ' avatıfu'l-melikü'l-a' lā ḫālā ² Tebriz ve Meraga eyāletlerine mutaşarrıf olup Tebriz cānibi ³ ser- ' askeri olan vezirüm ' Āli Pāşā edāmallāhu teālā ⁴ iclālihu tevḳi' -i ref' -i hümāyūnum vāşıl olıcaḫ ma' lūm ola ki ⁵ der-i devlet-medārıma irsāl eyledüğüñ ḳāimeñ gelüp manzūr-ı hümāyūnum ⁶ olup ḫülāşa mefhūmunda bundan aḳdem iddi' ā-yı baṭıl ve ⁷ lāf u ğüzāf-bi-fürüg bilā-ṭā' il ile Urbad nām maḫalle gelen ⁸ Şahḳulı Hān ḫizlān-ı iḳtirāniñ bi-avnillahi 'l melikü'l müste' ān ⁹ istişāliçün tarafından Koç ' Āli Pāşā ve Kilis voyvodası ¹⁰ ' Ali ile bir miḳdār ' asker ta' yin ü tesyir olundḳta melā' in-i ¹¹ şeqāvet esās cünūd-ı zafer-mev' ūduñ satvet-i dilirānelerine ¹² tāb-āver-i muḳāvemet olmayacaḫların iḫsās itmeleriyle maḫall-i merḳūmdan ¹³ ḫurūc ve girüde āḫar maḫalle varup taḫaşşun itmeleriyle ' asākir-i ¹⁴ zafer-meā' şir daḫi eşḳiyā-yı mezbüre ta' ḳıb iderek üzerlerine ¹⁵ varup muḫāşara ve mütevekkilen ' allallahi 'l-vedūd taḫaşşün eyledikleri

[16a]

¹ maḫalle şu' ūd u nüzül ve ḫavl ü ḳuvvet-i Rabbānī ile melā' in-i mesfūrenüñ ² üzerlerine seyf-i meslül ile hücum ve içlerine duḫül itmeleriyle ³ bi- ' avnillahi 'l meliki 'l-ḳadīr beş biñden mütecāviz mürde-i ⁴ düzaḫ-me' aşir ' arza-ı şemşir-i ḳahr u tedmīr ü emvāl ü eşyaları ḡanimet-i ⁵ ğuzāt-ı düşmān-ḡir olduğımı ' arz u i' lām eylemişsin ⁶ fe ḫamden

sümme hamden bu nüvîd-i behcet-berîd-i huzûz ve inşirâh-ı derûn ⁷ ihlâş-ı meşhûn-ı mülükâneme bâ'ış olmışdur ber-hûrdar ⁸ olasın bu gâzâ-yı garrâ'ya ba'ş u tesyîr eyledüğün pâşâ-yı mûmâ ⁹ ileyh ve voyvoda-ı mezkûr ve ma'ıyyetlerinde bulunan gâzî kullarum daği ¹⁰ du'â-yı hayr-ı icâbet eşer-i hidiv-âneme mazhar olmuşlardır yüziñiz ¹¹ ak olup cenâb-ı hayrû'n-naşirin habîb-i ekremî hürmetine hem-vâre ¹² cünüd-ı zafermev'udumî manşûr u muzaffer ve düşmen-i dîn-i Devlet-i ¹³ 'aliyyemi makhûr u müdebbir eyleye âmîn sen şıgâr-ı seğden ¹⁴ berü hañire-i devlet-i 'aliyyemde perverde olup vüzerâ-yı 'izâmumuñ ¹⁵ erşed ü hamıyyet-perveri olmañla senden me'mül-i hümâyûnum olduğı

[16b]

¹ üzere hağğında olan hüsni zân-ı mülükânemi taşdığ ve bu emrde ² zühür iden mesâ'î-i cemilen mebrûr u meşkûr olup bundan ³ böyle daği senden bunuñ gibi dîn ü devlet-i 'aliyyeme lâyıq ve nâmûs-ı ⁴ salţanât-ı seniyyeme muvâfıq me'asir-i mebrûr ve melhûz-ı hümâyûn-ı pâdişahanem ⁵ olmağla hâliyen hağğında neyyir-i 'inâyet-i şâhânem pertevrîz ve kûlzüm-ü ⁶ 'âñfet-i hüsrevânem mütelâţum ve mevc-engîz olup hâşşeten ⁷ hal'-i fâhire-i mülükânemden saña semmûr-ı fâ'izü's-sürûra kapalı ⁸ bir şevb-i hil'-at-ı mürîşü'l behcet-i sultânî ve esyâf-ı ⁹ fâtihatü'l-eknâf-ı pâdişahanemden bir kabza hüsâm-ı zafer-niyâm-ı hâkânî ¹⁰ 'atiyye ve ihsânım olup ve mûmâ ileyh Koç 'Âli Pâşaya ¹¹ voyvoda-ı mezkûr 'Ali' ye vesâir bu gâzâ-yı behcet-efzâda hidemât-ı ¹² mebrûresi vücûda gelüp müsteħağğ-ı 'inâyet olanlara ilbâs ¹³ olunmağ için on şevb hal'-i fâhire daği ihsânım olmağla ¹⁴ işbu emr-i şerîf-i 'âlî-şânım ışdâr ve ma'an kıdvetu'l-emâcid ¹⁵ ve'l-a'yan haşşa silahşörlерimden Selîmzîde mecduhu ile irsâl

[17a]

¹ olunmuşdur imdi vuşûlünde haţavât-ı ta'zîm ve iclâl ile ² istikbâl ve saña 'inâyet ü ihsânım olan hil'-at-ı fâhire ³ ve kisve-i zâhiremi leb-i tekrîm ile tağbîl ü telşîm ve düş-ı ⁴ hamıyyet-perveriñe zîver ve şemşîr-i zafer-semîrimi daği zîb-i kemer ve ⁵ izhâr-ı mübâhât-ı evfer ve mîr-i mîrân-ı mûmâ ileyh ve voyvoda-ı ⁶ mezkûre vesâ'ir-i müsteħağğ olanlara ihsânım olan hal'-i fâhire'yi ⁷ ilbâs eyledikten soñra ol memâlik-i hıfz u hırâsetinde ⁸ ve â' dâ-yı bed-re'yüñ kahr u tedmîr ve def'-i mazarratlarında vesâir ⁹ iktizâ iden hidemât-ı celîle-i devlet-i 'aliyyemde me'âşir-i meşkûre ¹⁰ vücûda getürmege bezl-i tâb u tüvân eylemek bâbında fermân-ı ¹¹ 'âlî-şânım şadır olmuşdur buyurdum ki vuşûl bulduğda ¹² bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte şudûr olan fermânı ¹³ vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımu'l-imtişâlimüñ mazmûn-ı itâ'at-ı ¹⁴ mağrûnuyla 'âmil olup hilâfına rızâ ve cevâz göstermeyesin ¹⁵ şöyle bilesin diyü tuğra-yı Sultân Ahmed Hân-ı Gâzî ile

[17b]

¹ muanven emr-i ʿālī-şāndur

Tevcih-i Şehr-i Zor bā-Ḥazret-i Vezir-i Cālibü's-Sürür

sene-i erbaʿin ve mie ve elf ² şevvālū'l-mükerreremenüñ yigirmi dördüncü günü Tebriz ser-
 ʿaskerliginden ³ infişāl ve Şehr-i Zor eyāleti tevcih olunmuşdur baʿiş ʿazlleri ⁴
 ittibāʿ-ı levāhika lī-ecli'l-maşlaḥat müsāʿade vü müsāmaḥa eylediklerinden ⁵ anlar daḥi
 ʿuhdelerinde olan muḫataʿātdan celb-i māl-ı firāvān ⁶ ve neşr-i zulm u tuḡyān itmekle
 reʿāyānuñ ḫirmen-i cemʿiyyetleri ⁷ perākende oldı diyü Der-ʿaliyye'ye iḫbār olunmaḡla
 ketḫudāları Yahya ⁸ Aḡa ve divān kātibi ve ḫavāş-ı muḫarreblerin bir miḫdārı āsitāne-i ⁹
 saʿādete iḫzār olunup ḫaḫikat-i ḫāle ittilāʿ ve bu aḫvāl-i ¹⁰ bī-meʿāl mücerred ḫussādīñ
 keyd ü ḡamzlarından neşʿet eylediḡi ¹¹ bedidār ve āşikār olmuşdur muḫtezā-yı gerdīş-i
 gerdün-ı ¹² devrān böyledür

Tevcih Şoden Eyālet-i Sivas bā-Veliyyü'n-niʿam-ı Mekārim İstinās

vefḫince bir sāl-i mübārekinde bā-ḫaḫı-ı ¹³ hümāyün-ı mekrümet-i maḫrūn Sivas eyāleti
 tevcih ü iḫsān olundu

Tevcih-i Diyarbekr bā-Veliyyü'n-niʿam

¹⁴ ve kırk iki tāriḫinde Diyar-bakır manşıbı tevcih ve ʿināyet ¹⁵ buyuruldu.

Mülākāt-ı Veliyyü'n-niʿam bā-vālī-i Bağdad Rasīnlere Bünyād

şarḫ cānibi ser-ʿaskeri olan Ḥasan Pāşā-zāde

[18a]

¹ vezir-i meʿālī Semir Aḫmed Pāşā ḫazretleriyle mülākāt eylediler ² nesak-tırāz ḫāme-i
 sükkerin-edā şöyle zīb baḫş-ı taḫrīr ü inbā ³ olur ki

Me'muriyyet-i Veliyyü'n-niʿam bā-Nān-ı Perhiz

vezir-i müşārun ileyh ḫazretleri mebd-i ḫudūd-ı İnan'dan ⁴ Tāk ayaḡı nām maḫal ki ol
 ḫavāliye nān-ı perhiz daḫi taʿbīr ⁵ olunur ʿasākiri bisyār ve cünūd-ı bī-şumār ile maḫall-
 i mezbūrede ⁶ teşriflerine müteraḫḫib olup veliyyü'n-niʿam ḫazretleri daḫi ⁷ bī-

hisāb kapuları halkından müstevfā asker-i istiṣhāb⁸ buyurup ordu-yı vezīr-i müşārun ileyh çend merhale teşrifleri⁹ ta yīn olduğu inhā olunduğda kemāl-i mertebe-i muḥabbet ü meveddetlerinden¹⁰ nāṣī ol maḥalde vāki¹¹ firāzetle de yemeklik iḥzār ve teşriflerine çeşm-düz-ı intizār iken tekrīmlerinde teraḳḳi¹² için çend merhale ḥaṭavāt-ı ta zīm ile telāḳḳi eyleyüp efendimiz¹³ ḥazretleri daḥi çetr-i semā-peyker ya ni ḥayme-i¹⁴ celādet-eşerlerinden mānend-i āfitāb ale ş-şabaḥ ṭulū vü bürüz¹⁵ ve ol dem-i firūzda mükemmel taḳımlarıyla esb-i şabā-reftāra süvār

[18b]

¹ ve taḥrīk-i rikāb-ı düldül-şi'ār eyleyüp yemīn ü yesārda² ārāste vü pīrāste olan alay-ı vālālarıyla ziyāfet-gāha³ toğrı āheste āheste irḥā-yı inān iderek tamām-ı maḳām-ı⁴ muḳābele ve muşāḥada sa deyn āsā-kırān ve nice arz-ı iştıyāk-ı⁵ bī-pāyān ile beyt:

Hoşā ey yār-i şādık merḥabālar
Seniy-i ḥaydarda olsa merḥabālar⁶

edāsından şoñra ser- asker-i müşārun ileyh⁷ bütün taḳımlarını efendimiz ḥazretlerine birağup hemen üç dört⁸ çuḳadāriyla ḳuful ve sāyebānlarına nüzül buyurup ba dehu efendimiz⁹ ḥazretleri kendü taḳımları ve müşārun ileyh ḥazretleriniñ taḳım-ı müterakimleriyle¹⁰ ziynet-i tām ve debdebe-i pervīn-intizām ile ḳudūme taḥrīk-i licām¹¹ ve yemīn ü yesārda şāf-beste-i intizār olan asākire iltifāt¹² ve s-selām buyurarak pīş-gāh-ı sāyebānda vaż olunan iskemleye¹³ nüzüllerinde bir ḳat daḥi müşārun ileyh ḥazretleri iḫhār-ı ta zīm¹⁴ ile istiḳbāl ve sāyebān-ı me āli ünvanā duḫul ve işāl buyrulup¹⁵ icrā-yı merāsım-i tām-ı muşādaḳāt-ı irtisāmdan şoñra bir miḳdār teneffüs

[19a]

¹ için ḥalvet ba dehu et ime-i nefise tenāvül ve eşribe-i lezīzede² tedāvülünden şoñra ser- asker ḥazretleri ancaḳ şān-ı ālilerine³ ikrāmen ve iḥtirāmen bağça ile pūşīde bī-bedel bir semmūr kürk⁴ ile bir donanmış esb-i güzīde keşīde buyrulmağla taḳım-ı merḳūmla⁵ ser- asker ḥazretleriniñ ordularına mülāşık cānibe tarḥ-endāz⁶ inzimām u ikrām buyrulup ol hengām-ı feraḥ-fercāmda müşārun⁷ ileyhümānuñ beynāhümāsında cereyān iden şevḳ-i tām-ı muḥabbet⁸ farṭ-i ḡarām-ı müveddetleri bir dürlü güncāyiş-pezīr-i ḥavşala-ı kilik-i⁹ beyān degüldür ve nān-ı perhīz ta bīr olunan maḥalle dāḥil¹⁰ olup dört ay miḳdāri meḳş ü iḳāmetden şoñra

Tevcih-i Erzurüm bā-Ser- asker-i Revān Ḥazret-i Veliyyü'n-ni' amı vālā-Ünvān

sene-i ¹¹ mezbûre zi'l ka' deti 'ş-şerîfesinde Revân ser-^c askerliği ¹² ile Erzurum tevcîh ve Revân'a kâdime-cünbân-ı ^c azîmet buyurup ¹³ altı ay iķâmetden şoñra dârü'l-mülk-i Azerbaycan olan ¹⁴ Şehr-i Tebrîz'i eyâdi-i rafza-ı bed-nihâd-ı süfl-i nijâddan nez^c ¹⁵ ve istirdâd içün sevķ ü i^c dâd olunan iķbâr-ı zafer-âşârdur ki

[19b]

¹ zıkr olunur serdâr-ı Sipehsâlâr-ı celâdet-semîr vezîr-i sec^c Rüstem-i vegâ ² ve dilîr-i Ĥaydarîyü'l-ĥamle ĥatem-seĥâ devletlü veliyyü'n-ni^c am ĥazretleri ³ ^c asâkir-i manşûre ile şehr-i merķûm cânibine rikâb-ı zen-i reh-vâr ⁴ şecâ^c at ile ^c azîmet buyurup Salmas nâm-maĥalde şeref-baĥşâ-yı ⁵ raĥş-ı ķudüm ve tertîb-sâz-ı müşâvere-i umüm olduklarında ⁶ be-ittifâķi 'l-ârâ şâh-ı gümgeşte râhın Tebrîz'den nehzâtı eşnâsında ⁷ ĥânân-ı kabîle-i Afşardan kâ^c im-i maķâm naşb eylediĝi Bî-sutun ⁸ Ĥanuñ Perâv ismiyle müsemmâ-ı ferzend-i mâder-be-ĥaĥası evlekhâ-yı Urümîde ⁹ ĥân bulunup kendü kabîlesinde Azerbaycanda ne ķadar Şâh-ķulı ve ¹⁰ Ĥân nökeri ve mabeynlerinde yigitlik ve itlik ile meşĥûru 'l-livât ¹¹ ta^c bir ittikleri esâfil ü erâzil ma^c ķüleleri ve şâĥn ¹² Revân'da inhizâmı vaktinde firâr iden baķiyyetü's-süyûf meĥâzîl-i ¹³ mel^c anet-me^c lûf ve şehr ü ķurâda mütemekkin olan altı biñden ¹⁴ mütecâviz sünniyân-ı şaĥîĥü 'l-îmânı ihâneten taş u toprak çekdürüp ¹⁵ münhedim olan maĥalleri ta^c mîrde ehl ü ^c iyâlleriiyle der-ķâr ve derûn-ı

[20a]

¹ ķal^c eye cebren cem^c -i iĥzâr itdiginden mâ^c adâ eĥrâf u eknâfında ² bulduķları ra^c iyyet fuķarâsını tav^c an ve kerhen kimini şehr ķal^c esine ³ ve kimini Toprak ķal^c e nâm mevzi^c e ta^c yîn idüp gerek re^c âyâ ve gerek ⁴ tavâ 'if-i âĥardan nice biñ merdân-ı ķâr-güzâr ve miķdâm-ı müddet-i ⁵ ķalîlede şehr-i merķümüñ cevânib ve dâire-i muĥteviyyesine ^c arîz ü ⁶ ^c amîķ ĥanâdik ĥafir ve iki ķat toprak dolma burüc ve ebdân-ı ⁷ müştemile cidârân-ı ^c aliyye ve elli toķuz ^c aded rezîn ve raşîn iĥdâş ⁸ ķulel ve tabya ile metânet ü istihķâm virdiklerinden şoñra ⁹ edevât ve âlât-ı ĥurûb u ĥurûb ve mühimmât-ı cebe-ĥâne ¹⁰ ve tûfeñg ve toþ ile tezyîn ve ikmâl ve dâĥil-i sūrda olan ¹¹ meĥâzîli zehâyir-i müstevfâ ve derûn-ı ķal^c eyi leşker-i müheyyâ ¹² mâl âmâl idüp ķal^c e-i Revân mişâl bir ĥışn-ı ĥaşîn eylemişler ¹³ iken böyle bir ^c aķabe-i ^c uzemâ ve dâhiye-i dehyâ pes-mânde ¹⁴ ve metrûk ve Tebrîz tarafına tesyîr-i ketâ 'ib ^c azm u sülûk ķılınmaķ ¹⁵ bir ĥarîķle münâsib olmadıĝın taĥķîķ ü i^c lâm ile erbâb-ı

[20b]

¹ meşveret-i kelâmların resîde-i serhadd hitâm itmeleriyle muhâşara-ı al'e-i ² Urûmî teshîr-i belde-i Tebrize taqdîm ve bir sâ' at evvel üzerlerine ³ varılma üzere niyyet ü taşmîm olunduı anda bir kaç def' a ⁴ irâ'et-i şûret-i re'y u emân ve işâret-i ruşat-ı ' arz-ı ⁵ istimân olunup vechen mine'l-vücûh yekser-i mû menhec-i itâ' ate ⁶ meyl ü rabet ile ser-fürû itmeyecekleri muhâkkak ve nümâyân olmaın ⁷ bi'z-zarûrî Salmas'dan hareket ü 'ubûr ve hudûd-ı fitne-âlûdlerine ⁸ vaz'-ı ikdâm-ı mürûr olunduta Tebriz semti ' azîmetde atf-ı 'inân ve ⁹ sûr-ı mezbûre torı ana'-yı nuşret-âşiyân olan ¹⁰ a' lām-ı zer mencû-ı hûrşid-i lemeân ' âle'l-cenâhi'l isti' cāl ¹¹ tevcîh ü ikbâl birle hevâ-gîr-i tayerân kılinup vezîr-i mûkerrem İbrahim ¹² Pâşâ Rûm ili eyâleti ile veliyyü'n-ni'am ma' iyyetlerinde Sivas beglerbegisi ¹³ Ahmed Pâşâ ve Kars beglerbegisi Genc ' Ali Pâşâ apuları halkıyla ¹⁴ çaracı ta' yîn ü irsâl olunduda şehir-i rebiyyü'l-evvelüñ onuncu günü Urûmî şahrâsında ümerâ-ı Afşar'dan Veli Hân beg nâmında

[21a]

¹ bir kelb-i ' aûr al' eye dört sâ' at mesâfe maalde zuhûr ² idüp yek-çend hezâr fedâyi yân-ı h'ün-h'âr ile leşker-i islâmiyâna ³ muşademe vü muâbele ve bir buu sâ' at mücâdele vü muâteleden şoñra ⁴ münhezimen üftân u hîzân bâb-ı al' eye dek firâr ve gâziyân-ı sebûk-pâyân ⁵ ve çabû-süvârân daı ta' ıb iderek hân-ı mesfûr ile ekşerîn ⁶ ser-efgende-i hâk-ı atl ü dimâr ve ser-i burîdelerin beste-i fitrâk ⁷ helâk-ı dîvâr eylediklerinde hemân ol rûz-ı firûzda ⁸ cân-sipârân-ı mübârizîn-i dîn-i mübîn ve ciğer-dârân neberd-âyîn-i ⁹ müslimîn-i gubâr-ı adâm-ı ikdâmları ile ma' reke nümâ-yı hücûm u iftihâm ¹⁰ olmaın bir oldan Karaman vâlisi vezîr-i müşârun ileyh Rum ili ¹¹ ve araman eyâletleri ile ma' iyyetlerinde Sivas beglerbegisi Ahmed Pâşâ ¹² ve Kars beglerbegisi Genc ' Ali Pâşâ ve Şâdık-Bulak mutaşarrıfı ¹³ Rıza Ali Pâşâ ve Kürdistân begleri ve dört nefer müslim ve mümtâz ¹⁴ biñbaşılar ' askerleriyle ve diger oldan Anaolı vâlisi vezîr-i ¹⁵ mûkerrem Ebûbekir Pâşâ hazretleri eyâleti ve apusu halkı ve mükemmel levendâtı

[21b]

¹ ve Van begler begisi Timur Pâşâ ve Kengırı mutaşarrıfı Mirzâ Pâşâ ve sâbıân ² Kastamonı mutaşarrıfı Şola Muhammed Pâşâ vesâ' ir mîr-i mirân apuları halkı ve ³ ' askerleriyle ba' dehu yeñiçeri ve cebeci neferâtları daı ser-' asker-i ⁴ zafer-yâver veliyyü'n-ni'am hazretlerinüñ pervâz-gâh-ı cenâh-ı ferîştegân ⁵ fevz ü necâh olan ullarından mülâşı-ı yek-diger hafr olan ⁶ metrislerde müterettib ve kâr-sâz ve derhâl-i hâvan ve balyamuz ⁷ ve şâhî toplarına şedd yarılıp al' ede dökülmee ser-âgâz kılandı ⁸ metrise resîde olmayan maallerden süvâr-leşker ile muhâşara ve ⁹ Teng-dâşte ve

Toprak ƙal'e ƙarafına maḥşūsen Mamalu-zāde 'Oşman Pāşā¹⁰ ta' yīn ve gūmaşte ƙılındıƙtan soñra ḥafr-ı lağıma şürū' vü mübāşeret¹¹ müceddeden bālā-yı cidār süre meḥāzī ṭabyalar iḥrāc ve bünyād üzerlerine¹² ṭop u ḥāvanlar bindirilüp ƙarafından nā'ire-i ceñg ve āşup ve¹³ fiṭile-i tüfeñg ve ṭop iḳādına mübāderet olundu cā-be-cā ḥışn-ı¹⁴ mezbūrda nişāna inhidām-ı cidārān ve raḥne-i dehen ebdān nümāyān¹⁵ oluncaƙ ṭavā'if-i 'askeriyye itmām-ı ƙarlığıma te'ḥīr itmeyüp ḥamle vü hücūma

[22a]

¹ kemāl-i ḥ'ahīş ile teşmīr-i sāk ve yöriş ittiklerinden her çend ki ² yörişleri lağmıñ tekmiline ḥavāle ve menūt ve bir ƙaç sā'at ³ şabr u şebāt üzere olunup ƙarabāt-ı ṭop ile gūşāde olan ⁴ şikāfların ferāḥ ve vüs'atine ta'lik ve merbūt ƙılındıƙça ƙat'an ⁵ müfid olmayup ruḥşat nā-çār virildikte mäh-ı merƙūmuñ on ⁶ ṭokuzuncı sebt günü yemīn ü yesārdan hücūm-ı nā-be-hengāma der-kār ⁷ olmalarıyla zahir olan ve sūrāḥla dīvāruñ bālāsında teñg ve ⁸ muḍayyık ḥendeƙler şu ile leb-ā-leb ve 'amīk vāqi' olduğundan ⁹ bir ƙarīk ile vuşul ve derūn-ı ḥişāra' urūc u duḥul derece-i ¹⁰ imkāndan ba'id ve mün'adimü'l-ḥuşul olmağla bir miḳdār bāzār-gāh-ı ¹¹ cān-bāzīde dād u deheş ve muḥārebeye inhimāk ile şufūf-ı islamiyāndan ¹² nicesi şehīd ve zaḥm-nāk ve firƙa-ı ḍalle-i revāfızdan daḥi ḥayl-i ¹³ melā'in ƙarb-ı sinān ile üftāde-i ḥazīz helāk olup ¹⁴ bi'l-aḥare 'asker-i manşüre maḥall-i ma' rekedden 'avd-ı inşirāf ve yine ¹⁵ metrislerinde ictimā' vü i'tilāf eylediler bir ƙaç gündən soñra tekrār

[22b]

¹ yeñiçeri metrisleri piş-gāhında naḳb u taṭvīl olunan lağm ki rebiyyü'l-aḥīrūñ ² ṭokuzuncı gicesi idi tetmīm ü tekmīl ve irtesi şeheri iş'al-i ser-rişte-i ³ fiṭil olunup dīvārların ƙoƙ yerlerin sūzān ve ḥarāb itdiğinden ⁴ ğayri üç yüzden efzūn rafiżi mel'unların yek-naḥt rūy-ı saḥt-ı ⁵ türāb ve bī-ser ü pā'āzim-i ser-menzil-i darü'l-iḳāb eyledi lākin gürūh-ı ⁶ cān fezāyān a'cām ğayet-i keşret ve zihām üzere olup ehl-i 'ıyālleri ⁷ ğayretine cān u başların fedā ve kemāl-i mertebe icrā-yı muḥāşamāt u ⁸ mu'ādāta taşaddi ve icrā eylemeleriyle ol günde veliyyūn'n-ni' am ḥazret-i ⁹ ser-'asker-i celādet-peykeriñ bölükbaşları Sarı Ḥasan ve Dergāh-ı ¹⁰ 'ālī yeñiçeri ocağı ḥaşekilerinden Erzurumī Küçük Salih ağa ve ¹¹ Rum iliñin şol ƙol ağası ve Anadolı'nuñ taḥt-ı alay begi ve Aksaray ¹² alay begi ve yeñiçeri serdengeçdi ağaları mümtāz ve ser-endāzlarından ¹³ ṭoƙsan nefer ve cebeci ṭopcu serdengeçdi ağalarından on nefer ¹⁴ ve ser-'asker-i cesāmet-eşer-i veliyyü'n-ni' am ḥazretleriñ levendātından ¹⁵ ve ƙapuları ḥalkından ve vüzerā-yı 'izām ḥazerātı tevābi'ātından ve mīr-i mīrān

[23a]

¹ müte^c allikātından niceleri velā taḥsebennellezīne ḳutilū fī sebīli ¹l-lāhi ² emvāten bel ahyāün inde rabbehim yürzeḳüne darü ²z-ziyafe-i cāvid-i enīsinden ³ çāšnī-yāb-ı ni^c am-ı gūn-a-gūn ve sükkerin-mezāk fevākih-i mimmā yeṣtehūn ⁴ olup sekahum Rabbuhüm şarāben tahuren bezm-gāhında dest-i sākī-i ⁵ raḥmet-i perverd-gārdan kāse kāse tecerrü^c - i şerbet-i şīrīn-güvār ⁶ şehd-i şehādet eylediler muḥaṣṣāl iki nevbetle bī ḳazāillah azze ve celle ⁷ siyeh-mestī sülāfe-i ğayret-i nā-be-maḥal ile ser-mestān-ı sīne-i kirmān-ı ⁸ ğuzātuñ bir miḳdār çakeriyüz cāme-i ḥayāt ve zaḥm-ḥürde vü laġzīde ⁹ pāy-ı şebāt olup sürḥ-serānuñ daḥi her gün kelle-i bī-devletleri ¹⁰ dendān-ı ser-tīz-i neheñg ḥüsām-ı nīlī-fām ile burīde vü ğarīḳ-i deryā-yı ¹¹ nīl-i çüş-ı ḥūn-ı ḥamīre ve gülle-i ṭop ejder-i iltīkām ile ser-nigūn ¹² ḳa^c r-yāb reybü¹l-menūn olduklarından ğayrī def^c ateynde on altı ¹³ biñden mütecāviz sürḥ-serān-ı tebeh-ḳārān rü-be-rāh-ı semt- i nirān ¹⁴ ve birūn-ı ḥayṭa-ı şümār mecrūḥ u zaḥm-dar oldukları giriftār-ı ¹⁵ kemend-sebi ve asār olan ḳırde-i mürde-i şeyāṭin-i şī^c iyāndan

[23b]

¹ istiḥbār olunmuşdur her ne ḥāl ise yevm-i mezbürda yedi ² buçuk sā^c at bī-inḳizā vü infīşāl-i mübāşeret ḥarb u ḳitāl ³ ve aḥşāma ḳarīb mütäreke-i ceñg ü cidāl olunmaġın ol günde ⁴ daḥi ḳal^c e-i merḳūmenüñ güşāyiş-i dervāze-i zabṭ ü teşḥīr-i meşīyyet-i ⁵ Ḥüdā-yı müfettiḥü¹l-ebvāb ile rehīn maḳālīd-i teysīr olmamaġla dergāh-ı ⁶ ḳaḍī¹l-ḥacāta teveccüh birle vaḳt-i āḥire te^c ḥīr ü tesvīf ve mücāhidān-ı ⁷ islāmiyān-ı kār- zārdan yine metrisler taḥfīrine i^c āde ve taşrīf ⁸ ḳılındı rüz-ı ferdāda şaġ ḳoldaki laġm daḥi fa^c āl-i limā yürīd ⁹ olan ḥazret-i Rabbü¹l-mecīd irāde-i ^c aliyyesiyle derūn ber-daġ ¹⁰ ^c aşıḳān münkesirü¹l-cenān bī-dest ü pā gibi raḥne-nümün olmamaġla ¹¹ vezīr-i celādet-i semīr veliyyü¹n-ni^c am ḥazretleri firūz-ı ser-ḳullarından ¹² terfi^c vü i^c lā ḳılınan ṭopraḳ ṭabya bālāsında bi¹l-iḳtizā ¹³ esāṭin-i senginden birbirine mütelāşīḳ u muttaşıl iki ¹⁴ tarafları masgallu ḳuleler inşā vü iḥrāc ve dīvār-ı ḳal^c e üzere ve ¹⁵ derūnunda olan saḥt-dilān istidrāc-ı kemāl-i mertebe-i tażyīḳ

[24a]

¹ ve iz^c āc ḳılındıktan şoñra gelecek şü ve zehāyir yolları ² ḳat^c ü tesdīd ve cevānib-i erba^c ası rüzān u şebāna ³ muḥāşara-ı dā¹ire ile tedmīr ü teşyīd ḳılınarak fāzıla-ı serçe-i ⁴ ā^c dāya göz açtırılmayup ğuzāt-ı şüreyyā-vifāk-ı ğayret-niṭāk daḥi ⁵ dīdelerine ḥ^c āb u rāḥatı ḥarām ve bu siyāk üzere te^c āṭī-i ⁶ cihād u iḥtisāma ceḥd ü iḥtimām eylediler māh-ı cemaziyyü¹l-evvelüñ ⁷ on beşinci gününe dek tamāmı altmış beş gün bi¹z-zat Sipehsalar-ı ⁸ sutūde-āşār veliyyü¹n-ni^c am ḥazretleri vesā¹ir vüzerā-yı nigū-re¹y ⁹ ḥazerātı ^c asker-i nuşret-şī^c ār ile yek-reñg ḥāl-i intīḳāş-ı metris-¹⁰ nīşīn ve hem-firāş olup ^c āḳıbetü¹l-emr

sūr-ı mezbūrda mütehaşşın ¹¹ olan mu‘ānidin-i bī-dīn temādī-i eyyām-ı muhāşaradan bī-tāb ü tüvān ¹² ve esās-ı bünyān şabr u şebātı mütezelzil ve virān olmağın kard ¹³ be-üstühān resīd meşel-i ‘ācizānesi ḥasb-ı ḥāl-i perīşān-me‘ālları ¹⁴ olıcağ ırz-ı riḥve istīmān ile tavḳ-ı bendeñi rağbet ü inḳiyādı ¹⁵ beste ciyād-nihād-ı mezellet-i‘tiyād itmeleriyle ḥānzādegān u ahālī-i

[24b]

¹şehr ü ā‘yān’dan ḳavī rehīnler virmek şartıyla ḳal‘e-i merḳūmenūñ ² taḥliyesine on bir gün tevḳīt ü imhāl birle tevsī‘-i meydān ³ olunduğtan soñra cerā‘im-i sabıḳaları emān u ‘afv ile pūşide vü ⁴ pinhān ve ruḥşat-ı ıtlāḳları ile irḥā-ı ‘inān re‘y ü emān ⁵ ḳılındı üzerlerine Devlet-i ‘aliyye tarafından ḥākim ve muḥāfız ta‘yīn ⁶ olunmasın ricā vü iltimās ittiklerinde henüz Tebrīz fethi müyesser ⁷ olmadan başı bağılu ‘askeri bā-ḥusūs yeñiçeri neferātından ⁸ ifrāz u tefrīḳ ve derūn-ı ḳal‘eye vażı‘ u telfīḳ olunmağ münāsib ve ⁹ çesbān ve ḥaşşeten ḳal‘e ḳulı tertībine daḫi müsā‘ade vaḳt-i zamān ¹⁰ olmamağla ḳarīb-i civārları olmağ sebebiyle Hakkari ağaları’niñ be-nām u ¹¹ mu‘teberlerinden Benā-nişīn ağası dedikleri şāḥib-i ‘aşiret ¹² bir merd-i zī-miknet zābiḳ olmağ tebyīn ü taşvīb ve ḥıfz-ı ¹³ memleket için biñ nefer süvārī ve piyāde ta‘yīn ü tertīb ¹⁴ ḳılındığtan soñra Tebriz’e ‘azimet ve zeḥāyire bā‘iş-i ḳillet ¹⁵ olmasun diyü Ḳaraman vālisi vezīr Rüstem Pāşā ḥāzretleri

[25a]

¹ ve Kars beglerbegisi ve ser-‘asker olan veliyyü’n-ni‘am ḥāzretleriniñ ² ketḫudā-yı ‘ālī-ḳadirleri sa‘ādetlü Yaḥya Ağa on iki biñ leşker-i ³ cerrār-ı sebük-bār ile Şāvukbulak üzerinden rü-be-rāḥ murafakāt ⁴ ḳılınıp Sipehsālār-ı müşārun ileyh ḥāzretleri sār ‘asākir ⁵ ile Salmas tarafından iḳbāl ü devlet pīrāmen-i gerd-i yümn-i sa‘ādet ⁶ olarak kemāl-i behcet ü şadumanī ve vafūr-ı ḥubūr ve nuşret-i ⁷ kām-rānī birle ḥareket ü neḫzāt buyurdukları ḥaberi māḥ-ı cemāzi‘ ü ⁸ l-‘āḫireñ yigirminci peñç-şembe günü firārī Ḥasan Pāşā-zāde ⁹ ‘Abdullah bey ile āsitāne-i sa‘ādete vāşıl olup ḳulüb-ı ¹⁰ şıḡār u kibārdan fulḳ ü ıztırāb zā‘il olmuşdur

Der- Beyān-ı Teshīr-i Şehr-i Tebrīz der-Def‘a-i Şāniyye Ba‘d-ez Teshīr –i Ḳal‘e-i Urūmī

Ḳal‘e-i ¹¹ Urūmī teshīrinden soñra şāḥ-ı Acem Kemeşteğānından leşker-keş-i ¹² meş‘ūmı olan Bī-sütūn Ḥānīñ bīm-i şarşar-ı ḳiyāmet ḥīz ¹³ ḡuluvv-ı çeyş-i Oşmāniyān’dan Tebriz’de ḳiyām-ı ḥiyām ankebutī perde-i ¹⁴ şabr u ārāmı bī-sütūn ve Merağa tarafına ḡüriz nā-ḡüriz ile reh-neverd-i ¹⁵ sūr‘at-nümün olduğı ḥaberi ḡuş-ı ser-ḥāzret ser-‘asker-i vezīr-i

[25b]

¹ dilîr olucağ bālâda mezkûr olduğı üzere Şâdıq-ı Bulak ve Merağa ² üzerinden muğaddem on iki biñ leşker ifrâz u irsâl ve bağıyye-i ³ cünüd-ı zafer-mev'ud ile kendileri Salmas cânibinden semt-i Tebriz'e ⁴ teveccüh ü iqbâl buyurup kaç' -ı menâzil iderek Túc şahrâsına ⁵ vâşıl olduқта veliyyü'n-ni' am hazretleri bundan aqdem yine Tebriz ser-⁶ askerî olduğı hengâmda o havâlîde vâki' nevâhî ve kaçâ vü kaçabât ⁷ sükkânından mazhar-ı eltâf ve ikrâm ve manzûr-ı iltifât u in' âmlar ⁸ olan h'âşş u 'âm fevcen fevc ve gürühen gürüh gelüp istimân u ⁹ istirhâm ile 'ubüdiyyet ü ra' iyyetliğı raqabe-i rıkıyyet qabûl ü iltizâm ¹⁰ ve miyân bend-i itâ'at ve teslîm-i tām itmeleriyle üzerlerine zâbiñ ¹¹ naşb u ta'yîn ve mehemmâ-emken iqtizâ-yı vaqte göre levâzım-ı nizâm-ı ¹² hâl ve şânları mürâ'ât u i'timânı ile kulüb-ı kaşıyye-i münkesirleri ¹³ cebr ü tavfîn olunaraq Tebriz'e iki menzil mesâfe bu' dı olan ¹⁴ Kefelmülk nâm maħalle nüzûl olunduğda menzil-i mezbûrda â' yân-ı vilâyetden ¹⁵ Tacüddin-zâde Muhammed Rızâ nâm şahş-ı nafizü'l- kelâmîñ istircâ-ı

[26a]

¹ amân ve re'y-i kâğıdı vuşûl ve nefsi-i Tebrizde Hıyâbân ve Bâğmeşe ² ve imâret ü Şeneb-Gâzân ve Hük-m-âbâd ve Belenküh (?) dinmeğle ma'rûf ³ küçehâ ve maħallâtıñ baba ta' bîr olunur söz şahibleri şeyyâ ⁴ 'aliyye'sh' ale't-tevâşî isti' fâ-ı cerâyim ü me' âşî birle bâr-gâh-ı muħayyem ordu-yı ⁵ meymenet tesviye vürüd u duħûl idüp Tebriz'den Kızılbâş taifesiñ ⁶ firâr ve derûn-ı kal'ede olan âşâr ve âbâdânı ve umrânı mün'adim u ⁷ hâk-sâr ve hâricde dağı büyü-tü vâsî'a ve mevâfîn-i ma' müre ⁸ ve ârâyişe münhedim ü harâbe-zâr eylediklerin ihbâr itdiklerinde ⁹ bilâ tevaqquf u ihmâl-i hemân ol maħalden alâ cenâhî'l-isti' câl ¹⁰ Biñbaşı Yek-çeşm Muştafa ağa ve iki nefer sipâh u silâhdâr teraqqilü ¹¹ ağâları üç biñden mütecâviz atlu ile pişîn hıfz u hırâset ¹² bende vü ra' iyyet için tesyîr ü irsâl olunup der- 'aqab dicâce-i ¹³ fehâmet-i vezâret-i ser- 'asker-i mekârim-şiyem hazret-i ¹⁴ veliyyü'n-ni' am dağı 'âzîm-i şeh-râh-ı merâm ve mâh-ı cemâziyü'l-âhîrenüñ ¹⁵ üçüncü günü yanlarında olan mecma' -ı 'asâkir-i islâm ile şehri-i merķûm

[26b]

¹ kenârında cârî Acışu didikleri nehir üzerine mebnâ cisrûñ başına ² hayme-zen nüzûl u ârâm eylediler bi' t-tevfîkillahi'l-müte'âl Meraga cânibinden ³ evvel gönderilen leşker-i çabûk-ħarekâtla şehre duħûlde teşâdüf ve ⁴ müsavât vâki' olup mâh-ı mezbûruñ dördüncü günü telakki ve ⁵ ittifağ ile iki tarafdan cuyüş-ı pür-fürü şüküh- 'inân-ı der- 'inân ⁶ gürüh gürüh şâf-keşide tertîb-i alay-ı enbûh olarak hışn-ı nüzhet-⁷âmîz Şehr-i Tebriz'e vâşıl ve bâb-ı hışârda teşekküren lî-ni' amillâhî teâlâ ⁸ qurbânlar zebhîyle üçür-i keşîre ve qurbât-ı eltâf-ı perverd-gâre nâ' il olunup ⁹ kemâl-i debdebe-i celâdet ve celâl-i kevkebe-

i şalâbet ile derûn-ı kal' eye ¹⁰ dâhil oldılar ve ba' de'd-duhûl içinde dört ay miqdârı iķâmet ¹¹ olunmuşdur hazâ min fazlı rabbî ber-muktezâ-yı tuġti'l mülk min neşâtı ¹² dâri'l-mülk-i Azerbaycan olan şehr-i dil-ârâyı Tebriz daġı pâdişâh-ı kistrâ ¹³ dâd-ı lâ-zâlet suyûf-ı ecnâda şârimeten ' âlî ciyâd-ı â' dâ vü ġussâde ¹⁴ ġazretleriniñ ġâlî' -i firûz-ı hümâyûndan te'sşiri ile ber vech-i seyr-i ġarîķ-i ¹⁵ dil-pezîr üzere fetġ ü teşġir olunmaġla işbû biñ kırķ sâl-i

Bünyâd-ı Câmî' -i Şerîf ve Medrese-i Latîf Der-şehr-i Tebrîz

[27a]

¹ ferrûġ-fâlında şehr-i dil-ârâyı Tebriz revâfîz-ı pür-sitîz ile leb-rîz iken ² elġamdülillâhi te'âlâ devletlü veliyyü'n-ni' am melikü's-şiyem ġazretlerinüñ ³ himmet-i celîle ve töhmet-i cezileleriyle eyâdi-i a' câm- ı bed-fercâmdan aġz u ⁴ taġliş ve ' asirü'l-fetġ olan şehr-i mezbûr memâlik-i şehenşeh-i ⁵ sa' âdet-i dest-gâha zamm u taġşîş olunduġtan soñra cenâb-ı ⁶ müşârun ileyhiñ ' inân-ı ' azîmetleri semt-i ġayrâta ma' tûf ve zimâm-ı ⁷ himmetleri ġasenât u müberrâta maşrûf olmaġla ġalem-i ġaybî ve mülhem ⁸ lâ-reybi âyine-i zamîr-i münîrlere âyet-i kerîme inne'l-ġasenâti ⁹ yüzhîbne's-seyyi'âti şüret-i ġasenesin telķin ü taşvîr itdikde derûn-ı ¹⁰ Tebrîz'de bir câmî' -i ' âlî bünyâd ve yeşil kâşî ile minâresin mânend-i ¹¹ serv-i âzâd eyleyüp ve nezd-i câmî' de on bâb ġücerâtı ġâviye bir medrese-i ¹² celîle ile iġyâ vü tâ' lîm-i ġur' an-ı kerîmü's-şân için bir mekteb-i şıbyân iġdâs ¹³ ve binâ buyurmuşlardur ki şüret-i vaġfîyye-i mu' tebereleri bî-' aynihi zîkr olunur

¹⁴ Bismillâhi'r raġmâni'r-raġîm ġamd-i bî-intihâ ve şükr ¹⁵ bî-inķizâ ol vâķıf-ı aġvâl-i mevcûdât ve kâşif-i estâr-ı

[27b]

¹ mermüzât olan ġazret-i vâcibü'l-vücûd ve mufeyyüzü'l-ġayr ve'l-cüduhu ² maġşûş u maġşûrdur ki bu kâr-ġâne-i ibdâ' ve kâşâne-i icâd ve ³ iġtirâ' ı zâmân-ı sehl ü evân-ı ġalîlü'l-mehlde mâverâ-yı ġafâdan ⁴ dâire-i zuhûra ve kemîn günden mertebe-i ibrâz ve şudûra getirüp ⁵ erbâb-ı ġayrât-ı ġasenâta menzil ü maġâm ve aşġâb-ı şadaġât ve ⁶ müberrâta maġall-i sükûn ve ârâm ġılmışdur ve şalavât u selâm ve ⁷ dürûd-ı mâlâ kelâm ol medine-i ' ilm ü ġazîne-i ġilm olan nebî-i ' ümmî ⁸ ve resûl-i ' arâbî şem' -i cem' -i vefâ i' nâ Muhammed Muştafa ġazretleriniñ ⁹ merķad-i münevver ü meşhed-i muţahharalarına işâr u nişâr olsun ki zât-ı ¹⁰ laġîf ġiġâb-ı müstetâb ve anıñ la' li ġulķ-ı ' azîm ile muġâtab ve ¹¹ mesrûr ve teşrîf-i şerîf ve mâ erselnâke illâ raġmeten li'l-' âlemîn ¹² kelimât-ı tayyibâtı ile ma' rûf u meşhûrdur ve daġı ' âl-i izâm ve aşġâb-ı ¹³ kirâmına ki her biri ednâs-ı beşerîyyetden berî ve mesâlik anıñ rehberi ¹⁴ mütevellî cihân-ı dîn ü mübîn ve

nāzır-ı şeri'āt-ı seyyidü'l-mürselin¹⁵ olmağla bihār-ı dālāletden sefā'in-i necāt-ı ümmet olmışlardır rıdvanullāhı

[28a]

¹ Allahü te'ālā 'aleyhim ecma'in ve ba' dehu şart-ı vākıf-ı beraāt- istihlāl ve ² naşş-ı şārī emr-i zī-bāl olan hamd-ı hüdā-yı müte'āl ³ ser-levhā-ı kıbāle-i kabūl ve iqbāl şalātü resūl-i hüceste-hişāl ⁴ dibāce-i mecelle-i faşl u ifzāl kılınup tarziye-i lāzıme-i 'āl-i tahirīn ve ⁵ aşhāb-ı tayyibīn ile taḥliye-i mevzū' ve maḥmūl-ı ḥiṭāb ve ta'liye-i ⁶ ebvāb ve fuşūl-i kitāb-ı müsteṭābdan şoñra aşhāb-ı devlet ü ⁷ dānişe lāyih ve erbāb-ı başiret ü binişe vāziḥdur ki bā'is-i ⁸ ibdā'-ı envā'-ı ḥalāyık ve dā'i-i ihtirā'ı ve zerrāt-ı ḥaḳāyık-ı 'ibādet ⁹ ḥazret-i ḥalīkū'l-ibād ve ma'rifet-i esrār mebd-e-i me'ād birle ¹⁰ huşūl-i ḥayāt-ı ebediyye ve vuşūl-i sa'ādet-i sermediyyedür ¹¹ pes imdi her 'ākile lāzım ve ḥük-m-ü müteḥattimdür ki mecārī umūrunda ¹² kemāliyle tedebbür ve mebādī vü ḥavātim-i a'mālinde kemāyenbagi tefekkür kılup ¹³ zamān-ı ḳudretini cānib-i ḥayrāta ve 'inān-ı istitā'atini şavb-ı ¹⁴ müberrāta 'atf u şarf eyleye ki tef ü tāb rüz-ı ḳiyāmetde zır-i zıll ¹⁵ şadaḳatde mustazill ü ruḳūm-ı zenb ü 'isyānı zülāl-i cüy-bār-ı ḥasenātıyla

[28b]

¹ muzmaḥill ola bu ḳazāyā-yı vāziḥatū'l-medlül ve muḳaddemāt-ı vācibetü'l-² kabüle binā'en ḥālā bi'l-fi'l eyālet-i Tebriz ser-'askeri destür-ı ³ mükerrem 'ālī'ş-şān ve vezir-i müfahḥam meālī-nişān sermāye-i şit ü ⁴ şadā-yı ṭabl ü 'alem ve pīrāye-i şüret-i ma'nā-yı seyf ü ḳalem ⁵ fezleḳe-i fezāil-i nefsanīye nüşā-i fevāzıl-ı insāniyye ⁶ merdüm-i dīde-i devlet insān-ı 'ayn-ı ināyet devletlü sa'ādetlü ⁷ Ğāzī 'Ali Pāşā eṭālullah beḳāhu fi devletihi la-tüblā ve enāle ⁸ bi-fazlihi münāḥu fi nimetihī lā tüfnā ḥazretleriniñ dūr-bīn-i imān-ı ⁹ kāmīl ve 'ayn-i yaḳīn-i 'irfān-ı şāmil ile mu'āyene-i keşret-i inḳilāb-ı ¹⁰ ḥāl-i me'āl-i 'ālem-i fāni buyurup 'inān-ı 'azīmetleri semt-i ḥayrāta ¹¹ ma'ṭūf ve zimām-ı himmetlerini cānib-i ḥasenāta maşrūf ¹² ḳılmalarıyla mülhem-i ḡaybī ve münḥī lā-reybī āyine zamirlerine bu ayet-i ¹³ 'ālī rü'yet ve aḥsenu kemā aḥsenullāh-i ileyke feḥvā-yı şerīfin ¹⁴ telḳīn itdükde inne āşārına nā-tedül 'aleyne fenżüru ba'de nā ¹⁵ ile'l-āşār mū'cibince vücūd-ı mes'ūd-ı pür-cüdların mazḥar-ı ḥayrāt-ı

[29a]

¹ 'azīme ve maşdar-ı müberrāt-ı cesīme buyurup ḥāmīden el mülhemü'ş-şavāb ve ² şākirü'l-mün'imü'ş-şevāb taşḥīḥ-i niyyet-i ḥālīşe ve taşmīm-i ṭaviyyet-i ³ muḥlişe ile muvaffaḳ oldukları vaḳf-ı ati'l-beyānı ikrāra ve da'vā-yı ⁴ rücu' vekil-i şabitü'l-vekaletleri olan umdetü'l-ulemāi'l-muḥaḳıḳīn ⁵ 'Abdü's-selam Efendi ibn-i Molla Zeynü'l-Abidīnī'l-kürdī meclis-i ⁶ şer'ci şerīf-i nebevī ve maḥfil-i dīn-i münīf

Mustafaviyyede ⁷ destür-ı müşârun ileyh esbağullah nimehi'l-celîleti 'aleyhi hâzretleriniñ ⁸ ber-vech-i âtî vaqf-ı celîlerine lî eclî't-tescîl ve li maşlahati'l-itmâm ve 't- ⁹ tekmi'l mütevellî naşb u ta' yîn eyledikleri Es-seyyid Hâlıl Efendi ibn-i ¹⁰ Abdullah maḥzarında ikrâr-ı şaḥîḥ-i şer' i ve i' tirâf-ı şarîḥ-i ¹¹ mer' i idüp bu vechle takrîr-i kelâm ve beyân-ı merâm eyledigi müvekkil-i ¹² müşârun ileyh hâzretleriniñ ḥâlâ mâlik-i riḳâb-ı temellükleri ve elân ¹³ şâḥib-nişâb-ı taşarrufları olan Medine-i Tebrizde Sürḥâb ¹⁴ maḥallesinde vâḳi' zât-ı me' âli simâtlarına intimâ ile ma' rûf olan ¹⁵ sūḳda vâḳi' müceddiden binâ eyledikleri Mirzâ İbrahîm emlâkinden

[29b]

¹ kırk bâb dükkân ve bir bâb ḳahve-ḥâne ve yine Mirzâ İbrahîm emlâkinden ² müceddiden binâ eyledikleri yigirmi toḳuz bâb oḫaya müştemil ḥân ³ ve ḥân-ı mezbüreden bâb-ı meftûḫ olan müceddiden binâ eyledikleri ⁴ ḍarb-ḥâne-i âmire ve yine Sürḥâb maḥallesinde vâḳi' Mirzâ İbrahîm ⁵ emlâkinden bir bâb ḥammâm ve yine Sürḥâb maḥallesinde vâḳi' Mirzâ ⁶ İbrahîm emlâkinden buz-ḥâne ve mezbûr buz-ḥâne ḳurbinde vâḳi' ⁷ üç bâb dükkân ve yine Sürḥâb maḥallesinde vâḳi' Aḡa Rıza emlâkinden ⁸ cemî' -i müştemilâtıyla bir bâb kebîr menzil ve civârında vâḳi' on beş ⁹ bâb dükkân zemîni yine Sürḥâb maḥallesinde vâḳi' Mirzâ Şadıḳ ¹⁰ emlâkinden bir bâb ḥammâm ve yine Medine-i mezbûre maḥallâtından Dervâze-i Rey ¹¹ maḥallesinde ṭabya ḳurbinde vâḳi' iki bâb kürḳü dükkânı ve bir bâb ¹² berber dükkânı ve üç bâb sarac dükkânı ve bir bâb atṭâr dükkânı ¹³ ve bir bâb ḳıḳucı dükkânı ve beş bâb baḳḳal dükkânı dimekle ma' rûf ¹⁴ yemişçi dükkânı ve iki bâb duḫancı dükkânı ve bir bâb ḳaşşab dükkânı ¹⁵ ve bir bâb örici dükkânı ve bir bâb ḳahve-ḥâne ve bir bâb etmekçi dükkânı

[30a]

¹ ve üç bâb muytâb dükkânı ve dört bâb ṭabancacı dükkânı ve Emîr ² Ali'nün sâkin olduḡı bir bâb dükkân ve yine Medine-i mezbûre maḥallâtından ³ Ḥıyâbân maḥallesinde vâḳi' Muḫammed Ḥân bâḡı ve Şaṭıroḡlu bâḡı ⁴ dimekle ma' rûf yüncülük ta' bîr olunur iki ḳıṭ' a zemîn ve yine ⁵ Ḥıyâbân-ı maḥallesinde vâḳi' El-hâc Ma' süm ve Kûze-konânlı Rıza ḳulı ve ⁶ Allah-yâr emlaklerinden üç ḳıṭ' a baḡ ve yine Ḥıyabân maḥallesinde ⁷ vâḳi' El-hâc Kerîm emlâkinden bir bâb ḥammâm ve yine Ḥıyabân maḥallesinde ⁸ vâḳi' Şimâl baḡı dimekle ma' rûf bir ḳıṭ' a baḡ ve yine Medine-i mezkûre ⁹ maḥallâtından Çehâr-minâr maḥallesinde vâḳi' El-hâc Veli beg ve Kelenter ¹⁰ emlâklerinde on yedi oḫaya müştemil bir bâb ḥân ve yine Medine-i ¹¹ mezbûre maḥallâtından Navbar maḥallesinde vâḳi' El-hâc Ṭalîb meydânında ¹² El-hâc Gıyaş emlâkinden on yedi oḫaya müştemil bir bâb ḥân ¹³ ve on üç bâb dükkân ve bir bâb kereste-ḥâne ve yine Navbar maḥallesinde ve ¹⁴ meydân-

1 mezkûrda vâkı' El-hâc Tâlib emlakinden bir bâb ¹⁵ kahve-hâne ve ittışâlinde vâkı' bir bâb ota ve yine maħalle-i mezbûrede

[30b]

¹ vâkı' El-hâc Taķi emlakinden üç bâb dükkân ve yine maħall-i mezbûrede ² vâkı' El-hâc-zâde ĥakîm emlakinden iki bâb dükkân ve 'Abdu'l-³ muttalib emlakinden iki bâb dükkân ve yine maħall-i mezbûrede vâkı' ⁴ El-hâc Raħîm emlakinden üç bâb dükkân ve yine Medine-i mezbûre ⁵ maħallâtından Mehâd Mehîn nâm-ı diğer Mırmır maħallesinde vâkı' Ağa ⁶ Şâdıķ emlakinden on toķuz oĥaya müşt Emil bir bâb ĥân ve iki ⁷ bâb dükkân ve yine maħalle-i mezbûrede vâkı' Hüseyn emlakinden ⁸ cemî-i müşt Emilâtıyla bir bâb boya-hâne ve iki bâb dükkân ve yine maħalle-i ⁹ mezbûrede vâkı' El-hâc İbrahîm emlakinden yedi bâb dükkân ¹⁰ ve yine maħalle-i mezbûrede vâkı' İpekçi El-hâc Şerîf emlakinden ¹¹ bir bâb boya-hâne ve iki bâb dükkân ve yine maħalle-i mezbûrede vâkı' ¹² Hâce Kasım emlakinden bir bâb ĥammâm ve yine maħalle-i mezbûrede ¹³ vâkı' Ocaķ kulı emlakinden bir bâb boya-hâne ve bir bâb ¹⁴ dükkân ve yine maħalle-i mezbûrede vâkı' El-hâc Ağa Can emlakinden ¹⁵ bir bâb dükkân ve yine maħalle-i mezbûrede vâkı' Ağa Rızâ emlakinden

[31a]

¹ iki bâb dükkân ve yine Medine-i mezbûre maħallâtından Devenci maħallesinde ² Fethiye câmî' ĥurbinde vâkı' Muħammed Can beg ĥammâmı dimekle ³ ma' rûf bir bâb ĥammâm ve yine maħalle-i mezbûrede câmî' -i mezkûr ⁴ ĥurbinde vâkı' bir bâb ĥarabeĥân ve yedi bâb ĥarabe dükkân ⁵ zemîni ve yine maħalle-i mezbûrede Şeytan sũķında vâkı' Dehbâşı ⁶ Muħammed Emin beg emlakinden bir bâb boya-hâne ve yine maħalle-i mezbûrede ⁷ vâkı' Mirzâ beg nâm-ı diğer Nevrûz beg ĥammâmı dimekle ma' rûf ⁸ bir bâb ĥammâm ve yine Medine-i mezbûre ⁹ Kũçe baĥâtından Şeneb Gâzân kũçe baĥında vâkı' Mirzâ İbrahîm emlakinden bir kıt'a baĥ ve yine ¹⁰ Kũçe baĥında Şehir çayı ve Hũkm-âbâd ve Sũd-ĥârlar nâm topraĥlarıñ ¹¹ mabeyninde vâkı' Mirzâ Tahir emlakinden bir göz degirmen ve yine Medine-i ¹² Tebriz nevâĥilerinden Mihrezud nâĥiyesine tabî' Seyâbân nâm ¹³ maħalde Nazâr beg emlakinden bir kıt'a baĥ ve yine maħall-i mezbûrede ¹⁴ vâkı' şâĥlıķ zemîn dimekle ma' rûf arâzi ve yine maħall-i mezbûrede ¹⁵ vâkı' Ebu'l-Ķâsım emlakinden bir kıt'a baĥ ve yine Medine-i mezbûre

[31b]

¹ nevâĥilerinden Serd saħrâ nâĥiyesine tabî' Lâlâ ĥaryesinde vâkı' El-hâc ² Abdullatif emlakinden bir kıt'a baĥ ve yine nâĥiye-i mezbûre ³ ĥurâlarından Lakdizec ĥaryesine tabî' kũrdler dizesinde Tokrah ⁴ topraĥından vâkı' yine Mirzâ Tahir emlakinden ikişer

göz degirmen⁵ ve yine Medine-i mezbûre nevâhîlerinden Evcân nâhiyesine tâbi⁶ ender-âb meşhûr Baqul Kasım kıaryesinde vâkı⁶ Mîr Mûsâ begiñ⁷ emlâki ve yine Medine-i mezbûre nevâhîlerinden Dizecrud nâhiyesine⁸ tâbi⁶ kıaryelerden Kürevan kıaryesinde vâkı⁶ şahlık emlâkleri⁹ ve yine nâhiye-i mezbûre kıurâlarından Razyan kıaryesinde vâkı⁶ yine¹⁰ şahlık emlâki ve yine nâhiye-i mezbûre kıurâlarından Ağça oba ve¹¹ Narînkendi kıaryelerinde vâkı⁶ yine şahlık emlâklar ve yine nâhiye-i mezbûre¹² kıurâlarından Yenice kıaryesinde vâkı⁶ yine şahlık emlâk ve yine¹³ nâhiye-i mezbûre kıurâlarından Şişvan ve Savmaa kıaryelerinde vâkı⁶¹⁴ yine şahlık emlâklar ve yine Medine-i mezbûre nevâhîlerinden Abbas¹⁵ nâhiyesine tâbi⁶ kıurâlardan Ahmed-âbâd kıaryesinde vâkı⁶ üç hişşe

[32a]

¹ şahlık emlâk ve yine eyâlet-i Tebrize tâbi⁶ elviyelerden livâ-yı Hoy'da² vâkı⁶ mağallâtıdan Ribat nâm-ı diger Rabat mağallesinde vâkı⁶ Çoban³ oğlu İsmâ'îl ve El-ğâc Hüseyn ve El-ğâc Mehmed ve Muğammed Tahir ve Muğammed⁴ Ali emlâkleri ve çâr dâng zemînleri ve yine mağalle-i mezbûrede⁵ vâkı⁶ Celû emlâkleri ve yine kıaşaba-ı Hoy mağallâtından Namaz-ğâh⁶ mağallesinde vâkı⁶ Kıara Kıadı hânesi dimekle ma' rûf hâne ve iki⁷ dönüm bağçe ve bir bâb dizec ve yine dört dönüm bağçe ve iki yüz⁸ otuz sekiz dönüm zemîn ve yine mağalle-i mezbûrede vâkı⁶ Dâniğöğlü⁹ El-ğâc Rıza'nıñ bir bâb hâne ve bir göz degirmen ve yigirmi dört¹⁰ dönüm zemîni ve yine mağalle-i mezbûrede vâkı⁶ Muğammed Ca' fer ve Murâd ve¹¹ Hacı ve Hamza'nıñ zemînleri ve yine kıaşaba-ı mezbûre mağallâtından¹² Kıadı mağallesinde vâkı⁶ Sayeğ emlâki dimekle ma' rûf bir bâb¹³ hâne ve yarım dönüm bağçe ve yine kıaşaba-ı mezbûre mağallâtından Şukûtlu¹⁴ mağalisinde vâkı⁶ El-ğâc Veli oğlu Nâki emlâkinden bir bâb¹⁵ hâne ve bir dönüm bağ ve iki dönüm bağçe ve yine bir bâb hâne ve iki

[32b]

¹ dönüm bağçe zemîni ve yine kıaşaba-ı mezbûre ve mağalle-i mezkûrede vâkı⁶² Molla Yusuf ve Bayındır beg ve 'Ali Penâh'ıñ zemînleri ve yine kıaşaba-ı³ mezbûre mağallâtından Şebivene mağallesinde vâkı⁶ Gedâ 'Ali beg⁴ ve Hacı 'asker ve Hacı Kazım ve Alîmdan'ıñ zemînleri ve yine kıaşaba-ı⁵ mezbûre mağallâtından Taşköprü mağallesinde vâkı⁶ yine Kıara kıadıınıñ⁶ hâne ve bağçe ve zemîni ve yine kıaşaba-ı mezbûre mağallâtından Çukadâr mağallesinden⁷ vâkı⁶ Gülüm Hânoğlü babanıñ hâne ve bağçe ve zemîni ve Çakucı nâm mağalde⁸ on iki dönüm zemîni ve yine mağalle-i mezbûrede vâkı⁶ Çobanoğlü Muğammed Ca' fer⁹ begiñ hâne ve bağçe zemîni ve yine mağalle-i mezbûrede vâkı⁶ Baba Naşır'ıñ hâne¹⁰ ve zemîni ve yine kıaşaba-ı mezbûre mağallâtından Hışt mağallesinde vâkı⁶ 'Ali¹¹ asker ve Muğammed Ca' fer ve El-ğâc Allah kulu ve El-ğâc

İsfendiyyar ve El-hâc Rüstem ve ¹² El-hâc Baba ve El-hâc Sofî Hân nâmun kimesneleriñ zemînleri ve yine ¹³ kaşaba-ı mezbûre tâbi^c kûrâlardan Sadabad nâm-ı diger Sadvâr karyesinde ¹⁴ vâki^c Pîr Mikanillu Emirüñ ve Şahnazarîñ tarlası ve yine Gülvan bağında ¹⁵ vâki^c bir yük zemîni ve yine çay kenârında vâki^c üç yük zemîni ve def^c a

[33a]

¹ çay kenârında vâki^c beş yük zemîni ve yine karye-i mezbûrede vâki^c ² Molla Celasin ve Mirza Muhammed nâmân kimesneleriñ zemînleri ve yine ³ livâ-yı mezbûre tâbi^c karyelerden Bed-divâr karyesinde vâki^c Varyât ve ⁴ Merd zemînleri ve yine karye-i mezbûre kurbinde vâki^c Tâlib ve ^c Ali Kardaşoğlı ⁵ zemînleri ve yine livâ-yı mezbûre kûrâlarından Kürd-nişîn karyesinde ⁶ vâki^c Ahmed Hân Tebrizli Muhammed Ağa³nuñ zemînleri ve yine livâ-yı mezbûre ⁷ kûrâlarından Dibecik karyesinde vâki^c Daniş Kulu ve Didâr ^c Ali ve Muhammed ⁸ Emin ve Ali ^c Asker ve Selîm ve Nizâmü³d-dîn ve Resûl nâmun kimesneleriñ ⁹ zemînleri ve yine livâ-yı mezbûreye tabi^c karyelerden Nevâlî karyesinde ¹⁰ vâki^c El-hâc Kazım ve Latif ^c Ali ve Çävüş kulu zemînleri ve yine livâ-yı ¹¹ mezbûre kûrâlarından Kırkal^c e karyesinde ve Yarım kaya karyesinde ¹² ve Parçın karyesinde vâki^c Musa beg ve karındaşları Muhammed ¹³ ve Ca^c fer ve Şâhkulu Muştafa kulu begiñ emlakleri ve yine livâ-yı ¹⁴ mezbûre kûrâlarından Mülhazân karyesinde ve Beznede karyesinde ¹⁵ ve Şarban karyesinde vâki^c mezkûr Musa beg ve Muhammed ^c Ali ve Şâh

[33b]

¹ kulu Muştafa kulu begiñ emlakleri hasbeten-lillâhi³ ş-şamed u vaqf-ı şahîh-i ² mü³ebbed ve habs-ı şarîh-i muhallad ile vaqf u habs idüp şu vechle ³ ta^c yîn-i şurût eylediler ki zikr olunan akarât ve ârâzi be-her sene ⁴ yedd-i mütevellî ile ve icâre-i mişliyyeleriyle icâr ve icârelerinden müctemi^c olan ⁵ meblağ taşşil olunduğdan soñra icârât-ı mezkûreniñ hâşılından ⁶ yine maħalle-i mezbûre vâki^c olup vâkıf-ı mu^c azzamun ileyh hazretleriñ ⁷ ta^c mîr ve tecdîd ve müceddeden vaqf u taħlîdine muvaffaq oldukları medrese-i ⁸ celîlede olan ^c âlim ü kâmil ve mükemmel fûnûn-ı mütedâvileyi tadrîs ve ⁹ ifâdeye kâdir kimesne müderris olup eyyâm-ı heftede beş gün ¹⁰ mu^c tād üzere tederrüs-i ^c ulûm-ı nâfi^c a eyleye kendüye vazîfe-i tadrîs ¹¹ külli yevm yüz elli aqçe vazîfe virilüp ve fî külli senetin seksen ¹² keyl İstanbulî hınța ve şâ^c ir virile ve talebesiniñ a^c lem ü aqđemi mu^c id-i ¹³ ders olup fî külli yevm on altı aqçe vazîfeye mutaşarrıf ola ve ¹⁴ medrese-i mezbûrede vâkı^c a talebe-i ^c ulûm hücerâtından on bâb ¹⁵ hücrede sâkin olan talebe için fî külli yevm şem^c bahâ dörder aqçe

[34a]

¹ virilüp ve fi külli sene on keyl İstanbulî hınța virile ve medrese-i ² celile dāhilinde vāki^ç olan cāmī^ç-i şerīf ve ma^çbed-i laṭīfde ³ bir şaḥīb-i tecvīd ve tırtıl kimesne ḥaṭīb olup ḥiḍmet-i lāzimesin ⁴ edā eyledikten şoñra külli yevm otuz beşer aqçe vazıfe virile ve bir ⁵ kimesne daḥi seyf-dār olup külli yevm onar aqçe vazıfeye muṭasarıf ⁶ ola ve kezālik bir müstaḥaqq kimesne imām-ı evvel olup fi külli yevm ⁷ kırk beşer aqçe ve fi külli sene kırk beş keyl-i İstanbulî hınța virile ⁸ ve bir müsteḥaqq kimesne imām-ı şānī olmağa elyāq olup külli yevm ⁹ kırk aqçe ve fi külli sene kırk keyl-i İstanbulî hınța virile ve dört nefer ¹⁰ ḥüsnü's-şavt kimesne müezzın olup ḥiḍemāt-ı lāzımelerin ¹¹ edā eylediklerinden şoñra külli yevm müezzın-i evvel olan kimesneye ¹² yigirmi beşer aqçe ve müezzın-i şānī ve salıṣ ve rabi^ç üç neferiñ her birine ¹³ yigirmişer aqçe vazıfe virile ve her Cum^ç a günlerinde ba^çde edā-yı şalāṭü'l-¹⁴ Cum^ç a tefsīr-i ayāt-ı kuranıyyeye kâdir ve ^çilm-i ḥadıṣ-i seydidü'l-mürselinde ¹⁵ mâhir ve selef-i şaliḥinden nakl olunan rivāyete itṭılā^ç-ı tām-ı zāhir

[34b]

¹ bir ^çālim ü fazıl kimesne vaz^ç u naṣihāt idüp muḳābelesinde ² külli yevm elli aqçe vazıfe virile ve fi külli sene kırk keyl-i İstanbulî ³ virile ve üç kimesne daḥi devr-ḥ^ñān olup ḳable şalāṭü'l-Cum^ç a ⁴ mu^ç tād üzere tilāvet-i Qur^ç an-ı ^çazimü's-şān ideler her birine külli yevm ⁵ onar aqçe vazıfe virile ve bir kimesne daḥi mu^ç arrif olup ba^çde edāi'l-ḥiḍmeti'l-⁶ mu^ç tādā külli yevm on beşer aqçe vazıfe virile ve dört nefer kimesne ⁷ emānet ü şadāḳāt ile mevşūf ḳayyūm olup re'islerine külli yevm ⁸ yigirmi aqçe vazıfe ve bāḳi üç neferüñ her neferine külli yevm on beşer aqçe ⁹ vazıfe virile ve iki kimesne daḥi ferrāş olup her biri ḥiḍmet-i lāzımelerin ¹⁰ edā eyledikten şoñra külli yevm on beşer aqçe vazıfeye muṭasarıf olalar ¹¹ ve bir kimesne daḥi cāmī^ç-i şerīfüñ ṭaşra bevṵābı olup külli yevm on ¹² beşer aqçe vazıfeye muṭasarıf olup kezālik bir kimesne daḥi ṭaşra ¹³ ferrāşı olup külli yevm on beşer aqçe vazıfe virile bir kimesne daḥi ¹⁴ medrese-i mezbūre kenīflerine cārüb-keş olup fi külli yevm on ¹⁵ beşer aqçe vazıfeye muṭasarıf ola ve medrese-i mezbūrede cereyān

[35a]

¹ mā^ç-ı cārīnüñ küngine külli yevm yigirmi beşer aqçe vazıfe virile ve medrese-i ² mezbūrede vāki^ç ḥadıḳa-ı eniḳanuñ bāğçe-bānına külli yevm on ³ altışar aqçe vazıfe virile ve bir ^çābid ü şāliḥ kimesne daḥi külli yevm ⁴ bir re'is-i şerīf tilāvet idüp şevābımı Medine-i mezbūrede medfūn ⁵ olan şaḥābe-i kirāmdan ^çUkkāşe raḳıyallāhu ^çanha ve sülāle-i silsiletü'z- ⁶ zāhidiñ Seyyid Ḥamza raḥmetullah aleyh ve mazınne-i kerāmet ve meşenne-i vilāyet ⁷ Baba Ḥasan ḥazretlerinüñ ervāḥ-ı ṭayyibelerine ihdā eyleyüp fi külli ⁸ yevm yigirmi beşer aqçe vazıfe virile ve bir kimesne daḥi noḳṭacılık ta^çbir ⁹ olunan ḥiḍmet-i

lâzimeye ta' yîn olup ba' de ed'âha fî külli yevm ¹⁰ on ikişer aqçe vazîfe virile ve iki kimesne daği eyyâm-ı şitâda hengâm-ı ¹¹ berf ü bārānda cāmī' -i şerîf ve medrese-i laṭîfūñ ve müderris ¹² efendilere meşrûṭ olan ḥāne-i mevḳūfeniñ ṭamlarını görime ¹³ içün ta' yîn olunup her birine fî külli yevm on beşer aqçe vazîfe ¹⁴ virile ve müsakḳafāt-ı vaḳf-ı mezkûrdan olan ḥānenüñ ḥuddāmına ¹⁵ külli yevm on beşer aqçe vazîfe virile ve bevḳāb-ı derūn olan kimesneye

[35b]

¹ daği külli yevm on aqçe vazîfe virile ve türbe-dār olan kimesne külli yevm ² on aqçe vazîfeye mutaşarrıf ola mu' allim-i şıbyān olan kimesneye ³ daği küli yevm otuz aqçe vazîfe virile ve bir kimesne daği mu' allim-i şıbyān ⁴ ḥalifesi olup külli yevm on aqçe vazîfeye mutaşarrıf ola ve yine ḥazret-i ⁵ vāḳıf-ı muvaffıḳ müşārun ileyh esbağullah nimehu ' aleyh ḥazretleri şart eylediler ki ⁶ mādām ki kendüleri ḳayd-ı ḥayātda devām ve şıḥḥat ü şebātda olalar zıkr ⁷ olunan vaḳf-ı şerîflerinde taşarrufāt-ı cā'izeden her vechle murād-ı şerîfleri ⁸ olur ise taşarruf buyurup tebdil ü tağyir ve taḳlil ü tekşir-i eyādī-i ⁹ kerimelerinde ola kendüler ber-muḳtezā-yı külli nefsin zāiḳatü'l-mevt izāḳāta ¹⁰ kās-ı ḥammām ve icābet-i da' vet vallahi yed' ü ilā dari's-selām buyurduklarından ¹¹ şoñra kāffe-i evḳāf-ı meşûre ve āmme-i aḥbāb-ı ¹² mesfûrenüñ tertib-i mühimmātı ve tanzim-i mülimmātı içün evlād-ı emcād-ı ¹³ kirāmuñ erşedü'l-veled-i ekberi mütevellı ola ve ḳavānīn-i kitābetde māhir ve ¹⁴ üslub-ı muḥasebeye ḳādir bir kimesne evḳāf-ı mezbûreye kātib olup ¹⁵ ba' de edāi'l-ḥıdme külli yevm kırḳar aqçe vazîfe virile ve bir istikāmet ile

[36a]

¹ ma' ruf ve diyānet ile mevşuf kimesne daği ' āmme-i evḳāf-ı mesfûre ² üzerine cābı olup cibāh zimmetine lâzım ve müteḥattim olan ḥidemāt-ı ³ mebrûre ve mesāi-i meşküreyi bi 't- tamām edā eyledikten şoñra fî külli ⁴ yevm otuz aqçe ve fî külli sene elli keyl-i İstanbuli ḥınta 'ya mutaşarrıf ⁵ ola diyü vekil-i mümā ileyh ' Abdü's-Selām Efendi vech-i meşrûḥ üzere ⁶ temhīd-i şurūṭdan fāriḡü'l-bāl ve ḳayd-ı ḳuyūd'dan āsüde-ḥāl oldukdan ⁷ şoñra cümle ' aḳārāt-ı ma' düde ve mecmū-ı mezārī maḥdūdeyi ⁸ fāriḡen ani 'ş-şevvāḡili 'l-maniā ve cāmī' an li'ş-şerāiṭin nafi' ā mütevellı-i ⁹ sālifu 'z-zıkr Es-seyyid Ḥalil Efendiye teslim idüp ve anlar daği ¹⁰ vech-i şer' i ve resm-i mer' i üzere tesellüm idüp sā'ir mutaşarrıfān-ı evḳāf ve ¹¹ mütevellıyān-ı eslāf gibi taşarruf-ı tām ve ri' āyet-i merāsım-i şurūṭla şarf-ı ¹² ihtimām eyledi didükte mütevellı-i mezkûr Es-seyyid Ḥalil Efendi daği ¹³ vekil-i mümā ileyhi iḳrār-ı muḳarrer ve i' tirāf-ı muḥarrerlerinde vicāhen taşdik ve ¹⁴ şifāhen taḥḳik itmekle emr ü iḳrār bi 'l -vaḳf ve 't- teslim kemāyenbaḡi balıḡ-i ¹⁵ meblaḡ ikmāl ü tetmim olup cānibinden leff-i menşūr-ı merām ve ṭarafeynden

[36b]

¹ tayy-ı ıomar-ı kelām olunmaq maqāmında iki vekil-i mūmā ileyhūma neşr-i ıirfān ve iķāmet-i ² burhān ile şūretā evķāf-ı sālifetü ıl-evşāfdan selb-i şı ıār-ı vaķfiyyet ³ ve ma ınen her birine ıcāb-ı hūkm-ü lüzūmuna şıhhat için naşb-ı cedel ü taşvır-i ⁴ müdde ıı ve istinsaḥ-ı şekl-i evvel üzere mütevellı-i mūmā ileyh ve veliyy-i ⁵ mu ıtemedü ıaleyh üzerine taķrır-i da ıvı idüp mūmehhid-i bünyān istinbāt-ı ⁶ aḥkām ve müessis-i erkān ıctihād-ı müctehhidin-i benām ḥazret-i imām-ı ⁷ a ızām ve himām-ı aķdem nu ımān ibn-i şabitü ıl-⁸kūfi cevzi ḥayrū ıl-cezā ve Kūfi ḥazretleri yanlarında muḥlaķa vaķf-ı ıaķar-ı bı ıitibār ve ğayr-ı ⁹ lāzım ve müteḥattim olmamağla esās-ı teyiği nā-payığar ve hedm ü binās-ı ¹⁰ yeksān ve ifnā vü ibķası siyān olduğına bināen ıaķarāt-ı ¹¹ mezkūreniñ vaķfiyyetlerinden bi ıl-vikelā rücü ıtdim ve fesh-i ıaķd-i ¹² vaķfda şāh-rāh-ı imām-ı hidāye ve şārı-i a ızam ḥazret-i imām-ı a ızama ¹³ gitdüm mütevellı-i mūmā ileyhiñ iķrarı mū ıcibince ķabz u tesellüm itdiği ¹⁴ ıaķarātı giri redd ü teslim ile tefriḥ-i zimmet ve kemākān ḥazret-i müvekkil-i ¹⁵ müşārun ileyh başallāh bi ıl-mükerremāt-ı meziyye ḥazretleriniñ mülk-i şarīḥlerine

[37a]

¹ ıade ile taḥķıķ-i emānet taleb iderüm didükte mütevellı saıd mebāni-i ² vaķfi teşyiğ için ḥazret-i müvekkil-i müşārun ileyh ebedallahu ır-red ı ıan-ķabül-i iķbālihu ve şeyyidin celālihi erkān-ı mecdihu ve iclālihu cānibine ⁴ ādāb-ı baḥş-ı müdellel ve üslüb-ı hūkm-i mā ıl ile tevcih-i ḥıḫāb ve temyıl-i ⁵ cevāb-ı bā-şevāb eyleyüp gerçi cümle irād olunan varıđāt u irādāt ⁶ cemi ıan temyiğ buyrulan muķaddemāt-ı zāhirā mücibāt şeyn ü şān ⁷ vaķf-ı ıaķarāt idigi zāhirdür lākin fi ıl-ḥaķıķa imām-ı mu ıazzam mütteffikün ⁸ ıaleyh ve himām-ı mükerrem mercü un ileyh ıālim-i rabbāni ḥazret-i ebı Yusufu ıl-⁹ müştehir bi ıl-imāmı ış-şāni saķiyallāh-şerāhu ve tayyıb-i bı-neşr-i raḥmetihi mekānihu ve ¹⁰ mişvāhu ķavlince muḥlaķa vaķfiyyet maḥz-ı isķāt olmağın mücerred-i vaķf ¹¹ vaķaftu dimekle vücūd bulup bade ıt-teslim ḥod muķtedā-yı şāliş ¹² ḥazret-i imām Muḥammed Şeybāni kuddise sırrıḥu sübhāni ḥazretleri re ıyince ¹³ mānend-i şadme-i mażbüḫ aḥkām-ı lüzümü ve ibrāmı bi ıl-küllıye ğayr-i manķūta ¹⁴ olıcak min cemi ıı ıl cihāt tarıķ-i rücü mesdüd u maķtū ¹⁵ ve min ba ıde vech-i imkān redd ü ıade-i maķbüz ve müselleme muḥāl u memnūdur

[37b]

¹ diyü vücūh-ı vecıhe ihtitāc ile imtinā ı ve şuver-i muḥtelife-i ilḥāḥ birle nizā ² idicek ḥışmān-ı müteḥākkimān ve mütenāzian-ı mütera ı fian mabeyninde ref ıı ³ baḥş-ı cidāl ve ref ıı kıl ü ķāl ider ķazāyā-yı ķadı ve hūkm-i māzi talebiyle ⁴ terāfu vü teḥāşum ve tenāḥüz-ı teḥākküm eylediklerinde ḥākim-i ḥāsım mevķi ıı ⁵ şadr-ı küttāb-ı tūbā-leh ve

hüsn-i me'âb hazretleri daği kazıyye-yi mütenâzîü'n fi-hānuñ ⁶mevzū' ve maḥmülüne vaqıf ve şüret-i mefrûg-ı anhanuñ illet ü ⁷ma' lülüne 'arif oldukları hâlde ihāta-ı eşkāl-i te'sis-i evkâfda ⁸bezl-i maqđür u is' af-ı imāta-ı eşkāl-i turok ḥilāfetine naşb-ı nefis ⁹ buyurup 'aḳarāt-ı mezküreniñ ve müstekilāt-ı mesfüreniñ cihet-i ¹⁰vıfıyyetleri ve yedd-i mü'eyyide-i mütevellide müebbeden ibkāya eḳaḳıyyetleri evlā vü aḥrā ¹¹olduğı bi'-i tibār idüğü cilve-ger-i menaşşa-ı zuhūr ve inşirāḥ-güster ¹²şadr-ı şudūr olduğına binā'en 'ilm ü şāmilleri muḥiṭ-i mesā' il-i ḥilāf ¹³ve fehm ü kāmilleri müdrik-i mevāzi' -i ihtilāf olduğı ecilden bālāde ¹⁴'ale't-taḫşil taḫrīr olunan 'aḳarātın ve vücūh-ı şer' iyye ve turok-ı ¹⁵mer' iyye ile vaqfiyyetine vaqf-ı mezkürüñ zımmında olan şürüt-ı kıyuduñ

[38a]

¹şihḫat u lüzūmına ḥükm ü każā ve tenfız ü imzā itmekle vaqf-ı ²şahih-i mü'ebbed ve ḥabs-i şariḥ muḥalled olduğına binā'en min ba'de ḥazret-i ³vākıf müşārun ileyh esbağullah nimehu 'aleyh ḥazretlerinden ğayrī bir ferdiñ ⁴tağyir ü tebdil ve naqş u taḫviline mecāli-i muḥāl olunup fe men beddelehu ⁵ba'de mā semiahu fe innemā ismuhu 'allezine yubeddilünehu innallāhe semī'un ⁶'alim ve ecr-i ḥazretü'l-vākıf 'ale'l ḥayy'l-cevādi'l-kerim taḫrīren ⁷fiḥā's-salis 'iṣr ü min şehr-i muḥarremi'l-ḥaram lisanihi erba'in ve mietü ve elf ⁸diyü ḥatm-i kelām olunmuşdur māfiha min aşı'l-vaqf u beyānu's-şürüt el vāki' 'ale'l-nemāti'l-meşrud ve'l-mesbūt vaqa'a küllihi ¹⁰ledü ve şah bā-sırrihu beyne yedi ve inni ḥikmet-i bī-şihḫate ve lüzūma ¹¹fi cemi-i ḥuşuşī ve 'umūmihi 'alimen bi'l-ḥilāfü'l-cārī beyne ¹²eimmetinā'l-eşraf zā' ifullāh ecr-i ḥazretü'l-vākıf ve ¹³ekremehi bī-cezil 'avāriḫi'l-me'arif numiḳāhü'l-faḳirullāh sübḫanehu ¹⁴ve te'ālā Muḥammed 'azizü'l-kaḫdı Medine-i Tebriz ğafure-leh şehr-i ¹⁵merḳūmuñ yigirmi ikinci sebt günü aḫşama qarīb mirāḫor-ı şāni

[38b]

¹Rikāb-dār Süleyman Ağa'nuñ çuḳadarı ile nüvid-i meserret-berid müjde-i feth-i ²cedid reside-i āsitāne-i sa'adet ve bir kaç gündün şöñra ağa-yı ³mümā ileyh daği gelüp şeref-yāb taḳbıl-i rikāb-ı müsteṫāb-ı salṫanat ⁴olmuşdur ve ol ḥilalde devlet-i Şafeviyye ḥānlarından olmağla ⁵şāh-ı şeyāṫin sipāḫ Tebriz'den ḥareket ve neūzu billāh te'ālā ⁶ḳal'e-i Revāni istilāya 'azimet itdiginde Revān ḥānlığına ⁷nām-zed eyledigi Rikāb-dār Ḥüseyn Ḥān nām merd-i bī-imān eşnā-yı ⁸dād-girde esir ü dest-gir olmağla Revān ser-'askeri vezir-i dilir-i ⁹veliyyü'n-ni'am ḥazretleri istiḫbār-ı daḳāyık-ı aḫvāl-i ḥayret-şi'ār ve taḫrīrinden ¹⁰mel'anet zāḫir ü āşikār olduḳta elleriyle i'dām olunsun fikriyle ¹¹muḳaddemā ba'zı ḫidmet ile āsitāne-i sa'adete irsāl itmegin bir kaç ¹²gün ḫibāyā-yı aḫvāl-i devlet ve mezāyā-yı āmāl ü niyyetleri istintāḳ ¹³olunduktan şöñra pādişāh-ı 'ālem-penāḫ eyidallahu ve ḳuvvāhu ¹⁴cenāb-ı ḥilāfet-me'ābları mezbūruñ noḳta-ı

pencāh-ı vücūdunuñ kezālik ¹⁵ şemşir ile şāhife-i ʿālemden nā-būd kılinmasun fermān buyurmalarıyla

[39a]

¹ kırk üç senesi māh-ı zi ʿl-kaʿ idesinüñ on sekizinci Cumʿ a ² günü Alay köşkü piş-gāhında ser-i nekbet-efseri buride vü ³ pīrāhen-i hayāt-ı müsteʿārı deride kılındı bu iki feth-i ⁴ dil-ārāya Raḥmī Efendi ʾnün tārīhidir

⁵ Faḥr-i vüzerā ḥaydar-ı kerrār-ı zamāne
Destūr-güzin şāf-şiken-i leşker-i aʿdā

⁶ Ser-ʿ askeri nuşret-eşer mülk-i Revān kim
Oldur sipeh-ārā-yı zafer āşaf-ı yektā

⁷ Çıdukça ider maʿ reke-i ḥarb u kıtāle
Bir ḥamle-i şirānede biñ düşmen-i ifnā

⁸ At sürse eger tiğ be-kef kalb-i sipāha
Hep Rüstem ü Zal olsa dayanmaz aña aʿdā

⁹ Ol āşaf-ı leşker-keş ü iklim-güşāniñ
Eylerse revā virdi zebān vaşfını dünyā

¹⁰ Kim müddet-i yek-mahede bi-ʿavn-i ilāhi
Mānend-i eḥad idi iki ğazve-i ğarrā

¹¹ Kırdı o kadar sürḥ-ser-i tiğ-i cihādı
Kim nehr-i Aras döndü Kızılıрмаğa güyā

¹² Maḥfūz idüp āfātdan ol āşaf-ı dehri
Çok böyle fütühāta muvaffaq ide mevlā

¹³ Raḥmī didi ser-māye-i ihlāş ile tārīḥ

¹⁴ Şāh-ı ʿAcem ʾi bozdı Arasʾda ʿAli Pāşā [sene 1143]

ʿAvdet-şoden Erzurüm Baʿde ez-Ḥareket Cānib-i Revān [1143]

¹⁵ baʿdehu kırk üç sāl-i meymenet-fālında Revān ser-ʿaskerligiyle Erzurüm

[39b]

¹ tevcih buyrulup devlet ü iclâl ile hareket ve Erzurüm'a qarîb Kân kıaryesine ² başı-ı kâlîçe-i arâm u ikâmet birle yigirmi yedi gün miqdârı kıarye-i ³ mezbûrede sâye- endâz-ı celâdet buyurup ol hilâlde Gence muhâfızı ⁴ sa' âdetlü vezîr-i mükerrrem Muştafa Pâşâ hâzretleri şecâ'atlü veliyyü'n-niam ⁵ hâzretlerinüñ Lezki üzerine me'mûriyyetlerini hâvî cānib-i Devlet-i 'aliyye ⁶ 'arz u inhâ itdiklerine binâ'en istid'aları mezāk-ı evliyā-yı ni'ama muṭābık ⁷ve vāki'-i hāle muvāfık olmağla

Me'mûriyyet-i Veliyyü'n-ni' am ber-Cānib-i Lezki (sene 1143)

der-'aḳab silahşörān-ı şehriyārî'den ⁸ 'Abdi Pâşâ-zāde 'Ali beg vesâtiyle mārū'z-zıkr kıaryede me'mûriyyet-i ⁹ emr-i 'ālî şān-ı şeref-bahş vürüd ve netîce-i mefhûm-ı ma'lûm-ı devletleri olduḳda ¹⁰ maḫall-i mezbûrdan sa' âdet ü iḳbâlle nehzat ve Oltu boğazı civārında ¹¹ Kara Tavuḳ şöhretiyle şehir-i nām kıaryeye nüzül ba' dehu nefsi-i Oltu'ya vuşül ¹² ve anda bir gün ikâmet-i istirâhatden şoñra naḳl ü hareket ve Ardahan ¹³ ismiyle nümāyān olan menzile şeref-i nüzül ve on on beş gün zarfında ¹⁴ Tiflis'e vuşül ve anda daḫi on gün ḳadar meḳş ba' dehu Kazak üzerinden ¹⁵ Lazki cānibine 'azîmet olunur iken eṣnā-yı rāhda vāki' Kür şuyı dimekle

[40a]

¹ 'arîf nehr kenārına varıldıḳda şiddet-i şitādan nāşî 'askerüñ ² nüzûla iḳtidār olmayup at arḳasında mehter-hāne āvāzesiyle ³ tā be-sabaḫ 'alā hālihi maḫall-i mezbûrda arām ba' dehu menzil-i merḳûmdan ⁴ hareket olunup tertîb-i alay ile şavb-ı düşmāna 'azîmet eṣnāsında ⁵ Lazki tarafından bir beyāz 'alem nümāyān re'yü'l-'ayn müşāhede idenler ⁶ ḡalibā düşmān 'askeri maḫall-i qarîbbedür diyü ḫāk-i pāy-ı hâzret ⁷ veliyyü'n-ni'ami'ye ifāde vü i' lān olunduḳda efendimüz hâzretleri ⁸ daḫi nehr-i mezkûruñ üst tarafından ḳabt itmege bezl-i maḳdûr ⁹ ve sa'y-ı mevḫûr olunsun diyü fermān buyurduḳları eṣnāda beyt:

¹⁰ İki 'asker birbirine girdi

Şadā-yı ḳarb-ı zen 'ayyūḳa irdi

¹¹ vefḳince iki 'asker birbirine girüp āvāze-i ṭop u tüfeñg bañg-ı ¹² cihān dil-teñg idüp taḫminen bir bucuḳ sâ' at miqdârı muḫārebe vü ¹³ muḳātele olunup 'asker-i kerrāre Lazki leşkeri bir dürlü muḫāşama ¹⁴ ḳudret-yāb olamadıḳlarından pāy-ı qarārları firāra mübeddel olup 'asker-i ¹⁵ zafer-peyker iki sâ' at ḳadar verā' larından 'aḳab-gîr ve nice

[40b]

¹ kelle ve dil-aḥz ü eṣîr idüp bâkisi ormanistanı siper ve veliyyü 'n-ni' am-ı mekremet-² eṣerden istimân-ı şadedinde oldukları rây-gân olmağla ümmet-i Muḥammed gürühundan³ olmaları ḥasebiyle istimânları maḳbûl olup yine Top Karaağaç nâm-⁴ maḥalle hengâm-ı gürûba degîn taḥrîk-i licâm olunup vaqt-i seḥerde beglerbegi⁵ Selîm Pâşâ'yı beş on biñ miḳdârı ' asker-i zafer-me'âsire başbüğ⁶ naşb u ta'yîn idüp Lazki ta' ifesi bir desîse-kâr u ḥud' a-dişâr⁷ ḳavîmdür aḥvâllerinden istiḥbâr olunsun diyü irsâl ve varup teccüsüs⁸ eylediklerinde beyt:

Bir yatur yok ḥum-ı meyden ğayrî
İñiler yok def' ü⁹ neyden ğayrî

vefḳince eṣer-i âşârları yok bi'l-cümle firâr ittiklerin¹⁰ ba'de'l-' avret ḥâk-i pâ-y-ı veliyyü 'n-ni' ama ifâde-i keyfiyyet eylediklerinden şoñra¹¹ ta' ife-i mezbûre ' aḳd-i meclis müşâvere idüp netîce-i mukâleme vü muḥâverelerine¹² şol vechle niẓâm virdiler ki bu vezîr-i dilîr-i şîr-şavletîñ şamşâm-ı¹³ ḥ'ün-âşâmından bir dürlü rehâ ḳâbil degildür illâ ricâ-yı amân diyü salifü 'z-¹⁴zîkr Karaağaca vürüdlarından on sekiz gün mürûrunda söz şâhiblerinden¹⁵ on beş ma'lûmu'l-esâmi kimesneleri rehîn ta'riḳiyle ḥâk-i pâ-y-ı ḥâzret-i veliyyü 'n-ni' ama

[41a]

¹ gönderüp bir daḫi ' Oşmanlı toprağına tecävüz itmemek üzere ta' aḥhüd u² istimân ve bu taḳrîb ile taḫliş-i girîbân idüp istiḥkâm üzere³ temşiyet ve ḥüsn-i niẓâm virildikten şoñra Top Karaağaç'dan⁴ ḥareket ve Gence'ye ' azîmet ve iki sâ' at miḳdârı Şems-kerde şuyı⁵ nâm menzile nüzülllerinde Gence vâlisi vezîr-i mükerrerem sa' âdetlü Sarı Mustafa⁶ Pâşâ ḥâzretleri istiḳbâle gelüp izḥâr-ı sürûr ve beşâret ile⁷ kemâyenbagî ikrâm u i' câl ve ' arz-ı 'übüdiyyet birle ḥâk-i pâ-y-ı 'âlîlerine rû-mâl⁸ olmuşlardur ba' dehu yine Revân ser- ' askerligiyle neẓhat u ḥareket⁹ buyurup ol cânibe ketâ'ib-i bî-girân ile mesâye-endâz-ı ḥimâyet-i ' unvân¹⁰ buyurduklarından şoñra

Vuḳû' -ı Cülûs-ı Hümayûn

kırk üç târîḫ-i acâib-i nümünında ber-muḳtezâ-yı¹¹ gerdîş-i gerdün Sultân Aḫmed Ḥân Ğâzî ibnü's-sultân Muḥammed¹² Ḥân ḥâzretleriniñ hengâm-ı salṭanatları resîde-i ḥitâm olmağla¹³ zuḥûr iden fiten-i eşḳiyâ ve miḥen-i rüzgâr-ı ḥayret-efzâ ḥasebiyle¹⁴ taḫt-ı ' Oşmânî ve serîr-i kâm-râniden ḥal' u ḳam' olunup birâder-zâdelerinden Es-sultân Maḫmûd Ḥân bin es-¹⁵ Sultân Muştafa Ḥân ḥâzretleri erîke-i

[41b]

¹ salṭanat-ı sa' ādet-men 'üse cülūs buyurup ke 'l-evvel iktizā iden maḥallere ² ser- askerler ta' yin olunmaḵ muḳteżayāt-ı ḫāl-i devlet ve mehmā zī- ³ şān-ı salṭanat olmaḡla devletlü veliyyü 'n-ni' am ḫazretleri ol hengām-ı feraḫ-fercāma ⁴ Revān cānibinde ser- asker-i nuşret-eşer bulunup muvaffaḵ oldukları fetḫ-i ⁵ ḳal' e-i Urūmi ve teşḫir-i şehr-i Tebriz-i pür-sitizde şüret-nümā-yı mücellā-yı zuhūr ⁶ olan ḫüsn-i tedbīr-i müşkil-güşā ve sa' y-ı işābet-peżir netīce-baḫşāları ⁷ meşḫūd-ı mir'āt-ı iskender nazīr-i zamīr-i cihāndārī ve maḳbūl-ı ṭab' -ı hümāyūn ⁸ ilhām-ı meşḫūn-ı şehriyārī olmaḡla

Firistāden-i Tiḡ ü ḫil' at be-Cānib-i Veliyyü 'n-ni' am ez-Taraf-ı Devlet

zāt-ı cihān-penāh ḫ'āşlarına ihtişāş ⁹ kılınan esyāf-ı mücevheretü 'l-ḡilāf-ı şāhānelerinden bir tiḡ elmās ¹⁰ tāb mücellā-yı zer-nişān ve zīver-i pūşide ḳāmet-i müfāḫaret-i ser-verān-ı ¹¹ zamān olmaḡla şāyān semmüre ḳaplu bir ḫilat-ı zer-baft meserret-resān ¹² gencīne-i ' avāṭif-ı mülūkāneden ḫāşşeten kendülerine ifrāz u iḫsān buyurulmaḡla ¹³ müşārūn bi 'l-benān olup ma' iyyetlerinde olan vüzerā-yı ' izām ḫāzerātına ¹⁴ vesā' ir mīr-i mīrān cenāblarına birer ḫil' at-ı semmūra mūcibü 's-sürūr ve ocaḵ ¹⁵ aḡalarına vesāir rū' esā vü zābiṭān-ı ' askere mu' tād-ı ḳadīm üzere

[42a]

¹ ḫil' atları iḫsān u ' ināyet olunup sene-i merḳūme recebü 'l-ferdī ² evā' ilinde mīraḫor-ı evvel-i şehriyārī mübāşeretiyle firistāde şavb-ı ³ şaff-derāneleri kılınmışdur

Şadāret-i Taḫsīn ḫazret-i Veliyyü 'n-ni' am

“zālike faḍlullahi yū' tihī men yeşāu” ⁴ men ' ibādihi vekīl-i salṭanat ' użemā olan sa' ādetlü A' rec ' Oşmān ⁵ Pāşā ḫazretleri sene erba' a ve erba' in ve miete ve elf Ramaḫan-ı ⁶ şerīfīniñ on beşinci çehar-şenbe günü ber-mu' tād-ı ḳadīm şeyḫü 'l-islām ⁷ sellemehü' s-selām ve vüzerā-yı kirām ve şudūr-ı ' ulemā-yı dīn vesāir ⁸ meşāyiḫ-i selāṭin ile telşim-i ḫırḳa-ı şerīf-i ḫazret-i seyyidü 'l-enbiyā ⁹ ' aleyh mine' ş-şalavāt ezḳihā için sarāy-ı pādişāh-ı sa' ādet-i dest-gāha ¹⁰ vardıklarında silāḫdār-ı cenāb-ı şehriyārī vesāṭetiyle mühr-i hümāyūn ¹¹ aḫz ve müşārūn ileyh ḫazretlerini Yalı Köşkünde ḫāzır bostancıbaşı ¹² şandalına taḫmīl ve ḳadıköyü nām-maḫalle tavşil olunup ¹³ defterdār-ı şıḳḳ-ı evvel İzzet ' Ali Pāşā ḫuzūr-ı hümāyūna da' vet olunup yine ¹⁴ defterdārlık inzimāmıyla ḳāim-i maḳāmlik ḫi' lat-ı fāḫireyi iksāsıyla ¹⁵ müfteḫir kılınup veliyyü 'n-ni' am efendimiz ḫazretleri cānib-i Tebriz' de ser- asker

[42b]

¹ bulunmağla me'mûr oldukları hîdemât-ı celîle-i pâdişâhîde maqbûl-ı meşkûr ² olmağın qarîha-ı şabîha-ı hümâyûndan vekâlet-i salţanat-ı 'ulyâ ve şadâret-i ³ mesned-i vâlâya da' vet için ba-ħaţ-ı meserret âyîn-i ketħudâ-yı bevvâbîn ⁴ ħazret-i şehriyârî 'Osmân ağa yevm-i merķûmda irsâl olunup Revân ⁵ ħurbinde Sulţân Murâd tepesi dimekle meşhûr tille-i Murâdda beyt:

Şân-ı devletde nümâ mâyesidür ⁶

Başına konu hüma sâyesidür

diyerek ⁷ şeref-baħşâ-yı şudûr olan ħaţ-ı hümâyûn-ı şevket-nümûn-ı 'âlî-i melâ' in-nâs ⁸ tebliğ-i kırâ' at olunduktan şoñra tayy-ı merâhil ve ħatî' -ı menâzil ile ⁹ 'azm-i âsitâne-i 'aliyye iderek

**Vuşûl-i Ĥazret-i Veliyyü 'n-ni' am be-ziyâfet-gâh-ı Kaşr-ı Muhammed Pâşâ ve Vuşûl-i
Âsitâne**

muvâfık-ı qarîbeye teşrifleri ħaber-i münîfi ¹⁰ resîde olmağla sene-i merķûme zi'1 ħiccetü 'ş-şerîfesiniñ on beşinci ¹¹ günü Üsküdar bāğçesinde Muhammed Pâşâ kaşrında kâ'im-i maķâm müşârun ileyh ¹² ħazretleri tarafından rüsûmât-ı 'âdiye ve tekrîmât-ı mütemâdiye üzere ¹³ tertîb-yâfte olan ziyâfete faziletli şeyhü'l-islâm sellemehü'l melikü'l ¹⁴ allâm ħazretleri vüzerâ-yı 'izâm ile şudûr-ı kirâm ħazerâtı ve naķîbü'l- ¹⁵ eşraf ve İstanbul kâdısı efendiler ħazerâtı ve ħapucıbaşı âğaları

[43a]

¹ ve re' isü'l-küttâb efendi ve ħ'acegân-ı dîvân ve Gedüklü zu' amâ ve vezîr ² ağaları ve dîvân çavuşları bi'1-cümle yevm-i mezbûrede Üsküdar 'ubûr ve ³ ziyâfet-gâh olan sarây-ı feraħ-fezâda müterakķib-i ħudûm-i meymenet-⁴ meysûr ħazret-i veliyyü 'n-ni' amı oldular müşârun ileyh ħazretleri daħi ⁵ qarîbü't-teşrif olduğda rub' sâ' at miķdârı maħalle dek şitâb-ı ⁶ istikbâl ve cây-ı ziyâfete istişâl buyurulup 'izz ü iķbâl ve sa' âdet-i ⁷ iclâlle nüzül-ü kaşr-ı feraħ-maħşûr ve bir miķdâr celse-i ħuzûr ⁸ buyurup tenâvül-i et' ime-i nefise tedâvül-ü eşribe-i lezîzeden şoñra ⁹ cânib-i me' âli şî'âr ħazret-i taçdârîden mîrâħor-ı sâni Muştafa ¹⁰ Beg ile irsâl buyrulan semend-i hoş-refîrâ süvâr ve faziletli ¹¹ şeyhü'l-islâm efendi ħazretleriyle hem-' inân-ı müstaķbîlin sâ' ire ¹² daħi piş-gâh-ı devlet-i dest-gâhlarında şitâ-bân olarak Şemsi ¹³ Pâşâ iskelesinden me' âli bünyâd-ı şeref-âbâd kaşr-ı hümâyûnuna baş-ı ¹⁴ kâdime-i qarâr ba' dehu şandal ile sâhil-sarây-ı maķşûda güzâr ¹⁵ buyurdılar ve sâ' ire-i ricâl İstanbul tarafına mürûra isti' câl

[43b]

¹ idüp pāşā kapusunda teşriflerine muntazır oldılar efendimiz hazretleri ² daği Yalı tarafından hadika-ı haşşaya duhul ve huzur-ı humayun letafet-numunda ³ bus-ı zemın ile makzi 'l-me 'mul olduklarında ber-mu' tad-ı kadim şan-ı ⁴ 'ali-nişan-ı şadarete h'as kılınan hil' at-ı fahire vezaret-i kubra ⁵ iksasıyla tebcil ü tekrim ve tuğra-ı garrā ile fermān-fermā olmağičün ⁶ mühr-i humayun ma' delet-mağrūn yedd-i mübareklerine teslim buyurulduktan sonra ⁷ bab-ı humayundan huruc ve saray-ı şehriyari'den pāşā kapusına gelince ⁸ ser-tā-ser yeñiçeriyān ü cebeciyan vesā'ir ocağlar zābiñān-ı neferātiyla ⁹ mevķif-i selāmda pā-ber cāy-ı kıyam olup peykān-ı zer-miğfer ve şoloğān-ı ¹⁰ pervin-peyker ile mesned-i 'ulyā-yı vekālet-i 'uzemāya sāye-endāz mekremet ü ¹¹ sa' ādet olduklarında dergāh-ı āli yeñiçeri ağası Gürcü İsmā' il ¹² ağayı 'arz odasına da' vet ve ilbās-ı hi' lat-ı vezāretle çerāğ buyurup ¹³ şadreyn-i muhteremeyn hazretlerine daği kürekler iksasıyla taħrim ba' dehu ¹⁴ dīvān-hāneye teşriflerinde ricāl-i devlete 'umūm-u kaftanlarıyla tekrim buyurdılar ¹⁵ ve tebrīk-i vezāret-i kubrālar içün Seyyid Vehbī Efendi'niñ tārīhidür

[44a]

Fā i lā tūn Fā i lā tūn Fā i lā tūn Fā i lūn

¹ Taht-ı şevket bir mülük-ı nüşha-ı iğbāldür
Zāt-ı Hān Maħmūd-ı ekremdür müfād-ı ecmeli

² Şadr-ı dīvān cildidür mühr-i humayun şemsesi
Değmesin yā Rāb o zībā şemseye nā-ehl eli

³ Buldı el-ħağ revnağın şimdi didüm tārīhini
Bu 'Ali Pāşā yüzinden nūr-ı mihr oldı celī (sene 1144)

⁴ Ol tabīb-i 'illet-i devlet ki bu tārīhde
⁵ Hükmi oldı şadra kånūn-ı şifā-yı bu 'Ali

⁶ bu kaşāde-i ra' nā daği şitāyiş-i hazret-i veliyyü 'n-ni' amı içün mevāliden ⁷ Nevres Efendi inşāsıdur

Fā i lā tūn Fā i lā tūn Fā i lā tūn Fā i lūn

⁸ Ey cihān-gīr āşaf-ı ʿ adl-i āzmā-yı rüzgār
Şadr-ı ʿ ālī-menķabet ħūrşīd-i re ʿy-i rüzgār

⁹ Sensin ol şāhib-ķırān kim mişlūni devr ideli
Görmedi zāl-ı felek efrāsiyā-yı rüzgār

¹⁰ Sensin ol tenhā-rev-i rāh-ı kerem kim yetmedi
Gerd-i rāh-ı pāyīña bād-ı şabā-yı rüzgār

¹¹ Sensin ol çabūķ-ʿ inān kim hem-ʿ inānīñ bulmadı
Ĥaylice yeldi semend-i bād-ı pāy-ı rüzgār

¹² ʿ Ahdüñ oldı māye-i āsāyiş-i ħalk-ı cihān
Rāĥata oldı bedel-i cevr ü cefā-yı rüzgār

¹³ Dāverā sen revnaķ-ı şadr-ı vezāret olalı
Görmedik rāh-ı fitnede naķş-ı pāy-ı rüzgār

¹⁴ Kār-fermā olasin ālem-i imkānda
İķtizadan ķaldı gitdi muķtezā-yı rüzgār

¹⁵ Olalı devletle sen keştī-süvār-ı ma ʿ delet
Ey vezīr-i Cem-ĥaşem fermān revā-yı rüzgār

[44b]

¹ Rāĥat u ārām için ħalka żarūrī eyledi
Bād-banlık ĥidmetini nā-ĥüdā-yı rüzgār

² Müjde dehre çarĥ şimdi nādīm-i māfātđur
Re ʿyüñe eyler tevāzu ʿ şimdi rāy-ı rüzgār

³ Ehl-i diller devlet-i ʿ ahdüñde hep şād oldular
Gitdi ber-ʿ akis oldu devr-i pişvā-yı rüzgār

⁴ Eyledüñ seyr-i simāt mekremet-i dünyā-yı hep
Kalmadı muĥtāc luţ ü nā-nevā-yı rüzgār

⁵ Zaḥmlar lutfüñle hep merhem-pezîr-i feyzdür
Var ise ger başına çalsun devâ-yı rûzgâr

⁶ Şîr-i kûs-ı devlet ü iclâlün oldukça bülend
Ḥamd ola Allaha kim batdı şadâ-yı rûzgâr

⁷ Bîm ü ḳahruñla ḳatı bî-iḥtiyâr olmuş gibi
Arada şimdi zirâ dest ü pâ-yı rûzgâr

⁸ Devletünde nükte-sencân gâlib-i gerdündür
Kaldı bâḳîyye bizimle mâcerâ-yı rûzgâr

⁹ Her biri bir şaḥib-sâmândur erbâb-ı dilün
Nola olsa her biri bir mültecâ-yı rûzgâr

¹⁰ Naḳd-i iḥsânuñ revâcın buldı bir ḥaddile kim
Nâ-revâdur şimdi cins-i nâ-revâ-yı rûzgâr

¹¹ Devr-i ‘adlünde niḳâmın buldı ser-tâ-ser cihân
Şöyledür kim oldu pîrâhen-i ḳabâ-yı rûzgâr

¹² Luṭf u ḳahruñ virdi izdâde o deñlü imtizâc
Kim baḳılsa hep işabetdür ḥâṭa-yı rûzgâr

¹³ ‘Afvün ârâm-ı lehîb-i ateş-i şûr u fîten
Ḳahrün ateş-i sûz-ı baḡ-ı teñg-nâ-yı rûzgâr

¹⁴ Dehre ḥükmün şöyle cârîdür ki ruḥşat virmesün
Bir ceve cevr idemez biñ asyâ-yı rûzgâr

¹⁵ Cûybâr-ı tîḡden sen ḳan içirdün düşmâna
Şâh-ı İnan’ı sen itdün bî-nevâ-yı rûzgâr

[45a]

¹ Sen Aras nehrini hem-reñg-i dem a‘ câm idüp
Eyledün İnan’a bir ḳaç yıl edâ-yı rûzgâr

- ² Sen degil miydüñ ki ‘uryān eyledikçe tīgini
Şād olurdı rūḥ-ı pāk-ı murtażā-yı rūzgār
- ³ Bāyezid altında billāh ‘alilik eyledüñ
Hep şenā itdi saña āl-i abā-yı rūzgār
- ⁴ Sen degil miydüñ Revān altında cānbāzī iden
Ey ‘inān-cünbān-ı meydān-ı veġā-yı rūzgār
- ⁵ Bir ġazā itdüñ ki indürdüñ ġazā-yı Hayberi
Ey semiyi-yi şıhr-ı pāk Muştafā-yı rūzgār
- ⁶ Dāverā dārā cenābā cem‘ serīr-i ḥaşmetā
⁷ Ey velī ni‘ met bay u gedā-yı rūzgār
- ⁸ Vaşfunuñ biñde birini kimse taḥrīr idemez
Ger cihān olsa bütün ḥisān-ı edā-yı rūzgār
- ⁹ Çok zamāndur isterim ki vaşf-ı zātuñ eyleyem
Āh efendim āh derd-i bī-devā-yı rūzgār
- ¹⁰ Derd ya‘ ni rūzgārımdan şikāyet mi ola
Ḥayr görmez kimse ahdüñde cefā-yı rūzgār
- ¹¹ Ancağ ey düldül-süvār-ı ‘arşa-ı ‘afv u ġazab
Ḥālime koymaz beni gāhī belā-yı rūzgār
- ¹² Başıma sevdā-yı derd ü ‘aşğ-ı teslīṭ eyleyüp
Ḳurdula biñ dürlü derd-i nā-becā-yı rūzgār
- ¹³ Ġāyet ile himmet-i ‘āliyye itmişdür dü-çār
Tā ezelden münşī-i dīvān-serā-yı rūzgār
- ¹⁴ Sayeñizde ḥağğā ḥamd olsun zamānlar oldı kim
Bende yoğdur iḥtiyāc aġniyā-yı rūzgār

¹⁵ İhtiyācım olsa da i' lānına 'ār eylerim
Olmayam tā zīr-i pāy-ı evliyā-yı rūzgār

[45b]

¹ Vaqı' a lāyık mı dergāhında varken kulluğum
Bir dilim nān için itmek būs-ı pā-yı rūzgār

² Seyr-i çeşm eylerse yine himmetüñ eyler beni
Yoğsa sevdā yetmez ğinā-yı kem-ķabā-yı rūzgār

³ Rūzgāra ķalsa dūnyāda ķomaz bir ehl-i dil
Tā ezelden böyledir hep iķtizā-yı rūzgār

⁴ Gerden-i ķarķa ki zirā ' acz ile erbāb-ı dil
Eylemez birisi bu ķavmüñ şenā-yı rūzgār

⁵ Dūn-tabi' atdur felek sevmez himem erbābını
Nola ehl-i ṭab' a olmazsa vefā-yı rūzgār

⁶ Bañane ben Rüstem-i cevşen-i bedüş-ı himmetem
Eylemez baña eşer-i tiğ-i cefā-yı rūzgār

⁷ Ehl-i ṭab' isem nola şimşir-i hāmem eldedir
Olurum billāh başına belā-yı rūzgār

⁸ Āha hācet ne niçün āh eylerim kim diyeler
Bak felek destinde 'āciz-i bī-nevā-yı rūzgār

⁹ Baña ķaşd ittikçe ben daħi aña ķaşd eylerem
Şağ ola dūnyāda şadr-ı Baykara-yı rūzgār

¹⁰ Men siyeh-mestem tehī dest-i ma' rif-i nistem

¹¹ Şā' irem şihr-āzmā mu' ciz edā-yı rūzgār

¹² Der-nezāket Şevketem Hāķāniyem der-ħüsn-i sebaķ
Der-beyān Vaşşāfem ü āā'ib-edā-yı rūzgār

¹³ Şāf-ṭab^ç am ānçenān ger der-muḳābil āverend
Şafvet-i āyine-i ^ç ālem-nümā-yı rūzgār

¹⁴ O nümā yed-i şūret-i Zengī vü in ḥūr u melek
Rūşen est berdil-i erbāb-ı rāy-ı rūzgār

¹⁵ ^ç Ārif-i vaḳtim yine ^ç ārif bilür ḳadrüm benüm
Añlamaz aḥvālümü her nā-resā-yı rūzgār

[46a]

¹ Ḥod-pesendī tābuñı da^ç vā-yı ^ç irfān ṭab^ç uñı

² Yok mı senden ḡayri nevres-i ḥoş edā-yı rūzgār

³ Tatalım kim şāhbāz-ı ṭab^ç -ı veḳḳāduñ senüñ
Oldı reşk-i bāl-ı pervāz-ı hümā-yı rūzgār

⁴ ^ç Aybdur ḥaşr eylemek güftarı hep faḥriyyeye
Hiç ḥicābuñ yok mı var ey rū-siyāh-ı rūzgār

⁵ İbtidā eyle du^ç āya aña kim şubḥ u mesā

⁶ Vaḳf olunmuş zātına ḡayr du^ç āyı rūzgār

⁷ Tā ki mazbūt ola taḳvīm-i cihān-ı köhnede
İbtidā^ç -yı rūzgār u intihā-yı rūzgār

⁸ Ola iḳbāl ü sa^ç ādet ^ç izzet ü iclālle

⁹ Zīb-i şadr-ı devlet ü fermān revā-yı rūzgār

¹⁰ bu daḡı tebrīk-i vezāretleri için Çelebi-zāde ^ç Asım İsmā'il Efendi ḡazretlerinüñ
inşā buyurdıkları tārīḥ-i dil-pezirleridür.

11

Me fā ī lün Me fā ī lün Me fā ī lün Me fā ī lün

¹² Te^ç ālāllah zihī feyz-i bahār-ı şādmāni kim
Ḥayāt-ı tāze buldı ḡülşen-i dehr-i ḡarāb-ābād

¹³ Bu bir hengām-ı hurremdür ki mişlüñ ḳılmadı peydā

Sarāy-ı kevne mi^ç mār-ı qader vaz^ç ideli bünyād

¹⁴ Bu bir vaqt-i neşāṭ-engīzdür kim haşre dek görmez
Nazīrin dūr-bīn-i mihr ü mehle baqsada raşşād

¹⁵ Bu bir ferḡunde demdür kim seçilmez ṭaraf-ı gülşende
Şadā-yı hande-i gülden hezāruñ ittügi feryād

[46b]

¹ Cihān-ı ma^ç mūr-ı ālem böyle şādān olsun nolsun
Şeref-baḡşā olunca şadr-ı destūra ger kerem-mu^ç tād

² Nizām-ı mülk ü millet ba^ç iş-i ārāyış-i devlet
Müşir bu āli fiṭnat-ı cenāb-ı şadr-ı şaḡib-dād

³ Ālī-şīr-i zāmān şadr-ı cihān-bān fātiḡ-i İnan
Semiyy-i şīr-i yezdān pençe-i tāb-ı Rüstem ü Kişvād

⁴ Ali Pāşā-yı mülk-ārā ki dergāhında olmuşdur
Kerem didükleri bir ḡāne-perver ^ç abd-i māder-zād

⁵ Hirās-ı tīg-i qahrıyla o şadr-ı ma^ç delet-kārīñ
^ç Adem-ābāda kaçmışdur sipāh-ı kişver-i bi-dād

⁶ Görenler dest-bürd-i ḡaydarīsin mülk-i İranda
Ne mümkin eylemek bir daḡi rezm-i heft ḡānı yād

⁷ Anuñ ittüklerin mülk-i ^ç Acemde itmemişlerdür
Sipehsālārlardan kimse belki fātiḡ-i Bağdād

⁸ Zamānında anıñ nā-ḡaḡ yire bir kimse ḡan dökmez
Meger kim ser-nigün ide zemīne şişesin faşşād

⁹ Ḥüdāvend-i cihān tūfān-ı fitne ile pür olmuşken
Şehensāh-ı zamānı Ḥızr tevfiḡ eyleyüp irşād

¹⁰ Senüñ gibi kerīm-i kām-kārīñ zāt-ı pākiyle

Vekālet-i şadrınıñ kadrini çünkim eyledi müzdād

¹¹ Felek endühı kırbān eyleyüp zindān-ı miñnetden
Gürüh-ı ehl-i fażl u dānişi hep eyledi āzād

¹² Ezān cümle ğulām-ı kemterīnuñ ‘ abd-ı dīrīnuñ
Kıluñ ‘ Asım’da bu müjde ile olup hurrem ü dil-şād

¹³ Du‘ ā-gūñe didi bu mışrā‘ ı teşrīfine tārīh

¹⁴ Aceb ‘ āli vezīr oldı ‘ Ali Pāşā mübārek-bād (sene 1144)

¹⁵ ve h‘acegān-ı dīvāndan Sāmi Efendi’niñ inşād eyledigi tārīh-i ra‘ nādur ki bu dañi

[47a]

¹ bi-tamāmihu taħrīr ve imlā olunmuşdur

Me fā ī lün Me fā ī lün Me fā ī lün Me fā ī lün

² Ser-firāz-ı şeref-bağşā-yı taht-ı āl-i ‘ Oşmānı
Hüdāvend-i mu‘ azzam tāk-dār-ı memleket-pirā

³ Cihān-bān-ı memālik-i şevket-dārā vü iskender
Musahħardur ser-ā-ser emr-i ‘ āli-şānına dünyā

⁴ Şehenşāh-ı serīr-efrüz-ı ıqlīm-i ‘ adālet kim
Muvaffaq eyledi tebdīrini taqdirine mevlā

⁵ O dem kim tali‘ oldı meşriq-i ‘ izz ü sa‘ ādetden
Şuā‘ -ı ‘ adl ü dādı dehr-i pür-nūr itdi ser-tā-pā

⁶ Merāyā-yı kılūbe gerd-i ğamdan incilā geldi
Cihānda zūlmet-i zūlm in‘ idāma tutdı yüz hālā

⁷ Cenāb-ı Hān Maħmūd bin Sultān Muştafa k’oldur
Sipihri-ı ma‘ deletde āfītāb-ı burc-ı isti‘ lā

⁸ Teferrüd eyledi nāmı gibi zāt-ı hümāyūnı
Olup silkü’l-le’ālī salţanatda gevher-i yektā

⁹ O sulţān-ı selātın-i   avākib-bın kār-āgāh
Vezir-i sābıkın  n hükm-i   adlin eyledi icrā

¹⁰ Taşavvur eyler iken h zret-i h k ka teveccühle
Münāsib-i şadr-ı a  zam itmege kimdür diyü ammā

¹¹ Ser   şān-ı ilah  kıldı g ş-ı k lbine ilh m
Olup mülhem o şāhenşāh-ı şāhib himmet-i v l 

¹² Vuc h ile sez -yı mihr   ikb l olduğın bildi
Semiyy-i şir-i H k  ser-  asker-i Tebriz   Ali P ş 

¹³ Getürdi eyleyüp Tebriz  den da  vet sa  adetle
Yed-i icl line mihr-i şerif-i eyledi i  t 

¹⁴ Mur d üzre vekil-i mu lakın buldı m b rek-b d
Henüz ol p diş h-ı k dr-d n-ı   a ıl u d n 

¹⁵ Müşir-i bi-nazir şadr-ı k br -yı vek let kim
Olur şimşir   h me-k ru na destinde bi-perv 

[47b]

¹ O dest r-ı   aliyyü  ş-şān p r-c d-ı sem h t-kim
Vuc dın eylemişdür h zret-i h ll k-ı bi-hemt 

²   Ad letle seh vetle fat netle şec  atle
Bezir cumh r u h tem bu   al -i mihr-b n s m 

³ Vezir-i ş f-tıynet āşaf-ı gayret-keş-i devlet
M zil-i n m-ı rüşvet k m-r n-ı şadr-ı istiğn 

⁴ Şaf -yı tab  u t l-    mrile ma f z eyle z tın
H d   d -yı bed-h hın ide n -b d u n -peyd 

⁵ İdince g ş-ı teşrif-i k d mun şadr-ı k br 
Ey  ş hib nigin-i k m-bin-i mesned-i   uly 

⁶ Alup dest-i kalem Sāmi maḥlaş-ı ‘abd-ı dergāhuñ
Du‘ ā ile sürüp yüz ḥāk-i pāya eyledi inhā

⁷ Hemīşe devletiñ mes‘ūd kılsun ḥaqq didüm tārīḥ
Vekīl-i pādişāhī oldı mühriyle ‘Āli Pāşā (sene 1144)

⁸ **Ve yine ḥ‘ācegān-ı Dīvāndan Nahīfi Efendiniñ tārīḥ-i dil-pesendleridür ki nigāşte-i⁹
kalem-i ḥuceste raqam olmuşdur**

Me fā ī lün Me fā ī lün Me fā ī lün Me fā ī lün

¹⁰ Şeh-i islām sulṭān-ı cihāngīr-i felek-rif‘ at
Ki olmuşdur vücūd-ı pāki ism ü vaşf ile Maḥmūd

¹¹ Nizām-ı devlete rāy-ı rezīni eyleyüb himmet
Vezīr-i ḥayra tevfiḳ ilticāsın eyledi maḥşūd

¹² Muvaffiḳ oldu bir böyle vezīr-i kāmilü‘ z-zāta
Ḥüdā-yı bī-zevāl itsün umūr-ı ḥayr ile mes‘ūd

¹³ Olup hem-vāre bir vefḳ-i rızā ādāb-ı etvārı
Şahensāh-ı cihāna ola dā‘im-i ḥidmet-i bih-būd

¹⁴ Ümīd oldur bu zātuñ ḥüsn-i tedbīrinde muzmerdür
Ḥüdāvend-i şamedden fetḥ-i ḡaybī nuşret-i mev‘ūd

¹⁵ Necābetde şecā‘ atde seḥāvetde diyānetde
Budur zannum ki mānendī yā nādir ola yā nā-būd

[48a]

¹ Şafā-yı bāl ile ḥallāḳ-ı ‘ālem eyleyüb mecbül
Ḥişāl-ı ḥayr u evşāf-ı cemīle anda hep mevcūd

² Şalāḥ-ı ḥāl u ḥüsn-i i‘tikād ile müeyyeddür
Benüm zannum budur esrār-ı bāṭın ḥālīka meşhūd

³ Degüldür şā‘irāne sözlerüm ‘ayn-ı ḥaḳīkatdür

Helâl itmem kim eylerse beni ol zümreden ma' dūd

⁴ Du' amız böyledür mevlā idüp şabit maḳāmında
Hemīşe eyleye iḳbāl ü ' ömrün ' izzetin memdūd

⁵ Naḫīfi bī-riyā oldı lisān-ı şıdkıla tāriḫ

⁶ ' Ali Pāşā ḳulın ḫaḳ ile ' āli eylesün ma' būd (sene 1144)

⁷ egerçi bu tāriḫ-i zībālardan mā' adā nice ḳaşā'id-i maḫbū' atü'l-fevā'id-i zīb-i ⁸
dīvānçe-i şu' arā ve pīrāye-i elsine-i fuşahā olmuşdur lākin itnāb u imlālden ⁹ taḫzīr için
bu tevāriḫ-i dil-pezirlerin taḫrīr ü taşīrleriyle iktifā olunmuşdur ¹⁰ ve yine sene-i merḳūme
zi'l-ḫicce'ti ş-şerīfesi zarfında mūşārun ileyh veliyyü'n-ni' am ¹¹ efendimize merāsım-i
ihtirāmı itmām ve engüşt-nümā-yı en' am buyrulmak için ¹² devletlü vālide sultān-ı
kerīmetü'ş-şān ve ḫalife-i şefīḳā-ı ebnā-yı ¹³ zamān dāmet ' iffetihā ve zādet ' ömrihā
ḫazretleri çuḳaya ḳaplu bir ¹⁴ ferve-i semmūr-u fāḫire-i zi ḳıymet ü müzeyyen-i raḫt u
bisāt ile bir semend-i ¹⁵ cihān-peymā ve ḫoş-şüret-i i' tā ve firistāde buyurdıklarında ber
mu' tād-ı ḳadīm

[48b]

¹ nerdibān başında istiḳbāl ü iktisā ḳılındıktan şoñra hedāyā-resān ² aḡaya ve etıbbā' ina
en' am-ı firāvān ile ceyb ü dāmānların gencīne-i luḫf-ı ' amīm ³ buyurmuşlardur ve māh-ı
zi'l-ḫicce evāḫirinde şalı günü tertīb buyrulan ⁴ ḡalebe dīvān-ı şevket-i ' unvānda
veliyyü'n-ni' am efendimiz ḫazretlerine ḳabā nice ta' bīr ⁵ olunan ḫil' at-ı zer-bafte-i girān-
bāhā ḫaşşeten dūş-ı sa' ādetlerine iksā olunup ⁶ bābü's-sa' āde ḫarafına ḫareket ü
teşrīflerinde ḫazīne-i enderūnī ḫizāsında ⁷ postin semmūr üzere bir ḫil' at daḫi ilbās-ı
ḳāmet-i müfāḫaretleri ⁸ ḳılınmaḡla nevāziş-i ḫab' -ı laḫif ve efzāyiş-i zāt-ı şerīflerinde ⁹
nūr-ı ' alā nūr leme' ān ve feyezānından şoñra ' arz odasında ḫuzūr-ı hümāyūn-ı ¹⁰ ' adālet-
nümūna duḡul ve bade'l-ḳufül ḫal' -ı fāḫire-i merḳūmeyi ilbās ¹¹ buyurdıkları maḫall-i
vuşüllerinde ḳapucılar ketḫūdası aḡa ve çāvüşbaşı aḡa ve ¹² mehter başı aḡalar ol libāce-i
zer-keş tār u pūd libāsü'l-ibtihācı dest-i ¹³ ta' zīm ile dūş-ı sa' ādet-mefrūşlarında aḫz u
iḫrāc ve ḫazīnedār başı ¹⁴ aḡa ' ya teslim eylediklerinde başa beraber ref' iderek ḫazīneye
vaż' eyledi ¹⁵ ba' dehu ḳubbe altında mesned-i ibcāl ü iclālleri olan cāy-gāh-ı meḳārim-i

[49a]

¹ dest-gāhīye teşrīf-i sa' ādet-redīf buyurdıklarında ibtidā' vūzerā-yı ' izām ve ² ' ulemā-
yı a' lāmdan şadreyñ efendiler icrā-yı merāsım-i dāmen-būs ve tebrīk ü ³ is' ad vesāir

erkân-ı dîvândan mevcûd bulunan âc yân taḳbîl-güşe-i ⁴ zeyl-i iḳbâlleriyile tekmîl-i ḳâc ide-i mübârek-bâd eylediler

Der Bünyâd-ı Câmîc ü'n-Nür Ḥazret-i Veliyyü'n-Ni'am
[1145]

cenâb-ı ḥüdâvendi bî-⁵ zevâl ve ḥayât-baḥşında îzid-i mütec al ḥazretleriniñ zât-ı müşârun ileyh c alî ⁶ simâtlarına c inâyet eylediği luḫf u kerem-i mütekâşire ve şunuf-ı ni'am-ı vâfireyi ⁷ tefekkür ü mülâḥaza'dan şoñra dünyâ-yı ḳarîbü'z-zevâl ve veşîkü'l-⁸ izmiḥlâlîñ c adem-i devâmına teyaḳḳun-ı tām ve ancaḳ taḥşîl-i rızâ-yı ⁹ mevlâya kemer-beste-i ihtimâm olup c inân-ı ihtiyârların ḫaraf-ı ḥayrât u müberrâta ¹⁰ şarf birle İstanbulda Davud Pâşâ ḳurbinde Atılma taş dimekle meşhûr ¹¹ maḥalde vâḳîc maḳâm-ı c ibâdet-fercâmı bundan aḳdem hengâm-ı mîr-âneliklerinde ¹² aḥşâb'dan iḫyâ buyurup derûn-ı şafvet-âbâdlarında aḫcârdan bünyâd ¹³ olunması pîşe-i ḥaḫır-ı ḫaber-i endîşeleri olmağın câmîc -i c alî ve ma'bed-i ¹⁴ me'âliniñ ḳırḳ beş sâlı recebü'l-müreccebî ḡurresinde iḫyâsına bed' ¹⁵ buyrulup sebîl ve kütüb-ḫâne ve türbeye daḫi mübâşeret olunup dâniş-verân

[49b]

¹ zamâne mekteb-i c irfân olan kütüb-ḫâneye bu târiḫ-i dil-ârâ gencîne naḳdine ² olmuşdur itmâmını gördükde Behiştî didi târiḫ kenz-i kütüb-i âşaf u ³ dâna ve c Ali Pâşâ ve ḳırḳ altı sâl-ı ferruḫ-fâlî muḫarremü'l-ḫarâminuñ on beşinci nişfu'l-⁴ leylinde âşaf-ı Aristo-şu'ur câmîc -i mezkûruñ temel taşını kendi yedd-i ⁵ mübârekleriyle vazc u müeyyed buyurdular ve ḳırḳ yedi sâli şehir-i rebiiyyü'l-evvelinüñ ⁶ on toḳuzuncu ḫâmîs günü bade'l-aşr kilit taşı firâz-ı ḳubbeye teşyîd ve ⁷ lenger-endâz olup sene-i merḳûme-i Rebiyyü'l-Aḫireniñ on üçüncü günü der ü ⁸ dîvârında olan naḳş u güvâşî ve ziynet-i ḫavâşî bi'l-cümle şıvasıyla tamâm ⁹ olmuşdur lâkin sâl-i mezkûr recebü'l-ferdiniñ leyle-i isrâ ya' nî şeb-i ¹⁰ mirâc-ı pür imtihâcında minâre-i câmîc ü'n-nür-ı nâ-tamâm şode-i taḫşîş ü cilâ ¹¹ iken teberrûken ve teyemmünen fitîle-i ḳenâdîli fûrûzân mânend-i encüm-simâ pür-çerâḡân ¹² olup ve ezân-ı minallâh-i ekber-i şân-ı celîli'l-c unvân ile ibtidâc -ı ḳırâc at-i ezân-ı ¹³ Ḥabeşî-elḫân eyleyen şâḫibü'l-ḫayrât efendimiz ḫazretleridür ve minâre-i ¹⁴ letâfet-medâre yapılan târiḫ-i dil-pesenddür ki mazâmîn-i şerîfesi ehl-i ¹⁵ ḫeba' bi'z-zarûr şadâ-yı bülend ile Allahu ekber didirür ki târiḫ-i memdûḫ budur

[50a]

¹ bu menâr oldu bâ a' ḫâ-yı ilâḫ şecer-i lâ ilâhe illallâḫ ve c aded-i pâye-i şecer-i ² pür inâre ya' nî ḳademe-i süllem-i menâre yüz on olup c Ali ismine muḫâbîḳ ³ ve muvâfiḳ olması

kažiyye-i ittifākīyedendür ve cāmī^ç -i lāmī^ç ü^ç n-nūruñ⁴ tūlı yüz beş zirā ve ç arz-ı toksan altı zirādur cāmī^ç -i mezkūre⁵ cāmīü^ç n-nūr-ı tesmiye olunduğı ol dem-i ferağ-ı tev'emde maliye tezkirecisi⁶ olan Rağıb Muḥammed Efendi ḥazretleriniñ cāmī^ç -i şerīfe inşā eyledikleri⁷ tārīḥ-i dil-pezīrlerinden daḥi ma^ç lūm u münfehimdür ki bī-tamāmihı taḥrīr olundu

Me fā ī lūn Me fā ī lūn Me fā ī lūn Me fā ī lūn

⁸ İmām-ı ehl-i sūnnet ḥazret-i Sulṭān-ı Maḥmūduñ
Vezīr-i a^ç zāmı ya^ç ni ç Āli Pāşā-yı āşaf-rā

⁹ Geleden şadre mevķūf eyledi ḥayrāta evķātın
Nice mescid nice tekye nice çeşme idüp ihyā

¹⁰ Bu ḥayrātın biri de işte bu pākīze cāmī^ç dūr
Ki oldı ķubbesi gerdūna ḥarf-endāz-ı isti^ç lā

¹¹ Muķarnes tāk-ı miḥrāb-ı şabāḥü^ç l-ḥayr-ı pīşānī
Menāre nāzūk endāmı ç amūd-ı şubḥadur güyā

¹² Hemişe kıble-i ḥacāt idüp dergāh-ı bānīsin
Bunuñ gibi nice ḥayrāta tevfiķ eyleye mevlā

¹³ İder ismiyle tārīḥin bu mışra^ç -ı Rāğıbā tefhīm

¹⁴ Yapıldı mevķi^ç nde cāmī^ç ü^ç n-nūr ç Āli Pāşā [sene 1147]

¹⁵ bu daḥi cāmī^ç ü^ç n-nūr fā^ç izü^ç s-sürūr için şā^ç ir-i ḥoş-gū Nāşid efendiniñ

[50b]

¹ tārīḥ-i dil-cūlarıdur beyt:

Me fā ī lūn Me fā ī lūn Me fā ī lūn Me fā ī lūn

² Esās-ı salṭanat ya^ç nī cenāb-ı Ḥān-ı Maḥmūduñ
Vezīr-i a^ç zāmı hem umdetü^ç l-meliki ç Āli Pāşā

³ İdüp bu cāmī^ç -i pūr nūrı inşā ḥasbetenlillāh
Muvaffağ oldı bu ḥayr-ı celīle şıdkla ḥaķķa

⁴ Vücūd-ı ‘ālem-āşūdı serîr-ārā-yı ‘adl olsun
Binā-yı devlet ü iqbāli olsun haşre dek ber-pā

⁵ Temāşā eyleyen taḥsîn idüp Nāşid didi tārîḥ
⁶ Ne vālā bî-bedel cāmî‘ binā itdi ‘Āli Pāşā [sene 1147]

⁷ ve türbe-i şerîfelerine peyveste ebnā-yı sebîl irvā vü işķası için bünyād ⁸ buyrulan ḥayr-ı cezîl ü selsebîl-i bî- ‘adîle şu‘ arā-ı dil-pesendi Es-seyyid Vehbî ⁹ Efendi’nün tārîḥ-i ‘azbû’l-beyānlarıdır

¹⁰ Ḥazret-i Sultān Maḥmūduñ vekîl-i muṭlaķı
Nāmdāş-ı fātîḥ-i Ḥayber vezîr-i bî-‘adîl

¹¹ Eyledi bu Ka‘betü’l-‘uşşāķı iḥyā yaptı hem
Çāh-ı zemzem gibi bir ‘ayn-ı tesmiye selsebîl

¹² Geldi şadra çok semiyî sākî-i kevser velî
İtmedi böyle birinün biri irvā-yı ‘alîl

¹³ Lüleden şu gibi ḥāmemden tereşşuḥ eyledi
Vaşfın işrāb için ey Vehbî dü tārîḥ-i celîl

¹⁴ Bu ‘Āli Pāşā sebîlinden gel iç mā‘ü’ş-şifā [sene 1146]

¹⁵ Āb-ı pāk-ı kevser oldı vaķf-ı ebnā-yı sebîl [sene 1146]

[51a]

¹ ve sebaķda üdebā-yı fazîlet-şî‘ār nesak-sāz-ı fuşahā-yı belāgat-dişār-ı ² ziynet-baḥş-ı mesned-i fetvā meymenet-tırāz erîke-i taķvā ya‘ni nāmdāş ³ sıbt-ı Yaķub Ebu İşķak fezā‘il-i maşḥûb şeyḥü’l-islām ⁴ gavşü’l-en‘ām ferîd-i rûzgār vahîdü’l-aşr-ı şevket-i iķtidār ⁵ fazîletlü semāḥātlu İşķak Efendi ḥazretleriniñ cāmî‘ü’n-nūra inşā ⁶ buyurdıkları tārîḥ-i laṭîfleridir ki bî-tamāmihi dergāh-ı cāmî‘ü’n-nūra taḥrîr olunmuşdur

Me fâ î lün Me fâ î lün Me fâ î lün Me fâ î lün

⁷ Tırāz-ı şadr-ı devlet zîb-baḥş-ı mesned-i re’fet
Yegāne āşaf-ı ḳudsî ṭabî‘at-ı neyyir-i enver

⁸ Ali Pāşā-yı ʿālī-cāh kim oldur saʿ ādetlü
Vezīr-i aʿzam Sulţān Maḥmūd-ı cihān-dāver

⁹ O muʿciz āyet-i kübrā-yı ḥüsn ü ḥulq-ı dāniş kim
Ṭufūf-ı mekremāta ṭabʿ-ı pāki cāmīʿ-ı ezher

¹⁰ O miḥrāb-ı emel-cüyān-ı āfākıñdur luṭfi
Mişāl-i kıbledür çüñkim ricā mendāne ser-tā-ser

¹¹ Bu luṭfuñ şükr-i ibkāsı içün hem-vāre olmuşdur
Rızāüllāhı taḥşil itmege ḥaḳḳā ki ḥāḥişger

¹² Menār-ı ʿālī-i tevfiḳ ḥaḳḳā vaşfi zer-ḳandil
Muʿallā kürsī-i ḥayrāta ṭabʿ-ı şāfi zīb-āver

¹³ Ṭırāz-ı minber-i şıdk-ı tütidür zamīri kim
Ḥaṭīb-ı ṭabʿı ezber eylemiş iḥlāş-ı pīşin-ter

¹⁴ Nola teʿzīn-i evşāfın iḳāmet-sāz ise ʿālem
Ki ḥān-ı luṭfına ḳalmaḳda ḥalkı eş-şalā yer yer

¹⁵ Degil ser maḥfil-i zıkr-i cemīli münferid zirā
Cemaʿatle müʿeddādur duʿā-yı devlet-i yekser

[51b]

¹ Umūrunda hemişe muḳtedā-yı şerʿ-ı enverdür
Ṭarīḳince odur erkān-ı dīn ü devlete yāver

² Anuñçün böyle zībā cāmīʿ-ı pāki li-vechillāh
Bināya şarf-ı himmetle ḳodı ʿālemde zıkr-i vitr

³ Ḥoşā-rüşen binā vü cāmīʿ-ı pākīze mebnā kim
Sezādur oldı ise Mescid-i Akşa ile hemser

⁴ Bu ḥayr-ı bī-bedel maḳbūl olup dergāh-ı ʿizzetde
Ola emşālını icāda ḥaḳḳuñ ʿavnine mażhar

⁵ Ne zībā cāmī^c -i pākīze kim hūsn-i hītāmıyla
Gelince rüy-ı ^c arza nev-nümāyiş bihterîn zīver

⁶ Didüm İshāk taḥsīn eyleyüp tārīḥ-i itmāmın
⁷ Zihī nev-cāmī^c -i şadr-ı ^c ale'l-ḳadr-i dād-āver

⁸ ve cadde-i sebilde mürtesime olan çeşme-i ebrū-vesmelerine mānend-i çeşm-i dil-berān
⁹ tārīḥ-i pūr ^c işve ve girişmeleridür

Me fā i lün Fe i lā tün Me fā i lün Fe i lün

¹⁰ Vezīr-i a^c zam-ı Sulṭān Maḥmūd Ḥān-ı zīşānuñ
Cenāb-ı āşaf-ı ḥaydar-ı şiyem-i ^c Āli Pāşā

¹¹ Yapup bu çeşme-i dil-cū-yı ḥasbeten-lillah
Zülāl-i berre dil ü destin eyledi mecrā

¹² Binā-yı cāmī^c ye kıldı bu çeşmeyi taḳdīm
Belī namāzdan evvel vuzū^c gerek zirā

¹³ Vuzū^c idüp didi ḥızr aña Vehbīyā tārīḥ

¹⁴ ^c Āli yüzi şuyına āb-ı kevser iç şıḥḥā

¹⁵ ve müşārun ileyh efendimiz ḥazretleriniñ cāmī^c ü 'n-nūrlarına mülāşıḳ bāb-ı sarāy-ı

[52a]

¹ sa^c ādet-tev'emlerinde mecrā-yı zemzem olan çeşme-i şafā-ı zemzemlerine şerbet-i ² rīs
kāse-i şu^c arā Nevres Efendi 'niñ tārīḥ-i dil-ārāsıdur

Fā i lā tün Fā i lā tün Fā i lā tün Fā i lün

³ Fī sebīlillāh binā itdi bu ^c ayn-ı ḥürremi
Ḥazret-i Sulṭān Maḥmūduñ vezīr-i a^c zamı

⁴ Nūr satar yaḥni ^c atşāna işrāb eyledüm

⁵ Çeşme-i şāf ^c Āli Pāşā'dan iç mā-ı zemzemi

⁶ ve havlı-ı cāmī⁶ -i şerîf ve kurb-ı laṭiflerinde olan çeşme-i nazîfelerine ⁷ Münîf Efendi'nin târîhleridür

Fâ i lâ tün Fâ i lâ tün Fâ i lâ tün Fâ i lün

⁸ Şubesü itdi 'Ali Pâşâ binâ
Fî sebîlillâh 'uyûn-ı câriye

⁹ Bu muşaffâ çeşme târîhin Münîf

¹⁰ Didiler 'aynü'l-hayât-ı şâniye

¹¹ ve hüdâ-yı cāmī¹¹ ü'n-nürda tekye-gâh-ı erbâb-ı şu¹¹ ur olmak için aşhâb-ı ¹² tevḥîd ü tecrîde meşrûṭ on iki 'aded raşînü'l-bünyân oṭa ve ¹³ fevkânî vü tahtanî iki 'aded kilar ni¹¹ met-i idhâr ve terbiye-i simâṭ için ¹⁴ bir maṭbah-ı bereket inbisâṭ u tenâvül et¹¹ ime vü eşribe için bir meydân oṭasıyla ¹⁵ tekmi'l-i erkân buyrulup kıble-i irşâd Hanef-i i¹¹ tiḳâd rûḥ-ı 'ârifân

[52b]

¹ şeyḥ-i dervîşân mürebbî-i gürûh-ı şüfiyye rızâ cüy-ı ḥazret-i şamediyye ² vâşıl-ı ilâh 'ârif-i billâh enfi-zâde laḳabıyla müştahirü's-Şeyḥ Muhammed Rızâ Efendi ³ ḥazretlerinin yed-i taşarruflarına teslim ü iḥsân buyruldu ḳuddisallâhu sırrıhu ⁴ ve ifâza 'aleyhi cüdehu

Hâtem-i Cāmī⁶ ü'n-Nür ve Teşrif-i Şahenşâh-ı Bahşende-i Sürür (1146)

ve sene-i mezbûre Şabanü'l-muażzamanın on birinci ⁵ günü yevmü'l-Cum⁶ asında şehenşâh-ı İskender-i iḳtidâr ve pâdişâh-ı gerdün-ı ⁶ vaḳâr şevketlü mehâbetlü Sulṭân Maḥmûd ⁷ Ḥân bine's-Sulṭân Muştafa ḥân ḥazretleri endüh-ı havâş-ı huddâm ve gürûh-ı pür şükûh ḥademe-i şüreyyâ-nizâm ⁸ ile şeyḥü'l-islâm-ı in⁶ am süllemehü'l melikü'l- 'âllam faziletlü Dürrî Muhammed Efendi ⁹ ḥazretleri vesâir erkân-ı devlet zevi'l-mekremet ile nezd-i cāmī⁶ ü'n-nürlerinde binâ ¹⁰ buyurdıkları sarây-ı cân fezâ-yı ḥazret-i şadr-ı 'âlî efendimiziñ tertîb-yafte ¹¹ buyrulan ziyafetlerine teşrif-sâz-ı şevket ve lenger-endâz-ı salṭanat buyrulmaḳla ¹² müşârun ileyh efendimiz ḥazretlerinin şân-ı 'âlîlerine şâyân-ı tekrîmât ile ¹³ tevḳîr ü tefḥîm buyurmuşlardur ve ol rüz-ı şeref-endüzda ḥalife-i felek ¹⁴ dest-gâh ve zıllilâhu 'âlem-penâh ḥazretleri sâ⁶ ir-i erkân-ı salṭanatlarıyla ¹⁵ bi-ecmaiḥim cāmī⁶ ü'n-nürda edâ-yı şalât-ı Cum⁶ aya müsâra⁶ at ve maḥfil-i hümâyûn

[53a]

¹ leṭāfet-nümūna teṣrīfāt-ı ḥaṣmet buyurduklarında elḥān-ı ḳur‘an-ı ‘azīmü’ş-şān ² ve ṣadā-yı gūn-a-gūn-ı müezzīnān ile ol ma‘bed-i laṭīf mānend-i beyt-i ma‘mūr ³ reṣṣ-fermā-yı cinān ü ḥūr olup sellem-i hudā olan minber-i semā sīmāsında ⁴ elḥamdülillāhillezī ezhebe innāl ḥazene inne rabbenā le ḡaffūrun ṣekūr kelām-ı ⁵ behcet-nizāmı beyān ve ṭāḳ-ı miḥrābında fe nādetu’l-melāiketü ve hüve ḳāimün ⁶ yuṣalli fi’l miḥrābi āyet-i ‘ināyet irtisām-ı ‘ayān olunup ba-emr-i ṣehenṣāhı ⁷ imām-ı evvel sulṭān-ı pīri-zāde faziletlü semāḥātlü Muḥammed Ṣaḥīb Efendi ⁸ ḥazretleri ol ḥuṭbe-i beliḡa-yı ḳırā‘at buyurulmaḡla ṣimāḥ-ı cāna tāze cān ⁹ katup cevānib-i erba‘asında zer-endūd olan esmā-yı ḥüsnā-yı verdi mevrūd ¹⁰ ve ṭāḳ-ı laceverd niṭāḳ ve ḳubbe-i semā revāḳında ziver-ārā-yı nuḳūṣ ¹¹ olan āyāt-ı kerīme Cum‘aya ḥāzır olan ḥaḳīrū’l-cesīme irāṣ-ı sūrūrı nā-¹² maḥṣūr ve irād-ı ḥubūr-ı mevfūr eyleyüp ve tekbīrāt-ı muḥtereme-i cenāb-ı ¹³ ḥüda ve ṣadā-yı taṣliye resūl-i kibriyā ve tarziye-i çār yār-ı güzīn rāḥat-ı ¹⁴ ervāḥü’l-müminīn olmuṣdur ve cem‘iyyetinde Sulṭān Muḥammed-i ṣānī ve ¹⁵ rūḥāniyyetinde Ayasofya-ı kebīr gibi nūrānī ve rūḥānī idigi züvvār-ı zevi’l-

[53b]

¹ i‘tibāra zāḥir ve bāhirdür cāmī‘ü’n-nūr mülḥaḳātından olmaḡ üzere Üsküdar-ı ² leṭāfet-medārda daḡı aḥṣabdan bir cāmī‘ bünyād ve ṭarīḳ-i Celvetiyyeden ³ ṣāḥībü’l irṣādi’l ‘ārifi’l-kāmīl ve ṣeyḥü’l-vāṣıl ⁴ ḥāṣ u ‘ām dil-pesendī Bandırmalı Eṣ-Ṣeyḥ Yusuf Efendiniñ ḥavza-ı ⁵ taṣarruflarına icrā-yı āyīn itmekçün teslīm ü ta‘yīn olunmuṣdur ⁶ ve İstanbul muzafātından Beṣiktaṣda ittiṣāl-i ḳubbe taṣda bir çeṣme-i ⁷ cān-fezā ve ‘ayn-ı āb-ı ḥayāt-āsā iḥdās buyurdular ki mā-ṣadaḳ ⁸ ‘ayn-ı Silvan-ı muḳaddesden alur feyz-i amīm gel iç ey dil-teṣne-yi cām-ı leb ⁹ mā-muayyen olmuṣdur ve teṣnegān-ı baḥr u berre vesile olmaḡiçün bir iskele-i ¹⁰ ṭavīle bināsıyla erbāb-ı sefā’ine daḡı iṣḳā-yı mā-i ḥayāt ve reh-nümā-yı mecrā-yı ¹¹ ḥayrāt olmuṣlardur ve ol çeṣme-i zemzem-i zemzemeye her mıṣrā‘-ı tārīḥ-i tām ¹² olmaḡ üzere fuṣāḥa münteḥibi Es-Seyyid Vehbī Efendiniñ inṣā buyurdukları ¹³ tārīḥ-i bī-‘adīldür.

Me fā i lün Me fā i lün Me fā i lün Me fā i lün

¹⁴ Vezīrān-ı cihāniñ āb-ı rü-yı ma‘delet cūyı
Vekīl-i salṭanat ṣadr-ı cemīl sāye-i mevlā

¹⁵ Benān-ı destini ‘aynıyla idüp lüle maḳsemde
‘Aṭaṣ-ı baḥr ü berde mājūdı eyledi irvā

[54a]

¹ Bu ‘uhde şaqlar imiş mā-ḥayvan kendüni bildün
İçün mā’ -1 muşaffā-1 Muştafanuñ rûhuna şahā

² Bu iḥyā eyledi sāķi āb-1 kevşerüñ nāmın
‘ Āli Pāşā yüzi şuyına gel āb-1 ḥayāt iç mā

³ Cihāna ‘adli sarı āb-1 cūdı dehre sārīdür
O şadr-1 ekrem-i mevlā muammer ide Nuh-āsā

⁴ Hesāb olsa çıkar her mışrā‘ından Vehbīyā tārīḥ
Kalemle sen yine mermerde kazdın sikkeyi ḥalā

⁵ Muḥammed Muştafā rûhuna bu āb-1 ḥayāt akdı

⁶ Ne dil-cū çeşme yapdı fi sebilillāh ‘ Āli Pāşā

Tir-Endahten Veliyyü’n-Ni‘am ve Vaz‘-ı Nişān [1145]

⁷ ve müşārun ileyh efendimiz ḥazretleriniñ ve izā tela‘ abetüm tela‘ abbu birremi ḥadīş-i şerīfi ⁸ mażmūn-ı münīfine imtişālen eyyām-ı mirāneliklerinde tekmi-l-i hüner tır-endāzide ⁹ daḥi ḳabza olup müsābaḳat-ı aḳrān ile mümtāz olduḳtan şoñra bir gün āşaf-ı ¹⁰ ḥaydar-meniş veliyyü’n-ni‘am efendimiz ḥazretleri cülū-gāh-ı nüzhet ü şafāları ¹¹ olan sarāy-ı dil-güşālarından Beniş(?) tārīķiyle Ḳaraaḡaç pīş-gāhında ¹² bahariyye nām feraḡ-fezāya teşrīf-i ārāyiş ve celse-i istirahat-ı āsāyişden ¹³ şoñra cennet-mekān Sulṫān Aḥmed Ḥān Ġāzī ḥazretleriniñ damadları ¹⁴ şadr-ı esbaḳ merḥūm İbrahim Pāşā ḥazreleriniñ vaz‘ eyledikleri nişānın ¹⁵ iki yüz adım fevkinde şu ile memlū bir sebū-yı hedef ü nişān u girāndur hem

[54b]

¹ ḳurşun ile tesviye-i nişān-gāh-ı tüfeñg-i şāhī āheñg buyurduklarında gāh ² üst gāh ālet urup sā‘ ire-i tüfeñg-endāz anuñ mihrelerinden ba‘ id ³ olmaḡla bu menzile ḳurşun irişmez dirlerken def‘ a-ı şālīşede yedi yüz ⁴ elli adım yerden bu tevfiḳ-i Bārī sebūyı urduklarında bu işābet-i ḥayret- ⁵ fermā-ı ḥuzūr-ı āşafilerinde bulunan ricāl ü şıḡāre leb-i güziden dehşet- ⁶ fezā olup bu hedef-i ba‘ idü’t-ṫarafa dānā-ı tüfeñg-i resīde olmaḡ müyesser ⁷ degil iken işābet itdürmek ancaḳ kerāmet-i ḥazret-i veliyyü’n-ni‘am ‘ ālī ⁸ menḳabetden neş‘et ider diyü hezār taḥşin ü āferīnler eylediler ve ⁹ meydān-ı a‘ ṫa vü seḡhada daḥi fersaḡ

fersaḥ eslāfını tecāvüz ¹⁰ eyledikleri beyān-ı müstagni olup tersāne-i āmire kātiblerinden ¹¹ Raḥmī Efendi ḡniñ Őikest-i sebū-yı nişān için tārīḥ-i bediḥ ü ḡl-beyānlarıdır ki ¹² pīş-gāhlarına ḥ arz olundukta sebū tolusu sīm meskūk ¹³ inḥ am u iḥsān ve seḡ nişāne-i taḥrīrini emr ü fermān buyurmuşlardır ki ¹⁴ tārīḥ-i mezbūr budur

Fā i lā tūn Fā i lā tūn Fā i lā tūn Fā i lūn

¹⁵ Şadr-ı ḥ ālī ḥ Āli Pāşāyı hüner-ver ki odur
Ḥān Maḥmūd kerem-kāre vekīl-i muḥlaḳ

[55a]

¹ Bir gün ol āşaf-ı pākīze beneş nāmıyla
Virdi çün ḳaşr-ı bahāriyyeye zīb-i revnaḳ

² Gördükim ḳarşuda bir puştī kūh üstünde
Eylemiş vazḥ -ı eşer şadr-ı kerīm ü esbaḳ

³ İtdi ol āşaf-ı zīşān daḥi emr ü fermān
Bir sebū diktiler ondan iki yüz adım uzaḳ

⁴ Seyr idüp ḥaşılı bu vāzıḥ tüfeḡ-i endāzān
Didiler ḳurşun irişmez bu nişāne-i muḥlaḳ

⁵ Destine aldı tüfeḡin semmī-i kerrār
Ḥırmen-i düşmāna ammā ki bıraktı ḳundaḳ

⁶ Didi fermānda bahreyn Bekir Pāşā ḡya
Sen hemān dīde-i diḳḳatle sebūya pek yoḳ

⁷ İtdi pertāb iki ḳurşun kerāndur hem kim
Gāh üste virdi gāhī altına üç beş parmaḳ

⁸ Def a-i şālīşede urdı sebūyı kırdı
Destinüñ çatladı gūyā ki başında bardaḳ

⁹ İtdiler menzili hencār-ı taḳayyüdle şumār
Yedi yüz elli adım geldi bi-ḳavl eşdaḳ

¹⁰ Gerçi endāze-i hāme ile gelür biñ kez bir
Olur ammā ki sözüüm kavlı-i dūrūga mülhāk

¹¹ Āferīn böyle gerek işte tüfeñg endāzlık
Şiddik ey āşaf-ı pür zūr-ı hünerdür şadağ

¹² Didi ey tārihini berām-ı felek ey Raḥmī

¹³ Şadr-ı pākīze hüner kırdı sübütü'l-ḥağ

¹⁴ zamān-ı sa'ādet iktirānlarında gerek şadāretlerine gerek ḥayrāt-ı müberrātlarına ¹⁵
fuşāḥā-yı şu'arā ve üdebā-yı bülegāniñ inşā eyledikleri tevāriḥ-i

[55b]

Ġazel-Şoden Ḥazret-i Veliyyü'n-Ni'am ez-Şadāret-i Velī [1146]

¹ celīletü'l-fevā'id kaşā'id-i cemīletü'l-mevārid ve ğazel-hā-yı girān-bāhā ferdan ferda
silkü'l-lü'lī taḥrīr olunsa beş on cild küttāb olurdu egerçi ³ tāze zebān-ı şu'arā-yı zamāniñ
ḥācet-i meşāṭa nist idi dil-i ārām ⁴ rā me'ālince medḥ ü şitāyişlerinden müstağni idenler
zīrā müşārun ⁵ ileyh ḥazretleri fetvā kavlınce şalāḥ u taḫvā ile ma'rūf ⁶ ve 'ibādet ü
diyānetle mevşūf 'ālī şavlet 'Ömr 'adālet ⁷ Rüstem-veğā Ḥātem-seḥā mü'ellif-i kulüb
müşīr-i mergūb ⁸ fātiḥ-i Engürdis ve'l-āmān kam'-ı şuğūr-ı İrān ve Turān ⁹ zebān-şinas
'urefā-yı büdelā mevāşī-i zu'efā vü ğurebā vezīr-i Risto-¹⁰ tedbīr-i me'ālī himmet-i 'ālī
nisbet ü şöhret olup bu şadāretleri ¹¹ üç sene beş ay ve beş gün olup biñ yüz kırk sekiz
şafirinüñ ¹² yigirmi ikinci şalı günü ba'de'd-dīvān fazīletlü şeyḥü'l-islām ¹³ Dürrī
Muḥammed Efendi ḥazretleriyle şudūr 'ulemā vesāir erkān-ı ¹⁴ devlet ḥuzūr-ı hümayūna
da'vet ve İrān'a müte'allik 'ağd-i meşveret ¹⁵ buyurduklarından şoñra silāḥdār ağa
vasātıyla mihr-i hümayūn efendimiz

[56a]

¹ ḥazretlerinden aḥz u istirdād ve ḥasbe'l-emr bostancıbaşı ² ağa kendüleriçün müheyyā
eylediği çekdürmeye irsāl ü iḳ'ād ³ olunup Midillü ceziyesinde iḳāmete me'mūr buyruldu
⁴ ve divān-ı hümayūn çāvüş başısı sa'ādetlü 'İvāz Muḥammed Ağa'ya ⁵ kâ'im-i
maḳāmlık ḥil'at-ı faḥiresi ilbās buyrulup mühr-i hümayūn ⁶ pederimiz ḥazretleriñ
şadāret-i 'uzemā'ya teşriḫleri günü yeñiçeri ⁷ ağalığından rütbe-i vezāret ile çerāğ-ı

Bağdad vālisi olan vezīr-i ⁸ mükerrerem sa‘ādetlü Gürcü İsmā‘īl Pāšā hazretlerine gönderildi ⁹ ve

Tevcīh-i Kandiye Veliyyü’n-Ni‘am-ı Tevcīh-i Eyālet-i Bosna ve der-Ceng-i Nemçe ve Feth-i Kılā‘-ı Bosna [1145]

az zamān güzērān itmedi pederimüz vezīr-i ‘ālī’ş-şān hazretlerine ¹⁰ Kandiye manşibitevcīh ü ihsān buyrulmuşdur ve sene biñ yüz ¹¹ kırk tokuzda eyālet-i Bosna ‘ināyet ve elli iki tārīhine dek ¹² ol serhadd-i manşūr şa‘bū’l şugūrda izhār-ı şecā‘at birle ¹³ Nemçe keferesiyle olan ceng ü celādet aheñgleri maşşūş bir cild ¹⁴ olup Bosna vaq‘ası diyü eyādī-i nāsda müştehir ü münteşirdür ¹⁵ ve bu maqāmda icmālen bir miqdārı keşide silk-i harīr-i tahrīr kılınur

[56b]

¹ çünkü Nemçe keferesi Devlet-i ‘āliyye ebediyetü’l-istimrār ile eyledikleri mişākuñ ² hīlāfını izhār idüp ser-haddāt-ı islāmiyyeden Bosna diyār-ı ³ celādet-şī‘ārınıñ hāviye olduğu otuz iki pāre kazā-ı ⁴ fesihü’l-feyfā ve şugūr u kılā‘ rezīnetü’l-bināları üzerlerine top u tüfeñg ⁵ ve humbara ve ceb-hāne ile aheñg-i ceng idüp bi’l-cümle ālet-i dūrüb ve ⁶ edevāt-ı hūrüb ile bir def‘a yüz elli biñ kadar ma‘dūd ‘asker-i ⁷ habāşet-ālūd ve bir def‘a dañi yirmi biñden mütecāviz çeyş ü ⁸ fitne-engīz bir hamlede dañi on beş biñ ve’l-hāşıl Bosna vaq‘ası ⁹ tārīhinde taşrīh olunduğı üzere leşker-i bī-şumār düzahı-ı qarār-ı ¹⁰ tertīb ve beş koldan ve beş ‘aded tabūr-ı hasārat-maşşūr ile ğuluvv ¹¹ u hücum ve zu‘m-ı fasıklarınca raşīnū’l-beyān olan cünūd-ı muvaḥḥidini ¹² tahrīb idüp kendülerin hālik ve kazā vü kal‘elerine mālīk ¹³ oluruz diyerek ikād-ı nāire fitne eylemek derün-ı habāşet-meşhūnlarında ¹⁴ müterakkıma ve müteaffine olmağla Bosna cānibine ‘ubūr için nehr-i ¹⁵ Şava üzerine nice cesūr icād idüp vaq‘a-ı nāmede mezkūrü’l

[57a]

¹ esāmī olan kılā‘ vü buqā‘ üzerlerine hareket ve tertīb ² eyledikleri tabūr-ı menhūslarıyla maṭmaḥu’n-nazar olan serhadd-i ³ Bosna’yı ğāret eylemek kaşında oldukları ve leşker-i ⁴ neket-eşerlerine iğrār ile fezā-yı mu‘arazāda şeytanet ⁵ efrenciyye izhār itmeleriyle egerçi ehl-i islām metānet-i kişe ⁶ ba‘zı kerre bā‘iş-i hadşe ve endişe olup melā‘īn-i bed-āyīniñ ⁷ kurdukları çirgāb-ı nā-pākdan nice hālāt-ı hevl-nāk urüz u ⁸ zuhūr eyler iken vezīr-i Aristo-tedbire taraf taraf ‘arz u ⁹ iclāmında bir dürlü kuşūr bulunmamağla pāşā-yı şāhib-ğayret ¹⁰ dañi evvelen kulüb-ı mü‘minin muvaḥḥidīne ‘arız olan havf-ı ¹¹ haşyetin def‘ine şarf-ı himmet buyurub tedbīr-i şāhib ¹² ve fikr-i şākıb ile hadden efvün-nevāziş

mekremet-nümün ile ¹³ talîf-i derün eyleyüp her çend ki ehl-i islâmda ¹⁴ şâ'ibe-i ra' b u hirâs müşâhede ide düşmâna kılıçdan ayrı ireler ¹⁵ gördüğümü hiç me'âlince mu'âteleye mu'âhede iderek nefis-i nefisinde

[57b]

¹ re'y-i rezîn ve nefsu'l-emrde da'hi tedbîr-i işâbet-çarîn ile tesliyet-i ü ² temşiyet-i umûrlarında cevâb-ı bā-şevâb ile sa'y-yı mev'ûr buyurup ³ urve-i vuşkâyü'l-müşteşâr mü'temen kûluna teşebbüs ü 'a'kd-ı encümen-i ⁴ müşâvere buyruldu'ğda şu vechle hitâb-ı metânet-meâb buyurdular kem ⁵ min fietin kalîletin ğalebet fieten keşîraten kelâm-ı nuşret-encâm cümlemiziñ ⁶ mesrûr ve şâd-kâm olmamıza delîl-i vâzîh ve burhân-ı kâfî' dur ⁷ ve Cenâb-ı ha'kk ha'zretleriniñ 'avn u 'inâyeti hüsn-i refîk ⁸ ve mu'cizât-ı nebî-i ekrem aleyh efdâlü't-ta'hiyyât hı'zr-ı tevfi'k ve ⁹ rehber-i tarîkimüz oldu'ğ ke's-şems fi's-semâi'r-rabi' dur diyüp ¹⁰ â' dâ-yı dîn-i mübîn ve bed-h'âh muva'hhidîn her kânda rev-nümâ ¹¹ olurlar ise cem'iyetlerin perâkende ve harâb u tu' me-i şimşîr ¹² âteş-tâb idelüm diyü cevâb-ı işâbet buyurup sizler ne güne ¹³ re'y iderseniz bu mu'kaddemât-ı kurbetü'n-netâyicede mülâhazâ-ı ¹⁴ müzâkere ve hülâşa-ı müşâvereñiz ne diyü cümle teveccüh ve su'al ü ¹⁵ istin'âk mâfi'l-bâl buyurdu'ğlarında vezîr-i 'âli 'ş-şân ha'zretleriniñ

[58a]

¹ meclis-i muhabbet-nişânlarından nâşî beynlerinde bir şüret-i haseneye ² ifrâğ için ma'hall-i âhara nakl-i bi'l-mekân bir sâ' at mi'kdârı ³ mu'kâvele-i umûr dîde-ğân-ı güzârân ittikten şo'nra müşârun ⁴ ileyh ha'zretleri da'hi mevzû'-ı cem'iyetlerine teşrîf buyurdu'ğlarında ⁵ cümlesi du'â vü şenâya âğâz ve cevâblarında şol güne na'ıka-ı ⁶ perdâz oldular ki devletlü efendimüz düşmân-ı dîn ü kefere-i bed-âyîniñ ⁷ mesmû' olan evzâ' u etvârları mesbûk-ı bi'l-meşel olmadı'ğ ⁸ bedîdâr ve hareket-i habâşet-kârları ancak dâr u diyârımızı ⁹ harâbe-zâr eylemek kaşdında oldu'ğları vâzîh u âşikârdur ¹⁰ fîmâ bad-ı mekr-i fiten ve keyd-i düşmândan ğâfil bulunmayup ¹¹ âyet: fak'tulü'l-müşrikîn kâffe-i fermân-ı vâcibü'l-izâ'anına ¹² ri'âyet ve kemâl-i bâşîret ile tedârik-i kâre mübâderet ¹³ olunup âlet-i dar' hâzîr ve âmâde bulunma'ğâ i'kdâm-ı ¹⁴ tâm ve hîn-i i'ktizâda müdâfa'a ve in'idâmlarına 'azîmet ü kıyâm ¹⁵ iderek cenâb-ı rabbü'l-izzetüñ 'avn ü 'inâyetine tevekkül

[58b]

¹ ve fahr-i kâ'inât 'aleyh efdalü 'ş-şalavât hazretleriniñ mu' cizât-ı ² keşiretü 'l-berekâtına tevessül ile â' dâ-yı bed-nihād her ne ³ taraftan fitne âteşin ikād iderse mütevekkilen 'ale 'l kahlhâru 'l ⁴ kuyüm tîg-i âb-dâr ile ol cânibe hamle ve hücum itdirün diyü ⁵ hâtem-i kelâm-ı muşadaqât encâm eyledikleirnde vezîr-i gayret-semîr ⁶ hazretleri daği ehl-i islâm-ı zaferpeyamıñ re' y ü tedbirlerin ⁷ tahsîn ve cümleye du' â-yı hayr ile hâtırların talîf ü tazmîn ⁸ buyurup benüm daği melhûz-ı derünüm olan fikr ü niyyet ⁹ bu siyâk üzere çünki re' y-i 'azîmetleriñize muvâfık ve muṭabıkdur ¹⁰ bi 'l-ittifâkı 'l-ârâ ba' de 'l-ân tedârik-i malzeme-i sefer ve tertîb-i ¹¹ 'asker-i nuşret-i eşere şürü' idelüm diyü cevâb-ı fermân-ı ¹² nişâb buyurdıklarında tertîb-i 'askere kâdir olanlardan ¹³ başbûğlar naşb olunup keyd-i â' dâ'dan gâfil olmamak ¹⁴ için cem' ü ihtîşâd olunmak üzere buyurdular taḥrîr ¹⁵ ve herkes esliḥâ vü mühimmât tedârikin rü' yet birle eṭrâf u eknâfi

[59a]

¹ der-miyân ve şavb-ı düşmâna gûş-zed şaldılar cânib-i ² müşrikîn düzaḥ-mekîn beynlerinde mer' i yevm ma' hüdaları ³ hulûl ve kavlı-i kul tertîb eyledikleri ṭabûr-ı neket ⁴ maḥşûrlarıyla eṭrâf u enḥâya zarar u ḥasârata mübâderetleri ⁵ resîde-i sem' hazret destûr-ı me' âli şu' ur olduḡta ⁶ zümre-i mîr-i mîrândan uhrevî Aḥmed Pâşâ 'yı mükemmel ḳapusu ḥalkıyla ⁷ ve Medine-i sarâydan beş bayraḡ-ı dilâver-i güzîde yeñiçeri ⁸ serdengeçdileri ve ağaları ḳal' e-i mezbûre muḥâfazasına me' mûr ⁹ ve bir sâ' at aḡdem maḥall-i me' mûra yetişmek üzere teşdîd-i ¹⁰ ekîd buyrulup muḳaddemâ tertîb olunan niḡâm-ı ¹¹ cesâmet-i intizâm üzere vezîr-i gayret-semîr hazretleriniñ ¹² otaḡları ve dâ' ire-i 'aliyye çadırları bilâ- 'avḡ u te' ḥîr ¹³ tar u niḡ şahrâsına ḡarb-ı ḥıyâm olunmuşdur ¹⁴ ḳazâ ve ḳurrâ ve ne ḳadar ḳılâ' ve serḡadd-i Bosna'da ¹⁵ kâ' in zu' amâ ve erbâb-ı tîmâr vesâir-ḡarb u ḡarbe

[59b]

¹ kâdir dilîrân ceng-âzmâ var ise 'alâ cenâḡü 'l-isti' câl ² ordu-yı zafer rehber-i vezîr-i Felatûn-siyer hazretlerine ³ irişmek üzere buyurdılar

Taḡlîş-i Ḳılâ' -ı Ostravice-i 'Atîḡ

taḡrîr ve eṭrâf u eknâfa irsâl u ⁴ tesyîr olunmaḡla biḡamdillâhi te' âlâ zîkr-i sebaḡ iden otuz iki ⁵ pâre ḳılâ' niñ şecâ' ve ceng-âver ve dilâverân-ı ⁶ rüstem-peykerleri ve ḡasebince 'ulemâ vü suleḡâdan ba' zı zevât-ı ⁷ şecâ' at-simâtları imtişâlen li 'l-emr gürûḡ gürûḡ ḡareket ve ordu-yı pür-şükûḡ ⁸ veliyyü 'n- ni' amîde 'aḡd-i encümen-i cem' iyyet eylediler Ostravice-i 'atîḡ-nâm-ı ⁹ ḳal' e ḡarşusunda küffâr-ı bed-girdârıñ ṭabûr-ı menḡûsların izḡâr ¹⁰ eylediklerini ahâlî-i ḳal' e efendimiz hazretlerine inhâ itmekle der- 'aḡab ¹¹ tertîb-i 'asâkir-i gayret-âyîn ve İzvornîḡ ḳapudanı olan ¹² Muḡammed ḳapudanı

başbūğ ta^c yīn buyurup ^c icālete irsāl ¹³ ve bir buçuk sâ^c at qarīb mesāfede mercū'l-bahreyn mişāl-i telākki ¹⁴ vü telāşuk-ı telāţum ve terāküm'den şoñra ƙal^c e-i merƙūmeye tođrı ¹⁵ mevc-engiz cūş-ı ĥurūş oldular dūşmān-ı dīn-i mūbīn olan

[60a]

¹ küffār-ı ĥāk-sār ise ƙal^c e-i muvaĥĥidīni on beş günden mütecāviz ² tażyīk ve muĥāşara eyleyüp derūnunda olan cūnūd-ı müslimīn ³ kemāl-i ġayretlerinden vechen mine'l-vücūh çekdikleri şıķletleri izĥār ⁴ itmezler idi vezīr-i müşārun ileyh ĥazretleri dađı mütevekkilen ale'l ⁵ melikū'l-fa^c āl herĥālde sūtūde-i ĥışāl olmalarından nāşī ⁶ fażl-ı ^c ināyet cenāb-ı perverdigār ve ĥızr-ı tevfiķ ⁷ ĥazret-gird-kār ile melā^c īn-i ĥüsrān-encāmıñ tedmīr ü ƙahr u i^c dāmları ⁸ emrinde kemer-i ġayret ve ĥamiyyeti bend-i miyān-ı himmet ve şaban-rüz-ı ⁹ ĥayr-ĥāh devlet ü ricāl-i serĥadd ile ^c aƙd-i merāsım-i meşveret ¹⁰ buyurup bazū-yı himem-i celīlerine rehāvet-i fütūr avārız-ı ¹¹ vehm ü hirāsdan mesāī^c -i cemīlelerine ^c ārizā-ı ƙuşūr gelmediginden ¹² mā-ādā dā^c imā rū^c esā-yı ^c asker-i nuşret me^c āşir ile ĥüsn-i mu^c āmele ¹³ ülfet-i mücāmele buyurup göñül birliđiyle temşiyet-i maşlahata ¹⁴ himmetleri der-kār buyrulmađla leşker-i müminīniñ ĥamle-i şirānelerine ¹⁵ küffār-ı ĥāk-sār ƙākat-güzār olmayup maĥhūr u müdemmer

[60b]

¹ ve ekşerisi tu^c me-i şimşir āteş-bār olmuşdur

Beyān-ı Tahliş-i Ƙılā^c -ı Benaluķa

felillāhi'l-ĥamd çünki ² Ostraviçe-i ^c atīk ġāilesi ber-ţaraf oldu Benaluķa ƙal^c esi ³ ahālisi dađı tażyīk-i dūşmān ile maĥşūr bī-ĥuzūr oldukları ⁴ iĥbār olunup ƙal^c e-i merƙūme ise Bosna memleketiniñ vasaţında ⁵ olmađla iyāzen billāh-i te^c ālā dūşmān iline gimek lāzım gelse ⁶ bi'l-cümle memleket-i mezbūre-i mütezelzil ve eţrāf-ı memālike silsile-i ⁷ ā^c dā-yı müteselsil olmaĥ emr-i muĥarrer olduğundan mā-ādā ol cānibe ⁸ vürūd iden ƙābūr-ı maĥhūr cümleden külliyyetlü olmađın hemān ⁹ müsteynen billāhi'l-meliki'l-^c āllām ^c umūmen ^c asākir-i islām ile Benaluķa ¹⁰ imdādına evlā ve aĥrā olur müşāveresi bi'l ittifāki'l-ārā ¹¹ imzā olunduđda vezīr-i me^c āli-semīr ĥazretleri dađı benümde zāmir-i ¹² ilĥām-peżīrim bu vech üzeredür ĥatm-i kelām-ı işābet-fercām ¹³ buyurup Benaluķa tarafına bi'l-külliye teveccūh ve ^c azīmete ƙarār virdiler ¹⁴ raķam-zede-i şāĥife-i beyān olduğı üzere küffār-ı murdārīñ ƙābūr-ı ¹⁵ bed-kirdār top u mühimmāt ve ĥumbara vü edevāt u levāzım-ı keşire

[61a]

¹ ve vāfire ile ƒal^c e-i mezbūreye vārid olup ƒayme-zen nuĥūset ü ² ƒarār ve eƒrāfını dāiren mādār ƒabyaları ile ƒiṣār idüp ³ ṣudan ṣuya ^c amīĥ ü ^c arīĥ ƒendeĥler ƒufr ittikten ṣoñra ⁴ ƒal^c e altında iki ^c aded cisr-i binā itmekle ^c askeriniñ rub^c miĥdārın ⁵ nehr-i mezbūruñ cānib-i ṣarĥisine imrār idüp varuṣunu daĥi ⁶ ṣudan ṣuya ƒendeĥler ile iĥāṡa vü muĥāṣaraya ictisār eyledikten ⁷ ṣoñra ṡoĥuz maĥalden ṡop ve ƒumbaralar oydurup leyl ü nehār ⁸ biñ sekiz yüz ^c aded gülle-i ƒumbaralar ile ahāli-i ƒal^c eyi bī-taĥyīĥ ü ⁹ izrār eylemiṣler iken derūn-ı ƒal^c ede bulunan muvaĥĥidīn ¹⁰ dāmen-i ġayreti elden ƒomayup küffār-ı bed-āyine ƒarṣu ṣirāne ¹¹ ĥamle vü müdāfa^c alar ile beher yevm nice melā^c in-i seyf-i bī-imān ile ¹² endāĥte nār-ı ƒüsrān eylemekden ĥāli olmazlar idi ve maĥṣūr-ı ¹³ ƒal^c e olan müminīn her bār ṣöyle küffār iderler idi ki ƒal^c e ¹⁴ ṣevketlü pādīṣāĥ ālem-penāĥ ĥazretlerinündür ve bizler ¹⁵ zīr-cenāĥ-^c adalet ve taĥt-ı sāye ^c ināyetlerinde mütemekkin

[61b]

¹ ve eben ^c an-cedd bu ƒal^c elerde mütevaṡtın-ı iz ilimüz ile vaṡanımız ² düṣmāna virmemek için dīn-i mübīn uğrına ser ü cānımız fedā ³ ve ƒulūṣ-ı derūn ile ^c azīmet ceng ü ġazā eylemiṣizdür diyü bu vechle ⁴ ṣābit ƒadem ve ittifaĥ ve birbiriyle peyvend-i ^c ahd ü miṣāĥlar eyleyüp ⁵ cümle ṡop ve tüfeñlere bir fitilden āteṣ ve küffārīn ƒarāren ⁶ cem^c iyyetlerin perākende vü müṣevveṣ eylediler ve bu ƒayr-ı ⁷ ġayret-āṣār vāṣıl-ı sem^c -i ĥazret pāṣā-yı ĥamiyyet-ṣi^c ār olduĥda ⁸ müṣārun ileyh ĥazretleri ben daĥi bi^c z-zāt ^c asākir-i bī-ĥisāb ⁹ ile imdādīñıza yetiṣmek için bādīr-i rikāb-ı ṣitāb üzereyim ¹⁰ diyü iĥbār buyurup lākin Benaluĥaya muvaṣṣal ṣāĥ-rāĥ üzerine ¹¹ cünūd-ı islāmīñ vürūduna mümāna^c at için ā^c dā-yı bed-ĥ^c āĥ ¹² ƒarafklarından nice sedd-i ṣedīd ile ƒabyalar eĥādīṣ ve ƒendeĥler ¹³ ve laġımlar ĥafr ve tertīb olunduĥı iĥbār olunup melāin-i ĥāsirin ¹⁴ üzerlerine ol ƒarafdan gidildiĥi ṣüretde ƒendeĥlerden ¹⁵ mürūr u ^c ubūr ve ƒurb-ı ƒal^c eye vāṣıl oluncaya dek nüfūs-ı keṣīre

[62a]

¹ helāk u izmiĥlāl-i olacaĥı yaĥinen istidlāl olunmaĥla müṣārun ileyh ² ĥazretleri tekrār ^c aĥd-i meclis-i meṣveret ve ƒānūn-ı mükālemeye ³ ri^c āyet birle cümleye ṣöyle ĥiṡāb buyurdular lī muĥādīl-i müṣrikīnin ⁴ sedd ü bend eylediĥi cadde-i ṣevābdan mı gidilmek münāsib ü muvāfiĥdur ⁵ bu yoĥsa düṣmān āġāĥ olmayacaĥ rāĥ-ı rāstdan mı ^c azīmet eylemek ⁶ muṡābıĥdur diyü ƒuzẓār-ı meclisden isticvāb buyrulduĥda ⁷ bi^c l-cümle ricāl serĥadd-i ġayret-ṣi^c ār-ı dilāverlikleri muĥteẓāsınca ⁸ ƒarīĥ-i mesdūdī iĥtiyār idüp ne ƒadar mücib-i ṣu^c ūbāt-ı ⁹ ĥaṡar ve mūrīṣ-i tekellüfāt keder ise de ^c alenen ṣehr-i āhen ¹⁰ gidilmek ṣüreti müreccaĥ ve def^c -i meclis olunduĥdan ṣoñra ā^c yān-ı ¹¹ bahādır andan ba^c zı umūr-ı dīde vü kār-azmüde olanları ¹² maĥfice ƒuzūrlarına da^c vet ve ba^c de^c l-müṣāvere bir dürlü cānib-i ¹³ düṣmāna ser-riṣte virilmege ^c ahd ü peymān ve re^c y-i

rezinleriyle ¹⁴ mühletü 'l-vuşül bir tarîk-i vicdânına muvaffak yezdân oldular ¹⁵ lâkin bu bâbda kemâl-i hazm ü ihtiyâta râbıta virilüp tarîk-i

[62b]

¹ caddeden gidilmek huşûsî cümleye işâ'at olunmuş idi ba' dehu ² mâh-ı Rebiyyü 'l-Âhîrûñ altıncı mübârek rûz-ı şenbesi 'ale's-seher şahrâ-yı ³ merķūmdan ref' tınâb-ı ikâmet ve cânib-i â' dâya 'azîmet idüp ⁴ tarîk-i râstdan giderek Benaluķa'ya üç sâ'at miķdârı ⁵ mesâfe kaldıkda vezîr-i dilîr hazretleri râh-ı râstdan nükül ve ⁶ nehr-i Rabas 'in* iki cânibde ğarbdan şarķa mümtedd ve mevşül ⁷ ve Benaluķa'ya müşerref olan cibâlûñ dâmeniyle kal'e-i merķūme toĝrı ⁸ hareket ve mesbūķü'z-zikr Muhammed ĳapudân mübâşeretiyle inşası ⁹ fermân olunan şallara vuşül buldukda derhâl nehr-i mezbūruñ ¹⁰ cânib-i şarķisine 'ubūr u firâz kūh-ı merķūmda kal'e-i mezbūreye ¹¹ bir bucuķ sâ'at ĳarîb mesâfede ol gice meķş ü ĳarâr ¹² ve irtesi Pazar ğünü sâ'at ikide kūh-ı mezbūrdan ¹³ nüzülle şahrâ-yı Benaluķa'yı hem-reñg-i lâle-zâr eylediler bu ĳalâlde ¹⁴ vezîr-i celâdet-semîr hazretleri ve ĳapular ĳalkı ittibâ' vü işbâ' larıyla ve ¹⁵ Medine-i saray yeñiĳeri âĝası vesâir serdengeĳdi âĝaları

[63a]

¹ dergâh-ı 'âlî yeñiĳerileriyle ĳalb-i 'asker-i zafer-eşerde ĳarâr ve ² Bosna mollası vekîl-i tevâbi' yle ve otuz iki ĳazânıñ ĳadıları ³ ve bi'l-cümle ĳarb u ĳarbeye ĳâdir ahâli-i vezîr-Risto-tedbîr hazretlerinin ⁴ ma' iyyetlerinde der-kâr olup İzvornik ĳapudânı olan ⁵ Muhammed ĳapudân umūmen serĳadd-i mañşūre ĳapudanları ve ricâl-i ⁶ sâ'ire-i şîr-i dilân cânib-i Yemen'de ser-şaf-ı dilâverân olup ⁷ elviye-i erba'a-ı alaylıkları ve bi'l-cümle zu' emâ ve erbâb-ı tîmâr veşâir ⁸ ĳuĳadârları ĳaraf-ı yesârda hem-zem ü şâbit-ķadem olmalarıyla ⁹ hengâm-ı ma' reke ĳarîb oldukda vezîr-i müşârun ileyh hazretleri ¹⁰ cünüd-ı zafer mev' ūde envâ' -ı telatıf ve nevâziş ve ğün-â-ğün ¹¹ iltifât u âlâyişler idüp bi'l-cümle mazĳar-ı 'inâyet-i hazret-i ¹² perverdigâr ve isticlâb-ı du' â-yı pâdişâh-ı zi'l-iķtidâr ¹³ olmalarıĳün hazret-i ĳüdâ-yı bî-enbâze hezâr tazarru' ve niyâz ¹⁴ birle izhâr-ı ĳâhişde bir dürlü mütevaĳĳiş degiller idi küffâr-ı ¹⁵ ĳâk-sâr-ı cünüd-ı islâmuñ ol maĳalden ĳarekete cesâretlerin teyaĳķun

[63b]

¹ itmâmiñla bu şūretden müteĝayyirü 'l-şūret olmuşlardur elĳamdülillâh ² 'âlî dînü 'l-islâm cünüd-ı nuşret-fercâm ise şâf şâf ³ alayların ârâste ve lâzime-i cihâd olan toþ u ĳumbara ve ĳarĳ-ı ⁴ feleklerin pîrâste idüp şuķķa-ı bir bâlâ-yı şuķķa râyât-ı zafer-âyât-ı ⁵ ğüşâde

* (Nehrin adı Osmanlı Türkçesinde Rabas olarak geçmektedir.Balkanlarda "Vrbas" olarak geçer.)

ve dilāverān-ı meydān-ı veġā başka başka hāzır u āmāde ⁶ iken vezīr-i şecā' at-semīr hāzretleri cebīn-i çakeriyyeti fersūde-i ⁷ hāk-ı 'ubūdiyyet eyledikten şoñra esb-i Düldül nazīrlere sūvār ⁸ ve düşmān-ı bed-kirdāra hāmle-i şīrāne ve şavlet-i merdāne birle yemīn ü ⁹ yesārda imā-yı işāret itmeleriyle umūmen cünūd-ı zafer-mev'ūd gülbāng-ı ¹⁰ tekbīri bāng-ı feleke resīde baħr-ı zeħħar gibi sū-yı düşmāna peyveste ¹¹ olduklarında şadā-yı darb u kıtāl-ı tanīn-endāz şahrā-yı cibāl olup ¹² mānend-i şā' iķa vū şahāb-ı şimşīr-i āteş-tābları birle ser-keşān ¹³ ā' dā-yı bir hāmlede dü-nīm ve cān-ı bī-imānların üftāde-i ķā' r-ı caħīm ¹⁴ eyleyüp küffār-ı hāk-sārīñ ibtidā' -ı ma' rekede dōrt ¹⁵ ve üç nefer-i nām-āver cezālları tu' me-i tiġ-ı āb-dār ve bir miķdārı

[64a]

¹ firār idüp bu minvāl üzere iki sā' at ķadar mücāhidīn-i ² şecā' at-āyīn-i düşmān-ı dīn ile bāzār-ı rezm ve cenge germiyyet ³ ve āteş-i mübārezeye nev-be-nev sipend-i miknet virdiler ve ' asākīr-i ⁴ nuşret-i me' āşiriñ ā' dā-yı bed-liķā ile eyledikleri ceng-i dil-āşüb ⁵ ve cidāl u leh-i meşüb bir dürlü güncāyiş pezīr vaşf-ı taħrīr ⁶ degildir ve bu Benaluķa ceng-i dil-teñgiñe tarīķ-i şā' bdan ⁷ āheng-i ' azīmet iderek böyle ā' dā-yı ķahr-ı hezīmet eylemek eslāflarından ⁸ bir vezīre müyesser olmamışdur zirā her bār-ı cünūd-ı nuşret-şi' ār ⁹ tertīb-i şufūf-ı celādet ü şehāmet birle ellerinde yanar āteş ¹⁰ gibi suyūf-ı ķahire ve sinān u sihām ve tüfeñgle mānend-i şehb-i ¹¹ şāķıba şeyātin-i küffārı maķhūr-ı mercūm ve intīķām-ı hişām ¹² için teşmīr sā' id ihtimām birle ānen-fe-ānen ġuluvv u hücūm iderlerken ¹³ yine düşmān-ı dīn düzaħ-ı mekīn ħ'āh-ı nā ħ'āh ġayret-i ' inādı ¹⁴ elden bırakmayup dürlü ħudā-yı fitne-engīz ile ceng ü sitize ¹⁵ mübāderet eyleyüp sağ ķola me 'mūr-ı mezkūrü 'l- ' ünvan Muhammed

[64b]

¹ ķapudānīñ meydān-ı ġazāda rākīb olduġı esb-i endaħte hāk-i ² veġā olduķta ' ale 'l-fevr kendü yed-gīne sūvār ve yine kıtāle sell-i seyf ³ āb-dār olup ol at daħi fütāde olduķta āħir kimesneniñ ⁴ yed-gīne binüp tekrār cidāle iştiġāl ve ol fürs daħi fütāde ⁵ olduķta piyāde-i ceng iderek bir ķaç yerinden zaħm-dār olup ⁶ ser-bürehne üftān u ħizān ħūn-feşān olarak ħuzūr-ı vezīr-i ⁷ mekārīm-i medāra geldiġi gibi kendi raħş-ı cihān-peymā ve esb-i ⁸ Düldül sīmāların i' tā birle iħsān-ı sīm ü zerle hem-yānīñ pūr-ziver ⁹ idüp ħil' at-ı fāħire ve celenkin ile mümtāzü 'l-aķrān ve ser-firāz-ı ¹⁰ iħvān eylediklerinden mā-ādā envā' ve ' add ü vāfir ve nevāziş ü iltifāt ¹¹ iderek cebr-i ħātır eyleyüp mūmā ileyiñ zaħmını şarup yāresine ¹² merhem-i kerem urmaġla bir ķat daħi mecbūr ħātır-ı meksūr buyurmuşlardur ¹³ ħattā bu eşnāda tāife-i nisā 'dan biri pīrāmen-i şehrdē müdāfa' a ¹⁴ ā' dā ile sa' y-ı keşire ve bir ħinzīr ile yaķa yaķaya ġelüp keş-ā-keş ¹⁵ dād u ġirde iken cānib-i āħirden bir bed-baħt daħi zūhūr ve ez-ķazā

[65a]

¹ bî-çāre hātūn giriftār-ı dest-i ā^cdā-yı maḵhūr olmağla ser-gerdeleri ² olan mel^cūn-ı mezbūreyi yanına ihzāra derhāl bir mektūb ³ taḥrīr ol hātūn ile ḳal^ceye irsāl ü tesyīr eyledi ⁴ tercūme-i mektūb-ı merḳūm budur Benaluḳa ḳal^cesimuḥāfazasında ⁵ olan pāṣā-yı ḡayret-ṣi^cār ve ma^cıyyetlerinde maḥṣūr zābiṭān ⁶ ve iş erlerine selām-ı selāmet-encām iblāğla hāl ü vaḳte ⁷ münāsib dostluḳ muḳtezāsınca pūr-siṣ hāl ü hātır-ı siyāḳında ⁸ muḥliṣāne inhā olunur ki ^casker-i tedārikimiz gördiñiz ve çā-sār ⁹ askeriniñ ḳuvvetini müṣāhede eylediñiz siz daḡi bu vaḳte dek ¹⁰ ḡayret eylediñiz ^cuhdeñize lāzım olan ṣābit-i ikdāmı yerine ¹¹ getürdiñiz ḡayret ü celādet ise ancaḳ olur lākin ¹² ma^clūmuñuz olsun ki bundan ṣoñra ne mertebe ḡayret ü ḡamiyyet ¹³ itse ger sa^cyuñuz fāide virmez cümleñiz abeṣ yire telef olursız ¹⁴ ve bizim ile muḳāvemete gücünüz yitmez size bir ṭarīḳiyle imdād gelmez ¹⁵ ve i^cāneti ümīdinde olduḡuñız pāṣāñız yanında ancaḳ üç biñ

[65b]

¹ asker var benüm ḡālā dört nām-dār cezāllerim vardur her biri ² başlu başına pāṣāñıza cevāb virmege ḳādirdür ve pāṣāñızın ³ bu ṭaraflara gelmege iḳtidārı yoḳdur ve ḡālā Bujīn ve Çeṭīn ⁴ ḳal^celeri ṭābūrlarımız ile maḥṣūr ve Niṣ ḳal^cesi daḡi ṣimdiye dek ⁵ zābt olunmuṣdur imdi ḳal^ceyi teslīm iderseñiz mal ⁶ ve cānıñız ile sizi selāmete iṣāl ideriz ^cinād u iṣrār ⁷ iderseñiz ṣoñra cümleñizi ḳatlı ü istiṣāl ideriz ve's-selām ⁸ diyü da^cvā-yı merdī itmişler iken cünūd-ı islām-ı zafer irtisāmıñ ⁹ bu fütūḡāt-ı celīlede vücuda gelen mesāi-i cemīleleri ḡazavāt-ı ¹⁰ sā^cirede nādīr belki miṣl-i sebḳ itmediḡi müṣāhede idenlere ¹¹ meczūmü ¹l-ḡavāṭırdur ve ¹l-ḡaṣıl ā^cdā-yı bed-ṭırāz her ne ¹² ṭarafdan ceng kerden dirāz eylediler ise bī-ḳadirihi ¹l-melikü ¹l-¹³ vehḡāb bir vechle fuṣṣat-yāb olmayup ḡürūh-ı mekrūh-ı ¹⁴ müṣrikīnden lā-yu^cadd velā yuḡsa kefer-i fecere ṣeṣṣir-i ḡuzāt ile ¹⁵ helāk ve endaḡte ḡazīz-i ḡāḳ olup nice nām-dār cenerālleri

[66a]

¹ daḡi fütāde-i türāb-ı mezellet olmuşlardur ve baḳıyyetü's-süyūf ² olanları ḡabl-i metīn emānü ¹l-emān teṣebbūṣ ve ḳarārın firāra ³ tebdīl eylediklerinde ordularına zümre-i ṣīr-i dilān müte^cākīb olup ⁴ kellelerin perrān ve rāh-ı nirāna revān eylediler ve cānib-i islāmıyānedēn ⁵ sa^cādet-mendān ma^clūm u nā-ma^clūm neṣve-i ṣīrīn-ḡüvār ṣeḡādet ⁶ ile teñḡnā-yı fenādan sāḡa-ı vesiyü ṣ-ṣafā-yı firdevs ve ^cilliyāne ⁷ ḡirāmān ve sükker-i nūṣīn-i vaṣl-ı ḡūr ḡilmān ile ṣādān ⁸ oldılar lākin melā^cin-i düzaḡ mekīn-ḡeṣtelerinden puṣteler ⁹ ve kellelerinden tilleler peydā olmuşdur elḡamdülillāh ^calā ni^camāḡü ¹l-bāḡire ¹⁰ ve fuyūzātī ¹l-müteḳāṣire bā^cināyet-i feyyāz-ı muṭlaḳ ¹¹ ve irāde-i mevhibe-i ḡāḳḳ nihād-ı mücāhidīn ṣamimü ¹l-ictihādīñ ḡayret ü ¹² ḡamiyyet ü ḡāḡiṣleri inen fe inen

derün-ı hülüş-ı nümünlarında mütezâyid ¹³ olmağla cenâb-ı perverdigâr bî-çün ü çerâ ol rüz-ı firûzda ¹⁴ ehl-i islâma böyle bir gâzâ-yı ihsânıyla tuğra-yı şân-ı sa' âdetlerin ¹⁵ 'âli' ş-şân eylemişdir ve emvâl-i gânâim â' dâ-yı li'âm ile gûzât-ı

[66b]

¹ manşûre-i muvahhidîni vâşıl nişâb-ı tām idüp on iki pâre ² top üç 'aded hâvan iki biñ üç yüzden mütecâviz çerke ³ ve çadır on beş biñ varul barut ve bî-nihâye tüfeñg ve kılıç ⁴ ve şiş ve harbe pal[y]oş ve güllendâneleri ve humbara ve devâbb u mevâşî ⁵ ve ağnâm vesâ'ir eşvâb u eşyâ ve envâ' -ı mühimmât ve edevâta ⁶ dest-res ganimet olmağ müyesser oldu lâkin cisrlerün ⁷ kaç' olunmasıyla karşı tarafa 'ubür-ı imkânda olmadığından ol ⁸ gice tábür-ı makhûruñ yerinde beytutet ü arâm olunup ota cânibinde ⁹ melâin-i müşrikîn dañi sâ'at beşe vardıkda sebük-bâr olmağičün ¹⁰ bi'l-cümle emvâl ü erzâkların terk ile ser-dâde-i râh-ı idbâr oldukları ¹¹ 'ale's-seher vâzi' aşikâr olmağla hemân cisr-i merkûmuñ maqtû' ¹² olan mağalleri ta' mîr olunduktan sonra ser-bâzân ' asker-i manşûr ¹³ karşı tarafa gürüh gürüh mürür u 'ubür ve küffâr-ı hâk-sârı ¹⁴ ta' kib birle kafalarından şîr-i şimşîr h'ün-h'ârı dür itmeyüp ¹⁵ nicelerin katl ü tenkîl ve nicelerin aħz u esîr iderek üç sâ'at

[67a]

¹ miğdârı germiyyet-bâzâr-ı dâd u gîrde ' aķab-gîriñ olmalarıyla bâ-kemâl-i kudret ² perverd-gâr muhâzzîl-i müşrikîniñ ' acz u ızdırâbları ol rütbeleri resîde ³ olduğı niceleri bîm-i cân ile yüzlerin nihâde-i haķķı mezellet idüp ⁴ 'Osmanlı Allahı bilirseniz ve peygâmberiñiz Muhammed 'aleyhi's-selâmı severseniz ⁵ bizlere raħm idüñ diyü nâlân u giryân niyâz u minnet eylediklerine ⁶ binâen gûzât-ı nuşret-simât dañi bu hâli ba' de'l-muayyene cürmüne mu'terif ⁷ olan âcize-i raħm-ı mürüvvet-i lâzîme-i şefkat-i islâmiyyedür diyerek ⁸ ta' kiblerinden ' inân u gerdân-ı ' avdet u ric'at ve mâcerâ-yı ber vech-i ⁹ muħarrer naql u hikâyet eylediler vezîr-i şecâ'at-semîr hażretleri ¹⁰ mevcûd-ı ma' iyyetleri bulunan avânı sîmden mâ-a' dâ bi'l-cümle yedeklerinde ¹¹ olan kalķanları bozdurup gün-â-gün çelenkler yapdurup ¹² firâdâ firâdâ gûzât-ı muvaħhidîne baħş u i' tâ buyurdıklarından ¹³ mâ-a' dâ hâl ü şânlarına göre en'âm-ı ihsânlar ve düş-ı gayret- ¹⁴ hüşlarına hil'atlar ilbâsıyla terfi' -i şân ve nicelerine tîmâr u ¹⁵ sancağlar in'amıyla müreffehü'l-cinân buyurdılar ve bade'l-gâzâ

[67b]

Vürūd-ı Hatt-ı Hümâyün-ı Şevket-Nümün

¹ otağ-ı şüreyyâ niṭâk-ı âşafânelinde ² âlî diyü anlar tanzîm ü cümle ğuzât-ı ³ mücâhidîn dâmen-büs-ı devletleriyle tekrîm olunup ser-tâ-ser tebrîk-i ğazâ-yı ekber eyledikleri zîver-ârâ-yı şahâ⁴ if-i tevârîḡ-i zamân ve maḡbûl-ı ⁵ ḡazâ ve du⁶ â-ı ḡayr seriḡü⁷ t-te⁸ şîr⁹ arş-ı peymâ-yı ¹⁰ mutaẓammın hatt-ı hümâyün-ı inâyet-pîrâ ve fimâ bād- memâlik-i â¹¹ dâ pā-mâl ¹² maṭâyâ-yı cihād ve yağma kılinmaḡ ḡuşūsunı müş¹³ ir fermân-ı hümâyün ma¹⁴ delet-¹⁵ fermâ ve teşrîfât-ı mevhibet-nümün ikrâm-ı intimâ ve mehâmm-ı seferiyyeye ¹⁶ şarf için iki yüz elli keselik zer-i meskûk mû¹⁷ cibü¹⁸ l-¹⁹ itinâ ve ²⁰ dilâverân-ı islâma taḡsîm için bir kaç yüz ²¹ aded daḡi çelenk ²² lâmi²³ a-nümâ ile silaḡşör cenâb-ı pâdişâh-ı dil-âgâh ve necl-i necîb-i ḡazret ²⁴ serdâr-ı zafer-penâh Ğalib Muhammed Beg ḡazretleri maḡall-i ḡarîbe vürüd eylediği ²⁵ iḡbâr u inhâ olunmaḡdan nâşî icrâ-yı merâsim-i istikbâllerine kıyâm u ²⁶ ibtidâr ve mükemmel-i müretteb alay ve mehter-ḡâne ile ordu-yı islâma işâl ²⁷ olunduḡlarında serdâr-ı nuşret-şî²⁸ ar veliyyü²⁹ n-ni³⁰ am-ı nâm-dâr ḡazretleri

[68a]

¹ daḡi bi² z-zât elli altmış ḡaṭve miḡdârı maḡalde icrâ-yı merâsim-i ³ istikbâle kıyâm ve hatt-ı hümâyün-ı şevket-nümün ile tenvîr-i dîde-i ⁴ ibhâl u ikrâm idüp ba⁵ dehu teşrîfât-ı ḡil⁶ at-ı mevhibet ⁷ mülûkâney-i zîver dūş-ı iftiḡar ve ḡayret ve şimşîr-i dūşmân ⁸ tedmîr-i şaḡîb-ḡırânı bî-bend-miyân-ı şecâ⁹ at u müfâḡaret ve ḡaşşeten ¹⁰ maşârif müşîrânelerine i¹¹ âneten firistâde buyrulan beş biñ ¹² aded zer-meskûk ḡüsrevânîyi daḡi nihâde-i ceyb-i ḡabûl ve şadâḡat ve ¹³ bâlâda mezkûr olan mebâliḡi daḡi defterdâr-ı ordu-yı islâma ¹⁴ teslim olunmaḡ üzere emr ü işâret buyurduḡlarından şoñra maḡâm-ı ¹⁵ âlîlerine ric¹⁶ at u hatt-ı hümâyün-ı inâyet meşḡun cümle muvâcehesinde ¹⁷ ba¹⁸ de¹⁹ l-ḡırâ²⁰ at umümen ²¹ ulemâ vü mîr-i mîrân ve bi²² l-cümle rü²³ esâ vü zâbiṭân ²⁴ u â²⁵ yâna iḡhâr-ı telettufât u iltifât iderek ḡal²⁶ -ı fâḡire ilbâs ²⁷ u iksâ ve dilâverlikleri zâhir olan ğuzât-ı ceng-âzmâya daḡi ²⁸ çelenkler i²⁹ tâ idüp cümlesini en³⁰ am-ı vâfire-i pâdişâhîden ve vâye-dâr-ı ³¹ nişâb-ı evfâ buyurmaḡın ³² amme-i ğuzât-ı muvaḡḡidiniñ ḡulûb-ı islâm

[68b]

Hareket-i Veliyyü n-Ni³ am be-Cânib-i Yeñi Bazar ve Def⁴ -i Ğâile-i O

¹ zuhûrları lebrîz-i irtiyâḡ u neşât ve mevc-i zen-i sürür ve inbisât ² olup begâ-yı ³ azîm ve iḡlâş-ı ḡamîm ile du⁴ â-yı devlet rûz-ı ⁵ efzûn ḡazret-i taḡ-dârîyi peyveste-i sipîhr-dâver eylediler ⁶ ba⁷ dehu müşârun ileyh efendimiz ḡazretleri Yeñi Bazar taraflarınıñ daḡi ⁸ def⁹ i ḡâilesi esbâbına kıyâm u mübâderet için Sarây Bosna¹⁰ ya ¹¹ ḡareket ü ¹² azîmet iḡtizâ eylemekden nâşî mâh-ı cemâzi¹³ ü¹⁴ l-evvelîñ ibtidâ¹⁵ sindan ¹⁶ maḡall-i merḡûmdan ref¹⁷ -i

elviye-i ikāmet ve Sarāy Bosna`ya ba`de'l-⁸ vuşul tedārik-i kāre mübāderet üzerlerine iken rikāb-ı hümāyūn-ı⁹ mülūkāneden du`ā-yı serāyihü`t-teşir Dergāh-ı kibriyā-yı mutazammın

Vürūd-ı Hatt-ı Hümāyūn-ı Vezr-i Meskūk

bir hatt-ı¹⁰ hümāyūn-ı `adalet-nümūn ve daḡi maşārif-i mühimmeye şarf için yigirmi beş<sup>11</sup> biñ ġuruşluk altun ile daḡi Dergāh-ı `ālī kapucu başlarından¹² Bozoklu Muḡammed aḡa vürūd idüp bu ešnāda tertīb u tedāriki mühimm ve muḡtezi¹³ olan levāzım u mühimmāt sefer ü ḡarekete ḡayl-i medār olmaḡdan nāşī¹⁴ ḡazret-i cihān-dār-ı cenāb-ı şehensāh-ı kerāmet-şī`arıñ du`ā-yı¹⁵ deymümü `ömr-i ikbālleri tekrār olunmuşdur ba`dehu cünūd-ı nuşret

[69a]

Diger-Hatt-ı Hümāyūn-ı `Adalet-Maḡrūn

¹ mev`ūd ber-minvāl-i muḡarrer intihāb u iḡtinām nām-ı ma`dūd ile sarāy-ı² Bosna`ya vürūd eylediklerinde başbuḡları olan Durmuş<sup>3</sup> Pāşā-zāde Murād Beg zuhūr iden ḡidmeti muḡābili mīr-i mīrānlık pāyesiyle<sup>4</sup> ber-murād me`mūr-ı mu`ayyeni olan sāir ecnād-ı ceng i`tiyād daḡi⁵ maḡhār-ı iltifāt u ikrām cenāb-ı serdār veliyyü`n-ni`am-ı şafī-fūād olduktan⁶ şoñra ḡazret-i cihān-dār-ı memleket-ḡuşā ve cenāb-ı taḡdār-ı⁷ ma`delet-fermā taraflarından yine hatt-ı hümāyūn-ı `ināyet-maḡrūnla ḡāşşeten silahşörlerinden⁸ kapudān Süleyman aḡa`niñ maḡall-i ḡarībe vürūd-ı inbā`vü inhā olunmaḡın⁹ der-`aḡab serdār-ı müşārun ileyh ḡazretleri icrā-yı merāsim-i istiḡbāle<sup>10</sup> kıyām-ı mübāderet ve hatt-ı hümāyūn-ı şevket-nümūnı cümle muvācehesinde<sup>11</sup> fetḡ ü kırā`at ile mefhūm-ı mevhibet-nümūnını herkese i`lān u işā`at¹² ve du`ā-yı devlet rüz-ı efzūn-ı şāhāneden `amme-i `ibād-i müslimīn<sup>13</sup> ile ma`iyyet buyurup bundan aḡdem kilik-i sükkerīn-i fām ve ḡāme-i¹⁴ müşḡin beyān-ı erḡām olduḡı üzere Sipehsalar-ı nuşret intimā¹⁵ veliyyü`n-ni`am ḡazretleriniñ vedi`a-yı zāt-ı `übbehet-nümā ḡıdiv-āneleri olan

[69b]

Şüret-i Hatt-ı Hümāyūn Ma`delet-Maḡrūn ve İrsāl-i ḡil`at u Şemşir

¹ ḡamiyyet-i dilīr-āneleri fehvāsınca ibtidā`-yı naḡş `ahd-ı küffārdan berü şaḡş-ı² ārām u istirāḡat-ı dāire-i devletlerinden dūr u nā-būd³ ve şebāne-i rüz-ı ḡ`āb-ı rāḡat-ı çeşm-i āḡū[v]ānlarından mehcūr u maḡrūd⁴ olmaḡla gerek hengāme-i germā ve gerek āvān-ı şitade-i ārām-ḡāhları⁵ ḡāne-i zeyn ü cāy-ı penāhları sāye-i livā-yı dīn-i mübīn olup

⁶ evkāt-i fā' izatü 'l-berekātleri ğazā vü cihāda maşrūf u zimām-ı ⁷ ihtimāmları dā' imā ā' dā-yı li' ām cānibe-i ma' tūf olduğu el hālet-i ⁸ hāzihi ma' lūm pādīşāh-ı sa' ādet-fercām ve şehensāh-ı Behrām ⁹ ğulām olmağla luţfen ve keremen irsāl buyrulan haţţ-ı hümāyūn ¹⁰ mülātefet-nümūn şūretidür ki zıkr olunur sen ki Bosna vālisi ve ol serħadd-i ¹¹ manşūrede ser- asker-i zafer-şi' arım ' Āli Pāşāsın selām-ı şāhānem ¹² ile seni teşrīf eyledigimden soñra ma' lūmuñ ola ki lillahi 'l-ħamd ¹³ ve 'l-minne Nemçe keferesi naķz-ı ' ahd idüp ħudūd-ı memālik-i islāmiyyeye ¹⁴ tecāvüz ve te' addi itdigi günden bu aña gelünce vāķı' olan ¹⁵ muhārebeleriñizde sen ve ma' iyyetinde olan mīr-i mīrān vesāir zābiţān-ı ' asker

[70a]

¹ ve ' āmme-i dilāverān Bosna kıllarum vifāķ u ittiħād birle merdāne-i ğayret ² idüp vücūd-ı şerīfi ' ālemlere rahmet olan ħātemullahü 'l-enbiyā Muħammed ³ Muştafa sav. efendimiz ħāzretleriñ ğazāda ⁴ şabr u metāneti ve i' lāy-ı kelimetullāh kaşdıyla küffār-ı ħāksār üzerine ⁵ olan celādetleri gibi şıdķ u niyyet ile ħamle vü ħücüm itmekde kat' iyyen ⁶ kuşūr-ı fütūr itmeyüp ' avn-ı Bārī ile siz Ğalip ve Manşūr ⁷ kefer-e-i mağlūb u maķhūr olmağla dīn-i devlet-i ' āliyyeme sebķ iden ⁸ ħıdmetleriñüz bi' l-cümle ma' lūm-ı hümāyūnum olmağla cümleñiz du' ā-yı icābet-i ⁹ eşer-i mülūkāneme mazħār olmuşsızdur ber-ħürdār olasız dā' imā ¹⁰ yüziñiz aķ ve kılıçımız ser-tiz-i berrāķ olsun inşāllāh ¹¹ fimā-bād daķi sizlerden me' mülum olduğu vech üzere Bosna'yı ¹² mübārekeke sinin-i sabıķadan ziyāde ğayret ü ħamiyyet idüp ¹³ ğoñül birliyiyle kelime-i vāħide olduğñuz ħālde küffār üzerine sell ü seyfe ¹⁴ celādet birle memleketlerini tārāc itmeñize muntazır olduğım bir keyfiyyet ¹⁵ olduğu ma' lūmuñ olduķta ħavālide ma' iyyetinde olan

[70b]

¹ ümerā vü rü' esā-yı ' asākir-i islām vesāir dilirān-ı ehl-i imāna selām-ı ² selāmet-encāmım tebliğ ü i' lām ve kendülere kemāl-i teveccühümü inhā ve ifhām ³ birle devām-ı dīn ü devletim da' vātına kıyām idesiz ħāşşeten taraf-ı şāhānemdür ⁴ birāder-zādeñ silahşörüm Muştafa ile otuz beş biñ ğuruş ⁵ ve semmūra duħte-i ħil' at u şimşir ' adüvv-i tedmīr irsāl olunmuşdur ⁶ vuşlünde ādāb birle ħil' at-ı pūr-behcet-i iksā ve tīg-i ser-tiri ⁷ miyān-bend eyleyüp devām-ı ' ömr ü devletime muvāzabet u mudāvemmet eyleyesin ⁸ diyü haţţ-ı şerīf-i meymenet-i redīf ile talķif-i ħāţır münifleri kıılınmuşdur

Der-Esīr Şoden Yaħya Pāşā ve Sebeb-i Taħliş ez-Cānib-i Ĥāzret-i Veliyyü 'n-Ni' am

⁹ hūlāşa-ı kelām bu cihād-ı kebîr ve ğazā-yı lā-nazîr kemākān-ı tafsîl ü ¹⁰ beyān ve takrîr ü ‘ayān olmağ lâzım gelse bir cild-i müdevvin ¹¹ ve bir kitāb-ı muanven olacağı zāhir u āşikārdur ve bu kaçā-ı pür ¹² h̄aşşanıñ daği ‘avākib-kār pür-i‘ tibārî devletlü veliyyü ‘n-ni‘ am efendimiz ¹³ ğazretleriniñ avāid-i ğüşniyyāt-ı me‘ āli-şi‘ ārlarındandır ki nağl olunur ¹⁴ Özi vālisi olan vezîr-i mükerrrem devletlü sa‘ ādetlü Yahya Pāşā ¹⁵ ğazretleri taraflarından gelen kaçimeleriniñ hūlāşa-ı mefhūmunda

[71a]

¹ muğaddemā Mosğov ğudūduna irsāl eyledikleri casūslarıñ ² vürüdını ve kefere-i mesğük-ı devlet-i ‘āliyye ile muşālağa olmağ üzere ³ ğilāf kaçvlini yüz biñden mütecāviz kefere-i fecre ile müretteb řābūr-ı ⁴ Özi şuyunı ‘ubūr ve kaç‘ e-i mezbūre-i taźyîk ü mağşūr ⁵ eylediklerinden ve muğāfızın ve ‘askerden ğālî ve ekşer mağalleri ⁶ ğarāb-peźîr olduğın bi ‘d-def‘ at ordu-yı hūmāyūn řarafına ⁷ i‘ lām u imdād ve i‘ ānete muğtāc olduğın işāret birle ⁸ himmet-i pādîşāhîyi ricā eylediklerinde ol vağit şadr-ı a‘ řam ⁹ ketğudāsı bulunan ğālîşen ‘Osman ketğudānıñ ğuşūnet-i řab‘ indan ¹⁰ nāşî vezîr-i müşārun ileyh ğazretleriniñ kağıdlarıyla ğilān-ı ādemisine ¹¹ mu‘ āmele-i bāruh ve unfla-ı ğiřāb ve me‘ yūsa ircā‘ eyleyüp ¹² yüz seksen biñ melāin-i ğāşîrîn ile müretteb bir řābūrî ¹³ beyne ‘l-en‘ ām resîde-i rütbe-i tevātūr olduğı üzere altı aylık ¹⁴ zağîresin muğaddemā tertîb ü āmāde eyleyüp yüz yigirmi ¹⁵ ‘aded arabalara tağmîl ve Özi kaç‘ esine tağminen seksen sā‘ at

[71b]

¹ bū‘ d mesāfesi olan Kudağ nām mağalden Özi şuyunı mürūr ve ² mağall-i kaçrîbe vürūd u vuşūllerinde nişfi miğdārı benderi ve nişfi ³ āğiri kaç‘ eyi merğūmeyi muğāşara eylemek dā‘ iyyesinde olduğlarını ⁴ muğaddemā teccessūs-i keyfiyetleriçün ol cānibe irsāl olunan cāsūslarıñ ⁵ iğbārlarıyla peyvete-i şığğat-i yağîn olduğda vezîr-i müşārun ileyh ⁶ ğazretleri kemāl-i başîret ve müteyağğızāne ğareket u bā-ğuşūş ⁷ aşğāb-ı kıyāset ü fehm ve erbāb-ı iğtiyāt u ğazmdan olmağla ⁸ ketğudā-yı mümā ileyiñ bugüne kaçğğaha-fermā-yı ehl-i zekā olacağ tağrîrāt ⁹ bî-mesāsına i‘ timāden taźyîk vağti revā görmeyüp kaçuları ğalkı ¹⁰ ve kaç‘ ey-i merğūmede bulunan neferāt u zābiřān ve bi ‘l-cümle ¹¹ ricāl ü nisvān u şıbyān ile ta‘ mîr ü termîm-i ğişāra teşmîr-i ¹² sāid-i ihtimām ve leyl ü nehār terk-i ğ‘ āb-ı rağat-ārām birle bi ‘z-zāt ¹³ kendüleri daği şaş u toprağ nağline iğdām iderek cümleyi ¹⁴ i‘ māl ü istiğdām ve çend-rüz şarfında bezl ü řarf-ı nağdine ¹⁵ vücūdla ta‘ mîrini ‘ale ‘l-vechi ‘l-mekān tekmîl ü itmām buyurduğlarından

[72a]

¹ ğayri ba' zı maħallere daħi ħendeķler ħafr u ŧaranboller naŧb ve ıoplar ² vaż' eylediler badehu verā' -ı dıvār tevekkülden imdād u i'ānet-i ³ ğaybiyye vürüduna dıde-i düz-ı intizār olmuŧlar idi meħāzıl-i ⁴ müŧrikın daħi maħall-i qarıbe vürüd u Bender ıal' esiniñ 'asākır ü ⁵ zeħayır ile metānet ü istihkāmı ve Özi'niñ kıllit-i efrād ⁶ ile za'af-ı ħālī ħuŧuŧuna taħŧıl-i itılā' dan ŧoñra umūmen ⁷ tábūr-ı pür ŧürürda olan yüz seksen biñ kefere-i müŧrikın ⁸ ile ıal' e-i mezbüre cānibine kıādime-i cūnbān kıbr ü kın olduķları ⁹ vezır-i müŧarun ileyh ħāzretlerinüñ resıde-i sāmı' ā-ı yaķınleri olmağla ¹⁰ ne güne ħareket ve ne kārā mübāŧeret ideceklerinde ¹¹ meslübü't-tedbır olmağla tekrār ordu-yı ħümāyūn tarafından istimdād ¹² Kıaf'dan Anķa' -ı me'mülī maķāmında olduğı meczūm u vaķtıñ ¹³ 'adem-i müsā' adesi olduğından nā-ıār-ı Bender ser-ı asker-i ¹⁴ vezır-i mükerrem devletlü Abdullah Pāŧā ħāzretlerine ifāde-i ħāķıķat-i ¹⁵ ħāl ve bir iki gün ħālālinde i'ānet olunmaz ise

[72b]

¹ ā' dā-yı dıniñ müdāfa' ası imkān pezır olmayacağını i' lām u iŧ'ār ² eylediler ser-ı asker-i müŧarun ileyh ħāzretleri daħi ordu-yı ħümāyūndan ³ istizān u fermāna bakmayup ma'ıyyetlerinde olan ecnād-ı mü' mininden ⁴ dört biñ nefere baliğ olur Bosnalı ve bir miķdār Arnavud-ı ⁵ efrāz u irsāl eylediler ve asker-i merķūm ıal' e-i mezbüreye qarıb ⁶ Zengeıdi ta'bir olunan maħalden 'ubūra mübāŧeret eyledikleri ⁷ eŧnāda düŧmān alayı zıhūr ve cümlesi fırsat-bāb-ı mürür olamayup ⁸ niŧfindan ziyādesi ol maħalden ric'at u kuŧūrı daħi ğüzāra ⁹ mübāderet ve dāħil-i ħiŧār-ı Özi oldular ve'l-ħaŧıl itnāb-ı ¹⁰ kelām ile keŧret-i sevāddan kıat' -ı nażar her ħend ki düŧmān-ı bed- ¹¹ āyınile muķābele vü muħārebe olunduķça bir dürlü muķāvemem mümkün olmayup ¹² vezır-i ğayret-semır Yaħya Pāŧā ħāzretleri ise ħamiyyet-i zātlarından ¹³ nāŧı ıal' e-i merķūmeyi ve reh ile virmekden teħāŧı ve belki ħaŧır ¹⁴ olmaķdan bir dürlü mütelāŧı olmayup bezl ü maķdūr ve sa'y-ı ¹⁵ mevūr eylediler lākin bī-ıazāıllah te'ālā ıal' e-i mezbüreniñ

[73a]

¹ ceb-ħānesine ħumbara iŧābetiyle eŧer ıal' e-i nā-bedıd ve niŧfi miķdārı ² nüfūs-ı ŧehıd olmağla düŧmān-ı dın-i mübın fırsat bulup baķıyye-i ³ cünüdü ve müŧarun ileyhi daħi beŧ on nefer adamlarıyla aħz ⁴ u esır eylediklerinden ŧoñra ıal' e-i merķūmeyi ⁵ Rebi'ü'l-evveliñ on üçüncü ğünü tamāmen istilā ve aħz eyledikleri ⁶ ehl-i islāmıñ muħāfazalarııün üzerlerine bir cenerāl ta'yın ⁷ ve diyār-ı neķbet-medārları tarafından sevķ ü isrā eyledikleri hengāmda ⁸ ser-gerdeleri olan fart-ı mareŧāl nām-lāın-i bī-dın ⁹ bīkazāıllah teālā ğiriftār penıe-i āzārı olan vezır-i müŧarun ileyhe bir kıaç ¹⁰ nefer adamlarıyla bir ħayme ta'yın idüp ıal' ede olan bu kıadar ¹¹ nüfūsı esır eylediler ve ba'de'l-lüteyyā ve altı devletlü Yaħya ¹² Pāŧā ħāzretleriniñ raķımu'l-ħurūfa bī-nefsihi naķl ü ħikāye ¹³ buyurduķları

sergüzeştelerindendir ki zıkr olunur pes meḥāzīl-i müşrikīn ¹⁴ bu keyfiyyet vukū'undan
şoñra maḥall-i merķūmda mekş ü tevaḳḳufa ¹⁵ ḳudret-yāb olmayup hemen irtesi gün nehr-
i mezbūr üzerine

[73b]

¹ Gagafllu nām-ı maḥalden köprülerin vaż' ve şalkım şaçak ḳarşu ṭarafa ² 'ubūr ve andan
daḥi ber-vech-i isti'cāl ḥareket ile Ukrayna memleketinde ³ Pençine ḳaşabasına vuşūl
bulup on gün miḳdārı maḥall-i merķūmda ⁴ iḳāmet eyledikden şoñra Çariçe ṭarafından
maḥşuş adam ⁵ gelüp taleb olunmalarıyla yigirmi dört nefer ademīleriyle müşārūn ileyh
⁶ ḥazretlerini Tizeberḳ cānibine irsāl ve ol ṭarafdan iḳāmet u ⁷ ḳarār eylemişler

Hikāye-i Zen-i Melāḥatiyye

ve pāşā-yı müşārūn ileyh ḥazretleri eniştemiz ⁸ olmaḳ taḳrībiyle bir gün meclis-i
şerīflerinde el-keḷām yicurrü'l-keḷām ⁹ müfādınca şoḥbet-i Baykāralarına in'izām
gelmeyüp şöyle buyurdular ki ¹⁰ ol ḥalāl-i selāmet-me'ālde Mosḳov Çariçesiniñ bizlere
kemāl-i iltifāt ve ¹¹ i'tibārī olduğundan bir gün kendüye ḡarībū'ş-şekl ¹² 'acibü'l-heykel
bir şaḥiş getirilüp tamām-ı temāşā eyledikten şoñra pāşā ¹³ ḥazretlerine götürüñiz böyle
'ucūbe şūret ve böyle ṭurfe-i hey'et görmişler midür ¹⁴ baḳsunlar diyü 'arz eylediklerinde
bir ḳaraşakallu 'avret ve şaḳallı ¹⁵ ḳuşaḡına dek inmiş ve bir ḳaç çocuk ṭoḡurmuş ve
ḳucaḡında

[74a]

¹ daḥi bi çocuḡı var gözüm ile gördüm diyü bu ḥaḳīre lisānen taḳrīr ² buyurdular bu aḥvāl-
i pūr-melāl böyle ṭursun Nemçe çāsārınıñ ³ damadı olan ṭubūl-ı bī-dīn ṭābūr-ı mertebe ile
diyār-ı Bosna'ya 'azīmet ⁴ nuḥūset idüp Benaluḳa muḥārebesinde ḳuṭb-ı dāire-i vezāret-i
⁵ devletlü kerāmetlü vezīr-i şaḥib-tedbīr veliyyü'n-ni' am efendimiz Ġāzī 'Āli ⁶ Pāşā
ḥazretleri eṣnā-yı cengde mel'ün-mesfūrı ḳahr-ı ḥamle-i merdāneleriyle ⁷ tedmīr ve ḳabz-
ı Nemçe şīrāneleriyle aḥz u eṣīr eylemeleriyle rehā vü ⁸ ḥalāşiçün gerek Nemçe çāsārī ve
gerek Mosḳov Çariçesi ṭaraflarından ⁹ mebālig-i vāfire ve hedāyā-yı keşīre ḥāk-ı pāy-ı
ḥazret veliyyü'n-ni' amlarına ¹⁰ 'arz eylediklerinde bir vechle raḡbet ü i'tibār buyurmayup
şöyle ¹¹ ḥiṭāb-ı işābet-meāb buyurdular ki egerçi Yaḥya Pāşā ḥazretleriyle ¹² ḳarābet-i
şıḥriyyemiz vardu ammā ḡayret-i dīn-i Muḥammediye ve rızā-yı ¹³ hümāyūn-ı devlet-i
Sermediyye cümleden aḳdem ü iḥrā'-yı olmaḡın eger ¹⁴ pāşā-yı müşārūn ileyhi
gönderirler ise cenerāl-i mesfūrı ¹⁵ gönderirüz diyü cevāb-ı bā-şevāb buyurmalarıyla
ṭarafından ma'ḳūl

[74b]

¹ ve münāsib görölüp Moskov cānibinde dört seneyi mütecāviz esīrān ² mekş eylemişler iken müşārun ileyh ḥāzretlerini taḥlīş u şadr-ı a‘zam ³ esbağ devletlü El-Ḥac Aḥmed Pāşā ḥāzretleriniñ hengām-ı şadāretlerinde ⁴ ki elli dört sālidür āsitāne-i ‘āliyyeye ḥüdāvendīgār sancağı tevcīhiyle ⁵ da‘vet ü şavb-ı ḥāzret-i cihāndārī’den bā-vezāret-i tevķi‘ ilik ⁶ ḥil‘atıyla tekrīm ü tesliyet buyurmalarıyla devletlü veliyyü’n-ni‘am ‘ali’ş-şiyem ⁷ efendimiz ḥāzretleriniñ re‘y-i müveccih-i āşafāne ve ḥüsn-i teveccüh müşīrānelerinden ⁸ idigi muḥtāc-neşir nigāşte-i rengīn raqam ve nazm-ı silkü’l-lāl ⁹ zerrīn-i qalem degildür ve ol sāl ferḥunde fālında diyār-ı Bosna’da ¹⁰ muzaffer oldukları gazā-yı garrā ve fütūḥāt-ı cihān-ārālarına Hıfzī efendimiziñ ¹¹ inşā eylediği tāriḥ budur.

Me fā i lün Me fā i lün Me fā i lün Me fā i lün

- ¹²Ġazā-yı ekberin āfāka virdi velvele ḥaḫka
¹³Eyā ḥaydar-ı vegā şaḥib-kırānem āşaf-ı Cem-cāh
¹⁴İrüşdük ‘avn-i Bārī ile imdādına dünyā-yı islāmīn
¹⁵Meger bu vaḫte zātuñ şaḫlar imiş Ḥāzret-i Allah

[75a]

- ¹ Cevābın ḫaṭī‘-i şīmşir ‘adüvv-girinden almışdur
² Tegāfül güne naḫş-ı ‘uhde iḫdām eyleyen güm-rāh
³ Saña İskender-i şānī dinilse vechi var zirā
⁴ ‘Adüvv’den ḫıṭṭa-ı islāma tīgīñ oldı sedd-i rāh
⁵ ‘Ömr-i şaṭvet ‘ālī-şavlet imişsin āşaf-ı şıdḫ
⁶ Ki seyfiñ Zülfiḫārīñ çekmek icrā itmekde her-gāh
⁷ Vilāyet-i pişe vāli-i ḥulūş endişesin bī-şek
⁸ Cenāb-ı ḥaḫḫ meded-kārīñ ola bir vefḫ-i ḥāṭır-ḫāh
⁹ Cihād-ı ekberin iḫün muvaffaḫ olduğum tāriḥ
¹⁰ Bedihi’n-Nuḫ olmağla oldumda didüm eyvāh
¹¹ Devāmı böyle bir tāriḥ-i garrā şeb iken arşa
¹² Ḳuluñ Hıfzīden inhā olmayupda naḫl ile efvāh
¹³ Görüp cengiñ melāik didi taḫsīn birle tāriḥin

¹⁴ Mücâhid fi-sebilillâh ‘ Âli Pâşaya mâşâllâh

¹⁵ nebeviyye ‘ aleyhi efđalü ’t-taĥiyyeniñ biñ yüz elli iki senesinde devletlü

[75b]

Ĥareket-i Veliyyü ’n-Ni‘ am bâ-Midâd-ı Belğrad ve zaferiyye bi-Feth Şoden-i Belğrad ez-Cānib-i O

¹ ināyetlü veliyyü ’n-ni‘ am efendimiz ĥazretleri Bosna cānibi ser-‘ asker-i ² zafer-peykeri bulunup müretteb ‘ uhde-i kefāletleri olan tertīb ü ³ tanzīm-i umūr-ı ‘ ibād ve taĥrīr ü beyān olduğı üzere feth ü ⁴ taĥliş-i kılā‘ -ı serĥaddāt vü bilād ve tedārik ü techīz malzeme-i ⁵ ġazā vü cihād buyurduklarından soñra bu sāl-i meymenet-i iştimāle ⁶ daĥi ma‘ iyyet-i ĥaydarü ’l-berīne me ’mūr-ı mīr-i mīrān ve ‘ umūmen Bosna dilāverleriyle ⁷ memālik-i nuĥūst mesālik-i ā‘ dā-yı bed-fercāmı pā-māl-ı senāmekü ’l-ĥuyūl ⁸ cihād u ġazā ve şarşar-ı tünd-reftār ĥahr u dimār ile nice nice kılā‘ ⁹ vü emşārlarıñ hem-ĥāl-i medāyin sebā idüp menşūren ve muzafferren İzvornik ¹⁰ taraflarına toğrı ‘ atf u ‘ inān-ı celādet ‘ unvān buyurdukları ¹¹ ĥaber-i muĥaddemā Ĥişārcık muĥārebesi ĥilālinde serdār-ı ekrem ¹² devletlü ‘ İvāz Muĥammed Pāşā ĥazretlerine ve vārid ü vāşıl olduğda ¹³ cānib-i ĥaydarānelerine kemāl-i mertebe ĥüsn-i zānları olduğından mā-a‘ dā ¹⁴ mużayaĥa-ı vaĥt-i ĥāle vüs‘ at içün dergāh-ı ‘ āli ĥapucı başlarından ¹⁵ bundan aĥdem mīrāĥorluğları ĥizmetlerinde olan Rehāvī Muĥammed aĥa ’yı

[76a]

¹ eşnā-yı merĥūmda devletlü veliyyü ’n-ni‘ am efendimiz ĥazretlerini ordu-yı ² hümāyūna da‘ vet içün irsāl ve bulundukları maĥalden ale ’l-isti‘ cāl-i ³ ĥareket ve Belğrad ĥal‘ esi piş-gāhında ordu-yı hümāyūna iltiĥāka ⁴ mübāderet eylemeleri bābında fermān-ı ‘ āli-ışdār ile aĥa-yı mūmā ⁵ ileyh rū-māl-i ĥāk-i pāy-ı devletleri olduğda yanlarında olan edevāt-ı ⁶ mühimmāt vesāir levāzım-ı esbāb u ālātı girüye bıragup yigirmi ⁷ biñ piyāde ve kırk biñ süvāri ile İzvornik’den ref‘ -i livā ⁸ nuşret iltivā idüp Belğrada iki sāl at mesāfe ĥadar ⁹ maĥalle sāye-endāz-ı celādet oldukları taraflarından taĥrīr ü iş‘ ār ¹⁰ olunmağın sene-i mezbūre cemāzi‘ ü ’l-evvelisiniñ altıncı şūlaşā günü ¹¹ bağlar üzerinde ordu-yı ĥaydarānelerin kurup irtesi yevmü ’l-erbaa‘ in ¹² ordu-yı āşafānelerine ĥarīb mevĥifde dört ‘ aded sāyebān ĥurulup ¹³ Rum ili vālisi vezīr-i mūkerrem Abdi Pāşā-zāde sa‘ ādetlü ‘ Âli ve ¹⁴ Pāşā ve Memiş Pāşā ĥazretleri devletlü şadr-ı a‘ zam ĥazretleri ¹⁵ birer esb-i kūh-ı peyker e süvār olup sāyebānlarına nüzül eylediler

[76b]

¹ ba' dehu mükemmel ü müretteb alay-ı ' asker-zafer-meāşir zühür idüp yüz elli ² nefer yeñiçeri serdengeçdileri bayraklarıyla ve Bosna kapudānları ve çüfte ³ çelenkler ' asākiri Bosna ve kādıları tertīb üzere pīş-i şadr-ı ⁴ 'āliden mürūr ve herkesiñ haddine ve rütbesine göre hil' atlar iksā ⁵ olup müşarun ileyh efendimiz hazretleri daği hareket şa'd-derāneleriyle ⁶ teşriflerinde sāyebān-ı hazret şadr-ı a' zamīye bir fersaḥ kalarak ⁷ Rum ili vālisi müşarun ileyh ' Āli Pāşā ve Karaman vālisi Memiş Pāşā ⁸ māşiyen istikbāl ba' dehu şadr-ı a' zam ve serdār-ı ekrem devletlü ' İvaz ⁹ Muhammed Pāşā hazretleri daği sāyebāndan otuz ḥaṭve miqdārı ¹⁰ kādime-i cünbān-ı ta' zīm ve istikbāl buyurup devletlü veliyyü'n-ni' am ¹¹ efendimiz hazretleri hazret-i şadr-ı a' zamı gördüklerinde esblerinden ¹² nüzül ve birbirleriyle muşāfaḥa vü mu' ānaḳadan şoñra sāyebāna teşrif ¹³ ve bir miqdāristirāḥat vesāir vüzerā-ı sāyebanlarına ric' at ¹⁴ ittikden şoñra şadr-ı 'ālī hazretleriyle hazret-i veliyyü'n-ni' am ¹⁵ ḥalvet ü umūr-ı küffāra mütē'allik meşveret buyurulup ba' dehu tenāvül-i

[77a]

¹ ta' ām ve bir miqdār-ı ārāmdan şoñra bī-naẓir ferve-i semmūr ² ' arz-ı pīş-gāh-ı mekremet mevfürları kılınup ba' dehu bir a' lā ³ esb-i müzeyyen ü müzerkeş licām ile ikrām olunduḳdan şoñra ordu-yı ⁴ zafer şuylarına teşrif buyurdılar ve on beş gün muḳaddem ⁵ āsitāne tarafından Fransa elçisi gelüp ordu-yı hümāyün ḳurbinde ⁶ bir ḥayme-i vaz' u mekş üzere iken Belğrad-ı ḥuşūşī için ⁷ tavassuṭ-ı mütekeffil olmaḳ üzere şulḥ-ı şalāḥa raġbet ḥuzūr-ı ⁸ şadr-ı a' zam hazretlerine girüp bu mücādele vü muḥārebe niceye dek ⁹ diyü müşāmaḥaya raġbetlerin izḥār ittikde ol āvānda mizāc-ı ¹⁰ şadr-ı a' zam münḥarif olmaġla veliyyü'n-ni' am efendimiz hazretlerini ḥuşūş-ı ¹¹ mezbūruñ re'y ü temşiyetine vekil naşb buyurmaġla Rumili vālisi ¹² ' Āli Pāşā ve yeñiçeri āġası Es-Seyyid Ḥasan Pāşā ve ordu kādısı ¹³ faziletlü ' Es' ad Efendi ḥazerātı ve sipāh āġası Muhammed Emīn ¹⁴ āġa ve silahdār āġası Kösec ' Āli āġa ve defterdār şıḳḳ-ı evvel ¹⁵ ' Aṭif Muştafa Efendi ve re' isü'l-küttāb Muştafa Efendi

[77b]

¹ ve mektübī-i şadr-ı 'ālī Raġib Muhammed Efendi vesāir āġayān u ricāl-i ² devlet muraḥḥaşları ve Belğrad cenerāli nā-yı berk ve ³ Fransa cenerāli vezir-i sutüde-tedbir ' ināyetlü veliyyü'n-ni' am ⁴ efendimiz hazretleriniñ ḥuzūr-ı Felāṭun-şu' ūrlarında cem' iyyet ü ⁵ mukālemeden şoñra meclis-i vāhidde nizām virilmemekle def' -i ⁶ meclis ve bir iki gün mürūrunda yine ' aḳd-i cem' iyyet ve mukāleme olunduḳda ⁷ Belğrad ḳal' esi Devlet-i ' aliyyeye teslim ü be-kūr-dilin ve bir kaç ⁸ şu kenārında olan bilinḳalar hedm ve iki nehir ḳarşularında olan ⁹ şanesler hedm olmaḳ üzere ḳarār ammā Belğradiñ daği ba' zı ¹⁰ maḥalleri hedm olunmasında mu' ārazā olunmaġla ṭop ve ḥumbaralara ¹¹ ḳarār u ārām virilmeyüp gülle ve dāneler ile ceng olurdu bir kaç ¹² gün daği nizā' -ı ḳaṭ' olunmayup

māh-ı mezbūruñ yigirmi yedinci ¹³ günü sâ' at yedide vüzerā-yı izām vesāir ricāl-i devlet-i ebediyyete ¹⁴ ed-devām u Devlet-i 'Aliyye murahhâşları sâyebân-ı hâzret şadr-ı 'âlîye ¹⁵ cem' ve Nemçe murahhâşları ve Fransa cenerāli ve Belgrad muhâfızı olan

[78a]

¹ Nemçe cenerāli dağı da' vet olunup minvāl-i meşrūh üzere 'ağd-i ² şulh ve Moskov ile dağı şulh olunmağ şartıyla cenerālān-ı mesfūrāne ³ ferrāce-i semmūr kürkleri ve kuşūr-ı ittibā'larına kaftānları giydirilüp ⁴ ve iki cenerāle birer donanmış at ihdā olunup 'atiyye-i hâzret-i ⁵ pâdişāhiden cümlesi hişse-mend ve in' ikād-ı şulh u şalāh ⁶ devletlü veliyyü'n-ni' am efendimiz hâzretleriniñ mücerred re'y-i dil-pesendlerinden ⁷ şüret-pezir-i intizām ve hüsn-i nizāma ifrāğ olunmağla az zamānda mehāmm-ı ⁸ umūr-ı en'ām tekmi'l ü itmām olunup māh-ı Cemāziü'l-aħireniñ on ⁹ birinci şalı günü Bosna cānibine 'avdet ü ric'at buyurdılar ¹⁰ zālike fazlullāhi yūtihi men yeşā bu ĥidmet-i celīletü'l-eşer ¹¹ ve ġazve-i cihād-ı ekberleri medħ-i şenālarında ġüzide-i şu'arā ve efşāhü'l- ¹² büleġā mevālî-i kirāmdan Nevres Efendi hâzretleriniñ kaşide-i ¹³ belīġalarıdır.

Me fā i lün Fe i lā tün Me fā i lün Fe i lün

¹⁴ 'Ale's- şabāh ki sultān mihr-i şu'le-nişār

¹⁵ Çıkup erike çarħ-ı berine itdi qarār

[78b]

¹ Taraf taraf qurilup meclis-i şeh-hāver

² Çekildi bār-gehi çarħa perde-i zer-tār

³ Zuhūr idince pes kūhdan talī' a mihr

⁴ Mor itdi leşker-i encüm-şumārı eyle firār

⁵ Çekildi dāireden zühre āstīn-efşān

⁶ Kırıldı kaldı olup çār-pāre mūsīķār

⁷ Siyāh-ı ĥayme-i leylā-yı şeb olup merfū'

⁸ Diñledi bār-gehi rüz-ı bāhirü'l-envār

⁹ Biri birine katup şirvān āfāķı

¹⁰ Kırup geçürdi o ĥūnī sipāh-bend ĥūn-ĥār

¹¹ Nücüm şanma ki devr-i kamerde peydādur

¹² Felek şitāb ile gösterdi pāy-ı ābile-dār

¹³ Yetişdi itdi behem hūrde bezm-gāh şebī

¹⁴ Şabāha karşı şebīhūn ihtisāb-ı nehār

¹⁵ Çıkınca hüsrev-i mihr āsumānī cāme ile

Olunca raḡş-ı muṭallā kecīm çarḡa-süvār

[79a]

¹ Yaradıpdi pīş-gehinde mişāl-i sāye hemān

² Tırup muḡābiline dest ber-kemer kūh-sār

³ Ḳudūm-i pākine şevḡ ile itdi pāy-endāz

⁴ Birāz mevcli şu dibāsını o demde bīmār

⁵ Açıldı gönli gözi bāgbān-ı eyyāmuñ

⁶ Tabaḡ tabaḡ gül ise naḡd-i şebnem itdi nişār

⁷ Sürūr tıldı ḡulüb-ı mesākin-i fülke

⁸ Pür oldu velvele-i gūş-ı şevḡ ile aḡtār

⁹ Şu deñlü geldi temāşāya ḡalk dest-efşān

¹⁰ Ki itdi men^c -i temāşā terāküm-i enzār

¹¹ Hülāşa bāz idicek tügme-i girībānıñ

¹² ^c Arūs-ı şubḡ olucaḡ bürḡa^c -efgeni ruḡsār

¹³ Su^c ale cür^c et idüp ehl-i dānişūñ birine

¹⁴ Bu mācerā ne diyü andan itdüm istifsār

¹⁵ Didi su^c ūr ki noḡsān terettüb itmişdür

Yazıḡ yazıḡ saña ey Nevres-i garīb-figār

[79b]

- ¹ Henüz eylemedüñ mibu seri āvāre
² Henüz eylemedüñ mi bu hāle istiṣ'ār
³ Yetiş şafāsına hāāzırlanur sa'ādet ile
⁴ Velī-i ni'et efendüñ o melce-i ibrāz
⁵ O şāf şikāf adū kim şuā'-ı tığinden
⁶ Dü-nīm olur kemer-i hayt-ı nazra-ı küffār
⁷ O şīr-i 'arşa-ı heycā o māye-dār-ı su'ūd
⁸ Ne semte itdi ise şarf-ı tevsen-i ılgār
⁹ Azīmetinde işābet o rütbe kim geldi
¹⁰ Süvār olmadan evvel nüvīd-i istinşār
¹¹ Öñünde Nemçe degil mevc tıgun Nemçe
¹² Muḥāl-i cenge ictisār ide çāsār
¹³ Virirdi çāšnī-i mevtden ḥaber tıydu
¹⁴ Merāret-i dem-i şemşīrini kirār u mirār

[80a]

- ¹ Hücūm-ı leşkerine tākāt-āver olmadı ḥaşm
² Felekde yazılıdur kaç kerre itdi firār
³ Burḥa āb virüp cūybār-ı tığinden
⁴ Pelīde cevvi-i semā vech-i arzı eyledi tār
⁵ Zamāne görmedi gitdi gelince Bosna'ya
⁶ Diyār-ı Bosna'da bir böyle 'ādil-i deyyār
⁷ O şāf-der himemüñ tıği Zūlfikar-āsā
⁸ Olup firāz u nişīb cihāna şā'ıka-bār
⁹ Mücerred itmedi İrānī arza-ı şemşīr
¹⁰ O memleket yañlız olmadı girifte-şār

- ¹¹ Kerāmet-i dem-i tiġ-ı cihānıñ seni hem
¹² Tamām-ı mertebe gördi memālik-i küffār
- ¹³ Nice üzengiye çıkdıysa hūnı sürh-seriñ
¹⁴ Kızāl ozan şuyına döndi bunda da enhār
- ¹⁵ Felekde kevkeb-i iqbālinüñ sa‘ ādetidür

[80b]

- ¹ Görünmedi bu kadar demde necm-i gisū-dār
- ² Sipāh u necm ile imdād ider sipeh-büd-i çarh
³ Zevāl-i mihre dem-i şuçda virirse qarār
- ⁴ Şadā-yı şuhhāte şandal-ı ferduş olurdı eger
⁵ Olaydı taqvıyet-i luţfuna qarān-i bīmār
- ⁶ Ta‘ alluğ itse cezā-yı mezālime ‘ adli
⁷ Sır-ı ecelde şikest olur idi seng-i mezār
- ⁸ İdince muhtesib-i men‘ i nehy-i nezzāre
⁹ Çekildi rahne-i dīvāre şüret-i dīvār
- ¹⁰ O dem ki cenge at kaldırırdı şiddet ile
¹¹ Giderdi merdümün çesm-i āfitaba ğubār
- ¹² İderse şöhet nā-cinsi men‘ eger qahrı
¹³ Rücū‘ ider felege dāneden maṭīr-i bahār
¹⁴ Ḥadīş-i şöyle müeşşer ki söylese meşelā
¹⁵ İderdi hāne-i āyīnede şuver-i güftār

[81a]

- ¹ Cenāb-ı saltanata hep bilür ki vermiş idi
² O āşafuñ şeref-i inzimām-ı vaq‘ -ı vaqār
- ³ Hüdā yegān en‘ āma melāz-ı eyyāma
⁴ Eyyā nizām sipihr berīne zāt-ı medār

⁵ Sen ol töhmetin zür-ı āver zamānesin kim

⁶ Vücūd-ı pākiñ ile faħr ider kibār u şıgār

⁷ Cenāb-ı haqqa yemīn eylerüm riyā itmēm

⁸ Ey oşmān-ı kerem ey cihān-ı   ilm ü vaqār

⁹ Nażiriñi ne işıtdüm ne gördüm ādemde

¹⁰ Egerçi var ise āyine içre   aksiñ var

¹¹ Efendüm olduğıñ için dimem hüdāya   ayān

¹² Bu müdde  aya delilüm var eylerüm izhār

¹³ Cihānda bir iki kimse egerçi nām qodı

¹⁴ Ki oldu her biri dünyāda baħırü  l-āşār

¹⁵ Birisi Hātem idi kim Kerīm imiş dirler

[81b]

¹ Birisi Bayqara   alemi itmiş istihzār

² Kimisi Rüstem ve Afrasiyab ve Keyhüsrev

³ Kimisi Behmen ü dārā kimisi Sam-ı süvār

⁴ Ki yek fen idi bunuñ her biri zamānında

⁵ Kimi keremle kimi ma  rifet kimi bī-kār

⁶ Bunuñ ikisini bir yerde kimdür itmiş cem 

⁷ Bu söz benüm degil işte ahāli-i ihbār

⁸ Kerem-i şecā  at edeb-i hilm ü kuvvet ü fıtnat

⁹ Senüñ vücuduñ ile qāim ey nigū girdār

¹⁰ Vezīr-i qat  a o mecmūadur vücuduñ kim

¹¹ Yazılmış anda bu deñlü meħāsin-i āşār

¹² Nice saña olunur yā bu mürdegān teşbīh

¹³Yahūd zāmānede bir hem-^c inān olur kim var

¹⁴Riyā bunuñ neresinde yā yok mudır inşāf

¹⁵Qalem tırur mu tıtalım ben olmuşum ħod-dār

[82a]

¹Sūhan-şinās kerīmā seniñ gibi memdūħ

²Bu ^c ālem içre yā bir bulunur yā iki çıkar

³Velik bu daħi ma^c lūm-ı devlet olsunkim

⁴Benüm gibide bu dünyāda yok nigū-güftār

⁵Mu^c aqkādāt-ı kelāmum mübeyyen-i diqkāt

⁶Güşāyiş-i suhanum ka^c kül-i güşāde-i yār

⁷Tevā-rūm-ı şerefidür kibār-ı eslāfuñ

⁸Mişāl-i mevc-i şabādur sözümde ki tekrār

⁹Elimde ħāme dil-yemde şāh-ı mercāndur

¹⁰Dilimde söz-i şedef içre çü lüle-i şeh-vār

¹¹Sevād-ı nazm-ı nefisüm tecelli-i şeb-i qadr

¹²Beyaz beyne's-sütür infilāk-ı şubħ u bahār

¹³Qatar-ı her ze ligām-ı li^c ām u ħussādı

¹⁴Had-i nevā zirā a^c rem biri birine qatar

¹⁵Benümle da^c vī-i meşq-i sūhanveri idenüñ

[82b]

^{1c}Azīm-i tīr-i felek tahtasın başında kırar

²Benüm kār-ħāne-i endişede şalābetimi

³Suħanverān-ı mu^c aşır nice ider inkār

⁴Ki yād idüp beni ben toğmadan dimiş Nābī

⁵Bu kār-ħānede bilmem neyim benüm nem var

⁶Du‘āya başlayalım ey qalem yeter besdür

⁷Efendimiz ideyor hażm-ı nefse güftār

⁸Derūn hālın añlar bilür murādumızı

⁹Qarībā eyler i‘ānet o‘ārif-i esrār

¹⁰Cenāb-ı hażret Allah zātını dā‘im

¹¹İdüp qarīn-i füyūzāt-ı bahirü’l-envār

¹²Nite ki pādīşāh-ı hāver eyleye her şubḥ

¹³Rimāḥ-ı hayıṭ-şīā‘ ile ehl-i Şam-ı şikār

¹⁴Ola çü Şam-ı garībān ‘addūsuna eyyām

¹⁵Misāl-i şubḥ-ı vaṭan ḥayr-ḥ‘ahına şeb-i tār

[83a]

Tevciḥ Şoden Mısr-ı Qahire bā-Ḥażret-i Veliyyü’n-Ni‘am

¹ve ḥicret-i nebeviyye ‘aleyhi efḍali ş-şalavāt ve ezki’t-taḥiyyātdan ²biñ yüz elli iki sene-i mübārekesi Zi’l-Ḥiccetü ş-şerīfesi ³içinde ümmü’l-bilād olan tevliyet-i qahire-i Mısr-ı nādiretü’l-‘aşr-ı ⁴tevcih ve ol şavb-ı vālā-yı teşrif-i vech-i vecih buyurduklarında ⁵muḳteżā-yı zemīn olan ‘ādet-i dirīnleri üzere ocaqlıları ⁶muḥtelifü’l-ārā ve bi’l-cümle ümerāsı ḥod-bīn ü ḥod-rā bulunmalarıyla ⁷üslüb-ı ḥakīmāne ve düstür-ı dāverāne birle cümleye bir vechle ⁸nizām ve vükelā vü ümerāsına ḥüsn-i tedbīr ile şöyle intizām ⁹virmüşlerdür ki eslāfindan bir vezīr-i mekārīm-semīre muḳadder ü ¹⁰müyesser olmamişdur

Der-Beyān Daden Evrāk-ı Cizye bā-Re‘āyā-yı Mısr

hattā Mısr qahire re‘āyāsıñ ol ¹¹vaḳte gelince cizyeleri olmamağla bā-‘avn-ı ‘aliyye-i ḥaḳḳ devlet-i ¹²seniyyeye ‘arż u i‘lām buyurduklarında bā-ḥaṭṭ-ı hümayün-ı ‘adālet-¹³maḳrūn ‘ale’l-ittifāk re‘āyā-yı mezbūreye cizye evrākı irsāl ¹⁴buyrulduğı eşer daḥi devlet-i ‘aliyye-i ‘Oşmāniye’ye bir ḥizmet-i mu‘teberleri ¹⁵olmağın bā iş pesendideki şehensāh-ı islām ve istiḥsān-ı

[83b]

¹ kerde-i ḥ̄āṣ u ʿām olmuşlardır zirā belde-i Mıṣrıñ ismi Ḳahire ² olmağla ahālisiniñ nevʿ - i mā-celādetleri mebrūz ise de maḳhūriyetleride ³ melḥūz u mermūz olup iṭāʿat u inḳiyādı daḫi yaḫ-ı beste ⁴ gibi buz üstünde olmağla egerçi ziyāde gūṣ-māl ile üzerlerine ⁵ iḳdām olursa ṭavḳ-ı iṭāʿati sipere taḫvīl ve gerden teslīmi ⁶ muḫālefet ve cidāle tebdīl idecekleri maʿlūm ziʿl-fiḥām ⁶ olmağla ol endīşe kon ve ān-gahi güftār müfādınca ⁷ mülāḫaza-ı ʿamīḳ ile umūr-u ümerā vü vūkelāsın tanzīm ü tensīḳ ⁸ eyleyüp maḫalle be-mecelle ve belki ḳarye be-ḳarye ḳabūl-ü cizye itdürmek ⁹ ḫuṣūṣında saʿy u guṣṣ-i bisyār ve biʿl-cümle reʿāyāsı ¹⁰ ḫarc-ı güzār olup bilā nizāʿ ḫazīne-i ʿāmireye celbūʿl -¹¹ intifāʿ buyurmaları mücerred-i maḫhariyyet-i ʿināyet ezeli ¹² ve ḳuvvet-i baḫt-ı pādīṣāhīdür ve müşārun ileyh devletlü ¹⁴ efendimiz ḫazretleriniñ bunlardan mā-aʿdā muḫtelūʿn-nizām ¹⁵ olan ḡlāl-ı ḫarameynüʿṣ-ṣerīfeynde daḫi saʿy-ı tām buyurup

[84a]

¹ tekmilen maḫallerine iṣāl ve āsitāne-i ʿaliyyeye ʿāid olacaḳ ² ḫazīne-i Mıṣrıyye ʿyī daḫi zamānile irsāl buyurmaḳda bezl-i maḳdūr ³ eylemeleriyle maḳbūl-i saʿy larıyla meṣḳūr olup divān-ı ḡavır ⁴ ʿunvānlarında daḫi ḫareket-i maʿdelet-āṣār ve ṣaṭevāt-ı ⁵ mekrete-diṣārlarıyla ḳānūn-ı ṣerʿe mūrāʿī olarak tanzīm-i umūr-ı ⁶ cumhūr ve her mūr-ı zāife muvāsāt-ı nā-maḫṣūr eylemekde mecd ü ⁷ sāʿī olmağla ḫüsn-i sülūku bütün āfāḳa revnaḳ u fer ṣalup ⁸ mülūk ḳatında daḫi mergūb u muʿteber olmuşlardır ⁹ ḫattā ṣadāret-i ulālarından berü devletlü ṣehāmetlü pādīṣāh-ı ¹⁰ ḳadr-dān Sultān Maḫmūd Ḥān ḫazretleriniñ kendülere ¹¹ kemāl-i teveccūh-i ṣāhāneleri olmağla yine vezāretlerine müteraṣṣid-ı raṣd-ı ¹² firsāt iken ṣadr-ı aʿzam devletlü El-Ḥāc Aḫmed Pāṣā ḫazretleriniñ ¹³ eyyām-ı ṣadāretlerinde manṣīb-ı vālā-yı tevḳīʿ bulunan vezīr-i ¹⁴ mūkerrem Yaḫya Pāṣā ḫazretlerine Mıṣr-ı ḳahire tevliyyet-i ¹⁵ tevciḫ devletlü veliyyüʿn-niʿam efendimiz ḫazretleri ʿazl olunup

[84b]

¹ Beyt:

Kelāl geldi taṣarrufdan ʿümm-i dünyāyı
Yeter bu Ḳahire ʿnūñ ² ḳahrı ʿazm-i Rūm idelüm

terānesiyle Anatolı ṭarafına her ne zamān ³ ḳādime cünbān-ı ḫareket olurlarsa kendülerin der-i devlete ⁴ ʿarz eylemek üzere müʿekked-i emr-i ʿālī gönderülmekle baʿd-ı zamān ⁵ Anatolı ṭopraḡına ḳadem nihāde oldukların taḫrīrāt-ı seniyyelerin ⁶ ifāde buyurdılar

Tevciḫ-i Adana baʿde Zān-ı Tevcīḫ Ser-ʿAsker-i Eyālet-i Anotolı

evvelā Adana eyāleti şāniyen ser-⁶ askerlik ⁷ ile Anaṭolı eyāleti tevcih ü naql-i revāhil-i meymenet iderek qarār-gāh-ı ⁸ seniyyeleri olan Medine-i Kütahya 'ya lenger-endāz-ı cāh u ⁹ unvān olup

Der-Beyān-ı İhsān-şoden Mühr-i Hümāyūn der-Defā' a-ı æāniyye

ol evānda Tatar Hān ḥāzretleri āsitāne-i ⁶ aliyye'de ¹⁰ olmağın şadr-ı a⁶ zam ḥāzretleri anları ziyāret ba⁶ dehu sarāy-ı ¹¹ āşafiye hengām- ric⁶ atlarında bi'l-ittifāk Karaḫulāk qarşu ¹² gelüp şavb-ı şehensahīye da⁶ vet olunmağla müşārun ileyh ḥāzretleri ¹³ tecdid-i vuzū⁶ için pāşā kapusına gelüp ba⁶ dehu sarāy-ı hümāyūna ¹⁴ varmak üzere iken tekrār da⁶ vetde isti⁶ cāl ü müsāraat ¹⁵ olunmağla Sovuḫ çeşme kapusından duḫūl ve toğrı darū's- sa⁶ ādetü'ş-şerīfe

[85a]

¹ ağası odasına nüzul eyleyüp celse-i ḥāfifeden ² şoñra ağa-yı darū's-sa⁶ āde ḥāzretleri ḥuzūr-ı hümāyūna ³ azimet bahānesiyle taşraya çıkup silāhdār ḥāzret-i ⁴ şehriyārīyle mühr-i hümāyūn vezir-i müşārun ileyhden aḫz olunup ⁵ ser-bustāniyān-ı ḥāşşa ma⁶ rifetiyle çekdürmeye tahmīl ve balıḫ-ḥāneye ⁶ tavşil olunduğdan şoñra bi'l-fi⁶ il kapudān-ı deryā olan ⁷ Kara Muḥammed Pāşā-zāde vezir-i mükerrrem sa⁶ ādetlü Muştafa Pāşā ⁸ ḥāzretleri balṭacılar kethudāsıyla tersāne-i ⁹ amireden ⁹ da⁶ vet ve şandal ile Yalı köşki tarafından pāye-i serir ¹⁰ sa⁶ ādet-maşire rū-mālīde çakeriyyet olduklarında ḥil⁶ at-ı fāḫire-i ¹¹ kāim-i maḫāmlıḫ şeref-düş-ı müfāḫaretleri olmuşdur lākin ¹² çend-rüz-ı muḫaddem ser-⁶ askerlik umūr-ı bahānesiyle ¹³ mīrāḫor-ı evvel ḥāzret-i şehriyārī olan firārī Hasan ¹⁴ Pāşā-zāde ⁶ Abdullah Beg devletlü veliyyü'n-ni⁶ am efendimiz ¹⁵ ḥāzretlerini şadāret-i ⁶ użemāya da⁶ vet için Kütahya 'ya

[85b]

Tertib-i Ziyāfet-i İstikbāl Ḥāzret-i Veliyyü'n-Ni⁶ am

¹ gönderilmegle maşḫūben bi's-sa⁶ ādet ve'l-iclāl cānib-i āsitāne-i ⁶ aliyyeye ² şitāb u istişāl buyrulup maḫall-i qarībe-i ḳādime cūnbān-ı ³ meymenet oldukları zīb-i sāmī⁶ a-ı erkān-ı devlet olduğda ⁴ Üskūdār bağçesinde Muḥammed Pāşā qarş-ı dil-güşāsında ber- ⁵ mu⁶ tād-ı ḳadīm ḳā⁶ im-i maḫām pāşā tarafından baş-ı ḫ⁶ ānçe-i ni⁶ met ⁶ ve tertib-i simāt-ı ziyāfet olunup bir gün muḫaddem ⁷ kethudā-yı şadr-ı ⁶ ālī Pīr Muştafa Ağāve Re⁶ isü'l- kütüb ⁸ Efendi ve defterdār ve çāvüşbaşı ağa ile bi'l-cümle ⁹ erbāb-ı divān ol şavb-ı feraḫ- fezāya pūyān olup irtesi ¹⁰ şeferü'l-āḫiriñ yigirmi beşinci ḫāmīs günü daḫi ḳā⁶ im-maḫām

pāşā ve ¹¹ şadr-ı Rûm-ı behcet mersûm faziletlü efendi ve ¹² şadr-ı Anaṭolı faziletlü efendi ḥazretleri ve İstanbul ¹³ kâdıısı efendi ḥazretleri ve naḳıbü'l-eşraf ¹⁴ efendiler ḥazerâtı ve 'umûmen ḥâcegân-ı divân ve ḳapucıbaşı ¹⁵ ağalar ile Gedüklü zu'amâ 'ale's-seher Üsküdâr'a mürûr u 'ubûr

[86a]

¹ ve ziyâfet-gâha nüzûl u vuşûllerinden şoñra ḳudûm-ü meymenet-fercâm ² ḥazret-i şadr-ı a' zamîye dîde-be-râh şevḳ ü ğarâm iken ol ³ eşnâda kethudâ beḡe maḥşûş bir çuḳadâr gelüp bu' d-ı mesâfe ⁴ ḥasebiyle tertîb-yâfte ḳılınan ziyâfete vaḳt-i nâ-müsâ' id ⁵ olmaḡla cümleyi it' abdan şıyânet için hemân Kartal'dan şandala-⁶ süvâr ve toḡrı Ḥaydar Pâşâ baḡçesine lenger-endâz ⁷ ḳarâr olup andan daḡı sarây-ı hümâyûna 'azîmetleri iḡbâr ⁸ olunmaḡla der-' aḳab cümle ricâl-i devlet maḡall-i merḳûmdan Ḥaydar ⁹ Pâşâ baḡçesine naḳl-i mekân ve ol maḳâmda naşb olunan ¹⁰ oba ve sâyebandan tâ iskeleye dek cânib-i yeminde ḥâcegân-ı ¹¹ divân ve ṫaraf-ı yesârda dergâh-ı mu' allâ ḳapucıbaşları ¹² ve gedüklüyân vesâir erkân-ı devlet pîç-ender-pîç pâ-beste-i ¹³ ḳıyâm u nizâm olup ol vezîr-i sa' âdet-redîfîn cânib-i ¹⁴ baḡrdan teşriflerine müstaḳbel ü muntazırlar iken lücce-i semâḡatda ¹⁵ neşv ü nemâ bulmuş cevher-i cihân bahâ manendi şandaldan iskeleye

[86b]

¹ şa' şa' a-ı efrûz-ı ḳâdime-i iclâlleri ḡalâlinde kethudâ beḡin ² ve re' is efendi ve defterdâr efendi ve çävüşbaşı ³ ağa şeref-i dâmen-büs-ı devletleriyle müşerref olduklarında ⁴ ḥazret-i tâc-dârî-i iḳlîm-i salṫanat ve cânib-i şeh-süvâr-ı ⁵ ' arşa-ı ḡilâfetden kethudâ-yı ser-bevvâbîn-i dergâh-ı muallâ ⁶ Muḡammed ağa ile firistâde buyrulan esb-i şafâ-peymâya süvâr ⁷ iḡtişâm ve müstaḳbelâne hezâr nevâzişlerle ' arz-ı ⁸ selâm iderek oba-ı merḳûmeye ḳarîb ḳâim-maḳâm pâşâ ⁹ ḥazretleri daḡı icrâ-yı resm-i istikbâle ḳıyâm ve otuz ¹⁰ ḡaṫve miḳdârı ilerü gelüp bi'l-ikrâm tekâpu-yı tâmdan ¹¹ şoñra rikâblarında seyr iderek ol oba-ı behcet maşḡûba ¹² ba' de'l-işâl ' umûmen ricâl daḡı dâmen-i sa' âdet-pîrâmenlerin ¹³ taḳbîl ü tezyîl eylediklerinden şoñra cümlesi İstanbula ¹⁴ mürûr ve zât-ı ' âlî simâtları daḡı celse-i ḡafifeden şoñra ¹⁵ alâ cenâḡü'l-iḳbâl yine şandal-süvâr-ı sâḡil-i maḳşûda ' ubûr

[87a]

¹ idüp Yalı köşkü cânibinden ḡadîḳa-ı ḡaşşaya dâḡil ² ü vâşıl ve ḡuzûr-ı şehensâh-ı İskender-şu' ûr ile müfteḡir ³ olup ber-mu' tâd-ı ḳadîm dūş-ı ḡamiyyet pūs-ı vezîrâneleri ⁴ cilve-nümâ-yı ferve-i semmûr olduğundan mâ-a' dâ tekrâr üstüne ⁵ ser-â-ser ḡil' at ilbâsıyla şân-ı ' âlîlerine müstevcibü'l-ḡubûr ⁶ olup tefrîz-i umûr-ı ' ibâd ta' alluḳ maḳâlid-i sutûde-i ⁷ isti' dâdları olmaḡın mühr-i şadâret-i ' izamı ve şân-ı ⁸ vekâlet-i kiberi yed-i

müeyyidlerine teslim olunduğdan sonra ⁹ bāb-ı hümāyūndan taşra-ı taḥrīk-i licām buyurduklarında dāb-ı ¹⁰ saltanat-ı ‘Oṣmānī şüreyyā nizām üzere bi’l-cümle şolağan ¹¹ u peykān vesāir ḥāṣṣ-ı bendegān-ı ḥaṣmet-¹² ‘ unvān ile sarāy-ı āṣafanelerine ‘ azīmet ve şāh-rāhda ¹³ şāf-beste ve cenāḥ-ı ārāste olan ocaqlar ¹⁴ zābiḫānı vesāirlerine iltifāt u selām ve kerem ü ¹⁵ in‘ am iderek teṣrīf-i mesned-i şadāret-i kübrā buyurduklarında

[87b]

¹ evvelā ḳapudān-ı deryā ḳāim-i maḳām Muṣṭafa Pāṣā ḫāzretlerine ² şāniyen vezāret ile yeñiçeri āğāsı vezīr-i mükerrrem Es-seyyid ³ Ḥasan Pāṣā ḫāzretlerine ser-ā-sere duḫte-i semmūr kürkler ⁴ ilbāsından sonra divān-ḫāneye teṣrīflerinde erkān-ı ⁵ devletiñ şāhib-i menāşıbına daḫi ḫil‘ atlar iksā vü ilbās ⁶ eyleyüp keḫudā-yı bevvābīn ḫāzret-i şehriyārī olan ⁷ Muḫammed āğā’yı rütbe-i vezāret ile ve Aydın muḫaṣṣāllığı ‘ ināyet ⁸ buyrulup ba‘ dehu keḫudā-yı şadr-ı ‘ āli bulunan Pīr Muṣṭafa ⁹ āğā’ya daḫi çend-rüz mürürunda vezāret-i iḫsāniyla Belğrad ¹⁰ muḫafizliğini tevcīh buyurdular ve Yedekçi Muḫammed āğā’ya ¹¹ şadr-ı a‘ zam keḫudālığı ‘ ināyet olunup mūmā ileyh her vechle ¹² maṭbū‘ ul-ḫareket ve meşķūrū’l-ḫizmet olmağla zamān-ı devletlerinde ¹³ üç tuğ iḫsāniyla çerāğ buyrulup emīn-i defter-i ḫāḳānī ¹⁴ olan Şerīf Ḥalīl Efendi keḫudā beglik rütbesiyle ¹⁵ mükerrrem olmışlardır ve bu şadāret-i ‘ uzemālarına verilen

[88a]

¹ tāriḫ-i dil-pezirlerden teyemmūnen ve teberrūken çend kelime-i tāriḫ şebt ² ü imlā olunmuşdur şeyḫü’l-vezr (1155) bu daḫi tāriḫidür ³ ey ḫānım-ı zamāne zātında vüzerāniñ şeyḫī ve zamāneniñ ⁴ ḫātem ve Ber-mekisi olup zāt-ı şerīfleri serāir-i zamāire ⁵ vāḳıf ve belki estār-ı esrār-ı Devlet-i ‘ āliyyeyi bi’l-cümle ⁶ ‘ ārif olduğundan māfi’l-ḫāḳīḳa-ı zarīf ve nükte-perver ⁷ ve vücūhla nazīf ü ḫuceste-eşer olduklarına eṭrāf-ı leyālī ⁸ ve nehārda müteheccid ve subḫa şumār ve nice evrād u ezķār ⁹ ile evḳāt-güzār oldukları müşāhede-i ‘ ādildür ve ¹⁰ nefsü’l-emrde im‘ ān-ı nazar olursa müddeḫirleri fukarā vü zu‘ efāya ¹¹ şadaḳa-ı mevşūle ve tevcīhāt u himmetleri ricāl ü kibāra ¹² muḫtaṣṣa ni‘ met-i meşmūle olmağla vüzerā-yı eslāf-ı ḫāzerātiñ ¹³ munteḫib ü güzīdesi ve dāire-i vezāretiñ ḫülāṣa ve zübdesi ¹⁴ olup ‘ āmme-i ‘ ālemyān-ı zamān-ı devletlerinde müsterīḫ ve ¹⁵ ser-i sāmān üzere olmağın aḫlaḳ-ı ḫamīde ve evşāf-ı

[88b]

¹ pesendīdeleri müselleme-i cümle en‘ ām olup bu şadāret-i şāniyelerine ² ‘ ulemā-yı zi’l-mekārimden fażiletli Çelebi-zāde İsmā‘ il ³ ‘ Aşım Efendi ḫāzretleriñ inşā eyledikleri tāriḫ-i dil-ārādur ⁴ ki taḫrīr olundu

- ⁵ Һamdülillāh nesīm-i feyż-āşüb
Müce-zir oldı baһr-ı luţf-ı ‘atā
- ⁶ Şeb-i endüh u ğam bulup pāyān
Tutdı āfāķı nūr-ı mihr-i şafā
- ⁷ Fazl-ı Һarem bahār-ı şevķ irüp
Mużmaһill oldı şiddet-i sermā
- ⁸ Yerine geldi ‘ālemiñ cānı
Ref‘ olup Һayyık-ı şadr-ı ğam-efzā
- ⁹ Şadrını eyledi yine teşrif
Mecd ü devlet ile ‘Āli Pāşā
- ¹⁰ O vezir-i merām-baһşā kim
‘Araķ-ı baһr-i ‘atāsıdur dünyā
- ¹¹ O dilir-i cihān-ġüşā ki anuñ
Her ne dinse sitāyişinde sezā
- ¹² Sābıkā mesned-i şadāretten
Yoġiken ‘azline sebep ķat‘an
- ¹³ Bir sene şoñra oldu ma‘lūmı
Cümlenüñ Һikmet-i cenāb-ı Һüdā
- ¹⁴ Bosna mülkin meġer ki kāfirden
Hıfz imiş ķaşd-ı Һazret-i mevlā
- ¹⁵ O vezir-i mücāhidiñ El-Һaķķ
Bosna’da itdigi cihād u ġazā

¹ ‘Ahd-ı aşhābdan berü bî-şek
Olmamışdur cihānda rüy-nümā

² Yalnız ol diyār ehli degil
Rūm ili halkın itdi hep ihyā

³ Yā Belğrad saht-ı bünyādīñ
Feth-i anīñ degil midür ‘acabā

⁴ Hakk bu kim her ğazā-yı ğarrāsı
Müstaķil bir kitāb olursa revā

⁵ Hāmeve vaz‘ ı mümkün olur
Nāv-dāne şığarsa ger deryā

⁶ Qābil olmaz cev-i vaşfi ey ‘Aşım
İderek şıdķ ile du‘ ā vü şenā

⁷ Hāk-ı pāy-ı şerīfesine anuñ
Eyle tārīh beytini inhā

⁸ Hāmdülillāh ‘adl-i yümn ile

⁹ Atdı mühri yine ‘Ali Pāşā

¹⁰ bu daħi müderrisinü’l-kirāmdan Bahā’i-zāde Raħmī Efendi’niñ ¹¹ tārīh-i güzīdeleridür

¹² Şehensāh-ı cihān-ı Sulţān Maħmūd Hān Ğāzī kim

¹³ Zamān-ı ‘adl ü dādında cihān āsūde ser-tā-pā

¹⁴ Sipih-rārā-yı şevket şehriyār-ı meşrik u mağrib

¹⁵ Şeh-i Hurşid tal‘ at zıll-ı pāk ğazret-i mevlā

[89b]

¹ Hıdīv-i baħr ü ber-Dārā hışım İskender-i ‘ālem

² Ebu’l-feth ü muğārī-i pādişāh mülket-i dünyā

³ Süleymān-ħaşmet ü ıķlīm-i re’fet kim hirāsından

⁴ Adū-yı dīn ü devlet kendüsin itmekdedür ihfā

⁵ Zāmīr-i re'y-i pākin dā' imā' adle idüp ircā'

⁶ K' ola āsūde-i zıll-ı deri dünyā vü māfihā

⁷ Dir idüm kalmadı bir āh ider eyyām-ı' adlinde

⁸ Dil-i' āşıqda dūd-ı āh-ı hāsret olmasa peydā

⁹ İdüp fikr-i şavā'ib bir gün ol şāh-ı' adl-pīşe

¹⁰ Āli Pāşā'yı yine mühr ü şadı eyledi i' tā

¹¹ Te'ālāllāh zihī baht u sa'ādet-kim gönderdikde

¹² Kudüm-i şevket-başşıyla yeñiden oldu hālk ihyā

¹³ Sa'ādet-fer kerem-ver şefkat-āver merhāmet-güster

¹⁴ Vekīl-i saltanat' āli-himem zāt-ı şeref-pirā

¹⁵ Ser-i bī-kevkebāne-i zıll-ı cūdı māye-i rāhat

[90a]

¹ Nigāh-ı luḫfi ḫod sermāye-i gencīne-i kīmyā

² Bahār-ı devletiniñ muḫtezāsıdur cemādāta

³ Sirāyet eyleyen neşv ü nemā-yı feyz-i nev-peydā

⁴ Fürüg-ı re'y-ı pākinden eger kim itmese iḫād

⁵ Çerāğ-ı māhı pür feyz idemez mihr-i cihān-ārā

⁶ O rütbe ḫüsn-i ḫulḫuyla vücūdı tev'em olmuşkim

⁷ Yolunda gerden ü cānlar virdi düşmān daḫi farzā

⁸ Adū-yı çār yāre tīği hep darb-ı meşel söyler

⁹ Semiyi'l-lā-fetā illā' Āli remzin idüp imā

¹⁰ Degil mi revnaḫ efzā-yı şadāret ey dil inşāf it

¹¹ Ḥesāb olunsa luḫfi ḫābil-i ta' dād degil zirā

- ¹²Firāvān cūd u ihsānı i' t̄ā-yı t̄ab' ı ḥod zāhir
¹³Nice terciḥ olunmaz Ber-meki 'ye ol kerem-pīrā

- ¹⁴İreydi ' ahdine Ca' fer göreydi itdigi luḥfi
¹⁵Der-i ihsān-ı cūdında olurdı çāker-i ednā

[90b]

- ¹' Ale 'l-iḥlāk cūdı Ğālib i' t̄ā-yı ḥātemdür
²Ne ḥācet beyyine ḥāricde işte ol kerem-baḥşā

- ³Cihānda kār-endişe irişdi ḥadd ü pāyāna
⁴İdelden t̄ab' -ı pāki ' ālemi cūdı ile iġnā
⁵Nigāh-ı luḥfi bey' olunsa ger sūk-ı cihān içre
⁶Alurdum şüphesiz naḥd-i dil ü cānı idüp ihdā

- ⁷Ola yümñ ü sa' ādetle muvaffaḥ her umūrında
⁸Mübārek eyleye şadr-ı güzīnin ḥāzret-i Mevlā

- ⁹Derūna-ı lāyīḥ oldu yine bir beyt-i dil-ārā kim
¹⁰Olur her mısrā' tārīḥ-i diġer Raḥmīyā farzā

- ¹¹Gelüp mihr-i şehensāh-ı cihānı mecdle alup (1155)
¹²Hezārān ' izz ile kevne vezīr oldı ' Āli Pāşā

¹³bu tārīḥ-i meymenet-i zūrūf daḥi ' abd-i faḥır raḥımu 'l-ḥurūfuñ eṣer-i ḫalemidür.

- ¹⁴Żiyā-ı çıḫdı bir tārīḥ bī-hemtā lisānımda
¹⁵Mübārek ola mihrüñ şacı oldu ' Āli Pāşā [sene 1155]

[91a]

bu daḥi Fetḫi Efendi 'niñ şadāret-i şāniyelerine inşā eyledikleri ² tārīḥ ü ḫaşīdeleridür ki tamāmen taḫrīr olundı.

- ³Cenāb-ı Ḥān Maḥmūd binü 's-Sulṫān Muştafa Ḥān kim
⁴Vücūdı bā 'iş-i emn ü emān-ı dīn ü dünyādır

- ⁵Cihān-bān-ı mu' azzam Cem-ḫıdem kim cevher-i zātı

⁶Şehān-ı ru^ç b meskūn içre bir lü³lü-i yektādur

⁷Şehenşāh muzaffer-dād güster bende-perver kim

⁸Müfād-ı emri manṭūḳ-ı kelām-ı haḳḳ teālādur

⁹Şeh-i vālā-neseb Sultān Maḥmūdu ḡ-şiyemdür

¹⁰Vücūd-ı pür kemāli mazhar-ı innā ce^ç ālnaduur

¹¹Mesīḫā-menḳabet mihr-i ḫilāfetdür ki her kārı

¹²Dem-i cān-baḫşla dil-mürdegān-ı ye³s-i iḫyādur

¹³Serīr nedür revāka revnaḳ efzā-yı mehābetdür

¹⁴Bisāt-ı heft ıḳlīme çerāḡ-ı şu^ç le-baḫşādur

¹⁵Süleymān-ı zamān-Dārā fer-i İskender-şalābet kim

[91b]

¹Derūn-ı tāb-nākı levḫ-i mir^ç āt-ı mücellādur

²Serīr-i salṭanatda yūmn ile zāt-ı hümāyūnuñ

³Hemīşe müstedām itsün cenāb-ı ḫāliḳ ü ḳādir

⁴Ḫūdā eksikligin göstermesün ol şāh-ı zī-şānıñ

⁵Ki her bir kārı zaḫm-ı ehl-i ḫācāta müdāvādur

⁶Olunca ṭab^ç ina aḫvāl-i ^ç ālem mün^ç akis tekrār

⁷Getürdi mihre bir şadrı ki bī-mānend ü hemtādur

⁸Muvaffaḳ itdi haḳḳü³l-ḫamdülillāh öyle bir destūr

⁹Ki ḫüsniyyāt-ı zātı ḫāric ez-ta^ç dād u iḫşādur

¹⁰Ne destūr ol ḫüküm senc ü daḳāyıḳ-dān-ı ḫikmet kim

¹¹Sebaḳ-ḫ^ç ānān-ı dersi reşk baḫş-ı İbn-i Sinādur

¹²Ne destūr ol maḡāzī pīşe kim āḡāz-ı ceng itse

¹³Cebīninde nümāyān sūre-i innā fetaḫnādur

¹⁴Ne destūr ol müselleme merd-i meydān-ı şecā^ç at kim

¹⁵Eñ ednā bendesi bir ahramān-ı deşt-i heycādur

[92a]

¹Nigīnin buldı El-a-ı ātem-i firūze-i devlet

²arīn-i mihr-i ālem olan ol māh-ı Şeb-ārādur

³Semāhāt kīř ayr-endīř-dādār-ı cihān-dāver

⁴Ki vaşfı zīb-baş-ı defter-i eřār u inřādur

⁵Teālālāh nedür bu uvvet-i tālī kim ol āřaf

⁶Ne semteazm iderseavn-ı Yezdānī müheyyādur

⁷Duā-yı ayrı vācibdür cemi-i nāsa kim zātı

⁸Tırāz-ı dīn ü devlet bir vezīr-i kişver-ārādur

⁹řadāatinde Ebū-bekradāletdeÖmer-sīret

¹⁰ayāda azret-iOşman rezmde aydar-āsādur

¹¹Nidem itsem taayyül vařf-ı zātı nuřret-ālūduñ

¹²Zebānumdan olur ol dem-i beyt-i dil-güřādur

¹³Müřīr-i buAlī-tedbīr ü düřtūr-ı memālik-gīr

¹⁴Vezīr-i ahramān řemřīr ü şadr-ı cāh-ı vālādur

¹⁵řehenřeh kevkebe düřtūr-Dārā bat-ıālī-cāh

[92b]

¹Ki bir ürřīd-i meh-peyker meh-i ürřīd-sīmādur

²Bahār-ı gülbün efrāz-ı gülistān-ıadālet kim

³Dem-ā-dem pīřesi akām-ı şer-i pāki icrādur

⁴Semiyy-i fātī-ı ayber müřīr-i madelet güşter

⁵adīm-i şer-i peygāمبر maārif-mende dānādur

⁶Mekārim-pīře vücūd-āzmā serdār-ı ekrem kim

⁷Olan řermende-i eltāf-ı cūdı ātem-i řādur

⁸adīli gelmemişdür dehre şıd u istiāmetde

- ^{9c} Afif ü dîn-perver şâlik-i minhâc-ı taqvâdur
¹⁰Ferâmûş itdirür bezl ü saḥâda Ber-mekki neslin
¹¹Dem-â-dem şâh-râh-ı meslek-i ḥayrâta püyâdur
¹²Skender-seyr Risto-menḳabet Loḳman-dirâyet kim
¹³Kemâl-i re'ÿ ü tedbîr ile revnaḳ-baḥş-ı dünyâdur
¹⁴Muḥîṭ-i baḥr-ı zehḥâr-ı keremdür kef-i dür-pâşı
¹⁵Cihâna ebr-i nisânî gibi hem reşḥa baḥşâdur

[93a]

- ¹ Kerem-kâr-ı vezîr-i âşaf ibn-i Berḥiyâ-ḳadrâ
² Ma'ârif ehline eyyâmuñ 'ıyd-ı şevḳ-baḥşâdur
³ Sen ol ferzâne-i eşheb-süvâr deşt-i heycâsın
⁴ Hirâs-ı şavletiñ dehşet-fezâ-yı ḳalb-i â' dâdur
⁵ Ḥacîl eyler keremde Ca'fer-i Bağdâdî iḥsânîñ
⁶ Görenler luṭfını ser-tâ-be-pâ a' lā vü ednâdur
⁷ Zülâl-i meşrebüñ rûḥ-ı revân-ı âb-ı ḥayvândur
⁸ Ğubâr-ı ḥâḳ-i pâyuñ tütüyâ-yı çeşm-i bînadur
⁹ Niẓâmü'l-mülk devletiñ idersin 'âlemi ma' mür
¹⁰ Du'â-yı ḥayruñ evrâd-ı zebân-ı pîr ü bernâdur
¹¹ Muẓaffersin cüyüş-ı ser-keşâne 'avn ḥaḳḳıyla
¹² Kevâkib içre necm-i ṭâlî'ün a' lādan a' lādur
¹³ Gidüp def' eyledik şerr ü şürü' dan cümle eṭrâfiñ
¹⁴ Ḳudümünle daḥi nâ-büd olur bî-şübhe şeh-i nâdir
¹⁵ Hele şimdengerü ol nâ-bekâruñ cā-yı ârāmı

[93b]

¹Ne İnan'dur ne Turan'dur ne Hindü ne Buḥārā'dur

²Ki bir zātūñ gibi şāhib-ķırān-ı 'ālem-ārāya

³Muķābil olmağa şa' d-cānı olsa olamaz ķādir

⁴Bize teslīm idüp kendü diyārın gitsün ol mel' ün

⁵Adem- iķlīmi dirlər bir yere kim aña evlādur

⁶Mü' ebed min cenāb-ı ḥaķsın ey dādār-ı dād-āver

⁷Ki her kārūñ seniñ ber-muķtezā-yı şer' -i ğarrādur

⁸Ne şübhe inşallāh fetḥ idersün nice iķlīmi

⁹Ķarīniñ her maḥalde nuşret-i Ḥallāķ-ı yektādur

¹⁰Nümāyāndur saña encāmı her bir emr-i düşvārīñ

¹¹Dilūñ mir'āt-ı bī-jeñg ü kudüretden muşaffādur

¹²Nihāyet yoķ fezā-yı medḥine fetḥi o düstürūñ

¹³İnānın eşheb-i kilkiñ hemān evlāsı irḥādur

¹⁴Du' ā-yı devletiyle ḥidmet-i tāriḥe it āġāz

¹⁵Hulūşuñ var ķabül olmasını bī-reyb ü mürāyādur

[94a]

¹Nitekim fatķ u raṭķ-ı emr ile ḥükkām-ı 'ādiller

²Cihānda ser-te-ser gerden be-bend-i şer' -i ğarrādur

³Ḥüdā şadrında dā' im itsün ol destür-ı zī-şānı

⁴Ki zāt-ı mekremet-ālūdı maḥz-ı luṭf-ı mevlādur

⁵Görüp her biri ḥaddinden ziyāde luṭf u iḥsānın

⁶Süḥan erbābı iḥlāşıyla tā kim na' t-güyādur

⁷Dönüp vefķ-i murādı üzre bu Nūh-kümbet-i gerdün

⁸Ne ķaşd eyleser ol āşaf aña ḥaķ eylesün ķādir

⁹Düşüp deryā-yı şevķe maķdemüñle āşafā gördüm

¹⁰Yem-i hayrâtda erbâb-ı sühan târiḥ cüyâdur

¹¹O ḥâletle gezerken serserî eṭrâf u eknâfi

¹²Dile ez-câhib-i ḥaḳḳ-ı feyz olan ma' nâ-yı ra' nâdur

¹³Ki bir pîr-i mübârek pey dutup destimden ol demde

¹⁴Beni bir gülsitâna çekdiğim bî-miṣl ü hem-tâdur

¹⁵Ser ü şân-ı ilâhî ile pür her cânibi anuñ

[94b]

¹Şafâ-yı maḳdemüñ şevkiyle cümle naḡme-pîrâdur

²Tutup dest ü girîbanum taḥayyür dehşet el verdi

³Ki esbâb-ı ṭarâb ol bezmde ḥâzır müheyyâdur

⁴Güşâd olmuşdı ol dem vaşf-ı zâtıñla dil-i zârım

⁵Ki ta' rîf idemem o ḥâleti bir ṭarafa ma' nâdur

⁶Gelüp bir pîr-i feraḥ-dem dile naḳş eyledi târiḥ

⁷Bu şadre yine şâyeste ' Ali Pâşâ-yı dâñâdur

⁸târîḥ-i diger-berây-ı şadâret-.....

⁹Te' âlâllâh zihî ḥikmet tırâz-ı ḥâlik-i yektâ

¹⁰Ki zîb-i şadr-ı vâlâ oldı bir destür-ı müsteṣnâ

¹¹Şehâb-ı luṭf u cûdun ' âleme ḥaḳ eyleyüp mebzûl

¹²Ḥayât-ı tâze buldı soñradan bu sâḥa-ı ḡabrâ

¹³Mizâc-ı dîn ü devlet münḥarif olmuşdı fi'l-cümle

¹⁴Ṭabîb-i zâtına feyyâz-ı muṭlaḳ eyledi ebedâ

¹⁵Bu tebşîrûñ şafâ-yı dehre itdi ol ḳadar te' şîr

[95a]

¹Ki az qaldı hemān uçmağa bu dünyā vü māfihā

²Nizām u devlet ü dīne cihān muhtāc iken ya' ni

^{3c}Ali Pāşā serir-i āşafīye itdi isti' lā

⁴Bahār-ı faşl-ı dāniş bahr-ı ihsān-ı sāverziş

⁵A' t̄ā-yı āferiniş nām-dār u menķabet-pirā

⁶Dür-i dür pā-yı hikmet gevher-i gencīne-i fiṭnat

⁷Gül-i gül-izār-ı ' iffet serv-i naḥlistān-ı istiḡnā

⁸Vezir-i a' zam-ı Sulṭān Maḥmūd Ḥān-ı ' āli'ş-şān

⁹Yegāne şadr-ı vālā āşaf-ı baymış u bī-hemtā

¹⁰Semiyy-i ḥaydar-ı kerrār kerim-i mekrümet-girdār

¹¹Dilir-i qahramān-āzār destür-ı cihān-ārā

^{12c}Alī-rezm ü Tehemten menzilet Loḳmān -dirāyet kim

¹³Revāfiz ehlini yümn-i ḳudūmi itdi nā-peydā

¹⁴İdüp ilbās aña bir hil' at-ı semmür zıllullāh

¹⁵Ser-ā-ser eyledi dil-mürdegān-ı ' ālem-i iḥyā

[95b]

¹Mübāhī oldı şimdi cāh-ı devlet-i yümn-i zātıyla

²Anı cāha mübārek eyleye cāh-ı aña mevlā

³Öülāl-i ' adl u ihsānı ola tā ḥaşre dek memdūd

⁴Mizāc-ı ' ālemi işlāḥat-ı tedbīr eyledi zirā

⁵Düşerdüm bende bir tārīḥ-i zībā Fethīyā El-ḥaḳḳ

⁶Ḥakim-i bī-niyāz ihsānidur mühre ' Ali Pāşā

⁷tārīḥ-i ḡarrā-yı nüzül-i dü-ḳalyon meymenet-maḳrūn der-def' a-ı şāniyye-i şadāret 8

^cuzemā-yı ' Alī Pāşā bā-vaşşāf-ı şehriyār-ı ma' delet-ārā ve be-ta' rīf

⁹Dil-pezir pāşā-yı müşārun ileyh kānallāhu li-hümā

¹⁰Cenāb-ı hāzret-i Sulṭān Maḥmūd Ḥān Gāzī kim

¹¹Vücūdı mültecāsıdur şehān-ı rub^c-ı meskūnuñ

^{12c} Adīli gelmemiş bir pādişāh-ı dīn-perver kim

¹³Bedīd olmazdum ^cadlinde aṣlā cevri gerdūnuñ

¹⁴Zuhūr itmekdedür elḥamdülillāh nev-be-nev her bār

^{15c} Alāmāt-ı fütūḥ u inhizām düşmān-ı dūnuñ

[96a]

¹ Muvaffaḫdur her işde cānib-i feyyāz-ı muṭlaḫdur

² Degüldir ḫaddi k^ola ḡālib āña bu çarḫ u evreñg

³ Ḥuşūşā bir vekīl-i muṭlaḫ iḥsān eylemiş ḫaḫ kim

⁴ Ferāmūş itdürür ^cahdin Skenderle Ferīdūnuñ

^{5c} Alī Pāşā-yı dānā dil-güşād ^cuḫde-i müşkil

⁶ Olur zātı ile kāmīl müfādı şer^c ü ḫānūnuñ

⁷ Vezīr-i a^c zām u hem-nān-ı şīhr-ı faḫr-ı ^cālem kim

⁸ Olur şermende görse re^yini cān-ı Felāṭūnuñ

⁹ Ḳudūm-i mü^omīnīne bir ^cacāib-i fāl-ı ḫayr oldı

¹⁰ Teā^c ḫūb itdi çün yūmn ile luṭfi ḫaḫḫ-ı bī-çūnuñ

¹¹ Şikest-i düşmān-ı bed-kīşe bu da bir ^calāmetdür

¹² Bu da āşār-ı ḫayretdurur bu sāl-i meymūnuñ

¹³ Ki iki keştī-yi nev indi birden rūy-ı deryāya

¹⁴ Yā nice çıkmasun cān u dili ā^c dā-yı mel^c ūnuñ

¹⁵ İdüp itmāmına himmet ḫapudān Muştafa Pāşā

[96b]

¹ Getürdi yerine mazmūnını emr-i hümayūnuñ

² Bi-ḫamdillāh inüp ejder mişāli rū-yı deryāya

³ Zemîn-i būsına geldi pâdişâh-ı luṭf-maḳrûnuñ

⁴ Gelüp bir mülhem-i ğaybî didi târiḫin ey Fethî

⁵ Güzel bir fâldur baḫre nüzûlü iki ḳalyonuñ

⁶ Ḳaşıde-i berây-ı vezîr-i müşârun ileyh

⁷ Göñül ki mülk-i vücūdumda genc-i pinhândur

⁸ Ne genc hecr o baḫr-ı girân mevc-i feyz-i yezdândur

⁹ Göñül ki maḫzûn-ı esrâr lâ-yezâlidür

^{10c} Aceb ḫazîne-i der-beste kân-ı ʿirfândur

¹¹ Göñül ki Kaʿbe-i ʿuṣşâḳ lâ-yezâlidür

¹² Maḫall-i feyz-i ḫüdâ mevrîd-i ser ü şândur

¹³ Göñül ki şaʿ şaʿ a-baḫşâ-yı şaḫn-ı ʿâlemdür

¹⁴ Semâ-i tende o bir âfitâb-ı raḫşândur

¹⁵ Göñül ki mâlik-i naḳdîne-i mezâyâdur

[97a]

¹ Cihâna ebr-i bahârı gibi dūr-efşândur

² Temevvüc eylese deryâ-yı bî-girân-âsâ

³ Şanur gören anı pür mevc-i baḫr-ı ʿUmmândur

⁴ Demîde olmadur nev-be-nev şükûfe-i ter

⁵ Nâ-dîde bād-ı ḫazân şanki bir gülistândur

⁶ Göñül ki pâdişâha mülket-i maʿârifdür

⁷ Zebân u kilik aña ḫizmet-güzâr u der-bândur

⁸ Ne kilik o terbiye-sâz-ı ruḫ-ı maʿânî kim

⁹ Ṭarâvet-âver-i gülşen sarây-ı ʿirfândur

^{10c} Aceb mi olsa medâyiḫ-güzâr-ı dergâḫ

¹¹ O âşafuñ ki vekîl-i şeh-i cihân-bândur

¹²Ne şeh o zıll-ı zalil-i hüdā-yı bî-çünı

¹³Ki āb-ı rüy-ı mülūkān-ı nesl-i ‘ Oşmāndur

¹⁴Ne şeh o bende-nuvāz-ı ferişte leşker kim

¹⁵Mekīn-i taht-geh-i cāh-ı Hān Süleymāndur

[97b]

¹ Ne şeh o zīb-i fezā-yı celāl u haşmet-kim

² Derinde bende-i nā-çizi şevket ü şāndur

³ Ne şeh o nuḡbe-i şāhān-ı heft kişver kim

⁴ Vekīl-i muṭlak-ı şadru ş-şudūr zī-şāndur

⁵ Güzide-i vükelā ḡazret-i ‘ Ali Pāşā

⁶ Vücūdı ḡıbṭa geh bū ‘ Ali vü Loḡmāndur

⁷ Vezīr-i a‘ zam-ı nām-āver-i memālik-gīr

⁸ Sutūde-i menḡıbe-i destūr şāḡıb-i iz‘ āndur

⁹ Müeyyid-i vüzerā ‘ āli-i kerem-pīrā

¹⁰Ki zātı bā‘ iş-i emn ü emān -ı devrāndur

¹¹Şifā-yı şadr-ı maḡām-ı vekālet-i ‘ uzemā

¹²Devā-yı der ü düvel mülk-i āl-i ‘ Oşmāndur

¹³Nizām-ı mülk ü milel ḡırz-ı cān dīn ü düvel

¹⁴Penāḡ ḡāh-ı emel rükn-i çār erkāndur

¹⁵Güher-feşānluḡda yed-i kerem-kārı

[98a]

¹ ḡacālet-āver-i işār-ı ebr-i nīsāndur

² Büleḡd mertebe-dādār-ı bī-muā‘ dil kim

^{3c} Uluvv-ı ḡadrine āşār-ı ḡayrı bürhāndur

⁴Semiy-y-i fātih-i Ḥayber ʿ Alī veliyullāh

⁵Elinde ḥāmesi şān-ı Zülfiḳār-ı raḥşāndur

⁶Tehemin vüzerā-ı ḳahramān-ı devrān kim

⁷Nigāh-ı ḥışmı hirās-āver-i Nerīmāndur

⁸Nevāziş-i keremi ehl-i dillere mebzūl

⁹Ḥuşūnet ü ğāzab-ı yār-ı cān-ı ʿ udvāndur

¹⁰Hirās u şavleti ā ʿ dā-yı nā-bedīd eyler

¹¹Sipeh-keş-i ḥuşemā seyf-i ḳahr-ı Yezdāndur

¹² Adüvv degil eşer-i fitnede bedīd olamaz

¹³Vücūd-ı ma ʿ delet-ālūdı öyle bir nigeḥ-bāndur

¹⁴Ki bir nigāh-ı ğāzabla murād iderse eger

¹⁵Teşettüt-āver-i şāf-ı cüyüş-ı tuĝyāndur

[98b]

¹Ne mümkün eylemek evşāf-ı zātını ta ʿ dād

²Muḥassenātını ʿ udemā verā ʿ -yı imkāndur

³Ma ʿ ārif ehline ikrām-ı köhne ʿ ādetidür

⁴Hemīşe pīşesi bī-çāregāna iḥsāndur

⁵Kef-i kerimine ḥasretle bunca müddetdür

⁶Dü-çeşm-i Ḥātem-i Ṭayy çün nigīn-i ḥayrāndur

⁷Keremde pīş-revāne olur mı hiç tanzīr

⁸Seḥā vücūdda hem-çün Ḥalīl-i raḥmāndur

⁹Selefde cūd ile şöhret viren kerem-kārān

¹⁰Derinde sā ʿ il-i luḫfi birāz gedāyāndur

¹¹Bu güne luḫf u kerem böyle ferrūḥ-dem

¹²Olur mı nev^ç -i beşerde ^ç uķūl-ı ħayrāndur

¹³Bu gūne ħaşmet-i zāt u ^ç ūbhet-i devlet

¹⁴Selefde olmadıĝı gūn gibi nūmāyāndur

¹⁵Mūnevver itmede luţfiyla zātı dūnyāyı

[99a]

¹ Muĥiţ-i ŧāĥn-ı cihān āfitāb-ı raĥşāndur

² Mūŧir-i mū^ç temennā ŧadr-ı Bermekī ŧi^ç emā

³ Vūcūduñ ^ç āleme maĥz-ı ^ç aţā-yı sūbhāndur

⁴ Sen ol hūner bir ħūdāsın ki seyf-i meslūluñ

⁵ Yūzinde lem^ç a-ı fetĥ-i fūtūĥ-ı raĥşāndur

⁶ Bu baĥt-ı ŧālī^ç kān imiş Ĥūdā saña iĥsān

⁷ Mu^ç ŧī-i emriñ olan ne kibāb-ı gerdāndur

⁸ Mūbeŧŧir ol ki bi-^ç avn-ı Ĥūdā-yı lem-yezelī

⁹ Nigīn-i ħūkmūñe munzamm olan āifāhāndur

¹⁰Olan fezā-yı ŧemātetde ^ç āleme rūsvā

¹¹Ser-i ħabīŧ-i ^ç aduvv ya^ç nī ŧāĥ-ı Īrāndur

¹²Degil mūbālaĝa-ı ŧā^ç irāne maĥŧūdum

¹³Bu bir daķiķa-ı pūŧide-rāz-ı pinhāndur

¹⁴Cihān-ı nevāle-i iĥsānuñ ile seyr oldı

¹⁵Zebān-ı nāŧiķa-ı luţfuñla ŧeker-güyāndur

[99b]

^{1ç} Īnāyet ū keremūñ ey kerīm-i ferruĥ-fer

² Cihānda cümle kemāl ehline firāvāndur

³ Revā mıdur ki ola āyīne-i dili muĝber

⁴ Bu çākeriñ hūner-perver-i sūhāndandur

⁵ Sezā mıdur ki zamān-ı sa^ç ādetüñde dili
⁶ Mişāl-i hāk-i qādem pāy-māl-ı dūnāndur

⁷ Benüm o şā^ç ir-i mu^ç ciz-eşer ki āşārum
⁸ Zebān-güzār daqāyık-ı şinās-ı devrāndur

⁹ Benüm o şā^ç ir-i sihr-āzmā ki her sözüñüñ
¹⁰ Füsün-ı kemteri hāyretde dil ü cāndur

¹¹ Yegāne nāzım-ı manzūme-i der-i medhüm
¹² Kimine nüktelerim reşk-i nazm-ı sahbāndur

¹³ Selāset-i sühanum yokdur eyleyen inkār
¹⁴ Var ise bir iki nā-dān hiç ne dānāndur

¹⁵ Benümle var ise bir imtiḥān olur gelsün

[100a]

¹ Mediḥa-senc olalum bi^l-bidāhe meydāndur

² Kerem-ver ābını luḥfuñla eyleyen güyā
³ Ki luḥf u^ç ātıfetüñ merhem-i dil ü cāndur

⁴ Dilüñ dağdağa-ı dehr-i sufle-perver ile
⁵ Dilim esīr-i ğam u hāḫırum perişāndur

⁶ Aceb bu mertebe endüh-gīn ü pür ğam iken
⁷ Suḥanlarum yine maḥsūd-ı ṭab^ç -ı yārāndur

⁸ Ne sihr ideydüm eger ğuşşadan ḫalāş olsam
⁹ Dilüm cevāhir ma^ç nāya gizlü bir kāndur

¹⁰ Olup ba^ç id gül-i gülşen-i merāmından
¹¹ Cefā-yı dehr ile dil el-amān-ı amān ḫ^çāndur

¹² Ṭaraf ṭaraf senüñ ey āşaf-ı sutüde siyer

¹³Çerāğ-ı h̄āşlaruñ gerçi kim firāvāndur

¹⁴Bu ʿabd-ı şāf-semīr ü şenā-güzāruñda

¹⁵Olursa mülhaq eger ol gürūha şāyāndur

[100b]

¹Bahānedür bu dürāzī güft ü gū yoḥsa

²Ġarāz bu bende-i nāşada būs-ı dāmāndür

³Ḥüdā ʿālīm ki kaşdum degil şikāye velī

⁴Ümīd-i ʿāḫıfetiñ ile ḥāme cünbāndur

⁵Miyān-ı ḥalkda bī-iʿtibārluḫ zirā

⁶Maʿārif ehline billāh ʿayn-ı noḫsāndur

⁷Bu serzeniş ile şeb tā seḫer dü-dīde-i ter

⁸Rüʿus-ı ḥāric ümīd ile eşk-rīzāndur

⁹Duʿāya başla yeter Fethīyā bu tül-ı kelām

¹⁰Söz āḫirinde duʿā ʿādet-i suḫāndandur

¹¹Ḥüdā her işde mūʿīn ola zātına tā kim

¹²Cihānda ehl-i dilān şıdḫla şenā-ḫāndur

¹³Ser-ʿadüvvlerini ʿarşa-ı siyāsetde

¹⁴Görüp şıddıḫları diye kūy-ı ḡalḫāndur

¹⁵Hemīşe dāʿim ola mesned-i vekāletde

Ki zāt-ı pāki şeref-baḫş-ı şadr-ı divāndur

[101a]

¹Ḳaşīde berāy-ı pāşā-yı müşārun ileyh

²Alallāh merātibihu fi ʿd-dareyn:

³Ḥabbezā reşḫa-ı pākīze-i kilik-i zībā

⁴Barek Allāh zihī maʿnāyı zībende-edā

⁵ Kim idüp cür^c a-1 kem-ğadri anuñ def^c -i hümüm

⁶ İde erbâb-1 kemâlât-1 hezâr güyâ

⁷ Lev-haşallâh zihî nâııka perdâzı kim

⁸ Ola her lafz-1 bedî^c ine hezârân ma^c nâ

⁹ Fer virüp cevher-i ma^c nâsına terkîbi ola

¹⁰ Nazm-1 rengîn ile hem-ııymet dürr-i yektâ

¹¹ Ala güş eyleyeniñ ^c aqlını hem başından

¹² Bi'l-ğurâvî ide hem şabr u ğarârın yağma

¹³ Neş³ e-yâb eyleye çün bâde-i nâb-1 bî-ğış

¹⁴ Cür^c asın nüş ideni eyleye pür-zevğ ü şafâ

¹⁵ Ğadr-i eşyâ bilinür çünki ğarîdarından

[101b]

¹ İ^c tibârâtladur herkese ğadr-i vâlâ

² Nazar-1 şehle olur ğıymet-i gevher ^c âlî

³ Yoğsa olurdı müsâvî aña seng-i ğarâ

⁴ Pest olur ğıymet-i elmâs dağı olmasa ger

⁵ İltifât-1 şeh-i devrân-1 memâlik-ârâ

⁶ Ğacerü³ l-esvede yüz sürmez idi bir kimse

⁷ İ^c tibâr eylemese aña ğabîb-i mevlâ

⁸ Suğan oldur ki olup ğüsnüne ^c âlem meftün

⁹ Ola her nükte-i dil-bendesı tağsîne sezâ

¹⁰ Ola her lafzı anıñ ma^c nâ-1 rengînine dâl

¹¹ Cem^c ü te^c lîfi vire ğüsn-i niğâmına bahâ

¹² Bulmayup kimse aña itmege ta^c rîze mecâl

¹³Vire her bir işiden ‘ārife şa‘d-güne şafā

¹⁴Görüp ihām u işārāt u rumūzātını hem

¹⁵Diye lā-būd aña ḥallāk-ı ma‘nide becā

[102a]

¹Olmaya lafz-ı ġarībiyle me‘āni muḥtel

²İde her ma‘nā maḫşūduna lafzı imā

³Ḥüccet-i kātī‘ ola şāhibinüñ fazlına söz

⁴Uralar ḥüsn-i kabül ile ehıbbā imzā

⁵Ḥaḫ bu kim böyle kelām ehline şayeste dimek

⁶Fātih-i maḫzen-i esrār cenāb-ı mevlā

⁷Kāşif-i genc-i ḥafā ḥüsrev-i mülk-i ma‘nā

⁸Rāz-dāş-ı ‘urefā server-i ḥayl-ı şu‘arā

⁹Böyle söz ‘ādemo şūrīde vü şeydā eyler

¹⁰Bā-ḥuşuş anda ola mebḥaş-ı ‘aşḫ u sevdā

¹¹Böyle söz fā‘ilinüñ ḫaderini terfī‘ eyler

¹²Çıkarup evce ider ‘arş-ı ‘azīme hem-pā

¹³Sıyyemā ola o söz vaşf-ı vezīr-i a‘zam

¹⁴İ‘tibār eyleye ol şadr-ı güzīn ü yektā

¹⁵Şāf-der-i ḫaydar eşer-i şadr-ı me‘ālī perver

[102b]

¹‘Alī Pāşā-yı zü‘l-ḫadr-i mekārīm-pīrā

²Mihr-i gerdün-ı vezāret meh-i çarḫ-ı devlet

³Necm-i burc-ı ‘azimet şadr-ı şudūr-ı vüzerā

⁴Kār-bend-i dihiş ü dād-ı ‘adū-yı bī-dād

⁵ Māhī bağy ü fesād ḥāmī şer‘ -i ğarrā

⁶ Mālik-i mülk-i i‘ ṭā menba‘ -ı elṭāf-ı ḥüdā

⁷ Şāhib-i cūd u seḥā merkez-i dīn ü dünyā

⁸ Ḥāfız-ı memleket-i dīn-i resūl-i ekrem

⁹ Mażhar-ı mekrümet-i ḥāzret-i ḥaḳ celle vü ‘alā

¹⁰ Nūr-ı pīşānī-i iḳbāl-i serīr-i iclāl

¹¹ Zāt-ı ustūde ḥışāl āşaf-ı ferḥunde-liḳā

¹² Şadr-ı cemşid ‘ azīmet-dāver-i Dārā-himmet

¹³ Ber-mekkī-menḳabet ü dād penāh-ı fuḳarā

¹⁴ Mürşid-i rāh-i eḥad ḥākim-i şer‘ -i Aḥmed

¹⁵ Ḥādīm-i dīn-i Muḥammed meded-i ehl-i recā

[103a]

¹ Merkez-i rüy-ı zemīn melce-i erbāb-ı yaḳīn

² Nāşır-ı dīn-i mübīn ḳāhir-i çeyş-i ā‘ dā

³ Merḥamet-kīş kerem-pīşe şavāb endīşe

⁴ Ma‘ delet-kār şeref-āver-i şadr-ı vālā

⁵ Dil-i dānā teri esrār-ı ḳazāya maḥrem

⁶ Lafz-ı elṭāf-ı ilahıyyeye ṭavrı ma‘ nā

⁷ Dergeh-i devletine gökde melā’ik ḥuddām

⁸ Meclis-i ‘işmetine perde-i der-bāl-i ḥümā

⁹ Fıkr ider şāh-ı cihān-perver-i taḥt-ı iḳbāl

¹⁰ Re’yidür mihr-i cilā baḥş-ı dil-i şubḥ-ı ḥüdā

¹¹ Ḥurde-bīnān-ı mezāyā-yı ḥaḳāyık-dāna

¹² Zāt-ı Maḥmūda ḥışāl olduğın eyler imā

¹³ Rütbe-i cāhı felekden daḫi bālā-terdür

^{14c} Arşdan meretebe-i ʿizz vaķārı aʿlā

¹⁵Himmet eylerse bir ednā ķulunı bir demde

[103b]

¹Mülket-i Rūm iline eyler emirü ʿl-ümerā

²Bir dem ayırmaya haķ zātını ol mesnedden

³Kim odur encümen-i şadra viren nūr u zıyā

⁴Eylemez vaķtini beyhüde izāʿ at hergiz

⁵Ĥayradur niyyeti her işde degül nā-ber-cā

⁶Herkese luţf u nevāzişle o şadr-ı zışān

⁷Resm ü āyın-i mülūkāneyi eyler icrā

⁸Dem-be-dem rāĥatını terk idüp ol āşaf-ı ʿahd

⁹Ĥüsn-i tedbır memālikde olur ser-tā-pā

¹⁰Fitneden ĥıfz ide haķ zātını Ĥān Maĥmüduñ

¹¹Kim odur nuĥbe-i şāhān cihān-ı zıll-ı ĥüdā

¹²Ĥadrini bildi çün ol āşaf-ı ʿālī-güheriñ

¹³Eyledi yine vekālet ile teşrīfe sezā

¹⁴Nice āşaf-ı o melek-ĥaşlet ü dīn-perver kim

¹⁵Pişesi ĥidmet-i peygāber-i şāh-ı Baĥĥā

[104a]

¹Var ise yine anuñ zāt-ı girān ĥadridür

²Revnaķ-efzā-yı şadāret hele bī-çün u çerā

³Mihr-i pertevde ʿālemdür o şāh-ı devrān

⁴Bedr-i zulmet-ken-i devrāndur şadr-ı dānā

⁵Ĥāşılı ikisinüñ vaşfinada ĥadd yokdur

⁶ Birisi şems-i hidāyet birisi bedr-i dūcā

⁷ Görüp evşāfların kâbil-i ta'c bir olmaz

⁸ İ'c tirāf eyledi 'aczin kalem-i nādire-zā

^{9c} Āķibet semt-i mecāze düşürüp sevdāsın

¹⁰ Yazdı nüh beyt ile bir maṭla'c -ı pākīze-edā

¹¹ Ṭaķ-ı ebrūlarıñ ey māh siperi istiğnā

¹² Ṭutar el baġladup erbāb-ı dili pā-bercā

^{13c} İşve vü nazūk eyā pādīşāh-ı mülket-i ḥüsn

^{14c} Aşıķuñ aķlın alup 'āleme eyler rüsivā

¹⁵ Haber alınmaz iken ol dehen-i tengüñden

[104b]

¹ Yok yere ḥāṭır-ı miḥnet-zede eyler sevdā

² Kān dōken ġamze-i fettāñına kurbān olayım

³ Kuc başınçün beni vaşluñla sevindür cāna

⁴ Rükabā eyler iken zevķ ü şafā sāyeñde

⁵ Hiç lāyık mı beni eylesin hicre sezā

⁶ Kūşe-i miḥnet ü ḥirmānda rencür oldum

⁷ Merhem-i la' l-i lebiñ ile bañā eyle devā

⁸ Şeh-i iķlīm-i melāḥatsüñ 'adilüñ yokdur

^{9c} Ālemi eyledi gencīne-i luṭfuñ iğnā

¹⁰ Fethī ḥasta-dilüñ sevdigim inşāf mıdur

¹¹ Kāmetin ṭāķ ide derd ü elem ü renc ü 'anā

¹² Dāver-i 'Acem-menişā şadr-ı Felātün-revişā

¹³Ey olan bāb-ı refi' inde Skender lālā

¹⁴Sensin ol kân-ı semāhat ki bütün dünyāyı

¹⁵Eylediñ luṭfi ' amīmūñ ile ğarḳ-ı ālā

[105a]

¹Kīn-i sitānende ā' dā-yı dīndür tiĝūñ

²Buldı āsāyişi ' uhdeñde seniñ cümle verā'

³Oldı zātuñ sebep-i feth-i bilād-ı islām

⁴İttifāḳ eyledi bu ma' nāda cümle ārā

⁵Re'y-i pür feyziñle ' āleme geldi rāhat

⁶Hüsni tedbiriñle ber-ṭaraf oldı ğavgā

⁷Renc-i Efrenci idüp şerbet-i tiĝūñ zāil

⁸Buldılar ḥasta dilān terbiyetiñ ile şifā

⁹Göriccek muḥtesib ü vāli-i ' adl u dāduñ

¹⁰Gitdiler cümle ' Acem-i mülkine ḥayl-i fışḳa

¹¹Ḳalmadı fışḳ u fücūr ehline yer devriñde

¹²Buldılar rif' at u şān ehl-i şalāḥ u taḳvā

¹³İrmedük ḳalmadı dil-ḥ'āhına eyyāmuñda

¹⁴Oldılar luṭfuñıla ḥalḳ-ı cihān kām-revā

¹⁵Ḳalmayup kimsede ālām u kederden āşār

[105b]

¹' Ays u işretle cihān itmededür zevḳ ü şafā

²Keşret-i şermle künc-i ğam-ı ḥayretde faḳat

³Ḳaldım ey āşaf-ı Cem-mertebe bendeñ tenhā

⁴İznüñ olursa birāz faḥr ideyim sultānum

⁵ Çün kaşâ' idde anı 'âdet edinmiş şu' arâ

⁶ Benüm ol şâ' ir-i sâhîr ki kaçan nazm itsem

⁷ Pest olur aña göre kıymet-i dürr-i yektâ

⁸ Benüm ol şâ' ir-i nev tarhıña şî' r-i terimi

⁹ Lâl olur gūş idicek kuvvet-i nuḡ-ı büleḡâ

¹⁰ Kalemim öyle serîü'l-cerâyândur kim ider

¹¹ Aḡmadan nün-ı fünün içre me'âni icrâ

¹² Tuḡfe-i nazm-ı şafâ-baḡşumı erbâb-ı kemâl

¹³ Dâ' imâ itmededür biri birine ihdâ

¹⁴ Lîk baḡt olmayıcaḡ şâhibine yâr çe-süd

¹⁵ Diñlemezler anı hem-çün varâḡ-ı mihr ü vefâ

[106a]

¹ Dâd u feryâd bu gerdün-ı deniden feryâd

² Eyledi ḡâmet-i mevzūnumı ekdârı dü-tâ

³ Ṭâḡatüm ḡalmanı ekdârına ol-ḡaddârũ

⁴ Merḡamet senden eyâ dâver-i fermân-fermâ

⁵ Heft-sâl oldu k' olup bendeñ esîr-i ḡurbet

⁶ Görmedüm çarḡ-ı sitem-kârdan âyîn-i vefâ

⁷ Bir mülâzım olup ey âşaf-ı 'âlî himmet

⁸ Cevr ile itdi ḡüzâr-ı 'ömr-i 'azîzüm ḡayfâ

⁹ Yemne' u 'r-rıḡḡ eşeri her ne ḡadar olsa za'îf

¹⁰ Yümni 'r-rıḡḡ olur insâna yine şerm ü ḡayâ

¹¹ İtmeyüp kimseye aḡvâl-i perîşânımı 'arz

¹² Kâm-ı dilden birine olamadum dest-resâ

¹³ Vaḡt var bâbına merḡûn bilâ-şübhe umûr

¹⁴Eylemez şıhhatin inkār bu kelāmıñ ‘ ukalā

¹⁵Olmağa luţfuña mazhar beni haq şaqlar imiş

[106b]

¹Çekdürüp mevc-i yem-i guşşada girdāb-ı belā

²Kuţbu ’l-aqtāb-ı haqıqatsin eyā dāver-i ‘ ahd

³Zır-i hükmünde seniñ hep nükebā vü nücebā

⁴Pış-i ‘ irfānıña geldikde ider ser-tā-ser

⁵Ser-fürü‘ zümre-i zühhād u gürüh-ı ‘ urefā

⁶Genc-i mevlāya zebān-ı şu‘ arādur miftāh

⁷Hikmet-i aḫz eyler o gencīneden ehl-i inşā

⁸Vaşf-ı zātında olan gevher-i eş‘ ar-ı laṭif

⁹Cümle ol genc-i haqāyıkdan olur cilve-nümā

¹⁰Şeref -i zāt-ı girān-қadrüne şahid-besdür

¹¹Ki ola tārīḫ-i kudūmuñ daḫi şeyhü’l-vüzerā

¹²Bir nigāh-ı keremüñ bendeñi ma ’mür eyler

¹³Ey hüdāvend-i ziyā-baḫş-ı ‘ uyün-ı fuzalā

¹⁴Dergeh-i ‘ izzetiñe cebhe-surun ‘ ālemde

¹⁵Eylemez bir daḫi bu çarḫ-ı deniden şekvā

[107a]

¹Olmadum bir cihet-i pādişāhiye mazhar

²Eyledüm ‘ ömrümi taḫşīli ‘ ilmde ifnā

³Himmetüñle vireyüm meclis-i ‘ irfāna revāc

⁴Bir çerāğ it beni ey āşaf-ı ferḫunde-liḫā

⁵Şeyhü ’l-islām felek-cāha şefā‘ at eyle

⁶Birer rü ’us ile ide bendeñi tā kim ihyā

⁷ Müddetüm gerçi birāz naķış efendim lākin

⁸ Bendeñe ħüsn-i teveccühleri var bī-iĥşā

⁹ Taraf-ı devletiñizdende olursa himmet

¹⁰ Ber-murād eyler o demde beni bī-reyb ü riyā

¹¹ Ĥāk-ı dergāhiña şa‘ d şermle küstāĥāne

¹² Bir sözüm daĥi var ey meĥar-ı ĥayl-ı vüzerā

¹³ Çünki ĥayrātla eyledüñ İstanbulı

¹⁴ Eyledüñ aĥsen-i vech üzere eşerler peydā

¹⁵ Bir kütübĥāne yapup bendeñi ĥāfız itsen

[107b]

¹ Kim anuñ olmaz idi ecrine ‘ adüvv iĥşā

² Ĥamdülillāĥ ki baña virdi ĥüdā isti‘ dād

³ Līk āletle olur eylemek anı icrā

⁴ Pür ġalaţ bir iki nüşĥa ile geĥürdüm ‘ ömrüm

⁵ Müstaķīm nüşĥaya ĥiĥ olamadum dest-resā

⁶ İştiyāk-ı kütüb-i enfüsle evķātum

⁷ Derd-i ĥasretle ġüzār itmededür şubĥ u mesā

⁸ İrdi söz ġāyete Fetĥi yeter ıtnāb-ı kelām

⁹ Ki gelür ŧab‘ a füzünī suĥan bī-ma‘ nā

¹⁰ Müstecāb ola ĥuzūrunda cenāb-ı ĥaķķıñ

¹¹ İdelüm şıdķla şimden girü āheng-i du‘ ā

¹² Nefĥ olup tā ki ney-i ĥāmeve rūĥ-ı ma‘ nā

¹³ Ola bülbül gibi şeb-tā-be-seĥer naġme-şerā

¹⁴ Midĥat-ı zātı olup ehl-i dile vird-i zebān

¹⁵Ola pür-velvele nüh günbed-i gerdân-ı semâ

[108a]

¹Görüp erbâb-ı suhan nev-be-nev ihsânlarını

²İdeler vaşf-ı cemîinde kaşâ'id inşâ

³Bahtını eyleyüp Allah füzûn-ı efzûn

⁴Her taraftan ola şa' d feth ü zafer rüy-nümâ

⁵Görmeyüp renc ü sitem kimse anuñ devrinde

⁶Def' ola re'y-i muşîbi ile ceng ü gâvğâ

⁷hattâ Devlet-i 'âliyyeniñ izdiyâd-ı şevket ü şân ü ⁸meziyyet revnağ-ı haşmet-'ünvânları için silahdâr şehir-i ⁹yârilikden üç tuğ ile Halebü's-Şehbâ vâlisi olan ¹⁰vezîr-i mükerrem sa'âdetlü Ya'kûb Pâşâ hazretlerini ve Damad ¹¹şehriyârî merhûm u mağfûr el-muhtâc ilâ rahmeten rabbihi'l-gaffûr ¹²İbrâhim Pâşâ hazretleriniñ yigenleri vezîr-i mükerrem ¹³devletlü Küçük Muştafa Pâşâ hazretlerin daği âsitâne-i ¹⁴sa'âdete da'vet buyurup günden güne âmiziş ve ülfet ü ¹⁵güne güne nevâziş ü şöhetleri mütezâyid olmağla sâ'ir-i şîğâr u

[108b]

Ğazel Şoden Hazret-i Veliyyü'n-Ni' am ez-âadâret-i æâniye

²kibâr daği emn ü emân üzere zamân-ı devletlerinde şâd-kâm u ²handân olup metâ'-ı hemm ü gam kaşd olmuşken beyt:

³Nesîm-i vuşlatıyla tünd-bâd-ı hicri tev'emdür

Havasında diyâr-ı ⁴ehl-i 'aşkıñ i' tidâl olmaz

İkâmet-i Veliyyü'n-Ni' am der-Cezîre-i Midillü

fehvasınca rûzgâr-ı 'işvedar ⁵libâs-ı âhir ile cilve-nümâ-yı âyine-i devrân olduğda 'aks-i ⁶şüret-i cemâl-i hayret-me'âl bedîdâr u 'ayân olup be-takdîr-i ⁷hazret-i hüdâ-yı lem-yezâlî ve be-ħikmet-i cenâb-ı kibriyâ-yı ⁸ezelî bu vezâretleri daği on yedi ay on toğuz güne ⁹peyveste olup biñ yüz elli altı senesi Şabanü'l-muazzamınuñ ¹⁰dördüncü günü rikâb-ı hümâyûna da'vet ve taraf-ı şehriyârîden ¹¹mihr-i şadâret aħz olunup evvelki def'aları gibi ma'zûlen Midillü ¹²aşasında me'mürü'l-ikâmet olup yerine vezâret ile

yeñiçeri ¹³ āgāsı olan vezîr-i mükerrerem devletlü Es-Seyyid Hâsan Pâşâ hazretleri ¹⁴ cā-nişin şadâret-i kübrâ kıldı ve esrâr-ı ğarîbedendür ki ¹⁵ vezîr-i müşârun ileyh hazretleri pederimiz veliyyü'n-ni' am vezîr-i meliki's-şiyem

[109a]

Tevcîh-i Mansıb-ı Kandiye

¹ hazretleriniñ İran seferlerinde ma' iyyetlerinde olmağla sakşoncu ² ve zagırcı başlıkları kendüleriniñ ' arzlarıyla vücūd-ı pezîr ³ olduğından mā-a' dâ kendü çerāğları yine zamân-ı devletlerinde ⁴ şadr-ı vâlâ-yı vezârete müte' âkıb olmuşlardır ba' dehu müşârun ⁵ ileyh efendimiz hazretlerine yine sâl-i merķūm Şabanu'l-muazzamında ⁶ Kandiye manşûbı ' inâyet ve sene biñ yüz elli yediye ⁷ olduğa

Tevcîh-i Eyâlet-i Bosna der-Def' a-ı Şaniye

yine Bosna eyâleti tevcîh ü ihsân ve ol diyâr-ı daru'l- ⁸ cihâdı teşrif sa' âdet-i redif-i meymenet- ' ün vâñ buyurduklarında ahâlî-i kılâ' vü bilâd cümleten mesrûr u dil-şad ⁹ olup her biri güyâ tâze cân ile hayât-ı cavidân bulup ¹⁰ leyl ü nehâr du' â-yı devletlerine devâm ve emr ü fermânlarına kıyâm ¹¹ göstermişlerdür

Menâkıb-ı Zen-i Tavile

ve ol eşnâda bu kışsa-ı tavile dağî ¹² umûr-ı ğarîbedendür ki naql olunur bir gün diyâr-ı mezkûrda ¹³ Tuzla nâm-çal' e sâkinelerinden ' aźimetü'l-bahşe ve taviletü'l- ¹⁵ kâmet bir zen-i bîkr-i maźmûn zühûr u rev-nümûn olmağla müşârun ileyh

[109b]

¹ hazretleriniñ huzûr-ı ' âlîlerine ihzâr olunduğda ² innallâhe yefalü mâ yeşâ mâ-şadağı üzere tamâmen seyr ü temâşâ ³ buyurup böyle zen-i ser endâm ve dūşize-i benâm tâife-i nişâda ⁴ degil belki ricâlde dağî nümâyân olmadığı zâhir ü ' ayândur ⁵ sübhâne men hâlağa'l- ' acâibi küllehâ zîrâ tûl u ' arzı hesâb ⁶ olunduğda sertâ-be-ķadem altı zirâ' a-ı karîb ķadd ve ⁷ omuzda omuza altı karış ' arz u hadd çekmesi sâir şığâr u kibâra dağî ⁸ velvele-endâz-ı hayret ü dehşet olup bu bâlâ-ķâmet ü ' ucûbe ⁹ kıyâfetüñ sebab ü hikmetinden sū' al buyrulduğda mezbûreden ¹⁰ ve gerek sâirlerden şöyle taħķîķ-i rivâyet ü hikâyet olunur ki ¹¹ zen-i merķūme çobanluğ dâ' iyyesiyle şahrâ-neverd-i dâhiye-i dehyâ

¹² ve rā^c iye-i hayvanāt ve behemmiyā olarak bir gün ser-dāde-i beyābān u ¹³ hıyāban olup kūhsārda gezerken dāmen-i kūhdan zirve-i ¹⁴ kūha münferiden şitāb u eṭrāf u eknāfi seyr ü temāşā ¹⁵ idüb yine dāmene nüzül ü iyāb ešnāsında iken ıağ başından

[110a]

Hikāye-i Bākire-i Zeliḫā-ı Melāḫat

¹ duman eksük olmaz meşelince aniden bir dumanlı bulut peydā ² ve mezbūre-yi zālām-ı zulmet ihāta vü ihtivā eyleyüp bu minvāl ³ üzere derūn-ı dumanda bir iki sā^c at miqdārı mebhūta ⁴ ve ḫayret-zede ıalup bade^l-inkişāf bī-ıudretillāhi ⁵ te^cālā bir hey^cet-i cesīmeye resīde olmuşki kāmēt-i dü-bālāsı bi- ⁶ aynihi mīl-i mināre ve ıolları nihāl-i ıınara nazīre olup ⁷ a^c zā-yı sā^c iresi daḫi ṭul u ^c arzından münfehim olur ⁸ zālīke taıdīrū^l-^c azīzi^l-ıakīm sihr-nümün-ı fūnūn-ı cādū olan ⁹ kilik-i sāmire-gū şöyle zīb-i şaḫā^c if ü suṭūr olur ki ¹⁰ Bosna serḫaddlerinden Dođna ıazāsında vāıı^c Kobca- zāde ¹¹ Ca^c fer Beg dimekle şöhret-yāfte ahālī vü cevher-i şecā^c at ¹² ile mütelālī bir dilīr-i cihān-ı semīriñ duḫter-i sa^c d-aḫteri pederi ¹³ rāḫile bend-i ıklīm beıā olduıda ol bint-i nāzenīn-edā ¹⁴ ve maḫsūde-i ḫūsn-i zeliḫāniñ nev-bahār-ı melāḫatı günden güne ¹⁵ mütezāyid ve ^c işve-dār olduıça ıeşm-i ahū-firībi merdüm-şikār

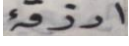
[110b]

¹ ve nev-şüküfte gül-ruḫları ^c andelibān-ı ^c uşşāka şebnem-nişār ve ruḫsār-ı ² ḫāl-dārı ciger-süz ve ebruvān u müjgān-ı nāvek endüz u dilden ³ olup nesīm-i gisūvānı ^c anber-şemīm zūlf-i perişānı misk-i sūnbül ⁴ nā^c im-i hezār dil ü cānı ğāret ü yağma ile evkıāt-ğüzār iken māder ü ⁵ dāderiniñ cevır ü āzārlarına müteḫammile olamayup ol tezervī ıemenistān-ı ⁶ ḫūsn ü bahā āşiyān-ı vaıanından cūdā olmaı üzere tertīb-i cihāz-⁷ azīmete müteheyyi oldu zirā ol ahū-yı mülk-i ḫoten-i nāfe-i müşğinin kimesneye ⁸ şem itdürmeyüp nedīme-i yek-ten ü şūher-i zen olmayup büstān-ı ⁹ cemālinden bāve-ıın-i merām olmamağla dāmen-i ṭahāretüm ālüde-i ıirk-āb-ı ¹⁰ ḫarām itmem diyü ḫacle-ğāh-ı ^c işmetde nişimen-ğīr idi ammā māder ü ¹¹ birāderiniñ taıı-ı cevır ü āzālarında esīr olup āḫir-i kār o kebg-i ¹² ḫoş-ıırām-ı melāḫat girībān-ı taḫammüle ıāk u kendüsü daḫi resīde-i ¹³ ğavıa-ı helāk olacağın bilüp dü-ıeşm-i giryānı inbīı-āzā vü ¹⁴ gül-ruḫsārı ğarıı-ı ḫūn-ı belā olup ^c ārıız-ı semenberi berk-i ¹⁵ bahār-ı ḫazān-dīde gibi şolmağa yüz ṭıtdı ıār u nā-ıār

[111a]

¹ itdürir ğavvaşa lü^lü ser-fürü zemzemesince ^c ākıbetü^l-emr bād-i ² semūm nefis ü māder-i zūlf-i müşk-eşşānımı perişān ³ ve bülbül-i dil ü cānını nālān eyleyüp iddiḫār zād-ı rāh-ı ıaydına ⁴ düşmüş idi ammā külli sırrun cāvizü^l-işneyın şā^c e mişlince ⁵ ol ṭūıı-i ḫoş-elḫān

biğā-yı kafes haqqı kur^c an kendüye ⁶ münāsib hem-zebān bulamadığından ketm-i rāz eyler idi el ⁷ umūr-ı merhūnete bi-evkātihā maẓmūnunca vaqt gelmiş Venedik ⁸ keferesi re^c āyāsındandır oğlanı ta^c bīr olunur kefereden ⁹ ahālī-i ser-ḥaddīñ her birinde birer ikişer ḥademe bulunmaḡ ^c ādet-i ¹⁰ dīrīneleri olmaḡla bunlarda daḡi zevc ü zevce olmaḡ üzere ¹¹ iki mel^c anet-pīşe ḥādīm ü ḥādime olup duḡter-i nāzūk-teriñ ¹² arzaḡa ṭārīḡa ḡums-vār ile dāye-vār-ı üns ü ülfeti mālā-nihāye ¹³ olmaḡla keşf-i esrār eyleyüp şöyledür nişār-ı ḡiṭāb ¹⁴ oldular ki bu gice zevciñ gelürse bu ḡuşūşi aniñla ¹⁵ meşveret eyle ben-i Mostar²da kılāde ber-gerden-i ḡuş

[111b]

¹ ve elbise-i zer-düz-ı be-düş olan hemşire-i ḡasret-keşideme ² resīde idüp götürsün didikte el-insān ^c übeydü¹ l-iḡsān ³ muḡtezāsınca ne dimekdür aña bildürmek bu emriñiz baş u cān ⁴ üzere bāzū-bend-i bendeñi ta^c ahhüd ü peymānumuz olsun ammā bu çāriyeñüzi ⁵ zevcüm yanında ḡilāf ve bu kelāmuñuzdan nukūl u inşirāf ⁶ buyurmamaḡ gereksiz didikte bānū-yı dil-firīb daḡi ^c ahde vefā ⁷ eylemek benüm gibi nev-nihāl-i çemen-zār u nev- bāve-i ḡülbün-ebkārīñ ⁸ ṭurre-i müşḡinine peyvestedür diyü dil-nevāzlıklar eyledikte ⁹ ḥādime-i mel^c ūna bu kelām-ı meserret-encāmdan bir mertebe mesrūr ¹⁰ ve öyle bir leb- rīz-i ḡubūr oldu ki derūn-ı mel^c anet-meşḡūñi ḡāne-i ¹¹ sūra dönüp ol nāzenīn-i şīrīne dil-ḡū şıfāt tekāpūy u ¹² müdāhane idüp didiḡi be hey zāḡ dü-çeşm ü cānım bir miḡdār ¹³ kendüne gelüp maḡzūn olma zirā sen ḡül-i nev-ḡīz-i ḡadīḡa-ı melāḡat ¹⁴ ḡār-ı elem ü niş-i zenbūr-ı sitem ile derīde ve ser-rişte-i maḡşūd u ¹⁵ merāmı erre-i cevri-i nā-becā ile büride olmaḡ ṭāvus-ı mūnaḡḡaş-bāl-ı

[112a]

¹ çengāl nāḡun-ı ḡartaldan ḡiriftār ve zebūn olmadan farḡı ² yoḡdur lākin bu emri zevc-i nīk-ḡāḡım ile gereḡi gibi söyleşüp ³ temşiyet vireyim badehu bu kāra tevsen-i merāmı sürüp ⁴ cāy-ḡīr-i derūn u birūnuñ olan murādına irüşdürsün ⁵ zirā böyle ḡayr-ı maḡz olan nesnede tekāsül ü tesāmu^c ⁶ revā-dāde-i ^c abdehi çelīpā ve ^c ādet-i gebr ü tersā degildür ⁷ diyü ol ḡadar neşri-efsūn siḡr-nümūñ eylediḡi ḡıyāsa gelmez ⁸ velā ^c ilāc duḡter-i bülend-aḡter firīfte-i ezraḡa-ı ḡīle-ger oldu ⁹ ammā memālik-i Venedik bir dürlü ḡāṭır-ı nāzūkterīne ḡarīb ü nezdīk ¹⁰ olmayup ḡāşā arzūsı sevdāsı ḡām ile perestīş-i ¹¹ eşnām ola belki māderiniñ vāzi^c nā-sezā ve şütüm-ı āzārından ¹² o ḡümā-yı evc-i istiḡnā cānından bīzār u şaḡrā-neverd-i firār olup ¹³ hemşiresine vāşıl olduḡda cevher-i ḡirān-ḡadr vuşlātına ¹⁴ şāyān ve buse-çin-i ḡül^c izārı olmaḡla çesbān bir civān-ı ¹⁵ nādime-i zamāna mānend-i zūlf-i pīç-ender-pīç kendüni ^c aḡd ü tezvīc

[112b]

¹ itdürüp hem-ḥābe-i encümen-i maḫşüd ve bāzār-ı dād u sited-i ² âmāldan kesb-i sermāye-i sevdā itmek idi çünkü la^c ĩne-i pür-füsün ³yoḫdur ḥile-i siḫr-nümünü ol sade dil ḡazāl-i çerā-gāh-ı melāḥate ⁴āmāde kılmış idi tekrār ḥiṭāb-ı fitne-niṣāb idüp didi ki ⁵zevceme söyledüm şöyle cevāb-ı iṭā^c at-me^c āb virdiği başum üzere ⁶alur giderem āzurde olmasun fülk-i emeline bād-ı şabā-yı merām ⁷esmiş ve sipihr-i kīne-cū-dest-i te^c addisini kesmiş bundan böyle ⁸kāse-i ser-nigün-ı āsumāndan zehr-ābe çeş-i rüzgār ve gümgeşte-i ⁹ḡiyābetü¹l-cübb zamān u zemīn-i bed-kār olmazlar ve tünd-bād-ı çarḫ ¹⁰ ile ḫadd-i ḥamīde ve dehr-i dün-perver ile remīde olmayup āyīne-i ¹¹gerd-ālūd ṭabī^c atleri şayḫal-ı merām ile müncelī vü revzene-i şeh-beyt-i ¹²derün-ı maḫzūnları nesīm-i seḫer-ḫiz-i kām birle mümtelī olarak maḫşüd-ı ¹³duḫterān-ı zamān ve mevzū^c -ı baḫş-ı cihān olduğundan mā-a^c dā ¹⁴nihāl-i cemālinden lezzet-çeş mevsim-ı bahār ve bāḡ-ı âmālinden ¹⁵meyve-ḫār-ı āb-dār olmaları bī-reyb ü gümāndur diyerek Lāt Uzzā-yı

[113a]

¹ sū-menāta sevgend ü imān eyleyüp ^c an-ḫarīb hemşiresiniñ ² yanında kendi gibi bir meh-pāreye ^c aḫd olunup ḫapuldum ben daḫi ³ bir āfītāb-ı ḫüsne dünyāda maẓmūnunca çekilen endüh-ı ḡam-ı zerre-i ⁴ şebnem ḫadar gelmeyüp zevk ü ^c ayş u nüş ile bi¹l-cümle ferāmüş ⁵ olunurdu kırk elli yıldır zevcemiñ çelipā-keş ḫizmeti olurum ⁶ daḫi zebānından vürüḡ-ı nādir-i şadr olup sāmi^c a-pirā-yı ⁷ güş-ı hūşum olmadı her vechle re¹yinde muşib ü emriñize ⁸ muṭī^c vü mükibbdür ve¹l-ḫāşıl ṭālī-i firūzuña hezār āferīn ⁹ ve sābāş u taḫsīn diyerek mel^c ūne-i mezbūre ol dūşize-i ¹⁰ pākīzeyi bi¹z-zarūrī ḫāste-kār u ḫāhiş-kār eyledi ¹¹ mekr-i Venedik serḫaddlerinden Emuḫça ḫal^c esi Pridor ¹² muḫaddemā bunlarıñ istiḫdām eylediği Rado nām-laīne dimiş ki ¹³ eger baña Ḳobca-zādelerden bir bint-i dil-rübā ve bir duḫter-i şirīn-¹⁴ edāyı mānend-i teẓerv-i çerāḡāh-ı Ḥoten-i fitrāk-bend-i şikār-ı efsūn-ı ¹⁵ fen idüp getüre bilürseñ saña aḡarınca sīm ü zer-iḫsān

[113b]

¹ ideyim diyü ta^c ahhüd ü peymān eylemiş mesfūr daḫi zevce-i mel^c ūnesiyle ² istişāre eylediği bu emre bir çāre bulalar beyt :

Ḥile-i destārçesin ³ tāzeledi
Cāme-i fitneyi endāzeledi

me^c ālince şebīke-i dām-ı ⁴ mekri âmāde itmek ḫaydında iken bilā tab^c -ı ṭaleb-i bīkr-i dil-firībe ⁵ bu keyfiyyet-i ḡarīb rü-nümā olduğda la^c ĩne müjde-resān olarak

⁶ Esdi nesīm-i nev-bahār açıldı güller şubḫ-dem

zemzemesince zevcine ⁷ gelüp tebşir eyledikde mel'ün daği cünüd-ı küffâr-ı 'alev-
h̄'arlarından ⁸ şul'tāt nāmıyla nām-dār olan la'ınlerden beş nefer âdem-i pür silâh ⁹ olup
düşize-i cihân-bahānıñ eylendiği çiftlük ki ocaklık ¹⁰ ta'bir olunur anıñ kenârında bir
kemîn-gāhda gizlendiler mel'üne daği ¹¹ şüher-i bed-güherine ibrām itmekle zevci
mel'ün daği zaḥm-hürde-i ¹² tır olmuş ħinzir gibi 'an ğayr-i münkasımda dār-ı duḡtere
dāḡil olup ¹³ h̄'ab-ı nāzından bî-dār u kötürümde āsān-bahāda girān-ı eşyā-yı ¹⁴ cevher-
dārını bir bār-gire taḡmâl idüp beyt :

Rikāb-āsā eger pāyine ¹⁵ yariñ yüz sürem dirseñ
Yolunda irtikāb ile aşılmağı başılmağı

[114a]

¹ vefķince rikāb-ı 'azimetine aşılaraq zib-āver zeyn-i semende eyleyüp ² nışf-ı leyde
şahrā-neverd-güriz olup nā-gāh ma'müre kenārına ³ geldikde o beş nefer-i kilāb-ı 'aķūr
kemîn-gāhdan ḡaṡve-endāz-ı ⁴ hücüm ve ol biker-i şem' -i cihān-ārāyı müm idüp āġuş-ı ⁵
cedvel-i muḡāşaraya aldılar ol tezerv-i bāġ-ı istignā ser-i evķāt-ı ⁶ 'işmetde perveriş-yāfte-
i istitār iken şebēke-i dām-ı füsūna ⁷ giriftār olduġın bilüp beyt:

Ne ümıddür ḡāne-dāduma feryād-res ⁸ ḡaldı
Hemān bir āha ruḡşat vir ki bende bir nefes ḡaldı

⁹ terānesince nāle vü feryāda āġāz eyleyicek gerek sütürüñ gibi la'ınleri ¹⁰ berāy-ı tehdid
ol nāzenāne ḡıṡāb-ı it' āb ile zebān dırāz-ı zebān-dırāz ¹¹ olup didiler ki bir daği bañg-derā
gibi nāle-konan olursuñ ¹² seni tu' me-i şemşir itmek degil belki her kıṡ' añı mānend-i
sürāḡ-ı ¹³ şem' -ḡāne zebūr ve her loḡmañı ' gıda-yı mār u mūr iderüz diyü te'kīd ¹⁴
itdiklerinde beyt :

Bundan añlaşır fenn-i derk-i sükūt u edebin
¹⁵ Gonca-ı pejmürde olur açsa leb-i ḡāmüşun

zemzemesince müteveccih-i

[114b]

¹ miḡrāb-ı cenāb-ı ḡüdā olup ser-bedüş ḡüzn ü tefekkür sükūt ² eyledi çünkü ma'müre ile
Amuḡça ḡal' esi beynleri iki sā'at ³ miḡdārı olmaġla şitāb u ṡāb birle ḡal' e-i mezbüre
Pridorn'a ol ⁴ dürr-i yetimi teslīm-i la'ın daği meserret-yāb olup milel-i ⁵ naşāra ser-

haddlerinde nazrata için maşşūş sarāylar vardur ⁶ memleket-i islāmiyyeden gelenlere kırk gün eḳall yigirmi gün koṅtum ⁷ çıkarmadıḳça her kim olur ise olsun memleketlerine kovmak ⁸ ādet-i ⁸ dir̄ineleri olmaḡla binā-ber̄in duḡter-i naḡs-aḡteri daḡi i' zāz u ikrām ve ⁹ tevḳir ü iḡtirām ile dürr-i ⁹ adnī derūn-ı dürc-i şedefe vaż⁹ ider ¹⁰ gibi o sarāylarıñ birine iclās eylediler ammā dūşize-i dil-fir̄ib ¹¹ mānende-i ¹¹ andelīb gülistān-ı memālik-i islāmiyyede cilve-ḳūnan olup ¹² tūḡi gibi ḳafes-nişin ḡaḳḳ-ı ḳur¹² an olan zāt-ı melekiyyetü' ş-şifāt ¹³ esir-i bend-i zindān ola beyt:

Mumyā-yı teselliyet hergiz müfid olmaz baña
¹⁴ Çār-ḡaḳ-ı iltifāt-ı yārdan üftādeyim

me¹⁴ ālince egerçi mātem-serā-yı ¹⁵ derūnun o maḡrūḳu'l-fu¹⁴ ād hezārān dād-ı bidād ile iḳād ve nāle-i

[115a]

¹ feryād ile şayḡa iderdi ammā ḡavf u hirāsından izḡār idemeyüp ² perde-i pinhān ile muḳayyed idi egerçi ḡaraf-ı ā² dādan nüvāḡt-ı ³ nevāz ve tesliyet ü i' zāz olunur idi ammā ikrāma fir̄ibān ⁴ olmayub derdine merhem-i bihbūd ve zaḡmına sermāye-i sūd ⁵ bulamadı beyt :

Açılmasun o gül-bū gonca olsun bir nice demler
⁶ Mübārek ola gülşende hezāra ye 's ü māteler

terānesince ⁷ māder ü birāderi ol şeb-i iftirāḳda rükūd-ı ḡaflet-ālūddan ⁸ bīdār olup zīnet-i āḡūşı ve sermāye-i hūşı olan şāhid-i ⁹ semen-ber kuḡl-i cilā-[d]āde-i çeşm-i māder firāşında yoḳ olduḡın ¹⁰ bilince itdigi kār-ı nā-hem-vāre nedāmet ü efsūs ile gir̄ibān-ı çāḳ ¹¹ olarak bu beyitleri inşād eyledi beyt :

Kāş bīdār olmayaydum ¹² ḡābdan
 Ayırı düşdüm bir dürr-i nā-yābdan

Nār-ı ḡasret ¹³ yaḳdı cānım ser-te-ser
 Ḳalmadı naḳd-i ḡayatımdan eşer

Bendedür ¹⁴ māhiyet-i maḡz-ı ḳuşūr
 Nā-becā ol şūḡı itdüm bī-ḡuzūr

¹⁵ diyerek ceyb-i taḥammüli be -küsiste ve zimām-ı irādeti süste oldu

[115b]

¹ bî-çāre nā-gāhdur oğlānını ve zevce-i mel'ūneyi taḥarrī idüp bulamadığı ² gibi anlarıñ dām-ı mekrine mübtelā ve rû-be şifāt-ı ḥilelerine aldanup ³ vaṭanından cüdā olduğın bildikde henüz vezīr-i Risto-tedbīr ⁴ ḥazret-i veliyyü'n-ni' am teşrif itmemiş idi silahdārlığından ⁵ çerāğ olma Gedüklü zu'amādan El-Ḥac 'Ali aga ḥazretleri kâ'im-i maḳām ⁶ olmağın girye-künān nevḥa-resān aña 'arz-ı ḥāl eyledi anlar daḥi ⁷ każā-ı mezbūr kaḍısına ve ahālisine dūşize-i pākize-metā' in ⁸ firārī neden iktizā eyledi tecessüs olunup bu mişilli nesnelere ⁹ şulḥa muğāyir olmağla Amuçka'dan ṭaleb üzere buyuruldu taḥrīr ¹⁰ ve agayān-ı enderūn ḥazret-i veliyyü'n-ni' amīden Çicekçi Muḥammed ¹¹ aga mübāşir ta'yīn olunup każālardan taḥarrī eylediginde ¹² ḥalkıñ kimisi mıḥa kimi na'la çakarlar vefkince kimi duḥter-i bā-gāflet ¹³ sırka olundu dir kimi der oğlānıyla germ-dār olup neüzü-billāh ¹⁴ irtidād için firār itdi diyü gün-ā-gün söz söylediği ¹⁵ her biri resīde-i şimaḥ-ı gūş oldukça bir tīr-i zehr-ālūd cānımıza

[116a]

¹ zaḥm-zen olurdu fehelümma çerā ve 'l-ḥāşıl mübāşir-i mümā ileyh lā-cerem ² duḥterūñ māder ü qarındāşını mā'an alup Emuçka ḳal'esine vardılar ³ ve dūşizeyi ṭaleb eylediler Pridor cevāb-ı nā-şevāb ile didiki ⁴ kız kendi ḥüsn-i rızā ve meyl-i bī-riyā gösterüp bizim dīnimizi ⁵ iḥtiyār idüp irtidād için gelmiş mekr-i duḥter bizim mültezimimiz midür ⁶ da'vet idelüm ve re'y-i sürādika gelsün āfitāb-ı cihān-tāb nūr-ı imān ⁷ şāh-rāh-ı memālik-i islāmiyyeye rehber olursa febīhā diyüp nebāt-ı ⁸ küffārdan bir duḥter-i bed-aḥter dūrüg-ı bī-fürüğü iḥtiyār ve cevāb-ı ⁹ zehr-niṣār olup min ba'd ben gitmem dīn-i naşāra üzere ḥidmet-i ¹⁰ çelipā gerden ü gūşumda ve āyīn-i kefere ḳılāde-i hūşumdudur diyüp ¹¹ avdet eyledi ammā maṭlūbe olan kız göstermediler mübāşir-i ¹² mümā ileyh bu peyām-ı derd-encām ile irḥā-yı 'inān u teşmīr ü āmān ¹³ iderek gelüp vāḳi'-i ḥālī ḳāim-i maḳām ḥazretlerine beyān eyledi ¹⁴ mesfūr-ı Pridor daḥi mübāşir gittikten şoñra bu mişilli ḥareket ¹⁵ muğāyir-i şulḥdur eger siz bu kız virmez iseñiz yarın semiyi-yi şīr-i merdān

[116b]

¹ āşaf-ı gītī-sitān ser-levḥa-ı vüzerā-yı āl-i 'Oşmān devletlü veliyyü'n-ni' am ² 'Ali Pāşā ḥazretleri teşrif eylediklerinde bu duḥter-i nīgū-eşeri ³ sizden cebren ve ḳahren aldığından mā'adā memālik-i maḥrūsenizi āşiyāne-i ⁴ büm ve sizi nice nezr ü rüşūma kesüp üzeriñize ilğār ⁵ u hüccüm ideceği bedīhīdür diyü bir mektüb-ı dehşet-üslüb ⁶ irsāl itmekle Venedik

krallı didikleri la⁶ in-i bed-endiş havf u ⁷ hirās ile pür-teşvîş ü lertzân ve mânend-i derây-ı kâr-bân-ı fiğân ⁸ iderek beyt:

Müjendür bişe-zârı şîr-i merdüm-girdür gamzeñ
⁹ Şikârın ejder ağızından kıpar bir şirdür gamzeñ

vefkince İspolet ¹⁰ kal⁶ esine duhter-i civân-bahtı irsâl eyleyüp diyâr-ı Venedikde ⁶ arşa-ı ¹¹ İspolet kefereleri bir kiliseye vaz⁶ eylediler bu muqaddemât-ı ¹² müntecehü's-sürür hazret-i âşaf-ı hîred-mend-i ⁶ âlem-pesendiñ eyâlet-i ¹³ Bosna'ya zıll-efgen-i ku⁶ ud ve maqarr-ı sa⁶ âdetlerine pây-endâz-ı ¹⁴ meymenet-süd olup Venedik elçisinüñ geldiği ve duhterüñ ¹⁵ taleb olunduğı zımnındadır debîr-i yerâ⁶ a-i vaqâyi⁶ -tırâz

[117a]

¹ ve menkabe-güyan berâ⁶ a-perdâz bu minvâl üzre şandali-nişin ² maqâle-i cân-güdâz olur ki beyt:

Demdür olursañ ey kalem-i ³ cādū-vâne fen
 Pîrâye bend-i şâhid-i gül-çehre suhan

terânesince ⁴ bu vaq⁶ a biñ yüz elli yedi senesiniñ evâhîrlerinde müddet-i ⁵ kâ'im-i maqâmda rû-nümâ olmuş idi bint-i dil-rübâ taleb ü istid⁶ â ⁶ olunup işgâ olunmadı ketîbe-rân-ı veğâ ve râyet-keş-i heycâ ⁷ devletlü veliyyü'n-ni⁶ am efendimiz ⁶ Ali Pâşâ hazretleriniñ teşriflerinüñ ⁸ tevkiif olunmuş idi sene-i cedîde duhûlünde müşârun ileyh hazret-i ⁹ âşaf-ı devrân Hıdîv-i kâm-rân yümn-i devlet ile tahtîk-i rikâb-ı ¹⁰ sa⁶ âdet-nişâb iderek gelüp lenger-endâz-ı mesned-i ⁶ adâlet ¹¹ olduklarında kâ'im-i maqâm kılları semîre-i cân-güdâzı tefhîm eyleyüp ¹² ammâ ba⁶ zı umûr-ı mühimme-i devlet-i ⁶ aliyye ile müşteğil olmağla mâder ü ¹³ kırandâşınıñ şekvâlarına çendân ihtimâm olunmadı nâ-gâh ¹⁴ Venedik kıralınıñ baş vekîli tarafından Bosna vâlîlerine ilçi ¹⁵ ve bir miqdâr hedâyâ göndermek ⁶ âdet olunduğundan edâ-yı hizmet

[117b]

¹ ve ⁶ arz-ı bendegîden soñra leb-i edeb birle dehen-güşâ-yı tekellüm olup ² didi ki bir kaç huşuş vardur tercümân kıllarına lisânen sipâriş ³ olunmuşdur ma⁶ lüm-ı devletleri oldukda müsâ'ade-i ⁶ aliyyeleri mercû⁶ dur ⁴ dimegle destûru celîlü's-şiyem ve hıdîv-i pür-himem ilçiye mihmândâr ta⁶ yin ⁵ buyurdıkları sâbıkâ maşraf kâtibi İsmâ⁶ il Efendi kıllarına ⁶ buyurdular ki var imdi tercümân her ne ricâ ider ise nev-be-nev ⁶ arz-ı hâl ⁷ eylesün imkânı olan mevâdda müsâ⁶ ade olunur diyü emr-i ⁶ âlîleri ⁸ olmağın efendi-i mûma ileyh dağı

tercümân-ı la^ç ine emr-i āşafı teblîğ eyledi ⁹ bir iki mādde ^ç arz eylemişdür zıkr olunur evvelâ düşizeniñ ¹⁰ keyfiyyeti ki Doğna ser-ḥaddinden bir kız kendi ḥüsn-i rızasıyla firār ¹¹ ve dīnimizi ihtiyār idüp ḥālā İspolet ḳal^ç esinde ḳarār ¹² itmegin ahālī-i ser-ḥadd bu kıızı siz ızlāl eylediniz siziñ ¹³ mekr ü ḥileñize firifte oldu yoḫsa elān-ı müslime olduğı bī-reyb ü ¹⁴ iştibāhdur diyü müṭālebe itmeleriyle nizā^ç a mü'eddi ve pandulleri ¹⁵ beyninde bürudet vāki^ç olup muğāyir-i şulḫ ba^ç zı hareket zāhir ü nümāyān

[118a]

¹ olmağla ḳat^ç -ı nizā^ç için buyruldı ve mübāşir ta^ç yin olunmasa ² idi bu muḳaddime-i dürüg-āmiz ile destūr-ı zī-şān-firīb ³ ve ber-vech-i eshel bu fitne-i pür-lehībī mel^ç abe-i Efrenkiye ile itfā itmek ⁴ ister idi mādde-i şāniye daḫi bu idi ki ahālī-i ser-ḥadd Venediklidür ⁵ ḫaydūd ithāmıyla bir iki adam ḳatlı itmişler idi kızb-i şarīḫ ü ifk-i ⁶ vāziḫ idigi bī-reyb ü murāddur geregi gibi taḫarrī ve tecessüs olunup ⁷ ihḳāḳ-ı ḫaḳḳ olunmaḳ için mübāşir ta^ç yin olunmasa idi bu iki ⁸ mādde mūmā ileyh İsmā^ç il Efendi vesāṭetiyle ḫāk-i pāy-ı āşaf-ı ⁹ kār-güzāra ^ç arz olunduḳda vezīr-i cihān-gīr-i la^ç iniñ murādını ¹⁰ añladı ammā a^ç lā vechi ^ç l-muvāza^ç a dürr-nişār-ı tekellüm buyurdular ki ¹¹ ahālī-i ser-ḥadd bu şüpheden ḫalāş olmağičün ṫarafımızdan bir adem ¹² irsāl idelüm kıız gelsün ademimizüñ ḫuzūrunda iḳrār-ı bi^ç l-lisān ¹³ eylesün el-ān cevher-i nūr-ı imān-ı reyb- āver-i engüşt-i şehādet ¹⁴ olarak müslime olduğı ğurre-i cebīninde leme^ç ān ve pertev-efgen-i derün u ¹⁵ bīrünü olduğı nümāyān olursa ni^ç amü ^ç l-maṭlūb ve illā ^ç iyāzen

[118b]

¹ billāh te^ç ālā siziñ aḳvāl-ı bāṫılañıza göre āyīn ü şeniyye rāğibe olup ² mürtedde olmuş ise biz daḫi āstīn-efşān-ı ferāğ oluruz ve ser-ḥaddlere ³ adem gönderelüm te'kīd idelüm nizā^ç -ı nā-becāyı ḳat^ç itsünler diyü cevāb ⁴ virdi mel^ç ün ne mertebe ^ç arizü ^ç l-visāde eblehdür ki öyle kār-dān-ı ⁵ cihān-dīde-i ḫired-fersā-yı Felāṫını öyle ḫülyā-yı şā^ç iḳa-güdāz u ⁶ zü-fünün-ı taḫlīt-i rāḫ ile tebah-ı bī-iştibāḫ idüp firīb-ḫurde ⁷ itmek diler ğurāb-ı süst-endāmīñ şehbāz önünde kıyāma ne ⁸ iḳtidārı olur mūmā ileyh İsmā^ç il Efendi destūr-ı pür-zūr ⁹ ḫazretleriniñ ḫülāşa-ı emrlerin zer-i ḫālişü'l-^ç ayār ve fermān-ı ¹⁰ çerḫ-üstüvārların tercümāna iş^ç ār u āşikār eyledikde bu peyām-ı ¹¹ dehşet-encām-ı mesfūruñ ğuş-ı hūşına yer etdikde ḫ^ç ahişger ¹² olduğı iddi^ç ā^ç dan nükül u ṫaleb-i sened ve mübāşirden kendüyi ¹³ ma^ç zül ve ḫıyābānda ğürz-i ğürisne-ğül gibi tedbīrin ferāmūş ¹⁴ idüp vech-i meşrūḫ üzere buyruldı ve mübāşir ṫaleb itmekle ¹⁵ muḳteżāsınca emr yazılıp mūmā ileyh İsmā^ç il Efendi vücūh-ı

[119a]

¹ keşire ile müstaid ü raķikü'l-idrāk emek-dār u kār-güzār olmağla ² taraf-ı āşafiden me'mūr ve icrā-yı o emre destūr virilüp ³ilçiyi götür maħallene teslīm eyle ve mürd olan keferelerin ħuşuşlarına ⁴ virdikden soñra ahālī-i ser-ħadden bā-vefķ-i merām teccessüs-i ⁵ tām eyle eger duħteriñ irtidādı şüyü' ve tevātür bulmuş ise ⁶ beyhüde ħudūd-ı islāmiyyeyi tecāvüz idüp it' āb-ı vücūd ile ⁷çünkü bir nesne ħayyiz-i ħabülde degildür öyle şey'e şarf-ı maqđūr ⁸ ve sa'y-ı nā-maħşūr-ı ' abeşe iştiğāldur nāfile küffār ile ğavgāya ⁹ mü' eddi olur ve egerçi zīr-i tütük-i islāmda murabba' -nişin temkīn idigin ¹⁰ geregi gibi taħķik ide bilürseñ fe-ni' amü't-tevfik bi'z-zāt taħrīk-i rikāb-ı ¹¹ şitāb idüp bir ān evvel ilğār u rāh-ı nūr ve cānib-i küffār olup ¹² İspolete var bi'l-muvācehe duħteri da' vet eyle ve muķaleme kıl tāc-ı kelimeteyn-i şehādeteyn ile mütevec ve pür-btihāc olup cenāb-ı ¹⁴ risālet-penāhuñ şerī'atine mu' tekıda ve mütemessike ise dū-şāħ-ı ¹⁵ ħayd-ı küffārdan pāy-ı metānetini ħalāş ve kendüne çerāğ ħāşu'l-ħāş

[119b]

¹olacağın mübeşşir olarak taraf-ı devletime getürmege sa'y u ihtimām ² ve ħuşūl-i merāma nizām virmeñiz me' mül ü mes' üldür diyü āşaf-ı ³ ' aķıbet-i endiş-kār ve vā-pesini der-piş eyledi ve lede'l-vüzerā ⁴ mevzū' -ı baħş olduğdan soñra dār-i āħiretde daħi bā' iş-i felāħ u ⁵necāt olacağı meşķük degildür diyerek mūmā ileyh İsmā' il Efendi ⁶ ħullarını itmā' vü terfik-i nazār ħaķķa muvaffaķ olasin diyü du' ā-yı ħayrların ⁷ mişāl-i cenne ārāyiş-i dūş u hūşı kılup tercümān ile ma' an irsāl ⁸ eylediler ħalem-i feşāħat-tırāz ve kılki-i belāğat-āğāz öyle tevķik-i ⁹ mühr-i maħzer rivāyet ü dirāyet olur ki çünkü İsmā' il Efendi bendeleri ¹⁰ ilçi ile Ahlūñe nām-maħalle fermān-ı āşafī üzere mesfūrī işāl ¹¹ idüp kendü Doğna ser-ħaddine vardıķda ibtidā mādde-i ma' hūdesi ¹²ihfā ve maķtüller ħuşuşunda vārid olan emr-i şerīfi ibrāz u ¹³ icrā ve ahālī-i ħazā-ı mürdegāniñ ħaydūd nāmıyla ħatl olunduğlarına ¹⁴ şehādet ve ' arz u i' lām ħaydına düşerler ise ħ' ahışlerine ¹⁵fütür ve kendülerin ye's ile bī-şu' ür itmeyüp tarafeyne nüvāħt yüzinden

[120a]

¹ keyfiyyet-i ħarībeyi pes sürādık-ı ihfādan taħarrī iderek ħülāşa-ı ² dermān ve kendüne nigeħ-bān olan emr-i şerīfi izħār u i' lān ³ idüp ahālī-i ser-ħadden keħudā-yı ' azbān olan āaliħ āğā ⁴ nām kimesneyi ve duħter-i civān-baħtuñ birāderi Tatar Beg sefihi ⁵ ve mektüb ħ' ācesin bile alup cānib-i İspolet ilğār ve mūmā ileyhi ⁶ tevābi' -i ħazret-i āşafiden mu' anven ve muħteşem-i pervīn-i iķtidār ⁷ olup keşret-i ittibā' ile ahālī-i ħal' e gördükde eyā ħankı pāşādur ⁸ diyü tefahħuş u istiħbārlarında tercümān didiği pāşā degildür ⁹lākin Bosna vālisi ħazretleriniñ ve şāħu'ş-şadr-ı i' timādı ve ¹⁰ tevfik-i mu' tādı bir āğā-yı dindārdur didikde mūmā ileyhi ¹¹ nazrata için bünyād eyledikleri maħalliñ birine i' zāz u

ikrām ile ¹² nüzül itdirüp o gice iç'ām eylediler çünkü cenerāl anda bulunmadı ¹³ irtesi gün baş-kenisenüñ vekili Qanbelođlu nām tercümān u ¹⁴ küffārıñ mübeşşir-i bi'n-nirānlarından bir kaç la'ın gelüp efendi-i ¹⁵ mūmā ileyhe didiler ki buyruñ manastıra kız ile mükāleme idiñ

III. BÖLÜM

3. DİZİN-SÖZLÜK

A

- a** : O kişi zamiri -5- [ET]
a. 006a/2, 017b/5, 036a/9, 067b/1, 115b/6
- āb** : Su -12- [Far]
ā. 010a/12, 031b/6, 050b/15, 053b/14, 054a/2, 054a/3, 078b/12, 080a/3, 093a/7, 097a/13, 100a/2, 110b/9
- āb** : Sulu taze -4- [Far]
ā.- dār 058b/4, 063b/15, 064b/3, 112b/15
- āb-dār** : Sulu , taze -1- [Far]
ā. ve 009b/14
- abā** : Dervişlik, şeyhlik -1- [Ar]
a. 045a/3
- ābād** : Çok bol olan -1- [Far]
ā. 046b/5
- ābādānī** : Bayındırlık, mamurluk -1- [Far]
ā. 026a/6
- Abbas** : Özel isim -1- [Ar]
A. 031b/14
- ‘abd** : Kul, köle -6- [Ar]
‘a. 008a/3, 046b/4, 046b/12, 047b/6, 090b/13, 100a/14
- ‘abede-i çelipā** : Haç rahlesinde ibadet eden kullar -1- [Ar]
‘a. 112a/6
- ‘Abdi** : Özel isim -2- [Ar]
‘A. 039b/8, 076a/13
- ‘Abdullah** : Özel isim -6- [Ar]
- ‘A. 010b/11, 012a/14, 025a/9, 029a/10, 072a/14, 085a/14
- ‘Abdullatif** : Özel isim -1- [Ar]
‘A. 031b/2
- ‘Abdu’l- muttalib** : Özel isim -1- [Ar]
‘A.- 030b/3
- ‘Abdü’s-selam** : Özel isim -1- [Ar]
‘A. 029a/5, 036a/5
- ‘abeş** : Boş, saçma -2- [Ar]
‘a. 065a/13, 119a/8
- āb-1 hayāt** : Ebedi hayat bağışlayan su -2- [Far]
ā. 053b/7, 054a/2
- āb-1 kevser** : Cennetteki sulardan biri -1- [Far]
ā. iç 051b/14
- āb-1 hayāt** : Ebedi hayat bağışlayan su -1- [Far]
ā. 054a/5
- ‘ābid** : Kulluk eden -1- [Ar]
‘ā. 035a/3
- ‘Abidīn** : Özel isim -3- [Ar]
‘A. 006a/4, 006a/9, 007b/4
- ‘acabā** : Şüphe ve şaşkınlık ifade eder -2- [Ar]
‘a. 009b/7, 089a/3
- ‘acāib** : Şaşılabacak şey -3- [Ar]
‘a. 041a/10, 096a/9, 109b/5
- a‘cām** : Acemler -3- [Ar]
a. 022b/6, 027a/3, 045a/1

- ‘**acāyib** : Garip, tuhaf -1- [Ar]
 ‘a. 009a/4
- ‘**aceb** : Tuhaflık -5- [Ar]
 ‘a. 046b/14, 073b/12, 096b/10, 097a/10, 100a/6
- ‘**aceb-ender-‘aceb** : Tuhaflık içinde tuhaflık -1- [Ar]
 ‘a. 010b/3
- ‘**acem** : İranlılar -6- [Ar]
 ‘a. 012b/4, 025a/11, 039a/14, 046b/7, 104b/12, 105a/10
- AcıŖu** : Yer adı -1- [Tr]
 A. 026b/1
- ‘**āciz** : Beceriksiz -1- [Ar]
 ‘ā. 045b/8
- ‘**ācizāne**: Aciz olarak -1- [Far]
 ‘ā. 024a/13
- ‘**ācize** : Beceriksiz -1- [Ar]
 ‘ā. 067a/7
- ‘**acz** : Beceriksizlik -3- [Ar]
 ‘a. 045b/4, 067a/2, 104a/8
- açmak** : Alanını genişletmek -6- [Tr]
 a. 009b/6, 024a/4, 079a/5, 113b/6, 114a/15, 115a/5
- ā‘dā** : Düşmanlar -28- [Ar]
 ā. 008b/15, 017a/8, 024a/4, 026b/13, 039a/5, 039a/8, 046a/15, 047b/4, 058b/2, 058b/13, 060b/7, 061b/11, 062b/3, 063b/13, 064a/4, 064a/7, 064b/14, 065a/1, 065b/11, 066a/15, 067b/6, 069b/7, 075b/7, 093a/4, 096a/14, 098a/10, 103a/2, 115a/2
- ādāb** : Terbiye -4- [Ar]
 ā. 005b/7, 037a/4, 047b/13, 070b/6
- ‘**adālet** : Hak ve hukuku gözetme -8- [Ar]
 ‘a. 047a/4, 047b/2, 048b/10, 055b/6, 083a/12, 092a/9, 092b/2, 117a/10
- ‘**adalet- nümün** : Adalet gösteren -1- [Ar]
 ‘a.- 068b/10
- adam** : İnsan -4- [Ar]
 a. 073a/3, 073a/10, 073b/4, 118a/5
- Adana** : Türkiye'de bir yer adı -5- [Tr]
 A. 005b/10, 007a/2, 008a/8, 008a/14, 084b/6
- ā‘dā-yı dīn** : Din düşmanları -3- [Ar]
 ā. 057b/10, 072b/1, 105a/1
- ‘**add** : Sayma -1- [Ar]
 ‘a. 064b/10
- ‘**aded** : Sayı -13- [Ar]
 ‘a. 007a/1, 020a/7, 050a/1, 052a/12, 052a/13, 056b/10, 061a/4, 061a/8, 066b/2, 067b/10, 068a/7, 071a/15, 076a/12
- ‘**adem** : Yokluk -5- [Ar]
 ‘a. 001b/5, 006b/13, 046b/5, 049a/8, 072a/13
- ‘**adem** : Yokluk iklimi -1- [Ar]
 ‘a.- 093b/5
- ādem** : Adam -7- [Ar]
 ā. 005a/11, 007a/15, 081a/9, 113b/8, 118a/11, 118a/12, 118b/3
- ‘**ādemi** : Ademoğlu -2- [Ar]
 ‘ā. 073b/5, 102a/9
- ‘**ādet** : Görenek -6- [Ar]
 ‘ā. 098b/3, 100b/10, 111a/9, 112a/6, 114b/7, 117a/15
- ‘**ādet ed** - : Görenek haline gelmiş -1- [Ar]
 anı ‘ā. 105b/5
- ‘**ādet-i dīrīn** : Eski gelenekler -1- [Ar]
 ‘ā. 083a/5
- adım** : Yürümek için atılan ayak -4-

- [Tr]
a. 054a/15, 054b/4, 055a/3, 055a/9
- ‘**ādīl** : Adalet sahibi -3- [Ar]
‘ā. 080a/6, 088a/9, 094a/1
- ‘**ādīle** : Adil sözünün müennes biçimi -1- [Ar]
‘a. 050b/8
- ‘**ādīl** : Eş, benzer -3- [Ar]
‘a. 092b/8, 095b/12, 104b/8
- ‘**ādiyye** : Adi sözünün müennes biçimi -1- [Ar]
ā. 042b/12
- ‘**ādī** : Doğruluk -13- [Ar]
‘a. 009a/3, 044a/8, 044b/11, 047a/9, 050b/4, 054a/3, 080b/6, 089a/8, 089b/5, 089b/7, 089b/9, 095b/3, 095b/13
- ‘**ādī u dād** : Adalete uygunluk -3- [Ar]
‘a. 047a/5, 089a/13, 105a/9
- ‘**adnī** : Cennete mensub olan -1- [Ar]
‘a. 114b/9
- ‘**adū** : Düşman -5- [Ar]
‘a. 079b/5, 082b/14, 089b/4, 090a/8, 102b/4
- ‘**adūvv** : Düşman -5- [Tr]
‘a. 070b/5, 075a/4, 098a/12, 099a/11, 107b/1
- ‘**adūvv-gīr** : Düşman tutan -1- [Ar] 075a/1
- āfāk** : Ufuklar -2- [Ar]
ā. 009a/15, 051a/10, 074b/12, 078b/9, 084a/7, 088b/6
- āfāt** : Büyük felaketler -1- [Ar]
a. 039a/12
- āferīn** : Takdir ve övgü sözü -5- [Far]
a. 010b/3, 012a/1, 054b/8, 055a/11, 113a/8
- āferīnīş** : Yaratılmış bütün mahluklar -1- [Far]
ā. 095a/5
- afğan** : Efgan -4- [Far]
a. 013b/13, 013b/15, 014a/1
A. 012b/5
- afganiyān** : Afganlar -1- [Far]
A. 013b/12
- ‘**afif** : İffetli, namuslu -1- [Ar]
‘a. 092b/9
- āfitāb** : Güneş -7- [Far]
ā. 018a/14, 047a/7, 080b/11, 096b/14, 099a/1, 113a/3, 116a/7
- Afrasiyab** : İran’da mitolojik bir Tütük kahramanı -1- [Ar]
A. 081b/2
- Afşar** : Türk boyu -4- [Tr]
A. 007b/12, 013a/9, 019b/7, 020b/15
- ‘**afv** : Bağışlama -5- [Ar]
‘a. 003a/15, 014b/11, 024b/3, 044b/13, 045a/11
- ağa** : Ünvan -79- [Tr]
a. 005b/9, 005b/12, 005b/13, 006a/2, 006a/4, 006a/6, 006b/9, 007a/4, 007a/8, 007a/13, 007a/14, 007b/5, 012b/13, 013a/1, 013a/10, 014a/3, 014b/3, 017b/8, 022b/10, 022b/11, 022b/12, 022b/13, 024b/10, 024b/11, 025a/2, 026a/10, 026a/11, 029b/7, 030b/5, 030b/14, 030b/15, 033a/6, 038b/1, 038b/2, 041b/15, 042b/4, 042b/15, 043a/2, 043b/11, 043b/12, 048b/2, 048b/11, 048b/12, 048b/14, 055b/15, 056a/2, 056a/4, 056a/7, 059a/8, 062b/15, 068b/12, 069a/8, 075b/15, 076a/4, 077a/12, 077a/13, 077a/14, 077b/1, 085a/1, 085a/2, 085b/7, 085b/8, 085b/15, 086b/3, 086b/6, 087b/2, 087b/7, 087b/9, 087b/10, 108b/13, 115b/5, 115b/11, 120a/3, 120a/10
- āgāh** : Bilgili -1- [Far]

- ā. 009b/3, 062a/5
ağarmak : Ak duruma gelmek -1- [Tr]
 a. 113a/15
āgāyān : Ünvan -1- [Ar]
 ā. 115b/10
āgāz : Başlangıç -4- [Far]
 ā. 013a/4, 058a/5, 114a/9
 ā. cengit 091b/12
Ağçaoba : Özel isim -1- [Tr]
 A. 031b/10
ağız : Yüzde yemek yemeye yarayan organ -1- [Ar]
 a. 116b/9
ağnām : Koyunlar -1- [Ar]
 a. 066b/5
ağniyā : Zenginler -1- [Ar]
 a. 045a/14
āgūş : Kucak -2- [Far]
 ā. 114a/4, 115a/8
āh : Yazık -5- [Ar]
 ā. 045a/9, 045b/8, 089b/7, 089b/8, 114a/8
ahālī : Halk -26- [Ar]
 a. 007b/6, 009b/3, 009b/5, 010b/2, 012b/11, 013a/3, 014a/10, 014b/12, 024a/15, 059b/10, 060b/3, 061a/8, 063a/3, 081b/7, 083b/2, 109a/9, 110a/11, 111a/9, 115b/7, 117b/12, 118a/4, 118a/11, 119a/4, 119b/13, 120a/3, 120a/7
āhar : Sonra -1- [Ar]
 ā. 015b/13, 020a/4, 058a/2
ahbāb : Sevilenler -1- [Ar]
 a. 035b/11
ahcār : Taşlar -1- [Ar]
 a. 049a/12
 ‘ahd : Söz verme -9- [Ar]
 ‘a. 044a/12, 044b/3, 045a/10, 069b/1, 089a/1, 090a/14, 096a/4, 103b/8, 106b/2
 ‘ahde vefā : Sözünde durma -1- [Ar]
 ‘a. 111b/6
 ‘ahd idmek : Söz vermek -1- [Ar]
 ‘a. 069b/13
 ‘ahd ü mişāk : Yemin -1- [Ar]
 ‘a. 061b/4
 ‘ahd ü peymān : Yemin -1- [Ar]
 ‘a. 062a/13
āhen : 1.Demir 2.Zincir -1- [Far]
 ā. 062a/9
āheng : Düzen -5- [Far]
 ā. 054b/1, 056a/13, 056b/5, 064a/7, 107b/11
āhen-i dilān : Demir yürekli kalpler -1- [Far]
 ā. 011b/10
aheste aheste : Yavaş yavaş -1- [Far]
 a. 018b/3
āhir : 1.Son 2.Nihayet -9- [Ar]
 ā. 010a/1, 023b/6, 025a/8, 064b/3, 064b/15, 071b/3, 100b/10, 108b/5, 110b/11
āhiret : Öteki dünya -1- [Ar]
 ā. 119b/4
ahkām : Hükümler -3- [Ar]
 a. 036b/6, 037a/13, 092b/3
ahlāk : İnsanda bulunan ruhi ve zihni haller -1- [Ar]
 a. 088a/15
Ahmed : III.Ahmet -1- [Tr]
 A. 033a/6
Ahmed-4- [Tr]
 A. 002b/15, 006a/5, 017a/15, 018a/1

- Ahmed** : Özel isim -7- [Ar]
A. 006a/7, 020b/13, 021a/11, 059a/6, 074b/3, 084a/12, 102b/14
- Ahmed** : III.Ahmet -3- [Tr]
A. 015a/3, 041a/11, 054a/13
- Ahmed-ābād** : Yer adı-1- [Ar]
A. 031b/15
- ahrā** : Daha layık -2- [Ar]
a. 037b/10, 060b/10
- aḥsen** : Pek güzel -2- [Ar]
a. 028b/13, 107a/14
- aḥsenullāh** : Pek güzel olan Allah -1- [Ar]
a. 028b/13
- aḥṣāb** : Tahtadan yapma -2- [Ar]
a. 053b/2
a. iḥyābuyur 049a/12
- aḥşam** : Akşam -1- [Ar]
a. 038a/15
- aḥṣām** : Akşam -1- [Ar]
a. 023b/3
- āhū** : Güzel kadın -1- [Far]
ā. 110b/7
- ahū-firīb** : Güzel kadını aldatan -1- [Far]
a. 110a/15
- aḥvāl** : Durumlar -9- [Ar]
a. 011b/15, 017b/9, 027a/15, 038b/9, 038b/12, 040b/7, 045b/15, 074a/2, 091b/6, 106a/11
- aḥz** : Alma , kabul etme -12- [Ar]
a. 006a/8, 006a/10, 006b/11, 007b/1, 027a/3, 042a/11, 048b/13, 056a/1, 066b/15, 073a/3, 073a/5, 074a/7
- aḥz eyle** - : Almak -1- [Ar]
Hikmeti a. 106b/7
- aḥz olun** - : Almak, kabul etmek -2- [Ar]
- ileyh a. 085a/4
şadāret a. 108b/11
- ‘āid ol** - : İlgili olmak -1- [Ar]
‘aliyyeye ‘ā. 084a/1
- aḳ** : Beyaz -2- [Tr]
a. 016a/11, 070a/10
- ‘aḳab-gīr** : Ardından gelen -3- [Ar]
040a/15, 040a/15, 067a/1
- ‘aḳabe** : Tepe, dar geçit -1- [Ar]
a.- i 020a/13
- ‘aḳar** : Para getiren āk-1- [Ar]
a.- ı 036b/8
- ‘aḳārāt** : Gelir getiren mallar -7- [Ar]
‘a. 033b/3, 036a/7, 036b/10, 036b/14, 037a/7, 037b/9, 037b/14
- aḳçe** : Eski Osmanlı sikkesi -30- [Ar]
a. 033b/11, 033b/13, 033b/15, 034a/4, 034a/5, 034a/7, 034a/9, 034a/12, 034a/13, 034b/2, 034b/5, 034b/6, 034b/8, 034b/10, 034b/12, 034b/13, 034b/15, 035a/1, 035a/3, 035a/8, 035a/10, 035a/13, 035a/15, 035b/1, 035b/2, 035b/3, 035b/4, 035b/15, 036a/4
- ‘aḳd** : Sözleşme -8- [Ar]
‘a. 036b/11, 040b/11, 055b/14, 060a/9, 062a/2, 077b/6, 078a/1, 112a/15
- aḳdām** : Ayaklar -1- [Ar]
a.- ı 021a/9
- aḳdem** : İlk, önce -10- [Ar]
a. 003b/1, 015b/6, 025b/5, 033b/12, 036b/7, 049a/11, 059a/9, 069a/13, 074a/13, 075b/15
- ‘aḳd-i encūmen** : Encūmen kurma -2- [Ar]
‘a. 057b/3, 059b/8
- ‘aḳd ol** - : Sözleşmek -1- [Ar]
mehpāreye ‘a. 113a/2
- ‘aḳıbet** : Son , sonuç -4- [Ar]

- ‘ā. 024a/10, 104a/9, 111a/1,
119b/3
- ‘**ākıl** : Us -1- [Ar]
‘ā. 047a/14
- ‘**ākīle** : Us -1- [Ar]
‘ā. 028a/11
- ‘**akl** : Us -2- [Ar]
‘a. 101a/11, 104a/14
- akmak** : Kapalı kaplarda sıvıyı sızdırmak
-2- [Tr]
a. 054a/5, 105b/11
- akrān** : Yaşıt olan kimseler -3-
[Ar]
a. 004a/7, 005b/2, 054a/9
- ‘**aks** : Çarpıp geri dönme -2- [Ar]
‘a.- i 081a/10, 108b/5
- Akşa** : Özel isim -1- [Tr]
A. 051b/3
- Aksaray** : Özel isim -1- [Tr]
A. 022b/11
- akṭār** : Taraflar, yanlar -1-
[Ar]
a. 079a/8
- ‘**akūr** : Isıran, kuduz -2- [Ar]
‘a. 021a/1, 114a/3
- akvāl** : Sözcükler -1- [Ar]
a.- ı 118b/1
- āl** : 1.Aile 2.Sülale -4- [Ar]
ā. 002a/4, 045a/3, 047a/2,
097b/12
- ‘**āl** : Yüksek, ulu -3- [Ar]
‘ā.- i 027b/12, 028a/4, 116b/1
- ‘**alā** : Üst, üzre -7- [Ar]
‘a. 002b/7, 026a/9, 040a/3,
059b/1, 066a/9, 086b/15, 102b/9
- a‘lā** : En yüksek -7- [Ar]
a. 015a/9, 077a/2, 093a/6,
093a/12, 101a/2, 103a/14, 118a/10
- ala** : Dert, sıkıntı -1- [Tr]
ā. 104b/15
- ālām** : Acılar, üzüntüler -2-
[Ar]
- ā. 014a/10, 105a/15
- ‘**alāmāt** : İzler, nişanlar -1-
[Ar]
‘a.- ı 095b/15
- ‘**alāmet** : Nişan, işaret -1-
[Ar]
‘a. 096a/11
- a‘lām** : Sancaklar, alemler -1-
[Ar]
a. 049a/2
- ālāt** : Aletler -2- [Ar]
ā. 020a/9, 076a/6
- alay** : Topluluk -8- [Yun]
a.- ı 018b/2, 026b/6, 040a/4,
063a/7, 063b/3, 067b/14, 072b/7, 076b/1
- Alay** : İstanbulda bir köşk -1-
[Tr]
A. 039a/2
- alay beyi** : Bir eyalet sipahisinin başı
-2- [Tr]
a. 006b/11, 022b/11, 022b/12,
- ālāyişler** : Bulama, bulaşma -1-
[Far]
ā. 063a/11
- aldan-** : Yanılmak -1- [Tr]
a. 115b/2
- ‘**ale’l-‘alemīn** : Alemler -1-
[Ar]
‘a. 003a/1
- ‘**ale’l-mülk** : Mallarıyla -1- [Ar]
‘a. 060a/4
- ‘**ale’l-fevr** : Derhal -1- [Ar]
‘a.- 064b/2
- ‘**ale’l-ḥayy** : Canlı olarak -1- [Ar]
038a/6
- ‘**ale’l-ittifāk** : Genel olarak -1- [Ar]
‘a. 090b/1
- ‘**ale’l-isti‘cāl** : Aceleyle -1-
[Ar]
a.- i 076a/2
- ‘**ale’l-ittifāk** : Birleşme -1- [Ar]

- ‘a. 083a/13
- ‘ale’l-**qadr** : İtibarlı -1- [Ar]
‘a.051b/7
- ‘ale’l-**kahhār** : Ziyadesiyle kahrederek
-2- [Ar]
ā. 058b/3, 071b/15
- ‘ale’l-**nemaṭ** : Usulüyle -1- [Ar]
‘a. 038a/9
- ‘alellezīne -1- [Tr]
a. 038a/5
- ‘alem : Bayrak -3- [Ar]
‘a. 005a/12, 028b/4, 040a/5
- ā‘lem : En, daha, pek çok -1-
[Ar]
a. 033b/12
- ‘alem : Nişan, iz -1- [Ar]
‘a. 081b/1
- ‘ālem : Evren, kainat -38- [Ar]
‘ā. 004b/3, 004b/4, 005a/11,
010b/6, 015a/2, 028b/10, 038b/15,
044a/14, 045b/13, 046b/1, 048a/1,
050b/4, 051a/14, 051b/2, 070a/2, 082a/2
088a/14, 088b/8, 089b/1, 090b/4,
091b/6, 092a/2, 093a/9, 093b/2,
094b/11, 095a/15, 095b/4, 096a/7,
096b/13, 099a/3, 099a/10, 101b/8,
104a/3, 104a/14, 104b/9, 105a/5,
106b/14, 116b/12hh
- ‘ālemiyān : İnsanlar -1- [Ar]
ā. 011b/13
- ‘ālem-penāh : Alemin sığınılacağı yer
-4- [Ar]
‘ā. 002b/12, 038b/13, 061a/14,
052b/14
- ālemü’l-**gayb** : Gözle görülmeyen
şeylerin alemi -1- [Ar]
ā. 001b/3
- ‘alenen : Açıkca -2- [Ar]
‘a. 009a/14, 062a/9
- ‘ale’s-**ṣabāh** : Sabahleyin -2-
[Ar]
‘A. 018a/14, 078a/14
- ‘āle’s-**seher** : Gün doğmadan evvel -4-
[Ar]
‘ā.- 007a/5, 062b/2, 066b/11,
085b/15
- ‘ale’t-**tafşil** : Uzun uzadıya -1-
[Ar]
a.- 037b/14
- ālet : İş görmeye yarayan aygıt -4-
[Ar]
ā. 054b/2, 056b/5, 058a/13,
107b/3
- ‘alev-ḥ̣‘ār : Alev yiyen -1- [Far]
‘a. 113b/7
- ‘aleyh : Karşı -10- [Ar]
a. 004b/1, 011a/1, 035a/6,
035b/5, 036b/5, 037a/8, 038a/3, 042a/9,
057b/8, 058b/1
- ‘aleyhi : Onun üzerine -5- [Ar]
‘a. 003b/4, 029a/7, 052b/4,
075a/15, 083a/1
- ‘aleyhim : Aleyh kelimesinin cemi ve
tesniye şekilleri -2- [Ar]
a. 002a/14, 028a/1
- ‘aleyhi’s-**selām** : Ona selam olsun -1-
[Ar]
‘a.- 1067a/4
- ‘aleyna : Bizim üzerimize olsun -1-
[Ar]
a. 028b/14
- ‘Āli : Özel isim -80- [Tr]
‘Ā. 002b/4, 004b/5, 005a/9,
005b/6, 005b/13, 007a/4, 014a/4,
015b/10, 016b/11, 007b/3, 010b/9,
012b/13, 013a/10, 013a/12, 014b/4,
015b/3, 015b/9, 016b/10, 020b/13,
021a/12, 021a/13, 028b/7, 028b/13,
030a/2, 032a/4, 032b/2, 032b/3,
032b/10, 033a/4, 033a/7, 033a/8,
033a/10, 033a/15, 039a/14, 039b/8,
042a/13, 044a/3, 044a/5, 046b/2, 046b/4,
046b/14, 047a/12, 047b/7, 048a/6,

049b/3, 050a/8, 050a/2, 050a/14, 050b/2, 051a/8, 052a/8, 050b/6, 050b/14, 051b/10, 051b/14, 052a/5, 054a/2, 054a/6, 054b/15, 069b/11, 074a/5, 076a/13, 089a/9, 075a/14, 076b/7, 077a/12, 077a/14, 088b/9, 089b/10, 090a/9, 090b/12, 090b/15, 094b/7, 095a/3, 095b/6, 095b/8, 096a/5, 097b/5, 097b/6, 098a/4, 102b/1, 115b/5, 116b/2, 117a/7,

‘**ālī** : Yüce, ulu -38- [Ar]
 ‘ā. 007b/4, 004a/8, 005a/9, 019a/2, 022b/10, 026b/13, 027a/10, 028b/3, 041a/7, 042b/7, 043b/4, 046b/14, 047b/2, 048a/6, 049a/5, 049a/13, 051a/12, 052b/12, 054b/7, 055b/6, 056a/9, 063b/2, 067b/1, 068a/10, 075a/5, 076a/4, 076b/4, 077b/1, 077b/14, 085b/7, 086b/14, 087a/5, 089b/14, 092a/13, 095a/12, 097b/9, 101b/2, 103b/12, 106a/7, 109b/1

‘**ālī- cāh** : Yüce makamı olan -2- [Ar]

‘ā.- 051a/8, 092a/15

‘**ālī- emr** : Yüce emir -2- [Ar]

‘ā. 007a/6, 007a/9

‘**ālī-ḳadır** : Çok kıymetli olan -1- [Ar]

‘ā. sa‘ ādetlü 025a/2

‘**ālī- nijād**: Ulu tabiatlı -1- [Ar]

‘ā.- 005a/1

‘**ālī-şān** : Şan ve şerefi büyük olan -2- [Ar]

‘ā. işdār 016b/14

‘ā. şadır 017a/11

‘**ālī’ş-şiyem** : Yüce tabiatlı -1- [Ar]
 074b/6

‘**ālīl** : Kör, sakat -1- [Ar]

‘a. 050b/12

‘**ālīlik** : Büyüklük -1- [Ar]

‘A. 045a/3

‘**ālīm** : Çok bilen -1- [Ar]

‘a. 038a/6

‘**ālīm** : Çok okumuş, bilgin -4- [Ar]

‘ā. 033b/8, 034b/1, 037a/8, 100b/3

Alimda : Özel isim -1- [Tr]

A. 032b/4

ālīmen : Bilgili olarak -1- [Ar]

ā. 038a/11

‘**ālī-şīr** : Ulu kahraman -1- [Ar]

a.- i 046b/3

‘**aliyye** : Yüksek -24- [Ar]

‘a. 007a/7, 012a/4, 012a/10, 013b/7, 016a/14, 016b/3, 017a/9, 020a/7, 023b/9, 024b/5, 039b/5, 042b/9, 059a/12, 077b/7, 077b/14, 083a/11, 083a/14, 084a/1, 084b/9, 085b/1, 088a/5, 016a/13, 117a/12, 117b/3

‘**aliyye** : Bir şeyin en yukarısı -7- [Ar]

‘ā.- i 003b/1, 045a/13, 056b/1, 070a/7, 071a/2, 074b/4, 108a/7

‘**aliyyü’ş- şān** : Şanı yüce olan -4- [Ar]

‘a.- 047b/1, 057b/15, 066a/15, 095a/8

‘**aliyyü’t- tevāşī** : İyi tavsiye etmeler -1- [Ar]

‘a.- 026a/4

Allah : Tanrı -10- [Ar]

028a/10, 30a/6, 032b/11, 044b/6, 049b/15, 067a/4, 074b/15, 082b/10, 101a/4, 108a/3

‘**allallahi’l- vedūd** : Çok sevgili Allah -1- [Ar]

a.- 015b/15

‘**allām** : Çok bilgin -1- [Ar]

‘a. 042b/14

- almak** : Ele geçirmek -6- [Tr]
a. 055a/5, 075a/1, 101a/11, 104a/15, 114a/5, 116b/3
- alt** : Aşağı, üst karşıtı -6- [Tr]
a. 024a/7, 045a/3, 045a/4, 048b/15, 055a/7, 068a/1
- altı** : Beşten sonra gelen sayı -16- [Tr]
a. 011b/9, 014b/2, 019a/13, 019b/13, 023a/12, 033b/13, 035a/3, 049b/3, 050a/4, 061a/4, 062b/2, 071a/13, 073a/11, 076a/10, 108b/9, 109b/6, 109b/7
- altun** : Yüksek değerli maden -1- [Tr]
a. 068b/11
- ālūde** : Bulaşmış -1- [Far]
ā.- i 110b/9
- almak**: Ele geçirmek -8- [Tr]
a. 047b/6, 053b/8, 090b/6, 090b/11, 104a/14, 112b/6, 116a/3, 120a/5
- ‘**ām** : Sene, yıl -3- [Ar]
‘ā. 025b/8, 053b/4, 083b/1
- amac** : Hedef -1- [Far]
a. 014a/10
- ‘**āmāde** : Hazır olan -8- [Far]
‘ā. 007a/4, 011a/4, 011b/11, 058a/13, 063b/5, 071a/14, 112b/4, 113b/4
- āmāl** : İstekler -3- [Ar]
ā. 038b/12, 112b/2, 112b/14
- a‘māl** : İşler -1- [Ar]
a. 028a/12
- amān** : 1.Korkusuzluk 2.Bağış -7- [Ar]
a. 008a/3, 008a/5, 024b/4, 026a/1, 040b/13, 100a/11, 116a/13
- amīgi** : Hakiki -1- [Far]
A. 007b/10
- ‘**amīk** : Derin -4- [Ar]
‘a. 020a/6, 022a/8, 061a/3, 083b/8
- ‘**āmīl** : İsteyen -1- [Ar]
‘ā. 017a/14
- ‘**amīm** : Genele ait olan -4- [Ar]
‘a. 005a/14, 048b/2, 053b/8, 104b/15
- āmīn** : Kabul eyle -1- [Ar]
ā. 016a/13
- ‘**āmire** : Emreden -5- [Ar]
‘ā. 029b/4, 054b/10, 083b/11, 085a/8
- āmīz** : ...Karışık -1- [Far]
ā. 026b/7
- āmiziş** : Geçiniş -1- [Far]
ā. 108a/14
- ‘**amm** : Amca -1- [Tr]
‘a. 001b/4
- ammā** : Fakat, lakin -19- [Ar]
a. 006b/12, 009b/5, 010a/12, 012a/1, 047a/10, 055a/5, 055a/10, 074a/12, 077b/9, 110b/10, 111a/4, 111b/4, 112a/9, 114b/10, 115a/1, 115a/3, 116a/12, 117a/12, 118a/10
- ‘**āmme** : Halk, bütün herkes -6- [Ar]
‘ā.- i 005a/11, 035b/11, 036a/1, 068a/15, 069a/12, 070a/1, 088a/14
- ‘**āmmeten** : 1.Umumi , genel -1- [Ar]
‘ā. 002a/4
- Amuça** : Bir kale -4- [Tr]
A. 113a/11, 114b/2, 115b/9, 116a/3
- ‘**amūd** : Direk, sütun -1- [Ar]
‘a.- i 050a/11
- ‘**an** : -dan , den -8- [Ar]
a. 011a/15, 037a/3, 041a/11, 061b/1, 104b/11, 113a/1, 113b/12, 119a/11
- aña** : Ona -18- [Tr]
a. 039a/8, 045b/9, 046a/5,

- 051b/13, 069b/14, 093b/5, 094a/8, 095a/14, 095b/2, 096a/2, 097a/7, 101b/3, 101b/7, 101b/12, 101b/15, 105b/7, 111b/3, 115b/6
- ān-geh** : O vakit -1- [Far]
ā.- 083b/7
- Anaṭolı** : Türkiye'nin Asya kıtasında bulunan toprağı -8- [Tr]
A. 010b/9, 012a/8, 021a/14, 022b/11, 084b/2, 084b/5, 084b/7, 085b/12
- ‘anber** : Güzel koku -1- [Ar]
‘a.- şemim 110b/3
- ancağ** : Tek, yalnız, sade -8- [Tr]
a. 002b/10, 019a/2, 049a/8, 054b/7, 058a/8, 065a/11, 065a/15
A. 045a/11
- anda** : 3.şahıs zamiri -12- [Tr]
a. 008b/3, 020b/3, 039b/12, 039b/14, 048a/1, 062a/11, 073b/2, 079a/14, 081b/11, 086a/7 102a/10, 120a/12
- ‘andelīb** : Bülbül -1- [Ar]
‘a. 114b/11
- ‘andelibān** : Bülbüller -1- [Ar]
‘a.- ı 110b/1
- ānen fe ānen** : Devamlı, sürekli -1- [Ar]
ā. 064a/12
- ‘anha** : Ondan -1- [Ar]
a. 035a/5, 037b/6
- anı** : Onu -5- [Tr]
a. 095b/2, 097a/3, 105b/15, 107b/3
a. ‘ādeted
- anıñ** : Onun -7- [Tr]
a. 027b/10, 027b/13, 046b/8, 089a/3, 101b/10, 111a/14, 113b/10
- aniden** : Hemen -1- [Tr]
a. 110a/1
- ‘anğa** : Zümrüdüanka kuşu -2- [Tr]
A.- ı 072a/12
a.- yı 020b/9
- ankebutī** : Örümcekimsi -1- [Ar]
a. 025a/13
- anları** : Onları -2- [Tr]
a. 084b/10, 115b/2
- anıñ** : Onun -9- [ET]
a. 004b/13, 046b/7, 054b/2, 088b/11, 089a/7, 094a/15, 101a/5, 104a/1, 107b/1, 108a/5
- añlamak** : Kavramak -4- [Tr]
a. 045b/15, 082b/8, 114a/14, 118a/10
- anıñçün** : Onun için -1- [Tr]
a. 051b/2
- ‘ār** : Utanma -1- [Ar]
‘ā. 045a/15
- ara** : Yer, mekan -2- [Tr]
ā. 044b/7, 105a/4
- araba** : El, hayvan, buhar, elektrik ile çalışan binit -1- [Tr]
a. 071a/15
- a‘rābī** : Çölde yaşayan arap -1- [Ar]
‘a. 027b/8
- ‘arağ** : Rakı -1- [Ar]
‘a.- ı 088b/10
- ārām** : Durma, eğlenme -9- [Far]
ā. 025a/14, 026b/2, 027b/6, 039b/2, 040a/3, 044b/1, 044b/13, 055b/3, 066b/8, 069b/2, 069b/4, 077a/1, 077b/11, 093a/15
- Aras** : Bir nehir -3- [Tr]
A. 039a/11, 039a/14, 045a/1
- ārāste** : Süslenmiş -4- [Far]
ā. 002a/6, 018b/2, 063b/3, 087a/13
- ārā-** : Süsleyen, donatan -1-

- [Far]
ā. 093b/2
- ārāyiş** : Süs -2- [Far]
ā.- i 026a/8, 046b/2, 054a/12,
119b/7
- arāzi** : Topraklar -2- [Ar]
a. 031a/14, 033b/3
- Ardahan** : Türkiye'de bir il -1-
[Tr]
A. 039b/12
- a^{rec}** : Topal, aksak -1- [Ar]
A. 042a/4
- a^{rem}** : Benekli, alacalı -1-
[Ar]
a. 082a/14
- arız** : Gelen -1- [Ar]
ā. 057a/10, 110b/14
- arızā** : Aksama -1- [Ar]
ā.- i 060a/11
- arīf** : Çok tanınmış -1- [Ar]
a. 040a/1
- arīf** : Bilen, bilgili -7- [Ar]
ā. 004b/9, 037b/8, 045b/15,
052b/2, 053b/3, 082b/9, 088a/6
- arīf-billah** : Marifet Alla'a vasıl olan
a.004b/7
- arīfān** : Bilgililer -1- [Ar]
ā. 052a/15
- arīfe** : İyilik -1- [Ar]
ā. 101b/13
- Aristo-şu^{ur}** : Anlayışı Aristo gibi olan
vezir -1- [Ar]
ā. 049b/4
- Aristo-tedbīr** : Tutumu Aristo gibi olan
vezir -3- [Ar]
A.- 003a/5, 010b/5, 057a/8
- arīz** : Geniş, enli -2- [Ar]
a. 020a/5, 061a/3
- arīzū'l- visāde** : Tembel adam -1-
[Ar]
a.- 118b/4
- arķa** : Bir nesneni sırt tarafındaki yüzü
-1- [Tr]
a. 040a/2
- Arnavud** : Rumeli'nin bazı bölgelerinde
yaşayan halk -1- [Tr]
A.- i 072b/4
- arşā** : Yer, toprak -5- [Ar]
a.- i 045a/11, 079b/7, 086b/5,
100b/13, 116b/10
- arş** : Dokuzuncu gök -4-
[Ar]
a.- i 067b/5, 075a/11, 102a/12,
103a/14
- arūs** : Gelin -1- [Ar]
a.- i 079a/12
- arz** : Bir büyüğe bildirme -30-
[Ar]
a. 007a/7, 008a/12, 009a/13,
012b/15, 013b/4, 015a/1, 016a/5,
018b/4, 020b/4, 039b/6, 041a/7,
043b/12, 048b/9, 050a/4, 051b/5,
057a/8, 074a/10 077a/2, 080a/4,
083a/12, 086b/7, 106a/11, 109a/2,
109b/5, 109b/7, 110a/7, 115b/6, 117b/1,
117b/6, 119b/14
- arz-ı devlet** : Devlete sunma -3-
054b/12, 084b/4 073b/14
- arza** : Sunma, gösterme -2-
[Far]
a.- i 016a/4, 080a/9
- arz eyle** : Bir büyüğe bildirme -1-
[Ar]
madde a. 117b/9
- arz ol -** : Bir büyüğe bildirme -1-
[Ar]
kārgüzāra a. 118a/9
- arzū** : İstek, heves -1- [Far]
a. 112a/10
- āsā** : Gibi -2- [Far]
ā.- kırān 018b/4, 053b/7
- āşaf** : Vezir -35- [Ar]
ā. 039a/6, 039a/9, 039a/12,
044a/8, 047b/3, 049b/2, 050a/8, 051a/7,

- 051b/10, 054a/9, 055a/1, 055a/3, 055a/11, 074b/13, 075a/5, 081a/2, 092a/5, 093a/1, 094a/8, 094a/9, 095a/9, 097a/11, 100a/12, 102b/11, 103b/8, 103b/12, 103b/14, 105b/3, 106a/7, 107a/4, 116b/1, 116b/12, 117a/9, 118a/8, 119b/2
- āşafâne** : Vezire yakışacak surette -4- [Ar]
ā. 067b/1, 074b/7, 076a/12, 087a/12
- āşafî** : Vezire mensup - 6- [Ar]
ā. 054b/5, 084b/11, 095a/3, 119a/2, 119b/10, 120a/6
- ‘asākîr** : Erler - -14- [Ar]
‘a.- i 015b/13, 018a/5, 018b/11
‘a.- i 010b/13, 010b/15, 019b/3, 025a/4, 026a/15, 059b/11, 060b/9, 061b/8, 064a/3, 070b/1, 072a/4, 076b/3
- āsān** : Kolay -1- [Far]
ā.- bahāda 113b/13
- āsār** : İzler , nişaneler -12- [Ar]
ā. 002b/1, 004a/3, 008b/11, 011a/7, 026a/6, 028b/14, 040b/9, 081b/11, 096a/12, 098a/3, 099b/7, 105a/15
- āsāyîş** : Rahat , huzur -1- [Far]
ā.- i 044a/12, 054a/12, 105a/2
- ‘aşfiyā** : Samimi , içi temiz -1- [Ar]
sened ‘a. 001b/9
- aşhāb** : Sahipler -1- [Ar]
a. şāmilolsun 002a/4, 027b/5, 027b/12, 028a/5, 028a/6, 052a/11, 071b/7, 089a/1
- aşılmak** : Bir yere iliştmek -2- [Tr]
a. 114a/1, 113b/15
- ‘aşım** : Yasak -4- [Ar]
‘A. 046a/10, 046b/12 088b/3, 089a/6
- ‘asirü’l- feth** : Zor fetih -1- [Ar]
‘a.- 027a/4
- āsitāne** : Payitaht -2- [Tr]
ā. 017b/8, 038b/11, 042b/9, 074b/4, 077a/5, 084a/1, 084b/9, 085b/1, 108a/13
- āsitāne- i sa‘ ādet** : İstanbul -2- [Ar]
ā. 025a/9, 038b/2
- ‘asker** : Er -10- [Ar]
‘a. 009a/9, 009b/12, 011a/10, 011b/15, 015a/4, 018a/7, 015b/10, 017b/15, 021a/14, 021b/3, 021b/15, 022a/14, 024a/9, 024b/ 7, 025b/6, a. 032b/4, 032b/11, 040a/1, 040a/6, 040a/13, 040a/14, 040b/5, 041b/15, 056b/6, 058b/11, 058b/12, 060a/12, 061a/4, 063a/1, 065a/8, 065a/9, 066b/12, 071a/5, 072b/5
‘a. 008a/5, 009b/1, 040a/10, 040a/11, 065b/1, 069b/15
‘A. 033a/8
‘a.- zafermeāşir 076b/1
- aşlā** : Hiçbir vakit -1- [Ar]
a. 095b/13
- aşli’l- vakf** : Vakfa mensup olan -1- [Ar]
a.- 038a/8
- ‘aşr** : Yüzyıl -1- [Ar]
‘a. 006b/2
- āstīn- efsān** : İllallah diyen kimse -2- [Far]
ā.- 078b/5, 118b/2
- āsūde** : Huzur -3- [Far]
ā. 050b/4, 089a/13, 089b/6
- āsūde- hāl** : Hali rahat olan -1- [Far]
ā. 036a/6
- āsūde-nişin** : Rahatça oturan -1- [Far]
ā. 013b/5

- āsumān** : Gök -2- [Far] [Ar]
 ā. 008b/12, 112b/8
 ā. 050a/1, 054b/9, 088b/5, 088b/10, 095a/5, 099a/3
- āsumānī** : Gökle ilgili -1- [Far]
 ā. 078b/15
- asyā** : Su değirmeni -1- [Far]
 a.- yı 044b/14
- ‘aşāyir** : Aşiretler -8- [Ar]
 ‘a. 007a/1
 ‘a. 007b/13, 007b/15, 008a/6, 009a/7, 009a/9, 009b/3, 009b/12
- ‘aşīk** : Bir şeye tutkun -2- [Ar]
 ‘ā. 089b/8, 104a/14
- ‘aşīkān** : Aşıklar -1- [Ar]
 ā. 023b/10
- āşikār** : Belli, açık -2- [Far]
 ā. 058a/9, 070b/11
- āşikār eyle** - : Belli, açık -1- [Far]
 u ā. 118b/10
- āşikār ol** - : Belli olmak -3- [Far]
 ḥasedi ā. 002a/13, 006b/14, 011b/1
 u ā. 017b/11
 ü ā. 038b/10, 066b/11
- āşinā** : Tanıdık, bildik -1- [Far]
 ā. 003b/9
- ‘aşīret** : Kabile -3- [Ar]
 ‘a. 009a/7, 013b/11, 024b/11
- āşiyān** : Mesken -2- [Far]
 ā. 110b/6, 116b/3
- ‘aşk** : Sevgi -3- [Ar]
 ‘a.- ı 045a/12, 102a/10, 108b/4
- aşmak** : Bir şeyin üstesinden gelmek -1- [Tr]
 ā. 021b/12
- at** : Binek için kullanılan evcil hayvan -5- [Tr]
 a. 039a/8, 040a/2, 064b/3, 078a/4, 080b/10
- ‘atā** : 1.Verme, 2.Bağışlama -6- [Ar]
- ‘ateş** : Od, hararet -33- [Far]
 044b/13, 058b/3, 064a/3
- āteş-bār** : Ateş saçan -1- [Far]
 060b/1
- āteş-tāb** : Ateşli -4- [Far]
 057b/12, 063b/12, 061b/5, 064a/9
- ‘atīfet** : Karşılık beklemeden gösterilen sevgi -1- [Ar]
 ‘ā. 016b/6, 100a/3, 100b/4,
- ātī** : Gelecek -1- [Ar]
 ā. 029a/8
- ‘atīk** : Eski -1- [Ar]
 a.- nāmı 059b/8, 060b/2
- ‘atiyye** - : Hediye -1- [Ar]
 ‘a. 016b/10, 078a/4
- Atlama** : Özel isim -1- [Tr]
 A. 049a/10
- atlu** : Atlı kimse -1- [Tr]
 a. 026a/11
- atmak** : Bir nesneyi ileri doğru itmek -1- [Tr]
 a. 089a/9
- atşāna** : Susuz -1- [Ar]
 a. 052a/4
- ata** : Ada -1- [Tr]
 a. 108b/12
- ataş** : Susama, susuzluk -1- [Ar]
 a.- ı 053b/15
- ‘atf** : 1.Meyletme 2. Bağlama -A- [Ar]
 ‘a. 020b/8, 028a/14, 075b/10
- ‘atīf** : Meylettirme -1- [Ar]
 ‘A. 077a/15
- ‘atfār** : Güzel kokular -1- [Tr]
 a. 029b/12
- ‘avāid** : Gelirler -1- [Ar]

- a.- i 070b/13
- ‘**avākīb** : Sonlar, neticeler -2-
[Ar]
‘a.- bīn 047a/9
‘a.- kār 070b/12
- āvān** : Vakit -4- [Ar]
ā. 002b/10, 067a/10, 069b/4,
077a/9
- āvāre** : Serseri -1- [Far]
ā. 079b/1
- ‘**avārīz** : Kazalar -1- [Ar]
‘a. 060a/10
- ‘**avārīf** : 1.Armağanlar 2.Eli açık -2-
[Ar]
‘a. 004a/10, 038a/13
- ‘**avātīf** : Karşılık beklemeden gösterilen
sevgi -3- [Ar]
‘a. 012a/10, 015b/1, 041b/12
- āvāze** : Yüksek ses -2- [Far]
ā. 040a/2, 040a/11
- ‘**avd** : Geri gelme -1- [Ar]
‘a. 022a/14
- ‘**avdet** : Geri gelme -5- [Ar]
‘a. 007a/3, 010a/14, 067a/8,
078a/9, 116a/12
- āver** : Taşıyan -2- [Far]
ā. 081a/5, 118a/13
- āverend** : Getirmek -1- [Far]
ā. 045b/13
- ‘**avķ** : Alıkoyma -1- [Ar]
‘a. 059a/12
- ‘**avn** : Yardım -6- [Ar]
‘a. 039a/10, 051b/4, 057b/7,
058a/15, 083a/11, 093a/11
- ‘**avn-ı Bārī** : Allah yardımı -2-
[Ar]
‘a. 070a/6, 074b/14
- ‘**avn-ı Yezdānī** : Allah yardımı -1-
[Ar]
‘a. 092a/6
- ‘**avret** : Kadın -1- [Ar]
‘a. 073b/14
- ay** : Yılın 12 bölümünden her biri -5-
[Ar]
a. 019a/10, 019a/13, 026b/10,
055b/11, 108b/8
- ayağ** : Bacakların bilekten aşağı olan
bölümü -1- [Ar]
a. 018a/4
- ‘**ayān** : Belli , açık -6- [Ar]
‘a. 002b/8, 053a/6, 070b/10,
081a/11, 108b/6 , 109b/4
- ā’yān** : Memleketin ileri gelenleri -4-
[Ar]
ā. 012b/12, 024b/1, 049a/3,
062a/10, 068a/12
- Ayasofya** : İstanbul'da bir yer adı -1-
[Tr]
A. 053a/15
- āyāt** : Kur'an cümleleri -3-
[Ar]
ā. 005b/1, 034a/14, 053a/11
- ‘**ayb** : Utanılacak şey -1- [Ar]
‘a. 046a/4
- Aydın** : Türkiye'de yer adı -1-
[Tr]
A. 087b/7
- āyende** : Gelen , gelici -1-
[Far]
ā. 005a/3
- āyet** : Kur'an cümlesi -4- [Ar]
ā. 028b/12, 051a/9, 053a/6,
058a/11
- āyet-i kerīme** : Kutsal ayet -1-
[Ar]
ā. 027a/8
- ayırmaq** : Bölmek -1- [Tr]
a. 103b/2
- āyīn** : Merasim , tören -4-
[Ar]
ā.- i 042b/3, 103b/7, 106a/6,
116a/11
- āyīne** : Ayna -11- [Far]

- ā. 008b/14, 014b/3, 027a/8, 028b/12, 045b/13, 053b/5, 72b/11, 080b/15 081a/10, 099b/3, 108b/5, 118b/1112b/10
- aylık** : Bir ay süren iş karşılığı maaş -1- [Tr]
a. 071a/13
- ‘ayn** : Göz, kendisi -11- [Tr]
‘a. 009a/15, 028b/6, 048a/3, 050b/11, 052a/3, 053b/7, 053b/8, 100b/6, 028b/9, 52a/10, 53b/15
- ayrı** : Kendi başına, müstakil -2- [Tr]
a. 057a/14, 115a/12
- ‘ayyuka** : Gökyüzünün en yüksek yeri -1- [Ar]
a. 040a/10
- az** : Eksik olan -3- [Tr]
a. 056a/9, 078a/7, 095a/1
- a‘zā** : 1. Organlar 2.Üyeler -1- [Ar]
ā.- yı 110a/7
- āzād** : Özgürr, hür -2- [Far]
ā. 027a/11, 046b/11
- a‘zām** : Büyük-22- [Ar]
a. 002b/4, 036b/7, 036b/12, 050a/8, 050b/2, 051a/8, 051b/10, 052a/3, 071a/8, 074b/2, 076a/14, 076b/8, 076b/11, 077a/8, 077a/10, 084a/12, 084b/10, 087b/11, 095a/8, 096a/7, 097b/7, 102a/13
- a‘zāmī** : En büyük -2- [Ar]
a. 076b/6, 086a/2
- āzār** : İncitme , kırılma -3- [Far]
ā.- ı 014a/10, . 073a/9, 110b/5 112a/11
- ‘azbān** : Tatlı olanlar, şirinler -1- [Ar]
‘a. 120a/3
- ‘azbü’l-beyān** : Güzel ve çekici anlatım -1- [Ar] 050b/9
- Azerbaycan** : Ülke -3-[Tr]
- A. 019a/13, 019b/9, 026b/12
- ‘Azez** : Bir yer adı -5- [Tr]
‘A. 005b/11, 006a/3, 006b/15, 007a/3, 007b/6
- ‘azīm** : Kararda katilik -1-[Ar]
‘a.- i 082b/1
- ‘azīm** : Büyük, ulu -3- [Ar]
‘a. 009a/9, 027b/10, 068b/2
- ‘āzim** : Kesin karar veren -2- [Ar]
‘ā.- i 022b/5, 026a/14
- ‘azīme** : Büyük , ulu -3- [Ar]
‘a. 005a/14, 029a/1, 102a/12
- ‘azīmet** : Gitme -31 [Ar]
‘a. 008b/7, 009b/4, 009b/7, 019a/12, 019b/4, 020b/8, 024b/14, 027a/6, 028b/10 038b/6, 039b/15, 040a/4, 041a/4, 058b/9, 058a/14, 060b/13, 061b/3, 062a/5, 062b/3, 064a/7, 068b/6, 074a/3, 079b/9, 085a/3, 086a/7, 087a/12, 102b/3, 102b/12 110b/7, 109a/14, 114a/1
- ‘azīmü’ş- şān** : Ünü büyük olan -3- [Ar]
‘a.- 003b/5, 034b/4, 053a/1
- ‘azīz** : Muhterem, sayın -2- [Far]
‘a. 038a/14, 106a/8
- ‘azl**: İşinden çıkarma -2- [Ar]
‘a. 084a/15, 088b/12
- ‘azm** :Niyet, karar -2- [Ar]
‘a. 020a/14, 042b/9, 084b/2 092a/6
- āzmā** : Denemiş -1- [Far]
ā.- yı 044a/8, 092b/6
- āzürde** : İncinmiş -1- [Far]
ā. 112b/6
- ‘azze** : Isırıcı -1- [Far]

a. 023a/6

B

bā : İle -20- [Far]

b. 007b/3, 011a/1, 015b/1, 017b/12, 024b/7, 037a/5, 038a/10, 042b/3, 053a/6, 057b/2, 067a/1, 071b/6, 074a/15, 074b/5, 083a/11, 083a/12, 095b/8, 102a/10, 115b/12, 119a/4

bāb : Kapı -64-[Ar]

b.- ı 021a/4, 026b/7, 027a/11, 029b/1, 029b/2, 029b/5, 029b/7, 029b/8, 029b/9, 029b/10, 029b/11, 029b/12, 029b/13, 029b/14, 029b/15, 030a/1, 030a/2, 030a/7, 030a/10, 030a/12, 030a/13, 030a/14, 030a/15, 030b/1, 030b/2, 030b/3, 030b/4, 030b/6, 030b/7, 030b/8, 030b/9, 030b/11, 030b/12, 030b/13, 030b/15, 031a/4, 031a/6, 031a/8, 032a/9, 032a/12, 032a/14, 032a/15, 033b/14, 032a/7, 031a/1, 031a/3, 029b/3, 043b/7, 051b/15, 087a/9, 104b/13

baba : Ata -5- [Far]

b. 026a/3

b. 032b/7, 032b/9, 032b/12, 035a/7

bāb : Kapı -5- [Ar]

b. 017a/10, 017a/12, 062a/15, 076a/4, 106a/13

bābü's-sa'āde : Topkapı sarayının üçüncü kapısı -1- [Ar]

b. 048b/6

ba' de : Sonra -12- [Ar]

b.- ı 026b/10, 028b/14, 034a/13, 034b/5, 035a/9, 035b/15, 037a/15, 038a/2, 038a/5, 055b/12, 084b/4, 116a/10

bād : Yel, rüzgar -6- [Far]

b. 067b/6

b.- ı 044a/10, 044a/11, 097a/5, 112b/6, 111a/1

bād-bān : Yelken -2- [Far]

b. 003b/3, 044b/1

bāde : Şarap içki -1- [Far]

b.- i 101a/1

ba' de : Sonra -2- [Ar]

b. 040b/10, 073a/11

ba' de'l-ān : O andan sonra -1- [Ar]

b.058b/10

ba' de'l-aşr : Yüzyıldan sonra -1- [Ar]

b.- 049b/6

ba' de'l-gazā : Savaştan sonra -1- [Ar]

b. 067a/15

ba' de'l-inkişāf : Meydana çıktuktan sonra -1- [Ar]

b. 110a/4

ba' de'l-işāl : Ulaştıktan sonra -1- [Ar]

b. 086b/12

ba' de'l-kırā'at : Düzgün okuduktan sonra -1- [Ar]

b. 068a/11

ba' de'l-kufül : Kilitledikten sonra -1- [Ar]

b. 048b/10

ba' de'l-muayyene : Kararlaştırıldıktan sonra -1- [Ar]

b. 067a/6

ba' de'l-müşāvere : Danıştıktan sonra -1- [Ar]

b. 062a/12

ba' de'l-vuşül : Ulaştıktan sonra -1- [Ar]

b. 068b/7

ba' de'l-yevm : Bugünden sonra -1- [Ar]

b. 012b/14

bade't-teslim : Teslim ettikten sonra -1- [Ar]

b. 037a/11

ba' dehu : Ondan sonra -29- [Ar]

b. 005a/4, 005b/4, 006a/13, 018b/8, 019a/1, 021b/3, 028a/1, 039a/15,

- 039b/11, 039b/14, 040a/3, 041a/8,
043a/14, 043b/13, 048b/15, 062b/1,
068a/3, 068b/4, 068b/15, 072a/2,
076b/1, 076b/8, 076b/15, 077a/2,
084b/10, 084b/13, 087b/8, 109a/4,
112a/3
- bādir** : Birden bire vuku bulan -1-
[Ar]
b.- i 061b/9
- bāğ** : Büyük bahçe -13- [Far]
b. 030a/3, 030a/6, 030a/8,
031a/9, 031a/13, 031a/10, 031a/15,
031b/2, 032a/15, 032b/14, 044b/13,
112b/14, 114a/5
- bağāt** : Üzüm bağları -1- [Far]
b. 031a/9
- bāğ-bān** : Bahçıvan -1- [Far]
b.- i 079a/5
- bāğ-çe** : Bahçe -15- [Far]
b. 019a/3, 032a/7, 032a/13,
032a/15, 032b/1, 032b/6, 032b/7,
032b/9, 035a/2, 042b/11, 085b/4,
086a/6, 086a/9
- Bağdad** : Şehir -2- [Tr]
B. 046b/7, 056a/7
- Bağdādī** : Bağdatlı -1- [Tr]
B. 093a/5
- bağlamak** : Bir şeyi bir başka şeye
tutturmak -2- [Tr]
b. 076a/11, 104a/12
- bağlu** : Bağlı bulunan -1- [Tr]
b. 024b/7
- Bāğmeşe** : Bir ilçe -1- [Tr]
B. 026a/1
- bağteten** : Birdenbire -1- [Ar]
b. 009b/4
- bağy** : İleri gitme -1- [Ar]
b. 102b/5
- bāh** : Şehvet -1- [Ar]
b.- i 004a/12
- bahā** : Kıymet -4- [Far]
b. 033b/15, 086a/15, 101b/11,
110b/6
- bahadır** : Cesur, yiğit -1- [Far]
b. 062a/11
- Bahā'î- zāde** : Özel isim -1-
[Tr]
b.- 089a/10
- bahāne** : Vesile , sebep -4- [Far]
b.- i 009b/2, 085a/3, 085a/12
100b/1
- bahār** : Kışla yaz arasındaki mevsim -9-
[Far]
b.- i 046a/12, 080b/13, 082a/12,,
088b/7, 090a/2, 092b/2, 095a/4, 097a/1,
110b/15, 112b/14
- bahāriyyeye** : İlkbahar mevsimi -1-
[Far]
b. 054a/12, 055a/1
- bāhire** : Açık , ortada -1- [Ar]
b. 002a/3, 005a/3
- bahir** : Deniz -4- [Ar]
b. 053b/1, 078b/8, 081a/14,
082b/11
- baħr** : Deniz -11- [Ar]
b.- i 053b/9, 053b/15, 063b/10,
086a/14, 088b/5, 089b/1, 092b/14,
095a/4, 096b/5, 096b/8, 097a/3
b.- i 088b/10
- bahreyn** : İki deniz -1- [Ar]
b. 055a/6
- baħş** : Konuşulan şey -4-
[Ar]
b.- i 037a/4, 037b/3, 112b/13,
119b/4
- baħş** : Bağış -4- [Far]
b.- i 018a/2, 067a/12, 091b/11,
103a/10
- baħşā** : Bahşeden -1- [Far]
b. 092b/15
- baħt** : Talih -7- [Far]
b.- i 005a/12, 083b/13, 089b/11,
092a/15, 099a/6, 108a/3, 105b/14
- ba' id** : Uzak -4- [Ar]

- b. 022a/10, 054b/2, 054b/6, 100a/10
- bā' is** : Sebep olan -10- [Ar]
b. 016a/7, 017b/3, 024b/14, 028a/7, 046b/2, 057a/6, 083a/15, 091a/4, 097b/10, 119b/4
- bağ-** : Fiil -7- [Tr]
b. 008b/7, 008b/14, 044b/12, 045b/8, 046a/14, 072b/3, 073b/14
- bağī** : Daimi , kalıcı -2- [Ar]
b. 034b/8, 040b/1
- bākiye** : Ağlayan kadın -3- [Tr]
b. 025b/2, 073a/2, 044b/8
- bağiyyetü's- süyüf** : Kılıçtan kurtulanlar -3- [Ar]
014b/9, 019b/12, 066a/1
- bağkal** : Sebzeci -1- [Ar]
b. 029b/13
- bāl** : Kanat -2- [Far]
b.- ı 046a/3, 048a/1
- bālā** : Yüksek -8- [Far]
022a/7, 023b/12, 025b/1, 068a/8
b.- kāmēt 109b/8
b.- terdür 103a/13
b.- yı 021b/11, 063b/4
- balāde** : Avrupa'da bir dans müziği -1- [Ar]
b. 037b/13
- balık-hāne** : Balık satan -1- [Tr]
b.- ye 085a/5
- bālīg** : Erişmiş -1- [Ar]
b.- i 036a/14, 072b/4
- balıacı** : Saray hadenesinin bir sınıfı -1- [Tr]
b. 085a/8
- balya** : Beze sarılmış ticari mal -1- [İt]
b. 021b/6
- baña** : 1. tekil kişi zamiri -5- [Tr]
b. 045b/6, 045b/9, 104b/7, 107b/2, 113a/13, 114b/13
- Bandırma** : Balıkesir'de bir ilçe -1- [Tr]
B. 053b/4
- bañg** : Ses, seda -3- [Ar]
063b/10
b.- derā 114a/11
b.- ı 040a/11
- bānī** : Bina yapan -1- [Ar]
b. 050a/12
- bānū** : Büyük kadın, hanım -1- [Far]
b. 111b/6
- bār** : Allah -3- [Far]
061a/13, 064a/8, 095b/14
- bār-gāh** : Dergah - 3- [Far]
b.- ı 026a/4, 078b/2, 078b/8
- bār- gīr** : Beygir -1- [Far]
113b/14
- bārān** : Yağmur -1- [Far]
b. 035a/11
- bardağ** : Su kabı -1- [Tr]
b. 055a/8
- barek** : Mübarek -1- [Ar]
b. 101a/4
- Bārī** : Tanrı -1- [Far]
B. 054b/4
- barut** : Barut -1- [Far]
b. 066b/3
- ba' s** : Gönderme -1- [Ar]
b. 016a/8
- başiret** : Öngörü -3- [Ar]
b. 028a/7, 058a/12, 071b/6
- başmak** : Vücut ağırlığını vermek üzere ayak topuğunu yere koymak -2- [Tr]
b. 009b/4, 113b/15
- başt** : Yayma -4- [Ar]
b.- ı 010a/15, 039b/2, 043a/13, 085b/5
- baştallah** : Allah'ı yayan -1-

- [Tr]
b. 036b/15
- baş** : İnsanda vücudun üst kısmı -10-
[Tr]
b. 009b/15, 011a/11, 014b/3, 022b/7, 024b/7, 026b/1, 042b/6, 044b/5, 045a/12, 045b/7, 048b/1, 048b/11, 048b/12, 048b/13, 048b/14, 055a/8, 056a/4, 065b/2, 068b/11, 075b/14, 082b/1, 104b/3, 101a/11,, 109b/15 111b/3, 112b/5, 117a/14
- baş-ı kenise** : Baş kilise - 1-
[Tr]
120a/13
- başbüğ** : Lider, şef -5- [Tr]
b. 014b/4, 040b/5, 058b/13, 059b/12, 069a/2,
- başka** : Başka, diğer
-2- [Tr]
b. 008a/9, 063b/5
- başla-** : Fiil -2- [Tr]
b. 082b/6, 100b/9
- başlık** : Başa giyilen korumalık -1-
[Tr]
b. 109a/2
- bat-** : Dibe çökmek -1- [Tr]
b. 044b/6
- bathā** : Çakıl taşlı büyük dere -1-
[Ar]
B. 103b/15
- bātil** : Boş, beyhude -2- [Ar]
b. 015b/6, 118b/1
- bāṭın** : İç -2- [Ar]
b. 004a/10, 048a/2
- bāve** : Hayvanı avcılığa alıştırma -2-
[Tr]
b.- çini 110b/9, 111b/7
- bay** : Varlıklı, zengin -2- [Tr]
b. 045a/7, 095a/9
- Bāyezid** : Özel isim -1- [Tr]
B. 045a/3
- bayındır** : Bakımlı -1- [Tr]
- B. 032b/2
- Baykara** : Özel isim -3- [Tr]
B. 045b/9, 073b/9, 081b/1
- bayrak** : Sancak -5- [Far]
b. 007a/15, 011b/8, 013a/14, 014b/2, 059a/7, 076b/2
- bāz** : Ters -2- [Far]
b. 011b/8, 079a/11
- bāzār** : Pazar, çarşı - 3- [Far]
b.- ı 064a/2, 068b/4, 112b/1
- bāzār-gāh** : Pazar yeri [Far]
022a/10
- ba'zı** : Bir takım -12- [Ar]
b. 002a/14, 002b/1, 011a/12, 013a/5, 038b/11, 057a/6, 059b/6, 062a/11, 072a/1, 077b/9, 117a/12, 117b/15
- bazū** : Kolun omuz ile dirsek arasındaki kısmı -1- [Far]
b.- yı 013b/1, 060a/10
- bāzū-bend** : Kol bağı -2- [Far]
111b/4
- be** : İle, birlikte -15- [Far]
b.- bendi 094a/2
b.- düş 111b/1
b.- güş 008a/2
b.- her 033b/3
b.- hikmeti 108b/7
b.- kırye 083b/9
b.- kef 039a/8
b.- kurdilin 077b/7
b.- küsiste 115a/15
b.- mecelle 083b/9
b.- nām 024b/10
b.- sabaḥ 040a/3
b.- taḥdīri 108b/6
b.- ta' rīf 095b/8
b.- üstühān 024a/13
- bebr** : Kediye benzer canavar -1-
[Far]
b.- i 010b/15
- becā** : Geniş, bol -1- [Tr]

- b. 101b/15
- bed'** : Başlama, başlayış -2- [Ar]
b. 003a/4, 049a/14
- bed** : Kötü -31- [Ar]
b. 009b/14, 072b/10
b.- aḥter 116a/9
b.- āyīne 061a/10
b.- āyīniñ 057a/6, 058a/6
b.- baḥt 004b/1, 064b/15
b.- būdlarından 014a/11
B.- divār 033a/3
b.- endiş 116b/6
b.- fercāmdan 027a/3
b.- fercāmı 075b/7
b.- girdārīñ 059b/9
b.- güherine 113b/11
b.- h'āh 057b/10
b.- ḥ'āh 061b/11
b.- ḥ'āhın 047b/4
b.- kār 112b/9
b.- kirdār 060b/15
b.- kirdāra 013b/8, 063b/8
b.- kişe 096a/11
b.- likā 064a/4
b.- nihād 058b/2
b.- nihādı 019a/14
b.- nihādlarından 009a/6, 010b/1
b.- re' yūñ 017a/8
b.- tırāz 065b/11
b.- tıynet 009a/7
- bedel** : Karşılık -1- [Ar]
b. 038a/4, 044a/12
- bedid** : Meşhur -2- [Far]
b. 095b/13, 098a/12
- bedidār** : Meydanda, açık -3- [Tr]
b. 017b/11, 058a/8, 108b/6
- bedihi'n-Nuḥ** : Akla gelen Nuḥ -1- [Ar]
b.- Nuḥ 075a/10
- bedihī** : Akla kendiliğinden gelen -1- [Tr]
b. 116b/5
- bedī'ī** : Güzel -1- [Tr]
b. 101a/8
- bedr** : Ayın on dördüncü gecesi -3- [Ar]
b.- i 004b/3, 104a/4, 104a/6
- bedüş** : Omuz omuza -1- [Far]
b.- ı 045b/6
- beg** : Sözü geçen kimse -32- [Tr]
b. 006b/11, 007b/11, 012b/12, 013b/11, 013b/15, 020b/15, 021a/13, 021b/1, 022b/11, 022b/12, 030a/9, 031a/2, 031a/6, 031a/7, 031a/13, 032b/9, 033a/13, 033b/1, 032b/2, 032b/3, 033a/12, 033a/15, 039b/8, 043a/10, 069a/3, 085a/14
B. 067b/12, 086a/3, 086b/1, 087b/14, 110a/11, 120a/4
- beglerbegi** : Sancak beyi -2- [Tr]
b. 004a/2, 005b/9, 020b/12, 020b/13, 021a/11, 021a/12, 025a/1, 040b/4
- behcet** : Sevinç -9- [Ar]
b. 016a/6, 016b/8, 016b/11, 025a/6, 053a/5, 070b/6, 085b/11, 086b/11
- behem** : Toplu, bir arada - 3- [Far]
b.- bestei 014b/6, 078b/13, 109b/12
- beher** : Her -1- [Far]
b. 061a/11
- behiştī** : Cennetlik -1- [Far]
B. 049b/2
- Behmen** : İran hükümdarlarından İsfendiyar'ın oğlu -1- [Far]
B. 081b/3
- Behrām** : Merih yıldız -1- [Far]
B. 069b/8
- beisü'1** -1- [Tr]
b. qarāreyle 010a/12

- beḳā** : Devamlılık -1- [Ar]
b. 110a/13
- Bekir** : Özel isim -1- [Tr]
B. 055a/6
- Bektaşlı** : Bir boy adı -1- [Tr]
B. 007b/12
- bel** : Göğüsle karın arasındaki bölge -1- [Tr]
b. 023a/2
- belā** : Gam, musibet -2- [Tr]
b.- yı 045a/11, 045b/7, 106b/1, 110b/14
- belāḡat** : Güzel söyleme -1- [Ar]
b.- dışarı 051a/1
b.- āḡāz 119b/8
- belde** : Şehir, memleket -2- [Ar]
b.- i 020b/2, 083b/1
- Belenkūh** : ? -1- [Tr]
B. 026a/2
- Belgrad** : Macaristan'da bir kent -6- [Tr]
B. 076a/3, 076a/8, 077a/6, 077b/2, 077b/7, 077b/9, 077b/15, 087b/9, 089a/3
- belī** : Evet -1- [Ar]
b. 051b/12
- belīḡā** : Fasih, düzgün söyleyen -1- [Ar]
b. 053a/8, 078a/13
- belki** : İhtimal -10- [Far]
b. 001b/5, 004a/5, 046b/7, 065b/10, 072b/13, 083b/9, 088a/5, 109b/4, 112a/11, 114a/12
- ben** : Birinci teklik zamiri -18- [Tr]
b. 045a/11, 045b/2, 045b/6, 045b/9, 048a/3, 061b/8, 081b/15, 082b/4, 094a/14, 104b/3, 104b/5, 106a/15, 107a/4, 107a/10, 111a/15, 113a/2, 115a/13, 116a/10
- benā-nīṣīn** : Osmanlı'da bir ağalık çeşidi -1- [Tr]
B.- 024b/11
- Benaluḡa** : Bir kale -10- [Tr]
B. 060b/2, 060b/9, 060b/13, 061b/10, 062b/4, 062b/7, 062b/13, 064a/6, 065a/4, 074a/4
- benām** : Parmak ucu, namlı -1- [Ar]
b. 109b/3
- benān** : Parmaklar -1- [Ar]
b.- ı 053b/15
- bend** : Bağ -5- [Far]
b.- i 025b/10, 060a/8, 062a/4, 110a/13, 114b/13, 117a/3
- bende** : Kul, köle -15- [Far]
b. 004a/1, 026a/12, 045a/14, 091b/15, 095b/5, 097b/2, 100b/2, 105b/3, 106a/5, 106b/12, 107a/6, 107a/8, 107a/15, 111b/4, 114a/8
- bende-nuvāz** : Kölesini taltif eden -4- [Far]
b.- ı 097a/14
b.- perver 091a/7
- bendegān** : Kullar, köleler -1- [Far]
b.- ı 087a/11
- bendegī** : Kölelik, kulluk -1- [Far]
b. 117b/1
- Bender** -2- [Tr]
B. 071b/2, 072a/4, 072a/13
- benş** : Tembellik, ihmal -1- [Ar]
b. 054a/11
- benüm** : Benim -16- [Tr]
b. 045b/15, 048a/2, 058b/8, 060b/11, 065b/1, 081b/7, 082a/4, 082a/15, 082b/2, 082b/5, 099b/7, 099b/9, 099b/15, 105b/6, 105b/8, 111b/7
- ber** : Götüren -32- [Far]
b. 015a/10, 085b/4

- b.- āsā 010b/15
b.- Dārā 089b/1
b.- gerdeni 111a/15
b.- hūrdar 016a/7
b.- hūrdār 070a/9
b.- kemer 079a/2
b.- minvāli 005a/8, 069a/1
b.- mu' tādı 043b/3, 087a/3
b.- murād 069a/4, 107a/10
b.- ' akis 044b/3
b.- pā 050b/4
b.- ter 003b/7
b.- taraf 060b/2, 105a/6
b.- vechi 005b/11, 010a/3,
029a/8, 073b/2, 118a/3
berā' a : Hastanın iyiye dönmesi -2-
[Tr]
b.- i 012b/2
b.- perdāz 117a/1
bera' āt : Fazilet, olgunluk -1-
[Ar]
b. 028a/1
beraber : Birlikte bulunan -1- [Far]
b. 048b/14
berāy : İçin -3- [Far]
b.- ı 096b/6, 101a/1, 114a/10
berber : Saç kesen -1- [İt]
b. 029b/12
berde : Esir, köle -1- [Far]
b. 053b/15
bereket : Bolluk -1- [Ar]
b. 052a/14
berf : Kar -1- [Far]
b. 035a/11
Bergüşād : Özel isim -1- [Tr]
B. 014a/7
Berhiyā : Özel isim -1- [Tr]
B.- kadrā 093a/1
berid : Ulak, haberci -1- [Far]
b.- i 016a/6
berine : Yüksek, ulu -1- [Tr]
b. 078a/15, 081a/4
berk : Kuvvetli, sağlam -2- [Tr]
b. 077b/2, 110b/14
berk : Şimek, yıldırım -1-
[Ar]
b.- i 014b/5
Bermeki : Bir aşiret adı -6- [Tr]
B. 004a/8, 088a/4, 090a/13,
092b/10, 099a/2, 102b/13
ber-muktezā : Lazım olanı götürmek
b.026b/11, 041a/10, 093b/7
bernā : Genç, körpe -1- [Far]
b. 093a/10
berrāk : Nurlu -1- [Ar]
b. 070a/10
berre -2- [Tr]
b. 051b/11, 053b/9
berü : Yakında -6- [Tr]
b. 002b/9, 009a/7, 016a/14,
069b/1, 084a/9, 089a/1
bes : Yeter, yetişir -1- [Far]
b. 082b/6
beste : Şarkının makam ve ahengi -3-
[Far]
b.- i 021a/6, 024a/15, 083b/3
beş : Dörtten sonra gelen sayı
-36- [Tr]
b. 005b/10, 006a/15, 008a/6,
011a/3, 011b/9, 013a/14, 016a/3, 024a/7,
029b/8, 029b/13, 033a/1, 033b/9,
034a/7, 039b/13, 040b/5, 040b/15,
049a/14, 050a/4, 055a/7, 055b/2,
055b/11, 056b/8, 056b/10, 059a/7,
060a/1, 066b/3, 066b/9, 068a/6,
068b/10, 070b/4, 073a/3, 077a/4,
113b/8, 114a/3
beşāret : İyi haber alma -1- [Ar]
b. 041a/6
beşer : Her defasında beş -13-
[Tr]
b. 034a/4, 034a/7, 034a/12,
034b/6, 034b/8, 034b/10, 034b/12,
034b/13, 034b/15, 035a/1, 035a/8,

- 035a/13, 035a/15
beşer : İnsan -1- [Ar]
 b. 098b/12
beşere : İnsan -1-[Ar]
 b. 012a/3
beşeriyet : İnsanlık -1- [Ar]
 b. 027b/13
Beşiktaş : Özel isim -2- [Tr]
 B. 015a/3, 053b/6
beşinci : Beşinci sırada -6- [Tr]
 b. 004b/2, 024a/7, 042a/6, 042b/10, 049b/3, 085b/10
bevṵāb : Kapıda bekleyen muhafız -2- [Ar]
 b.- ı 034b/11, 035a/15
bevṵābin : Kapıcılar -3- [Ar]
 b. 012a/11, 042b/3, 087b/6
bey : Zengin -1- [Tr]
 b. 025a/9
bey^ç : Satma -1- [Ar]
 b. 090b/5
beyābān : Çöl -1- [Far]
 b. 109b/12
beyān : 1.Anlatma 2.Bildirme -10- [Ar]
 b. 002b/8, 019a/9, 029a/11, 038a/8, 053a/5, 054b/10, 060b/14, 069a/14, 070b/10, 075b/3, 116a/14
beyāz : Ak -2- [Tr]
 b. 040a/5, 082a/12
beyhūde : Boş yere -2- [Far]
 b. 103b/4, 119a/6
beyit : İki dizeden oluşan şiir parçası -1- [Ar]
 b. 115a/11
beyn : Ara -6- [Ar]
 b. 004b/3, 004b/9, 007b/6, 038a/10, 038a/11, 071a/13,
beynāhūmā : İki arasında -1- [Ar]
 b. 019a/7
beyne'l_fuzalā : Faziletliiler arasında -1- [Ar]
 b. memdūh 002a/15
beyne's- sūtūr : İki örtü arasında -1- [Ar]
 b.- 082a/12
beyn : Ara -5- [Tr]
 b. 009a/12, 058a/1, 059a/2, 114b/2, 117b/15
beyt : İki dizeden oluşan şiir parçası -23- [Tr]
 b. 009b/10, 011b/1, 018b/5, 040a/9, 040b/8, 042b/5, 050b/1, 053a/2, 084b/1, 089a/7, 090b/9, 092a/12, 104a/10, 108b/2, 113b/2, 113b/14, 114a/7, 114a/14, 114b/13, 115a/5, 115a/11, 116b/8, 117a/2
bezir : Tane -1- [Ar]
 b. 047b/2
bezl : Saçma -7- [Tr]
 b.- i 017a/10, 037b/8, 040a/8, 071b/14, 072b/14, 084a/2, 092b/10
bezm : Meclis. -3- [Tr]
 b.- gāh 078b/13
 b.- i 023a/4, 094b/3
bırak : Terketmek -4- [Tr]
 b. 0018b/7, 055a/5, 064a/14, 76a/6
bi - -9- [Tr]
 b. 110a/5
 b.- dād 046b/5
 b.- ecmaihim 052b/15
 b.- fażlihi 028b/8
 b.- ḥamdillāh 096b/2
 b.- ḳavl 055a/9
 b.- ḳazāillah 073a/9
 b.- tamāmihu 047a/1
bi - : Allahın yardımı -3- [Ar]
 b.- ^çavnı Hūdā 015b/8, 016a/3, 099a/8
bi-^çaynihi : Aynıyla, tıpkı -2-

- [Ar]
 ˆ a. 027a/13, 110a/6
 b.- bedel 019a/3, 050b/6, 051b/4
 b.- bendmiyānı 068a/5
 b.- cezīli 038a/13
 b.- çāre 115b/1
 b.- çūn 104a/2
 b.- çūnı 097a/12
 b.- çūnuñ 096a/10
 b.- çün 066a/13
 b.- dād 102b/4
 b.- dār 113b/13
 b.- dest 023b/10
 b.- devāyı 045a/9
 b.- devletleri 023a/9
 b.- dīn 024a/11, 073a/8, 074a/3
 b.- dirīġ 012b/8
 b.- enbāze 063a/13
 b.- fūrūġı 116a/9
 b.- gāh 014a/9
 b.- ġāyeleri 011a/11
 b.- ġış 101a/13
 b.- girān 041a/9
 b.- girānāsā 097a/2
 b.- hemtā 047b/1, 090b/14,
 095a/9
 b.- hisāb 018a/7, 061b/8
 b.- huzūr 060b/3, 115a/14
 b.- iḥsā 107a/8
 b.- iḥtiyār 044b/7
 b.- imān 038b/7, 061a/11
 b.- imānların 063b/13
 b.- imānuñ 012b/10
 b.- inḳizā 023b/2, 027a/15
 b.- intihā 027a/14
 b.- iˆtibārlik 100b/5
 b.- iṣtibāh 118b/6
 b.- jeñg 093b/11
 b.- ḳadirihiʾlmeliküʾl 065b/12
 b.- ḳahu 028b/7
 b.- kār 081b/5
 b.- ḳazāillah 072b/15
 b.- kevkebānei 089b/15
 b.- ḳudretillāhi 110a/4
 b.- mānend 091b/7
 b.- maˆnā 107b/9
 b.- meāl 017b/10
 b.- miṣl 094a/14
 b.- misli 009a/1
 b.- muāˆdil 098a/2
 b.- naẓīr 010a/13, 010b/5,
 047a/15, 077a/1
 b.- nefsihi 073a/12
 b.- neṣri 037a/9
 b.- nevāyı 044b/15, 045b/8
 b.- niyāz 095b/6
 b.- ˆadıldür 053b/13
 b.- ˆitibār 036b/8
 b.- pāyān 018b/5
 b.- pervā 047a/15
 b.- riyā 048a/5, 116a/5
 b.- ser 022b/5
 b.- ṣiḥḥate 038a/10
 b.- sūtün 025a/14
 B.- sūtün 025a/12
 b.- ũek 075a/7, 089a/1
 b.- ũumār 018a/5, 056b/9
 b.- ũuˆūr 119b/15
 b.- ũubhe 093a/14
 b.- tāb 024a/11
 b.- tamāmihi 050a/7, 051a/6
 b.- taẓyīḳ 061a/8
bī : Olumsuzluk edatı -4- [Tr]
 b. 023a/6, 039a/10, 074a/1,
 111a/7
bī- ˆadīl : Benzersiz -1- [Far]
 b.- 050b/10
biʾd-defaˆāt : Birkaç kere -2- [Ar]
 b.- 014a/15
 b.- defˆat 071a/6
biʾl : Dolayı -47- [Ar]
 b.- aḥire 022a/14
 b.- benān 005b/3, 012a/11,
 041b/13

- b.- bidāhe 100a/1
b.- fesād 006a/8
b.- fi' il 028b/2, 085a/6
b.- ḥilāfū'l 038a/11
b.- ikrām 086b/10
b.- iḳtīzā 023b/12
b.- imāmī'şşānī 037a/9
b.- i' tibār 037b/11
b.- ittifāḳ 009a/15, 084b/11
b.- ittifāḳi'lārā 019b/6, 058b/10
b.- ḳurāvī 101a/12
b.- külliye 037a/13, 060b/13
b.- lāh 118b/1
b.- lisān 118a/12
b.- mekān 058a/2
b.- meşel 058a/7
b.- muvācehe 119a/12
b.- mükerreremātī 036b/15
b.- vaḳf 036a/14
b.- vikelā 036b/11
bi'l-cümle : Hep , bütün -19-
[Ar]
b. 011b/10, 040b/9, 043a/2,
049b/8, 060b/6, 062a/7, 063a/3, 063a/7,
063a/11, 066b/10, 067a/10, 068a/11,
070a/8, 071b/10, 083a/6, 083b/10,
085b/8, 087a/10, 088a/5, 113a/4
biçāre : Zavallı, çaresiz -1-
[Ar]
b. 065a/1
bidād : Bedel verme -1- [Ar]
b. 114b/15
bidār : Uyanık, uykusuz -2-
[Far]
b. 115a/8, 115a/11
biğāye : Sonsuz -1- [Far]
b. 001b/6
biḥamdillāh : Allah'a şükür olsun -1-
[Ar]
b. 008b/12, 059b/4
biḥār : Denizler -1- [Ar]
b.- i 027b/15
bihbūd : Sağlam -2- [Far]
b. 047b/13, 115a/4
bihterīn : En iyi -1- [Far]
b. 051b/5
bikr : Dokunulmamış -3- [Ar]
b.- i 109a/15, 113b/4, 114a/4
bilā : Olumsuzluk edatı -7-
[Ar]
b. 007a/6, 015b/7, 026a/9,
059a/12, 083b/11, 106a/13, 113b/4
bilād : Şehirler , kasabalar -4-
[Ar]
b. 005b/14, 006a/9, 075b/4,
105a/3, 109a/9
bildürmek : Anlatmak -1-
[Tr]
b. 111b/3
bile : Beraber, birlikte -1-
[Tr]
b. 120a/5
bilinça : ?-1- [Tr]
b. 077b/8
billāh : : Marifet Allah'a vasıl olan -3-
[Ar]
b. 038b/5, 045a/3, 045b/7,
052b/2, 060b/5, 060b/9, 100b/6
bilmek : Anlamak -16- [Tr]
b. 017a/15, 045b/15, 047a/12,
054a/1, 067a/4, 081a/1, 082b/5, 082b/8,
101a/15, 103b/12, 110b/13, 113a/15,
114a/7, 115a/10, 115b/3, 119a/10
bīm : Korku -3- [Far]
b.- i 025a/12, 044b/7, 067a/3
bīmār : Hasta -2- [Far]
b. 079a/4, 080b/5
bin- : Hayvanın üstüne çıkmak -6-
[Tr]
b. 002b/3, 002b/14, 006a/15,
021b/12, 047a/7, 064b/4
biñ : On kere yüz -47- [Tr]
b. 016a/3, 019b/13, 023a/13,
026a/11, 045a/8, 056b/7, 071a/3, b.

003a/3, 006a/14, 008b/1, 009b/1, 010a/3,
011a/3, 011a/4, 012a/9, 013a/3, 013a/4,
013a/9, 014b/2, 020a/4, 024b/13, 025a/2,
025b/2, 026b/15, 039a/7, 040b/5,
044b/14, 045a/12, 055a/10, 055b/11,
056a/10, 056b/6, 056b/8, 061a/8,
065a/15, 066b/2, 066b/3, 068a/6,
068b/11, 070b/4, 071a/12, 072a/7,
072b/4, 075a/15, 076a/7, 083a/2, 108b/9,
109a/6, 117a/4

bi'n-nirān : Gizli olarak -1- [Far]

b.- larından 120a/14

binā : Yapı -14- [Ar]

b. 027a/13, 029a/15, 029b/2,
029b/3, 050b/4, 050b/6, 051b/3, 051b/1,
052a/3, 052a/8, 051b/2, 052b/10,
053b/10, 061a/4, 093a/8

bināen : -den dolayı -6- [Ar]

b. 028b/2, 036b/10, 037b/12,
038a/2, 039b/6, 067a/6

binā-berin : Bundan dolayı -1-
[Far]

b.- 114b/8

biñbaşı : Yüzbaşından sonra gelen rütbe
-2- [Tr]

B. 021a/14, 026a/10

bī-nihāye : Sonsuz -1- [Far]

b. 066b/3

bīniş : Görüş, görme -1- [Far]

b. 028a/7

bint : Kız -3- [Ar]

b.- i 110a/13, 113a/13, 117a/5

binü's-Sultān : Sultanın oğlu -2-
[Ar]

b.- 041a/15, 052b/6, 091a/3

bī-pāyān : Sonsuz, tükenmez-1-
[Far]

şükr b. 001b/2

bir : Sayı -325- [Tr]

b. 002b/5, 002b/8, 002b/10,
003b/4, 004b/1, 004b/4, 004b/12,
004b/15, 007a/8, 007a/14, 007b/14,

008a/3, 008b/12, 009a/13, 009b/2,
010a/2, 010a/7, 010a/9, 010a/11, 010b/5,
011a/8, 012b/11, 012b/12, 013a/2,
013a/9, 013b/2, 013b/11, 013b/14,
014a/2, 015a/6, 015b/10, 016b/8,
016b/9, 017b/8, 017b/12, 018b/13,
018b/15, 019a/3, 019a/4, 019a/8,
020a/12, 020a/13, 020a/15, 020b/2,
020b/3, 021a/1, 021a/3, 021a/10, 022a/2,
022a/9, 022a/10, 022a/15, 023a/8,
023b/9, 024b/2, 024b/12, 027a/10,
027a/11, 027a/12, 029b/1, 029b/5,
029b/8, 029b/10, 029b/11, 029b/12,
029b/13, 029b/14, 029b/15, 030a/2,
030a/7, 030a/8, 030a/10, 030a/12,
030a/13, 030a/14, 030a/15, 030b/6,
030b/8, 030b/11, 030b/12, 030b/13,
030b/15, 031a/3, 031a/4, 031a/6, 031a/8,
031a/9, 031a/11, 031a/13, 031a/15,
031b/2, 032a/7, 032a/9, 032a/12,
032a/14, 032a/15, 032b/15, 034a/3,
034a/4, 034a/6, 034a/8, 034b/1, 034b/5,
034b/11, 034b/12, 034b/13, 035a/3,
035a/4, 035a/8, 035b/3, 035b/9,
035b/14, 035b/15, 038a/3, 038b/2,
038b/11, 039b/12, 040a/5, 040a/12,
040a/13, 040b/6, 040b/13, 041a/1,
041b/9, 041b/11, 043a/7, 044a/1,
044b/9, 044b/10, 045a/1, 045b/3,
046a/13, 046a/14, 046a/15, 046b/4,
046b/6, 046b/8, 047b/12, 047b/13,
048a/13, 048a/14, 048b/7, 050b/11,
052a/14, 053b/2, 053b/6, 053b/9,
054a/9, 054a/15, 055a/1, 055a/2, 055a/3,
055a/10, 056a/13, 056a/15, 056b/6,
056b/7, 056b/8, 057a/9, 058a/1, 058a/2,
059a/9, 059b/13, 061b/5, 062a/12,
062a/14, 062b/11, 063a/14, 063b/4,
063b/13, 063b/15, 064a/5, 064a/8,
064b/5, 064b/12, 064b/14, 064b/15,
065a/2, 065a/14, 065b/13, 066a/14,
067b/10, 068b/9, 070a/14, 070b/10,

070b/11, 071a/12, 072a/15, 072b/4,
 072b/11, 072b/14, 073a/6, 073a/9,
 073a/10, 073b/8, 073b/11, 073b/12,
 073b/14, 073b/15, 074a/10, 075a/8,
 075a/11, 076b/6, 076b/13, 077a/1,
 077a/2, 077a/6, 077b/6, 077b/7,
 077b/11, 080a/6, 081a/13, 081b/6,
 081b/13, 082a/2, 083a/7, 083a/9,
 083a/14, 085b/6, 086a/3, 088b/13,
 089a/4, 089b/7, 089b/9, 090b/9,
 090b/14, 091a/6, 091b/5, 091b/7,
 091b/8, 091b/15, 092a/8, 092b/1,
 093b/2, 093b/5, 093b/10, 094a/13,
 094a/14, 094b/5, 094b/6, 094b/10,
 095a/14, 095b/5, 095b/12, 096a/3,
 096a/9, 096a/11, 096b/4, 096b/5,
 096b/14, 097a/5, 098a/13, 098a/14,
 099a/4, 099a/13, 099b/14, 099b/15,
 100a/9, 101b/6, 101b/13, 103a/15,
 103b/2, 104a/10, 106a/7, 106b/12,
 106b/15, 107a/1, 107a/12, 107a/15,
 107b/4, 109a/13, 109a/15, 109b/12,
 110a/1, 110a/3, 110a/5, 110a/12, 111b/9,
 111b/10, 111b/12, 112a/9, 112a/14,
 113a/2, 113a/3, 113a/13, 113b/2,
 113b/10, 113b/14, 114a/8, 114a/11,
 115a/5, 115a/12, 115b/15, 116a/9,
 116b/5, 116b/9, 116b/11, 117a/15,
 117b/2, 117b/9, 117b/10, 118a/5,
 118a/11, 119a/7, 119a/11, 120a/10,
 120a/14

B. 039a/7, 040b/8, 044b/14,
 045a/5, 045b/1

b. çerāğ 107a/4

bi'r : Kuyu -1- [Ar]

b. 015a/14

birāder : Erkek kardeş -2-

[Far]

b.- zādelerinden 041a/14

b.- zādeñ 070b/4, 110b/11,
 115a/7, 120a/4

birāz : Azıcık -4- [Tr]

b. 079a/4, 098b/10, 105b/4,
 107a/7

birbiri : Sıra sıra -1- [Tr]

b. 007b/8, 023b/13, 040a/10,
 040a/11, 061b/4, 076b/12

birden : Hemencecik -1- [Tr]

b. 096a/13

birer : Tekli olarak -5- [Tr]

b. 041b/14, 076a/15, 078a/4,
 107a/6, 111a/9

bī-reyb : Şüphesiz -5- [Far]

b. 093b/15, 107a/10, 112b/15,
 117b/13, 118a/6

bir : Bir kimse -31- [Tr]

b. 013b/12, 027b/13, 034b/9,
 034a/12, 034b/4, 035a/13, 036b/3,
 044b/9, 045a/8, 045b/4, 050a/10,
 050b/12, 064b/13, 065b/1, 078b/9,
 079a/13, 081a/15, 081a/14, 081b/1,
 082a/14, 081b/4, 082a/14, 094a/5,
 104a/6, 105b/13, 106a/12, 109a/10,
 111a/9, 114b/10, 115b/15, 120a/11

B. 078b/9

birinci : İlk, önce -2- [Tr]

b. 052b/4, 078a/9

birle : Beraber -34- [Tr]

b. 002b/8, 004a/1, 007a/14,
 020b/11, 023b/6, 024b/2, 025a/7,
 026a/4, 028a/9, 037b/1, 039b/2, 041a/7,
 049a/10, 056a/12, 058b/15, 062a/3,
 063a/14, 063b/8, 063b/12, 064a/9,
 064a/12, 064b/8, 066b/14, 070a/1,
 070a/14, 070b/3, 070b/6, 071a/7,
 071b/12, 075a/13, 083a/7, 112b/12,
 114b/3, 117b/1

birlik : Birleşme, ictima -2-

[Tr]

b. 060a/13, 070a/13

bīrūn : Dışarı, hariç -1- [Far]

b.- ı 005b/12, 008a/11, 008b/8,
 023a/14, 112a/4, 118a/15

bisāt : Kilim -1- [Ar]

- b.- 1048a/14, 091a/14
bismillahi'r-raḥim : İşe başlarken
 Allah'ın adını anan söz -2-
 [Ar]
 b. 001b/1, 027a/14
- bi's-sa'ādet** : Mutlulukla -1-
 [Ar]
 b. 085b/1
- Bi-sütūn** : Ferhadın deldiği dağ -1-
 [Far]
 B. 019b/7
- bisyār** : Çok -2- [Far]
 b. 018a/5, 083b/10
- bişe** : Orman, meşelik -1-
 [Far]
 b.- zārı 116b/8
- bi't-tamām** : Tamamlandığında -1-
 [Ar]
 b.- 036a/3
- bi't-tevfik** : Allah'ın yardımıyla -1-
 [Ar]
 b. 026b/2
- biz** : 1.şahıs çokluk zamiri -11-
 [Tr]
 b. 004b/13, 005a/5, 044b/8,
 061a/14, 065a/14, 067a/5, 073b/10,
 093b/4, 116a/5, 116a/6, 118b/2
- bi-zār** : Rahatsız -1- [Far]
 b. 112a/12
- bi-zevāl** : Sonu olmayan -2-
 [Far]
 b. 001b/2, 047b/12
- bi'z-zarūri** : Zorunlu olarak -3-
 [Ar]
 b.- 020b/7, 049b/15, 113a/10
- bi'z-zat** : Kendi -5- [Ar]
 b. 024a/7, 061b/8, 071b/12,
 119a/10, 068a/1
- boğaz** : Gırtlığın yukarısı -3-
 [Tr]
 b. 007a/11, 008a/1, 039b/10
- Bosna** : Bir şehir -26- [Tr]
- b. 088b/14
 B. 056a/11, 056a/14, 056b/2,
 056b/8, 056b/14, 057a/3, 059a/14,
 060b/4, 063a/2, 068b/5, 068b/7, 069a/2,
 069b/10, 070a/1, 070a/11, 074a/3,
 074b/9, 075b/1, 075b/6, 076b/2, 076b/3,
 078a/9, 080a/5, 080a/6, 088b/15, 109a/7,
 110a/10, 116b/13, 117a/14, 120a/9
- Bosnalı** : Bosna şehrinden kimse -1-
 [Tr]
 B. 072b/4
- bostancıbaşı** : Şehrin zabıta işlerine
 bakan askeri reisi -2- [Tr]
 b. 042a/11, 056a/1
- boya** : Renk vermek -4- [Tr]
 b.- hāne 030b/11
 b.- hāne 030b/8, 030b/13, 031a/6
- bozmak** : Yılmak, tahrip etmek -2-
 [Tr]
 b. 039a/14, 067a/11
- Bozoklu** : Bozok aşiretine mensub -1-
 [Tr]
 B. 068b/12
- bölükbaşı** : Ağa komutanının başı -1-
 [Tr]
 b. 007a/15, 022b/9
- böyle** : Bu türlü -23- [Tr]
 b. 010b/5, 016b/3, 017b/12,
 020a/13, 039a/12, 045b/3, 046b/1,
 047b/12, 048a/4, 050b/12, 051b/2,
 055a/11, 064a/7, 066a/14, 073b/13,
 074a/2, 075a/11, 080a/6, 098b/11,
 102a/5, 102a/9, 102a/11, 109b/3, 112a/5,
 112b/7
- bu** : İşaret sıfatı -220- [Tr]
 b. 002b/3, 003b/1, 004b/11,
 004b/12, 005a/2, 005a/10, 006a/10,
 006b/1, 006b/3, 006b/10, 006b/12,
 007a/6, 007a/9, 007b/9, 008b/10,
 009a/1, 009a/5, 009b/8, 009b/10,
 009b/15, 010a/7, 010a/8, 010b/1,
 010b/2, 011b/12, 011b/15, 013b/13,

015a/1, 015a/7, 015a/9, 015b/6, 016a/6,
 016a/8, 016b/1, 016b/2, 016b/3,
 016b/11, 017a/12, 017b/9, 024a/5,
 025b/5, 027b/2, 028b/1, 028b/12,
 029a/11, 039a/3, 040b/12, 041a/2,
 044a/4, 044a/5, 044a/6, 045b/4, 046a/10,
 046a/13, 046a/14, 046a/15, 046b/2,
 046b/12, 046b/13, 046b/15, 047b/15,
 047b/2, 047b/14, 048a/2, 048a/7, 048a/9,
 049a/11, 049b/1, 049b/15, 050a/1,
 050a/10, 050a/12, 050a/13, 050a/15,
 050b/3, 050b/11, 050b/14, 051a/11,
 054b/14, 051b/4, 051b/11,
 051b/12, 052a/3, 052a/9, 054a/1, 054a/5,
 054b/3, 054b/4, 054b/6, 055a/4,
 055b/10, 056a/15, 057b/13, 058b/9,
 060b/12, 061b/1, 061b/3, 061b/6,
 062a/5, 062a/15, 062b/13, 063b/1,
 064a/1, 064a/6, 064b/13, 065a/4,
 065a/9, 065a/12, 065b/3, 065b/9, 067a/6,
 067b/4, 068b/12, 069a/13, 069b/14,
 070b/9, 070b/11, 071b/8, 073a/10,
 073a/14, 074a/1, 074a/2, 074b/11,
 074b/15, 075b/5, 075b/15, 077a/8,
 078a/10, 079a/14, 079b/1, 079b/2,
 080a/14, 080b/1, 081a/12, 081b/4,
 081b/6, 081b/7, 081b/11, 081b/12,
 081b/14, 082a/2, 082a/3, 082a/4, 082b/5,
 083b/14, 084b/1, 087b/15, 088a/2,
 088b/1, 089a/4, 089a/10, 090b/13,
 091a/1, 092a/5, 092a/13, 094a/7, 094b/7,
 094b/12, 094b/15, 095a/1, 096a/2,
 096a/11, 096a/12, 098b/11, 098b/13,
 099a/6, 099a/13, 099b/4, 100a/6,
 100a/14, 100b/1, 100b/2, 100b/7,
 100b/9, 102a/5, 105a/4, 106a/1, 106a/14,
 106b/15, 108b/8, 109a/12, 109b/8,
 110a/2, 111a/10, 111a/14, 111b/3,
 111b/4, 111b/5, 111b/9, 112a/2, 112a/3,
 112b/7, 113a/12, 113b/2, 113b/5,
 114a/14, 115a/11, 115b/8, 116a/13,
 116a/15, 116a/16, 116b/2, 116b/11,

117a/1, 117a/4, 117b/12, 118a/2, 118a/3,
 118a/4, 118a/7, 118a/11, 118b/10

B. 009a/2, 009a/3, 044a/3

b. iḥyāeyle 054a/2

bū : Koku -1- [Far]

b. 097b/6

buçuk : Tamın yarısı -1- [Tr]

b. 021a/3, 023b/2, 040a/12,
 059b/13, 062b/11

bu' d : Uzaklık -3- [Ar]

b.- ı 025b/13, 071b/1, 086a/3

Buḥārā : Bir şehir -1- [Tr]

B. 093b/1

Buḫīn : Bir kale -1- [Tr]

B. 065b/3

buḫā' : Ülke, memleket -1-
 [Ar]

b. 057a/1

buḫālemun : Renk değiştirebilen
 sürüngen bir hayvan -1- [Tr]

b. 009b/13

Buḫūl : Ünvan -1- [Ar]

B. 031b/6

Bulak : Bir nahiye adı -2- [Tr]

B. 021a/12, 025b/1

bulmak : İstenen şeye ulaşmak -51-
 [Tr]

b. 006a/10, 011a/6, 011b/7,
 013a/13, 015a/9, 016a/9, 017a/11,
 019b/9, 020a/2, 041b/4, 042b/1 044a/3,
 044a/11, 044b/10, 044b/11, 046a/12,
 047a/14, 049a/3, 054b/5, 057a/9,
 058a/10, 058a/13, 061a/9, 062b/9,
 067a/10, 071a/9, 071b/10, 073a/2,
 073b/3, 075b/2, 076a/2, 082a/2, 083a/6,
 084a/13, 086a/15, 087b/8, 088b/6,
 092a/1, 094b/12, 101b/12, 105a/2,
 105a/8, 105a/12, 109a/10, 111a/6,
 111a/9, 113b/2, 115b/1, 115a/5, 119a/5,
 120a/12.

buluḫ : Atmosferdeki su damlacıkları ve
 buz parçalarının hareketi ile oluşan

- nemli kütle -1- [Tr]
b. 110a/1
- büm** : 1.Baykuş -1- [Ar]
b. 116b/4
- bunca** : Birçok -1- [Tr]
b. 098b/5
- burc** : Kale, hisar -2- [Ar]
b.- ı 047a/7, 102b/3
- burha** : Dişi deve -1- [Ar]
b. 080a/3
- burüc** : Burçlar -1- [Tr]
b. 020a/6
- bürudet** : Soğuk olmak -1- [Ar]
b. 117b/15
- büs** : Öpme, öpücük -4- [Far]
b.- ı 043b/3, 045b/1, 096b/3, 100b/2
- büse-çîn** : Öpücük alan -1- [Far]
b.- i 112a/14
- büstân** : Bahçe -1- [Far]
b.- ı 110b/8
- buyrulmak** : Emir edilmek -35- [Tr]
b. 007b/1, 008a/12, 008a/14, 010b/10, 011a/4, 012a/13, 018b/14, 019a/4, 019a/6, 037a/6, 039b/1, 043a/10, 048a/11, 048b/3, 049a/15, 050b/8, 052a/15, 052b/3, 052b/11, 056a/3, 056a/5, 056a/10, 057b/4, 059a/10, 060a/14, 062a/6, 068a/6, 069b/9, 083a/14, 085b/2, 086b/6, 087b/8, 109b/9, 118a/1, 118b/14
- buyurmak** : Emretmek -124- [Tr]
b. 003b/11, 003b/15, 004a/2, 004b/6, 004b/14, 005a/6, 005a/9, 005a/15, 005b/5, 005b/14, 006a/2, 007a/2, 007a/5, 007a/7, 007b/10, 007b/15, 008a/6, 010a/15, 010b/13, 011a/1, 011a/15, 011b/11, 012a/1, 012a/9, 014b/4, 015a/3, 015a/6, 017a/11, 017b/15, 018a/8, 018b/8, 018b/12, 019a/12, 019b/4, 025a/7, 025b/4, 027a/13, 028b/10, 029a/1, 035b/8, 035b/10, 037b/9, 038b/15, 039b/3, 040a/9, 041a/9, 041a/10, 041b/1, 041b/12, 043a/6, 043a/8, 043a/15, 043b/6, 043b/12, 043b/14, 046a/11, 048a/15, 048b/3, 048b/11, 049a/1, 049b/5, 051a/6, 052b/10, 052b/13, 053a/1, 053a/8, 053b/7, 053b/12, 054b/1, 054b/13, 055b/15, 057a/11, 057b/2, 057b/4, 057b/12, 057b/15, 058a/4, 058b/8, 058b/12, 058b/14, 059b/3, 059b/12, 060a/10, 060a/13, 060b/13, 061b/10, 062a/3, 064b/12, 067a/12, 067a/15, 068a/9, 068a/15, 069a/13, 071b/15, 073a/13, 073b/9, 074a/2, 074a/10, 074a/11, 074a/15, 074b/6, 075b/5, 075b/10, 076b/10, 076b/15, 077a/4, 077a/11, 078a/9, 083a/4, 083a/12, 083b/12, 083b/15, 084a/2, 084b/6, 087a/9, 087a/15, 087b/10, 108a/14, 109a/8, 109b/3, 111b/6, 115b/9, 117b/5, 117b/6, 118a/10, 120a/15
- buz** : Donmuş su -1- [Tr]
b. 083b/4
- buz-hâne** : Buz üretilen yer -1- [Tr]
b.- 029b/6
- büdelā** : Budala, sersem -1- [Ar]
b. 055b/9
- bülbül** : Güzel öten kuş -2- [Ar]
b. 107b/13, 111a/3
- bülegā** : Düzgün bir şekilde halini anlatanlar -3- [Ar]
b. 055a/15, 078a/12, 105b/9
- bülend** : Yüksek, yüce -3- [Far]
b. 044b/6, 049b/15, 098a/2
- bülend-ahter** : Yıldızı yüksek -1- [Far]

- b.- 112a/8
bülüg : Erginlik -1- [Ar]
 b. 005a/15
bünyād : Esas, temel -7- [Far]
 b. 021b/11, 027a/10, 043a/13, 046a/13, 049a/12, 050b/7, 053b/2, 089a/3, 120a/11
bünyān : Yapı, bina -2- [Ar]
 b. 024a/12, 036b/5
bünyānū'd- devlet : Devlet yapısı -1- [Ar]
 b.- 015a/15
bürhān : Delil, ispat -3- [Ar]
 b. 036b/2, 057b/6, 098a/3
bürüz : Ortaya çıkma -1- [Ar]
 b. 018a/14
bürüz olmak : Ortaya çıkmak -1- [Ar]
 nezdiki b. 004b/1
bütün : Eksiksiz, tam -4- [Tr]
 b. 018b/7, 045a/8, 084a/7, 104b/14
büyüt : Beyitler -1- [Ar]
 b. 026a/7
- C**
cā : Yer, mekan -1- [Far]
 093a/15
cā-be-cā : Yer yer -1- [Far]
 C. 021b/13
cābī : Vakıfların gelirlerini toplayan kimse -1- [Ar]
 c. 036a/2
cadde : Büyük yol -3- [Ar]
 c.- i 051b/8, 062a/4, 062b/1
cādū : Büyücü, cadı -1- [Far]
 c. 110a/8
cādū-vāne : Büyücülere yakışacak surette -1- [Far]
 c. 117a/3
Ca' fer : Özel isim -7- [Ar]
 C. 032a/10, 032b/8, 032b/11, 033a/13 090a/14, 093a/5, 110a/11
cāh : İtibar, makam -7- [Ar]
 c. 010a/14, 084b/8, 092a/14, 095b/1, 095b/2, 097a/15, 103a/13
cahīm : Cehennem -1- [Ar]
 c. 063b/13
cā'ize : Armağan, bahşiş -1- [Ar]
 c. 035b/7
cām : Bardak, kadeh -1- [Far]
 c.- ı 053b/8
cāme : Elbise -4- [Far]
 c. 007a/13, 023a/8, 078b/15, 113b/3
cāmi' : İçinde namaz kılınan ibadet yeri -21- [Ar]
 c.- i 027a/10, 027a/11, 031a/2, 031a/3, 034a/2, 034b/11, 035a/11, 049a/13, 049b/4, 050a/3, 050b/6, 050a/4, 050a/6, 050a/10, 050b/3, 051a/9, 051b/2, 051b/3, 051b/5, 051b/12, 052a/6, 050b/6, 053b/2
cāmi' ü'n-nūr : Nurlu cami -11- [Ar]
 c.- 049b/10, 050a/5, 050a/14, 050a/15, 051a/5, 051a/6, 051b/15, 052a/11, 052b/9, 052b/15, 053b/1
cāmi' an-şer' āi' : Topluluk kuralları -1- [Ar]
 c. 036a/8
cān : İnsan ve hayvanın hayat belirtisi, ruh -31- [Far]
 C. 010a/5, 010a/11, 011a/10, 022b/6, 022b/7, 030b/14, 031a/2, 052b/10, 053a/8, 061b/2, 063b/13, 065b/6, 067a/3, 088b/8, 090a/7, 090b/6, 096a/8, 096a/14, 097b/13, 098a/9, 099b/10, 100a/3, 104b/3, 109a/10, 110b/4, 111a/3, 111b/3, 111b/12, 112a/12, 115a/13, 115b/15
cān-baḥş : Cana can katan -1-

- [Far]
c.- 091a/12
- cān-bāzī** : Atı eğitmede usta, binici 2. At alıp satmakta olan kişi -2- [Far]
c. 022a/11, 045a/4
- cān-fezā** : Canını ferahlandıran -1- [Far]
c. 053b/7
- cān-güdāz** : Acıma duygusu uyandıran -2- [Far]
117a/2, 117a/11
- cān-sipārān** : Canını feda eden -1- [Far]
021a/8
- cānib** : Yön, taraf -56- [Ar]
c.- i 007a/11, 009b/5, 009b/10, 011a/13, 011b/10, 012b/5, 015b/2, 017b/15, 019a/5, 019b/3, 025b/3, 026b/2, 028a/13, 028b/11, 036a/15, 037a/3, 039b/5, 039b/15, 041a/9, 041b/4, 042a/15, 043a/9, 056b/14, 058b/4, 059a/1, 060b/7, 061a/5, 062a/12, 062b/3, 062b/6, 062b/10, 063a/6, 064b/15, 066a/4, 066b/8, 069b/7, 071b/4, 072a/8, 073b/6, 074b/1, 075b/1, 075b/13, 078a/9, 085b/1, 086a/10, 086a/13, 086b/4, 087a/1, 094a/15, 096a/1, 119a/11, 120a/5
- cā-niṣīn** : Birinin yerine oturan -1- [Far]
c.- 108b/14
- cārī** : Akan, akıcı -4- [Far]
c. 026b/1, 035a/1, 038a/11, 044b/14
- cāriye** : Hizmetçi kız -1- [Ar]
c. 052a/8
- cārūb-keṣ** : Süpürücü -1- [Far]
c.- 034b/14
- casūs** : Gizli haberleri öğrenerek haber veren, hafiye -2- [Ar]
c. 071a/1, 071b/4
- cāvid** : Sonrasız, ebedi -1- [Far]
c.- i 023a/2
- cāvidān** : Sonrasız olanlar, ebediler -1-
- [Far]
c. 109a/10
- cāviz** : -1- [Tr]
c.- işneyn 111a/4
- cāy** : Yer -3- [Far]
c.- ı 043a/6, 043b/9, 069b/5
- cāy-gāh** : Yer tutan -1- [Far]
c.- ı 002b/9, 048b/15, 112a/4
- ce‘ālnaduūr** -1- [Tr]
c. 091a/10
- cebeci** : Yeniçeri ocağına bağlı bir sınıf asker -2- [Far]
c. 021b/3, 022b/13
- cebeciyān** : Cebeciler -1- [Far]
c. 043b/8
- cebe-hāne** : Harb malzemesinin bulunduğu yer -1- [Far]
c.- 020a/9
- ceb-hāne** : Top, tüfek mermisi -2- [Ar]
c.- 056b/5, 073a/1
- cebhe** : Savaş bölgesi -1- [Ar]
c. 106b/14
- cebīn** : Korkak, yüreksiz -4- [Ar]
c.- i 012a/3, 063b/6, 091b/13, 118a/14
- cebr** : Zorlama -2- [Ar]
c. 025b/13, 064b/11
- cebren** : Zorla -2- [Ar]
c. 020a/1, 116b/3
- cedd** : Dede, büyükbaba -1- [Ar]
c.- i 003b/2
- cedel** : Tartışma -1- [Ar]
c. 036b/3
- cedīd** : Yeni, kullanılmamış -1- [Ar]
c. 038b/2
- cedīde** : Ceditin müennesi -1- [Ar]
c. 117a/8

- cedvel** : Düzgün çizgi çizmeye yarayan ağaçtan yapılmış alet -1- [Ar]
c.- i 114a/5
- cefâ** : Eziyet, incitme -4- [Ar]
c.- yı 044a/12, 045a/10, 045b/6, 100a/11
- Cehcâh** : Aşiret adı -3- [Tr]
C. 009a/6, 009b/15, 010a/4
- cehd** : Çalışma, çabalama -1- [Ar]
c. 024a/6
- cehennem** : Ahirette günahkar kulların gideceği azap yeri -1- [Ar]
c. 010a/12
- celâdet** : Yiğitlik -- [Ar]
c. 002a/6, 013b/1, 023b/11, 026b/9, 039b/3, 056a/13, 064a/9, 065a/11, 070a/5, 070a/14, 075b/10, 076a/9
- celâdet-eşer** : Kahramanlık nişanı -1- [Ar]
c. 018a/14
- celâdet-peyker** : Yiğit çehreli -1- [Ar]
c. 022b/9
- celâdet-semîr** : Yiğit dost -2- [Ar]
c. 019b/1, 062b/14
- celâdet-şî'âr** : Yiğit mizaçlı -1- [Ar]
c. 056b/3
- celâl** : Büyüklük -2- [Ar]
c.- i 026b/9, 037a/3, 097b/1
- celalühu** : Onun büyüklüğü artsın -1- [Ar]
c. 001b/4
- Celasin** : Özel isim -1- [Tr]
C. 033a/2
- celb** : Çekme, çekiş -1- [Ar]
c.- i 017b/5, 083b/11
- celî** : Ortada, besbelli -2- [Ar]
c. 005a/8, 044a/3
- celîl** : Yüce, ulu -1- [Ar]
c. 050b/13
- celîle** : Celil'in müennes biçimi -11- [Ar]
c.- i 012a/7, 017a/9, 027a/3, 027a/12, 029a/8, 033b/8, 034a/2, 042b/1, 050b/3, 060a/10, 065b/9
- celîletü'l-eşer** : Büyük nişan -1- [Ar] c.- 078a/10
- celîletü'l-fevâ'id** : Büyük faydalar -1- [Ar] c.055b/1
- celîli'l-üvân** : Ünü büyük olan -1- [Ar]
c.- 049b/12
- celîlü's-şiyem** : Yüce huylar -1- [Ar]
c.- 117b/4
- celiyye** : Osmanlı döneminde denizde ve nehirlerde çalışan nakliye gemisi -1- [Tr]
c. 011a/7
- celle** : Büyük, yüce (Allah için söylenir.) -3- [Ar]
c. 001b/4, 023a/6, 102b/9
- celse** : Oturum, toplantı -4- [Ar]
c.- i 043a/7, 054a/12, 085a/1, 086b/14
- celû** : 1.Şakacı 2. Kebap şişi -1- [Far]
C. 032a/5
- Celvetiyye** : Aziz Mahmut Hüdayi'nin kurduğu tarikat -1- [Tr]
C. 053b/2
- cem'** : Toplama, birikme -9- [Ar]
c. 012b/9, 014b/6, 020a/1, 027b/8, 045a/6, 058b/14, 077b/15, 081b/6, 101b/11
- cem-câh** : Cem makamı -1- [Far]
c.- 074b/13
- cem-haşem** : Cem'in yanında bulunan -1- [Far]
c. 044a/15
- cem-hıdem** : Cem'in hizmetinde

- bulunanlar
c. 091a/5
- cem-mertebe** : Cem'in mevkiisinde bulunanlar
c. 105b/3
- cema'at** : Topluluklar -1-
[Ar]
c. 051a/15
- cemādāt** : Cansız varlıklar -1-
[Ar]
c. 090a/2
- cemāl** : Yüz güzelliği -3- [Ar]
c. 108b/6, 110b/9, 112b/14
- cemāziyü'l-āhire** : Arabi takvimin 6. ayı -3- [Ar]
c.- 026a/14, 025a/7, 078a/8
- cemāzi'ü'l-evvel** : Arabi takvimin 5. ayı -3- [Ar]
c.- 024a/6, 068b/6, 076a/10
- cemī** : Bütün, hep -4- [Ar]
c. 029b/8, 030b/8, 037a/14, 038a/11, 092a/7
- cem'ī** : Toplumla ilgili -1-
[Ar]
c.- i 002b/2
- cemī'an** : Cümleten -1- [Ar]
c. 037a/6
- cemīl** : Güzel, çekici -3- [Ar]
c. 051a/15, 053b/14, 108a/2
- cemīle** : Cemil sözünün müennes biçimi -5- [Ar]
c. 016b/2, 048a/1, 055b/1, 060a/11, 065b/9
- cem'ıyyet** : Topluluk -11- [Ar]
c. 009a/8, 012b/9, 014a/13, 014b/7, 017b/6, 053a/14, 057b/11, 058a/4, 059b/8, 061b/6, 077b/4
- Cemşid** : Ünlü İran hükümdarı -1-
[Far]
c. 102b/12
- cenāb** : Şeref, saygınlık -35- [Ar]
c.- ı 010b/8, 012a/12, 016a/11, 027a/5, 038b/14, 041b/14, 042a/10, 045a/6, 046b/2, 047a/7, 049a/4, 050b/2, 051b/10, 053a/12, 057b/7, 058a/15, 060a/6, 066a/13, 067b/4, 067b/11, 068b/14, 069a/5, 069a/6, 075a/8, 081a/1, 081a/7, 082b/10, 088b/13, 091a/3, 091b/3, 093b/6, 095b/10, 102a/6, 107b/10, 108b/7, 114b/1, 119a/13
- cenāh** : Kuş kanadı -5- [Ar]
c. 021b/4, 026a/9, 059b/1, 086b/15, 087a/13
- cenerāl** : Yabancı askerlere verilen unvan -9- [Fr]
c. 065b/15, 073a/6, 074a/14, 077b/2, 077b/3, 077b/15, 078a/1, 078a/4, 120a/12
- cenerālān** : Generaller -1-
[Fr]
c.- ı 078a/2
- ceng** : Savaş, vuruşma -17-
[Far]
c. 021b/12, 023b/3, 056a/13, 056b/5, 061b/3, 064a/2, 064a/4, 064a/6, 064a/14, 065b/12, 069a/4, 074a/6, 075a/13, 077b/11, 079b/12, 080b/10, 108a/6
- ceng-āver** : Dövüşken -1- [Far]
c. 059b/5
- ceng-āzmā** : Savaş tecrübesi olan kimse -2- [Far]
c. 059b/1, 068a/13
- ceng id -** : Savaş, vuruşma -2-
[Far]
piyādei c. 064b/5, 091b/12
- cennet** : Uçmak -1- [Tr]
c. 119b/7
- cennet-mekān** : Yeri cennet olan -1-
[Ar]
c.- 054a/13
- cerāhiyyet** : Yaralar -1- [Ar]
c. 004a/5
- cerā'im** : Suçlar, cinayetler -1-

- [Ar]
c.- i 024b/3
- cerāyim** : Suçlar, cinayetler -1-
[Ar]
c. 026a/4
- cereyān** : Akma, akıntı -2-
[Ar]
c. 019a/7, 034b/15
- cerrār** : Çekici, sürükleyen -1-
[Ar]
c.- ı 025a/3
- cesāmet** : Büyüklük -2- [Ar]
c.- 011b/8, 059a/11
- cesāmet-eşer** : Büyüklük nişanı -1-
[Ar]
c. 022b/14
- cesāret** : Yiğitlik -2- [Ar]
c. 009a/14, 063a/15
- cesīm** : Gövdeli, iri -1- [Ar]
c. 009a/10
- cesīme** : Cesimin müennes biçimi -2-
[Ar]
c. 029a/1, 110a/5
- cesūr** : Cesaretli -1- [Ar]
c. 056b/15
- cev**: Dünya -1- [Ar]
c.- i 089a/6
- cevāb** : Bir soruya söylenilen karşılık
-12- [Ar]
c.- ı 037a/5, 057b/2, 057b/12,
058a/5, 058b/11, 065b/2, 074a/15,
075a/1, 112b/5, 116a/4, 116a/9, 118b/3
- cevāhir** : Kıymetli taşlar -1- [Ar]
c. 100a/9
- cevānib** : Cevaplar -3- [Ar]
c. 020a/5, 024a/2, 053a/9
- cevārī** : Hizmetçiler -1- [Ar]
c. 004a/13
- cevāz** : İzin, müsaade -1- [Ar]
c. 017a/14
- cevher -dār** : Elmas işlemeli -1-
[Ar] 113b/14
- cevher** : Kendi nefsi olan şey, öz -7-
[Ar]
c.- i 011a/5, 086a/15, 091a/5,
101a/9, 110a/11, 112a/13, 118a/13
- cevr** : Eziyet, zulüm -7- [Ar]
c. 044a/12, 044b/14, 095b/13,
106a/8, 110b/5, 110b/11, 111b/15
- cevşen** : Vaktiyle giyilen savaş elbisesi
-1- [Far]
ç.- i 045b/6
- cevzī** : ? -1- [Tr]
c. 036b/8
- ceyb** : 1.Derin, engin 2.Cep -3-
[Ar]
c. 048b/2, 068a/7, 115a/15
- ceyş-āver** : Ses getiren -1-
[Ar]
c.- 005a/12
- cezā** : Suç sahibine verilen hüküm -2-
[Ar]
c. 007b/6, 080b/6
- cezāl** : Hurma toplama -2- [Ar]
c. 063b/15, 065b/1
- cezīl** : Bozuk olmayan (söz) -1-
[Ar]
c. 050b/8
- cezīle** : Cezilin müennes biçimi -3-
[Ar]
c. 011a/8, 011b/12, 027a/3
- cezire** : Ada -1- [Ar]
c. 056a/3
- cibāh** : Cepheler -1- [Ar]
c.- ı 036a/2
- cibāl** : Dağlar -2- [Ar]
c. 062b/7, 063b/11
- cidāl** : Savaş, mücadele -5-
[Ar]
c. 023b/3, 037b/3, 064a/5,
064b/4, 083b/6
- cidār** : Koruyucu duvar -1-
[Ar]

- c. 021b/11
cidārān : Koruyucu duvarlar -2-
 [Ar]
 c.- ı 020a/7, 021b/14
- ciğer-dārān** : Yürekli kimseler -1-
 [Far]
 c.- 021a/8
- ciğer-sūz** : Yürek yakan -1- [Far]
 c.- 110b/2
- cihād** : Din uğruna savaşma -12-
 [Ar]
 c. 024a/6, 039a/11, 063b/3,
 067b/7, 069b/6, 070b/9, 075a/9, 075b/5,
 075b/8, 078a/11, 088b/15, 109a/8
- cihān** : Dünya, ālem -39- [Far]
 c. 004a/6, 014b/5, 027b/14,
 040a/12, 044a/12, 044b/11, 045a/8,
 046a/7, 046b/1, 046b/9, 047a/6,,
 047b/13,, 053b/14, 054a/3, 067b/4,
 080a/8, 080a/11, 081a/8, 081a/13,
 086a/15, 089a/1, 089a/12, 089a/13,
 090b/3, 090b/5, 090b/11, 092b/15,
 094a/2, 095a/2, 097a/1, 099a/1, 099a/14,
 099b/2, 100b/12, 103b/11, 105a/14,
 105b/1, 110a/12 112b/13
- cihān-ārā** : Cihanı süsleyen -4-
 [Far]
 c.- 074b/10, 090a/5, 095a/11,
 114a/4
- cihān- bahā** : Dünya kadar kıymetli olan
 -1- [Far]
 c.- 113b/9
- cihān-bahş** : Dünyayı bağışlayan -1-
 [Far]
 c. 013a/3
- cihān-bān** : Cihanı koruyan -4- [Far]
 c.- 046b/3, 047a/3, 091a/5,
 097a/11
- cihān-dār** : Dünyayı tutan -2- [Far]
 c.068b/14, 069a/6,
- cihān-dārī** : Padişahlık -6-
 [Far]
- c. 003a/2, 005b/6, 041b/7,
 074b/5
- cihān-dāver** : Padişah -2- [Far]
 c.- 051a/8, 092a/3
 c.- dārī
- cihān-dīde** : Görmüş, geçirmiş -1- [Far]
 c. 118b/5
- cihān-gīr** : Dünyayı ele geçiren -3-
 [Far]
 c.- i 044a/8, 047b/10, 118a/9
- cihān- gūşā** : Fetheden -1- [Far]
 c.- 088b/11
- cihān-penāh** : Alemin sığındığı -1- [Far]
 c.- 041b/8
- cihān-perver** : Cihanı besleyen -1- [Far]
 c.- i 103a/9
- cihān-peymā** : Dünyayı ölçen -2- [Far]
 c.- 048a/15, 064b/7
- cihān-tāb** : Dünyayı aydınlatan -1- [Far
 ]
 c.- 116a/7
- cihāt** : Yönler -1- [Ar]
 c. 037a/14
- cihāz** : Gelin içi hazırlanan ev eşyası
 -1- [Ar]
 c. 110b/6
- cihet** : Taraf, yön -2- [Ar]
 c.- i 037b/9, 107a/1
- cilā** : Parlatma -3- [Ar]
 c. 049b/10, 103a/10, 115a/9
- cild** : Kitabın dikilip kalp geçirilmesi
 -4- [Ar]
 c. 044a/2, 055b/2, 056a/13,
 070b/10
- cilve-ķūnan** : Cilveli ederek -1-
 [Ar]
 c.- 114b/11
- cilve-nūmā** : Cilve yapan -3- [Ar]
 c. 087a/4, 106b/9, 108b/5
- cilve-ger** : Cilveli -1- [Ar]
 c. 002a/9, 005b/15, 037b/11
- cinān** : Cennetler -2- [Ar]

- c. 003b/3, 053a/3
- cins** : Hayvan ve bitki türünün çeşiti -1-
[Ar]
c.- i 044b/10
- cisr** : Köprü -4- [Ar]
c.- i 026b/1, 061a/4, 066b/6,
066b/11
- civān** : Delikanlı -1- [Far]
c.- i 112a/14
- civān-baht** : Talihi gür -3-
[Far]
c.- i 116b/10, 120a/4
- civār** : Etraf, yöre -3- [Ar]
c. 024b/10, 029b/8, 039b/10
- ciyād** : Güzel, kusursuz -2- [Ar]
c.- i 026b/13
c.- nihādı 024a/15
- cizye** : Önceleri müslüman
olmayanlardan alınan vergi -3-
[Ar]
c. 083a/11, 083a/13, 083b/9
- Com** : Bir aşiret adı -1- [Tr]
C. 007b/11
- cūd** : El açıklığı -14- [Far]
c. 002a/9, 027b/1, 028b/15,
047b/1, 052b/4, 054a/3, 089b/15,
090a/12, 090a/15, 090b/1, 090b/4,
092b/7, 094b/11, 098b/9, 102b/7
- cum'a** : Haftanın altıncı günü -5-
[Tr]
C. 034a/13, 034a/14, 039a/1,
052b/15, 053a/11
- cumhūr** : Halk, ahali -1- [Ar]
c. 047b/2, 084a/6
- cüst ü cū** : Arayıp sorma -1-
[Far]
c. 009b/6
- cūş** : Çoşma, kaynama -1-
[Far]
c.- i 059b/15
- cūy** : Nehir -3- [Far]
c.- i 010a/10, 052b/1, 053b/14
- cūyā** : Arayıcı, arayan -1-
[Far]
c. 094a/10
- cūybār** : Çay, dere, akarsu -3-
[Far]
c.- i 028a/15, 044b/15, 080a/3
- cuyūş** : Askerler, ordular -1- [Ar]
c.- i 026b/5
- cūdā** : Ayrı, ayrılmış -2- [Far]
c. 110b/6, 115b/3
- cülū-gāh** : Oturma yeri -1-
[Ar]
c.- i 054a/10
- cülūs** : Oturma -2- [Tr]
c.- i 003a/2, 041b/1
- cümle** : Bütün , hep -21- [Ar]
c. 001b/5, 009a/10,, 009a/15,
013b/4, 015a/10, 036a/7, 046b/12,
056b/5, 057b/5, 057b/14, 058a/5,
058b/7, 060b/8, 061b/5, 062a/3, 062b/1,
065a/13, 065b/7, 067b/1, 068a/10,
068a/14, 069a/10, 070a/8, 071b/13,
072b/7, 074a/13, 078a/5, 083a/7, 086a/5,
086a/8, 086b/13, 088b/1, 088b/13,
093a/13, 094b/1, 099b/2, 105a/2, 105a/4,
105a/10, 106b/9
c. irād 037a/5
- cümleten** : Bütün, hep -1-
[Ar]
c. 109a/9
- cünbān** : Sallanan, hareket eden -5-
[Far]
c. 072a/8, 076b/10, 084b/3,
085b/2, 100b/4
- cünbüş** : Kıvıldanma -1- [Far]
c.- i 009b/11
- cünūd** : Askerler -16- [Ar]
c. 015b/11, 016a/12, 018a/5,
025b/3, 056b/11, 060a/2, 061b/11,
063a/10, 063a/15, 063b/2, 063b/9,
064a/8, 065b/8, 068b/15, 073a/3, 113b/7
- cür'a** : Yudum -2- [Ar]

c.- ı 101a/5, 101a/14
cür'et : Cesaret, yiğitlik -1- [Ar]
 c. 079a/13
cürüm : Kabahat, günah -1-
 [Ar]
 c. 067a/6
cüst : Arama, araştırma -1-
 [Far]
 c. 009b/6
cüyüş : Askerler, ordular -1-
 [Ar]
 c.- ı 093a/11, 098a/15

Ç

çābuk : Hızlı, seri -1- [Far]
 ç.- 026b/3
çabük- 'inān : Atını hızlı süren -1-
 [Far]
 ç.- 044a/11
çābuk-süvārān : Ata iyi binen kimse -1-
 [Far]
 ç.- 021a/5
çadır : Barınak, otağ -2- [Far]
 c. 059a/12, 066b/3
çāh : Kuyu, çukur -1- [Tr]
 ç.- ı 050b/11
çāk : Yarık, yırtık -2- [Far]
 ç. 110b/12, 115a/10
çāker : Köle, cariye -3- [Far]
 ç.- i 023a/8, 090a/15, 099b/4
çakeriyyet : Kölelik -2- [Far]
 ç. 063b/6, 085a/10
çakmak : Kakarak sokmak -1-
 [Tr]
 ç. 115b/12
Çakucı : Özel isim -1- [Tr]
 Ç. 032b/7
çalmak: 1.Vurmak 2. Hırsızlık yapmak
 -1- [Tr]
 ç. 044b/5
Çaparoğlu : Özel isim -1- [Tr]
 Ç. 006a/7

çār : Dört -5- [Far]
 ç. 032a/4, 053a/13, 090a/8,
 097b/14, 110b/15
çār-pāre : Dört parça -1- [Far]
 ç.- 078b/6
çār-tāk : Dört köşe çadır -1- [Far]
 ç. 114b/14
çāre : 1.Yol 2.Yardım -2- [Far]
 ç. 014a/13, 113b/2
çarḥ : 1.Çark 2. Felek -9-
 [Far]
 ç. 044b/2, 063b/3, 078a/15,
 080b/2, 096a/2, 102b/2, 106a/6,
 106b/15, 112b/9
çarḥa : Ordunun ilerisinde bulunan
 askerlerin yaptığı talim -2-
 [Far]
 ç. 045b/4, 078b/2
çarḥa-süvār : -1- [Tr]
 ç.- 078b/15
çarḥacı-1- [Tr]
 ç. 020b/14
Çariçe : Rus hükümdarlarının karısına
 verilen unvan -1- [Rus.]
 Ç. 073b/4, 073b/10, 074a/8
çāriye : Kul, köle -1- [Tr]
 ç. 111b/4
çā-sār : Kayser, çar -3- [Far]
 ç.- 065a/8, 074a/2, 079b/12
çāsārī : Çara ait olan -1- [Far]
 ç. 074a/8
çāṣnī-yāb : Lezzet bulan -1- [Far]
 ç.- ı 023a/3
çāṣnī : Lezzet, tad -1- [Far]
 ç.- i 079b/13
çatlamak : Çat ederek ayrılmak -1-
 [Tr]
 ç. 055a/8
çāvūş : Onbaşıdan sonra gelen erbaş -8-
 [Far]
 ç. 006a/4, 006a/5, 006a/9,
 007b/4, 033a/10, 043a/2, 048b/11,

- 056a/4
- çāvūşbaşı** : Çavuşların başı -2- [Far]
ç. 085b/8, 086b/2
- çay** : Küçük akarsu -3- [Tr]
ç. 031a/10, 032b/15, 033a/1
- çehar-şenbe** : Dördüncü gün -1- [Far]
ç.- 042a/6
- Çehārminār** :Mahalle adı-1- [Far]
Ç. 030a/9
- çek-** : Bir ucundan tutup uzatmak -12- [Tr]
ç. 019b/14, 056a/2, 060a/3, 075a/6, 078b/2, 078b/5, 080b/9, 085a/5, 094a/14, 106b/1, 109b/7, 113a/3
- Çelebi-zāde** : Özel isim -3- [Tr]
Ç.- 006a/7, 046a/10, 088b/2
- çelenk** : Mücevher veya herhangi bir madenden yapılip başa takılan sorguç -4- [Tr]
ç. 067a/11, 067b/10, 068a/14, 076b/3
- çelipā** : Haç -2- [Far]
ç. 112a/6, 116a/11
- çelipā-keş** : Haç çeken -1- [Far]
ç.- 113a/5
- çemenistān** : Çimenlik -1- [Far]
ç.- 110b/5
- çemen-zār** : Çimenlik -1- [Far]
ç.- 111b/7
- çend** : Birkaç -6- [Far]
ç. 018a/8, 018a/12, 022a/1, 057a/13, 072b/10, 088a/1
- çend-rūz** : Birkaç gün -4- [Far]
ç.- 012a/8, 071b/14, 085a/12, 087b/9
- çendān** : O kadar -2- [Far]
ç. 011b/5, 117a/13
- çengāl** : Çengel -1- [Far]
ç. 112a/1
- çerā** : Otlama, otlak -3- [Far]
ç. 066a/13, 104a/2, 116a/1
- çerāg** : 1.Fitil 2.Otlama -9- [Far]
ç. 043b/12, 056a/7, 087b/13, 090a/5, 091a/14, 100a/13, 107a/4, 109a/3, 115b/5, 119a/15
- çerā-gāh** : Hayvan otlatılan yer -1- [Far]
ç.- 112b/3, 113a/14
- çerā-gān** : Suçluların başlarına yaralar açarak fitiller koyup yapılan işkence -1- [Far]
ç. 049b/11
- çerḡ-i üstüvār** : Sağlam çark -1- [Far]
ç.- 118b/10
- Çerikanlı** : Bir boy adı -1- [Tr]
Ç. 007b/11
- çesbān** : Layık, münasip -2- [Far]
ç. 024b/9, 112a/14
- çeş** : Tadına bakan -1- [Far]
ç.- i 112b/8
- çeşm** : Göz -7- [Far]
ç.-045b/2, 051b/8, 069b/3, 080b/11, 093a/8, 110a/15, 115a/9
- çeşm-i āhūvān** : Ceylan gözlü -1- [Far]
69b/3
- çeşm-düz** : Göz dikmek -1- [Far]
ç. 018a/11
- çeşme** : Oinar, su kaynağı -4- [Far]
ç. 050a/9, 051b/8, 051b/11, 051b/1, 052a/1, 052a/5, 052a/6, 052a/9, 053b/6, 053b/11 054a/6, 084b/15
- Çetīn** : Bir kale -1- [Tr]
Ç. 065b/3

- çetr** : Çadır, gölgelik -1- [Far]
ç.- i 018a/13
- çeyş** : -2- [Tr]
ç.- i 025a/13, 056b/7, 103a/2
- çık-** : İçeriden dışarıya gitmek -
10- [Tr]
ç. 006b/7, 009b/2, 013a/9,
039a/7, 078a/15, 078b/15, 080a/13,
085a/3, 090b/14, 096a/14
- çıkār-** : Dışarı atmak -5- [Tr]
ç. 005a/5, 054a/4, 082a/2,
102a/12, 114b/7
- çıkūcū** : Çakıcı dükkânı -1-
[Tr]
ç. 029b/13
- çınār** : Uzun dallı ve çok yıllık bir bittki
-1- [Tr]
ç. 110a/6
- Çiçekci** : Özel isim -1- [Tr]
Ç. 115b/10
- çirk** : Kir, pas -1- [Far]
ç. 110b/9
- çir-kāb** : Birikmiş pis, bulaşık su -1-
[Far]
ç.- ı 057a/7
- çoban** : Evcil hayvanları otlatan kimse
-1- [Tr]
Ç. 032a/2
- çobanluk** : Çoban görevi -1-
[Tr]
ç. 109b/11
- Çobanoğlu** : Özel isim -1-
[Tr]
Ç. 032b/8
- çocuk** : Küçük yaşta olan insan yavrusu
-2- [Tr]
ç. 073b/15, 074a/1
- çok** : Ölçüsü fazla olan -4-
[Tr]
ç. 022b/3, 039a/12, 045a/9,
050b/12
- çuhadār** : Kapıcı -1- [Far]
ç. 063a/8
- çuқа** : Yün, kumaş -1- [Far]
ç. 048a/13
- çuқадār** : Kapıcı -5- [Far]
Ç. 007a/13, 018b/8, 032b/6,
038b/1, 086a/3
- cūş** : Çoşma, galeyana gelme -1-
[Far]
ç.- ı 023a/11
- çü** : Gibi, çünkü -2- [Far]
ç. 082a/10, 082b/14
- çüfte** : İki kat, ikili -1- [Tr]
ç. 076b/2
- çüftlik** : Çift sürüp ürün yetiştirmeye
yarayan yer -1- [Tr]
ç. 006a/10, 113b/9
- çün** : Gibi -7- [Far]
ç. 047a/9, 055a/1, 096a/10,
098b/6, 101a/13, 103b/12, 105b/5
- çünki** : Sebep, mademki -11-
[Far]
ç. 012a/4, 056b/1, 058b/9,
060b/1, 101a/15, 107a/13, 112b/2,
119a/7, 119b/9, 120a/12
- çünkim** : Neden -2- [Far]
ç. 046b/10, 051a/10
- D**
- da** : Bulunma hali eki -4-
[Tr]
d. 045a/15, 080a/14, 096a/11,
096a/12
- dād** : Doğruluk, adalet -6-
[Far]
d. 022a/11, 064b/15, 067a/1,
102b/13, 106a/1, 112b/1
- dād-āver** : Adaletli davranan kimse
-5- [Far]
d.- 026b/13, 051b/7, 093b/6,
102b/4, 114b/15
- dād-gīr** : Doğruluğu tutan -1- [Far]
d.038b/8

dādār : Adaletli davranan hükümdar -1-
[Far]

d.- ı 093b/6

dāde : Vermek fiili -1- [Far]

d. 007b/10, 013b/13

dāder : Kardeş, birader -1-

[Far]

d. 110b/5

dağ : İz bırakan yara -1- [Far]

d.- ı 023b/9

dağdağa : Gürültü, patırtı -1-

[Ar]

d.- ı 100a/4

daği : Başka, diğer -178- [ET]

d. 002b/1, 003b/15, 005a/15, 005b/11, 006a/2, 006b/6, 006b/11, 007a/1, 007a/8, 007b/2, 008a/3, 009b/9, 010a/7, 010a/8, 010a/11, 010a/15, 011a/1, 011a/2, 014a/8, 015a/10, 015a/11, 015b/14, 016a/9, 016b/3, 016b/13, 017a/4, 017b/5, 018a/4, 018a/6, 018a/13, 018b/13, 021a/5, 021b/3, 022a/12, 023a/9, 023b/4, 023b/8, 024a/4, 024b/9, 026a/7, 026a/14, 026b/12, 027b/12, 034a/5, 034b/3, 034b/5, 034b/9, 034b/11, 034b/12, 034b/13, 035a/3, 035a/8, 035a/10, 035b/1, 035b/3, 036a/1, 036a/9, 036a/12, 037b/5, 038b/3, 039b/14, 040a/8, 041a/1, 043a/4, 043a/12, 043b/2, 043b/13, 044a/6, 045b/9, 046a/10, 046b/6, 046b/15, 048b/7, 049a/15, 050a/7, 050a/15, 053b/2, 053b/10, 054a/9, 054b/9, 055a/3, 056b/7, 056b/8, 057a/10, 057b/1, 058a/4, 058b/6, 058b/8, 060a/4, 060b/3, 060b/11, 061a/5, 061b/8, 064b/3, 064b/4, 064b/12, 064b/15, 065a/9, 065b/4, 066a/1, 066b/9, 067a/6, 067b/10, 068a/1, 068a/7, 068a/8, 068a/13, 068b/4, 068b/10, 068b/11, 069a/4, 070a/11, 070b/12, 071b/13, 072a/1, 072a/4, 072b/2, 072b/8, 073a/3,

073b/2, 074a/1, 075b/6, 076b/5, 076b/9, 077b/9, 077b/12, 078a/1, 078a/2, 082a/3, 083a/14, 083b/3, 083b/15, 084a/2, 084a/4, 084a/8, 085b/10, 086a/7, 086b/9, 086b/12, 086b/14, 087b/5, 087b/9, 088a/2, 089a/10, 090a/7, 090b/13, 091a/1, 093a/14, 101b/4, 103a/13, 106b/11, 106b/15, 107a/12, 108a/13, 108b/1, 108b/8, 109a/12, 109b/4, 109b/7, 110a/7, 110b/12, 111a/10, 111b/6, 113a/2, 113a/6, 113b/1, 113b/7, 113b/10, 113b/11, 114a/11, 114b/4, 114b/8, 115b/6, 116a/15, 117b/8, 118a/4, 118b/2, 119b/4

dāhil : Giren -9- [Ar]

d. 006a/12, 008b/2, 010b/2, 019a/9, 020a/10, 026b/10, 034a/2, 072b/9, 087a/1, 113b/12

dāhiye : Felaket, musibet -1-

[Ar]

d.- i 109b/11

dā'ī : Dua etmesini bilen -1-

[Ar]

d.- i 028a/8

dā'im : Devam eden -4- [Ar]

d. 047b/13, 082b/10, 094a/3, 100b/15

dā'imā : Devamlı olarak -5- [Ar]

d. 060a/12, 069b/7, 070a/9, 089b/5, 105b/13

dā'ire : Bir yapıda bağımsız bölüm

-12- [Tr]

d. 005b/12, 006a/14, 008b/1, 020a/5, 024a/3, 027b/4, 059a/12, 061a/2, 069b/2, 074a/4, 078b/5, 088a/13

dā'iyye : Yürekten gelen duygu -2-

[Ar]

d. 071b/3, 109b/11

dakāyık : Dakikalar -3- [Ar]

d.- dānı 091b/10, 099b/8

d.- ı 038b/9

- dağıka** : Bir saatin altmışta biri -1-
[Ar]
d.- 1 099a/13
- dāl** : İşaret eden -1- [Ar]
d. 101b/10
- đalālet** : Yoldan sapmak -1-
[Ar]
đ. 027b/15
- đalle** : Doğru yoldan sapmış -1-
[Ar]
đ.- i 022a/12
- dām** : Tuzak -3- [Far]
d.- 1 113b/3, 114a/6, 115b/2
- Damad** : Özel isim -1- [Tr]
D. 108a/10
- damad** : Güveyi -2- [Far]
d. 054a/13, 074a/3
- dāmān** : Etek -2- [Far]
d. 048b/2, 100b/2
- dāmen** : Etek -7- [Far]
d. 003a/15, 061a/10, 062b/7,
086b/12, 109b/13, 109b/15, 110b/9
- dāmen-būs** : Etek öpme -3-
[Far]
d. 049a/2, 067b/2, 086b/3
- dāmet** : Daim ve baki olsun -1-
[Ar]
d. 048a/13
- dānā** : Bilen, bilici -8- [Far]
d. 047a/14, 049b/3, 054b/6,
092b/5, 094b/7, 096a/5, 103a/5, 104a/4
- dāne** : Adet -2- [Tr]
d. 077b/11, 080b/13
- dāng** : Dirhem altıda biri -1-
[Ar]
d. 032a/4
- Dāniçođlı** : Özel isim -1- [Tr]
D. 032a/8
- dāniş** : Bilgi -5- [Far]
d. 028a/7, 046b/11, 051a/9,
079a/13, 095a/4
- dāniş- verān** : Bilginler -1- [Far]
- d.- 049a/15
- dār** : Eklendiği sözcüğe yapan anlamı
katar. -4- [Far]
d. 058a/8, 078b/12, 113b/12,
119b/4
- dār** : Tartılan şeyin ağırlığı -2-
[Tr]
d. 045a/6, 081b/3
- Dārā- himmet** : Gayretli hükümdar-1-
[Far]
D.- 102b/12
- đarabāt** : Çarpmalar -1- [Ar]
đ.- 1 022a/3
- đarb** : Vuma, dövme -6- [Ar]
đ.- 1 006b/2, 012b/6, 022a/13,
040a/10, 058a/13, 059a/13, 063b/11,
090a/8
- đarbe** : Vurma -2- [Ar]
đ. 059a/15, 063a/3
- đarb-hāne** : Para basılan yer
d. 029b/4
- dari'l-mülk** : Evler -2- [Ar]
d.- i 026b/12i, 019a/13
- dari's- selām** : Selamlama yeri -1-
[Ar]
d.- 035b/10
- darü's- sa'ādet** : Mutluluk -1-
[Ar]
d.- 084b/15, 085a/2
- darü'z-ziyafet** : Ziyafet yeri -1-
[Ar]
d.- i 023a/2
- da'vā** : Hukuk yoluyla hakkını aramak
için başvurma -3- [Ar]
d.- 1 029a/3, 046a/1, 065b/8
- da'vāt** : Davetler -1- [Ar]
d. 070b/3
- dāver** : Adaletli davranan kimse -4-
[Far]
d.- i 009a/1, 104b/12, 106a/4,
106b/2
- dāverā** : Ey hükümdar -2-

- [Far]
D. 044a/13, 045a/6
- dāverāne** : Hakim ve vezirle ilgili olan
-1- [Far]
d. 083a/7
- da' vet** : Çağırma -18- [Ar]
d. 006b/8, 035b/10, 042a/13, 042b/3, 043b/12, 047a/13, 055b/14, 062a/12, 074b/5, 076a/2, 078a/1, 084b/12, 084b/14, 085a/9, 085a/15, 108a/14, 108b/10
duḥteri d.+ 119a/12
- da' vet id -** : Çağırma -1- [Ar]
midür d. 116a/7
- da' vī** : Davet edilen -2- [Ar]
d. 036b/5, 082a/15
- Davud** : Özel isim -1- [Tr]
D. 049a/10
- dayan-** : Sebat ve mukavemet etmek -1- [Tr]
d. 039a/8
- dāye-vār** : Hizmetçi gibi -1- [Far]
d.- 111a/12
- ḍayyık** : Pek dar -1- [Ar]
d.- ı 088b/8
- de** : -de, -da -5- [Tr]
d. 018a/10, 050a/10, 062a/9, 083b/2, 084b/14
- debdebe** : Patırtı, kütürtü -2- [Tr]
d.- i 018b/10, 026b/9
- debīr** : Katip, yazıcı -1- [Far]
d.- i 116b/15
- def** : Uzaklaştırma -7- [Ar]
d.- i 017a/8, 040b/8, 062a/10, 077b/5, 093a/13, 101a/5, 108a/6
- def a** : Kere, kez -8- [Ar]
d.- i 015a/7, 020b/3, 032b/15, 054b/3, 055a/8, 056b/6, 056b/7, 108b/11
- def ateyn** : İki kere -1- [Ar]
d. 023a/12
- def** : Öteye itme -1- [Ar]
d. 068b/5
- define** : Gömülmüş -1- [Ar]
d. 057a/11
- defter** : Hesap işlemlerini içeren kağıt -2- [Ar]
d.- i 087b/13, 092a/4
- defterdār** : Devletin gelir ve gider hesabını tutan kimse -5- [Tr]
d.- ı 042a/13, 068a/8, 077a/14, 085b/8, 086b/2
- defterdārılık** : Maliye nezareti -1- [Tr]
d. 042a/14
- değil** : Olumsuzluk sıfatı -27- [Tr]
d. 019a/9, 040b/13, 045a/2, 045a/4, 048a/3, 051a/15, 054b/7, 063a/14, 064a/6, 074b/9, 079b/11, 081b/7, 089a/2, 089a/3, 090a/10, 090a/11, 096a/2, 098a/12, 099a/12, 100b/3, 103b/5, 109b/4, 112a/6, 114a/12, 119a/7, 119b/5, 120a/8
- değīn** : Dek, kadar -2- [Tr]
d. 006b/3, 040b/4
- değirmen** : Buğdayları öğütmeye yarayan makine -3- [Tr]
d. 031a/11, 031b/4, 032a/9
- değ-** : Dokunmak -1- [Tr]
d. 044a/2
- dehbāşı** : Onbaşı -1- [Far]
D. 031a/5
- dehen** : Ağız -2- [Far]
d. 021b/14, 104a/15
- dehen-güşā** : Ağzını açan -1- [Far]
d.- 117b/1
- deheş** : Dehşet -1- [Ar]
d. 022a/11
- dehr** : Zaman -11- [Ar]

d.- i 039a/12, 044b/2, 044b/14, 046a/12, 047a/5, 054a/3, 092b/8, 094b/15, 100a/4, 100a/11, 112b/10

dehşet : Korkunç bir şeyden dolayı korkma -7- [Ar]

d. 009b/8, 054b/5, 093a/4, 094b/2, 109b/8, 116b/5, 118b/11

dehyā : Dahiye sözünü tekid için sıfat olarak kullanılır. -2- [Ar]

d. 020a/13, 109b/11

dek : Değın, kadar -13- [Tr]

d. 021a/4, 024a/7, 043a/5, 046a/14, 050b/4, 056a/11, 061b/15, 065a/9, 065b/4, 073b/15, 077a/8, 086a/10, 095b/3

dekk : Oyun, hile -1- [Far]

d. 006b/7

deli : Akıl ve bilinci yerinde olmayan -2- [Tr]

d. 014a/14, 014b/2

delil : Bir davayı ispata yarayan şey -2- [Ar]

d.- i 057b/6, 081a/12

dem : Soluk, nefes -20- [Far]

d.- i 018a/15, 045a/1, 046a/15, 047a/5, 050a/5, 079a/4, 079b/14, 080a/11, 080b/1, 080b/3, 080b/10, 091a/12, 092a/12, 094a/13, 094b/4, 103a/15, 103b/2, 107a/10, 115a/5, 117a/2

dem-ā-dem : Sık sık -2- [Far]

d.092b/3, 092b/11

dem-be-dem : Zaman zaman -1- [Far]

d. 103b/8

demīde : Bitmiş, çıkmış -1- [Far]

d. 097a/4

dendān : Diş -1- [Far]

d.- ı 023a/10

denī : Alçak -2- [Ar]

d. 106a/1, 106b/15

deñlü : Kadar, dek -4- [Tr]

d. 008b/14, 044b/12, 079a/9, 081b/11

der : İçinde -28- [Far]

d.- bāli 103a/8

d.- bāndur 097a/7

d.- beste 096b/10

D.- beyān 045b/12

d.- def' aı 095b/7

d.- ħüsnı 045b/12

d.- i 007a/6, 015b/5, 084b/3, 090a/15, 099b/11

d.- kār 019b/15, 022a/6, 060a/14, 063a/4

d.- miyān 059a/1

d.- muḳābil 045b/13

D.- nezāket 045b/12

d.- 'aḳab 004b/15, 026a/12, 039b/7, 059b/10, 069a/9, 086a/8

d.- 'aliyye'ye 017b/7

d.- 'inān 026b/5

d.- piş 119b/3

d.- zencir 007b/1

der : Kapı -3- [Far]

d. 049b/7, 097b/12, 115b/13

derd : Keder, acı -6- [Far]

d.-i 045a/9, 045a/10, 045a/12, 104b/11, 107b/7, 115a/4

derd-i encām : Derdlerin sonu -1- [Far]
d.116a/13

derd-i mendān : Derd sahipleri -1- [Far]
d.- ı 004a/7

derece : Mertebe, paye -1- [Tr]

d.- i 022a/9

dergāh : Büyüklerin makamı -15- [Far]

d.- ı 005b/5, 015a/1, 022b/9, 023b/5, 045b/1, 046b/4, 047b/6, 050a/12, 051a/6, 051b/4, 068b/9, 086a/11, 086b/5, 097a/10, 107a/11

dergāh-ı' āli : Padişah kapısı -5-

- [Ar]
d. 007a/7, 043b/11, 063a/1,
068b/11, 075b/14
- dergeh** : Büyüklerin makamı -2-
[Far]
d.- i 103a/7, 106b/14
- derhāl** : Hemen -3- [Ar]
d.- i 021b/6, 062b/9, 065a/2
- deri** : İnsan ve hayvanın etini örten kabuk
-1- [Tr]
d. 089b/6
- derīde** : Yırtılmış, yırtık -2-
[Far]
d. 039a/3, 111b/14
- derin** : Dibi ağızdan uzak olan -2-
[Tr]
d. 097b/2, 098b/10
- derk** : Anlama, kavrama -1- [Ar]
d.- i 114a/14
- dermān** : Çare, önlem -1- [Far]
d. 120a/2
- ders** : Bir ilim için her gün alınan eğitim
-2- [Ar]
d. 033b/13, 091b/11
- derūn** : İç, içeri -37- [Far]
d.- i 002b/9, 004a/9, 007b/6,
008a/8, 008a/10, 011a/15, 012a/2,
013b/3, 016a/6, 019b/15, 020a/11,
022a/9, 023b/9, 023b/15, 024b/8,
026a/6, 026b/9, 027a/9, 035a/15,
049a/12, 056b/13, 057a/13, 058b/8,
060a/2, 061a/9, 061b/3, 066a/12, 082b/8,
090b/9, 091b/1, 110a/3, 111b/10,
112a/4, 112b/12, 114b/9, 114b/15,
118a/14
- dervāze** : Kapı, kale kapısı -3-
[Far]
d.- i 011b/11, 023b/4, 029b/10
- derviṣān** : Dervişler -1- [Far]
d. 052b/1
- deryā** : Deniz -8- [Far]
d.- yı 023a/10, 085a/6, 087b/1,
089a/5, 094a/9, 096a/13, 096b/2, 097a/2
- desīse** : Hile, oyun -1- [Ar]
d. 040b/6
- dest** : El -15- [Far]
d. 023a/4, 44b/7, 045b/8,
045b/10, 047a/15, 047b/6, 048b/12,
051b/11, 053b/15, 055a/5, 055a/8,
065a/10, 079a/2, 094a/13, 094b/2
- dest-bürd** : Kuvvet, üstünlük -1- [Far]
d.046b/6
- dest-efṣān** : Tohum gibi saçılan şeyler
-1- [Far]
d.079a/9
- dest-gāh** : Dokuma aleti , tezgah -7-
[Far]
d. 001b/10, 002b/12, 027a/5,
042a/9, 043a/12, 049a/1, 052b/14
- dest-gīr** : Elinden tutan -1- [Far]
d.038b/8
- dest-māl** : Elbezi -1- [Far]
d.008a/2
- dest-res** : Kuvvet ve zenginlik -3- [Far]
d.066b/6, 106a/12, 107b/5
- dest-yārī** : Yardım, muavenet -1- [Far]
d.012b/8
- destārçesi** : Mendil -1- [Far]
d. 113b/2
- destūr** : İzin, müsaade -19-
[Far]
d.- i 003a/6, 015a/13, 028b/2,
029a/7, 046b/1, 047b/1, 059a/5, 091b/8,
091b/10, 091b/12, 091b/14, 094a/3,
094b/10, 095a/11, 097b/8, 117b/4,
118a/2, 118b/8, 119a/2
- destūr -ı güzīn** : İzin almayı seçen -
1- [Far]
d.- 039a/5
- deṣt** : Bozkır, çöl -2- [Far]
d.- i 091b/15, 093a/3
- devā** : İlaç, derman -3- [Ar]
d.- yı 044b/5, 097b/12, 104b/7
- devābb** : Yük ve binek hayvanları -1-

- [Ar]
d. 066b/4
devām : Sürekli olma -7-
[Ar]
d.- ı 008b/9, 035b/6, 049a/8,
070b/3, 070b/7, 075a/11, 109a/11
deve : Sirtında hörgücü bulunan yük
hayvanı -1- [Tr]
d. 010a/4
Deveci : Yer adı -2- [Tr]
D. 011a/13, 031a/1
devlet : Bağımsız idare olunan hükümet
-35- [Tr]
d. 002a/7, 002b/15, 003a/10,
003b/1, 005b/12, 005b/14, 007a/6,
007a/12, 007b/2, 008a/12, 008b/10,
009b/10, 013b/7, 014a/1, 015a/1,
016a/12, 016a/14, 016b/3, 017a/9,
024b/5, 025a/5, 028a/6, 028b/6,
028b/7, 038b/4, 038b/12, 039b/1,
039b/5, 039b/9, 041b/2, 042b/5,
043a/12, 043b/14, 044a/4, 044a/15,
044b/3, 044b/6, 046a/9, 046b/2, 047b/3,
047b/7, 047b/11, 050b/4, 051a/7,
051a/15, 051b/1, 052b/9, 055b/14,
056b/1, 060a/9, 067b/2, 068b/2,
069a/12, 069b/2, 070a/7, 070b/3,
070b/7, 071a/2, 074a/13, 076a/5, 077b/2,
077b/7, 077b/13, 077b/14, 082a/3,
083a/11, 083a/14, 084b/3, 085b/3,
086a/8, 086a/12, 086b/3, 087b/5,
087b/12, 088a/5, 088a/14, 088b/9,
089b/4, 090a/2, 092a/1, 092a/8, 093a/9,
093b/14, 094b/13, 095a/2, 095b/1,
098b/13, 102b/2, 103a/7, 107a/9, 108a/7,
108b/1, 109a/3, 109a/11, 117a/9, 117b/3,
117a/12, 119b/1
devletlü : Devlete sahip olan -31-
[Tr]
d. 003a/6, 009b/1, 010a/12,
019b/2, 027a/2, 028b/6, 041b/3, 044b/8,
048a/12, 058a/6, 070b/12, 070b/14,
072a/14, 073a/11, 074a/5, 074b/3,
074b/6, 075a/15, 075b/12, 076a/1,
076a/14, 076b/8, 076b/10, 078a/6,
083b/13, 084a/9, 084a/12, 084a/15,
085a/14, 108a/13, 108b/13, 116b/1,
117a/7
devlet-medār : Devletli -1- [Ar]
d. 015b/5
devr : Dönme -6- [Far]
d. 044a/9, 044b/3, 044b/11,
078b/11, 105a/11, 108a/5
devr-h'ān : Zamanın yemekleri -1-
[Far]
d.- 034b/3
devrān : Gezip tozma -10- [Far]
d. 003a/9, 017b/12, 097b/10,
098a/6, 099b/8, 101b/5, 104a/3, 104a/4,
108b/5, 117a/9
deymūm : Ebedilik -1- [Ar]
d. 068b/15
deyyār : Papaz -1- [Ar]
d. 080a/6
dırāz : Uzun -3- [Far]
c. 011b/9, 065b/12, 114a/10
dırāzī : Uzunluk -1- [Far]
d. d. 100b/1
dībā : Dallı çiçekli hint kumaşı -1-
[Far]
d. 079a/4
dībāce : Sunuş, önsöz -1-
[Ar]
d.- i 028a/4
Dibecik : Özel isim -1- [Tr]
D. 033a/7
dicāce : Tavuk -1- [Ar]
d.- i 026a/12
Dicle : Bir nehir adı -1- [Tr]
D. 010a/7
didār : Yüz, çehre -1- [Far]
D. 033a/7
dīde : Göz -3- [Far]

- d. 011b/13, 024a/5, 062a/11
dide-berāh : Gözü yolda (bekleyen) -2- [Far]
 d.- 009b/9, 086a/2
dide-gān : Görmüş olanlar -1- [Far]
 d.058a/3, 116a/4, 116b/6
 117b/2, 120a/8, 120a/10, 120a/15
diger : Diğer, başka -6- [Far]
 d. 021a/14, 030b/5, 032a/2,
 032b/13, 090b/10, 094b/8
dihış : Verme, veriş -1- [Far]
 d. 102b/4
dikḫat : İncelik -2- [Ar]
 d. 055a/6, 082a/5
dik- : Derz etmek -1- [Tr]
 d. 055a/3
dil : Gönül -25- [Far]
 d. 040a/12, 045b/1, 045b/3,
 045b/4, 047b/8, 049b/14, 050b/8,
 051b/11, 078a/6, 090a/10, 090b/6,
 099b/10, 100a/3, 100a/11, 110b/4,
 111a/3, 112b/3, 094a/12, 094b/6,
 096a/14, 099b/3, 099b/5, 104a/12,
 106a/12, 107b/14, 110b/2
dil : İnsanlarda konuşmaya yarayan
 organ -1- [Tr]
 d. 044b/3, 044b/9, 082a/10,
 093b/11, 098a/8, 100a/4, 100a/5, 100a/9
dil-āgāh : Gönül anlar -1- [Far]
 d.- 067b/11
dilān : Gönüller -4- [Far]
 d. 063a/6, 066a/3, 100b/12,
 105a/8
dilāver : Yiğit -4- [Far]
 d.- i 059a/7, 062a/7, 068a/13,
 075b/6
dilāverān : Yiğitler -8- [Far]
 d.- i 009a/11, 010a/15, 014b/5,
 059b/5, 063a/6, 063b/5, 067b/10, 070a/1
dil-ārā : Gönlü süsleyen -6- [Far]
 d. 026b/12, 027a/1, 039a/4,
 049b/1, 052a/2, 088b/3, 090b/9
dil-āşūb : Yüreği sıkın -1- [Far]
 d.064a/4
dil-berān : Dilberler -1- [Far]
 d.051b/8
dil-cū : Gönül çeken -3- [Far]
 d. 050b/1, 051b/11, 054a/6
dil-firīb : Gönül aldatan -3- [Far]
 d.111b/6, 113b/4, 114b/10
dil-gū : Gönle söyleyen -1- [Far]
 d.111b/11
dil-gūşā : Gönül açan -3- [Far]
 d.092a/12, 054a/11, 085b/4
dil-ḥāh : Gönül isteği -1- [Far]
 d.105a/13
 d.- i 008b/13, 055b/3, 089b/8,
 094b/4, 103a/5, 103a/10
 d.- mürdegānı 091a/12, 095a/15
 d.- nevāzlıklar 111b/8
dil-gūşād : Gönlü ferah -1- [Far]
 d.096a/5
dil-pesend : Gönle hoş gelen -1- [Far]
 d.- ī 053b/4
dil-pezir : Gönle hoş gelen -7- [Far]
 d. 004b/4, 010a/13, 026b/15, 046a/11,
 048a/9, 050a/7, 088a/1, 095b/9
dil-rūbā : Gönül kapan -2- [Far]
 d.113a/13, 117a/5
dilir : Kahraman -10- [Far]
 d.- i 013a/11, 014b/1, 019b/2,
 025b/1, 038b/8, 040b/12, 062b/5,
 088b/11, 095a/11, 110a/12
dilirān : Yiğitler -3- [Far]
 d. 010a/2, 059b/1, 070b/1
dilirāne : Yiğitçesine -3- [Far]
 d. 011b/7, 069b/1, 015b/11
dimār : Helak, mahv -2- [Ar]
 d. 021a/6, 075b/8
dimek : Söylemek -40- [Tr]
 d. d. 011a/14, 029b/13, 030a/4,

- 030a/8, 031a/2, 031a/7, 031a/14, 032a/6, 032a/12, 039b/15026b/1, 036a/12, 037a/1, 039a/13, 042b/5, 049a/10, 044a/3, 046b/4, 046b/13, 047b/7, 049b/2, 049b/15, 050b/5, 051b/6, 051b/13, 052a/10, 055a/4, 055a/6, 055a/12, 075a/10, 075a/13, 079a/15, 081a/11, 082b/4, 096b/4, 110a/11, 111b/2, 111b/6, 111b/12, 112b/4, 114a/11, 102a/5, 111b/3, 113a/12, 117b/4, 118b/
- dīn** : Allah'a inanma ve ibadet etme -39- [Ar]
d. 016b/3, 027b/14, 042a/7, 051b/1, 058a/6, 064a/2, 064a/13, 070b/3, 089b/4, 091a/4, 092a/8, 094b/13, 095a/2, 097b/13, 102b/7, 116a/5, 117b/11, 016a/12, 021a/8, 029a/6, 059b/15, 061b/2, 069b/5, 070a/7, 073a/2, 074a/12, 092b/9, 095b/12, 102b/8, 102b/15, 103a/2, 103b/14, 116a/10
- dīnū¹-islām** : İslam dini -1- [Ar]
d.- 063b/2
- din-dār** : Dinin hükümlerini eksiksiz yerine getirmeye çalışan -1- [Ar]
d. 120a/10
- dimek** : Söylemek -5- [Tr]
d. 026a/2, 054b/3, 075a/3, 088b/11, 113b/15
- difile-** : İştirmek üzere kulak vermek -2- [Tr]
D. 078b/8, 105b/15
- dir** : Bildirme eki -2- [Tr]
d. 089b/7, 115b/13
- dirāyet** : Algılama, anlama -2- [Ar]
d. 012b/2, 119b/9
- dirīn** : Eski, kadim -1- [Far]
d. 046b/12
- dirīne** : Dirin -2- [Far]
- d. 111a/10, 114b/8
- dīşāre** : Üste giyilen kaftan -1- [Ar]
d. 003b/6
- divān** : 1.Yüksek rütbeli devlet adamlarının oluşturduğu meclis 2. Özel olarak oluşturulan şiir kitabı -15- [Ar]
d.-ı 007b/4, 017b/8, 043a/1, 043a/2, 044a/2, 046b/15, 047b/8, 048b/4, 049a/3, 056a/4, 084a/3, 085b/9, 085b/14, 086a/11, 100b/15
- divān -hāne** : Odalar üstündeki iyi döşenmiş büyük sofa -2- [Ar]
d.- 043b/14, 087b/4
- divān-serā** : Divan söyleyen -1- [Ar]
d.045a/13
- divānce** : Küçük şiir mecmuası -1- [Ar]
d.- i 048a/8
- divār** : Binalarda bölümleri ayırmaya yarayan yapı -7- [Tr]
d. 021a/7, 022a/7, 022b/3, 023b/14, 049b/8, 072a/2, 080b/9,
- diyānet** : Dindarlık, dine uyma -3- [Ar]
d. 036a/1, 047b/15, 055b/6
- diyār** : Memleket -12- [Ar]
d.- ı 056b/2, 058a/8, 073a/7, 074a/3, 074b/9, 080a/6, 089a/2, 093b/4, 108b/3, 109a/7, 109a/13, 116b/10
- Diyar-bakır** : Yer ismi -1- [Tr]
D.- 017b/14
- diye** : Öyle olduğu için -2- [Tr]
d. 100b/14, 101b/15
- diyü** : Diye -48- [ET]
d. 004b/14, 008a/3, 009a/13, 009b/6, 009b/7, 010b/6, 017a/15, 017b/7, 024b/15, 036a/5, 037b/1, 038a/8, 040a/6, 040a/9, 040b/7, 040b/13, 047a/10, 054b/8, 056a/14, 057b/12,

057b/14, 058b/4, 058b/11, 061b/3,
061b/10, 062a/6, 065b/8, 067a/5,
067b/1, 070b/8, 074a/1, 074a/15, 077a/9,
079a/14, 110b/10, 111b/8, 112a/7,
113b/1, 114a/13, 115b/14, 116b/5,
117b/7, 117b/14, 118b/3, 119b/2,
119b/6, 120a/8

d. ʿ arz 073b/14

Dizecrud : Bir yer adı -1-

[Tr]

D. 031b/7

dize : Mısra -1- [Tr]

d. 031b/3

Doğna : Bir yer adı -3- [Tr]

D. 110a/10, 117b/10, 119b/11

dolma : Dolmak işi -1- [Tr]

d. 020a/6

donan- : At koşum takımlarıyla
hazırlanmak -2- [Tr]

d. 019a/4, 078a/4

dostluk : Dost olma durumu -1-
[Far]

d. 065a/7

dökmek : Bir sıvıyı ya da maddeyi bir
yere boşaltmak -3- [Tr]

d. 021b/7, 046b/8, 104b/2

dönmek : Arkaya doğru geri gelmek -5-
[Tr]

d. 006b/12, 039a/11, 080a/14,
094a/7, 111b/11

dönüm : Kere, defa -7- [Tr]

d. 032a/7, 032a/8, 032a/10,
032a/13, 032a/15, 032b/1, 032b/8

dörder : Dört kere -1- [Tr]

d. 033b/15

dördüncü : Dört derecesinde bulunan
-3- [Tr]

d. 017b/2, 026b/4, 108b/10

dört : Üç ile beş arasındaki sayı -
18- [Tr]

d. 009b/13, 018b/7, 019a/10,
021a/1, 021a/13, 026b/10, 030a/1,

032a/7, 032a/9, 034a/9, 034b/6, 063b/14,
065b/1, 072b/4, 073b/5, 074b/1, 074b/4,
076a/12

dū-çār : Tutulmuş, bağlanmış -2-
[Far]

d.- 045a/13

d.- şāhı 119a/14

du‘ā : Allah'a yalvarıp yakarma
-15- [Ar]

d.- yı 008b/10, 016a/10, 046a/5,
046a/6, 047b/6, 048a/4, 051a/15, 058a/5,
058b/7, 063a/12, 067b/5 068b/2, 068b/9,
068b/14, 069a/12, 070a/8, 082b/6,
089a/6, 092a/7, 093a/10, 093b/14,
100b/9, 100b/10, 107b/11, 109a/11,
119b/6

du‘ā -gū : Dua eden -1- [Ar]

d.046b/13

dūd-ı āh : Beddua -1- [Far]

d.- ı 089b/8

duhancı : Tütüncü -1- [Ar]

d. 029b/14

duht : Kız çocuğu -2- [Far]

d.- i 070b/5, 087b/3

duhter : Kız çocuğu -10- [Far]

d.- i 110a/12, 111a/11, 112a/8,
113a/13, 113b/12, 114b/8, 115b/12,
116a/3, 116a/6, 116a/9, 116b/2, 116b/14,
116b/10, 119a/5, 119a/12, 120a/4

duhterān : Kız çocukları -1-

[Ar]

d.- ı 112b/13

duhūl : İçine girme -12- [Ar]

d. 006a/3, 006b/8, 011b/10,
016a/2, 018b/14, 022a/9, 026a/5, 026b/3,
043b/2, 048b/10, 084b/15, 117a/8

duman : Ateşten kalkan siyah hava -1-
[Tr]

d. 110a/1, 110a/3

dumanlı : Duman ve sis buğusu olan
-1- [Tr]

d. 110a/1

- dūn** : Alçak, bayağı -1- [Far]
d. 095b/15
- dūn- perver** : Bayağı ve alçak kimseleri koruyan -1- [Ar]
d.- 112b/10
- dūn-tabi‘at** : Yaratılışı alçak olan -1- [Ar]
d.045b/5
- dūnān** : Alçaklar -1- [Far]
d. 099b/6
- dūr** : Uzak -2- [Far]
d. 066b/14, 069b/2
- dūr-bīn** : Uzağı gören -2- [Far]
d.- i 028b/8, 046a/14
- Durmuş** : Özel isim -1- [Tr]
D. 069a/2
- đurūb** : Vurmalar, çarpmalar -2- [Ar]
d. 020a/9, 056b/5
- dūş** : Omuz -8- [Far]
d.- ı 012a/12, 017a/3, 048b/5, 048b/13, 067a/13, 068a/4, 087a/3, 119b/7
- dūşīze** : Kız oğlan kız -1- [Far]
d. 109b/3, 113a/9, 113b/9, 114b/10, 115b/7, 116a/4, 117b/9
- dutmak** : Tutmak -1- [Tr]
d. 094a/13
- dūz** : Dikici, diken -1- [Far]
d.- ı 072a/3
- dūzah** : Cehennem -1- [Far]
d. 013a/8, 064a/13, 066a/8
- dūzah-karār** : Durağı cehennem olan -1- [Far]
d. 056b/9
- dūzah- mekīn** : Cehennemde oturan -1- [Far]
d.- 059a/2
- dūzah- me’aşir** : Cehennem izleri -1- [Far]
d.- 016a/4
- dū** : İki -1- [Far]
d. 050b/13
- dū-bālā** : İki kat -1- [Far]
d.- 110a/5
- dū-çeşm** : İki göz -3- [Far]
d.098b/6, 110b/13, 111b/12
- dū- dīde** : İki göz -1- [Far]
d.100b/7
- dū-ķalyon** : İki gemi -1- [Far]
d.095b/7
- dū-nīm** : İki parça -3- [Far]
d.063b/13, 079b/6, 106a/2
- dūcā** : Karanlık -1- [Ar]
d. 104a/6
- dūkkān** : Ufak malların satıldığı önü açık küçük alış veriş yeri -17- [Ar]
d. 029b/1, 029b/7, 029b/9, 029b/11, 029b/12, 029b/13, 029b/14, 029b/15, 030a/1, 030a/2, 030a/13, 030b/1, 030b/2, 030b/3, 030b/4, 030b/7, 030b/8, 030b/9, 030b/11, 030b/14, 030b/15, 031a/1, 031a/4
- Dūldūl** : Hz. Ali'nin atı -4- [Tr]
D. 018b/1, 045a/11, 063b/7, 064b/8
- dūnyā** : İçinde yaşadığımız alem -21- [Ar]
d.- yı 005a/1, 039a/9, 044b/4, 045b/3, 045b/9, 047a/3, 049a/7, 074b/14, 081a/14, 082a/4, 084b/1, 088b/10, 089b/2, 089b/6, 091a/4, 092b/13, 095a/1, 098b/15, 102b/7, 104b/14, 113a/3
- dūr** : İnci -3- [Far]
d.- eףşāndur 097a/1
d.- i 095a/6
d.- pāşı 092b/14
- dūr** : Uzak -1- [Far]
d. 095a/6

- dürc** : Mücevher kutusu -1-
[Ar]
d.- i 114b/9
- dürlü** : Çeşit, muhtelif -13-
[Tr]
d. 011a/8, 019a/8, 040a/13,
040b/13, 045a/12, 057a/9, 062a/12,
063a/14, 064a/5, 064a/14, 072b/11,
072b/14, 112a/9
- dürr** : İnci -6- [Ar]
d.- i 101a/10, 105b/7, 114b/4,
114b/9, 115a/12
- dürr-i nişār** : İnci saçan -1- [Ar]
d.118a/10
- Dürrî** : Özel isim -2- [Tr]
D. 052b/8, 055b/13
- dürüd** : Dua, övgü -1- [Far]
d.- ı 027b/7
- dürüg** : Yalan -2- [Far]
d. 055a/10, 116a/9
- dürüg-āmiz** : Söze yalan karıştıran -1-
[Far]
d.- 118a/2
- düstür** : Hükümü ve nüfuzu olan vezir
-3- [Ar]
d.- ı 083a/7, 092a/13, 093b/12
- düstür-dārā** : Hükmeden vezir -1- d.
092a/15
- Düşerlioğlu** : Özel isim -1-
[Tr]
D. 007a/14
- düşkün** : Saadetini ve refahını kaybetmiş
-1- [Tr]
e. 008b/4
- düşmān** : Düşman, yağı -25-
[Ar]
d.- ı 040a/4, 040a/6, 044b/15,
055a/5, 057a/14, 058a/6, 058a/10,
059a/1, 059b/15, 060b/3, 060b/5,
061b/2, 062a/5, 062a/13, 063b/8,
063b/10, 064a/2, 064a/13, 068a/4,
072b/7, 072b/10, 073a/2, 090a/7,
095b/15, 096a/11
- düşmān-gîr** : Düşmanı tutan -1- [Ar]
d.- 016a/5
- düşmen** : Düşman -2- [Ar]
d.- i 016a/12, 039a/7
- düşmek** : Yukarıdan aşağıya inmek -3-
[Tr]
d. 094a/9, 095b/5, 111a/4,
115a/12, 119b/14
- düşürmek** : Aşağı bırakmak -1-
[Tr]
d. 104a/9
- düvel** : Devletler -2- [Ar]
d. 097b/12, 097b/13
- E**
- ebdān** : Cisimler -2- [Ar]
e.- ı 020a/6, 021b/14
- ebedā** : Asla -1- [Ar]
e. 094b/14
- ebedallah** : Allah daim eylesin -1-
[Ar]
e.- 037a/2
- ebediyet** : Sonsuzluk -3- [Ar]
e.- 028a/10, 056b/1, 077b/13
- ebediyyü'n-nizām** : Sonsuz düzen -1-
[Ar]
e.- 015a/1
- ebed-müddet** : Sonsuz -1-
[Ar]
e.- 014a/1
- eben an cedd** : Kuşaktan kuşağa -1-
[Ar]
e. 061b/1
- ebî** : Baba -1- [Ar]
e. 037a/8
- ebleh** : Akılsız, ahmak -1- [Ar]
e. 118b/4
- ebnā** : Oğullar -3- [Ar]
e.- yı 048a/12, 050b/7, 050b/15
- ebr** : Bulut -3- [Far]

- e.- i 092b/15, 097a/1, 098a/1
ebrū-vesme : Kaşa vurulan rastık -2- [Ar]
 e.- 051b/8, 104a/11
ebruvān : Kaşlar -1- [Ar]
 e. 110b/2
Ebubekir : Özel isim -2- [Tr]
 E. 021a/15, 092a/9
ebvāb : Kapılar -2- [Ar]
 e. 023b/5, 028a/6
ecel : Ölüm anı -1- [Tr]
 e. 080b/7
ecil : Geciktiren -1- [Ar]
 e. 029a/8, 037b/13
ecma^f in : Hepsi -1- [Ar]
 e. 002a/14, 028a/1
ecmel : En güzel -1- [Ar]
 e. 044a/1
ecnād : Askerler -3- [Ar]
 e.- i 026b/13, 069a/4, 072b/3
ecr : Ücret -3- [Ar]
 e.- i 038a/6, 038a/12, 107b/1
ed- devām : Devam eden -1- [Ar]
 e.- 077b/14
edā : Borcu geri ödeme -13- [Ar]
 e.- yı 004a/1, 012b/2, 018b/6, 034a/4, 034a/11, 034a/13, 034b/10, 036a/3, 045a/1, 045a/8, 045b/11, 046a/2, 052b/15, 113a/14, 117a/15
edāi^l- hiḍmet : Hizmeti geri ödeme -2- [Tr]
 e.- 035b/15
 e.- 034b/5
edāmallāh : Allah devam ettirsin -1- [Ar]
 e. 015b/3
edeb : Terbiye -3- [Ar]
 e.- i 081b/8, 114a/14, 117b/1
ed- : Fiil -1- [Tr]
 e. 008b/1
edevāt : Aletler -5- [Ar]
 e. 013a/15, 020a/9, 060b/15, 066b/5, 076a/5
edevāt-ḥurūb : Harp aletleri -1- [Ar]
 e.- i 056b/6
Edhem : Özel isim -1- [Tr]
 E.- i 009b/11
ednā : Daha aşağı, alçak -4- [Ar]
 e. 090a/15, 091b/15, 093a/6, 103a/15
ednās : Pislikler -1- [Ar]
 e. 027b/13
efḍali^ṣ- şalavāt : Üstün olan namazlar -2- [Ar]
 e.- 058b/1, 083a/1
efḍalü^t- taḥiyyāt : Üstün olan dualar -3- [Ar]
 e.- 004b/1, 057b/8, 075a/15
efendi : Sahip, malik -75- [Ar]
 e. 002b/5, 002b/6, 003a/11, 003b/4, 004b/8, 004b/15, 006b/15, 007a/12, 008b/5, 008b/11, 009b/1, 009b/10, 010a/13, 012a/2, 012a/4, 015a/4, 018a/12, 018b/7, 018b/8, 029a/5, 029a/9, 035a/12, 036a/5, 036a/9, 036a/12, 039a/4, 040a/7, 042a/15, 042b/15, 043a/1, 043a/11, 043b/1, 043b/15, 044a/7, 045a/9, 046a/10, 046b/15, 047b/8, 048a/11, 048b/4, 049a/2, 049b/13, 050a/6, 050a/15, 050b/9, 051a/5, 052a/7, 051b/15, 052a/2, 052b/2, 052b/8, 052b/10, 052b/12, 053a/7, 053b/4, 053b/12, 054a/7, 054a/10, 054b/11, 055b/13, 055b/15, 058a/6, 059b/10, 068b/4, 070a/3, 070b/12, 074a/5, 074b/7, 074b/10, 075b/1, 076a/1, 076b/5, 076b/11, 077a/10, 077a/13, 077a/15, 077b/1, 077b/4, 078a/6, 078a/12, 079b/4, 081a/11, 082b/7, 083b/14, 084a/15,

- 085a/14, 085b/8, 085b/11, 085b/12, 085b/13, 085b/14, 086b/2, 087b/14, 088b/3, 089a/10, 091a/1, 107a/7, 109a/5, 117a/7, 117b/5, 117b/8, 118a/8, 118b/8, 118b/15, 119b/5, 119b/9, 120a/14
- efham** : Çok şeref sahibi -1- [Ar]
e. 002b/4
- efrād** : Fertler -1- [Ar]
e. 072a/5
- Efrāsiyāb** : Türk mitolojisinin ünlü kahramanlarından biri-1- [Far]
e.- yı 044a/9
- efrāz** : Yükselen, kaldıran -2- [Far]
e. 072b/5, 092b/2
- efrencī** : Avrupalılara özgü -1- [Ar]
e. 105a/7
- efrenciye**: Avrupalı -1- [Far]
-2- [Tr]
e. 057a/5, 118a/3
- efrūz** : Işık, ışıltılı -1- [Far]
e.- ı 086b/1
- efşah** : Daha, en -1- [Ar]
e. 078a/11
- efsūn** : Büyü, sihir -2- [Tr]
e. 112a/7, 113a/14
- efsūs** : Yazık, eyvah -1- [Far]
e. 115a/10
- āh** : Ağızlar -1- [Ar]
e. 075a/12
- efzā** : Artıran, çoğaltan -3- [Far]
e.- yı 003a/8, 090a/10, 091a/13
- efzāyiş** : Artma, çoğalma -1- [Far]
e.- i 048b/8
- efzūn** : Fazla, çok -6- [Far]
e. 008b/8, 022b/4, 057a/12, 068b/3, 069a/12, 108a/3
- eğer** : Şayet -12- [Tr]
e. 039a/8, 074a/13, 080b/4, 080b/12, 090a/4, 098a/14, 100a/8, 100a/15, 113a/13, 113b/14, 117a/1, 119a/5
- eğerçi** : Her ne kadar -11- [Tr]
e. 011b/3, 048a/7, 055b/2, 057a/5, 074a/11, 081a/10, 081a/13, 083b/4, 114b/14, 115a/2, 119a/9
- egīn** : Sırt, arka -1- [Tr]
e. 012a/3
- eḥad** : Tek, bir -3- [Ar]
e. 012a/5, 039a/10, 102b/14
- eḥādīs** : Peygamberimizin sözleri -1- [Ar]
e. 002a/14, 061b/12
- eḥakkiyyet** : En çok hak eden -1- [Ar]
e. 037b/10
- eḥibbā** : Dostlar, sevgililer -1- [Ar]
e. 102a/4
- ehl** : Sahip, malik -36- [Ar]
e.- i 004b/6, 007b/8, 019b/15, 022b/6, 044b/3, 045b/3, 045b/5, 045b/7, 046b/11, 049b/14, 050a/8, 057a/5, 057a/13, 058b/6, 066a/14, 070b/1, 071b/8, 073a/6, 079a/13, 082b/13, 089a/2, 091b/5, 093a/2, 095a/13, 098b/3, 099b/2, 098a/8, 100b/6, 100b/12, 102a/5, 102b/15, 105a/11, 105a/12, 106b/7, 107b/14, 108b/4, 119b/10
- e'izze** : Azizler -1- [Ar]
e.- i 005a/2
- ejder** : Büyük yılan -3- [Far]
e.- i 023a/11, 096b/2, 116b/9
- eḳall** : Obur -1- [Ar]
e. 114b/6
- ekber** : Daha büyük -7- [Tr]
e.- i 035b/13, 049b/12, 049b/15, 067b/3, 074b/12, 075a/9, 078a/11
- ekdār** : Kederler -2- [Tr]
e. 106a/2, 106a/3

- ekid** : Sağlam -2- [Ar]
e. 005a/10, 059a/10
- eknāf** : Taraflar -6- [Ar]
e. 016b/9, 020a/1, 058b/15, 059b/3, 094a/11, 109b/14
- ekrād** : Kürtler -3- [Ar]
e. 009b/13, 010b/1, 014a/5
- ekrem** : Pek cömert -9- [Ar]
e.- i 016a/11, 038a/13, 044a/1, 054a/3, 057b/8, 075b/11, 076b/8, 092b/6, 102b/8
- ekşer** : En çok -3- [Ar]
e. 021a/5, 060b/1, 071a/5
- eksik** : Tam olmayan -1- [Tr]
e. 091b/4
- eksük** : Tam olmayan -1- [Tr]
e. 110a/1
- el** : İnsanın tutmak için kullandığı uzuv -15- [Tr]
e. 007b/7, 029a/1, 038a/9, 038b/10, 044a/2, 045b/7, 061a/10, 064a/9, 064a/14, 069b/7, 082a/9, 094b/2, 098a/5, 104a/12, 111a/6
- el- amān** : Yardım edatı -1- [Ar]
e.100a/11
- el- Hāc** : Unvan -36- [Ar]
004b/7, 030a/5, 030a/7, 030a/9, 030a/11, 030a/12, 030a/14, 030b/1, 030b/2, 030b/4, 030b/9, 030b/10, 030b/14, 031b/1, 032a/3, 032a/9, 032a/14, 032b/11, 032b/12, 033a/10 074b/3, 084a/12, 115b/5
- el-ḥaqq** : Hakikaten -4- [Ar]
e.044a/3, 088b/15, 092a/1, 095b/5
- el-insān** : İnsanlıkla -1- [Ar]
e.111b/2
- el-keḷām** : Sözle -1 [Ar]
e.073b/8
- el-muḥtāc** : Muhtaçlıkla -1- [Ar]
e.108a/11
- elān** : Şimdi -3- [Ar]
e. 029a/12, 117b/13, 118a/13
- elbette** : Mutlaka, kuşkusuz -1- [Ar]
e. 011b/2
- elbise** : Libaslar -1- [Ar]
e.- i 111b/1
- elçi** : Bir devletin diğer devlet nezdindeki vekili -2- [Tr]
e. 077a/5, 116b/14
- elem** : Sıkıntı, keder -2- [Ar]
e. 104b/11, 111b/14
- elf** : Bin sayısı -4- [Ar]
e. 004b/2, 017b/1, 038a/7, 042a/5
- elḥamdülillāh** : Allah'a şükür -5- [Ar]
e. 027a/2, 053a/4, 063b/1, 066a/9, 095b/14
- elḥān** : Şarkılar -1- [Ar]
e.- i 053a/1
- elli** : Beş defa on -18- [Tr]
e. 020a/7, 033b/11, 034b/2, 036a/4, 054b/4, 055a/9, 056a/11, 056b/6, 067b/9, 068a/1, 074b/4, 075a/15, 076b/1, 083a/2, 108b/9, 109a/6, 113a/5, 117a/4
- elmās** : Değerli taş -2- [Ar]
e. 041b/9, 101b/4
- elsine** : Diller -1- [Ar]
e.- i 048a/8
- elṭāf** : Lütuflar, iyilikler -6- [Ar]
e. 009b/11, 025b/7, 026b/8, 092b/7, 102b/6, 103a/6
- elviye** : Bayraklar -3- [Ar]
e.- i 032a/1, 063a/7, 068b/7
- elyāk** : Pek yakışan -1- [Ar]
e. 034a/8
- emān** : Emin olma -10- [Ar]
e. 012b/15, 013b/5, 014a/2, 014a/3, 014b/11, 020b/4, 024b/3,

- 091a/4, 097b/10, 108b/1
emānet : Birine güvenerek bir şeyi bırakma -2- [Ar]
 e. 034b/7, 037a/1
- emānū**¹- **emān** : Emin olmuş -1- [Ar]
 e.- 066a/2
- emcād** : Şanlar, şerefler -1- [Ar]
 e.- ı 035b/12
- emek-dār** : Emeği geçmiş -1- [Tr]
 e.- 119a/1
- emel** : Umut, ümit -3- [Ar]
 e. 051a/10, 097b/14, 112b/6
- Emin** -2- [Tr]
 E. 031a/6, 033a/8
- emīn** : Korkusuz -1- [Ar]
 e.- i 087b/13
- Emīr** : Özel isim -3- [Ar]
 E. 030a/1, 032b/14077a/13
- emīrū**¹- **ümerā** : Paşalık ünvanının ilk derecesi -1- [Ar]
 e.- 103b/1
- emlāk** : Mülkler -43- [Ar]
 e. 029a/15, 029b/1, 029b/5, 029b/6, 029b/7, 029b/10, 030a/6, 030a/7, 030a/10, 030a/12, 030a/14, 030b/1, 030b/2, 030b/3, 030b/4, 030b/6, 030b/7, 030b/9, 030b/10, 030b/12, 030b/13, 030b/14, 030b/15, 031a/6, 031a/9, 031a/11, 031a/13, 031a/15, 031b/2, 031b/4, 031b/7, 031b/8, 031b/10, 031b/11, 031b/12, 031b/14, 032a/1, 032a/4, 032a/5, 032a/12, 032a/14, 033a/13, 033b/1
- emn** : Güven -3- [Ar]
 e. 091a/4, 097b/10, 108b/1
- emniyyet** : Güvenlik -1- [Ar]
 e. 014b/12
- emr** : Buyruk -25- [Ar]
 e. 008b/15, 010a/1, 016b/1, 024a/10, 036a/14, 054b/13, 055a/3, 060a/8, 068a/9, 099a/7, 119a/2, 094a/1, 109a/11, 111a/1, 111b/3, 112a/2, 113a/7, 113b/2, 118b/9, 118b/15, 119a/2, 120a/2
- emr-i zībāl** : Gönülle verilmiş emir -1- [Ar]
 e. 028a/2
- emr-i ‘ālī** : Padişahın verdiği emir -7- [Ar]
 e. 006a/1, 007a/6, 007a/9, 017b/1, 039b/9, 047a/3, 084b/4, 117b/7
- emri‘ ālī-şān** : Şan ve şerefi büyük olan -1- [Ar]
 e. 007b/13
- emr-i āşaf** : Vezirin emri -1- [Ar]
 e. 117b/8
- emr-i dūşvār** : Güç iş -1- [Far]
 e. 093b/10
- emr-i hümāyūn** : Hümayının emri -1- [Ar]
 e. 096b/1
- emr-i muḳarrer** : Kararlaştırılmış emir -1- [Ar]
 e. 060b/7
- emr-i münif** : Padişahın emri -3- [Ar]
 e. 008a/9, 015a/6, 015a/12
- emr-i şehensāh** : Padişahın verdiği emir -1- [Ar]
 e. 053a/6
- emr-i şerif** : Şerefli emir -2- [Ar]
 e. 016b/14, 119b/12
- emşāl** : Hikayeler -2- [Ar]
 e. 005b/2, 051b/4
- emşār** : Büyük şehirler -1- [Ar]
 e. 075b/9
- emvāl** : Mallar -6- [Ar]
 e.- i 010a/1, 010a/2, 014b/7, 016a/4, 066a/15, 066b/10

- emvāten** : Ölüler -1- [Ar] [Far]
e. 023a/2
- eñ** : Genişlik, çok -1- [Tr]
e. 091b/15
- en‘ām** : Nimetler -8- [Ar]
e. 048a/11, 048b/2, 067a/13, 068a/14, 071a/13, 078a/8, 081a/3, 088b/1
- enbiyā** : Peygamberler , yalvaçlar -1- [Ar]
e. 001b/8
- enbūh** : Topluluk -1- [Far]
e. 026b/6
- encām** : Yıldızlar -2- [Ar]
e. 058b/5, 093b/10
- encüm- simā** : Yıldız yüzlü -1- [Ar]
e.- 049b/11
- encüm-şumār** : Yıldızları sayan -1- [Ar]
e.078b/4
- encümen** : Cemiyet -2- [Far]
e.- i 103b/3, 112b/1
- endahte** : Atılmış -3- [Far]
e. 061a/12, 064b/1, 065b/15
- endām** : Vücut,beden -2- [Far]
e. 050a/11, 109b/3
- endāz** : Atıcı, atan -2- [Far]
e.- i 039b/3, 109b/8
- endāzān** : Atıcılar -1- [Far]
e. 055a/4
- endāze** : Ölçü -1- [Far]
e.- i 055a/10
- endazelemek** : Ölçmek -1- [Far]
e. 113b/3
- endāzlık** : Ölçülük -1- [Far]
e. 055a/11
- ender** : Pek nadir -1- [Ar]
e. 031b/6
- enderūn** : İç, dahil -1- [Far]
e. 115b/10
- enderūnī** : Enderunda yetişen -1- [Far]
e. 048b/6
- endīş- kār** : Düşünceli -1- [Far]
e.- 119b/3
- endīşe** : Düşünce -3- [Far]
e. 004a/14, 049a/13, 057a/6, 075a/7, 082b/2, 083b/7, 103a/3
- endūh** : Tasa, kaygı -4- [Far]
e.- i 046b/11, 052b/7, 088b/6, 113a/3
- endūh- gīn** : Kederli -1- [Far]
e.- 100a/6
- endūz** : Kazanma, biriktirme -1- [Tr]
e. 110b/2
- enfi** : Burun ile ilgili -1- [Ar]
e.- zāde 052b/2
- enfūs** : Nefisler -1- [Ar]
e. 107b/6
- Engürdis** -1- [Tr]
E. 055b/8
- engūşt** : Parmak -2- [Far]
e.- i 005b/3, 118a/13
- engūşt-nümā** : Parmakla gösterilen -1- [Far]
e.- y1 048a/11
- enhā** : Taraflar, yönler -1- [Ar]
e. 059a/4
- enhār** : Nehirler -1- [Ar]
e. 080a/14
- eniqa** : Güzel, sevimli -1- [Ar]
e. 035a/2
- enīs** : Dost, arkadaş -1- [Ar]
e. 023a/2
- enište** : Kız kardeş veya hala kocası -1- [Tr]
e. 073b/7
- envā‘** : Türler -5- [Ar]

- e.- ı 004a/9, 028a/8, 063a/10, 064b/10, 066b/5
- envār** : Nurlar -2- [Ar]
e. 001b/1, 011b/11
- enver** : Çok nurlu -2- [Ar]
e. 051a/7, 051b/1
- enzār** : Nazarlar -1- [Ar]
e. 079a/10
- er** : Erkek, mert -2- [Tr]
e. 041a/15, 065a/6
- erāzil** : Reziller -3- [Ar]
e. 005b/15, 008a/8, 019b/11
- erba‘a** : Dört -1- [Tr]
e.- ı 011b/14, 024a/2, 053a/9, 063a/7
- erbāb** : Ehil, layık -22- [Ar]
e.- ı 008a/15, 014b/13, 020a/15, 027b/5, 028a/7, 044b/9, 045b/4, 045b/5, 045b/14, 052a/11, 053b/10, 059a/15, 063a/7, 071b/7, 085b/9, 094a/6, 094a/10, 101a/6, 103a/1, 104a/12, 105b/12, 108a/1
- erba‘in** : Kırk -3- [Ar]
e. 017b/1, 038a/7, 042a/5
- erīf** : Şerefli emir -1- [Ar]
e. 120a/2
- erīke** : Taht -3- [Ar]
e.- i 003a/8, 051a/2, 078a/15
- erkām** : Rakamlar -1- [Ar]
e. 069a/14
- erkān** : İleri gelenler -13- [Ar]
e.- ı 015a/15, 036b/6, 037a/3, 049a/3, 051b/1, 052a/15, 052b/9, 052b/14, 055b/13, 085b/3, 086a/12, 087b/4, 097b/14
- erre** : Testere -1- [Ar]
e.- i 111b/15
- ersāl-nāke** : Biz seni göndermedik -1- [Ar]
e. illā 002a/1, 027b/11
- erşed** : Doğru yolda olan -2- [Ar]
- e. 016a/15, 035b/13
- ervāḥ** : Ruhlar -2- [Ar]
e.- ı 035a/7, 053a/14
- erzāk** : Rızıklar -1- [Ar]
e. 066b/10
- Erzurum** -1- [Tr]
E. 007a/11, 019a/12, 039a/15, 039b/1
- Erzurumī** -1- [Tr]
E. 022b/10
- es-** : Havanın hareket etmesi -2- [Tr]
e. 112b/7, 113b/
- es-seyyīd Ḥüseyn** : Özel isim -1- [Tr]
E.- 004b/8
- eş-şalā** : Ezan -1- [Ar]
e.- 051a/14
- ‘Es‘ad** : Özel isim -1- [Tr]
‘E. 077a/13
- esāfil** : Pek aşağı olan kimse -1- [Ar]
e. 019b/11
- esāmī** : İsimler -2- [Ar]
e. 002a/15, 057a/1
- esār** : Yiyecek, içecek artığı -1- [Ar]
e. 023a/15
- esās** : Asıl, temel -1- [Ar]
e. 015b/11, 024a/12, 036b/9, 050b/2
- esātin** : Bir heyeti ileri gelenleri -1- [Ar]
e. 023b/13
- esb** : At -11- [Far]
e.- i 006b/12, 009b/10, 018a/15, 019a/4, 063b/7, 064b/1, 064b/7, 076a/15, 076b/11, 077a/3, 086b/6
- esbāb** : Sebepler -3- [Ar]
e. 068b/5, 076a/6, 094b/3
- esbağullah** : Kendinden öncesi olmayan Allah -3- [Ar]

- e. 029a/7, 035b/5, 038a/3
esbak : 1.Önceki -4- [Ar]
 e. 002b/4, 054a/14, 055a/2, 074b/3
eşdak : Daha -1- [Ar]
 e. 055a/9
eşer : Alamet, nişan -15- [Ar]
 e. 016a/10, 040b/2, 040b/9, 045b/6, 055a/2, 058b/11, 070a/9, 073a/1, 083a/14, 090b/13, 098a/12, 102a/15, 106a/9, 107a/14, 115a/13
esfâr : Seferler -1- [Ar]
 e.- ı 011a/6
eshel : Çok kolay -1- [Ar]
 e. 118a/3
esîr : Tutsak -10 - [Ar]
 e.- i 038b/8, 040b/1, 066b/15, 073a/4, 073a/11, 074a/7, 110b/1, 1100a/5, 106a/5, 114b/13
esîrân : Esier -1- [Ar]
 e. 074b/1
eslâf : Selefler -7- [Ar]
 e.- ı 009a/12, 036a/11, 054b/9, 064a/7, 082a/7, 083a/9, 088a/12
eslihâ : Silahlar -1- [Ar]
 e. 058b/15
esmâ : İsimler -1- [Ar]
 e.- yı 053a/9
eşnâ : O sıra -17- [Ar]
 e.- yı 008a/15, 009a/5, 013b/13, 019b/6, 038b/7, 039b/15, 040a/4, 040a/9, 064b/13, 067b/4, 068b/12, 072b/7, 074a/6, 076a/1, 086a/3, 109a/12, 109b/15
eşnâf : Sınıflar -1- [Ar]
 e.- ı 004a/10
eşnâm : Putlar -1- [Ar]
 e. 112a/11
esrâr : Sırlar -9- [Ar]
 e.- ı 028a/9, 048a/2, 082b/9, 088a/5, 096b/9, 102a/6, 103a/5, 108b/14, 111a/13
esrâr-vâr : Sır gibi -1- [Ar]
 e.- 011a/9
est : Olmak -1- [Far]
 e. 045b/14
estâr : Örtüler -2- [Far]
 e.- ı 027a/15, 088a/5
eşvâb : Giyecekler -1- [Ar]
 e. 066b/5
esyâf : Kılıçlar -2- [Ar]
 e.- ı 016b/8, 041b/9
eş'âr : Şiirlerin toplandığı mecmua -2- [Ar]
 e. 092a/4, 106b/8
eşheb : Kır (at) -2- [Ar]
 e.- i 093b/13
 e.- süvâr 093a/3
eşk-i rîzân : Gözyaşı dökmek -1- [Far]
 100b/8
eşkâl : Şekiller -2- [Ar]
 e.- i 037b/7, 037b/8
eşkiyâ : Haydutlar -11- [Ar]
 e. 005b/15, 006b/9, 007b/7, 008a/6, 008a/8, 008a/11, 009a/11, 013a/9, 013b/8, 015b/14, 041a/13
eşraf : Şerifler -2- [Ar]
 e. 038a/12, 042b/15
eşrâr : Kötüler -3- [Ar]
 e.- ı 009b/14, 013a/3, 013b/7
Eşref -1- [Tr]
 E. 012b/4
eşribe : Şaraplar -3- [Ar]
 e.- i 019a/1, 043a/8, 052a/14
eş-şey h : Unvan -1- [Ar]
 E. 053b/4
eşyâ : Ev levazımı -5- [Ar]
 e. 014b/7, 016a/4, 066b/5, 101a/15, 113b/13
et'ime : Yiyecekler -3- [Ar]
 e.- i 019a/1, 043a/8, 052a/14
etmek : Yapmak -2- [Tr]

- e. 036b/11, 118b/11
- etmekçi** : Ekmekçi -1- [Tr]
e. 029b/15
- etvār** : Tavırlar -1- [Ar]
e. 047b/13
- eṭālullah** : -1- [Tr]
e. 028b/7
- eṭıbbā** : Hekimler -2- [Ar]
e. 002b/4, 048b/2
- eṭrāf** : Taraflar -12- [Ar]
e. 014a/9, 014a/11, 020a/1, 058b/15, 059a/4, 059b/3, 060b/6, 061a/2, 088a/7, 093a/13, 094a/11, 109b/14
- eṭvār** : Tavırlar -1- [Ar]
e.- ı 005b/7, 058a/7
- evāḥir** : Son zammalr -3- [Ar]
e. 012b/3, 048b/3, 117a/4
- evā' il** : Evveller, ilkler -1- [Ar]
e. 042a/2
- evān** : Vakit -2- [Ar]
e.- ı 027b/3, 084b/9
- evc** : En yüksek mertebe -2- [Ar]
e.- i 102a/12, 112a/12
- evcā' a** : Ağrılar, sancılar -1- [ar]
e. 012a/15
- evc-i sa' ādet** : Mutluluğun en üst noktası -1- [Ar]
e. iş' ād 002a/11
- evfā** : Çok vefalı -1- [Ar]
e. 068a/15
- evfer** : Çok bol -1- [Ar]
e. 017a/5
- Evhadüddin** : Özel isim -1- [Ar]
E. 004b/7
- evkāf** : Zamanlar, çağlar -5- [Ar]
e. 035b/11, 035b/14, 036a/1, 036a/10, 036b/2, 037b/7
- evkāt** : Vakitler -5- [Ar]
e. 050a/9, 069b/6, 107b/6, 111a/7, 114a/5
- evkāt-güzār** : Vakitlerini geçirerek -2- [Ar]
e. 088a/9, 110b/4
- evlā** : Daha iyi -4- [Ar]
e. 037b/10, 060b/10, 093b/5, 093b/13
- evlād** : Çoluk, çocuk -2- [Ar]
e.- ı 005a/1, 035b/12
- evlekhā** : Dönümün dörtte birine eşit olan ölçüler -1- [Tr]
e.- yı 019b/8
- evliyā** : Veliler -2- [Ar]
e.- yı 039b/6, 045a/15
- evrād** : Dualar, güller -2- [Ar]
e. 088a/8, 093a/10
- evrāk** : Yapraklar, kitap veya defter sayfası -2- [Ar]
e.- ı 009a/2, 083a/13
- evreñg** : Taht -1- [Far]
e. 096a/2
- evşāf** : Sıfatlar -5- [Ar]
e. 048a/1, 051a/14, 088a/15, 098b/1, 104a/7
- evṭān** : Vatanlar -1- [Ar]
e.- ı 013b/5
- evvel** : Birinci, ilk -13- [Ar]
e. 020b/2, 026b/3, 034a/6, 034a/11, 036b/4, 042a/2, 042a/13, 051b/12, 053a/7, 077a/14, 079b/10, 085a/13, 119a/11
- evvelā** : İlk önce -3- [Ar]
e. 084b/6, 087b/1, 117b/9
- evvelen** : İlkin -1- [Ar]
e. 057a/10
- evvelki** : Birinci -1- [Tr]
e. 108b/11
- evzā'** : Duruşlar -1- [Ar]
e. 058a/7

ey : Seslenme ünlemi -31- [Tr]

e. 018b/5, 045a/11, 046a/4, 050b/13, 053b/8, 055a/11, 055a/12, 079a/16, 081a/8, 081b/9, 082b/6, 088a/3, 089a/6, 090a/10, 093b/6, 096b/4, 099b/1, 100a/12, 104a/11, 104b/13, 105b/3, 106a/7, 106b/13, 107a/4, 107a/12, 117a/2

e. 044a/8, 044a/15, 045a/4, 045a/5, 045a/7

eyā : Ey ünlemi -7- [Far]

e. 047b/5, 074b/12, 081a/4, 104a/13, 106a/4, 106b/2, 120a/7

eyādi : Eller -4- [Ar]

e.- i 019a/14, 027a/3, 035b/8, 056a/14

eyālet : Bir vali yönetiminde bulunan yerleşim birimi -21- [Ar]

e. 005b/10, 008a/14, 010b/9, 011a/2, 012a/8, 012b/1, 012b/5, 012b/6, 015b/2, 017b/3, 017b/13, 020b/12, 021a/11, 021a/15, 028b/2, 032a/1, 056a/11, 084b/6, 084b/7, 109a/7, 116b/12

eylemek : Etmek, koymak -309- [Tr]

e. 002b/11, 004b/11, 005a/10, 006a/8, 006b/6, 006b/10, 006b/14, 007a/12, 008a/1, 008b/6, 008b/7, 009a/15, 009b/5, 009b/15, 010a/2, 010b/6, 011b/4, 011b/16, 012b/3, 012b/7, 012b/11, 014b/7, 015a/12, 015b/5, 015b/15, 016a/5, 016a/8, 016a/13, 017a/7, 017a/10, 017b/4, 017b/10, 018a/1, 018a/12, 018b/1, 019b/7, 020a/12, 021a/7, 022a/15, 022b/5, 022b/8, 023a/6, 024a/6, 026a/8, 026b/2, 027a/11, 028a/14, 029a/9, 029a/11, 029a/15, 029b/2, 029b/3, 033b/3, 033b/10, 034a/4, 034a/11, 034b/10, 035a/7, 035b/5, 036a/3, 036a/12, 037a/5, 037b/4, 038b/7, 039a/9,

040b/8, 040b/10, 044b/1, 044b/2, 044b/4, 045a/1, 045a/2, 045a/3, 045a/9, 045a/12, 045a/15, 045b/2, 045b/4, 045b/8, 045b/9, 045b/6, 046a/4, 046a/5, 046b/6, 046b/9, 046b/10, 046b/11, 046b/15, 047a/4, 047a/8,

047a/9, 047a/10, 047a/13, 047b/1, 047b/4, 047b/6, 047b/11, 048a/1, 048a/3, 048a/4, 048a/6, 048b/14, 049a/4, 049a/6, 049b/13, 050a/9, 051a/13, 050a/6, 050a/12, 050b/5, 050b/11, 050b/13, 051b/6, 051b/11, 052a/4, 053a/12, 053b/15, 054a/14, 054b/8, 054b/10, 055a/2, 055a/15, 056a/2, 056b/1, 056b/13, 057a/2, 057a/3, 057a/8, 057a/13, 058a/9, 058b/5, 059a/3, 059b/8, 059b/10, 060a/2, 061a/6, 061a/9, 061a/12, 061b/3, 061b/4, 061b/6, 062a/4, 062a/5, 062b/13, 063b/7, 063b/14, 064a/4, 064a/7, 064a/15, 064b/10, 064b/11, 065a/3, 065a/9, 065a/10, 065b/12, 066a/3, 066a/4, 066a/15, 067a/5, 067a/9, 067b/3, 067b/12, 068b/3, 068b/6, 069a/2, 069b/12, 070b/7, 071a/1, 071a/5, 071a/8, 071a/11, 071a/14, 071b/3, 072a/2, 072b/2, 072b/5, 072b/6, 072b/15, 073a/4, 073a/5, 073a/7, 073a/11, 073b/4, 073b/12, 074a/10, 074a/7, 074b/2, 074b/11, 076a/4, 076a/15, 078b/4, 079b/1, 079b/2, 080a/4, 081a/7, 081a/12, 082b/9, 082b/12, 083b/9, 084a/3, 084a/6, 085a/1, 086b/13, 087b/6, 089a/7, 088b/3, 088b/9, 089b/10, 090a/3, 090b/8, 091a/1, 093a/5, 093a/13, 094a/8, 094b/6, 094b/14, 094b/11, 095a/15, 095b/2, 095b/4, 096a/3, 097a/2, 098a/10, 098b/1, 099b/13, 100a/2, 101b/7, 101a/11, 101a/13, 101a/14, 102a/11, 102a/9, 102a/14, 103a/12, 103a/15, 103b/1, 103b/7, 103b/4, 103b/13, 104a/8, 104a/14, 104b/1, 104b/4,

104b/5, 104b/7, 104b/9, 104b/15,
105a/4, 106a/2, 106a/14, 106b/12,
106b/15, 107a/2, 107a/5, 107a/10,
107a/13, 107a/14, 107b/3, 108a/3,
110a/2, 111a/3, 111a/6, 111a/13,
111a/15, 111b/7, 111b/8, 112a/7, 113a/1,
113a/10, 113a/12, 113b/1, 113b/2,
113b/7, 113b/9, 114a/1, 114a/9, 114b/2,
114b/10, 115a/11, 115b/6, 115b/8,
115b/11, 116a/4, 116a/12, 116a/14,
116b/2, 116b/10, 117a/11, 116b/11,
117b/7, 117b/8, 117b/12, 118a/13,
119a/3, 119a/5, 119b/3, 119b/8, 120a/11,
120a/12

eyvāh : Yazık -1- [Tr]
e. 075a/10

eyyām : Günler -15- [Ar]
e.- ı 002b/5, 002b/11, 002b/15,
003a/11, 024a/11, 033b/9, 035a/10,
054a/8, 079a/5, 081a/3, 082b/14,
084a/13, 089b/7, 093a/2, 105a/13

eyyidallahu : Sağlam olan Allah -2-
[Ar]
e. 002b/15, 038b/13

ez : İyelik eki -4- [Ar]
e.- cānibi 094a/12
e.- ĩn 009b/5
e.- kaẓā 064b/15
e.- ta' dād 091b/9

e'zā : Eziyet, cefa -1- [Ar]
e.110b/111

ezān : Müslümanları namaza davet eden
tekbir -2- [Ar]
e.- ı 046b/12, 049b/12

ezber : Bakmadan okuma, hıfz -1-
[Tr]
e. 051a/13

ezel : Başlangıcı olmayan -2-
[Ar]
e. 045a/13, 045b/3

ezelī : Başlangıcı olmayacak surette
-2- [Ar]

e. 083b/12, 108b/8

ezhebe : Gidermek -1- [Ar]
e. 053a/4

ezher : Pek beyaz ve parlak -1-
[Ar]
e. 051a/9

ezkār : Zikirler, dualar -1- [Ar]
e. 088a/8

ezkī't-taḥiyyāt : -1- [Tr]
e.- 083a/1

ezkīhā : Zekiler -1- [Ar]
e. 042a/9

ezrak : 1.Mavi, gök rengi 2. Berrak su
-1- [Ar]
e.- ı 112a/8

F

fa'āl : Çok işleyen -1- [Ar]
f.- i 023b/8

faḍlullah : Allah'ın ebediliği -1- [Ar]
f. 042a/3

fāhire : Onurlu şanlı -13- [Ar]
f.- i 012a/12, 016b/7, 016b/13,
017a/2, 017a/6, 042a/14, 043b/4,
048a/14, 048b/10, 056a/5, 064b/9,
068a/12, 085a/10

faḥr : Övünme -4- [Ar]
f.- i 039a/5, 058b/1, 081a/6,
096a/7, 105b/4

faḥriyye : Şairlerin kendilerini övmek
için yazdığı şiirler -1- [Ar]
f. 046a/4

fāide : Menfaat, kār -1- [Ar]
f. 065a/13

fāikū'l-akrān : Akranlarından üstün -1-
[Ar]
f.- 003b/11

fā'il : Yapan -1- [Ar]
f. 102a/11

fā'izātū'l-berekāt : Bereketlerin artması -1-
[Ar]

- f.- 069b/6
fā' izü 's- sürür : Sevincin artması -2-
 [Ar]
 f.- 016b/7, 050a/15
- faḳaṭ** : Ancak, lakin -1- [Ar]
 f. 105b/2
- faḳīr** : Yoksul -1- [Ar]
 f. 090b/13
- faḳīrullāh** : Allah'ın fakiri -1-
 [Ar]
 f. 038a/13
- fāl** : Uğur, talih -5- [Ar]
 f. 010b/7, 012a/10, 074b/9,
 096a/9, 096b/5
- fām** : Renk -1- [Far]
 f. 069a/13
- fānī** : Ölümlü -1- [Ar]
 f. 028b/10
- farīgen** : Vazgeçmiş -1- [Ar]
 f. 036a/8
- farīgü 'l- bāl** : Başı dinç, gönlü rahat -1-
 [Ar]
 f.- 036a/6
- farīsü 'l- ḥayl** : Boş kalmış at -2-
 [Ar]
 f.- 005b/7, 009a/12
- farḳ** : Başkalık -1- [Ar]
 f. 112a/1
- farṭ** : Aşırılık -2- [Ar]
 f.- ı 019a/8, 073a/8
- farzā** : Farzedelim ki -2- [Ar]
 f. 090a/7, 090b/10
- faşık** : Allah'ın emirlerini tanımayan -1-
 [Ar]
 f. 056b/11
- fāsīde** : Kötü, fena -2- [Ar]
 f. 011a/12, 014a/11
- faşl** : Ayrıntı, ayırma -1- [Ar]
 f. 028a/4, 095a/4
- faşşād** : Kan alan -1- [Ar]
 f. 046b/8
- fatānet** : Zekilik, zihin açıklığı -1-
 [Ar]
 f. 047b/2
- fātiḥ** : Fetheden, açan -7- [Ar]
 f.- i 046b/3, 046b/7, 050b/10,
 055b/8, 092b/4, 098a/4, 102a/6
- fātiḥa** : Başlangıç -1- [Ar]
 f. 016b/9
- fatḳ** : Kırma, yarma -1- [Ar]
 f. 094a/1
- fazıl** : Fazilet -1- [Ar]
 f. 034b/1
- fāzıla** : Fazıl kelimesinin müennesi -1-
 [Ar]
 f.- ı 024a/3
- fazilet** : İyi huy, erdem -1-
 [Ar]
 f.- ši'ār 051a/1
- faziletlü** : İyi huylu -11- [Ar]
 f. 003a/10, 042b/13, 043a/10,
 051a/5, 052b/8, 053a/7, 055b/12,
 077a/13, 085b/11, 085b/12, 088b/2
- fazl** : Fazla, ziyade -5- [Ar]
 f.- ı 026b/11, 046b/11, 060a/6,
 088b/7, 102a/3
- fazlullāh** : Allah'ın üstünlüğü -1-
 [Ar]
 f. 078a/10
- fe** : Arapça'da hal eki -6-
 [Ar]
 f. 016a/6, 038a/4, 038a/5, 053a/5,
 066a/12, 119a/10
- febīhā** : Ne güzel -1- [Ar]
 f. 116a/8
- fecere** : Fena huylular -1-
 [Ar]
 f. 065b/14
- fecr** : Sabaha karşı -1- [Ar]
 f. 071a/3
- fedā** : Gözden çıkarma -2-
 [Ar]
 f. 022b/7, 061b/2
- fedāiyān** : Fedailer -1- [Ar]

- f.- ı 021a/2
- fehāmet** : Zeki, kavrayışlı -1-
[Ar]
f. 026a/13
- fehlem** : ? -1- [Tr]
f. 116a/1
- feh̄m** : Anlama, anlayış -2-
[Ar]
f. 037b/13, 071b/7
- feh̄vā** : Mana, kavram -3-
[Ar]
f.- y1 028b/13, 069b/1, 108b/4
- felāh** : Kurtuluş -1- [Ar]
f. 119b/4
- Felātūn** : Sokrat'ın talebesi Eflatun -4-
[Yun]
F. 003a/6, 004a/6, 096a/8,
118b/5
- Felātūn-reviṣā** : Eflatun tarzında olan
-1- [Ar]
F.- 104b/12
- Felātūn-siyer** : Eflatun ahlakında olan -
1- [Ar]
F.- 059b/2
- Felātūn-ṣu'ūr** : Eflatun anlayışında olan
-1- [Ar]
f.077b/4
- felek** : Gökyüzü, sema -15- [Ar]
f. 002b/12, 044a/9, 045b/5,
045b/8, 046b/11, 052b/13, 055a/12,
063b/4, 063b/10, 078b/12, 079a/7,
080a/2, 080a/15, 080b/13, 082b/1,
103a/13
- felek-i cāh** : Gökyüzü tahtı -2-
[Ar]
f.- 107a/5
- felek-i rif'at** : Gökyüzünün tepe noktası -
1- [Ar]
f.047b/10
- felekiyāt** : Gökbilimi -1- [Ar]
f. 001b/5
- felillāhi'l-ḥamd** : Hamd Allah'a
mahsustur -2- [Ar]
f.- 012a/3, 060b/1
- fenā** : Kötü -1- [Ar]
f. 066a/6
- fenn** : Nevi, çeşit -4- [Ar]
f.- i 081b/4, 113a/15, 114a/14,
117a/3
- fer** : Canlılık -3- [Far]
f. 084a/7, 089b/13, 101a/9
- ferādis** : Cennetler -1- [Ar]
f.- i 003b/3
- ferāg** : Vazgeçme -1- [Ar]
f. 118b/2
- ferāh** : Bol, geniş -2- [Far]
f. 022a/4, 050a/5
- ferāh-fercām** : Açık son -2-
[Far]
f. 019a/6, 041b/3
- ferāh-dem** : Rahat nefes -1-
[Far]
f. 094b/6
- ferāh-fezā** : Sevinci artıran -3- [Far]
f.043a/3, 054a/12, 085b/9
- ferāh-mahṣūr** : Genişçe kuşatılmış olan
-1- [Far]
f.043a/7
- ferāmūṣ** : Unutma -4- [Far]
f. 092b/10, 096a/4, 113a/4,
118b/13
- fercām** : Son, akıbet -1- [Far]
f. 069b/8
- ferdā** : Yarın -2- [Far]
f. 006b/2, 023b/8
- ferden-ferdā** : Fert fert -1-
[Ar]
f. 055b/1
- ferd** : Yalnız olan şey , tek -2-
[Ar]
f. 003a/4, 038a/3
- ferḥunde** : Mübarek -4- [Far]
f. 010b/7, 012a/9, 046a/15,

- 074b/9
ferhunde-likā : Mutluluğa rast gelme -2-
 [Far]
 f.- 102b/11, 107a/4
- ferīd** : Avcı kuş, donmuş -1-
 [Far]
 f.- i 051a/4
- Ferīdūn** : Dahhak'ı öldüren padişah -1-
 [Far]
 F. 096a/4
- ferište** : Melek -1- [Far]
 f. 097a/14
- ferište-gān** : Melekler -1-
 [Far]
 f. 021b/4
- fermā** : Buyuran -2- [Far]
 f.- i 054b/5, 067b/8
- fermān** : Emir, buyruk -19- [Ar]
 f. 015a/6, 017a/10, 017a/12,
 038b/15, 040a/9, 044a/15, 046a/9,
 054b/13, 055a/3, 055a/6, 058a/11,
 058b/11, 062b/9, 067b/7, 072b/3,
 076a/4, 109a/11, 118b/9, 119b/10
- fermān-ber** : Aldığı emri yerine getiren
 -1- [Ar]
 f.008a/3
- fermān-fermā** : Emri yürüyen
 -2- [Far]
 f.043b/5, 106a/4
- ferrāce** : Örtü -1- [Far]
 f.- i 078a/3
- ferrāş** : Döşemeci -2- [Ar]
 f. 034b/9, 034b/13
- ferrūh-dem** : Kanı uğurlu olan -1-
 [Ar]
 f.- 098b/11
- ferrūh-fāl** : Talihi uğurlu -2-
 [Ar]
 f.- 027a/1, 049b/3
- ferrūh-fer** : Parlak talih -1- [Ar]
 f.099b/1
- fersah** : Üç millik bir mesafe -2-
 [Ar]
 f. 054b/9, 076b/6
- fersūde** : Yıpranmış -1- [Far]
 f.- i 063b/6
- ferve** : Kürk -3- [Far]
 f.- i 048a/14, 077a/1, 087a/4
- feryād** : Yardım istemek için yükses se
 çıkarma -4- [Ar]
 f. 046a/15, 106a/1, 114a/9,
 115a/1
- feryād-res** : Feryad edenin yardımına
 yetişen -1- [Ar]
 f.- 114a/7
- ferzāne** : Hakim, filozof -1-
 [Far]
 f.- i 093a/3
- ferzend** : Oğul, çocuk -2-
 [Far]
 f.- i 004b/4, 019b/8
- fesād** : Bozukluk -2- [Ar]
 f. 013a/5, 102b/5
- feşāhat** : Bir sözün açık ve anlaşılır
 yazılma güzelliği -1- [Ar]
 f.- 119b/8
- fesh** : Bozma, bozulms -1- [Ar]
 f.- i 036b/11
- fesihū¹-feyfā** : Geniş çöl -1-
 [Ar]
 f.- 056b/4
- fetahnā** : Fetih -1- [Ar]
 f. 091b/13
- feth** : Açma -18- [Ar]
 f.- i 004b/11, 007b/14, 011a/13,
 012a/1, 012a/6, 024b/6, 026b/15,
 038b/1, 039a/3, 041b/4, 047b/14,
 069a/11, 075b/3, 089a/3, 093b/8,
 099a/5, 105a/3, 108a/4
- Fethi** : Bir şair adı -7- [Tr]
 f. 093b/12
 F. 091a/1, 095b/5, 096b/4,
 100b/9, 104b/10, 107b/8

- Fethiye** : Bir cami adı -1-
[Tr]
F. 031a/2
- fettān** : Fitneye teşvik eden -1-
[Ar]
f. 104b/2
- fevā** : Müftü tarafından verilen şeri hüküm -3- [Ar]
f. 003a/8, 051a/2, 055b/5
- fevākīh** : Yemişler -1- [Ar]
f.- i 023a/3
- fevāzıl** : Fazılının çoğulu -1-
[Ar]
f.- i 028b/5
- fevcen -fevc** : Bölük bölük -1-
[Ar]
f. 025b/8
- fevk** : Üst -1- [Ar]
f. 054a/15
- fevkānī** : Üstte olan -1- [Ar]
f. 052a/13
- fevz** : Zafer -2- [Ar]
f. 011b/11, 021b/5
- feyezān** : Suyun taşması -1- [Ar]
f. 048b/9
- feyyāz** : Bereket ve bolluk -3-
[Ar]
f.- i 066a/10, 094b/14, 096a/1
- feyz** : Suyun taşıp akması -6-
[Ar]
f.- āşūb 088b/5
f.- i 044b/5, 046a/12, 053b/8, 090a/3, 090a/5, 094a/12, 096b/8, 096b/12, 105a/5
- fezā** : Artıran, çoğaltan -3- [Far]
f.- y1 093b/12, 097b/1, 099a/10
- fezā** : Ucu bucağı bulunmayan boşluk -2- [Ar]
f.- y1 054b/6, 057a/4
- fezāil** : Uzaysal -2- [Ar]
f.- i 028b/5, 051a/3
- fezāyān** : Uzaylar -1- [Ar]
- f. 022b/6
- fezleke** : Sonuç, özet -1- [Ar]
f.- i 028b/5
- fikhiyye** : 1.Fıkıhla ilgili -1-
[Ar]
f. 002a/14
- fırka** : İnsan kalabalığı grubu -1-
[Ar]
f.- i 022a/12
- fırşat** : Uygun zaman -2-
[Ar]
f. 073a/2, 084a/12
- fısk** : Yoldan çıkma -2- [Ar]
f. 105a/10, 105a/11
- fī** : -da , -de anlamında kullanılan ek -26- [Ar]
f. 002a/3, 003a/13, 011b/14, 012a/6, 015a/11, 023a/1, 028b/7, 028b/8, 033b/11, 033b/13, 033b/15, 034a/1, 034a/6, 034a/7, 034a/9, 034b/2, 034b/14, 035a/7, 035a/9, 035a/13, 036a/3, 036a/4, 038a/11, 052a/3, 052a/8, 054a/6
- fī-hā** : İçinde -1- [Ar]
f. 037b/5
- fietin** : Topluluk -1- [Ar]
f. 057b/5
- fiğān** : Izdırap ile bağırıp çağırma -1-
[Ar]
f. 116b/7
- fiḥā's - şaliş** : Üçüncüde -1-
[Ar]
f.- 038a/7
- fi' il** : Yapılan iş -1- [Ar]
f. 002a/7
- fıkr** : Fikir, düşünce -7- [Ar]
f.- i 005a/13, 011a/12, 038b/10, 057a/12, 058b/8, 089b/9, 103a/9
- fikret** : 1.Düşünce 2.İdrak -1-
[Ar]
f. 002b/5
- fikri's- şakıb** : Delme düşüncesi -1-
[Ar]

- f.- 015a/14
fi'1- cümle : Nihayette -1-
 [Ar]
 f.- 094b/13
fi'1- haqıka : Gerçekten -1-
 [Ar]
 f.- 037a/7
fi- sebilillāh : Allah yolunda -1-
 [Ar] f.- 075a/14
fi's-semā : Gökte -1- [Ar]
 f.- 057b/9
fimā : Bundan. -2- [Ar]
 f. 058a/10, 067b/6
fimā-bād : Bundan sonra -1- [Ar]
 f.- 070a/11
firādā : Fertler -1- [Ar]
 f. 067a/12
firār : Kaçma -16- [Ar]
 f. 006a/11, 007a/11, 010a/5,
 013b/2, 019b/12, 021a/4, 026a/6,
 040a/14, 040b/9, 064a/1, 066a/2, 078b/4,
 080a/2, 112a/12, 115b/14, 117b/10
firārī : Kaçak -3- [Ar]
 f. 025a/8, 085a/13, 115b/8
firāş : Döşek, yatak -2- [Ar]
 f. 004a/14, 115a/9
firāvān : Çok , bol -6- [Far]
 f. 001b/2, 017b/5, 048b/2,
 090a/12, 099b/2, 100a/13
firāz : Yokuş, çıkış -4- [Far]
 f. 011b/9, 049b/6, 062b/10,
 080a/8
firāzet : Değerli olma -1- [Tr]
 f. 018a/10
firdevs : Cennet -1- [Ar]
 f. 066a/6
firīb- hurde : Nükte -1- [Far]
 f.- 118b/6
firībān : Aldatanlar -1- [Far]
 f. 115a/3
firifte : Aldatılmış -2- [Far]
- f. 112a/8, 117b/13
firistāde : Peygamber -4-
 [Far]
 f. 042a/2, 048a/15, 068a/6,
 086b/6
firūz : Mutlu, sevinçli -7- [Ar]
 f.- ı 004b/2, 018a/15, 021a/7,
 023b/11, 026b/14, 066a/13, 113a/8
firūze : Değerli bir yüzük taşı -1-
 [Ar]
 f.- i 092a/1
fiten : Fitneler -3- [Ar]
 f. 041a/13, 044b/13, 058a/10
fitil : Kandil ya da muma konulan
 pamuktan ip -4- [Ar]
 f. 021b/13, 022b/3, 049b/11,
 061b/5
fitne : Kötülük, bela -10- [Ar]
 f. 013a/4, 014b/13, 044a/13,
 046b/9, 056b/13, 058b/3, 098a/12,
 103b/10, 113b/3, 118a/3
fitne-ālūd : Fitne karışmış -1- [Far]
 f.- 020b/7
fitne-engiz : Fesat çıkarıcı -2- [Far]
 f.056b/8, 064a/14
fitne-nişāb : Fitnenin kaynağı -1- [Far]
 f.112b/4
fitrāk : At eğerinin altındaki kayış -1-
 [Far]
 f. 021a/6
fitrāk- bend : At kayışını bağlama -1-
 [Far]
 f.- i 113a/14
fiṭnat : Zihnin her şeyi çabuk anlaması -
 3- [Ar]
 f.- ı 046b/2, 081b/8, 095a/6
Fransa : Bir ülke adı -3- [Tr]
 F. 077a/5, 077b/3, 077b/15
fukarā : Fakirler -3- [Ar]
 f. 020a/2, 088a/10, 102b/13
fulk : Falakalar -1- [Ar]
 f. 025a/10

- furşat** : Uygun zaman -2- [Ar]
f. 011b/11, 072b/7
- furşat- yāb** : Fırsat yakalyan -1- [Ar]
f.- 065b/13
- fuşahā** : Doğru, kusursuz -4- [Ar]
f.- yı 048a/8, 051a/1, 053b/12, 055a/15
- fuşūl** : Fasıllar -1- [Ar]
f.- ü 028a/6
- fuzalā** : Fazıllar -1- [Ar]
f. 106b/13
- fücūr** : Zevk, eğlence -1- [Ar]
f. 105a/11
- fülk** : Gemi, kayak -2- [Ar]
f.- i 112b/6
- fünūn** : Fenler -3- [Ar]
f.- ı 033b/8, 105b/11, 110a/8
- fürs** : Fars milleti -1- [Tr]
f. 064b/4
- fürū** : Alt -1- [Ar]
f. 026b/5
- fürūğ** : Rahata erme -2- [Ar]
f.- ı 007a/3, 090a/4
- fürüzān** : Aydınlatan -1- [Far]
f. 049b/11
- füsūn** : Büyü -2- [Far]
f.- ı 099b/10, 114a/6
- fütāde** : Düşkün -3- [Far]
f. 064b/3, 064b/4, 066a/1
- fütūh** : Zafer, galibiyet -2- [Ar]
f. 095b/15, 099a/5
- fütūhāt** : Zaferler -6- [Ar]
f.- ı 005a/13, 010a/13, 011a/7, 039a/12, 065b/9, 074b/10
- fütūr** : Bezginlik -3- [Ar]
f. 060a/10, 070a/6, 119b/15
- füyüzāt** : Erdemler -3- [Ar]
f.- ı 011a/7, 066a/10, 082b/11
- füzūn** : Oldukça fazla -1- [Far]
f.- ı 108a/3
- füzūnī** : Çokluk -1- [Far]
f. 107b/9
- G**
- ğabrā** : Yeryüzü -1- [Ar]
ğ. 094b/12
- ğaffūr** : Günahları bağışlayan -1- [Ar]
ğ. 053a/4
- ğāfil** : Gaflete düşen -2- [Ar]
ğ. 058a/10, 058b/13
- ğaflet-ālūd** : Gaflete bulaşmış -1- [Ar]
ğ.- 115a/7
- Gagafllu** : Yer adı -1- [Tr]
G. 073b/1
- gāh** : Bazen -6- [Far]
g. 014a/9, 023a/4, 054b/1, 054b/2, 055a/7, 097b/14
- gāhī** : Bazı kere -2- [Far]
g. 045a/11, 055a/7
- gāile** : Sıkıntılı iş -2- [Ar]
ğ. 060b/2, 068b/5
- ğalaṭ** : Yanlış, yanılığ -1- [Ar]
ğ. 107b/4
- ğalaṭ-pezīr** : Yanlışını kabul eden -1- [Ar]
ğ.- i 010a/8
- galebe** : Galip gelme -1- [Ar]
ğ. 048b/4
- galebet** : Galib sözünün müennes biçimi -1- [Ar]
ğ. 057b/5
- gālib** : Üstün gelen -5- [Ar]
g.- i 004a/7, 008b/15, 044b/8, 090b/1, 096a/2
- Ġalib** : Özel isim -2- [Tr]
Ġ. 067b/12, 070a/6
- ğalibā** : Kuvvetle ihtimal -1-

- [Ar]
ğ. 040a/6
- ğaltān** : Yuvarlanan -1- [Far]
ğ. 100b/14
- ğam** : Keder, tasa -6- [Ar]
ğ. 047a/6, 088b/6, 100a/5,
100a/6, 105b/2, 108b/2, 113a/3
- ğam- gīn** : Kederli -1- [Ar]
g.- 008b/13
- ğām- efzā** : Gam artıran -1-
[Ar]
ğ.- 088b/8
- ğamz** : Kaş ve gözle işaret yapma -1-
[Ar]
ğ. 017b/10
- ğamze** : Göz kırpması -3- [Ar]
ğ.- i 104b/2, 116b/8, 116b/9
- ğanāim** : Ganimetler -2- [Ar]
ğ. 010a/2, 066a/15
- ğanem** : Koyun -1- [Ar]
ğ. 010a/3
- ğanimet** : Düşmandan alınan mal -2-
[Ar]
ğ. 016a/4, 066b/6
- ğarā'ib** : Tuhafliklar -1- [Ar]
ğ. 009a/4
- ğarām** : Aşk, sevda -2- [Ar]
ğ. 019a/8, 086a/2
- ğārāt** : Yağmalar -1- [Ar]
ğ. 010a/4
- ğaraż** : Maksat, niyet -1- [Ar]
Ğ. 100b/2
- ğarb** : Güneşin battığı yer -1-
[Ar]
ğ. 062b/6
- ğāret** : Yağma -2- [Ar]
ğ. 057a/3, 110b/4
- ğarīb** : Kimsesiz, zavallı -1-
[Tr]
ğ. 079a/16, 102a/1, 113b/5
- ğarībān** : Kimsesizler -1- [Ar]
g. 082b/14
- ğarībe** : Şaşılacak şey -3-
[Ar]
ğ. 108b/14, 109a/13, 120a/1
- ğarībū'ş -şekl** : Garip şekiller -1-
[Ar]
ğ.- 073b/11
- ğarīķ** : Suya batmış -2- [Ar]
ğ.- i 023a/10, 110b/14
- ğarķ** : Suya batma -2- [Ar]
ğ.- i 010a/11, 104b/15
- ğarrā** : Alnında beyaz leke bulunan at
-10- [Ar]
ğ. 016a/8, 039a/10, 043b/5,
074b/10, 075a/11, 089a/4, 093b/7,
094a/2, 095b/7, 102b/5
- ğavğā** : Dövüşme -3- [Far]
ğ. 105a/6, 108a/6, 119a/8
- ğavr** : Dip, esas -2- [Ar]
ğ. 009b/8, 084a/3
- ğavşū'1- en'ām** : Nimetlere batma -1-
[Ar]
g.- 051a/4
- ğavŗa** : Toprağın çukurluğu -1-
[Ar]
ğ.- i 110b/13
- ğavvaş** : Dalgıç -1- [Ar]
ğ. 111a/1
- ğayb** : Gizli olan -1- [Ar]
ğ. 004b/4
- ğaybī** : Gözle görülmeyene ait olan -4-
[Ar]
ğ. 027a/7, 028b/12, 047b/14,
096b/4
- ğaybiyye** : Görünmezlik dünyasına
mahsus olan -1- [Ar]
ğ. 072a/3
- ğāyet** : Nihayet, son -4- [Ar]
ğ.- i 008b/9, 022b/6, 045a/13,
107b/8
- ğāyetū'1- gāye** : İsteklerin sonu -1-

- [Ar]
ğ.- 010a/9
- ğayr** : Ayrı, başka -3- [Ar]
ğ.- ı 036b/8
ğ.- i 037a/13, 113b/12
- ğayret** : Kıskançlık -17- [Ar]
ğ. 002a/5, 010b/7, 022b/7,
023a/7, 060a/3, 060a/8, 061a/10,
064a/13, 067a/13, 065a/10, 065a/11,
065a/12, 066a/11, 068a/4, 070a/1,
070a/12, 074a/12
- ğayret- āsār** : Çabalama izleri
-1- [Ar]
ğ.- 061b/7
- ğayret-āyīn** : Çalışma töreni -1- [Ar]
g.059b/11
- ğayret-keş** : Çalışkan -1- [Ar]
g.047b/3
- ğayret-meāsīr** : Gayretin güzel izleri -1- [Ar]
g.010b/13
- ğayret-niṭāk** : Çabalama kemeri -1- [Ar]
g.024a/4
- ğayret-semīr** : Çok çabalama -3- [Ar]
g.058b/5, 059a/11, 072b/12
- ğayret-şī'ār** : Gayretli -2- [Ar]
g.062a/7, 065a/5
- ğayretlen-** : Çalışmak -1- [Ar]
ğ. 006a/13
- ğayrı** : Başka, ayrı -4- [Ar]
ğ. 023a/12, 022b/4, 046a/2,
072a/1
- ğayrī** : Başkasına ait olan -3- [Ar]
ğ. 038a/3, 040b/8, 040b/9
- ğazā** : Din uğruna savaş -21- [Ar]
ğ.- yı 015a/9, 016a/8, 016b/11,
045a/5, 061b/3, 064b/1, 066a/14,
067b/3, 067b/5, 069b/6, 070a/3, 070b/9,
074b/10, 074b/12, 075b/5, 075b/8,
088b/15, 089a/4
- ğazab** : Öfke, hiddet -3- [Ar]
ğ.- ı 045a/11, 098a/9, 098a/14
- ğazāl** : Erkek geyik -1- [Ar]
ğ.- i 112b/3
- Gāzān** : Özel isim -1- [Tr]
G. 031a/9
- ğazavāt** : 1.Akın , savaş -2- [Ar]
ğ. 002a/5, 065b/9
- ğazel** : Klasik edebiyatta en çok
kullanılmış nazım şekli -1- [Ar]
ğ. 017b/3
- ğazel-hā** : Gazel söyleyen -1- [Ar]
ğ.- 055b/1
- ğāzī** : Gaza eden -12- [Ar]
Ğ. 002b/4, 002b/15, 015a/3,
015a/9, 016a/9, 017a/15, 028b/7,
041a/11, 054a/13, 074a/5, 089a/12,
095b/10
- ğāziyān** : Gaziler -1- [Ar]
ğ.- ı 021a/4
- ğazve** : Akın -2- [Ar]
ğ.- i 039a/10, 078a/11
- gebr** : Ateşe tapan -1- [Far]
g. 112a/6
- geçürmek** : Uğurlamak, göndermek -3- [Tr]
g. 010b/1, 078b/10, 107b/4
- gedā** : Yoksul, dilenci -1- [Far]
g.- yı 045a/7
- Gedā Ali** : Özel isim -1- [Tr]
G. 032b/3
- gedāyān** : Yoksullar -1- [Far]
g. 098b/10
- Gedüklü** -3- [Tr]
G. 043a/1, 085b/15, 115b/5
- gedüklüyān** : Muharebe subayları -1- [Tr]
g. 086a/12

- geh** : Bazen -1- [Far]
g. 097b/6
- geh-vāre** : Beşik -1- [Far]
g.- i 005a/1
- gel-** : Öne doğru çıkmak -64-
[Tr]
g. 002b/11, 004b/15, 007a/4, 007a/9, 008a/5, 008b/14, 010b/3, 012b/13, 015b/5, 016b/12, 025b/8, 038b/3, 041a/6, 047a/6, 050a/9 050b/12, 050b/14, 053b/8, 054a/2, 055a/9, 055a/10, 060a/11, 060b/5, 064b/7, 064b/14, 065a/14, 065b/3, 069b/14, 070b/10, 073b/5, 073b/9, 077a/5, 079a/9, 079b/9, 084b/1, 084b/12, 084b/13, 086a/3, 086b/10, 088b/8, 090b/11, 092b/8, 094b/6, 095b/12, 096b/3, 096b/4, 099b/15, 105a/5, 106b/4, 107b/9, 111a/7, 111a/14, 111b/13, 112a/7, 113a/4, 113b/7, 114a/3, 116a/6, 116a/7, 116a/14, 116b/14, 117a/10, 118a/12, 120a/14
- gelecek** : Atı -1- [Tr]
g. 024a/1
- gelen** : Gelmiş -7- [Tr]
g. 008a/3, 011a/11, 015a/7, 015b/7, 065b/9, 070b/15, 114b/6
- gelince** : Geldiği zaman -5- [Tr]
g. 013b/12, 043b/7, 051b/5, 080a/5, 083a/11
- Gence** : Bir şehir ismi -5-
[Tr]
G. 014a/6, 014a/9, 014b/9, 039b/3, 041a/4, 041a/5
- genc** : Hazine, define -3-
[Far]
g.- i 096b/7, 102a/7, 106b/6
- gencîne** : Hazine, define -7-
[Far]
g.- i 041b/12, 048b/2, 049b/1, 090a/1, 095a/6, 104b/9, 106b/7
- genç** : Yaşlı olmayan -2- [Ar]
G. 020b/13, 021a/12
- ger** : Eğer -8- [Tr]
g. 044b/5, 045b/13, 046b/1, 065a/13, 089a/5, 090b/5, 101b/4
G. 045a/8
- gerçi** : Her ne kadar -4- [Tr]
g. 037a/5, 055a/10, 100a/13, 107a/7
- gerd** : Toz, toprak -3- [Far]
g.- i 025a/5, 044a/10, 047a/6
- gerd-ālūd** : Toza bulanmış -1- [Far]
g.112b/11
- gerdān** : Dönen -3- [Far]
g.- i 067a/8, 099a/7, 107b/15
- gerden** : Gerdan -6- [Far]
g.- i 008a/2, 045b/4, 083b/5, 090a/7, 094a/2, 116a/11
- gerdiş** : Dönüş, dönme -2-
[Far]
g. 017b/11, 041a/11
- gerdūn** : Felek, dönücü -10-
[Far]
g. 009a/2, 017b/11, 041a/11, 044b/8, 050a/10, 052b/5, 094a/7, 095b/13, 102b/2, 106a/1
- gerek** : Lazım, yarar -12- [Tr]
g. 011b/3, 020a/3, 051b/12, 055a/11, 055a/14, 069b/4, 074a/8, 109b/10, 112a/2, 114a/9, 118a/6, 119a/10
- gereksiz** : Lazım olmayan -1-
[Tr]
g. 111b/6
- germ** : Sıcak -1- [Far]
g.- dār 115b/13
- germā** : Sıcak hava -1- [Tr]
g. 069b/4
- germiyyet** : Sıcaklık -2- [Far]
g. 064a/2, 067a/1
- getirmek** : Uzak yerden nakletmek -13- [Tr]
g. 001b/6, 005a/5, 005a/7,

- 007b/2, 013b/15, 017a/10, 027b/4, 047a/13, 065a/11, 073b/12, 091b/7, 096b/1, 113a/15, 119b/1
- gevher** : Elmas -4- [Far]
g.- i 047a/8, 095a/6, 101b/2, 106b/8
- gez-** : Dolaşmak -2- [Tr]
g. 094a/11, 109b/13
- gezend** : Zarar, ziyan -1- [Far]
g. 009a/13
- ğibta** : Arzu etme -2- [Ar]
ğ. 012a/2, 097b/6
- ğıda** : Yiyecek -1- [Ar]
ğ.- yı 114a/13
- ğılāl** : Ürünler, tahıllar -1- [Ar]
ğ.- ı 083b/15
- ğilmān** : Köleler, cariyeler -1- [Ar]
ğ. 066a/7
- ğınā** : Bıkkınlık, usanma -1- [Ar]
ğ.- yı 045b/2
- ğıyābetü'l- cūbb** : Derin kuyu -1- [Ar]
ğ.- 112b/9
- Gıyaş** : Özel isim -1- [Far]
G. 030a/12
- gibi** : Benzetme ifade eder -37- [Tr]
g. 006b/12, 016b/3, 023b/10, 036a/11, 044b/7, 046b/10, 047a/8, 050a/12, 050b/11, 050b/13, 053a/15, 063b/10, 064a/10, 064b/7, 070a/5, 082a/1, 082a/4, 083b/4, 092b/15, 093b/2, 097a/1, 098b/14, 107b/13, 108b/11, 110b/15, 111b/7, 112a/2, 113a/2, 113b/12, 114a/9, 114a/11, 114b/10, 114b/12, 115b/2, 118a/6, 118b/13, 119a/10
- gice** : Akşam güneş battıktan sabah güneş doğuncaya kadar olan süre -8- [Tr]
g. 004b/2, 006b/11, 009b/4, 022b/2, 062b/11, 066b/8, 111a/14, 120a/12
- gidmek** : Gitmek -8- [Tr]
g. 061b/14, 062a/4, 062a/10, 062b/1, 062b/4, 080b/11, 093a/13, 112b/6
- gilān-ı 'ādemī** : Toprakta yaratılan ademoğlu -1- [Ar]
g. 071a/10
- gir-** : İçeri varmak -1- [Tr]
g. 040a/10, 040a/11, 077a/8
- gīr** : Tutan anlamında son ek -1- [Far]
g. 097b/7
- girān** : Yüklü, ağır -4- [Far]
g. 054a/15, 096b/8, 104a/1, 113b/13
- girān-bāhā** : Değeri yüksek -2- [Far]
g.- 048b/5, 055b/1
- girān-kağr** : Saygın, itibarlı -2- [Far]
g.- 106b/10, 112a/13
- girdāb** : Suların döndüğü ve çukurlaştığı yer -1- [Far]
g.- ı 106b/1
- girdār** : İş, meşguliyet -1- [Far]
g. 081b/9
- gırde** : Açılmış hamur -2- [Far]
g. 064b/15, 067a/1
- gird-kār** : Yuvarlayıcı -1- [Far]
g.- 060a/7
- gırībān** : Yaka, elbise -5- [Far]
g.- ı 041a/2, 079a/11, 094b/2, 110b/12, 115a/10
- gıriftār** : Ele geçirilmiş -5- [Far]
g.- ı 023a/14, 065a/1, 073a/9, 112a/1, 114a/7

- girifte** : Yakalanmış -1- [Far]
g.- i 080a/10
- girişme** : Naz, işve -1- [Far]
g. 051b/9
- girive** : Çıkmaz yol -1- [Far]
g.- 013b/2
- girü** : Art, arka -4- [Tr]
g. 015b/13, 036b/14, 076a/6, 107b/11
- giryān** : Ağlayan -2- [Far]
g. 067a/5, 110b/13
- giryē-künān** : Gözyaşı dökerek -1- [Far]
g.- 115b/6
- gisū-dār** : Saçı gür olsun -1- [Far]
g.- 080b/1
- gisū-vān** : Saça bakan -1- [Far]
-1- [Tr]
g. 110b/3
- git-** : Yürümek -10- [Tr]
g. 006b/12, 009b/6, 014a/12, 036b/13, 044a/14, 044b/3, 080a/5, 093b/4, 105a/10, 116a/10
- gītī-sitān** : Dünyayı ele geçiren -1- [Far]
g.- 116b/1
- giydirmek** : Elbiseyi bedenine geçirmek -1- [Tr]
g. 078a/3
- gizlen-** : Saklanmak -1- [Tr]
g. 113b/10
- gizlü** : Saklı -1- [Tr]
g. 100a/9
- gonca** : Açılmamış gül -2- [Far]
g.- ı 114a/15, 115a/5
- gök** : Sema -1- [Tr]
g. 103a/7
- göndermek** : Yollamak -10- [Tr]
g. 026b/3, 041a/1, 056a/8, 074a/14, 074a/15, 084b/4, 085b/1, 089b/11, 117a/15, 118b/3
- gönül** : İnsanın duygu merkezi -9- [Tr]
g. 060a/13, 070a/13, 079a/5, 096b/7, 096b/9, 096b/11, 096b/13, 096b/15, 097a/6
- gönüllü** : Kendi isteğiyle iş gören -1- [Tr]
g. 014b/2
- görmek** : Görme gücü ile varlıkları bütünüyle algılamak -37- [Tr]
g. 006b/4, 007b/6, 013a/7, 014a/14, 044a/9, 044a/13, 045a/10, 046a/14, 046b/6, 049b/2, 055a/2, 057a/15, 065a/8, 071b/9, 073b/13, 074a/1, 074b/1, 075a/13,, 076b/11, 080a/5, 080a/12, 080b/1, 081a/9, 090a/14, 093a/6, 094a/5, 094a/9, 096a/8, 097a/3, 100b/14, 101b/14, 104a/7, 105a/9, 106a/6, 108a/1, 108a/5, 120a/7
- göre** : Uygun olarak -5- [Tr]
g. 025b/11, 067a/13, 076b/4, 105b/7, 118b/1
- göstermek** : Gördürmek -7- [Tr]
g. 011b/3, 017a/14, 078b/12, 091b/4, 109a/12, 116a/5, 116a/12
- götürmek** : Yakından uzağa alıp gitmek -4- [Tr]
g. 007b/3, 073b/13, 111b/2, 119a/3
- göz** : Görme organı -7- [Tr]
g. 024a/4, 031a/11, 031b/4, 032a/9, 074a/1, 079a/5
- gū** : Söyleyen -1- [Far]
g. 100b/1
- gubār** : Toz -3- [Ar]
g. 021a/9, 080b/11, 093a/8
- gufure-leh** : -1- [Tr]
g.- 038a/14
- gulām** : Kul, köle -3- [Ar]

- ğ.- ı 008a/2, 046b/12, 069b/9
ğuluvv : Aşırılık -3- [Ar]
ğ.- ı 025a/13, 056b/10, 064a/12
gün- ā-gün : Çeşit çeşit -5- [Far]
g.- 023a/3, 053a/2, 063a/10, 067a/11, 115b/14
güne : Tarz, yol -5- [Far]
g. 009a/1, 010a/8, 098b/11, 098b/13, 108a/15
gurāb : Karga -1- [Ar]
ğ.- ı 118b/7
gurbet : Yabancı yerlere gitme -1- [Ar]
ğ. 106a/5
ğurebā : Garipler -1- [Ar]
ğ. 055b/9
ğurre : Arabi ayın birinci gecesi -3- [Ar]
ğ. 003a/4, 049a/14, 118a/14
ğurre : Parlaklık -1- [Ar]
Ğ. 003a/13
ğuruş : Kırk paradan oluşan sikke -1- [Tr]
ğ. 070b/4
ğuruşluk : Kuruşluk -1- [Tr]
ğ. 068b/11
ğuşşa : Acı, keder -2- [Ar]
ğ. 100a/8, 106b/1
gūş : Kulak -11- [Far]
g. 025a/15, 047a/11, 047b/5, 079a/8, 101a/11, 105b/9, 111a/15, 113a/7, 115b/15, 116a/11, 118b/11
gūş-gūdāz : Kulağa yakan -1- [Far]
g.- 013a/11
gūş-māl : Kulağına çarpma -2- [Far]
g.014b/13, 083b/4
gūş-zed : İşitilen -1- [Far]
g.059a/1
guşış : Çalışma, çabalama -1- [Far]
g.- i 083b/10
gūyā : Sanki -1- [Far]
g. 055a/8
guzāt : Gaziler -10- [Ar]
ğ. 016a/5, 023a/8, 024a/4, 065b/14, 066a/15, 067a/6, 067a/12, 067b/1, 068a/13, 068a/15
Gücekli : Bir boy adı -1- [Tr]
G. 007b/12
güç : Kuvvet -1- [Tr]
g. 065a/14
güft : Söz, lakırdı -1- [Far]
g. 100b/1
güftār : Söz, lakırdı -4- [Far]
g. 046a/4, 080b/15, 082b/7, 083b/7
güher : Cevher -2- [Far]
g. 010b/7, 103b/12
güher-feşān : Cevahir saçan -1- [Far]
g.- 097b/15
gül : Katmerli ve güzel kokan çiçek -6- [Far]
g. 046a/15, 079a/6, 095a/7, 100a/10, 111b/13, 113b/6
gül-bāng : Tekkelerde ezgili şekilde okunan tekbir -1- [Far]
g.- ı 063b/9
gülbün : Güllük -2- [Far]
g. 092b/2, 111b/7
gül- bū : Gül kokulu -1- [Far]
g.- 115a/5
gül-çehre : Yüzü gül gibi olan -1- [Far]
g.117a/3
gül- ruḥ : Gül yanaklı -1- [Far]
g.110b/1
gül-ruḥsār : Gül yanaklı -1- [Far]
g.110b/14
gülistān : Gül bahçesi -3- [Far]
g.- ı 092b/2, 097a/5, 114b/11
gülizār : Al yanaklı -2- [Far]
g. 095a/7, 112a/14

- gülle** : Top mermisi -3- [Ar]
g.- i 023a/11, 061a/8, 077b/11
- gülledâne** : ? -1- [Tr]
g. 066b/4
- gülsitân** : Gül bahçesi -1- [Far]
g. 094a/14
- gülşen** : Gül bahçesi -5- [Far]
g.- i 046a/12, 046a/15, 097a/9, 100a/10, 115a/6
- Gülüm** : Özel isim -1- [Tr]
G. 032b/7
- Gülvan** : Özel isim -1- [Tr]
G. 032b/14
- gümân** : Sanma -1- [Far]
g. 112b/15
- gümaşte** : Vezir -1- [Far]
g. 021b/10
- gümgeşte** : Kaybolmuş -2- [Far]
g.- i 008b/1, 112b/8
- gümgeşte-râh** : Yolunu şaşırması -1- [Far]
g.-019b/6
- güm-râh** : Yolunu şaşırması -1- [Far]
g.- 075a/2
- gün** : Yirmi dört saatlik zaman dilimi -34- [Tr]
g. 002b/5, 006a/8, 007a/12, 009b/2, 009b/4, 023a/9, 024a/7, 024b/2, 033b/9, 038b/12, 039b/2, 039b/12, 039b/13, 039b/14, 040b/14, 054a/9, 055a/1, 055b/11, 072a/15, 073a/15, 073b/3, 073b/8, 073b/11, 077a/4, 077b/6, 077b/12, 085b/6, 089b/9, 098b/14, 109a/13, 109b/12, 114b/6, 120a/13
- gün** : Yirmi dört saatlik zaman dilimi -24- [Tr]
g. 007a/3, 007b/14, 017b/2, 020b/15, 022a/6, 022a/15,, 022b/8, 023b/3, 024a/7, 025a/8, 026a/15, 026b/4, 027b/4, 034a/13, 038a/15, 038b/2, 039a/2, 042a/6, 042b/11, 048b/3, 049b/6, 049b/7, 052b/5, 055b/12, 056a/6, 057b/12, 058a/5, 060a/1, 062b/12, 069b/14, 072a/10, 073a/5, 075a/2, 076a/10, 077b/13, 078a/9, 085b/10, 108a/14, 108b/8, 108b/10, 110a/14
- günbed** : Kümbet, kubbe -1- [Far]
g.- i 107b/15
- güncâyiş** : Sığma, sığışma -1- [Far]
g. 064a/5
- güncâyiş-pezir** : Sıgmayı kabul eden -1- [Far]
g.- 019a/8
- Gürcü** : Gürcistan halkından olan -2- [Tr]
G. 043b/11, 056a/8
- gürisne** : Yoksul, aç -1- [Far]
g.- 118b/13
- güriz** : Kaçma, kaçış -2- [Far]
g. 014b/10, 025a/14
- gürüh** : Kalabalık -14- [Far]
g.- ı 007b/7, 013a/3, 022b/5, 025b/8, 026b/6, 040b/2, 046b/11, 052b/1, 052b/7, 059b/7, 065b/13, 066b/13, 100a/15, 106b/5
- gürz** : Ağır topuz -1- [Far]
g.- i 118b/13
- güster** : Eklendiği sözcüğe döşeyen anlamı verir. -2- [Far]
g. 091a/7, 092b/4
- güşâd** : Açma, açılma -1- [Far]
g. 094b/4
- güşâde** : Açılmış -4- [Far]
g. 011b/11, 022a/3, 063b/5, 082a/6
- güşâyiş** : Açıklık, açılma -2- [Far]

- g.- i 023b/4, 082a/6
güvāh : Şahit, tank -1- [Far]
 g. 010b/9
güvāşī : Renkli -1- [Far]
 g. 049b/8
güyā : Sözde, sanki -6- [Tr]
 g. 009a/4, 039a/11, 050a/11,
 100a/2, 101a/6, 109a/10
güzāf : Boş (laf) -1- [Far]
 g.- 015b/7
güzār : Geçme, geçiş -7- [Far]
 g. 005b/13, 010a/11, 043a/14,
 072b/8, 083b/11, 106a/8, 107b/7
güzārān : Geçmeler -1- [Far]
 g. 058a/3
güzel : Göze iyi görünen -1-
 [Tr]
 g. 096b/5
güzerān : Geçici, geçen -1-
 [Far]
 g. 056a/9
güzide : Seçilmiş -8- [Far]
 g. 002a/8, 019a/4, 054b/5,
 059a/7, 078a/11, 088a/13, 089a/11,
 097b/5
güzīn : Seçen, seçilmiş -3-
 [Far]
 g. 053a/13, 090b/8, 102a/14

H

- ḥāb** : Uyku -6- [Far]
 ḥ.- ı 006b/5, 024a/5, 069b/3,
 071b/12, 113b/13, 115a/12
Ḥāce- Qāsım : Özel isim -1-
 [Tr]
 Ḥ. 030b/12
ḥācegān : Hocalar -5- [Far]
 ḥ.- ı 046b/15, 047b/8, 085b/14,
 086a/10, 120a/5
-ḥāh : İsteyen manasında kelimelere
 takılır -1- [Far]
 ḥ.- ı 064a/13

- ḥāhiş** : İstek, arzu -3- [Far]
 ḥ. 022a/1, 063a/14, 119b/14
ḥāhiş-kār : İsteyici -1- [Far]
 ḥ. 113a/10
ḥāhiş-ker : İstekli -3- [Far]
 ḥ. 051a/11, 066a/12, 118b/11
ḥabāşet- ālūd : Kötülük bulaşmış -2-
 [Ar]
 ḥ.- 008a/11, 056b/7
ḥabāşet meşhūn : Kötülük dolmuş -1-
 [Ar]
 ḥ. 056b/13
ḥābaşet-kār : Kötülük eden -1-
 [Ar]
 ḥ.- 058a/8
ḥabbezā : Ne sevimli -1- [Ar]
 Ḥ. 101a/3
ḥaber : Bilgi -9- [Ar]
 ḥ.- i 005a/2, 009b/3, 025a/7,
 025a/15, 042b/9, 049a/13, 075b/11,
 079b/13, 104a/15
Ḥabeşī : Habeşistan halkından olan
 kimse -1- [Ar]
 Ḥ.- 049b/13
ḥabīb : Sevgili -3- [Ar]
 ḥ. 001b/8, 016a/11, 101b/7
ḥabīş : Kötü -1- [Ar]
 ḥ.- i 099a/11
ḥabl : İp, organ -1- [Ar]
 ḥ.- i 066a/2
ḥable'l metīn : İslam dini -1-
 [Ar]
 ḥ. 002a/5
ḥabs : Alıkoyma -3- [Ar]
 ḥ. 006a/8, 033b/2, 038a/2
ḥacālet-āver : Utandırıcı -1-
 [Ar]
 ḥ.- i 098a/1
ḥācāt : İstekler -2- [Ar]
 ḥ. 050a/12, 091b/5
ḥacerū'l-esved : Kabe'nin duvarında
 bulunan cennetten geldiği rivayet olunan

- kara taş -1- [Ar]
H.- e 101b/6
- hācēt** : İhtiyaç, lüzum -3- [Ar]
h. 045b/8, 055b/3, 090b/2
- hacı** : Hac ibadetini yerine getirmiş,
unvan -3- [Ar]
H. 014a/4, 032a/11, 032b/4
- hacīl** : Utanmış -1- [Ar]
H. 093a/5
- hacle-gāh** : Yanlış yapılmış söz -1-
[Ar]
h.- ı 110b/10
- hadd** : Sınır, hudut -11- [Ar]
h. 005a/15, 008b/8, 044b/10,
057a/12, 076b/4, 082a/14, 090b/3,
094a/5, 096a/2, 104a/5, 109b/7
- hademe** : Hizmetli -2- [Ar]
h.- i 052b/7, 111a/9
- hadīka** : Bahçe -4- [Ar]
h.- ı 035a/2, 043b/2, 087a/1,
111b/13
- hādīm** : Hizmetçi -3- [Ar]
h. 092b/5, 102b/15, 111a/11
- hādime** : Kadın hizmetçi -2- [Ar]
h. 111a/11, 111b/9
- hadīş** : Hz. Muhammed'in söz ve
davranışları -3- [Ar]
h.- i 034a/14, 054a/7, 080b/14
- hafā** : Gizlilik -2- [Ar]
h. 027b/3, 102a/7
- hafız** : Saklayan, koruyan -2-
[Ar]
h. 102b/8, 107a/15
- hafife** : Hafif kelimesinin müennesi -2-
[Ar]
h. 085a/1, 086b/14
- hafiyeten** : Gizli olarak -1-
[Ar]
h. 009b/2
- hafır** : Kazma -5- [Ar]
h. 020a/6, 021b/5, 021b/10,
061b/13, 072a/1
- hāk** : Toprak -1- [Far]
d. 007a/9,
- hāk-i dergāh** : Dergahın toprağı -1-
[Far] d. 107a/11
- hāk-i pāy** : Ayak tozu -15- [Far]
h.- i 006a/12, 021a/6, 040a/6,
040b/10, 040b/15, 041a/7, 047b/6,
064b/1, 074a/9, 076a/5, 089a/7, 093a/8,
099b/6, 107a/11, 118a/8
- hāk-sār** : Toz, toprak içinde kalmış
-7- [Ar]
h.- 026a/7, 060a/1, 060a/15,
063a/15, 063b/14, 066b/13, 070a/4
- hāk** : 1.Vasat, orta 2. Yiğit kimse
h.007b/2, 048a/6, 065b/15, 076a/5,
094a/8, 094b/11, 096a/3, 102a/5, 102b/9,
103b/2, 103b/10, 106a/15,
- hākānī** : Hakana ile ilgili -1- [Ar]
h. 016b/9, 045b/12, 087b/13
- hākāyık** : Hakikatler, gerçekler -2-
[Ar]
h.- ı 028a/8, 106b/9
- hākāyık-dānā** : Gerçekleri bilen -1-
[Ar]
- hākīkat** : Bir şeyin doğrusu -4-
[Ar]
h.- i 017b/9, 048a/3. 072a/14,
106b/2
- hākīm** : İyi bilen -2- [Ar]
h. 030b/2, 095b/6
- hākīm** : Allah -4- [Ar]
h. 013b/14, 024b/5, 037b/4,
102b/14
- hākīmāne** : Hakime yaraşır biçimde -1-
[Tr]
h. 083a/7
- hākīre** : Hor, bayağı -1- [Ar]
h. 074a/1
- hākīrū'l-cesīme** : Büyüklüğü hor görme
-1- [Ar]
h.- 053a/11
- hākık** : Doğruluk, doğru -28-

- [Ar]
h. 003b/15, 010b/3, 045a/14, 047a/10, 047a/12, 047b/7, 050b/3, 051a/12, 051b/4, 057b/7, 066a/11, 067a/3, 074b/12, 075a/8, 081a/7, 083a/11, 089a/4, 091a/8, 091b/8, 093a/11, 093b/6, 094a/12, 096a/10, 107b/10, 111a/5, 114b/12, 118a/7, 119b/6
- hakkā** : Doğrusu -1- [Ar]
h. 051a/11
- Hakkari** : Türkiye'de bir yer adı -1- [Tr]
H. 024b/10
- hakkında** : İlgili, dair -4- [Tr]
h. 008a/13, 014b/12, 016b/1, 016b/5
- hāl** : Oluş, bulunuş, şimdiki zaman -22- [Ar]
h. 002a/10, 008b/4, 017b/9, 013a/12, 067a/6, 072a/6, 116a/14, 037b/7, 039b/7, 040a/3, 041b/2, 048a/2, 065a/6, 065a/7, 067a/13, 070a/13, 072a/15, 075b/14, 079b/2, 082b/8, 115b/6, 117b/6
- hāl'** : İndirme, değerini düşürme -5- [Ar]
h.-ı 016b/7, 016b/13, 041a/14, 048b/10, 068a/12
- hālā** : Henüz, şimdilik -8- [Ar]
h. 015b/1, 028b/2, 029a/12, 047a/6, 054a/4, 065b/1, 065b/3, 117b/11
- hālāl** : Dostluk -4- [Ar]
h.- i 062b/13, 072a/15, 073b/10, 086b/1
- hālāş** : Kurtuluş -4- [Ar]
h. 074a/8, 100a/8, 118a/11, 119a/15
- hālāt** : 1.Haller 2.Halalar-1- [Ar]
h.- ı 057a/7
- hālāvet-baḥş** : Zevk veren -1- [Ar]
h.- ı 012b/2
- hāl-dār** : Benli -1- [Far]
h.- ı 110b/2
- Haleb** : Bir şehir adı -2- [Tr]
H. 006a/14, 009b/5, 010b/2
- Halebü's-Şehbā** : Halep şehri -5- [Tr]
H. 006a/11, 008a/14, 008b/2, 011a/2, 012a/8, 108a/9
- haledallāh** : -1- [Tr]
h. 010b/4
- hālet** : Keyfiyet, nitelik -3- [Ar]
h. 069b/7, 094b/5, 094a/11
- hālīk** : Yaratan Allah -1- [Ar]
h. 048a/2
- hālī** : Boş -2- [Ar]
h. 061a/12, 071a/5
- hālīfe** : İslam'ın dini lideri -3- [Ar]
h.- i 035b/4, 048a/12, 052b/13
- hālīk** : Allah -3- [Ar]
h. 056b/12, 091b/3, 094b/9
- Halīl** : Özel isim -4- [Tr]
H. 036a/9, 036a/12087b/14, 098b/8
- hālīm** : Yumuşak huylu -1- [Ar]
h. 004a/6
- Hālīme** : Özel isim -1- [Tr]
H. 045a/11
- hālīşa** : Halis sözünün müennesi -1- [Ar]
h. 029a/2
- hālīşen** : Halis olarak -1- [Ar]
h. 071a/9
- hālīşü'l** -1- [Tr]
h.- 'ayār 118b/9
- hālīyen** : Şimdiki zamanda -1- [Ar]
h. 016b/5

- halk** : Yaratna, yaratılma -22-
[Ar]
h.- ı 006a/15, 008a/2, 008b/2, 011a/3, 018a/7, 020b/13, 021a/15, 021b/2, 022b/15, 027b/10, 044a/12, 044b/1, 051a/14, 059a/6, 062b/14, 071b/9, 079a/9, 089a/2, 089b/12, 100b/5, 105a/14, 115b/12
- Hallāk** : Yaratan -4- [Ar]
H.- ı 047b/1, 048a/1, 093b/9, 101b/15
- halvet** : Yalnız kalma -2-
[Ar]
h. 019a/1, 076b/15
- hām** : Pişmemiş, çiğ -1- [Far]
h. 112a/10
- hamd** : Övme, övgüü -4- [Far]
h.- ı 016a/6, 028a/2, 044b/6, 045a/14
- hamdüllāh** : Tanrı'ya şükür -3-
[Ar]
h. 088b/5, 089a/8, 107b/2
- hāme** : Kalem -12- [Far]
h. 009a/4, 012b/1, 018a/2, 045b/7, 050b/13, 055a/10, 069a/13, 082a/9, 089a/5, 098a/5, 100b/4, 107b/12
- hāme-kār** : Kalemci -1- [Far]
h.- 047a/15
- hāmī** : Himaye eden -1- [Ar]
h. 029a/1, 088a/15, 102b/5
- hamīde** : Eğrilmiş, bükülmüş -1-
[Far]
h. 112b/10
- hamīm** : Soy, sop -1- [Ar]
h. 068b/2
- hamire** : Hamur -1- [Ar]
h. 023a/11
- hāmīs** : Beşinci -2- [Ar]
h. 049b/6, 085b/10
- hamiyyet** : Milli onur ve haysiyet -8-
[Ar]
h. 008b/6, 060a/8, 065a/12, 066a/12, 069b/1, 070a/12, 072b/12, 087a/3
- hamiyyet-perver** : Onuru koruyan -2- [Ar]
h.- 016a/1, 017a/4
- hamiyyet-şifār** : Onurlu -1- [Ar]
h.061b/7
- haml** : Yüklenme-1- [Tr]
h. 004a/15
- hamle** : Atılma -10- [Ar]
h. 021b/15, 039a/7, 056b/8, 058b/4, 060a/14, 061a/11, 063b/8, 063b/13, 070a/5, 074a/6
- hammām** : Banyo -9- [Ar]
h. 029b/5, 029b/10, 030a/7, 030b/12, 031a/2, 031a/3, 031a/8, 031a/7, 035b/10
- hāmūş** : Susmuş, sessiz -1-
[Far]
h. 114a/15
- Hamza** : Özel isim -2- [Tr]
H. 032a/11, 035a/6
- hān** : Yemek sofrası, yemek -2-
[Far]
h. 046b/6, 100a/11
- hān** : Hükümdar, hakan -34-
[Ar]
h. 012b/4, 019b/8, 021a/5, 025a/12, 029b/2, 029b/3, 030a/10, 030a/12, 030b/6, 038b/4, 038b/6, 041a/15, 051a/14, 050b/2, 051b/10, 052b/6, 052b/7, 095a/8
H. 002b/14, 002b/15, 012b/4, 012b/10, 015a/3, 017a/15, 019b/9, 019b/10, 020b/15, 030a/3, 032b/12, 033a/6, 038b/7, 041a/12, 041a/15, 044a/1, 047a/7, 054a/13, 054b/15, 084a/10, 084b/9, 088a/3, 089a/12, 091a/3, 095b/10, 097a/15, 103b/10
- hanādık** : Hendekler -1- [Ar]
h.- i 020a/6
- hānān** : Hükümdarlar -1- [Far]

- h.- ı 019b/7
- h̄yānce** : Küçük tepsi -1- [Far]
h.- i 085b/5
- h̄andān** : Gülen, gülücü -1- [Far]
h. 108b/2
- h̄ande** : Gülüş -1- [Far]
h.- i 046a/15
- h̄āne** : Ev -16- [Far]
h. 004b/10, 032a/6, 032a/9, 032a/13, 032a/15, 032a/6, 032a/9, 032a/13, 032b/6, 032b/7, 032b/9, 035a/12, 035a/14, 069b/5, 080b/15, 111b/10
- h̄āne-dād** : Ev vergisi -1- [Ar]
h.- 114a/7
- h̄ānedān** : Kökten asil olan aile -1- [Far]
h.- ı 004b/11
- h̄ānef** : Doğruluk -1- [Ar]
h.- i 052a/15
- h̄āne-perver** : Evi besleyen -1- [Far]
h.046b/4
- H̄ānoğlı** : Özel isim -1- [Tr]
H̄. 032b/7
- h̄ānzāde-gān** -1- [Tr]
h. 024a/15
- h̄yār** : Hor, hakir -1- [Far]
h.- ı 111b/14
- h̄arā** : Pek katı -1- [Far]
h. 101b/3
- h̄arāb** : Yıkık, viran -2- [Ar]
h. 022b/3, 057b/11
- h̄arāb-ābād** : Harablıkla dolu yer -2- [Ar]
h.- 046a/12
- h̄arāb-pezir** : Viran edici -1- [Ar]
h.- 071a/6
- h̄arabe** : Eski binaların yıkıntısı -1- [Ar]
h. 031a/4
- h̄arabe-h̄ān** : Viran han -1- [Far]
h.- 031a/4
- h̄arābe-zār** : Viranelik -2- [Ar]
h.- 026a/8, 058a/9
- h̄arām** : Dince yasak edilmiş şey -2- [Ar]
h. 024a/5, 049b/3
- h̄arameynü's-şerifeyn** : Ravza-ı mutahhara -1- [Ar]
h.- 083b/15
- h̄arāmit** - : Dince yasak edilmiş şey -1- [Ar]
āb h. 110b/10
- h̄arb** : Cenk, kavga -7- [Ar]
h. 006b/2, 013b/1, 014b/8, 023b/2, 039a/7, 063a/3, 066b/4
- h̄arc** : Sarf, gider -1- [Ar]
h.- ı 083b/11
- h̄arekāt** : Hareketler -1- [Ar]
h.- ı 012a/5
- h̄areket** : İlerleme, sarsınrı -23- [Ar]
h. 007a/2, 007a/6, 007a/10, 008a/15, 020b/7, 025a/7, 038b/5, 039b/1, 039b/12, 040a/4, 041a/4, 041a/8, 048b/6, 057a/1, 058a/8, 059b/7, 062b/8, 063a/15, 068b/6, 068b/13, 071b/6, 072a/10, 073b/2, 076a/3, 076b/5, 084a/4, 084b/3, 116a/15, 117b/15
- h̄arem** : Herkesin girmesine müsaade edilmeyen yer -2- [Ar]
h. 004b/15, 088b/7
- h̄arem-serā** : Harem dairesi -1- [Ar]
h.- yı 005a/7
- h̄arf-endāz** : Söz atan -1- [Ar]
h.- 050a/10
- h̄ārgūş** : Tavşan -1- [Far]
h. 006b/5
- h̄āric** : Dış, dışarı -4- [Ar]
h. 026a/7, 090b/2, 091b/9,

- 100b/8
ḥarīdār : Satın alıcı -1- [Far]
 ḥ. 101a/15
- ḥarīr** : İpek -1- [Ar]
 ḥ.- i 056a/15
- ḥāṣṣ** : Mahsus, özel -5- [Ar]
 ḥ.- ı 041b/8, 043b/4, 053b/4,
 083b/1, 087a/11, 100a/13
- Ḥasan** : Özel isim -9- [Tr]
 Ḥ. 017b/15, 022b/9, 025a/8,
 025b/8, 035a/7, 077a/12, 085a/13,
 087b/3, 108b/13
- ḥasārat** : Zararlar -2- [Ar]
 ḥ.- 056b/10, 059a/4
- ḥasb** : Göre, nazaran -1- [Ar]
 ḥ.- ı 024a/13
- ḥasbe**¹-**emr** : Emre göre -1-
 [Ar] ḥ.- 056a/1
- ḥasbe**²-**zāhir** : Görünene göre -1-
 [Ar]
 ḥ.- 011b/16
- ḥasbeten-lillāh** : Allah rızası için -3-
 [Far]
 ḥ. 033b/1, 050b/3, 051b/11
- ḥaseb** : Soy temizliği -7- [Ar]
 ḥ. 003b/2, 011b/3, 013b/10,
 040b/3, 041a/13, 059b/6, 086a/4
- ḥased** : Kıskançlık -1- [Ar]
 ḥ.- i 011b/1
- ḥaṣeki** : Padişah gözdesi -1- [Ar]
 ḥ. 022b/10
- ḥasenāt** : İyilikler -4- [Ar]
 ḥ. 027b/5, 027a/7, 028a/15,
 028b/11
- ḥasene** : İyilik -3- [Ar]
 ḥ. 005b/7, 027a/9, 058a/1
- ḥāṣıl** : Peyda olan -4- [Ar]
 ḥ. 009b/8, 033b/5, 055a/4,
 104a/5
- ḥaṣīn** : Kuvvetli -1- [Ar]
 ḥ. 020a/12
- ḥāsīrīn** : Ziyana uğrayanlar -2-
 [Ar]
 ḥ. 061b/13, 071a/12
- ḥaşm** : Düşman -2- [Ar]
 ḥ. 010a/7, 080a/1
- ḥaşr** : Sıkıştırma -1- [Ar]
 ḥ. 046a/4
- ḥasret** : Özleyiş -4- [Ar]
 ḥ. 089b/8, 098b/5, 107b/7,
 115a/12
- ḥasret-keş** : Hasret çeken -1-
 [Ar]
 ḥ.- ideme 111b/1
- ḥāṣṣa** : Bir kimseye özel olan nitelik
 -7- [Tr]
 ḥ. 002b/5, 003b/6, 016b/15,
 043b/2, 070b/12, 085a/5, 087a/1
- ḥāṣṣeten** : Hususi olarak -8-
 [Ar]
 ḥ. 001b/9, 016b/6, 024b/9,
 041b/12, 048b/5, 068a/5, 069a/7, 070b/3
- ḥasta** : Rahatsız -1- [Far]
 ḥ. 105a/8
- ḥasta-dil** : Gönlü hasta -1-
 [Far]
 ḥ.- 104b/10
- ḥāṣte-gār** : Hasta eden -1-
 [Ar]
 ḥ. 113a/10
- ḥāṣu**¹-**ḥāṣ** : En has -2- [Ar]
 ḥ.- 003b/10, 119a/15
- ḥāṣā** : Hiçbir vakit -1- [Ar]
 ḥ. 112a/10
- ḥāṣī** : Alçakgönüllülük gösteren -1-
 [Ar]
 ḥ. 009b/15
- ḥaṣīn** : Gönül kırıcı -1- [Ar]
 ḥ. 010a/5
- ḥaşmet** : Heybet -4- [Ar]
 ḥ. 053a/1, 087a/11, 097b/1,
 098b/13
- ḥaşmet-^cünvān** : Ünü büyük -1-
 [Ar]

- h.- 108a/8
- haşmetâ** : Ey haşmet -1-
[Ar]
h. 045a/6
- haşr** : Toplama -4- [Ar]
h. 046a/14, 050b/4, 072b/13,
095b/3
- haşyet** : Korkma -2- [Ar]
h. 010a/4, 057a/11
- hâta** : Yanlış, yanlışlık -1-
[Ar]
h.- yı 044b/12
- haţar** : Tehlike -1- [Ar]
h. 062a/9
- haţar-nāk** : Tehlikeli, korkulu -2-
[Ar]
h.- 010a/7, 011a/14
- haţavāt** : Adımlar -2- [Ar]
h.- ı 017a/1, 018a/12
- hâtem** : Üzeri mühürlü yüzük -8-
[Tr]
H.- i 047b/2, 058b/5, 081a/15,
088a/4, 090b/1, 092a/1, 092b/7, 098b/6
- hâtem-sehâ** : -2- [Tr]
H.- 019b/2, 055b/7
- hâtemullah** : Allah sona erdirsin -1-
[Ar]
h.- 070a/2
- hâtır** : 1.Zihin 2.Gönül -11- [Ar]
h.- ı 002a/11, 012a/1, 049a/13,
058b/7, 064b/11, 064b/12, 065a/7, .
070b/8, 100a/5, 104b/1, 112a/9
- hâtır-hâh** : Gönlün istediği -1-
[Ar]
h. 075a/8
- haţib** : Cami'de vaaz veren kimse -2-
[Ar]
h.- i 034a/3, 051a/13
- haţire** : Hilekar -2- [Ar]
h. 010a/10, 016a/14
- hatm** : Bitirme -2- [Ar]
h.- i 038a/8, 060b/12
- hatt** : Padişah yazısı -11- [Ar]
h.- ı 015a/5, 015a/7, 042b/7,
067b/6, 068a/2, 068a/10, 068b/9, 069a/7,
069a/10, 069b/9, 070b/8
- hattâ** : Bile, o derecede anlamında bağlaç
-5- [Ar]
h. 004b/6, 064b/13, 083a/10,
084a/9, 108a/7
- hâtün** : Hanım, kadın -2-
[Tr]
h. 065a/1, 065a/3
- haţve** : Adım -3- [Ar]
h. 068a/1, 076b/9, 086b/10
- haţve - endâz** : Adım atan -1- [Ar]
h.- ı 114a/3
- hava** : Dünyayı belirli bir yüksekliğe
kadar çevreleyen gaz tabakası -1-
[Ar]
h. 108b/3
- havâdiş** : İlgi ile karşılanan haber -1-
[Ar]
h. 009b/9
- havâle** : Bir işi veya bir şeyi başka birine
bırakma -2- [Ar]
h. 012b/8, 022a/2
- havâlî** : Etraf, civar -8- [Ar]
h. 008a/10, 010a/6, 014a/7,
014a/10, 014b/12, 018a/4, 025b/6,
070a/15
- hâvan** : Humbara ve obus atmak için
kullanılan kısa top -3- [Ar]
h. 021b/6, 021b/12, 066b/2
- havâş** : Keyfiyetler -1- [Ar]
h.- ı 017b/8, 052b/7
- havâşî** : Der-kenarlar -1- [Ar]
h. 049b/8
- havâtım** : Mühürler -1- [Ar]
h.- i 028a/12
- hâver** : Doğu yönü -1- [Far]
h. 082b/12
- havf** : Korkma -4- [Ar]
h. 010a/4, 057a/10 115a/1,

- 116b/6
- ḥāvī** : İçine alan -1- [Ar]
ḥ. 015a/6
- ḥāvī** : Tenha, ıssız -1- [Ar]
ḥ. 039b/5
- ḥāviye** : Çekice benzer bir alet -2- [Ar]
ḥ. 027a/11, 056b/3
- ḥavl** : Yıl, sene -2- [Ar]
ḥ. 016a/1, 052a/6
- ḥavşala** : Akıl, zihin -1- [Ar]
ḥ.- ı 019a/8
- ḥavza** : Bir hükümetin idaresi altında bulunan ülkelerin bütünü -2- [Ar]
ḥ.- ı 014b/10, 053b/4
- ḥayā** : Utanma, sıkılma -2- [Ar]
ḥ. 092a/10, 106a/10
- ḥayāl** : İnsanın kafasında tasarlayıp canlandırdığı şey -2- [Ar]
ḥ.- i 011a/12, 012b/6
- ḥayāt** : Canlılık -9- [Ar]
ḥ. 023a/8, 028a/10, 035b/6, 039a/3, 046a/12, 053b/10, 094b/12, 109a/10, 115a/13
- ḥayāt-bahş** : Hayat başıslayan -1- [Ar]
ḥ.- 049a/5
- Ḥayber** : Bir kale -4- [Tr]
Ḥ. 045a/5, 050b/10, 092b/4, 098a/4
- ḥaydar** : Arslan -8- [Tr]
ḥ. 018b/5, 039a/5, 051b/10, 074b/12, 086a/6, 086a/8, 095a/10, 102a/15
- ḥaydar-āne** : Arslancasına -2- [Ar]
ḥ. 075b/13, 076a/11
- ḥaydar-āsā** : Arslan gibi -1- [Ar]
ḥ.- 092a/10
- ḥaydar-meniş** : Arslan tabiatli -1- [Ar]
- ḥ.- 054a/10
- ḥaydarī** : Arslanlık -1- [Ar]
ḥ. 046b/6
- ḥaydariyü'1** - -1- [Tr]
ḥ.- ḥamle 019b/2
- ḥaydarü'1** - -1- [Tr]
ḥ.- berīne 075b/6
- ḥaydūd** : Dağ hırsızı -2- [Ar]
ḥ. 118a/5, 119b/13
- ḥayfā** : Haksızlık -1- [Ar]
ḥ. 106a/8
- ḥayl** : At sürüsü -6- [Ar]
ḥ.- i 068b/13, 102a/8, 107a/12, 008b/15, 022a/12, 105a/10
- ḥayli** : Epeyce -2- [Ar]
ḥ. 009a/1, 044a/11
- ḥayme** : Çadır -4- [Ar]
ḥ. 018a/13, 073a/10, 077a/6, 078b/7
- ḥayme-zen** : Çadır süsleyen -2- [Ar]
ḥ.- 026b/2, 061a/1
- ḥayr** : İyilik, fayda -20- [Ar]
ḥ.- ı 016a/10, 045a/10, 046a/6, 047b/11, 047b/12, 048a/1, 050a/11, 050b/3, 050b/8, 051b/4, 058b/7, 061b/6, 067b/5, 092a/7, 093a/10, 096a/9, 098a/3, 103b/5, 112a/5, 119b/6
- ḥayr-endiş** : İyilik düşünen -1- [Ar]
ḥ.- 092a/3
- ḥayr-ḥ'āh** : İyilik isteyen -2- [Ar]
ḥ.- 060a/9, 082b/15
- ḥayrān** : Çok tutkun -2- [Ar]
ḥ. 098b/6, 098b/12
- ḥayrāt** : Sevap kazanmak için yapılan hayırlı işler -15- [Ar]
ḥ. 027a/6, 027b/5, 028a/13, 028b/10, 028b/15, 049a/9, 050a/9, 050a/10, 050a/12, 051a/12, 053b/11, 055a/14, 092b/11, 094a/10, 107a/13

- ḥayret** : Şaşırma -4- [Ar]
ḥ. 054b/4, 096a/12, 099b/10, 105b/2, 109b/8
- ḥayret-efzā** : Hayret artıran -1- [Ar]
ḥ.- 041a/13
- ḥayret-me'āl** : Şaşırtıcı şekilde meydana gelen -1- [Ar]
ḥ.- 108b/6
- ḥayret-şif'ār** : Hayret edici -1- [Ar]
h.038b/9
- ḥayret-zede** : Hayrete düşmüş olan -1- [Ar] h.110a/4
- ḥayrū¹-cezā** : Cezaların en hayırlısı -1- [Ar] ḥ.- 036b/8
- ḥayrūⁿ-naşīr** : Yardımcıların en hayırlısı -1- [Ar]
ḥ.- 016a/11
- ḥayt** : İplik, tel -2- [Ar]
ḥ.- 1 079b/6, 082b/13
- ḥayt-şümār** : İplik sayan -1- [Ar]
ḥ.- 023a/14
- ḥayvanāt** : Hayvanlar -1- [Ar]
ḥ. 109b/12
- ḥayvān** : Bütün canlılar -1- [Ar]
ḥ. 093a/7
- ḥayy** : Diri, canlı -1- [Ar]
ḥ.- 038a/6
- ḥayyiz** : Mevki, yer -1- [Ar]
ḥ.- i 119a/7
- ḥazā** : Bu, şu, o -1- [Ar]
h. 002a/7, 026b/11
- ḥazān** : Sonbahar -1- [Far]
ḥ. 097a/5
- ḥazān-dīde** : Yaprakları sararmış -1- [Far]
ḥ.- 110b/15
- ḥazen** : Gam, keder -1- [Ar]
ḥ. 053a/4
- ḥazerāt** : Hazretler -9- [Ar]
ḥ. 003b/13, 022b/15, 024a/9, 041b/13, 042b/14, 042b/15, 077a/13, 085b/14, 088a/12
- ḥāzır** : Yapılmış bir halde bulunan -6- [Ar]
ḥ. 007a/4, 042a/11, 053a/11, 058a/13, 063b/5, 094b/3
- ḥazırlan-** : Hazır hale gelmek -1- [Tr]
ḥ. 079b/3
- ḥazīne** : Devlet parasının saklandığı yer -6- [Ar]
ḥ.- i 027b/7, 048b/6, 048b/14, 083b/11, 084a/2, 096b/10
- ḥazīnedār** : Hazinesinin muhafazasına memur edilen kimse -1- [Ar]
ḥ. 048b/13
- ḥazīz** : En aşağı -2- [Ar]
ḥ. 022a/13, 065b/15
- ḥazm** : Sindirme -1- [Ar]
h.- 1 082b/7
- ḥazm** : Direnme -2- [Ar]
ḥ. 062a/15, 071b/7
- ḥazret** : 1.Ön, huzur 2.Saygı duyduğunu gösteren ünvan -261- [Ar]
ḥ. 001b/4, 001b/9, 002b/6, 003a/1, 003a/7, 003a/11, 004b/8, 004b/10, 004b/15, 005a/4, 005a/6, 005b/4, 006a/12, 006b/15, 007a/12, 010b/4, 010b/11, 011a/2, 011a/6, 011a/10, 011a/12, 011b/5, 011b/15, 012a/2, 012a/4, 012a/10, 012a/14, 013a/12, 014b/1, 014b/15, 015a/3, 015a/4, 018a/1, 018a/3, 018a/6, 018a/13, 018b/7, 018b/9, 018b/13, 019a/2, 019a/5, 019b/2, 021a/15, 021b/4, 022b/8, 022b/14, 023b/9, 023b/11, 024a/8, 024b/15, 025a/1, 025a/4, 025a/15, 025b/5, 026a/13, 026b/14, 027a/2, 027b/1, 027b/8, 028a/9, 028b/8, 029a/7, 029a/12, 033b/6, 035a/7, 035b/4, 035b/5, 036b/6, 036b/8, 036b/12, 036b/14, 036b/15, 037a/2, 037a/8,

037a/12, 037b/5, 038a/2, 038a/3, 038a/6,
 038a/12, 038b/9, 039b/4, 039b/5,
 040a/6, 040a/7, 040b/15, 041a/6,
 041a/12, 041a/15, 041b/3, 042a/5,
 042a/8, 042a/11, 042a/15, 042b/4,
 042b/12, 042b/14, 043a/4, 043a/9,
 043a/11, 043b/1, 043b/13, 044a/6,
 046a/10, 047a/10, 047b/1, 048a/13,
 048b/4, 049a/5, 049b/13, 050a/6, 050a/8,
 050b/10, 051a/5, 051b/15, 052a/3,
 052b/1, 052b/3, 052b/7, 052b/9,
 052b/10, 052b/12, 052b/14, 053a/8,
 054a/7, 054a/10, 054a/13, 054a/14,
 054b/7, 055b/5, 055b/13, 056a/1,
 056a/6, 056a/8, 056a/9, 057b/7, 057b/15,
 058a/4, 058b/1, 058b/6, 059a/5, 059a/11,
 059b/2, 059b/10, 060a/4, 060a/7,
 060b/11, 061a/14, 061b/7, 061b/8,
 062a/2, 062b/5, 062b/14, 063a/3, 063a/9,
 063a/11, 063a/13, 063b/6, 067a/9,
 067b/4, 067b/11, 067b/12, 067b/15,
 068b/3, 068b/4, 068b/14, 069a/6,
 069a/9, 069a/15, 070a/3, 070b/13,
 070b/15, 071a/10, 071b/6, 072a/9,
 072a/14, 072b/2, 072b/12, 073a/12,
 073b/6, 073b/7, 073b/13, 074a/6,
 074a/9, 074a/11, 074b/2, 074b/3,
 074b/5, 074b/7, 074b/15, 075b/1,
 075b/12, 076a/1, 076a/14, 076b/5,
 076b/6, 076b/9, 076b/11, 076b/14,
 077a/8, 077a/10, 077b/4, 077b/14,
 078a/4, 078a/6, 078a/12, 082b/10,
 083b/14, 084a/10, 084a/12, 084a/14,
 084a/15, 084b/9, 084b/10, 084b/12,
 085a/2, 085a/3, 085a/8, 085a/13,
 085a/15, 085b/13, 085b/12, 086a/2,
 086b/4, 086b/9, 087b/1, 087b/3, 087b/6,
 088b/3, 088b/14, 089a/15, 090b/8,
 092a/10, 095b/10, 097b/5, 102b/9,
 108a/10, 108a/12, 108a/13, 108b/7,
 108b/13, 108b/15, 109a/1, 109a/5,
 109b/1, 115b/4, 115b/5, 115b/10,

116a/14, 116b/2, 116b/12, 117a/7,
 117a/8, 118b/9, 120a/6, 120a/9

hecr : Terketme -1- [Ar]
 h. 096b/8

hedāyā : Armağanlar -2- [Ar]
 h.- yı 074a/9, 117a/15

hedāyā-resān : Hediyelere ulaşanlar -1-
 [Ar]
 h. 048b/1

hedef : Nişan alınacak yer -3-
 [Ar]
 h. 014a/10, 054a/15, 054b/6

hedm : Yıkma -5- [Ar]
 h. 013b/9, 036b/9, 077b/8,
 077b/9, 077b/10

heft : Yedi -5- [Ar]
 h. 014a/6, 033b/9, 046b/6,
 091a/14, 097b/3

heft-sāl : Yedi yıl -1- [Ar]
 h.- 106a/5

helāk : Mahvolma -5- [Ar]
 h. 021a/7, 022a/13, 062a/1,
 065b/15, 110b/13

helāl : Kullanılması caiz olan -1-
 [Ar]
 h. 048a/3

hele : Özellikle -3- [Tr]
 h. 009a/1, 093a/15, 104a/2

hem : -dak, -deş anlamında -9-
 [Far]
 h. 050b/2, 050b/11, 054a/15,
 055a/7, 080a/11, 092b/15, 101a/11,
 101a/12, 101b/14

hemān : Hemen -10- [Far]
 h. 021a/7, 026a/9, 055a/6,
 060b/8, 066b/11, 079a/1, 086a/5,
 093b/13, 095a/1, 114a/8

hem-çün : Onun gibi -2-
 [Far]
 h.- 098b/8, 105b/15

hemen : Şimdi -2- [Far]
 h. 018b/7, 073a/15

- hem- firāš** : Yatak arkadaşı -1- [Far]
h.- 024a/10
- hem-ḥābe** : Uyku arkadaşı -2- [Far]
h.004a/13, 112b/1
- hem-ḥāl** : Halleri birbirine benzeyen -1- [Far]
h.075b/9
- hem-^ç inān** : Yanyana birlikte bulunan -3- [Far]
h.043a/11, 044a/11, 081b/13
- hemīše** : Daima -7- [Far]
h. 047b/7, 048a/4, 050a/12, 051b/1, 091b/3, 098b/4, 100b/15
- hem-kıymet** : Aynı kıymette olan -1- [Far]
h.101a/10
- hemm** : Gam, keder -1- [Ar]
h. 108b/2
- hem-nām** : Adaş -1- [Far]
h.096a/7
- hem-pā** : Omuzdaş -1- [Far]
h.102a/12
- hem-reñg** : Aynı renge sahip olan -3- [Far]
h.009b/13, 045a/1, 062b/13
- hem-ser** : Kafadar -1- [Far]
h. 051b/3
- hemşire** : Sütleri bir olan, kızkardeş -3- [Far]
h.- i 111b/1, 112a/13, 113a/1
- hem-tā** : Benzer, denk -3- [Far]
h. 009a/1, 091b/7, 094a/14
- hem-vār** : Bir çırpıda olan -4- [Far]
h.007a/9, 016a/11, 047b/13, 051a/11
- hem-yān** : Çanta, büyük kese -1- [Far]
h.064b/8
- hem-zebān** : Dilleri bir olan -1- [Far]
h.111a/6
- hem-zem** : Aynı kötülükte olan -1- [Far]
h.063a/8
- hencār** : Usül, yol -1- [Far]
h.- ı 055a/9
- ḥendek** : Çukur -6- [Ar]
ḥ. 022a/8, 061a/3, 061a/6, 061b/12, 061b/14, 072a/1
- hengām** : Zaman , çağ -13- [Far]
h.- ı 002b/5, 019a/6, 025b/6,, 035a/10, 040b/4, 041a/12, 041b/3, 046a/13, 049a/11, 063a/9, 073a/7, 074b/3, 084b/11
- hengāme** : Kavga, gürültü -1- [Far]
h.- i 069b/4
- henüz** : Şimdi, şuan -5- [Far]
h. 014a/5, 024b/6, 047a/14, 079b/1, 115b/3
- hep** : Bütün -14- [Tr]
h. 039a/8, 044b/3, 044b/4, 044b/5, 044b/12, 045a/3, 045b/3, 046a/4, 046b/11, 048a/1, 081a/1, 089a/2, 090a/8, 106b/3
- her** : Hep. bütün -70- [Far]
h. 002a/7, 005a/10, 008b/13, 008b/15, 011b/6, 022a/1, 023a/9, 023b/1, 027b/13, 028a/11, 034a/12, 034a/13, 034b/4, 034b/8, 034b/9, 035a/13, 035b/7, 036b/3, 044b/9, 045b/15, 053b/11, 054a/4, 057a/13, 057b/10, 058b/2, 061a/13, 064a/8, 065b/1, 065b/11, 072b/10, 081a/14, 081b/4, 082a/13, 082b/12, 084a/6, 084b/2, 087b/11, 088b/11, 089a/4, 090b/7, 090b/10, 091a/11, 091b/5, 093b/7, 093b/9, 093b/10, 094a/5, 094a/15, 095b/14, 096a/1, 099b/9, 100b/11, 101a/8, 101b/9, 101b/10, 101b/13, 102a/2, 103b/5, 106a/9, 108a/4, 109a/10, 111a/9, 113a/7, 114a/12, 114a/13, 114b/7, 115b/15, 117b/6
- her- gāh** : Her zaman -1- [Far]

- h.- 075a/6
hergiz : Asla, katiyyen -2- [Far]
 h. 103b/4, 114b/13
herhâlde : Her durumda -1- [Tr]
 h. 060a/5
herkes : Bütün insanlar -6- [Far]
 h. 009b/7, 058b/15, 069a/11, 076b/4, 101b/1, 103b/6
hesâb : Sayma -2- [Ar]
 h. 054a/4, 109b/5
 H. 090a/11
hestî : 1.Var olma -1- [Far]
 h. şüretverol 002a/10
Heşter : Bir yer adı -1- [Tr]
 H. 012b/12
hevâ-gîr : Havayı tutan -1- [Ar]
 h.- i 020b/11
hevl- nâk : Korkunç -1- [Ar]
 h.- 057a/7
hey : Ünlem -1- [Tr]
 h. 111b/12
hey'et : Kurul -2- [Ar]
 h.- i 073b/13, 110a/5
heycâ : Kavga, savaş -5- [Ar]
 h. 010b/15, 079b/7, 091b/15, 093a/3, 117a/6
heykel : Taş ve tunçtan yapılan büyük insan modeli -1- [Ar]
 h. 073b/12
hezâr : Bin sayısı, bülbül -9- [Far]
 h. 021a/2, 046a/15, 054b/8, 063a/13, 086b/7, 101a/6, 110b/4, 113a/8, 115a/6
hezârân : Binler, bülbüller -3- [Far]
 h. 090b/12, 101a/8, 114b/15
hezîmet : Bozgunluk -2- [Ar]
 h. 009b/5, 064a/7
Hıdiv : Mısır valilerine verilen unvan -3- [Far]
 H.- i 089b/1, 117a/9, 117b/4
hıdiv-âne : Hıdive yakışacak surette -2- [Far]
 h.- 016a/10, 069a/15
hıfz : Ezberleme -6- [Ar]
 h.- ı 015a/11, 017a/7, 024b/12, 026a/11, 088b/14, 103b/10
Hıfzî : Unvan -2- [Ar]
 H. 074b/10, 075a/12
hınța : Buğday -4- [Ar]
 h. 033b/12, 034a/1, 034a/7, 034a/9,
hınzîr : Domuz -2- [Ar]
 h. 064b/14, 113b/12
hırâset : Bekleme, koruma -3- [Ar]
 h. 015a/11, 017a/7, 026a/11
-hırâş : Tırmalayan -1- [Far]
 h.- ı 010a/11
hıred-fersâ : Akıl yorucu -1- [Far]
 h.- 118b/5
hıred-mend : Akıllı -1- [Far]
 h.116b/12
hırka : Kalın kumaştan yapılmış içi ipekle giyecek -1- [Ar]
 h.- ı 042a/8
hırmân : Mahrumluk -1- [Ar]
 h. 104b/6
hürmen : -1- [Tr]
 h.- i 055a/5
hırz : Nazar boncuğu -1- [Ar]
 h.- ı 097b/13
hışâl : Ahlaklar -4- [Ar]
 h. 048a/1, 060a/5, 102b/11, 103a/12
hışâm : Kavga, çekişme -1- [Ar]
 h. 064a/11
hışmân : ? -1- [Tr]
 h.- ı 037b/2
hışn : Sağlam -3- [Ar]

- h.- ı 020a/12, 021b/13, 026b/6
- hışım** : Kızgınlık -2- [Far]
h. 089b/1, 098a/7
- Hışt** : Bir mahalle adı -1- [Ar]
H. 032b/10
- hıttā** : Memleket -1- [Ar]
h.- ı 075a/4
- Hıyabān** : Bir mahalle adı -7- [Far]
H. 026a/1, 030a/3, 030a/5, 030a/6, 030a/7, 109b/13, 118b/13
- hıyām** : Çadırlar -3- [Ar]
h. 002a/6, 025a/13, 059a/13
- Hızır** : Ölümsüzlük suyunu içmiş ve zorda kalanların imdadına yetişen peygamber -4- [Tr]
h. 046b/9, 051b/13, 057b/8, 060a/6
- hibāyā** : 1. Vergi 2, Bahşiş -1- [Ar]
h.- yı 038b/12
- hicāb** : Sonradan ortaya çıkan -2- [Ar]
h.- 008b/9, 046a/4
- hiccetü ş-şerife** : Şerefliilerin haccı -2- [Ar]
h. 042b/10, 083a/2
- hicr** : Ayrılık -1- [Ar]
h. 104b/5
- hicret** : Memleketten memlekete göç -2- [Ar]
h.- i 004b/1, 083a/1
- hicrī** : Hicretle ilgili olan -1- [Ar]
h. 108b/3
- hiç** : Yok denecek kadar az -6- [Far]
h. 046a/4, 057a/15, 098b/7, 099b/14, 104b/5, 107b/5
- hidāyet** : Doğru yola kılavuzlanma -2- [Ar]
h. 036b/12, 104a/6
- hidemāt** : Hizmetliler -4- [Ar]
h.- ı 016b/11, 017a/9, 036a/2, 042b/1
- hiđemāt** : Hizmetliler -3- [Ar]
h. 002a/5, 012a/4, 034a/10
- hidmet** : Vazife -14- [Ar]
h.- i 015a/8, 034a/3, 034b/9, 035a/9, 038b/11, 044b/1, 047b/13, 069a/3, 070a/8, 078a/10, 093b/14, 103b/15, 116a/10, 117a/15
- hikāye** : Anlatma, roman -1- [Ar]
h. 073a/12
- hikāyet** : Anlatma, roman -2- [Ar]
h. 067a/9, 109b/10
- hikem** : Hikmetler -1- [Ar]
h. 003a/6
- hikmet** : Hakimlik -7- [Ar]
h. 038a/10, 088b/13, 091b/10, 094b/9, 095a/6, 106b/7, 109b/9
- hilāf** : 1. Karşı zıd 2. Yalan -5- [Ar]
h. 017a/14, 037b/12, 056b/2, 071a/3, 111b/5
- hilāfet** : İslamı koruma vazifesi -5- [Ar]
h. 010b/4, 037b/8, 086b/5, 091a/11
- hilāfet-me'āb** : Hilafet edilen yeri -1- [Ar]
h. 038b/14
- hilāl** : Yeni ay -3- [Ar]
h. 038b/4, 039b/3, 075b/11
- hil'at** : Padişah tarafından hediye edilen kaftan -23- [Ar]
h.- ı 012a/12, 016b/8, 017a/2, 041b/11, 041b/14, 042a/1, 042a/14, 043b/12, 043b/4, 048b/5, 048b/7, 056a/5, 064b/9, 067a/14, 068a/3, 070b/5, 070b/6, 074b/6, 076b/4, 085a/10, 087a/5, 087b/5, 095a/14

- hîl' at-ı iksā** : Hilat giyme -1- [Ar]
005b/13
- hîle** : Aldatma -5- [Ar]
h.- i 006b/7, 112b/3, 113b/2,
115b/2, 117b/13
- hîle- ger** : Hile yapan -1- [Ar]
h. 112a/8,
- hîlm** : İnsan tabiatındaki yumuşaklık -2-
[Ar]
h. 027b/7, 081b/8
- hîmāyet** : Koruma -1- [Ar]
h.- i 041a/9
- himem** : Emekler, çalışmalar -3-
[Ar]
h. 045b/5, 060a/10, 080a/7,
089b/14, 117b/4
- himmet** : Gayret, emek -22-
[Ar]
h. 004a/8, 010b/8, 011a/11,
027a/3, 027a/7, 028b/11, 045a/13,
045b/2, 045b/6, 047a/11, 047b/11,
051b/2, 057a/11, 060a/8, 060a/14,
071a/8, 088a/11, 096a/15, 103a/15,
106a/7, 107a/3, 107a/9
- himmet-i ālī** : Himmeti yüksek olan -1-
[Ar]
h. 055b/10
- hîn** : An, zaman -3- [Ar]
h.- i 006a/3, 013a/15, 058a/14
- Hindū** : Hintli -1- [Far]
H. 093b/1
- hîrāmān** : Salınarak yürüme -1-
[Far]
h. 066a/7
- hirās** : Korku -8- [Far]
h.- ı 046b/5, 057a/14, 060a/11,
089b/3, 093a/4, 098a/10, 115a/1, 116b/7
- hirās-āver** : Korku taşıyan -2-
[Far]
h. 098a/7,
- hîrmen** : Harman -2- [Far]
h.- i 014b/5, 017b/6
- hîsān** : Güzeller -1- [Ar]
h.- ı 045a/8
- hîşār** : 1.Kuşatma 2.Kale -1-
[Ar]
h. 022a/9, 026b/7, 061a/2,
071b/11, 072b/9
- Hîşārcık** : Bir ilçe -1- [Tr]
H. 075b/11
- hîşşe** : Pay -1- [Ar]
h. 031b/15,
- hîşşe-mend** : Paylı -1- [Ar]
h. 078a/5
- hîṭāb** : Ağızdan ya da yazı ile söyleme
-11- [Tr]
h.- ı 003b/14, 027b/10, 028a/5,
037a/4, 057b/4, 062a/3, 071a/11,
074a/11, 111a/13, 112b/4, 114a/10
- hîṭām** : Son, nihayet -3- [Ar]
h. 020b/1, 041a/12, 051b/5
- hîz** : Kalkan, atılan -1- [Far]
h. 025a/12
- hîzā** : Karşı, sıra -2- [Ar]
h. 010a/6, 048b/6
- hîzān** : Kalka, sıçrayan -2- [Far]
h. 021a/4, 064b/6
- hîzlān** : Yardımcısız -2- [Ar]
h.- ı 011a/8, 015b/8
- hîzmet** : İş görme -3- [Ar]
h. 075b/15, 083a/14, 113a/5
- hîzmet- güzār** : Şunun bunun işini gören
-1- [Ar]
h. 097a/7
- hōd** : Kendi -1- [Far]
h.- ı 013b/11
- hōd- bīn** : Kendini gören, bencil -4-
[Far]
h. 037a/11, 083a/6, 090a/1,
090a/12
- hōd- pesend** : Kendini beğenen -1-
[Far]
h. 046a/1
- hōd-dār** : Kendini tutan -1- [Far]

- h.081b/15
hoş : Güzel -1- [Far]
 h. 046a/2
hoşā : Ne güzel -1- [Far]
 h. 008b/13
hoşā-rüşen : Çok güzel parlaklık -1-
 [Far]
 H. 051b/3
hoş-elhān : Şarkıyı güzel okuyan -1-
 [Far]
 h.- 111a/5
hoş-ḥurām : Yürüyüşü güzel -1- [Far]
 110b/12
hoş-reftār : Gidişi güzel olan -1- [Far]
 043a/10
hoş-şüret : Görünüşü güzel olan -1- [Far]
 048a/15
Hoten : Doğu Türkistan'da bir bölge -2-
 [Tr]
 h.- i 110b/7, 113a/14
Hoy : Bir şehir -2- [Tr]
 H. 032a/1, 032a/5,
hubūr : Sevinç, haberler -3-
 [Tr]
 h. 087a/5, 053a/12, 111b/10
huceste : Uğurlu, hayırlı -1-
 [Far]
 h. 047b/9
huceste-eser : Hayırlı izler olan -1-
 [Far]
 h.- 088a/7
huceste-ḥiṣāl : Tabiatı uğurlu -1- [Far]
 h.-028a/3
hud' a- diṣār : Aldatması çok olan -1-
 [Ar]
 h.- 040b/6
hüdā : Tanrı -26- [Far]
 h. 001b/8, 009a/2, 023b/5,
 028a/2, 047b/4, 047b/12, 052a/11,
 053a/13, 063a/13, 064a/14, 081a/3,
 081a/11, 088b/13, 091b/4, 094a/3,
 096b/12, 097a/12, 099a/4, 099a/6,
 100b/3, 100b/11, 102b/6, 103b/11,
 107b/2, 108b/7, 114b/1
hüdāvend : Allah -4- [Far]
 h.- i 046b/9, 047a/2, 047b/14,
 106b/13
hüdāvendī : Hükümdarlık -1-
 [Far]
 h. 049a/4
hüdāvendī-gār : Hükümdar -2-
 [Far]
 h.- i 003b/6, 074b/4
huddām : Hizmetçiler -3- [Ar]
 h. 035a/14, 052b/7, 103a/7
hudūd : Sınır, hat -6- [Ar]
 h.- i 014b/9, 018a/3, 020b/7,
 069b/13, 071a/1, 119a/6
hufr : Kazmak -1- [Ar]
 h. 061a/3
hulḳ : Huy -2- [Ar]
 h.- i 051a/9, 090a/6
hūlaṣa : Bir şeyin önsözü -8-
 [Ar]
 h.- i 015b/6, 057b/14, 070b/9,
 070b/15, 079a/11, 088a/13, 118b/9,
 120a/1
hulūl : Girme, içine geçme -1-
 [Ar]
 h. 059a/3
hulūṣ : Saflık, doğruluk -5-
 [Ar]
 h. 008b/15, 061b/3, 066a/12,
 075a/7, 093b/15
hūlyā : Kuruntu -1- [Yun]
 h.- y1 118b/5
hum : Küp -1- [Far]
 h.- i 040b/8
humbara : Kumbara -8- [Far]
 h. 056b/5, 060b/15, 061a/7,
 061a/8, 063b/3, 066b/4, 073a/1, 077b/10
hums-vār : Beşte bir gibi -1-
 [Ar]
 h.- 111a/12

- ḥūn** : Kan -3- [Far]
h. 023a/11, 080a/13, 110b/14
- ḥūn-āṣām** : Kan içici -2- [Far]
h.- 009b/12, 040b/13
- ḥūn-feṣān** : Kan saçan -1- [Far]
h. 064b/6
- ḥūn-ḥār** : Kan içen -3- [Far]
h. 021a/2, 066b/14, 078b/10
- ḥūnī** : Kanlı -1- [Far]
h. 078b/10
- hūr** : Ahu gözlüler -3- [Ar]
h. 045b/14, 053a/3, 066a/7
- hūr-dār** : Güneşi tutan -1- [Far]
h. 015a/10
- hūrde** : Küçük parça -1- [Far]
h.- ı 078b/13
- hūrde-binān** : Ufak şeyleri görebilen -1- [Far]
h. 103a/11
- hūrrem** : Şen, sevinçli -2- [Far]
h. 046a/13, 046b/12,
- Ḥurşid** : İran hükümdarı -1- [Far]
Ḥ. 089a/15
- hūrşid** : Güneş -3- [Far]
h.- i 020b/10, 044a/8, 092b/1
- hūrşid-simā** : Yüzü güneş gibi olan -1- [Far]
h. 092b/1
- hūrüb** : Savaşlar -1- [Ar]
h. 020a/9
- hūrüc** : Çıkma -2- [Ar]
h. 015b/13, 043b/7
- hūrüş** : Çoşma, çoşku -1- [Far]
h. 059b/15
- huṣemā** : Düşmanlar -1- [Ar]
h. 098a/11
- hussād** : Kiskanalar -3- [Ar]
h. 017b/10, 026b/13, 082a/13
- huşūl** : Üreme -2- [Ar]
h.- i 028a/10, 119b/2
- huşūmet** : Düşmanlık -1- [Ar]
h. 013a/7
- huşūş** : Kendine özgü olma 10- [Ar]
h.- ı 015a/12, 038a/11, 067b/7, 072a/6, 077a/10, 083b/10, 096a/3, 117b/2, 119a/3, 119b/12
- huşūsi** : Özel -3- [Ar]
h. 062b/1, 077a/6, 111a/14
- hūş** : Akıl, us -6- [Far]
h. 067a/14, 113a/7, 115a/8, 116a/11, 118b/11, 119b/7
- huşūnet** : Sert davranma -2- [Ar]
h.- i 071a/9, 098a/9
- huṭbe** : Cuma ve bayram günleri imamın verdiği öğüt ve dua -1- [Ar]
h.- i 053a/8
- hużūr** : Hazır olma, pişgah -15- [Tr]
h.- ı 042a/13, 043a/7, 043b/2, 048b/9, 054b/5, 055b/14, 062a/12, 064b/6, 077a/7, 077b/4, 085a/2, 087a/2, 107b/10, 109b/1, 118a/12
- hużūz** : Zevkler -1- [Ar]
h. 016a/6
- hużzār** : Hazır olanlar -1- [Ar]
h.- ı 062a/6
- hūccet** : Delil, belge -1- [Ar]
Ḥ.- i 102a/3
- hūcerāt** : Hücreler -2- [Ar]
h. 027a/11, 033b/14
- hūcre** : Küçük oda -1- [Ar]
h. 033b/15
- hūcūm** : Saldırma -11- [Ar]
h. 016a/2, 021a/9, 021b/15, 022a/6, 056b/11, 058b/4, 064a/12, 070a/5, 080a/1, 114a/4, 116b/5
- hūdā** : Doğru yol -1- [Ar]
h. 103a/10
- hūkkām** : Hakimler -1- [Ar]

- h.- ı 094a/1
- hüküm** : Emir -12- [Ar]
h.- i 011b/2, 028a/11, 036b/3, 037a/4, 037b/3, 038a/1, 044a/5, 044b/14, 047a/9, 091b/10, 099a/9, 106b/3
- Hüküm-âbâd** : Bir yer adı -2- [Tr]
H.- 026a/2, 031a/10
- hümâ** : Devlet kuşu -4- [Far]
h. 042b/6, 046a/3, 103a/8, 112a/12
- hümâyün** : 1.Mübarek, kutlu 2.Padişaha ait olan -46- [Far]
h.- ı 003a/2, 012a/7, 015a/5, 015a/8, 015b/4, 015b/5, 016a/15, 016b/4, 017b/13, 026b/14, 041b/7, 042a/13, 042b/2, 042b/7, 043a/13, 043b/2, 043b/7, 047a/8, 048b/9, 052b/15, 055b/14, 055b/15, 056a/4, 067b/6, 067b/7, 068a/2, 069b/9, 068a/10, 068b/8, 068b/10, 069a/10, 070a/8, 071a/6, 072a/11, 072b/2, 074a/13, 076a/2, 076a/3, 077a/5, 083a/12, 084b/13, 085a/2, 086a/7, 087a/9, 091b/2, 108b/10
- hümâyün-‘inâyet** : Padişah yardımı -1- [Ar]
h.- ı 069a/7
- hümâm** : Himmetli -2- [Ar]
h.- ı 036b/7, 037a/8
- hümüm** : Gamlar, kederler -1- [Ar]
h. 101a/5
- hüner** : 1.Marifet 2.Ustalık -4- [Far]
h. 002b/11, 010b/15, 054a/8, 055a/11, 055a/13, 099a/4
- hüner-perver** : Hüneri seven -1- [Far]
h.- i 099b/4
- hüner-ver** : Hünerli -1- [Far]
h.-054b/15
- hürmet** : Saygın -1- [Ar]
h. 016a/11
- hüsâm** : Keskin kılıç -2- [Ar]
h.- ı 016b/9, 023a/10
- Hüseyn** : Özel isim -6- [Ar]
H. 004b/8, 006a/7, 014a/14, 030b/7, 032a/3, 038b/7
- hüsn** : Güzel, iyi -31- [Ar]
h.- i 003b/8, 004a/1, 008a/7, 016b/1, 037b/5, 041a/3, 041b/6, 047b/14, 048a/2, 051a/9, 051b/5, 057b/7, 060a/12, 074b/7, 075b/13, 078a/7, 083a/8, 084a/7, 090a/6, 101b/11, 101b/8, 102a/4, 103b/9, 104a/13, 105a/6, 107a/8, 110a/14, 110b/6, 113a/3, 116a/5, 117b/10
- hüsnâ** : En (daha) -1- [Ar]
h.- yı 053a/9
- hüsniyyât** : Güzel olan hususlar -2- [Ar]
h.- ı 070b/13, 091b/9
- hüsnu’ş-şavt** : Güzel ses -1- [Ar]
h.- 034a/10
- hüsran** : Zarar, ziyan -1- [Ar]
h. 061a/12
- hüsran-encâm** : Zararlı son -1- [Ar]
h.- iñ 060a/7
- hüsrev-âne** : Padişahane -3- [Far]
h.- 016b/6, 078b/15, 102a/7
- hüsrevânî** : Hükümdara layık -1- [Ar]
h. 068a/7
- hüve** : O sahiş zamiri -1- [Ar]
h. 053a/5
- hüveydâ** : Açık, apaçık -1- [Ar]
h. 002a/4
- hüzñ** : Gam, keder -1- [Ar]
h. 114b/1

İ

ıķlīm : Hava şartları ve değişkenliği -8- [Ar]

i. 014a/6, 047a/4, 086b/4, 089b/3, 091a/14, 093b/8, 104b/8, 110a/13

ıķlīm-güşā : Hava açan -1- [Ar]
i.- 039a/9

ılgār : Başı boş bırakılan atın dört nala koşması -4- [Ar]
1. 009b/4, 079b/8, 116b/4, 120a/5

ırz : Namus -2- [Ar]
ı.- 1 007b/8, 024a/14

ışdār : Çıkarılma -2- [Ar]
ı.- ı-şān 1. 016b/14

ışlāhat : İyileştirme -1- [Ar]
1. 095b/4

ışrār : Ayak direme -1- [Ar]
1. 065b/6

ıtlāk : Salıverme -1- [Ar]
i. 024b/4

ıtmā : Kışkırtma -1- [Ar]
1. 119b/6

ıtnāb : Sözü gereksiz uzatma -3- [Ar]
1. 048a/8, 072b/9, 107b/8

ıttılā : Tanıma, bilme -2- [Ar]
1.- ı 034a/15, 072a/6

ıyāl : Bir kimsenin bakmak zorunda olduğu kimseler -3- [Ar]
ı. 010a/1, 019b/15, 022b/6

ıyāzen-billāh : Tanrı'ya Sığınarak -1- [Ar]
ı. 118a/15

ıyd : Bayram -1- [Ar]
ı.- ı 093a/2

ızdırāb : Acı, elem -2- [Ar]
1. 025a/10, 067a/2

ızlāl : Doğru yoldan sapma -2- [Ar]
i. 012b/11, 117b/12

ızrār : Zarara sokma -1- [Ar]
1. 061a/9

İ

ı'āde : Geri çevirme -4- [Ar]
i. 013a/2, 023b/7, 037a/1, 037a/15

ı'ānet : Yardım -5- [Ar]
i.- i 065a/15, 071a/7, 072a/2, 072a/15, 082b/9

ı'āneten : Yardım suretiyle -1- [Ar]
i. 068a/6

ı'ibād : Kullar -3- [Ar]
ı.- i 042a/4, 069a/12, 075b/3, 087a/6

ı'ibādet : Allah'a tapma -1- [Tr]
i. 028a/8, 055b/6

ı'ibādet-fercām : Son ibadet -1- [Ar]
ı.- 049a/11

ıbcāl : Ağırılama -2- [Ar]
i. 005b/5, 048b/15

ıbdā : Yaratma -2- [Ar]
i. 027b/2, 028a/8

ıbhāl : Kendi haline bırakma -1- [Ar]
i. 068a/3

ıbkā : Devamlı -5- [Ar]
i. 010b/13, 012a/8, 036b/10, 037b/10, 051a/11

ıblāę : Eriştirme, vardırma -2- [Ar]
i. 004b/14, 065a/6

ıbn : Oğul -7- [Tr]
i.- i 002b/4, 029a/5, 029a/9, 036b/7, 091b/11, 093a/1

ıbnü's-sultān : Sultan'ın oğlu -3- [Ar]
i.- 002b/14, 002b/15, 041a/11

ıbrahīm : Özel isim -9- [Tr]

- İ. 020b/11, 029a/15, 029b/4, 029b/6, 029b/1, 030b/9, 031a/9, 054a/14, 108a/12
- ibrām** : Üstüne düşme, ısrar etme -2- [Ar]
i. 037a/13, 113b/11
- ibrāz** : Gösterme -3- [Ar]
i. 027b/4, 079b/4, 119b/12
- ibret** : Kötü olaydan alınan ders -3- [Ar]
i. 008b/1, 011b/15, 014b/14
- ibret-nümā** : İbret olan -1- [Ar]
i.- 002b/6
- ibtidā**^c : Meydana getirme, yaratma -8- [Ar]
i. 046a/5, 046a/7, 049a/1, 049b/12, 063b/14, 068b/6, 069b/1, 119b/11
- ibtidār** : Bir işe çabuklukla başlama -1- [Ar]
i. 067b/14
- ibtihāc** : Sevinç, sevinme -1- [Ar]
i. 119a/13
- icāb** : Lazım gelme -1- [Ar]
i.- ı 036b/3
- icābet** : Kabul etme -3- [Ar]
i. 016a/10, 035b/10, 070a/8
- icād** : Vücuda getirme -3- [Ar]
i. 027b/2, 051b/4, 056b/15
- i'cāl** : Acele ettirme -1- [Ar]
i. 041a/7
- icālet** : Acele ile yapılan iş -1- [Ar]
i. 059b/12
- icār** : Kiraya verme -1- [Ar]
i. 033b/4
- icārāt** : Kiralar -1- [Ar]
i.- ı 033b/5
- icāre** : Gelir -1- [Ar]
- i.- i 033b/4
- iclāl** : Saygı gösterme -13- [Ar]
i. 011a/5, 015b/1 015b/4, 017a/1, 037a/3, 039b/1, 043a/7, 044b/6, 046a/8, 047a/13, 048b/15, 086b/1, 102b/10
- iclās** : Oturtma -1- [Ar]
i. 114b/10
- icmālen** : Kısaltarak -1- [Ar]
i. 056a/15
- icrā** : Bir işi yürütme -19- [Ar]
i.- yı 011b/2, 014b/6, 018b/15, 022b/7, 022b/8, 047a/9, 049a/2, 053b/5, 067b/13, 068a/1, 069a/9, 075a/6, 086b/9, 092b/3, 103b/7, 105b/11, 107b/3, 119a/2, 119b/13
- ictihād** : Kuvveti yettiği kadar Çalışma -1- [Ar]
i.- ı 036b/6
- ictimā**^c : Bir araya gelme -1- [Ar]
i. 022a/15
- ictisār** : Cesaretlenme -2- [Ar]
i. 061a/6, 079b/12
- iç** : Herhangi bir durumun sınırları arasında bulunan yer -4- [Tr]
i. 013b/14, 016a/2, 026b/10, 083a/3
- içerü** : İç bölüm -2- [Ar]
i. 005a/5, 006b/8
- içmek** : Yudumlamak -6- [Tr]
i. 044b/15, 050b/14, 051b/14, 052a/5, 053b/8, 054a/2
- içre** : İçinde -7- [ET]
i. 081a/10, 082a/2, 082a/10, 090b/5, 091a/6, 093a/12, 105b/11
- içün** : Türkçe'de bir edat -61- [Tr]
i. 002a/11, 005b/15, 007b/7, 010a/6, 012a/15, 016b/13, 018a/12, 019a/1, 019a/15, 024b/13, 026a/12, 027a/12, 033b/15, 035a/13, 035b/12,

036b/3, 037a/2, 042a/9, 042b/3,
043b/15, 044a/6, 044b/1, 045b/1,
046a/10, 048a/9, 048a/11, 050a/15,
050b/7, 050b/13, 051a/11, 052a/11,
052a/13, 052a/14, 054a/1, 054b/11,
056b/14, 058a/2, 058b/14, 061b/2,
061b/9, 061b/11, 064a/12, 067b/9,
067b/10, 068b/5, 068b/10, 075a/9,
075b/14, 076a/2, 077a/6, 081a/11,
084b/13, 085a/15, 086a/5, 108a/8,
114b/5, 115b/14, 116a/6, 118a/1, 118a/7,
120a/11

i' dād : Hazırlama -1- [Ar]

i. 019a/15

i' dām : Bir kimseyi kanun gereği
öldürme -3- [Ar]

i. 013b/9, 038b/10, 060a/7

idbār : Talihsizlik -1- [Ar]

e. 066b/10

iddi' ā : Savunulan düşünce -3-
[Ar]

i. 012b/7, 015b/6, 118b/12

iddiḥār : Stok yapma -1- [Ar]

i. 111a/3

idmek : Etmek -50- [Tr]

i. 005a/6, 005a/14, 007b/7,
009a/14, 010a/9, 011a/9, 034b/4, 037a/1,
039a/12, 040a/5, 044a/9, 044b/14,
045a/8, 046a/13, 046b/8, 047b/4, 054a/3,
055b/4, 057a/14, 057b/12, 057b/13,
058b/11, 058b/3, 061a/13, 064a/12,
065b/5, 065b/6, 065b/7, 070b/3,
072a/10, 079b/12, 080b/12, 080b/15,
082b/7, 083b/6, 084b/2, 089a/6, 090a/5,
090b/4, 092a/6, 093a/9, 093b/8, 094b/5,
098a/14, 100a/8, 101a/6, 101a/12,
101a/14, 102a/2, 103b/10, 104b/11,
105b/4, 107a/6, 107b/11, 108a/2,
113b/1, 114a/13, 115a/1, 116b/5,
118a/12, 118b/3, 119a/10

iden : Eden -14- [Tr]

i. 003a/13, 007b/4, 014b/13,

016b/2, 017a/9, 019a/7, 019b/12,
041a/13, 041b/1, 045a/4, 059b/4,
060b/8, 065b/10, 069a/3, 070a/7,
082a/15

ider : Eder -18- [Tr]

i. 008b/15, 009a/13, 011b/2,
037b/3, 039a/7, 050a/13, 054b/8,
080b/2, 080b/13, 081a/6, 082b/3,
089b/7, 102a/12, 103a/9, 105b/10,
106b/4, 114b/9, 117b/6

iderek : Ederek -22- [Tr]

i. 008b/7, 015b/14, 018b/3,
021a/5, 025b/4, 042b/9, 048b/14,
057a/15, 058a/15, 064a/7, 064b/11,
066b/15, 068a/12, 084b/7, 086b/8,
086b/11, 087a/15, 116a/14, 116b/8,
117a/10, 120a/1

idḥāl : Dahil etme -1- [Ar]

i. 005b/5

idḥār : Aşağılama -1- [Ar]

i. 052a/13

idi : Geçmiş zamanın ek fiil çekimi -
33- [Tr]

i. 004b/1, 008b/10, 011b/5,
022b/2, 039a/10, 055b/3, 060a/4,
061a/12, 061a/13, 062b/1, 063a/14,
072a/3, 080b/7, 081a/1, 081a/15, 081b/4,
101b/6, 107b/1, 110b/10, 111a/4,
111a/6, 112b/2, 112b/4, 115a/2, 115a/3,
115b/4, 117a/5, 117a/8, 118a/2, 118a/4,
118a/5, 118a/7

idüb : Yapmak -40- [Tr]

i. 004b/5, 006b/1, 006b/8,
008a/10, 010a/1, 010a/5, 011b/9,
014a/11, 020a/3, 020a/12, 021a/2,
026a/5, 029a/11, 033b/2, 034b/1, 035a/4,
036a/9, 036a/10, 036b/5, 039a/12,
040a/12, 040b/1, 040b/6, 040b/11,
041a/2, 043b/1, 045a/1, 048a/4, 050a/12,
050b/3, 050b/5, 051b/13, 053b/15,
055a/4, 056b/2, 056b/5, 056b/12,
056b/15, 061a/2, 061a/5, 062a/8, 062b/3,

- 063a/11, 063b/4, 064a/1, 064b/9,
066b/1, 067a/3, 068a/3, 068a/14,
068b/12, 070a/2, 070a/12, 073a/10,
074a/4, 075b/9, 076a/8, 076b/1, 079a/13,
082b/4, 082b/11, 087a/1, 089b/5,
089b/9, 090a/9, 090b/6, 093b/4,
095a/14, 096a/15, 101a/5, 103b/8,
105a/7, 111b/2, 111b/12, 112b/4,
113a/15, 113b/14, 114a/4, 115b/1,
116a/6, 117b/11, 118b/6, 118b/14,
119a/6, 119a/11, 119b/11, 120a/3
- ifāde** : Anlatma, anlatış -7- [Ar]
i. 005a/15, 013a/12, 033b/9,
040a/7, 040b/10, 072a/14, 084b/6
- ifāz** : Bolca sunma -1- [Ar]
i.- ı 003a/1
- ifāza** : Bol bol verme -1-
[Ar]
i. 052b/4
- iffet** : Ahlaki değerlere önem verme
-1- [Ar]
i. 095a/7
- iffetihā** : İffetli kimseler -1-
[Ar]
i. 048a/13
- iffetlü** : Ahlaka önem veren -1-
[Tr]
i. 004a/15
- ifhām** : Anlatma, bildirme -1-
[Ar]
i. 070b/2
- ifhām** : Konuşturmama -1-
[Ar]
i. o 002a/12
- ifk** : İftira atma -1- [Ar]
i.- i 118a/5
- ifnā** : Tüketme -3- [Ar]
i. 036b/10, 039a/7, 107a/2
- ifrāğ** : Bir şeyi başka biçime çevirme
-3- [Ar]
i. 010a/9, 058a/2, 078a/7
- ifrāz** : Bütünden bir parça ayırma -3-
[Ar]
i. 024b/8, 025b/2, 041b/12
- ifsād** : Fesat karıştırma -2-
[Ar]
i. 012b/11, 013a/5
- iftihām** : İyi anlama -1- [Ar]
i. 021a/9
- iftihār** : Övünme -1- [Ar]
i. 068a/4
- iftirāk** : Ayrılma -1- [Ar]
i. 115a/7
- iğmāz** : Görmemezlikten gelme -1-
[Ar]
i.- ı 009a/15
- iğnā** : Gina verme -2- [Ar]
i. 090b/4, 104b/9
- iğrār** : -1- [Tr]
i. 057a/4
- iğtinām** : Ganimet elde etme -1-
[Ar]
i. 069a/1
- ihām** : Vehme düşürme -1- [Ar]
i. 101b/14
- ihānet** : Haksızlık -1- [Ar]
i. 019b/14
- ihāta** : Bir şeyin etrafını çevirme -4-
[Ar]
i. 006a/15, 037b/7, 061a/6,
110a/2
- ihbār** : Haber verme -13- [Ar]
i. 009b/9, 013a/10, 014b/14,
017b/7, 019a/15, 026a/8, 060b/4,
061b/10, 061b/13, 067b/13, 071b/5,
081b/7, 086a/7
- ihdā** : Sunma, hediye verme -4-
[Ar]
i. 035a/7, 078a/4, 090b/6,
105b/13
- ihdās** : Ortaya çıkarma -3-
[Ar]
i. 020a/7, 027a/12, 053b/7
- ihfā** : Gizleme, saklama -3-

- [Ar]
i. 089b/4, 119b/12, 120a/1
- ihkāk** : Hakkı yerine getirme -1-
[Ar]
i.- ı 118a/7
- ihlāş** : Halis, temiz -5- [Ar]
i.- ı 016a/7, 039a/13, 051a/13, 068b/2, 094a/6
- ihmāl** : Önemsememe -1- [Ar]
i.- i 026a/9
- ihrāʿ** : Eksiltme -1- [Ar]
i.- y1 074a/13
- ihrāc** : Dışarı atma, çıkarma -3-
[Ar]
i. 021b/11, 023b/14, 048b/13
- ihşā** : Sayma, sayılma -2- [Ar]
i. 091b/9, 107b/1
- ihşān** : 1. İyilik etme 2. Bağışlama -34-
[Ar]
i. 003a/1, 004a/2, 010b/9, 012a/11, 014b/11, 016b/10, 016b/13, 017a/2, 017a/6, 017b/13, 041b/12, 042a/1, 044b/10, 052b/3, 054b/13, 056a/10, 064b/8, 066a/14, 067a/13, 087b/9, 087b/13, 090a/12, 090a/15, 093a/5, 094a/5, 095a/4, 095b/3, 095b/6, 096a/3, 098b/4, 099a/6, 099a/14, 108a/1, 109a/7
- ihşās** : Üstü kapalı anlatma -1-
[Ar]
i. 015b/12
- ihţifaʿ** : Saklanma, gizlenme -1-
[Ar]
i. 007a/12
- ihţilāf** : Ayrılış, uymama -1- [Ar]
i. 037b/13
- ihţilāl** : Bozulma -1- [Ar]
i.- i 006a/9
- ihţimām** : Dikkatle çalışma -8-
[Ar]
i. 024a/6, 036a/12, 049a/9, 064a/12, 069b/7, 071b/12, 117a/13, 119b/1
- ihţirāʿi** : Yeni buluşa ilişkin -1-
[Ar]
i. 027b/3, 028a/8
- ihţirām** : Saygı, hürmet -3-
[Ar]
i. 008b/8, 048a/11, 114b/9
- ihţirāmen** : Saygı gösterek -2-
[Ar]
i. 015a/4, 019a/3
- ihţisāb** : Hesab sorma -1- [Ar]
i.- ı 078b/14
- ihţisām** : Düşmanlık etme -1-
[Ar]
i. 024a/6
- ihţişāş** : Uzmanlık -2- [Ar]
i. 003b/11, 041b/8
- ihţişād** : Birikme, toplanma -1-
[Ar]
i. 014a/8, 058b/14
- ihţişām** : Şanlı görünüş -1-
[Ar]
i. 086b/7
- ihţivā** : İçine alma -1- [Ar]
i. 110a/2
- ihţiyāc** : Muhtaçlık, yokluk-3-
[Ar]
i. 037b/1, 045a/14, 045a/15
- ihţiyār** : Seçme, seçilme -8-
[Ar]
i. 007b/8, 008a/1, 014a/2, 049a/9, 062a/8, 116a/6, 116a/9, 117b/11
- ihţiyāt** : İlerisini düşünerek davranma -2-
[Ar]
i. 062a/15, 071b/7
- ihţvān** : Can dostlar -2- [Ar]
i. 003a/13, 064b/10
- ihţyā** : Diriltme, canlandırma -8-
[Ar]
i. 027a/12, 049a/14, 050b/11, 089a/2, 089b/12, 091a/12, 095a/15, 107a/6

- ihyā buyur** - : Canlandırmayı istemek
-1- [Ar] 049a/12
- ihyā eyle** - : Canlandırmak -1-
[Ar] 054a/2
- ihyā id** - : Canlandırmak -1-
[Ar] 050a/9
- ihzār** : Hazırlama -6- [Ar]
i. 017b/9, 018a/10, 020a/1,
065a/2, 109b/1
- iḳ'ād** : Bir yere yerleştirme-1-
[Ar]
i. 056a/2
- iḳād** : Yakma, tutuşturma -5-
[Ar]
i. 021b/13, 056b/13, 058b/3,
090a/4, 114b/15
- iḳāmet** : Oturma, yerleşme -11-
[Ar]
i. 019a/10, 019a/13, 026b/10,
036b/1, 039b/2, 039b/12, 056a/3,
062b/3, 068b/7, 073b/4, 073b/6
- iḳāmet-i sāz** : Oturan -1- [Ar]
i. 051a/14
- iḳbāl** : Yüksek bir makama erişmiş
-24- [Ar]
i. 004b/3, 007a/5, 008b/12,
009a/2, 011a/5, 012a/12, 013a/1,
020b/11, 025a/5, 025b/4, 028a/3, 037a/3,
039b/10, 043a/6, 044a/1, 046a/8,
047a/12, 048a/4, 049a/4, 050b/4,
068b/15, 080a/15, 102b/10, 103a/9
- iḳdām** : Gayretle çalışma -6-
[Ar]
i. 013b/9, 020b/8, 021a/9,
058a/13, 065a/10, 083b/5
- iḳdām eyle** - : Gayretlenme -1-
[Ar]
uhde i. 075a/2
- iḳdām id** - : Gayretlenmek -1-
[Ar]
naḳline i. 071b/13
- iken** : Esnasında -32- [Tr]
- i. 002b/11, 005b/9, 009b/10,
013b/15, 018a/11, 020a/13, 027a/1,
039b/15, 047a/10, 049b/11, 054b/7,
057a/8, 061a/9, 063b/6, 064b/15,
065b/8, 068b/8, 074b/2, 075a/11,
077a/6, 084a/12, 084b/14, 086a/2,
086a/14, 095a/2, 100a/6, 104a/15,
104b/4, 109b/15, 110b/4, 113b/4, 114a/6
- iki** : Birden sonra gelen sayı -78-
[Tr]
i. 003b/5, 003b/13, 005b/8,
006a/14, 010a/3, 013a/4, 013a/8,
017b/14, 020a/6, 023a/6, 023b/13,
025a/2, 025b/2, 025b/13, 026a/10,
026b/5, 029b/11, 029b/14, 030a/4,
030b/2, 030b/3, 030b/6, 030b/8,
030b/11, 031a/1, 032a/6, 032a/7,
032a/15, 032b/8, 034b/9, 035a/10,
036b/1, 038a/15, 039a/3, 039a/10,
040a/10, 040a/11, 040a/15, 041a/4,
052a/12, 052a/13, 054a/15, 055a/3,
055a/7, 055b/12, 056a/11, 056b/3,
059b/4, 061a/4, 062b/6, 062b/12,
063a/2, 064a/1, 066b/1, 066b/2, 067b/9,
072a/15, 075a/15, 076a/8, 077b/6,
077b/8, 078a/4, 081b/6, 081a/13, 082a/2,
083a/2, 096a/13, 096b/5, 099b/14,
104a/5, 107b/4, 110a/3, 111a/11, 114b/2,
117b/9, 118a/5, 118a/7
- ikişer** : Her defasında ikisi bir arada olan
-3- [Tr]
i. 031b/4, 035a/10, 111a/9
- ikmāl** : Tamamlama, bitirme -2-
[Ar]
i. 020a/10, 036a/15
- ikrām** : 1.Saygı gösterme -13-
[Ar]
i. 002a/12, 005b/5, 008b/8,
019a/6, 025b/7, 041a/7, 067b/8, 068a/3,
069a/5, 077a/3, 098b/3, 114b/8, 115a/3,
120a/11
- ikrāmen** : İkrām olarak -3-

- [Ar]
i. 010b/9, 015a/4, 019a/3
- ikrār** : Dil ile söyleme -6- [Ar]
i. 029a/3, 029a/10, 036a/13, 036a/14, 036b/13, 118a/12
- iksā** : Giydirmeye -8- [Ar]
i. 042a/14, 043b/5, 043b/13, 048b/5, 068a/13, 070b/6, 076b/4, 087b/5
- iktidār** : Güç yetme -7- [Ar]
i. 006b/13, 040a/2, 051a/4, 052b/5, 065b/3, 118b/8, 120a/6
- iktifā** : Kanaat etme -1- [Ar]
i. 048a/9
- iktirān** : Yanına gelme -4- [Ar]
i. 003b/13, 004b/12, 015b/8, 055a/14
- iktisā** : Giyme -1- [Ar]
i. 048b/1
- iktizā** : Lazım gelme -8- [Ar]
i. 017a/9, 025b/11, 041b/1, 044a/14, 045b/3, 058a/14, 068b/6, 115b/8
- ilā** : -den ..... e kadar -4- [Ar]
i. 010a/12, 010b/4, 035b/10, 108a/11
- i'lā** : Yüceltme -1- [Ar]
i. 023b/12
- ‘ilāc** : Derde deva olan şey -3- [Ar]
i. 006b/4, 014a/12, 112a/8
- ilāh** : Tanrı -2- [Ar]
i. 050a/1, 052b/2
- ilāhe** : Mitolojide kadın tanrı -1- [Ar]
i. 050a/1
- ilāhī** : Ey Allah'ım -3- [Ar]
i. 039a/10, 047a/11, 094a/15
- ilahiyye** : Tanrıçılık -3- [Ar]
i. 004a/9, 011a/7, 103a/6
- i'lām** : Bildirme -12- [Ar]
i. 008a/12, 014a/15, 015a/1, 016a/5, 020a/15, 020b/10, 057a/9, 070b/2, 071a/7, 072b/1, 083a/12, 119b/14
- i'fān** : Açığa vurma, belli etme -4- [Ar]
i. 040a/7, 045a/15, 069a/11, 120a/2
- ilāve** : Ekleme -1- [Ar]
i. 001b/4
- ilbās** : Giydirmeye -12- [Ar]
i. 016b/12, 017a/7, 043b/12, 048b/7, 048b/10, 056a/5, 067a/14, 068a/12, 087a/5, 087b/4, 087b/5, 095a/14
- ilçi** : Bir devletin diğer devletin nezdindeki vekili -2- [Tr]
i. 117a/14, 117b/4, 119a/3, 119b/10
- ile** : Türkçe'de bir edat veya bağlaç -333- [Tr]
i. 002a/1, 002a/12, 002a/15, 002b/2, 003a/15, 003b/9, 003b/14, 004a/10, 004a/12, 004a/13, 005b/7, 006b/5, 007a/5, 007b/9, 008a/10, 008a/13, 009a/3, 009b/1, 009b/2, 009b/4, 010a/11, 010a/13, 010b/2, 011a/4, 011a/11, 011a/13, 011b/10, 012a/7, 012a/12, 012b/6, 012b/8, 012b/12, 012b/14, 013a/5, 013a/14, 013b/1, 013b/10, 013b/15, 014a/4, 014b/11, 015a/1, 015a/5, 015b/7, 015b/10, 016a/1, 016a/2, 016b/15, 017a/1, 017a/3, 017a/15, 018a/5, 018a/12, 018b/5, 018b/10, 018b/14, 019a/3, 019a/4, 019a/12, 019b/3, 019b/4, 019b/10, 020a/8, 020a/10, 020a/15, 020b/12, 021a/2, 021a/5, 021a/9, 021a/11, 021b/8, 022a/1, 022a/3, 022a/8, 022a/9, 022a/11, 022a/13, 023a/7, 023a/10, 023a/11, 023b/5, 024a/3, 024a/9, 024a/14, 024b/3, 024b/4, 025a/3,

- 025a/5, 025a/9, 025a/14, 025b/3, 025b/9, 025b/12, 026a/11, 026a/15, 026b/5, 026b/9, 026b/14, 027a/1, 027a/10, 027a/12, 027b/10, 027b/12, 028a/5, 028b/9, 029a/3, 029a/14, 033b/2, 033b/4, 034b/7, 035b/15, 036a/1, 036b/2, 036b/14, 037a/1, 037a/4, 037b/1, 037b/15, 038b/1, 038b/11, 038b/15, 039a/13, 039b/1, 040a/4, 041a/2, 041a/6, 041a/9, 042a/8, 042b/8, 042b/14, 043a/10, 043a/14, 043b/3, 043b/5, 043b/10, 045a/13, 045b/4, 046b/9, 046b/12, 047a/12, 047b/6, 047b/10, 047b/12, 048a/1, 048a/2, 048a/6, 048a/14, 048b/2, 048b/13, 049b/12, 049b/15, 051b/3, 052b/8, 052b/9, 052b/12, 053a/2, 054a/9, 054a/15, 054b/1, 055a/10, 055b/5, 056a/7, 056b/1, 056b/5, 056b/10, 057a/4, 057a/12, 057b/1, 057b/2, 058a/12, 058b/2, 058b/4, 058b/7, 060a/7, 060a/9, 060a/12, 060b/3, 060b/9, 061a/1, 061a/2, 061a/6, 061a/8, 061a/11, 061b/1, 061b/3, 061b/9, 061b/12, 064a/2, 064a/4, 064a/14, 064b/9, 064b/14, 065a/3, 065a/14, 065b/4, 065b/6, 065b/14, 066a/6, 066a/7, 066a/15, 066b/10, 067a/3, 067b/11, 067b/14, 068a/2, 068b/2, 068b/11, 069a/1, 069a/11, 069a/13, 069b/12, 070a/5, 070a/6, 070b/4, 070b/8, 071a/2, 071a/3, 071a/12, 071b/11, 072a/5, 072a/6, 072a/8, 072b/10, 072b/13, 073b/2, 074a/1, 074a/3, 074b/14, 075a/12, 075b/8, 076a/4, 076a/7, 077a/3, 077b/11, 078a/2, 078b/12, 078b/15, 079a/3, 079a/8, 079b/3, 080b/2, 080b/10, 081a/6, 081b/9, 082b/13, 083a/8, 083b/4, 083b/8, 084b/7, 085a/9, 085b/8, 085b/15, 086b/6, 087a/2, 087a/12, 087b/2, 087b/7, 088a/9, 088b/9, 089a/6, 089a/8, 090b/4, 090b/12, 091b/2, 092b/13, 094a/1, 094a/15, 096a/6, 096a/10, 098b/9, 099a/14, 100a/4, 100a/11, 100b/4, 100b/7, 100b/8, 101a/10, 102a/4, 103b/13, 104a/10, 104b/7, 104b/15, 105a/8, 106a/8, 107a/6, 107b/4, 108a/6, 108a/9, 108b/5, 108b/12, 109a/10, 110a/12, 110b/4, 111a/12, 111b/14, 111b/15, 112a/2, 112a/10, 112b/10, 112b/11, 113a/4, 113b/15, 114a/10, 114b/2, 114b/9, 114b/15, 115a/1, 115a/2, 115a/10, 116a/4, 116a/13, 116b/7, 117a/9, 117a/12, 118a/2, 118a/3, 118b/6, 119a/1, 119a/6, 119a/8, 119a/13, 119b/7, 119b/10, 119b/15, 120a/7, 120a/11, 120a/15
- edevât-ıhürüb i. 056b/6
i. serfürü 020b/6
- ile'l- āsār** : Eserlere kadar -1-
[Ar]
i.- 028b/15
- ilerü** : Bir şeye göre daha ötede olan yer
-1- [Tr]
i. 086b/10
- ileyh** : Erkeklerde ona anlamında -24-
[Ar]
i. 006a/2, 011a/12, 016a/9, 016b/10, 017a/5, 033b/6, 036a/5, 036a/13, 036b/4, 036b/13, 037a/8, 048a/10, 055b/5, 058a/4, 064b/11, 071b/8, 074a/14, 076a/5, 076b/5, 085a/4, 109a/5, 116a/2, 116a/13, 117b/8
- ileyhimā** : Erkeklerde onlara anlamında
-2- [Ar]
i. 019a/7, 036b/1
- ileyke** : Sana zamiri -1- [Ar]
i. 028b/13
- ilhāh** : Israr etme, üsteleme -1-
[Ar]
i. 037b/1
- ilhāk** : Egemenliği altına alma -1-
[Ar]

- i. 003b/10
- ilhām** : Tanrı'nın peygamberlerin yüreğine doldurduğu duygu ve düşünceler -2- [Ar]
i.- ı 041b/8, 047a/11
- ilhām- pezîr** : İlham alan -1- [Ar]
i. 060b/12
- il** : Vilayet -12- [Tr]
i. 003b/14, 004a/1, 005b/10, 020b/12, 021a/10, 022b/11, 060b/5, 061b/1 076a/13, 076b/7, 089a/2, 103b/1
- illā** : Mutlaka -5- [Tr]
i. 002a/1, 027b/11, 040b/13, 090a/9, 118a/15
- illallāh** : Usanç ve bezginlik anlatan ünlem -2- [Tr]
i. 004b/8, 050a/1
- ‘illet** : Hastalık -4- [Ar]
‘i.- i 011b/12, 012a/15, 037b/6, 044a/4
- ‘illiyyîn** : Cennetin en yüksek tabakası -1- [Ar]
i. 066a/6
- ‘ilm** : Bilme, bilgi -6- [Ar]
‘i. 003b/3, 027b/7, 034a/14, 037b/12, 081a/8, 107a/2
- ‘ilmü’l- ebdāni** : Beden bilgisi -3- [Ar]
‘i.- 004a/4
- ‘ilmü’l- ilmāni** : İlim bilgisi 004a/30, 04a/4
- ilticā** : Sığınma, barınma -4- [Ar]
i. 012b/4, 013b/14, 014b/10, 047b/11
- iltifāt** : Hatır sorup gönül alma -10- [Ar]
i. 018b/11, 025b/7, 063a/11, 064b/10, 068a/12, 069a/5, 073b/10, 087a/14, 101b/5, 114b/14
- iltihāk** : Katılma, karışma -2- [Ar]
i. 003b/11, 076a/3
- iltikām** : Lokma etme, yutma -1- [Ar]
i. 023a/11
- iltimās** : Kayırma -1- [Ar]
i. 024b/6
- iltivā** : Sarılma, sarılıp dolaşma -3- [Ar]
i. 002b/7, 012b/9, 076a/8
- iltizām** : Kendi için lüzumlu sayma -1- [Ar]
i. 025b/9
- īmā** : İşaret -4- [Ar]
ī. 063b/9, 090a/9, 102a/2, 103a/12
- ‘İmādü’l- dîn** : Dinin direği , erkek adı -1- [Ar]
‘İ.- 003a/10
- i’ māl** : Ham maddeyi işleyip mal üretme -1- [Ar]
i. 071b/14
- imāle** : Bir tarafa yayma, eğme -1- [Ar]
i.- i 013a/5
- imām** : Cemaate namaz kıldırın kimse -8- [Ar]
i.- ı 034a/6, 034a/8, 036b/6, 036b/12, 037a/7, 037a/12, 050a/8, 053a/7
- im‘ ān** : Mübalağa etme -1- [Ar]
i.- ı 088a/10
- īmān** : Dinin ortaya koyduğu inanma -1- [Ar]
ī.- ı 028b/8, 070b/1, 113a/1, 116a/7, 118a/13
- imāret** : Bayındır, mamur -1- [Ar]
i. 026a/2
- imāta** : Uzaklaştırma -1- [Ar]
i.- ı 037b/8
- imdād** : Tehlikede olana yapılan yardım -8- [Ar]

- i. 013a/10, 060b/10, 061b/9, 065a/14, 071a/7, 072a/2, 074b/14, 080b/2
- imdi** : Şimdi -4- [Tr]
i. 017a/1, 028a/11, 065b/5, 117b/6
- imhāl** : Mühlet verme -1- [Ar]
i. 024b/2
- i-miş** : Ek fiilin rivayeti -8- [Tr]
i. 010b/5, 054a/1, 074b/15, 075a/5, 081a/15, 088b/14, 099a/6, 106a/15
- imkān** : Olanak -7- [Ar]
i. 022a/10, 037a/15, 044a/14, 066b/7, 072b/1, 098b/2, 117b/7
- imlā** : Yazım -3- [Ar]
i. 003a/14, 047a/1, 088a/2
- imlāl** : Bıkkınlık verme -1- [Ar]
i. 048a/8
- immet** : Şart, durum -1- [Ar]
i. 038a/12
- imrār** : Gönderme, geçirme-1- [Ar]
i. 061a/5
- imtiḥān** : Sınav, sınama -1- [Ar]
i. 099b/15
- imtinā'** : Kaçınma, sakınma-1- [Ar]
i. 037b/1
- imtişālen** : Bağlı kalarak -3- [Ar]
i. 006b/10, 054a/8, 059b/7
- imtizāc** : Karışabilen, karışma özelliği olan -1- [Ar]
i. 044b/12
- imzā** : Bir kimsenin yazdığı yazıyı onaylamak için aynı biçimde yazdığı ad ya da işaret -3- [Ar]
- i. 038a/1, 060b/11, 102a/4
- in** : Bu -1- [Far]
i. 045b/14
- i'nā** : Zahmet verme -1- [Ar]
i. 027b/8
- 'inād** : Bir konuda direnme -3- [Ar]
i. 009a/6, 064a/13, 065b/6
- in'ām** : Nimetlendirme -5- [Ar]
i. 025b/7, 052b/8, 054b/13, 067a/15, 087a/15
- 'inān** : Dizgin, yular -11- [Ar]
i. 018b/3, 020b/8, 024b/4, 027a/6, 028a/13, 028b/10, 049a/9, 067a/8, 075b/10, 093b/13, 116a/13
- 'inān-ı cūnbān** : Hareketli yular -1- [Far]
i. 045a/4
- ināre** : Aydınlatma -1- [Ar]
i. 050a/2
- 'ināyet** : Dikkat, gayret -30- [Ar]
i. 005a/10, 006b/14, 008a/13, 008b/5, 010b/8, 012a/8, 012a/11, 012b/1, 016b/5, 016b/12, 017a/2, 017b/14, 028b/6, 049a/6, 053a/6, 056a/11, 057b/7, 058a/15, 060a/6, 061a/15, 063a/11, 066a/10, 067b/6, 068a/10, 075b/1, 077b/3, 083b/12, 087b/7, 099b/1, 109a/6
- 'ināyet ol** - : Dikkatli olmak -2- [Ar] i. 087b/11, 042a/1
- inbā'** : Haber verme -2- [Ar]
i. 018a/2, 069a/8
- inbik** : İmbik -1- [Ar]
i.- 110b/13
- inbisāt** : Yayılma, açılma -2- [Ar]
i. 052a/14, 068b/1
- ince** : Kendi cinsine göre kalınlığı az olan -1- [Tr]

- İ. 006a/12
- incilā'** : Parlama, cilalama -1-
[Ar]
i. 047a/6
- ind** : Yan, taraf -1- [Ar]
i. 023a/2
- inde'l- būleḡā** : Büyüklerin yanında-1-
[Ar]
i.- 002b/2
- indür-** : İndirmek fiili -1- [Tr]
i. 045a/5
- inen** : Birlikte, beraber -2-
[Tr]
i. 066a/12
- infilāk** : Patlama -1- [Ar]
i.- 1 082a/12
- infiṣāl** : Uzaklaşma -2- [Ar]
i. 017b/3, 023b/2
- inhā** : Yetiştirme -12- [Ar]
i. 004b/14, 007a/7, 018a/9,
039b/6, 047b/6, 059b/10, 065a/8,
067b/13, 069a/8, 070b/2, 075a/12,
089a/7
- inhidām** : Çökme, yıkılma -1-
[Ar]
i.- 1 021b/14
- inhimāk** : Bir şeye aşırı düşkünlük -1-
[Ar]
i. 022a/11
- inhizām** : Sindirilme -2- [Ar]
i. 019b/12, 095b/15
- in'idām** : Yok olma -2- [Ar]
i. 047a/6, 058a/14
- in'ikād** : Bağlılık gösterme -1-
[Ar]
i.- 1 078a/5
- i'izām** : ? -1- [Tr]
i. 073b/9
- inkār** : Yaptığını gizleme -3-
[Ar]
i. 082b/3, 099b/13, 106a/14
- inkılāb** : Bir durumdan başka bir duruma
- geçiş -1- [Ar]
i.- 1 028b/9
- inḡiyād** : Boyun eğme -4-
[Ar]
i. 013b/3, 013b/13, 024a/14,
083b/3
- iñlemek** : Üzüntü belirten sesler
çıkarmak -1- [Tr]
İ. 040b/8
- inmek** : Yukarıdan aşağı doğru gelmek
-3- [Tr]
i. 073b/15, 096a/13, 096b/2
- innā** : Şüphesiz -2- [Ar]
i. 091a/10, 091b/13
- innallāhe** : Şüphesiz Allah'ımıza -2-
[Ar]
i. 038a/5, 109b/2
- innemā** : Şüphesiz -1- [Ar]
i. 038a/5
- iñşāf** : Acıma duygusuna dayanan adalet
-3- [Ar]
i. 081b/14, 090a/10, 104b/10
- insān** : Allah'ın yarattığı varlıklar -2-
[Ar]
i.- 1 028b/6, 106a/10
- insāniyye** : İnsani sözünün müennes
biçimi -1- [Ar]
i. 028b/5
- iñşirāf** : Bükümlü -2- [Ar]
i. 022a/14, 111b/5
- iñşā** : Düz yazı, nesir -16- [Tr]
i. 003a/14, 023b/14, 044a/7,
046a/11, 050a/6, 050b/3, 051a/5,
053b/12, 055a/15, 062b/8, 074b/11,
088b/3, 091a/1, 092a/4, 106b/7, 108a/2
- iñşād** : Şiir söyleme -2- [Ar]
i. 046b/15, 115a/11
- iñşallāh** : Allah isterse -1- [Tr]
i. 070a/10, 093b/8
- iñşirāh** : Gönül açılması -2-
[Ar] i.- 1 016a/6
- iñşirāh-güster** : Ferahlık yayan -1- [Ar]

- i.037b/11
intifa' : Faydalanma -1- [Ar]
 i. 083b/12
intihā : Sona erme -1- [Ar]
 i.- yı 046a/7
intihāb : Yağmalama -1- [Ar]
 i. 069a/1
intikām : Öç -1- [Ar]
 i.- ı 064a/11
intikāş : Kazılarak yazılma -1- [Ar]
 i.- ı 024a/9
intimā : Bir nesebe bağlı olma -3- [Ar]
 i. 029a/14, 067b/8, 069a/14
intizām : Düzen -6- [Tr]
 i.- ı 004b/11, 006a/1, 018b/10, 059a/11, 078a/7, 083a/8
intizāmıçün : Düzen için -1- [Ar]
 i. 008a/9
intizār : Bekleme -4- [Ar]
 i. 009b/10, 018a/11, 018b/11, 072a/3
inzimām : Artırma -3- [Ar]
 i. 019a/6, 042a/14, 081a/2
İpekçi : Özel isim -1- [Tr]
 İ. 030b/10
irād : Getirme,söyleme -3- [Ar]
 i. 037a/5, 053a/12
 cümle i. 037a/5
irāde : İsteme -2- [Ar]
 i.- i 023b/9, 066a/11
irādet : Dileme,isteme-1- [Ar]
 i. 115a/15
irā'et : Gösterme -1- [Ar]
 i.- i 020b/4
İran : Bir ülke adı -9- [Tr]
 İ. 018a/3, 045a/1, 046b/3, 046b/6, 055b/8, 055b/14, 093b/1, 099a/11, 109a/1
İrānī : İran halkından olan -1- [Tr]
 İ. 080a/9
irās : Verme, verilme -1- [Ar]
 i.- ı 053a/11
ircā' : Eski biçimine çevirme -2- [Ar]
 i. 071a/11, 089b/5
irmek : Erişmek anlamındaki fiil -12- [Tr]
 i. 040a/10, 054b/3, 055a/4, 057a/14, 059b/3, 074b/14, 088b/7, 090a/14, 090b/3, 105a/13, 107b/8, 112a/4
irfān : 1.Bilme 2.Anlama -10- [Ar]
 i. 002a/8, 003b/3, 028b/9, 036b/1, 046a/1, 049b/1, 096b/10, 097a/9, 106b/4, 107a/3
irhā : Bırakma -4- [Ar]
 i.- yı 018b/3, 024b/4, 093b/13, 116a/13
irsāl : Gönderme -31- [Ar]
 i. 007a/14, 012a/12, 013a/2, 014a/3, 015a/6, 015b/5, 016b/15, 020b/14, 025b/2, 026a/12, 038b/11, 040b/7, 042b/4, 043a/10, 056a/2, 059b/3, 059b/12, 065a/3, 069b/9, 070b/5, 071a/1, 071b/4, 072b/5, 073b/6, 076a/2, 083a/13, 084a/2, 116b/6, 116b/10, 118a/12, 119b/7
irşād : Doğru yolu gösterme -3- [Ar]
 i. 046b/9, 052a/15, 053b/3
irtesi : Bir gün sonrası -6- [Tr]
 i. 022b/2, 062b/12, 073a/15, 076a/11, 085b/9, 120a/13
irtidād : İslam dininden başka dine geçme -3- [Ar]
 i. 115b/14, 116a/6, 119a/5
irtikāb : Kötü iş yapma -1- [Ar]

- i. 113b/15
- irtisām** : Resmolma -3- [Ar]
i.- ı 018b/15, 053a/6, 065b/8
- irtiyāh** : Ferahlama -1- [Ar]
i. 068b/1
- irvā** : Su verme -3- [Ar]
i. 050b/7, 050b/12, 053b/15
- işābet** : Hedefi bulma -8- [Ar]
i. 009a/13, 044b/12, 054b/4, 054b/7, 057b/12, 073a/1, 074a/11, 079b/9
- işābet-fercām** : Hedefi vurmanın sonu -1- [Ar]
i.- 060b/12
- işābet-karīn** : Uzak olmayan hedefi vurma -1- [Ar]
i.057b/1
- işābet-pezīr** : Hedefi vurmayı kabul eden -1- [Ar]
i.041b/6
- is'ād** : Mesut etme -1- [Ar]
i. 049a/3
- iş'ād** : 1.Yukarı çıkarma -1- [Ar]
evci-sa'ādet i. 002a/12
- is'af** : Birinin isteğini yerine getirme -1- [Ar]
i.- ı 037b/8
- işāl** : Ulaştırma -7- [Ar]
i. 012a/13, 014a/4, 018b/14, 065b/6, 067b/14, 084a/1, 119b/10
- işār** : 1.İkram 2.Bahşiş -1- [Ar]
i. 002a/12, 027b/9, 098a/1
- ise** : Edat -32- [Tr]
i. 011a/12, 023b/1, 035b/8, 044b/5, 045b/7, 051a/14, 051b/3, 057b/11, 059b/1, 060a/1, 060b/4, 062a/9, 063b/2, 065a/11, 065b/12, 072a/15, 072b/12, 074a/14, 079a/6, 079b/8, 081a/10, 083b/2, 099b/14, 099b/15, 104a/1, 114b/7, 116a/16, 117b/6, 118b/2, 119a/5, 119a/14, 119b/14
- İsfendiyar** : Özel isim -1- [Tr] İ. 032b/11
- İşhak** : Özel isim -3- [Tr]
İ. 051a/3, 051a/5, 051b/6
- işkā** : Sulama -2- [Ar]
i.- yı 050b/7, 053b/10
- iskān** : Yerleştirme -1- [Ar]
i. 013b/6
- işkāt** : Sesini kesme -1- [Ar]
i. 037a/10
- iskele** : Deniz taşıtlarının yanaştığı yer -4- [İt]
i. 043a/13, 053b/9, 086a/10, 086a/15
- iskemle** : Arkalıksız sandalye -1- [Yun]
i. 018b/12
- İskender** : Makedonya kralı Philipin oğlu -5- [Tr]
İ.- i 041b/7, 047a/3, 052b/5, 075a/3, 089b/1
- İskender-şalābet** : İskender kadar sağlam -1- [Ar]
i.091a/15
- İskender-şu'ūr** : İskender kavrayışlı -1- [Ar]
i.087a/2
- islām** : İslamiyet -21- [Tr]
i. 026a/15, 047b/10, 057a/5, 057a/13, 058b/6, 060b/9, 061b/11,, 063a/15, 065b/8, 066a/14, 067b/10, 067b/14, 068a/8, 068a/15, 070b/1, 073a/6, 074b/14, 075a/4, 083a/15, 105a/3, 119a/9
- islāmiyān** : Müslümanlar -2- [Tr]
i.- ı 022a/11, 023b/7
- islāmiyāne** : İslam dinine uygun -2-

- [Tr]
i. 066a/4, 021a/2
- islāmiyye** : Hz. Muhammed'in yaydığı din -7- [Tr]
i. 056b/2, 067a/7, 069b/13, 114b/6, 114b/11, 116a/8, 119a/6
- ism** : Ad -13- [Ar]
i.- i 003a/12, 004b/5, 005a/6, 010a/7, 019b/8, 039b/13, 019b/8, 038a/5, 039b/13, 047b/10, 050a/2, 050a/13, 083b/1
- İsmā'īl** : Özel isim -14- [Tr]
İ. 002b/3, 006a/6, 007b/5, 032a/3, 043b/11, 046a/10, 056a/8, 088b/2, 117b/5, 118a/8, 118b/8, 118b/15, 119b/5, 119b/9
- ‘işmet** : Ahlak kurallarına bağlı kalma -4- [Ar]
‘i. 004a/14, 103a/8, 110b/10, 114a/6
- İspolet** : Bir kale adı -4- [Tr]
İ. 116b/9, 116b/11, 117b/11, 119a/12, 120a/5
- isrā** : Yürütme -2- [Ar]
i. 049b/9, 073a/7
- İstanbul** : Türkiye'de bir şehir -7- [Tr]
İ. 042b/15, 043a/15, 049a/10, 053b/6, 085b/12, 086b/13, 107a/13
- İstanbulī** : İstanbul'a ait olan -6- [Tr]
İ. 033b/12, 034a/1, 034a/7, 034a/9, 034b/2, 036a/4
- istemek** : İstek duymak -3- [Tr]
i. 011b/3, 045a/9, 118a/4
- isti‘cāl** : Acele etme -5- [Ar]
i. 013a/15, 020b/10, 043a/15, 073b/2, 084b/14
- isticiḻāb** : Çekme -1- [Ar]
i.- ı 063a/12
- isticvāb** : Sorgulama -1- [Ar]
i. 062a/6
- istid‘ā** : Yalvararak dileme -2- [Ar]
i. 039b/6, 117a/5
- isti‘dād** : Yaratılıştan gelen yetenek -4- [Ar]
i.- ı 003b/1, 005b/1, 087a/7, 107b/2
- istidlāl** : Kanıtlayarak sonuçkarma -1- [Ar]
i. 062a/1
- istidrāc** : Derece artırma -1- [Ar]
i.- ı 023b/15
- isti‘fā** : Kendi isteğiyle işten ayrılma -1- [Ar]
i.- ı 026a/4
- istifsār** : Sorma -1- [Ar]
i. 079a/14
- istiğnā** : Nazlanma -5- [Ar]
i. 047b/3, 095a/7, 104a/11, 112a/12, 114a/5
- istiḥbār** : Haber ve bilgi alma -4- [Ar]
i. 023b/1, 038b/9, 040b/7, 120a/8
- istiḥdām** : Bir işte kullanma -2- [Ar]
i. 071b/14, 113a/12
- istiḥkām** : Düşman saldırısını durdurmak -3- [Ar]
i. 020a/8, 041a/2, 072a/5
- istiḥlāl** : Hilali görme -1- [Ar]
i. 028a/1
- istiḥsān** : Koruma -1- [Ar]
i.- ı 083a/15
- istiḥzār** : Hazırlama -1- [Ar]
i. 081b/1
- istikāmet** : Doğrultu, yön -2- [Ar]
i. 035b/15, 092b/8
- istikbāl** : Karşı çıkma -11-

- [Ar]
i. 017a/2, 018b/14,, 041a/6, 043a/6, 048b/1, 067b/13, 068a/2, 069a/9, 076b/8, 076b/10, 086b/9
- isti' lā** : Yükselme -3- [Ar]
i. 047a/7, 050a/10, 095a/3
- istilā** : Bir yeri silah zoruyla ele geçirme -2- [Ar]
i. 038b/6, 073a/5
- istimā'** : Dinleme -1- [Ar]
i. 008a/1
- isti' māl** : Kullanma -1- [Ar]
i. 013b/1
- istimālet** : Meylettirme -1- [Ar]
i. 006b/6
- istimān** : Aman -6- [Ar]
i. 020b/5, 024a/14, 025b/8, 040b/2, 040b/3, 041a/2
- istimdād** : Yardıma çağırma -2- [Ar]
i. 013a/12, 072a/11
- istinbāt** : Sözden gizli anlam çıkarma -1- [Ar]
i.- 1 036b/5
- istinsaḥ** : Kopya etme -1- [Ar]
i.- 1 036b/4
- istinṣār** : Yardım isteme -1- [Ar]
i. 079b/10
- istintāk** : Soru sorma -2- [Ar]
i. 038b/12, 057b/15
- istirāḥat** : Dinlenme -4- [Ar]
i.- 1 039b/12, 054a/12, 069b/2, 076b/13
- istircā** : Geri dönme -1- [Ar]
i.- 1 025b/15
- istirdād** : Geri alma -2- [Ar]
i. 019a/15, 056a/1
- istirhām** : Yalvarma -1- [Ar]
i. 025b/9
- istiṣāl** : Kökünün kazıma -3- [Ar]
i. 043a/6, 065b/7, 085b/2
- istiṣāliçün** : Yok etmek için -1- [Ar]
i. 015b/9
- istiṣhāb** : Birlik olma -1- [Ar]
i. 018a/7
- istiṣ'ār** : Yazı ile bildirilmesini isteme -1- [Ar]
i. 079b/2
- istiṣāre** : Danışma -1- [Ar]
i. 113b/2
- istitā'at** : Güç verme -1- [Ar]
i. 028a/13
- istitār** : Saklanma -1- [Ar]
i. 114a/6
- istizān** : İzin isteme -1- [Ar]
i. 072b/3
- 'isyān** : Devlet güçlerine karşı gelme-1- [Ar]
i. 028a/15
- iş** : Çalışma -5- [Tr]
i. 010a/8, 065a/6, 096a/1, 100b/11, 103b/5
- iṣā'at** : Duyurmalar -2- [Ar]
i. 062b/1, 069a/11
- iṣ'āl** : Tutuşturma -1- [Ar]
i.- i 022b/2
- iṣ'ār** : Yazı ile bildirme -3- [Ar]
i. 072b/1, 076a/9, 118b/10
- iṣārāt** : İşaretler -1- [Ar]
i. 101b/14
- iṣāret** : Belirti, iz -4- [Ar]
i.- i 020b/4, 063b/9, 068a/9, 071a/7
- iṣbā'** : Yedirip içirme -1- [Ar]
i. 062b/14
- iṣbū** : Özellikle -2- [Tr]
i. 016b/14, 026b/15
- iṣitmek** : Duymak -2- [Tr]
i. 081a/9, 101b/13

- ‘**işr** : ?-1- [Tr]
i. 038a/7
- işrāb** : İçirme -2- [Ar]
i. 050b/13, 052a/4
- işret** : İçki -1- [Ar]
i. 105b/1
- işte** : Anlatılan şeye dikkat çekmek için kullanılır -4- [Tr]
i. 050a/10, 055a/11, 081b/7, 090b/2
- iştibāh** : Şüphe -2- [Ar]
i. 005a/4, 117b/14
- iştigāl** : Uğraşma -1- [Ar]
i. 064b/4, 119a/8
- iştīmāl** : Kaplama,içine alma -3- [Ar]
i. 002a/10, 003a/3, 075b/5
- iştīyāk** : Şevklenme -2- [Ar]
i. 018b/4, 107b/6
- ‘**işvedār** : Nazlı -2- [Ar]
i. 108b/4, 110a/15
- i‘tā** : Verme, ödeme -9- [Ar]
i. 047a/13, 048a/15, 064b/8, 067a/12, 068a/14, 089b/10, 090a/12, 090b/1, 102b/6
- i‘tāb** : Yorma -3- [Ar]
i. 1086a/5, 114a/10, 119a/6
- i‘tām** : Yemek yedirme -1- [Ar]
i. 120a/12
- i‘tā‘at** : Söz dinleme -8- [Ar]
i. 012b/15, 013b/3, 013b/13, 017a/13, 020b/5, 025b/10, 083b/3, 083b/5
- i‘tā‘at-meāb** : Boyun eğen -2- [Ar]
i. 112b/5
- ithām** : Suçlama -1- [Ar]
i. 118a/5
- i‘tibār** : Saygı gösterme -5- [Ar]
i. 002a/11, 053b/1, 074a/10, 101b/7, 102a/14
- i‘tibārāt** : İtibarlar -1- [Ar]
i. 101b/1
- i‘tibārī** : Öyle kabul edilen -2- [Ar]
i. 070b/12, 073b/11
- i‘tidāl** : İki yönü eşit olma -1- [Ar]
i. 108b/4
- i‘tfā** : Söndürme -1- [Ar]
i. 118a/3
- i‘tikād** : İnanma -2- [Ar]
i. 048a/2, 052a/15
- i‘tilā** : Yükselme -1- [Ar]
i. 004a/2
- i‘tilāf** : Görüşme -1- [Ar]
i. 022a/15
- i‘timād** : Güven -1- [Ar]
i. 120a/9
- i‘timāden** : Güvenerek -2- [Ar]
i. 006b/7, 071b/9
- i‘timān** : Güvenme -1- [Ar]
i. 025b/12
- itirāf** : Gerçeği saklamaktan vazgeçip söyleme -3- [Ar]
i. 1029a/10, 036a/13, 104a/8
- i‘tiyād** : Alışkanlık -1- [Ar]
i. 069a/4
- itkān** : Destek yapma -1- [Ar]
i. 1003a/13
- itlik** : Ahlaksızlık -1- [Tr]
i. 019b/10
- itmām** : Tamamlama -7- [Ar]
i. 048a/11, 049b/2, 051b/6, 063b/1, 071b/15, 078a/8, 096a/15
- itmām-kār** : Tamamlayıcı -1- [Ar]
i. 021b/15
- itmek** - : Başlangıç yapmak -48- [Tr]
002a/7, 006a/13, 006b/12, 007b/14, 008a/4, 009a/2, 011b/5, 012a/1, 112b/1, 012b/13, 012b/15, 013a/3,

- 013a/7, 013a/10, 013b/1, 013b/4,
013b/15, 014a/9, 014a/15, 014b/11,
015b/12, 015b/13, 016a/2, 017b/4,
017b/6, 019b/11, 020a/1, 020b/1,
021b/15, 022a/1, 022b/3, 024b/6,
024a/15, 025b/10, 026a/8, 027a/9,
028b/14, 036a/14, 036b/13, 038a/1,
038b/6, 038b/11, 039b/6, 040a/8,
040b/9, 041a/1, 044b/15, 045a/5, 045a/3,
045a/13, 045b/1, 045b/9, 046a/15,
046b/7, 047a/5, 047a/10, 047b/12,
048a/3, 050b/6, 050b/12, 051a/11,
052a/3, 052a/8, 053b/5, 054b/7, 055a/3,
055a/9, 056a/9, 057a/5, 058a/3, 058b/4,
059b/10, 060a/4, 061a/3, 061a/4,
063b/9, 065a/13, 065b/8, 065b/10,
066b/14, 069b/14, 070a/5, 070a/6,
070a/14, 075a/6, 076b/14, 077a/9,
078a/15, 078b/4, 078b/13, 079a/3,
079a/6, 079a/10, 079a/14, 079a/15,
079b/8, 080a/2, 080a/9, 080b/6, 081a/7,
081b/1, 081b/6, 083b/9, 088b/15,
089a/2, 089b/4, 090a/4, 090a/10,
090a/14, 091b/8, 091b/3, 092a/11,
092b/10, 093b/14, 094a/3, 094b/15,
095a/3, 095a/13, 095b/14,
096a/4, 096a/10, 098b/15, 101b/12,
105b/1, 105b/13, 105b/6, 106a/8,
106a/11, 107a/15, 107b/7, 110b/8,
111a/1, 112b/2, 113b/4, 113b/11,
114a/12, 114a/14, 115a/10, 115a/14,
115b/4, 115b/14, 116b/6, 117b/12,
117b/14, 118a/3, 118a/5, 118b/3,
118b/14, 118b/7, 119b/15, 120a/12
- ittibā'** : Tabi olma -4- [Ar]
i. 062b/14, 078a/3, 120a/7
- ittifāk** : Anlaşma -4- [Ar]
i. 014a/8, 026b/5, 061b/4, 105a/4
- ittifākī** ¹- **ārā** : Anlaşmayı süsleyen -1-
[Ar]
i.- 060b/10
- ittifākīye** : İttifakī sözünün müennesi-1-
- [Ar]
i. 050a/3
- ittihād** : Birleşme -2- [Ar]
i. 014a/8, 070a/1
- ittişāl** : Bitişme, birleşme -2- [Ar]
i.- i 030a/15, 053b/6
- iṭṭilā'** : Dahi,de,ile -1- [Tr]
i. 017b/9
- ivā** : Yerleştirme -2- [Ar]
i. 013b/6, 013b/15
- İvaz** : Özel isim -3- [Tr]
İ. 056a/4, 075b/12, 076b/8
- iyāb** : Geri dönme -1- [Ar]
i. 109b/15
- iz** : Bir şeyin geçtiği yerde bıraktığı
belirti -1- [Tr]
i. 061b/1
- izā' at** : Kaybetme -1- [Ar]
i. 103b/4
- iz' āc** : Bunaltma -1- [Ar]
i. 024a/1
- izākāt** : Tattırma -1- [Ar]
i. 035b/9
- izāle** : Yok etme -1- [Ar]
i. 012b/10
- i' zām** : Büyültme -1- [Ar]
i. 002a/12
- izām** : Büyükler -10- [Ar]
i. 009a/10, 010b/14, 022b/15,
041b/13, 042b/14, 049a/1, 016a/14,
027b/12, 077b/13, 087a/7
- iz' ān** : Haber verme -1- [Ar]
i. 097b/8
- i' zāz** : Saygı gösterme -5-
[Ar]
i. 001b/10, 002a/12, 114b/8,
115a/3, 120a/11
- izdiyād** : Çoğaltma -1- [Ar]
i.- 1 108a/7
- izhār** : 1.Gösterme 2.Yalandan gösteriş -
16- [Ar]
i. 002b/11, 012b/14, 017a/5,

018b/13, 041a/6, 056b/2, 056a/12, 057a/5, 059b/9, 060a/3, 063a/14 , 068a/12, 077a/9, 081a/12, 115a/1, 120a/2

īzid : Allah -1- [Far]

i.- i 049a/5

īzmihlāl : Yok olma -3- [Ar]

i.- i 006b/4, 049a/8, 062a/1

īzn : Bir şey yapmak için verilen özgürlük -1- [Ar]

i. 105b/4

İzvornik : Bir yer adı -4- [Tr]

İ. 059b/11, 063a/4, 075b/9, 076a/7

‘izz : Şeref -4- [Ar]

‘i. 043a/6, 047a/5, 090b/12, 103a/14

İzzet : Özel isim -1- [Tr]

İ. 042a/13

‘izzet : Büyüklük -4- [Ar]

‘i. 046a/8, 048a/4, 051b/4, 106b/14

J

jeñg : Pas, küf -1- [Far]

j.- i 008b/14

jeñgān : Paslar, küfler -2-

[Far]

j. 013b/10, 013b/14

K

ķabā : Aşırı yoğun, nazik olmayan -2- [Tr]

ķ.- yı 044b/11, 048b/4

Ka‘be : Mekke'de bulunan kutsal bina -1- [Ar]

K.- i 096b/11

Ka‘betü’l-‘uşşāk : Hz. Mevlanan'nın makamı -1- [Tr]

K.- i 050b/11

ķābil : Alan, kabul eden -3- [Ar]

ķ.- i 012a/6, 040b/13, 089a/6, 090a/11, 104a/7

ķabīle : Kabil sözünün müennes biçimi -2- [Ar]

ķ.- i 019b/7, 019b/9

ķabl : Ön, önce -1- [Ar]

ķ.- i 034b/3

ķable’l- vilāde : Doğumadan önce -1- [Tr]

ķ.- 004b/7

ķabūl : Bir gerçeği isteyerek onaylama -10- [Ar]

ķ. 013a/1, 025b/9, 028a/3, 028b/2, 037a/3, 068a/7, 083b/9, 093b/15, 102a/4, 119a/7

ķabz : El ile tutma -4- [Ar]

ķ. 016b/9, 036b/13, 054a/9, 074a/7

ķaç : Adet bakımından soru sıfatı -18- [Tr]

ķ. 007b/14, 012b/11, 014a/2, 020b/3, 022a/2, 022a/15, 038b/2, 038b/11, 045a/1, 064b/5, 067b/10, 073a/9, 073b/15, 077b/7, 077b/11, 080a/2, 117b/2, 120a/14

ķaçan : Ne zaman anlamında kullanılır. -1- [Tr]

ķ. 105b/6

ķaçmak : Gizliden girmek -1- [Tr]

k. 046b/5

ķadar : Edat -17- [Tr]

ķ. 008a/6, 011b/9, 019b/9, 039a/11, 039b/14, 040a/15, 056b/6, 059a/14,

062a/8, 064a/1, 073a/10, 076a/8, 080b/1, 094b/15, 106a/9, 112a/7, 113a/4

ķadd : Boy, endam -2- [Ar]

ķ. 109b/6, 112b/10

ķadem : Ayak -3- [Ar]

ķ. 061b/4, 084b/5, 099b/6

ķadem-nihāde : Ayak basmış -1-

- [Ar]
k.- 005a/1
- kademe** : Basamak -1- [Ar]
k.- i 050a/2
- kader** : 1.Allah'ın kişini başına gelecek her türlü işlere ezeli takdiri -4-
[Ar]
k. 002a/11, 003b/7, 005b/1, 046a/13, 102a/11
- Qadıköy** : Bir yer adı -1-
[Tr]
k. 042a/12
- kağı** : Hakim -10- [Ar]
k. 032a/6, 032a/12, 032b/5, 037b/3, 042b/15, 063a/2, 076b/3, 077a/12, 085b/13, 115b/7
- kağı'l-ħacāt** : Herkesin dileklerini yerine getiren Allah -1- [Ar]
k.- a 023b/6
- kağim** : Çok eski -7- [Ar]
k. 001b/1, 041b/15, 042a/6, 043b/3, 048a/15, 085b/5, 087a/3
- kağime** : Ordunun ileri kolu -7-
[Ar]
k.- i 010a/15, 013b/5, 043a/14, 072a/8, 076b/10, 085b/2, 086b/1
- kağime-cünbān** : Yola çıkma -2-
[Ar]
k. 019a/12, 084b/3
- kağın** : Hatun -1- [Tr]
k. 004a/15
- kağir** : Güç ve kuvvet sahibi -10-
[Ar]
k. 033b/9, 034a/14, 035b/14, 058b/12, 059b/1, 063a/3, 065b/2, 091b/3, 093b/3, 094a/8
- kağr** : Değer, kıymet -10- [Tr]
k. 004a/2, 015a/9, 045b/15, 046b/10, 082a/11, 098a/3, 101a/15, 101b/1, 103b/12, 104a/1
- kağr - dān** : Vefalı -2- [Ar]
k.- 047a/14, 084a/10
- kağri'l-ımkān** : Olanakların kıymeti -1-
[Ar]
k.- 002b/7
- kağf** : Efsanevi Anka kuşu'nun yaşadığı yer -1- [Tr]
k. 072a/12
- kađfā** : Başın ve bynun arka tarafı -1-
[Ar]
k. 066b/14
- kağes** : Tahta ve demirden yapılmış korumalık -1- [Far]
k. 111a/5
- kağes- nişin** : Kafes ardında oturan -1-
[Far]
k.- 114b/12
- kağffe** : Hep, bütün -2- [Ar]
k.- i 035b/11, 058a/11
- kağfir** : Aallah'ı tanımayan -1-
[Ar]
k. 088b/14
- kađfān** : Kaba üstüne giyilen astarsız ve süslü giysi -2- [Tr]
k. 043b/14, 078a/3
- kağıd** : Yazmak için kullanılan bitkisel maddelerden yapılan ince yaprak -2-
[Far]
k. 026a/1, 071a/10
- kađhār** : Kahreden -1- [Ar]
k. 058b/3
- kađāhir** : Kahreden -1- [Ar]
k.- i 103a/2
- kağhire** : Mısır'da bir şehir ismi -6-
[Tr]
k. 083a/3, 083b/1, 064a/10, 083a/10, 084a/14, 084b/1
- kađħaha-fermā** : Gülmeyi sürdüren -1-
[Ar]
k.- yı 071b/8
- kağahr** : Aşırı derecede ruhen acı çekme -13- [Tr]
k. 016a/4, 017a/8, 060a/7, 044b/7, 044b/12, 044b/13, 046b/5,

064a/7, 074a/6, 075b/8, 080b/12,
084b/2, 098a/11

ķahramān : Yiğit, bahadır -3-

[Far]

ķ. 091b/15, 092a/14, 098a/6

ķahramān- āzār : Yiğite çıkışan -1-

[Far]

ķ.- 095a/11

ķahren : Kahır ile -1- [Ar]

ķ. 116b/3

ķahve- ķhāne : Kahve içilen yer -3-

[Ar]

ķ.- 029b/1, 029b/15, 030a/15

ķā'ide : Nizam, yol -1- [Ar]

ķ.- i 049a/4

ķāim : Birinin yerini tutan -12-

[Ar]

ķ.- i 019b/7, 042a/14, 042b/11,

053a/5, 056a/5, 081b/9, 085a/11, 085b/5,

087b/1, 115b/5, 116a/14, 117a/5,

117a/11

ķāime : Uzun ferman -2- [Ar]

ķ. 014b/15, 070b/15

ķāimeñ : Sağlam görünerek -1-

[Ar]

ķ. 015b/5

ķāim - maķām : Kaza kaymakamı -2-

[Ar]

ķ.085b/10, 086b/8

ķā'in : Yaradılan -1- [Ar]

ķ. 059a/15

ķā'ināt : Evren -1- [Ar]

ķ. 058b/1

ķā'kül : Saç, züluf -1- [Far]

ķ.- i 082a/6

ķāl : Söz -1- [Ar]

ķ. 037b/3

ķalb : Kan dolaşımını sağlayan organ

-4- [Ar]

ķ.- i 039a/8, 047a/11, 063a/1,

093a/4

ķaldırmak : Yukarı çıkarmak -1-

[Tr]

ķ. 080b/10

ķal'e : İçine asker yerleştirilerek
düşmana karşı savunma yapılan bina

-68- [Ar]

ķ.- i 013a/6, 013a/7, 013a/9,

013b/3, 013b/4, 013b/6, 020a/1, 020a/2,

020a/3, 020a/11, 020a/12, 020b/1,

021a/1, 021a/4, 021b/7, 021b/9, 023b/4,

023b/14, 024b/1, 024b/8, 024b/9,

025a/10, 026a/6, 026b/9, 038b/6,

041b/5, 056b/12, 059a/8, 059b/9,

059b/10, 059b/14, 060a/1, 060b/2,

060b/4, 061a/1, 061a/4, 061a/8, 061a/9,

061a/13, 061b/1, 061b/15, 062b/7,

062b/10, 065a/3, 065a/4, 065b/4,

065b/5, 071a/4, 071a/15, 071b/3,

071b/10, 072a/4, 072a/8, 072b/5,

072b/13, 072b/15, 073a/1, 073a/4,

073a/10, 076a/3, 077b/7, 113a/11,

114b/2, 114b/3, 116a/3, 116b/10,

117b/11, 120a/7

ķalem : Yazmak için kullanılan

kamıştan alet -12- [Ar]

ķ. 027a/7, 028b/4, 047b/6,

047b/9, 054a/4, 074b/9, 081b/15,

082b/6, 104a/8, 105b/10, 117a/2, 119b/8

ķālīçe : Halı, seccade -1-

[Far]

ķ.- i 039b/2

ķalil : Az -2- [Ar]

ķ. 014b/9, 027b/3

ķalile : Kalil kelimesinin dişil biçimi -2-

[Ar]

ķ. 020a/5, 057b/5

ķalkān : Eski savaşlarda ok ve kılıca

karşı korunmayı sağlayab alet -1-

[Tr]

ķ. 067a/11

ķalmak : Olduğu yerde durmak

-20- [Tr]

- ķ. 006a/15, 013b/3, 044a/14, 044b/4, 044b/8, 045b/3, 051a/14, 062b/5, 076b/6, 078b/6, 089b/7, 095a/1, 105a/11, 105a/13, 105a/15, 105b/3, 106a/3, 110a/4, 114a/8, 115a/13
- ķalyon** : Gemi -1- [İt]
ķ. 096b/5
- ķām** : Arzu, istek -2- [Ar]
ķ.- ı 106a/12, 112b/12
- ķām^c** : Tepeleme, ezme -3- [Ar]
ķ. 008a/10, 041a/14, 055b/8
- ķām-bīn** : Arzusuna ulaşan -1- [Ar]
ķ.047b/5
- ķamer** : Ay -1- [Ar]
ķ. 078b/11
- ķāmet** : Boybos -6- [Ar]
ķ.- i 041b/10, 048b/7, 104b/11, 106a/2, 109a/15, 110a/5
- ķām - ķār** : Arzusuna erişmiş -1- [Ar]
ķ.046b/10
- ķām - rān** : İstedğini elde etmiş -2- [Ar]
ķ.- 025a/7, 041a/14, 047b/3, 117a/9
- ķām - revā** : Muradına erişmiş -1- [Ar]
ķ.105a/14
- ķāmīl** : 1.Eksiksiz 2.Olgunlaşmış -4- [Ar]
ķ. 028b/9, 033b/8, 037b/13, 096a/6
- ķāmīlū^c z-zāt** : Kendi olgunlaşmış -1- [Ar]
ķ.- a 047b/12
- ķān** : Bir köy adı -1- [Tr]
ķ. 039b/1
- ķān** : İnsanlarda ve hayvanlarda yaşamsal kırmızı renkli sıvı -2- [Tr]
ķ. 099a/6
ķ. 104b/2
- ķānbelođlu** : Özel isim -1- [Tr]
- ķ. 120a/13
- ķanda** : Nerede anlamında kullanılır -1- [ET]
ķ. 057b/10
- ķāndiye** : Bir yer adı -2- [Tr]
ķ. 056a/10, 109a/6
- ķānķı** : Hangi -1- [ET]
ķ. 120a/7
- ķānūn** : Devletin koyduğu herkesin uyması gerekn kurallar -4- [Ar]
ķ.- ı 044a/5, 062a/2, 084a/5, 096a/6
- ķāpalu** : Açık olmayan -1- [Tr]
ķ. 016b/7
- ķāpan** : Yiyecek ve içeceklerin toptan satıldığı yer -1- [Ar]
ķ. 014b/3
- ķāplu** : Kaplı -2- [Tr]
ķ. 041b/11, 048a/13
- ķāpmak** : Birden bire elini uzatıp şiddetle almak -1- [Tr]
ķ. 116b/9
- ķāpu** : Evin çıkılacak yeri -15- [Tr]
ķ. 008b/4, 009b/6, 011a/3, 018a/7, 020b/13, 021a/15, 021b/2, 022b/15, 043b/1, 043b/7, 059a/6, 062b/14, 071b/9, 084b/13, 084b/15
- ķāpucı** : Saray kapısını beklemekle görevli kimse -3- [Tr]
ķ. 048b/11, 068b/11, 075b/14
- ķāpucıbaşı** : Sarayda kapıyı beklemekle görevli kimselerin lideri -2- [Tr]
ķ. 007a/7, 042b/15, 085b/14, 086a/11
- ķāpudān** : Kaptan -11- [İt]
ķ.- ı 059b/11, 059b/12, 062b/8, 063a/4, 063a/5, 064b/1, 069a/8, 076b/2, 096a/15, 085a/6, 087b/1

- kapulmak** : Bir kimsenin asılsız sözlerine inanarak aldanmak -1- [Tr]
 . 113a/2
- kār** : İş. alışma -7- [Far]
 k.- ı 005b/13, . 023b/7, 040b/6, 091a/11, 091b/5, 110b/11, 115a/10
- kār** : Eklendiği sözcüğe -lı-, -ci anlamı katar. -3- [Ar]
 k.- 058a/12, 068b/8, 93b/7
- kār-güzār** : İş beceren -4- [Far]
 k.- 007a/15, 020a/4, 118a/9, 119a/1
- kār-āgāh** : İş bilir -1- [Far]
 k.047a/9
- kār-azmūde** : Görmüş geirmiş -1- [Far]
 k.062a/11
- kār-bān** Kervan -1- [Far]
 k.116b/7
- kār-bend** : İş bağlama -1- [Far]
 k.102b/4
- kār-dān** : İşten anlar -1- [Far]
 k.118b/4
- kār-endişe** : İş düşünen -1- [Far]
 k.090b/3
- kār-fermā** : İş buyuran -1- [Far]
 k.044a/14
- kār-hāne** : İş yeri -2- [Far]
 k.082b/2, 082b/5
- kār-sāz** : İşçi -1- [Far]
 k.021b/6
- kār-zāde** : İş veren -1- [Far]
 k.010a/1
- a' r** : Yerin dibi -1- [Ar]
 .- ı 063b/13
- a' r-yāb** : Dibi olan -1- [Ar]
 .-023a/12
- ara** : Siyah -6- [Tr]
 . 032a/6, 032b/5, 039b/1, 1072a/10, 085a/7, 112a/3
- Karaağaç** : Bir yer adı -4- [Tr]
 K. 040b/3, 040b/14, 041a/3, 054a/11
- arābet** : Akrabalık -2- [Ar]
 .- i 026b/8, 074a/12
- araorlu** : Bir aşiret adı -1- [Tr]
 . 014a/4
- Karaulak** : Bir aşiret adı -1- [Tr]
 K. 084b/11
- Karaman** : Bir il adı -4- [Tr]
 K. 021a/10, 021a/11, 024b/15, 026b/8
- arār** : Neticeye bağlama -17- [Ar]
 . 007b/10, 010a/6, 040a/14, 043a/14, 060b/13, 061a/2, 061b/5, 062b/11, 063a/1, 066a/2, 077b/9, 077b/11, 078a/15, 080b/3, 086a/7, 101a/12, 117b/11
- arār eyle** - : Neticeye bağlama -2- [Ar]
 beisü'l . 010a/12
 u . 073b/7
- arār-gāh** : Karar kılınacak yer -1- [Ar]
 . 084b/7
- araşakallu** : Sakalı kara olan -1- [Tr]
 . 073b/14
- kard** : Bıak -1- [Far]
 . 024a/12
- ardaşoğlı** : Özel isim -1- [Tr]
 . 033a/4
- arındāř** : Kardeş -7- [Tr]
 . 005b/2, 006a/5, 006a/6, 033a/12, 007b/5, 116a/3, 117a/13
- arış** : Parmaklarda ölçü olarak kullanılan aıklık -1- [Tr]
 . 109b/7
- arīb** : Yakın olan -22- [Ar]
 . 010a/6, 011b/7, 023b/3, 024b/10, 038a/15, 039b/1, 040a/6,

042b/9, 059b/13, 062b/11, 063a/9,
067b/12, 069a/8, 071b/2, 072a/4,
072b/5, 076a/12, 082b/9, 085b/2,
086b/8, 109b/6, 112a/9

ķarībū 'l- 'ahd : Yakın zamanda -1-
[Ar]

ķ.- 013b/12

ķarībū 't- teŝrif : Őereflendirme zamanı
-1- [Ar]

ķ.- 043a/5

ķarībū 'z- zevāl : Sona erme zamanı -1-
[Ar]

ķ.- 049a/7

ķariĥa : İnsanda kendiliğinden oluşan
niyet -1- [Ar]

ķ.- ı 042b/2

ķarīn : Uzak olmayan -5- [Ar]
ķ.- i 014b/12, 080b/5, 082b/11

092a/2, 093b/9

Kars : Şehir adı -3- [Tr]

K. 020b/13, 021a/12, 025a/1

ķarŝu : Bir şeyin karŝısında bulunan şey
-9- [Tr]

ķ. 055a/2, 059b/9, 061a/10,
066b/7, 066b/13, 073b/1, 077b/8,
078b/14, 084b/11

Kartal : Semt adı -2- [Tr]

K. 086a/5, 112a/1

ķaryesinde -17- [Tr]

ķ. 013b/6, 031b/1, 031b/3,
031b/6, 031b/8, 031b/9, 031b/11,
031b/12, 031b/13, 031b/15, 032b/13,
033a/1, 033a/3, 033a/4, 033a/5, 033a/7,
033a/9, 033a/11, 033a/12, 033a/14,
033a/15, 039b/1, 039b/11, 039b/2,
039b/8, 083b/9

kās : Bardah, kadeh -1- [Ar]

ķ.- ı 035b/10

ķaŝaba : Kūçuk ŝehir -10-

[Ar]

ķ.- ı 032a/5, 032a/11, 032a/13,
032b/1, 032b/2, 032b/4, 032b/6,

032b/10, 032b/13, 073b/3

ķaŝabāt : Kasabalar -2- [Ar]

ķ. 005b/14, 025b/6

ķaŝā' id : Kasideler -4- [Ar]

ķ.- i 048a/7

055b/1, 105b/5, 108a/2

ķaŝd : Bilerek bir işe giriŝmek -9-

[Ar]

ķ. , 011a/15, 045b/9, 057a/3,
058a/9, 070a/4, 088b/14, 094a/8, 100b/3,
108b/2

ķāse : Āini veya billurdan yapılan çanak
-3- [Tr]

k. 023a/5, 052a/2, 112b/8

Kasım : Özel isim -2- [Tr]

K. 030b/12, 031b/6

ķaŝide : Yedi veya on beyitten oluşan
Arap edeb. bir nazım türü -6-

[Ar]

ķ. 011a/12, 044a/6, 078a/12,
091a/2, 096b/6, 101a/1

ķāŝiyye : ? -1- [Tr]

ķ.- i 025b/12

ķaŝr : Zorlama -5- [Ar]

ķ.- ı 042b/11, 043a/7, 043a/13,
055a/1, 085b/4

ķaŝŝab : Hayvan etlerini kesip satan
kimse -1- [Ar]

ķ. 029b/14

Kastamonu : Bir şehir adı -1-

[Tr]

K. 021b/2

kāŝ : Keŝke -1- [Far]

K. 115a/11

ķāŝāne : Büyük ve süslü konak -1-
[Far]

ķ.- i 027b/2

ķāŝi : İnan'ın Kaçan ŝehrinde yapılan bir
tür fayans -1- [Far]

ķ. 027a/10

ķāŝif : Keŝfeden -2- [Ar]

ķ.- i 027a/15, 102a/7

- kat** : Dairelerin her bir yüksekliği -6- [Tr]
 k. 013b/11, 018b/13, 020a/6, 044b/7, 064b/12, 084a/8
- katmak** : -1- [Tr]
 k. 082a/14
- katıf** : Asla -1- [Ar]
 k. 042b/8
- kātib** : Yazan -4- [Ar]
 k. 017b/8, 035b/14, 054b/10, 117b/5
- katıf en** : Kesimlikle -1- [Ar]
 k. 022a/4
- katıf iyyen** : Kesin olarak -1- [Ar]
 k. 070a/5
- katl** : Öldürme -6- [Ar]
 k. 008a/10, 021a/6, 065b/7, 066b/15, 118a/5, 119b/13
- katmak** : Ekleme -1- [Tr]
 k. 053a/9, 078b/9
- katıf** : Kesme -7- [Ar]
 k. 008a/9, 044b/7, 066b/7, 072b/10, 077b/12, 118a/1, 118b/3
- katıf en** : Asla -1- [Ar]
 k. 088b/12
- katıf** : Kesen -1- [Ar]
 k. 057b/6
- katıf** : Kesip atan -3- [Ar]
 k.- i 006b/6, 075a/1, 102a/3
- qavānīn** : Kanunlar -1- [Ar]
 k.- i 035b/13
- qavī** : Güçlü -1- [Ar]
 k. 024b/1
- qavīm** : Doğru, dürüst -2- [Ar]
 k. 005a/14, 040b/7
- qaviyyū'l-iktināh** : Anlayışı kuvvetli -1- [Ar]
 k.- 004a/12
- qavl** : Söz -5- [Ar]
 k. 037a/10, 055a/10, 055b/5, 059a/3, 071a/3
- qavm** : İnsan topluluğu -2- [Ar]
 k. 013b/11, 045b/4
- qaya** : İri ve sert taş -1- [Tr]
 k. 033a/11
- qayd** : Yazmak -6- [Ar]
 k.- ı 035b/6, 036a/6, 111a/3, 113b/4, 119a/15, 119b/14
- qayyūm** : Ebedi ve ezeli olan Allah -1- [Tr]
 k. 034b/7
- qazā** : İlçe -14- [Ar]
 k.- ı 025b/6, 028b/1, 037b/3, 038a/1, 056b/3, 056b/12, 059a/14, 063a/2, 070b/11, 103a/5, 110a/10, 115b/7, 115b/11, 119b/13
- qazāillah** : Allah'ın takdir ettiği kaza ve kader -1- [Ar]
 k. 023a/6
- Kazak** : Özel isim -1- [Tr]
 K. 039b/14
- Kazım** : Özel isim -2- [Tr]
 K. 032b/4, 033a/10
- qazıyye** : İş.sorun -2- [Ar]
 k.- i 037b/5, 050a/3
- qazmak** : Kazma benzeri aletle toprağı açmak -1- [Tr]
 k. 054a/4
- ke'l-evvel** : İlk önceki -1- [Ar]
 k.- 041b/1
- ke's-şems** : Güneş -1- [Ar]
 k. 002a/3, 011b/14, 057b/9
- kebir** : Büyük , ulu -6- [Ar]
 k. 001b/3, 009b/13, 010a/12, 029b/8, 053a/15, 070b/9
- keb** : Keklik -1- [Far]
 k.- i 110b/11
- keder** : Tasa, kaygı -3- [Ar]
 k. 008b/14, 062a/9, 105a/15
- kef** : Köpük -2- [Far]
 k.- i 092b/14, 098b/5

- kefâlet** : Birine kefil olma -1- [Ar]
k. 075b/2
- Kefelmülk** : Bir yer adı -1- [Tr]
K. 025b/14
- kefere** : Müslüman olmayan -14- [Ar]
k. 014a/8, 056a/13, 056b/1, 058a/6, 065b/14, 069b/13, 070a/7, 071a/2, 071a/3, 072a/7, 111a/8, 116a/11, 116b/11, 119a/3
- kelâl** : Bıkkınlık -1- [Ar]
K. 084b/
- kelâm** : Söz , deyiş -2- [Ar]
k.+ ı 001b/1
li'l-âlemîn k.+ ı 002a/1
- kelâm** : Söz, lakırdı -20- [Tr]
k. 004b/11, 020b/1, 027b/7, 029a/11, 036b/1, 038a/8, 053a/4, 057b/5, 058b/5, 060b/12, 070b/9, 072b/10, 082a/5, 091a/8, 100b/9, 102a/5, 106a/14, 107b/8, 111b/5, 111b/9
- kelb** : Köpek -1- [Ar]
k.- i 021a/1
- Kelenter** : Özel isim -1- [Tr]
K. 030a/9
- kelimât** : Kelimeler -1- [Ar]
k.- ı 027b/12
- kelime** : Birkaç heceden meydana gelen ses -2- [Ar]
k.- i 070a/13, 088a/1
- kelimeteyn** : "Allah'tan başka tapacak yoktur ve Hz. Muhammed O'nun kulu ve elçisidir." ibareleri -1- [Ar]
k.- i 119a/13
- kelimetullah** : Allah'ın kelimeleri -1- [Ar]
k. 070a/4
- kelle** : Baş, kafa -5- [Far]
k. 008a/10, 023a/9, 040b/1, 066a/4, 066a/9
- kem** : Az, eksik -1- [Far]
k. 057b/4
- kemâ** : Gibi, misilli -1- [Ar]
k. 028b/13
- kemâhüve** : Olduğu gibi -1- [Ar]
k. 003b/15
- kemākān** : Eskisi gibi -3- [Ar]
k. 010b/12, 036b/14, 070b/9
- kemâl** : Olgunluk, erginlik -23- [Ar]
k.- i 003b/4, 005b/1, 009a/3, 012b/14, 018a/9, 022a/1, 022b/7, 023b/15, 025a/6, 026b/9, 028a/12, 058a/12, 060a/3, 062a/15, 070b/2, 071b/6, 073b/10, 075b/13, 084a/11, 091a/10, 092b/13, 099b/2, 105b/12
- kemâlât** : Olgunluklar -2- [Ar]
k.- ı 004a/9, 101a/6
- kemâyenbagi** : Gerektiği gibi -3- [Ar]
k. 028a/12, 036a/14, 041a/7
- kemend** : Düşman ve avda hayvanı tutmak için avcı ilmeği ip -1- [Far]
k.- sebi 023a/15
- kemer** : Kuşak -3- [Far]
k. 017a/4, 060a/8, 079b/6
- kemer- beste** : Kahraman -3- [Far]
k.- 049a/9
- Kemeştegān** : Bir kale ismi -2- [Tr]
K.- ı 013b/7, 025a/11
- kemîn** : Pusuya yatmış kimse -2- [Ar]
k. 010a/2, 027b/4
- kemîn-gāh** : Pusuya yatılan yer -2- [Ar]
k.- da 113b/10, 114a/3
- kem- qadr** : Değersiz -1- [Far]

- k.- i 101a/5
- kemter** : Sıradan -2- [Far]
k. 008a/2, 099b/10
- kemterin** : Çok aşağı kimse -1- [Far]
k. 046b/12
- kem-yāb** : Az bulunan -1- [Far]
k.004a/5
- kenādīl** : Kandiller -1- [Tr]
k. 049b/11
- kenār** : Uç, kıyı -7- [Far]
k. 010a/2, 026b/1, 032b/15, 033a/1, 040a/1, 077b/8, 113b/10, 114a/2
- kendü** : Dönüşlülük zamiri -39- [Tr]
k. 008b/9, 010a/10, 012a/15, 013a/13, 014a/3, 018b/9, 019b/9, 025b/3, 033b/10, 035b/6, 035b/9, 041b/12, 049b/4, 054a/1, 056a/2, 056b/12, 064b/2, 064b/7, 070b/2, 071b/13, 073b/11, 084a/10, 084b/3, 089b/4, 093b/4, 109a/2, 109a/3, 110b/12, 111a/5 111b/13, 112a/15, 113a/2, 116a/5, 117b/10, 118b/12, 119a/15, 119b/11, 119b/15, 120a/2
- Kengiri** : Çankırı -1- [Tr]
K. 021b/1
- kenif** : Abdesthane -1- [Ar]
k. 034b/14
- kenz** : Define -1- [Far]
k.- i 049b/2
- kerāmet** : Kerem, ihsan -4- [Ar]
k. 004b/10, 005a/3, 035a/6, 054b/7, 080a/11
- kerāmetlü** : Lütuf sahibi -1- [Ar]
k. 074a/5
- kerāmet-şī'ār** : Keramet kazanmış -4- [Ar]
k.- i 068b/14
- kerān** : Kenar, uç -1- [Far]
k. 055a/7
- kerde** : Yapan -1- [Far]
k.- i 083b/1
- kerden-dāde** : Yapıp veren -2- [Far]
k. 013b/13, 014a/6
- kerem** : Cömertlik -7- [Ar]
k. 009b/10, 044a/10, 046b/1, 046b/4, 064b/12, 081a/8, 081b/5, 087a/14, 092b/14, 093a/5, 098a/8, 098b/7, 098b/11, 099b/1, 106b/12
- kerem-bahşā** : Cömertlik gösteren -3- [Ar]
k.- i 049a/6, 081b/8, 090b/2
- kerem-kār** : Eli açık olan -3- [Ar]
k. 054b/15, 093a/1, 097b/15
- kerem-pirā** : Cömertlikle süsleyen -2- [Ar]
k.090a/13, 097b/9
- kerem-piše** : Soyluluk gösteren -1- [Ar]
k.103a/3
- kerem-ver** : Cömertlik sahibi -2- [Ar]
k.089b/13, 100a/2
- keremen** : İyilikseverlikle -2- [Ar]
k. 003b/13, 069b/9
- kereste-ḥāne** : Kereste kesilen yer -1- [Far]
k.- 030a/13
- kerhen** : Öğrenerek -1- [Ar]
k. 020a/2
- kerim** : Cömert -9- [Ar]
k.- i 008b/12, 030a/7, 046b/10, 055a/2, 081a/15, 082a/1, 095a/10, 098b/5, 099b/1
- kerime** : Kerim sözcüğünün dişil hali-1- [Ar]
k. 035b/9, 053a/11
- kerimü'ş-şān** : Ünü cömert olan -1- [Ar]
k.- 027a/12

- kerîmetü 'ş-şān** : Ünü cömert olan 1-
[Ar]
k.- 048a/12
- kerrār** : Sahte ricattan sonra geri dönüp
hücum etme -4- [Ar]
k. 039a/5, 040a/13, 055a/5,
095a/10
- kerre** : Kez, defa -2- [Ar]
k. 057a/6, 080a/2
- kesb** : Çalışıp kazanma -1-
[Ar]
k.- i 112b/2
- keselik** : Torba koyulacak yer -1-
[Far]
k. 067b/9
- keşîr** : Fazla -1- [Ar]
k. 009a/10
- kesmek** : Kesici bir aletle ayırmak -3-
[Tr]
k. 008a/4, 112b/7, 116b/4
- keşret** : Çokluk, bolluk -6-
[Ar]
k.- i 004a/12, 022b/6, 028b/9,
072b/10, 105b/2, 120a/7
- keşîraten** : Fazla olarak -1-
[Ar]
k. 057b/5
- keşîre** : Sıkça -6- [Ar]
k. 026b/8, 060b/15, 061b/15,
064b/14, 074a/9, 119a/1
- keşîretü 'l-berekāt** : Çok bollaşma -1-
[Ar]
k.- ina 058b/2
- keş- ā-keş** : Münakaşa -1-
[Far]
k.- 064b/14
- keşf** : Bilinmeyeni ortaya koymak -2-
[Ar]
k.- i 004b/11, 111a/13
- keşîde** : Çekilmiş -4- [Far]
k. 011b/13, 019a/4, 026b/6,
056a/15
- keştî** : Gemi -1- [Far]
k.- yi 096a/13
- keştîbān** : Gemi kaptanı -1- [Far]
k.- ı 003b/2
- keştî-süvār** : Gemiye binmiş -1-
[Far]
k.- 044a/15
- ketā' ib** : Askerler -2- [Ar]
k. 020a/14, 041a/9
- ketḥudā** : Büyük konaklarda evin
işlerine bakan görevli -18- [Far]
k.- yı 012a/11, 014a/2, 017b/7,
025a/2, 042b/3, 048b/11, 071a/9,
071b/8, 085b/7, 085a/8, 086a/3, 086b/1,
086b/5, 087b/6, 087b/8, 087b/11,
087b/14, 120a/3
- ketîbe** : Asker bölüğü -1- [Ar]
k.- 117a/6
- ketm** : Bir haberi saklama -2-
[Ar]
k. 001b/5, 111a/6
- kevākib** : Yıldızlar -1- [Ar]
k. 093a/12
- kevkeb** : Yıldız -1- [Ar]
k.- i 080a/15
- kevkebe** : Yıldız, gösteriş -2-
[Ar]
k.- i 026b/9, 092a/15
- kevn** : Var oluş -2- [Ar]
k. 046a/13, 090b/12
- kevsēr** : Cennette bir havuzun adı, çokluk
-3- [Ar]
k. 050b/12, 050b/15, 054a/2
- keyd** : Hile, oyun -3- [Ar]
k.- i 017b/10, 058a/10, 058b/13
- keyfiyyet** : Bir şeyin iyi yada kötü olması
-9- [Ar]
k. 006b/1, 010b/2, 040b/10,
070a/14, 071b/4, 073a/14, 113b/5,
117b/10, 120a/1
- Keyḥüsrev** : Bir hükümdar adı -1-
[Tr]

- K. 081b/2
- keyl** : Ölçme, tartma -6- [Ar]
k.- i 033b/12, 034a/1, 034a/7, 034a/9, 034b/2, 036a/4
- kez** : Defa -1- [Tr]
k. 055a/10
- kezâlik** : Bu da öyle -3- [Ar]
k. 034a/6, 034b/12, 038b/14
- kıbâle** : Ebelik -1- [Ar]
k.- i 028a/3
- kıble** : Namazda Kabe'ye doğru yönelme -3- [Ar]
k.- i 050a/12, 051a/10, 052a/15
- kıdve** : Kendisine uyulup gidilen kimse -1- [Ar]
k.- 016b/14
- kılâ'** : Kaleler -7- [Ar]
k. 056b/4, 057a/1, 059a/14, 059b/5, 075b/4, 075b/8, 109a/9
- kılâde** : Akarsu -2- [Ar]
k.- i 111a/15, 116a/11
- kılmak** : Etmek, yapmak -45- [Tr]
k. 003a/15, 007a/4, .011b/3, 012b/5, 012b/10, 013b/6, 014b/11, 015a/9, 020a/14, 020b/11, 021b/7, 021b/10, 022a/4, 023b/12, 024a/1, 024a/3, 023b/8, 024b/5, 024b/14, 025a/4, 027b/6, 028a/4, 028a/12, 028b/12, 037b/3, 038b/15, 039a/3, 041b/9, 042a/3, 042a/15, 043b/4, 046a/13, 047b/7, 048b/1, 048b/8, 051b/12, 056a/15, 067b/7, 070b/11, 072a/5, 086a/4, 108b/14, 112b/4, 119a/12, 119b/7
- kılıç** : Kesici ve delici savaş aleti -3- [Tr]
k. 057a/14, 066b/3, 070a/10
- Kılıçlı** : Bir aşiret adı -1- [Tr]
K. 007b/12
- kırâ'at** : Düzgün okuma -5- [Ar]
- k. 007b/14, 042b/8, 049b/12, 053a/8, 069a/11
- kırde** : Maymunlar -1- [Ar]
k.- i 023a/15
- kırk** : Otuz dokuz sayısından sonra gelen sayı -17- [Tr]
k. 017b/14, 026b/15, 029b/1, 034a/7, 034a/9, 034b/2, 039a/1, 039a/15, 041a/10, 049a/14, 049b/3, 049b/5, 055b/11, 056a/11, 076a/7, 113a/5, 114b/6
- Kırkal'e** : Bir yer adı -1- [Tr]
K. 033a/11
- kırkar** : Her defasında kırk -1- [Tr]
k. 035b/15
- kırmak** : Sert bir şeyi yere vurarak parçalamak -6- [Tr]
K. 039a/11, 055a/8, 055a/13, 078b/6, 078b/10, 082b/1
- kışsa** : Naklolunan gerçek veya uydurma hikaye -1- [Ar]
k.- i 109a/12
- kıtâl** : Savaşma -6- [Ar]
k. 013b/1, 014b/8, 023b/2, 039a/7, 063b/11, 064b/2
- kıţ'a** : Parça, bölük -1- [Ar]
k. 015a/6, 030a/4, 030a/6, 030a/8, 031a/9, 031a/13, 031a/15, 031b/2, 114a/12
- kıyâfet** : Dış görünüş -1- [Ar]
k. 109b/9
- kıyâm** : Kalkma -13- [Ar]
k. 002a/5, 025a/13, 043b/9, 058a/14, 067b/13, 068a/2, 068b/5, 069a/10, 070b/3, 086a/13, 086b/9, 109a/11, 118b/7
- kıyâmet** : Bütün ölümlerin kalkıp dirilmesi -2- [Ar]
k. 025a/12, 028a/14
- kıyâs** : İki benzer özellikteki şeyi

- karşılaştırma -2- [Ar]
k. 008b/8, 112a/7
- kıyās et** : Karşılaştırmak -1- [Tr]
k. 071b/7
- kıymet** : Değer, baha -4- [Ar]
k.- i 048a/14, 101b/2, 101b/4, 105b/7
- kız** : Dişi olarak doğan çocuk -7- [Tr]
k. 116a/5, 116a/12, 116a/16, 117b/10, 117b/12, 118a/12, 120a/15
- Kızılbaş** : Şia mezhebinin bir kolu -1- [Tr]
K. 026a/5
- Kızılırmak** : Bir nehir adı -1- [Tr]
K. 039a/11
- ki** : Türkçe'de bir bağlaç -152- [Tr]
k. 001b/9, 002a/4, 003a/14, 004b/6, 004b/11, 005a/10, 008b/12, 008b/14, 009a/5, 010a/7, 010b/3, 012b/3, 015b/4, 017a/11, 018a/3, 018a/4, 019a/15, 022a/1, 022b/1, 027a/13, 027b/2, 027b/9, 027b/13, 028a/7, 028a/11, 028a/14, 033b/3, 035b/5, 035b/6, 040b/12, 044a/4, 044b/14, 045a/2, 045a/5, 045a/9, 045b/4, 046a/7, 046a/13, 046b/4, 046b/15, 047b/8, 047b/10, 047b/15, 049b/14, 049b/15, 050a/7, 050a/10, 051a/6, 051a/11, 051a/14, 053b/7, 054b/11, 054b/13, 054b/15, 055a/5, 055a/8, 055a/10, 057a/13, 058a/6, 061a/13, 065a/8, 065a/12, 069b/10, 069b/12, 070b/13, 072b/10, 073a/13, 073b/9, 074a/11, 074b/4, 075a/6, 078a/14, 078b/11, 079a/10, 079a/15, 080b/10, 080b/14, 081a/1, 081a/14, 081b/4, 082a/8, 082b/4, 082b/12, 083a/9, 083a/15, 088b/4, 088b/11, 088b/14, 091a/2, 091a/11, 091b/5, 091b/7, 091b/9, 092a/4, 092b/1, 093b/2, 093b/7, 094a/4, 094a/13, 094b/3, 094b/5, 094b/10, 095a/1, 096a/13, 096b/7, 096b/9, 096b/11, 096b/13, 096b/15, 097a/6, 097a/11, 097a/13, 097b/10, 098a/14, 099a/4, 099a/8, 099b/3, 099b/5, 099b/7, 099b/9, 100a/3, 100b/3, 100b/15, 101b/8, 104b/14, 105b/6, 106b/11, 107b/2, 107b/9, 107b/12, 108b/14, 109a/13, 109b/10, 110a/9, 111a/14, 111b/10, 112b/4, 113a/12, 113b/9, 114a/8, 114a/11, 116a/4, 117a/2, 117b/2, 117b/6, 117b/10, 118a/4, 118a/10, 118b/4, 119b/9, 120a/15
- kibāb** : ? -1- [Tr]
k.- ı 099a/7
- kibār u şığār** : Büyükler ve Küçükler -1- [Ar]
k. 081a/6, 082a/7, 088a/11, 108b/1
- kiber** : Büyüklül -1- [Ar]
k. 087a/8
- kibr** : Ululuk -1- [Ar]
k. 072a/8
- kibriyā** : Yücelik -3- [Ar]
k. 053a/13, 068b/9, 108b/
- kilāb** : Köpekler -1- [Ar]
k.- ı 114a/3
- kilar** : Kiler -1- [Far]
k. 052a/13
- Kilis** : Bir yer adı -8- [Tr]
K. 005b/11, 006a/3, 006a/15, 006b/15, 007a/3, 007b/1, 007b/6, 015b/9
- kilise** : Hristiyanların mabedi -1- [Yun]
k. 116b/11
- kilit** : Anahtar -1- [Far]
k. 049b/6
- kilk** : Kamış kalem -9- [Far]
k.- i 009a/4, 019a/8, 069a/13, 093b/13, 097a/7, 097a/8, 101a/3, 110a/9,

119b/8

kim : -ki gibi kullanılan bir bağlaç -
81- [ET]

k. 008b/13, 008b/15, 039a/6,
044a/9, 044a/10, 044a/11, 044b/6,
044b/10, 044b/11, 045a/14, 045b/8,
046a/3, 046a/5, 046a/12, 046a/14,
046a/15, 046b/8, 047a/4, 047a/5,
047a/10, 047a/15, 048a/3, 051a/8,
051a/9, 051a/13, 051b/3, 051b/5, 055a/7,
079b/5, 079b/9, 081a/5, 081a/15,
081b/6, 081b/10, 081b/13, 088b/10,
089a/4, 089a/12, 089b/3, 089b/11,
090a/4, 090b/9, 091a/3, 091a/5, 091a/7,
091a/15, 091b/10, 091b/12, 091b/14,
092a/5, 092a/7, 092b/2, 092b/6,
092b/12, 093b/5, 094a/6, 095a/12,
095b/10, 095b/12, 096a/3, 096a/7,
097a/8, 097a/14, 097b/3, 098a/2, 098a/6,
100a/13, 100b/11, 101a/5, 101a/7,
102a/5, 103b/3, 103b/11, 103b/14,
105b/10, 107a/6, 107b/1, 114b/7

K. 008b/12, 039a/11, 044b/12

kimesne : Kimse -33- [ET]

k. 007b/7, 032b/12, 033a/2,
033a/8, 033b/9, 034a/3, 034a/5, 034a/6,
034a/8, 034a/10, 034a/11,
034b/1, 034b/3, 034b/5, 034b/6, 034b/9,
034b/11,
034b/12, 034b/13, 035a/3,
035a/8, 035a/10, 035a/15, 035b/1,
035b/2, 035b/3,
035b/14, 036a/1, 040b/15,
064b/3, 110b/7, 120a/4

k. serfürü 009a/11

kimi : Gibi -11- [Tr]

k. 008a/9, 008a/10, 009b/9,
020a/2, 020a/3, 081b/2, 081b/3, 081b/5,
099b/12, 115b/12, 115b/13

kimse : Kim -10- [Tr]

k. 045a/8, 045a/10, 046b/7,
046b/8, 081a/13, 101b/6, 101b/12,

105a/15, 106a/11, 108a/5

kīm̄yā : Maddenin özünü inceleyen bilim
-1- [Tr]

k. 090a/1

kīn : Gizli düşmanlık -3- [Far]

k. 072a/8i 105a/1, 112b/7

kinedār : Kinci -1- [Far]

k. 011a/15

ḳral : Hristiyan hükümdarı -2-

[Tr]

ḳ. 116b/6, 117a/14

kirām : Soyu temizler -8-

[Ar]

k. 005a/2, 009a/10, 027b/13,
035a/5, 035b/13, 042a/7, 042b/14,
078a/12

kirār : Tekrar -1- [Ar]

k. 079b/14

kirdār : Allah -1- [Far]

k. 009b/14

kirmān : Kurtlar -1- [Far]

k.- ı 023a/7

kisrā : İran padişahı -1- [Far]

k. 026b/12

kisve : Elbise, giysi -1- [Ar]

k.- i 017a/3

kīş : Din, mezhep -2- [Far]

k. 057a/5, 092a/3

Ḳiṣvād : Bir yer adı -1- [Tr]

K. 046b/3

kişver : Ülke -3- [Far]

k.- 046b/5, 092a/8, 097b/3

kitāb : Yazılmış ve basılmış eser -3-
[Ar]

k.- ı 028a/6, 070b/11, 089a/4

kitābet : Yazı yazma -1- [Ar]

k. 035b/13

kizb : Yalan -1- [Ar]

k.- i 118a/5

Ḳobca--zāde : Özel isim -2-
[Tr]

Ḳ- 110a/10, 113a/13

- Koç Ali** : Özel isim -3- [Tr]
K. 014b/4, 015b/9, 016b/10
- kol** : İnsanın omuz başından parmakları ucuna dek olan organ -8- [Tr]
k. 011a/13, 021a/10, 021a/14, 022b/11, 023b/8, 056b/10, 064a/15, 110a/6
- k'ol** : Ki ol anlamında -1- [Tr]
k. 096a/2, 106a/5
- ko(y)mak** : Eşdeğerde görmek -5- [Tr]
k. 045a/11, 045b/3, 051b/2, 061a/10, 081a/13
- kon** : Olmak -1- [Far]
k. 083b/7
- konakçı** : Yolculuk sırasında Konaklanacak yeri seçen -1- [Tr]
k. 007a/3
- konaklar** : Yolculukta gece koacak yer -2- [Tr]
k. 006b/8, 007a/4
- konmak** : Yolculuk sırasında mola vermek -1- [Tr]
k. 042b/6
- koşmak** : Hızlı yürümek -1- [Tr]
k. 013a/2
- kovmak** : Kovalamak -1- [Tr]
k. 114b/7
- köhne** : Yıpranmış -2- [Far]
k. 046a/7, 098b/3
- köprü** : Bir suyun üzerinden geçmek için tahtadan yapılan set -1- [Tr]
k. 073b/1
- Köprülü- zâde** : Özel isim -2- [Tr]
K.- 010b/11, 012a/13
- Kösec Ali** : Özel isim -1- [Tr]
- K. 077a/14
- köşk** : Yüksek çardak gibi bina -4- [Tr]
k. 039a/2, 042a/11, 085a/9, 087a/1
- kötürüm** : Sakat -1- [Tr]
k. 113b/13
- kuşbe** : Yarım daire şeklinde yapılmış tavan -5- [Tr]
k. 048b/15, 049b/6, 050a/10, 053a/10, 053b/6
- kuç** : Bir yer adı -1- [Tr]
K. 104b/3
- kuçak** : Açık kollarla göğüs arası -1- [Tr]
k. 073b/15
- küçe** : Küçük -2- [Far]
k. 031a/9, 031a/10
- küçehâ** : Küçükler -1- [Far]
k. 026a/3
- küçek** : Küçük -1- [Far]
k. 006a/9
- Kudağ** : Bir yer adı -1- [Tr]
K. 071b/1
- kuddisallâh** : Allah onu takdis etsin -1- [Ar]
k. 052b/3
- kuddis** : Temiz -1- [Ar]
k. 037a/12
- kuçret** : Güç, kuvvet -2- [Ar]
k. 028a/13, 067a/1
- kuçret-yâb** : Güç yetebilen -2- [Ar]
k.- 040a/14, 073a/15
- kuçsî** : Kutsal -1- [Ar]
k. 051a/7
- kuçdüm** : Uzak bir yerden gelme -11- [Ar]
k.- i 018b/10, 019b/5, 043a/3, , 047b/5, 079a/3, 086a/1, 089b/12, 093a/14, 095a/13, 096a/9, 106b/11
- küfi** : Küfe şehrine mensub -2-

- [Ar]
ķufūl : Kilitler -1- [Ar]
 ķ. 018b/8
- ķūh** : Dağ -8- [Far]
 ķ. 011b/10, 055a/2, 062b/10, 062b/12, 076a/15, 078b/3, 109b/13, 109b/14
- ķuħl** : Göze çekilen sürme -1- [Ar]
 ķ.- i 115a/9
- ķūhsār** : Dağlık -3- [Far]
 ķ. 013b/2, 079a/2, 109b/13
- ķul** : Köle,esir -24- [Tr]
 ķ. 015a/9, 016a/9, 021b/5, 024b/9, 030a/5, 030b/13, 033a/7, 033a/13, 059a/3, 032b/11, 033a/10, 033a/13, 033b/1, 045b/1, 046b/12, 048a/6, 057b/3, 070a/1, 075a/12, 103a/15, 117a/11, 117b/2, 117b/5, 119b/6
- ķulaksız** : Bir aşiret adı -1- [Tr]
 ķ. 007b/11
- ķulel** : Kuleler -1- [Ar]
 ķ. 020a/8
- ķule** : Tepe, zirve -1- [Ar]
 ķ. 023b/14
- ķulūb** : Gönüller -7- [Ar]
 ķ.- ı 025a/9, 025b/12, 047a/6, 055b/7, 057a/10, 068a/15, 079a/7
- ķulzūm** : Deniz -1- [Ar]
 ķ.- ü 016b/5
- ķundak** : Yeni doğmuş çocuğu sarmaya yarayan bez -1- [Tr]
 ķ. 055a/5
- ķurā** : Köyler, kasabalar -12- [Ar]
 ķ. 019b/13, 031b/3, 031b/9, 031b/10, 031b/12, 031b/13, 031b/15, 032b/13, 033a/5, 033a/7, 033a/11, 033a/14
- ķur'an** : Hz. Muhammed'e inen kutsal kitap -5- [Ar]
 ķ.- ı 027a/12, 034b/4, 053a/1, 111a/5, 114b/12
- ķuraniyye** : Kurran'a mensup -1- [Ar]
 ķ. 034a/14
- ķurb** : Yakın olma -2- [Ar]
 ķ.- ı 029b/6, 029b/11, 031a/2, 031a/4, 033a/4, 042b/5, 049a/10, 052a/6, 061b/15, 077a/5
- ķurbān** : Allah'ın rızasını kazanmaya vesile olan şey -3- [A-r]
 ķ. 026b/8, 046b/11, 104b/2
- ķurbetū'n-netāyic** : Yakınlığın sonu -1- [Ar]
 ķ.- 057b/13
- ķurd** : Kurt -1- [Tr]
 ķ. 045a/12
- ķurmak** : Parçalardan oluşan nesneyi düzenlemek -4- [Tr]
 ķ. 057a/7, 076a/11, 076a/12, 078b/1
- ķurrā** : Üstad hafızlar -1- [Ar]
 ķ. 059a/14
- ķurşun** : Mermi -5- [Tr]
 ķ. 011b/6, 054b/1, 054b/3, 055a/4, 055a/7
- ķūs** : Eski savaşlarda çalınan büyük davul -1- [Far]
 ķ.- ı 044b/6
- ķuşūr** : Eksiklik -7- [Ar]
 ķ.- ı 003a/15, 057a/9, 060a/11, 070a/6, 072b/8, 078a/3, 115a/14
- ķuşaę** : Kuşak -1- [Tr]
 ķ. 073b/15
- ķūşe** : Köşe -1- [Far]
 ķ.- i 104b/6
- ķuṭb** : Dönen bir çarkın aksi -2- [Ar]
 ķ.- ı 003a/9, 074a/4
- ķuṭbu'l-aḳṭāb** : Allah'ın kendisine

- tasarruf kudreti vermiş olduğu veli -1-
[Ar]
K.- ı 106b/2
- ku'ūd** : Oturma -1- [Ar]
k. 116b/13
- kuvvāhu** : Canlılık olan -1-
[Ar]
k. 038b/13
- kuvvet** : Güç -5- [Ar]
k.- i 004a/12, 005a/12, 009a/8,
016a/1, 065a/9i 081b/8, 083b/13,
092a/5, 105b/9
- kūy** : Köy -1- [Far]
k.- ı 100b/14
- kuyud** : Kayıtlar -2- [Ar]
k. 036a/6, 037b/15
- kuyūm** : Altın ve gümüşten yapılan süs
eşyası -1- [Tr]
k. 058b/4
- Kūze-konān** : Bir yer adı -1-
[Tr]
K.- lı 030a/5
- kūbrā** : Daha -7- [Ar]
k. 043b/4, 043b/15, 047a/15,
047b/5, 051a/9, 087a/15, 108b/14
- kūffār** : Allah'ı inkar edenler -23-
[Ar]
k. 059b/9, 060a/1, 060a/15,
060b/14, 061a/10, 061a/13, 061b/5,
063a/14, 063b/14, 064a/11, 066b/13,
069b/1, 070a/4, 070a/13, 076b/15,
079b/6, 080a/12, 113b/7, 116a/9, 119a/8,
119a/11, 119a/15, 120a/14
- küllehā** : Kaküller -1- [Far]
k. 109b/5
- küllī** : Bütün -37- [Ar]
k. 033b/11, 033b/13, 033b/15,
034a/1, 034a/4, 034a/5, 034a/6, 034a/7,
034a/8, 034a/9, 034a/11, 034b/2, 034b/4,
034b/6, 034b/7, 034b/8, 034b/10,
034b/11, 034b/13, 034b/14, 035a/1,
035a/2, 035a/3, 035a/7, 035a/9, 035a/13,
035a/15, 035b/1, 035b/4, 035b/9,
035b/15, 036a/3, 036a/4, 038a/9, 111a/4
- külliyetlü** : Umumiyetli -1-
[Ar]
k. 060b/8
- künc** : Köşe, bucak -1- [Far]
k.- i 105b/2
- küng** : Olmak -1- [Ar]
k. 035a/1
- Kür** : Bir nehir adı -1- [Tr]
K. 039b/15
- kürd-nişîn** : Oturan kürt -1-
[Ar]
K.- 033a/5
- Kürdistān** : Kürtlerin yaşadığı yer -1-
[Tr]
K. 021a/13
- kürd** : Kürt -1- [Ar]
k. 031b/3
- kürek** : Sobadan kül çıkarmaya yarayan
alet -1- [Tr]
k. 043b/13
- Kürevan** : Bir yer adı -1- [Tr]
K. 031b/8
- kürime** -1- [Tr]
k. 035a/12
- kürk** : Tüyleri yumuşak ve güzel bazı
hayvanların ve özellikle tilki, sansar ve
gelincik gibi kıymetlilerin derisi -3-
[Tr]
k. 019a/3, 078a/3, 087b/3
- kürkçü** : Kürk yapan ve satan yer-1-
[Tr]
k. 029b/11
- kürsī** : Oturulacak yüksekçe yer -1-
[Ar]
k.- i 051a/12
- küstāhāne** : Edepsizce -2-
[Far]
k. 012b/13, 107a/11
- küsür** : Artıklar -1- [Ar]
k. 003a/15

- Kütahya** : Bir şehir adı -2- [Tr]
[Tr]
L. 031b/3
K. 084b/8, 085a/15
- küttāb** : Yazıcılar -2- [Ar]
k.- ı 037b/5, 055b/2
- kütüb** : 1.Kitaplar -3- [Ar]
k. eḥādīş 002a/14, 049b/2,
107b/6
- kütüb- ḥāne** : Kitaplık -4- [Ar]
[Ar]
k.- 049a/15, 049b/1, 107a/15
- L**
- lā** : Yok, değil -2- [Ar]
l. 028b/8, 050a/1
- lā- būd** : Ayrılık yok -1- [Ar]
l.- 101b/15
- lācerem** : Şüphesiz -1- [Ar]
l. 116a/2
- laceverd** : Koyu mavi -1- [Tr]
l. 053a/10
- lāf** : Söz -1- [Far]
l. 015b/7
- lafz** : Anlamli veya anlamsız ağızdan çıkan söz -5- [Ar]
l.- ı 101a/8, 101b/10, 102a/1,
102a/2, 103a/6
- lağım** : Atık suyun akması için yapılan yol -5- [Ar]
l. 021b/10, 022a/2, 022b/1,
023b/8, 061b/13
- lağzide** : Sürçmüş -1- [Far]
l. 023a/8
- la'ine** : Kovulmuş -4- [Ar]
l.- i 112b/2, 113b/5, 113b/8,
114a/9, 114b/4, 116b/6, 117b/8, 118a/9,
120a/14
- laḳab** : Takma ad -2- [Ar]
l.- ı 005a/9, 052b/2
- Lakdizec** : Bir köy adı -1-
- [Tr]
L. 031b/3
- lākin** : Ancak, ama -17- [Ar]
l. 006b/14, 009a/15, 011b/4,
022b/5, 037a/7, 048a/8, 049b/9,
061b/10, 062a/15, 065a/11, 066a/8,
066b/6, 072b/15, 085a/11, 107a/7,
112a/2, 120a/9
- lāl** : Dilsiz -1- [Ar]
l. 105b/9
- la'1** : Yakut gibi kırmızı değerli taş -1- [Ar]
[Ar]
l.- i 104b/7
- lālā** : Şehzade eğitmeni -2- [Far]
[Far]
L. 031b/1, 104b/13
- lāle** : Çok renkli bir tür çiçek -1- [Far]
[Far]
L. 013b/15
- lāle- zār** : Lale bahçesi -1- [Far]
[Far]
l.- 062b/13
- lāmi'** : Işıldayan -1- [Ar]
l. 011b/12
- lāmi'a** : Parlayan -1- [Ar]
l. 011a/5
- lāmi'a- nūmā** : Parlaklık gösteren -1- [Ar]
[Ar]
l.- 067b/11
- lāmi'ü'n-nūr** : Nur'un parlaklığı -1- [Ar]
[Ar]
l.- 050a/3
- lā-naẓir** : Eşsiz -1- [Ar]
l. 070b/9
- lā-nihāye** : Sonsuz -1- [Ar]
l. 001b/7
- lā-reybi** : Şüphesiz -2- [Ar]
l.027a/8, 028b/12
- Lāt** : İslamiyet'ten önce Kabe'de bulunan putlardan biri -1- [Ar]
[Ar]
L. 112b/15
- latif** : Şirin, hoş -8- [Ar]

1. 015a/6, 027b/10, 034a/2, 035a/11, 048b/8, 051a/6, 052a/6, 053a/2, 106b/8
- la-tüblā** : ? -1- [Tr]
1.- 028b/7
- lā-yezāl** : Bitimsiz -1- [Ar]
1. 001b/3
- lā-yezālī** : Sonu olmayana özgü -3- [Ar]
1.003b/5, 096b/9, 096b/11
- lāyih** : Aydınlık, parlak -2- [Ar]
1. 028a/7, 090b/9
- lāyık** : Uygun düşen -3- [Ar]
1. 016b/3, 045b/1, 104b/5
- lā-yuadd** : Saymakla bitmez -2- [Ar]
1. 002a/3, 065b/14
- lā-yuḥṣa** : Sayısız , hesapsız -1- [Ar]
1.- ve 002a/3
- lā - zālet** : Yok olmasın -1- [Ar]
1.026b/13
- lāzım** : Gereklilik -6- [Ar]
1. 028a/11, 036a/2, 036b/9, 060b/5, 065a/10, 070b/10
- lāzıme** : Gerekli olan nesne -8- [Tr]
1.- i 003b/4, 005b/1, 028a/4, 034a/3, 034a/10, 034b/9, 035a/9, 063b/3, 067a/7
- lāzımu¹-l-ımtıṣāl** : Gerekli emre uyma -1- [Ar]
1.- 017a/13
- Lazki** : Dağıstan'da yaşayan bir halk -5- [Ar]
L. 039b/5, 039b/15, 040a/5, 040a/13, 040b/6
- le¹al** : İnciler -1- [Far]
1. 027b/10
- leb- ā-leb** : Ağzına kadar dolu -1- [Far]
1.022a/8
- leb** : Dudak -1- [Far]
1. 017a/3, 053b/8, 054b/5, 104b/7, 111b/10, 114a/15, 117b/1
- lebīd** : ? -1- [Tr]
1.- i 008b/11
- lebrīz** : Ağzına kadar dolmuş -2- [Far]
1. 027a/1, 068b/1
- lecc** : Dar -1- [Ar]
1. 013a/6
- lede¹-vüzerā** : Vezirlerin sırasında -1- [Ar]
1.- 119b/3
- leff** : Devşirip toplama -1- [AAr]
1.- i 036a/15
- leh** : Birinin çıkarı için yapılan iş -1- [Ar]
1.- i 064a/5
- lehīb** : Alev -2- [Far]
1. 044b/13, 118a/3
- lem** : -lik, -lık -1- [Ar]
1. 012a/5
- lem- yezālī** : Bakılık -1- [Ar]
1.- 108b/7
- lem-yezeli** : Ebedilik -1- [Ar]
1.099a/8
- lem¹a** : Parıltı -1- [Ar]
1.- i 099a/5
- lemeān** : Parlama -3- [Ar]
1. 020b/10, 048b/9, 118a/14
- lenger-endāz** : Demir atan -5- [Far]
1.- 049b/7, 052b/11, 084b/8, 086a/6, 117a/10
- lerzān** : Titreyen -1- [Far]
1. 116b/7
- leşker** : Asker -14- [Far]
1.- i 009a/9, 020a/11, 021a/2, 025a/2, 025b/2, 026b/3, 039a/5, 040a/13, 056b/9, 057a/3, 060a/14, 078b/4, 080a/1, 097a/14
- leşker-keş** : Ordu yöneten kimse -2- [Far]
1. 025a/11, 039a/9

- letāfet-medār** : Güzelliğin geri dönmesi-
2- [Ar]
1.- e 049b/14, 053b/2
- leṭāfet-nümün** : Güzel gösteren -2-
[Ar]
1.- a 043b/2, 053a/1
- leṭāif** : Şakalar -2- [Ar]
1. 004a/11, 009a/5
- lev- haşallāh** : Allah ırak etsin -1-
[Ar]
1.- 101a/7
- levāḥik** : Ekler -1- [Ar]
1.- 017b/4
- levāzım** : Lazım olan şeyler -5-
[Ar]
1. 013b/3, 025b/11, 060b/15,
068b/13, 076a/6
- levendāt** : Deniz askerleri -3- [Ar]
1. 014b/1, 021a/15, 022b/14
- levḥ** : Üzerine yazı yazılabilen nesne
-1- [Ar]
1.- i 091b/1
- levş** : Kirlilik -1- [Ar]
1.- i 008a/11
- leyālī** : Geceler -1- [Ar]
1. 088a/7
- leyl** : Tatlılık, hoşluk -7- [Ar]
1. 004b/12, 049b/4, 049b/9,
061a/7, 071b/12, 109a/11, 114a/2
- leylā** : Karanlık gece -1-
[Ar]
1.- y1 078b/7
- lezīze** : Lezzetli -2- [Ar]
1. 019a/1, 043a/8
- lezzet- çeş** : -1- [Tr]
1.- 112b/14
- lī** : -den dolayı, ötürü -2- [Ar]
1. 029a/8, 062a/3
- lī-ni‘ amullāh** : Allah'ın nimetlerinden
ötürü -1- [Ar]
1.- i 026b/7
- li ʿl- ‘ālemīn** : Alemler -2-
[Ar]
1.- 002a/1, 027b/11
- li ʿl- emr** : Emrden dolayı -2-
[2r]
1.- 006b/10, 059b/7
- lī-hümā** : Talihinden ötürü -1-
[Ar]
1.- 095b/9
- li-şān** : Şanından dolayı -1- [Ar]
1.010b/9
- li ʿş-şerāit** : Din kurallarından dolayı -1-
[Ar]
1.- 036a/
- li- vechillāh** : Yüzünden ötürü -1- [Ar]
1.051b/2
- li‘ām** : Aşağılık -4- [Ar]
1. 006b/9, 066a/15, 069b/7,
082a/13
- libāce** : Elbise -1- [Far]
1.- i 048b/12
- libās** : Giysi -2- [Ar]
1.- i 048b/12, 108b/5
- licām** : Dizgin -4- [Ar]
1. 018b/10, 040b/4, 077a/3,
087a/9
- ligām** : Dizgin -1- [Far]
1.- i 082a/13
- līk** : Lakin, ama -2- [Far]
1. 105b/14, 107b/3
- lillahi ʿl-ḥamd** : Allah'ın övgüsü için -1-
[Ar]
1.- 069b/12
- limā** : ? -1- [Tr]
1. 023b/8
- lisān** : Dil -3- [Ar]
1.- i 038a/7, 048a/5, 090b/14
- lisānen** : Ağızdan -2- [Ar]
1. 074a/1, 117b/2
- livā** : Bayrak -11- [Ar]
1.- y1 011b/8, 012b/8, 032a/1,
033a/3, 033a/5, 033a/6, 033a/9, 033a/10,
033a/13, 069b/5, 076a/7

Loḳmān : Yaşadığı zaman bilinmeyen
meçhul bir hekim -2- [Tr]

L. 097b/6, 114a/13

Loḳman-dirāyet : Lokman hekim gibi
dayanıklı -2- [Tr]

L.- 092b/12, 095a/12

loḳmanu'z- zamān : Lokman hekimin
yaşadığı zaman -1- [Tr]

1.- 004a/6

luṭf : Hoşluk, güzellik -32-
[Ar]

1. 009a/3, 033a/10, 044b/4,
044b/5, 044b/12, 048b/2, 049a/6,
051a/10, 051a/11, 051a/14, 080b/5,
088b/5, 090a/1, 090a/11, 090a/14,
090b/5, 093a/6, 094a/4, 094a/5, 094b/11,
096a/10, 098b/10, 098b/11, 098b/15,
099a/15, 100a/2, 100a/3, 103b/6, 104b/9,
104b/15, 105a/14, 106a/15

luṭf-maḳrūn : Bolluğa ulaşmış -4-
[Ar]

1.- 096b/3

luṭfen : Lutuf olarak -2- [Ar]

1. 003b/13, 069b/9

lü'lü : İnci -2- [Ar]

1. 091a/6, 111a/1

lücce : Okyanus -1- [Ar]

1.- i 086a/14

lücec : Derin su -1- [Ar]

1.- i 003b/3

lüle : Halka gibi dürülmül şey -3-
[Far]

1. 050b/13, 053b/15, 082a/10

lüzüm : Lazım olma -5- [Ar]

1. 010b/13, 013b/7, 036b/3,
037a/13, 038a/1, 038a/10

M

mā : Biz -6- [Far]

m. 001b/7, 002a/1, 027b/11,

038a/5, 052a/5, 053b/10, 054a/1, 054a/2,
109b/2

mā- celādet : Celadetteki -1- [Ar]
m.083b/2

mā-şadaḳ : Tasdik edilen -2- [Ar]
m..053b/7, 109b/2

mā-sebaḳ : Geçen -1- [Ar]
m.005b/6

mā' adā : -den başka -17- [Ar]
m. 006b/11, 006b/15, 007b/12,
011a/3, 020a/1, 048a/7, 060a/12, 060b/7,
064b/10, 067a/13, 067a/10, 075b/13,
083b/14, 087a/4, 109a/3, 112b/13,
116b/3

ma' an : Birlikte -3- [Ar]
m. 016b/14, 116a/3, 119b/7

ma' ānī : Manalar -1- [Ar]
m. 097a/8

ma' ārif : Bilimler -6- [Ar]
m. 004a/9, 092b/5, 093a/2,
097a/6, 098b/3, 100b/6

mā' bad : Alttaki -1- [Ar]
m. 015a/11

ma' bed : İbadet edilecek yer -3-
[Ar]
m.- i 034a/2, 049a/13, 053a/2

mabeyn : İki şeyin arası -5-
[Ar]
m. 013b/10, 014a/7, 031a/11,
037b/2, 019b/10

ma' būd : Allah -1- [Ar]
m. 048a/6

mācerā : Geçen şey -3- [Ar]
m.- yı 044b/8, 067a/8, 079a/14

mācid : Şn ve şeref sahibi olan -1-
[Ar]
m. 003b/2

mā-cūd : Cömertlikteki -1- [Ar]
m. 053b/15

mādām : Madem -1- [Ar]
m. 035b/6

mādde : Madde, cevher -4- [Ar]

- m. 117b/9, 118a/4, 118a/8, 119b/11
ma' delet : Adalet -5- [Ar]
 m. 044a/15, 047a/7, 053b/14, 067b/7, 092b/4
ma' delet- ārā : Adaleti süsleyen -9- [Tr]
 m.- 095b/8
ma' delet-ālūd : Adalet bulaşmış -1- [Ar]
 m.098a/13
ma' delet - āşār : Adaletin izleri -1- [Ar]
 m.084a/4
ma' delet - fermā : Adaleti emreden -1- [Ar]
 m.069a/7
ma' delet - kār : Adaletli -2- [Ar]
 m.046b/5, 103a/4
ma' delet - maḳrūn : Adaletle yaklaşmış -2- [Ar]
 m.012a/7, 043b/6
māder : Anne -9- [Far]
 m. 019b/8, 110b/4, 110b/10, 111a/2, 112a/11, 115a/7, 115a/9, 116a/3, 117a/12
māder- zād : Anadan doğma -1- [Far]
 m.- 046b/4
ma' dūd : Sayılmış -3- [Ar]
 m. 048a/3, 056b/6, 069a/1
ma' dūde : Sayılmış -1- [Far]
 m. 036a/7
māfāt : Kaybolan -1- [Ar]
 m. 044b/2
māfihā : Öteki dünya -3- [Far]
 m. 038a/8, 089b/6, 095a/1
māfi'l- bāl : Gönüldeki -2- [Ar]
 m.- 057b/15
māfi'l-ḥaḳīka : Gerçekteki -1- [Ar]
 m.088a/6
maḡāzī : Savaş hikayeleri -1- [Ar]
- m. 091b/12
maḡrib : Batı -1- [Ar]
 m. 089a/14
maḡfūr : Ölmüş kimse -1- [Ar]
 m. 108a/11
maḡlūb : Yenilen -1- [Ar]
 m. 070a/7
māh : Ay -14- [Far]
 m.- ı 022a/5, 024a/6, 025a/7, 026a/14, 026b/4, 039a/1, 048b/3, 062b/2, 068b/6, 077b/12, 078a/8, 090a/5, 092a/2, 104a/11
maḡal : Yer -39- [Ar]
 m. 006a/4, 010a/6, 013b/7, 016a/1, 018a/10, 021a/1, 025b/14, 026a/9, 031a/13, 032b/7, 049a/11, 061a/7, 063a/15, 068a/1, 071b/1, 072b/6, 072b/8, 073b/1, 076a/2, 093b/9
maḡall : Yerler -26- [Ar]
 m.- i 010a/13, 013a/2, 013b/10, 014b/10, 015b/12, 018a/4, 018a/5, 019b/15, 021b/8, 022a/14, 027b/6, 030b/1, 030b/3, 031a/13, 031a/14, 032a/14, 039b/10, 040a/3, 040a/6, 041b/1, 048b/11, 058a/2, 059a/9, 066b/12, 067b/12, 068b/7, 069a/8, 071a/5, 071b/2, 072a/1, 072a/4, 073a/14, 073b/3, 077b/10, 084a/1, 085b/2, 086a/8, 096b/12, 120a/11
maḡallāt : Mahalleler -15- [Ar]
 m. 026a/3, 029b/10, 030a/2, 030a/9, 030a/11, 030b/5, 031a/1, 032a/2, 032a/5, 032a/11, 032a/13, 032b/3, 032b/5, 032b/6, 032b/10
maḡalle : Bir şehrin bölündüğü kısımlardan her biri -48- [Ar]
 m. 011a/14, 015b/7, 015b/13, 019a/9, 029a/14, 029b/4, 029b/5, 029b/7, 029b/9, 029b/11, 030a/3, 030a/5, 030a/6, 030a/7, 030a/9, 030a/11, 030a/13, 030b/5, 030b/7, 030b/8,

- 030b/10, 030b/11, 030b/12, 030b/14, 030b/15, 031a/1, 031a/3, 031a/5, 031a/6, ,032a/2, 032a/4, 032a/6, 032a/8, 032a/10, 032a/12, 032b/1, 032b/3, 032b/5, 032b/6, 032b/8, 032b/9, 032b/10, 033b/6, 040b/4, 043a/5, 076a/9, 083b/9, 119a/3
- maḥbūb** : Sevilmış, sevilen -1-
[Ar]
m. 002b/1
- maḥdūde** : Sınırlanmış -1-
[Ar]
m. 036a/7
- maḥfi** : Gizli, saklı -1- [Ar]
m. 062a/12
- maḥfil** : Oturulacak yer -3-
[Ar]
m.- i 029a/6, 051a/15, 052b/15
- maḥfūf** : Etrafı kuşatılmış -1-[Ar]
m. 015b/1
- maḥfūz** : Korunmuş -2- [Ar]
m. 039a/12, 047b/4
- māhī** : Balık -1- [Far]
m. 102b/5
- māhir** : Hünerli -2- [Ar]
m. 034a/15, 035b/13
- māhiyet** : Bir şeyin aslı -1-
[Ar]
m.- i 115a/14
- maḥlaş** : Bir kimsenin ikinci adı -2-
[Ar]
m.- i 004b/5, 047b/6
- maḥlūkāt** : Yaratılmış olanlar -1-
[Ar]
m. 001b/5
- Maḥmūd** : Padişah adı -20-
[Ar]
M. 041a/15, 044a/1, 047a/7, 047b/10, 050a/8, 050b/2, 050b/10, 051a/8, 051b/10, 052a/3, 052b/6, 054b/15, 084a/10, 089a/12, 091a/3, 091a/9, 095a/8, 095b/10, 103a/12, 103b/10
- Maḥmūdī** : Mahmud'a ait olan -1-
[Ar]
M. 014a/4
- maḥmūl** : Yüklenmiş -2-
[Ar]
m.- i 028a/5, 037b/6
- maḥrem** : Haram olan şey -1-
[Ar]
m. 103a/5
- maḥrūku'l- fuād** : Yüreği yanık -1-
[Ar]
m.- 114b/15
- maḥrūse** : Gözetilen -2- [Ar]
m.- i 009a/1, 116b/3
- maḥsūd** : Hased edilen -2-
[Ar]
m.- i 100a/7, 112b/12
- maḥsūde** : Mahsud kelimesinin dişil biçimi -1- [Ar]
m.- i 110a/14
- maḥşūr** : Sınırlanmış -7- [Ar]
m. 027b/2, 053a/12, 059a/4, 060b/3, 061a/12, 065a/5, 065b/4, 071a/4
- maḥşūş** : Özelleşmiş -5- [Ar]
m. 027b/2, 056a/13, 073b/4, 086a/3, 114b/5
- maḥşūşā** : Özel -1- [Ar]
m. 002b/8
- maḥşūsen** : Özel olarak -1-
[Ar]
m. 021b/9
- ma' hūd** : Ahd edilmiş -1- [Ar]
m. 059a/2
- ma' hūde** : Sözleşilen -1-
[Ar]
m. 119b/11
- maḥz** : Katıksız -5- [Ar]
m.- i 037a/10, 094a/4, 099a/3, 112a/5, 115a/14
- maḥzar** : Huzur yeri -1- [Ar]
m. 029a/10, 119b/9

- maḥzen** : İçinde eşya saklanacak yer -1-
[Ar]
m.- i 102a/6
- maḥzūn** : Hazineye saklanan şey -3-
[Ar]
m.- ı 096b/9, 111b/13, 112b/12
- māʿ** : Su -1- [Far]
m. 035a/1
- maʿiyyet** : Birliktelik, yan -19-
[Ar]
m. 007a/8, 007a/14, 011a/1, 011a/10, 016a/9, 020b/12, 021a/11, 041b/13, 063a/4, 065a/5, 067a/10, 069a/13, 069b/15, 070a/15, 072b/3, 075b/6, 109a/1
- maḳāle** : Tek bir konu üzerine kaleme alınan şey -1- [Ar]
m.- i 117a/2
- maḳālid** : Kilitler -1- [Ar]
m.- i 087a/6
- maḳām** : Durulan yer -20- [Ar]
m. 010a/5, 013a/6, 018b/3, 019b/7, 027b/5, 036b/1, 042b/11, 048a/4, 049a/11, 056a/15, 068a/9, 072a/12, 085b/5, 086a/9, 087b/1, 097b/11, 115b/5, 116a/14, 117a/5, 117a/11
- maḳāmlık** : Makam olunan yer -3-
[Ar]
m. 042a/14, 056a/5, 085a/11
- maḳarr** : Karar edilen yer -2-
[Ar]
m.- ı 010a/14, 013a/9
- maḳarr-ı saʿādet** : Mutluluk durağı -1-
[Ar]
m. 116b/13
- maḳbūl** : .Kabul olunmuş -1-
[Ar]
m. 002b/2, 040b/3, ı 041b/7, 042b/1, 051b/4, 067b/3, 084a/3
- maḳbūz** : Ele geçirilmiş -1-
[Ar]
m. 037a/15
- maḳdem** : Gelme, geliş -3-
[Ar]
m.- i 008b/13, 094a/9, 094b/1
- maḳdūr** : Kudret, irade -6-
[Ar]
m. 015a/12, 037b/8, 040a/8, 072b/14, 084a/2, 119a/7
- maḳhūr** : Bozguna uğratılmış -7-
[Ar]
m. 016a/13, 060a/15, 060b/8, 064a/11, 065a/1, 066b/8, 070a/7
- maḳhūriyet** : Kahrolmuşluk -1-
[Ar]
m. 083b/2
- maḳrūn** : Yakınlaştırılmış -4-
[Ar]
m. 017a/14, 017b/13, 069a/7, 083a/13
- maḳsim** : Bölünecek şey -1-
[Ar]
m. 053b/15
- maḳşūd** : İstenilen şey -7-
[Ar]
m. 043a/14, 047b/11, 086b/15, 099a/12, 102a/2, 111b/14, 112b/1
- maḳtūʿ** : Kesilmiş -2- [Ar]
m. 037a/14, 066b/11
- maḳtūl** : Katledilmiş -1- [Ar]
m. 119b/12
- maʿḳūl** : Akla uygun -1- [Ar]
m. 074a/15
- maʿḳūle** : Takım, çeşit -1-
[Ar]
m. 019b/11
- maḳziʿl-meʿmūl** : Üretilmek istenen -1-
[Ar]
m.- 043b/3
- mal** : Bir kimsenin tasarrufunda bulunangerekli şey -1- [Ar]
m. 065b/5
- māl-āmāl** : Çok dolu -1-

- [Ar]
m.- 020a/12
m.- ı 017b/5
- mālā** : Duvarcı malası -1-
[Far]
m. 027b/7
- mālā-nihāye** : Sonsuz -1-
[Ar]
m.- 111a/12
- mālīk** : Bir şeye sahip -4-
[Ar]
m.- i 029a/12, 056b/12, 096b/15,
102b/6
- mālīkāne** : Büyük ve zengin köşk -3-
[Far]
m. 005b/11, 006a/1, 012b/1
- maliye** : Mal ile ilgili -1-
[Ar]
m. 050a/5
- ma'lūl** : Hastalıklı, illetli -1-
[Ar]
m. 037b/7
- ma'lūm** : Bilinen -18- [Ar]
m. 006b/1, 007a/1, 009a/15,
012a/5, 015b/4, 039b/9, 040b/15,
050a/7, 065a/12, 066a/5, 069b/8,
069b/12, 070a/8, 070a/15, 082a/3,
083b/6, 088b/13, 117b/3
- malzeme** : Gereç -2- [Ar]
m.- i 058b/10, 075b/4
- Mamalu-zāde** : Özel isim -1-
[Tr]
M.- 021b/9
- ma'mūr** : Bayındır -4- [Ar]
m.- ı 046b/1, 053a/2, 093a/9,
106b/12
- ma'mūre** : Bayındır yer -2-
[Ar]
m. 114a/2, 114b/2
- ma'nā** : Anlam -15-[Ar]
m. 009b/8, 026a/7, 028b/4,
094a/12, 094b/5, 100a/9, 101a/4, 101a/8,
101a/9, 101b/10, 102a/2, 102a/7, 103a/6,
105a/4, 107b/12
- manastır** : Hristiyanların ibadet yeri -1-
[Tr]
m. 120a/15
- ma'nen** : Gönülce -1- [Ar]
m. 036b/3
- mānend** : Benzer, eş -17- [Far]
m.- i 004b/3, 005b/3, 014b/5,
018a/14, 027a/10, 037a/13, 039a/10,
049b/11,
051b/8, 053a/2, 063b/12,
064a/10, 112a/15, 113a/14, 114a/12,
114b/11, 116b/7
- mānendī** : Benzeyen -2- [Far]
m. 047b/15, 086a/15
- ma'nī** : Anlam -1- [Ar]
m. 101b/15
- ma'niur-rızq** : Rızıkladırıcı -1-
[Tr]
m.- 106a/10
- manşib** : Devlet hizmeti -6-
[Ar]
m.- ı 008a/7, 008b/10, 011a/2,
017b/14, 056a/10, 084a/13
- manşüb** : Dikilmiş -2- [Ar]
m. 013b/14, 109a/6
- manşūr** : Allah'ın yardımıyla galip
gelmiş -10- [Ar]
m. 008b/15, 016a/12, 019b/3,
022a/14, 056a/12, 063a/5, 066b/1,
066b/12, 069b/11, 070a/6
- manṭūq** : Vasıta ve delil arasındaki
tutarlılık -2- [Ar]
m.- ı 004a/4, 091a/8
- manzūme** : Sıra, dizi -2- [Ar]
m.- i 009a/2, 099b/11
- manzūr** : Bakılan -3- [Ar]
m.- ı 005b/6, 015b/5, 025b/7
- mār** : Yılan -1- [Far]
m. 114a/13
- marazā** : Hastalık -1- [Ar]

- m. 004a/7
ma' reke : Savaş meydanı -5-
 [Ar]
 m. 021a/9, 022a/14, 039a/7, 063a/9, 063b/14
mareşāl : Müşir rütbesini taşıyan askeri unvan -1- [Fr]
 m. 073a/8
ma' rif : Mana ve mefhumu belirtilmiş -1- [Ar]
 m.- i 045b/10
ma' rifet : Herşeyde görülmeyen özellik -4- [Ar]
 m.- i 004a/5, 028a/9, 081b/5, 085a/5
māru'z-zıkr : Zikredilen -1- [Ar]
 m.- 039b
ma' rūf : Herkeşçe bilinen -14- [Ar]
 m. 013b/11, 026a/2, 027b/12, 029a/14, 029b/13, 030a/4, 030a/8, 031a/3, 031a/7, 031a/14, 032a/6, 032a/12, 036a/1, 055b/5
maşārif : Harcamalar -2- [Ar]
 m. 068a/6, 068b/10
maşdar : Bir şeyin çıktığı yer -1- [Ar]
 m.- i 029a/1
maşhūb : Beraber alınmış -1- [Ar]
 m. 051a/3, 086b/11
maşhūben : Beraberce -1- [Ar]
 m. 085b/1
maşire : Suyun aktığı yer -1- [Ar]
 m. 085a/10
maşlahat : İş, emir -A- [Tr]
 m. 060a/13
maşlahati'l- itmām : Tamamlanmış iş -1- [Ar]
 m.- 029a/8
maşraf : Harcanan para -1- [Ar]
 m. 117b/5
maşrūf : Sarf olunmuş -3- [Ar]
 m. 027a/7, 028b/11, 069b/6
ma' şüm : Suçsuz -4- [Ar]
 m.- i 005a/5, 005a/7, 005a/10, 030a/5
māşāllāh : Allah'ın istediği gibi -1- [Ar]
 m. 075a/14
māşiyen : Yürüyerek -1- [Ar]
 m. 076b/8
maṭāyā : Binek hayvanları -1- [Tr]
 m.- yı 067b/7
maṭbah : Mutfak -1- [Ar]
 m.- i 052a/14
mātem : Hüzün, keder -1- [Ar]
 m.- yı 115a/6
mātem-serā : Yas evi -1- [Ar]
 m. 114b/14
maṭir : Yağan -1- [Far]
 m.- i 080b/13
maṭla' : Doğacak yer -1- [Ar]
 m.- i 104a/10
maṭlūbe : İstenilem -1- [Ar]
 m. 116a/12
maṭmaḥu'n- nazar : Göz dikerek bakma -1- [Ar]
 m.- 057a/2
maṭrūd : Kovulmuş -1- [Ar]
 m. 069b/3
ma' tūf : Eğilmiş -3- [Ar]
 m. 027a/6, 028b/11, 069b/7
mā' ul : Üstün gelinmiş -1- [Ar]
 m. 037a/4
mā' ü'ş- şifā : Şifa suyu 1- [Far]

- m.- 050b/14
māverā : Ard, geri -1- [Ar]
 m.- yı 027b/3
māye : Maya -3- [Ar]
 m. 042b/5, 044a/12, 089b/15
māye-dār : Mayalı -1- [Ar]
 m.- ı 079b/7
mazāmīn : Ödenmesi lazım gelen şeyler
 -1- [Ar]
 m.- i 049b/14
mazarrat : Zarar, ziyan -1-
 [Ar]
 m. 017a/8
mazbūt : Ele geçirilmiş -2- [Ar]
 m. 037a/13, 046a/7
mazhar : Bir şeyin görüldüğü yer -6-
 [Ar]
 m.- ı 011a/7, 014b/11, 016a/10,
 025b/7, 028b/15, 051b/4, 063a/11,
 069a/5, 070a/9, 091a/10, 102b/9,
mazhariyyet : Elde etme -1-
 [Ar]
 m.- i 083b/12
mazınne : Zan götüren -1-
 [Ar]
 m.- i 035a/6
māzi : Geçmiş zaman -1- [Ar]
 m. 037b/3
mazmūn : İnce söylenen söz -6-
 [Ar]
 m.- ı 017a/13, 054a/8, 096b/1,
 109a/15, 111a/7, 113a/3
ma'zūl : Çıkarılmış -1- [Ar]
 m. 118b/13
mazūlen : Azledilmiş -1-
 [Ar]
 m. 108b/11
-me'āb : Geri dönülecek yer -1-
 [Ar]
 m. 037b/5
me'āl : Meydana gelen şey -2-
 [Ar]
- m.- i 028b/10, 055b/4
me'ād : Ahiret -1- [Ar]
 m. 028a/9
me'āl : Meydana gelen şey -11-
 [Ar]
 hāl-i m. 002a/10, 003b/13,
 011b/15, 018b/14, 029a/14, 043a/9,
 049a/14, 057a/15, 113b/3, 114b/14
me'ālī : Açıklaması -5- [Ar]
 m. 018a/1, 043a/13, 055b/10,
 059a/5, 102a/15
meāşir : Güzel eserler -4-
 [Ar]
 m.- i 009b/1, 017a/9, 060a/12,
 064a/4
mebādā : Sakın -1- [Far]
 m. 009a/13
mebādi : Evveriller -1- [Ar]
 m. 028a/12
mebāliğ : Paralar -2- [Ar]
 m. 068a/8, 074a/9
mebāni : Binalar -1- [Ar]
 m.- i 037a/1
mebde : Evvel -2- [Ar]
 m.- i 018a/3, 028a/9
mebhaş : Bir şeyin arandığı yer -1-
 [Ar]
 m.- ı 102a/10
mebhūt : Hayrette kalmış -1-
 [Ar]
 m. 110a/3
meblağ : Para -2- [Ar]
 m. 033b/5, 036a/15
mebnā : Yapı yeri -2- [Ar]
 m. 026b/1, 051b/3
mebrūr : Hayırlı -2- [Ar]
 m. 016b/2, 016b/4
mebrüre : Hayırlı -1- [Ar]
 m. 016b/12, 036a/
mebrūz : Gözterilmiş -1- [Ar]
 m. 083b/2
mepsūt : Yıılmış, açılmış -1-

- [Ar]
m. 038a/9
- meczül** : Bol, çok -2- [Ar]
m. 094b/11, 098a/8
- mecâl** : Fırsat , imkan -2-
[Ar]
m. 038a/4, 101b/12
- mecâri** : Su yolları -1- [Ar]
m. 028a/11
- mecâz** : Gerçeğin zıddı -1- [Ar]
m. 104a/9
- mecbül** : Yarattılmış -1- [Ar]
m. 048a/1
- mecbür** : Zorla bir işe girişmiş -1-
[Ar]
m. 064b/12
- mecd** : Büyüklük, ululuk -5-
[Ar]
m. 016b/15, 037a/3, 084a/6,
088b/9, 090b/11
- mecelle** : Kitap, mecmua -1-
[Ar]
m.- i 028a/4
- meclis** : Toplanılacak yer -13-
[Tr]
m.- i 003b/9, 029a/5, 040b/11,
058a/1, 062a/2, 062a/6, 062a/10, 073b/8,
077b/5, 077b/6, 078b/1, 103a/8,
107a/3
- mecma⁶** : Toplanılacak yer -1-
[Ar]
m.- i 004a/11, 026a/15
- mecmû** : Toplanmış -2- [Ar]
m.- i 036a/7, 081b/10
- mecrâ** : Suyun aktığı yatak -3-
[Ar]
m. 051b/11, 052a/1, 053b/10
- mecrüh** : Yaralanmış -1- [Ar]
m. 023a/14
- meczûm** : Niyet edilmiş -2-
[Ar]
m. 010b/14, 072a/12
- meczûmü'l-havâtır** : Niyet edilmiş hatıralar -1- [Ar]
m.- 065b/11
- medâr** : Bir şeyin devredeceği -3-
[Ar]
m. 064b/7, 068b/13, 081a/4
- medâyiğ-güzâr** : Övülmeye geçme -1-
[Ar]
m.- i 097a/10
- medâyin** : Daima borç yapan insanlar -1- [Ar]
m. 075b/9
- meded** : Yardım -2- [Ar]
m.- i 102b/15
- meded-kâr** : Yardımcı -1- [Ar]
m.075a/8
- medfün** : Defnedilmiş -1-
[Ar]
m. 035a/4
- medh** : Övme -3- [Ar]
m. 055b/4, 078a/11, 093b/12
- medhüş** : Dehşete uğramış -1-
[Ar]
m. 006b/5
- medhüm** : ? -1- [Tr]
m. 099b/11
- medîha** : Övme -1- [Ar]
m.- senc 100a/1
- Medine** : Bir şehir adı -21-
[Tr]
m.- i 027b/7
M.- i 009b/2, 010a/14, 029a/13,
029b/10, 030a/2, 030a/8, 030a/10,
030b/4, 031a/1, 031a/8, 031a/11,
031a/15, 031b/5, 031b/7, 031b/14,
035a/4, 038a/14,
059a/7, 062b/15, 084b/8
- medrese** : Eğitim kurumu -8-
[Ar]
m.- i 027a/11, 033b/7, 033b/14,
034a/1, 034b/14, 034b/15, 035a/1,
035a/11

- mefhār** : Övünme -1- [Ar]
m.- ı 107a/12
- mefhūm** : Kömür halini almış -5- [Ar]
m. 011a/9, 015b/6, 039b/9, 069a/11, 070b/15
- mefrūğ** : Vazgeçilmiş -1- [Ar]
m.- ı 037b/6
- mefrūş** : Yayılmış -1- [Ar]
m. 048b/13
- mefṭūh** : Açılmış -1- [Ar]
m. 029b/3
- mefṭūn** : Müptela -1- [Ar]
m. 101b/8
- meger** : Ancak ,illa -3- [Ar]
m. 046b/8, 074b/15, 088b/14
- meh** : Ay -4- [Far]
m.- i 046a/14, 092b/1, 102b/2
- meh-pāre** : Ay parçası -1- [Ar]
m.113a/2
- meh-peyker** : Yüzü ay gibi parlak olan kız -1- [Ar]
m.092b/1
- mehābet** : Haşmet -1- [Ar]
m. 091a/13
- mehābetlü** : Haşmetli -1- [Ar]
m. 052b/6
- Mehād** : Özel isim -1- [Tr]
M. 030b/5
- mehāmm** : Önemli olan konular -3- [Ar]
m.- ı 006b/15, 067b/8, 078a/7
- mehāsīn** : ? -1- [Tr]
m.- i 081b/11
- mehāzīl** : Reziller -4- [Ar]
m.- i 019b/12, 020a/11, 072a/3, 073a/13
- mehbiṭ** : İnecek yer -1- [Ar]
m.- i 011a/7
- mehcūr** : Terkedilmiş -1- [Ar]
m. 069b/3
- Mehdi** : Özel isim -1- [Tr]
M. 012b/12
- Mehīn** : Bir yer adı -1- [Tr]
M. 030b/5
- mehmā** : Olduğu kadar -1- [Ar]
m. 041b/2
- mehmā- emken** : Olabildiğince -1- [Ar]
m.- 025b/11
- Mehmed** : Özel isim -1- [Tr]
M. 032a/3
- mehter** : Vezir kapısında çalınan nöbet çalgısı -1- [Far]
m. 048b/12
- mehter- hāne** : Vezir kapısında çalınan nöbet çalgısının durduğu özel yer -2- [Far]
m.- 040a/2, 067b/14
- meḳālīd** : Anahtarlar -1- [Ar]
m.- i 023b/5
- mekān** : Yer -2- [Ar]
m. 037a/9, 086a/9
- mekārim** : Lütuflar -8- [Ar]
m.- i 048b/15, 064b/7
m.- pīrā 102b/1
m.- pīşe 092b/6
m.- semīr 003a/6, 012a/14
m.- semīre 083a/9
m.- şiyem 026a/13
- mekīn** : Bir yere oturan -3- [Ar]
m. 064a/13, 066a/8, 097a/15
- mekr** : Hile , düzen -5- [Ar]
m. 058a/10, 113a/11, 113b/4, 116a/6, 117b/13
- mekremāt** : Keremler -1- [Ar]
m. 051a/9
- mekremet** : Merhamet -8- [Ar]
m. 040b/1, 043b/10, 077a/2
m.- ālūdı 094a/4

- m.- dışarılarıyla 084a/5
m.- i 044b/4
m.- nümün 057a/12
- mekri** : Hile , düzen -1- [Ar]
m. 115b/2
- mekrüh** : Nefret uyandıran -1-
[Ar]
m.- ı 065b/13
- mekrûmet- girdâr** : Merhamet tavrında olan -2- [Ar]
m.- 095a/10, 102b/9
- mekş** : Yerinde durman -7-
[Ar]
m. 006b/11, 019a/10, 039b/14, 062b/11, 073a/14, 074b/2, 077a/6
- meksür** : Kırılmış -1- [Ar]
m. 064b/12
- mekteb** : Yazı yazılacak yer -2-
[Ar]
m.- i 027a/12, 049b/1
- mektüb** : Haber olarak gönderilen yazılı kağıt -5- [Ar]
m.- ı 014a/15, 065a/2, 065a/4, 116b/5, 120a/5
- mektübî** : Mektupçu -1- [Ar]
m.- i 077b/1
- melâ'ik** : Melekler -1- [Ar]
m. 103a/7, 075a/13
- melâ'in** : Lanetlik davranışlar -1-
[Ar]
m.- i 061a/11
- mel'abe** : Oyuncak -1- [Ar]
m.- i 118a/3
- melâhat** : Güzellik -5- [Ar]
m. 104b/8, 110a/14, 110b/12, 111b/13, 112b/3
m.
- melâ'in** : Lanet edilmeye değer işler -9- [Ar]
m.- i 015b/10, 022a/13, 016a/1, 042b/7, 057a/6, 060a/7, 061b/13, 066a/8, 066b/9, 071a/12
- melâl** : Can sıkıntısı -1- [Ar]
m. 008b/3
- mel'anet** : Lanete değer durum -5-
[Ar]
m.- i 038b/10
m.- me' lûf 019b/13
m.- meşhûnı 111b/10
m.- şi'ârına 013a/4
- mel'anet-pîş** : Her işi melunluk m.olan 111a/11
- melâz** : Sığınacak yer -1- [Ar]
m.- ı 081a/3
- melce** : Sığınacak yer -2- [Ar]
m.- i 079b/4, 103a/1
- melek** : Allah katında bulunan ve her biri nur olarak yaratılan varlıkların her biri -2- [Ar]
m. 005b/11, 045b/14
- melek- haşlet** : Melek huylu -1-
[Ar]
m.- 103b/14
- melekiyyetü' ş şifât** : Yaratılışı melek gibi olan -1- [Ar]
m.- 114b/12
- melhûz** : Muhtemel -3- [Ar]
m. 016b/4, 058b/8, 083b/3
- meliki'l- 'allâm** : Bilgili padişah -3-
[Ar]
m.- 016a/3, 052b/8, 060b/9
- melikü'l- fa'âl** : Çalışan Sultan -1-
[Ar]
m.- 060a/5
- melikü's- şiyem** : Padişah yaratılışı -2-
[Ar]
m.- 027a/2, 108b/15
- mel'ün** : Lanetlenmiş -9-
[Ar]
m. 022b/4, 065a/2, 074a/6, 093b/4, 096a/14, 111b/9, 113b/7, 113b/11, 118b/4
- mel'üne** : Lanetlenmiş -4-
[Ar]

- m.- i 113a/9, 113b/10, 113b/1, 115b/1
memālik : Memleketler -14-
 [Ar]
 m. 014b/10, 017a/7, 027a/4, 047a/3, 060b/6, 067b/6, 069b/13, 075b/7, 080a/12, 097b/7, 103b/9, 114b/11, 116a/8, 116b/3, 116a/8, 116b/3
memālik- ārā : Memleketi süsleyen -1-
 [Ar]
 m.- 101b/5
memālik-gīr : Memleketi tutan -1- [Ar]
 m.092a/13
memdūd : Uzatılmış -2- [Ar]
 m. 048a/4, 095b/3
memdūh : 1.Övülmüş -3- [Ar]
 m. 002a/15, 049b/15, 082a/
me' men : Emin, güvenilir -1-
 [Ar]
 m. 013b/8
memerr : Geçilecek yer -1-
 [Ar]
 m. 009b/6
Memiş : Özel isim -2- [Tr]
 M. 076a/14, 076b/7
memleket : Devlet toprağı -10-
 [Ar]
 m. 015a/11, 024b/13, 060b/4, 060b/6, 070a/14, 073b/2, 080a/10, 102b/8, 114b/6, 114b/7
memlū : Doldurulmuş -1-
 [Ar]
 m. 054a/15
memnū : Yasak -1- [Ar]
 m. 037a/15
me' mūl : Emel edinilen -5-
 [Ar]
 m. 003a/14, 016a/15, 070a/11, 072a/12, 119b/2
me'mūr : Devletin hizmetinde çalışan kimse -17- [Ar]
 m. 004b/14, 006b/13, 007a/8, 008a/14, 011a/4, 011a/15, 056a/3, 069a/4, 108b/12, 119a/2, 042b/1, 059a/8, 059a/9, 064a/15, 075b/6
me'mūriyet : Memurluk -3-
 [Ar]
 m.- i 007a/1, 039b/5, 039b/8
men : O kimse -6- [Ar]
 m. 038a/4, 042a/3, 042a/4, 045b/10, 078a/10, 109b/5
men' : Yasak etme -2- [Ar]
 m.- i 079a/10, 080b/12
menār : Nur, ışık yeri -2-
 [Ar]
 m. 050a/1, 051a/12
menāre : Işık kulesi -2- [Ar]
 m. 050a/2, 050a/11
menāşib : Makamlar -1- [Ar]
 m. 087b/5
menaşşa : Çeyiz odası -2-
 [Ar]
 m.+ ı 002a/9, 037b/11
menāzil : Menziller -2- [Ar]
 m. 025b/4, 042b/8
menba' : Kaaynak -2- [Ar]
 m.- ı 006a/8, 102b/6
menba'ül- ma' ārif : Bilimlerin kaynağı -1- [Ar]
 m.- 004a/11
mencūk : Bayrak -1- [Far]
 m.- ı 020b/10
mend : -lı, -li eki olarak kullanılır. 1-
 [Far]
 m.- i 014a/2
mendāne : ? -1- [Tr]
 m. 051a/10
menhec : Geniş, açık yol -1-
 [Ar]
 m.- i 020b/5
menhūs : Kuyruğunun yanları uyuz olan deve -2- [Ar]
 m. 057a/2, 059b/9
men' i : El erişmez -1- [Ar]

- m. 080b/8
menişâ : Huy, tabiat -1- [Far]
 m. 104b/12
menkabe- gūyan : Hikaye anlatan -1-
 [Ar]
 m.- 117a/1
menkabet : Tarihe geçmiş kimselere ait hikayeler -2- [Ar]
 m. 044a/8, 054b/8
menkabet-pirā : Hikayeleri süsleyen -1-
 [Ar]
 m.- 095a/5
menkıbe : Din ve devlet büyüklerinin hayat hikayelerini anlatan eserler -1-
 [Ar]
 m.- i 097b/8
menküben : Talihsiz -1- [Ar]
 m. 008b/3
menşür : Dağılmış -1- [Ar]
 m.- i 036a/15
menşüren : Dağılırak -1- [Ar]
 m. 075b/9
menüse : Alışılmış -1- [Ar]
 m. 041b/1
menüt : Asılmış -1- [Ar]
 m. 022a/2
menzıl : Yollardaki konak yeri -10- [Ar]
 m.- i 011b/7, 025b/13, 025b/14, 027b/5, 029b/8, 039b/13, 040a/3, 041a/5, 054b/3, 055a/9
menzilet : 1.Derece , rütbe -2-
 [Ar]
 m. 002a/11, 095a/12
Merāga : Bir yer adı -3- [Tr]
 M. 012b/5, 015b/2, 025a/14, 025b/1, 026b/2
merāhil : Mesafeler -1- [Ar]
 m. 042b/8
merām : İstek -12- [Ar]
 m. 026a/14, 029a/11, 036a/15, 088b/10, 100a/10, 110b/9, 111b/15, 112a/3, 112b/6, 112b/11, 119a/4, 119b/2
merāret : Tatsızlık -1- [Ar]
 m.- i 079b/14
merāsım : Resmi törenler -8-
 [Ar]
 m.- i 018b/15, 036a/11, 048a/11, 049a/2, 060a/9, 067b/13, 068a/1, 069a/9
merātīb : Rütbeler -1- [Ar]
 m. 101a/2
merāyā : Aynalar -1- [Ar]
 m.- y1 047a/6
merbüt : Bağlanmış -1- [Ar]
 m. 022a/4
mercān : Mercan -1- [Ar]
 m. 082a/9
mercū : Umulan -2- [Ar]
 m. 037a/8, 117b/3
mercūm : Taşlanmış -1- [Ar]
 m. 064a/11
mercū'l- bahreyn : Denizlerin üstü -1-
 [Ar]
 m.- 059b/13
merd : Adam, insan -5- [Far]
 m.- i 013a/14, 014b/3, 024b/12, 033a/4, 091b/14
merdān : Mertler -3- [Ar]
 m.- i 014b/8, 020a/4, 116a/16
merdāne : Erkeğe yakışacak yolda -4-
 [Ar]
 m. 010b/7, 063b/8, 070a/1, 074a/6
merdī : Mertlik -1- [Ar]
 m. 065b/8
merdūm : Adam -2- [Far]
 m. 028b/6, 080b/11
merdūm-gir : Adam tutan -1-
 [Far]
 m.- 116b/8
merdūm-şikār : Adam avlama -1- [Far]
 m.110a/15
merfū : Kaldırılmış -1- [Ar]
 m. 078b/7

- mergüb** : Rağbet edilmiş -1- [Ar]
[Ar]
m. 002b/2
- mergüb** : Beğenilmiş -2- [Ar]
[Ar]
m. 055b/7, 084a/8
- merhabā** : Hoş geldiniz anlamında kullanılır -1- [Ar]
[Ar]
m. 018b/5
- merhale** : Konak -2- [Ar]
[Ar]
m. 018a/8, 018a/12
- merhamet** : Şefkat gösterme -1- [Ar]
[Ar]
m. 106a/4
- merhamet-güster** : Merhametli -2- [Ar]
[Ar]
m.- 089b/13
- merhamet-kış** : Merhametsiz -1- [Ar]
[Ar]
m.103a/3
- merhem** : Deriye sürülerek kullanılan yağlı ilaç -4- [Ar]
[Ar]
m.- i 064b/12, 100a/3, 104b/7, 115a/4
- merhem-pezir** : Çare bulan -1- [Ar]
[Ar]
m.044b/5
- merhūm** : Ölmüş -2- [Ar]
[Ar]
m. 054a/14, 108a/11
- merhūn** : Rehin edilmiş -1- [Ar]
[Ar]
m. 106a/13
- merhūnet** : Rehinecilik -1- [Ar]
[Ar]
m. 111a/7
- merfi** : Riayet edilen -3- [Ar]
[Ar]
m. 029a/11, 036a/10, 059a/2
- merfiyye** : Saygı gösterilen -1- [Ar]
[Ar]
m. 037b/15
- merkad** : Mezar -1- [Ar]
[Ar]
m.- i 027b/9
- merkez** : Yuvarlak bir çizginin her noktasına uzaklığı aynı olan yer -2- [Ar]
[Ar]
m.- i 102b/7, 103a/1
- merkūm** : Yazılmış -24- [Ar]
[Ar]
m. 006b/1, 010a/4, 011b/3, 013a/10, 014a/3, 015b/12, 019a/4, 019b/3, 020a/5, 022a/5, 026a/15, 038a/15, 040a/3, 042b/4, 062b/3, 062b/10, 065a/4, 066b/11, 068b/7, 072b/5, 073a/14, 073b/3, 076a/1, 086a/8109a/5
- merkūme** : Yazılmış -21- [Ar]
[Ar]
m. 009b/3, 009b/12, 010b/10, 013a/1, 013b/4, 013b/6, 023b/4, 024b/1, 042a/1, 042b/10, 048b/10, 049b/7, 059b/14, 060b/4, 062b/7, 071b/3, 071b/10, 072b/13, 073a/4, 086b/8, 109b/11
- mermer** : Mermer -1- [Ar]
[Ar]
m. 054a/4
- mermüz** : İşaretle anlatılmış -1- [Ar]
[Ar]
m. 083b/3
- mermüzāt** : İşaretle anlatılan şeyler -1- [Ar]
[Ar]
m. 027b/1
- mersūm** : Resmolunmuş -1- [Ar]
[Ar]
m. 085b/11
- mertebe** : Derece -13- [Ar]
[Ar]
m. 005b/1, 018a/9, 022b/7, 023b/15, 027b/4, 065a/12, 074a/3, 075b/13, 080a/12, 100a/6, 103a/14, 111b/9, 118b/4
- mesā** : Gece -3- [Ar]
[Ar]
m. 046a/5, 071b/9, 107b/7
- mesāfe** : Uzaklık -8- [Ar]
[Ar]
m. 021a/1, 025b/13, 059b/13, 062b/5, 062b/11, 071b/1, 076a/8, 086a/3
- mesāi** : Çalışmalar -4- [Ar]
[Ar]
m.- i 016b/2, 036a/3, 060a/11, 065b/9
- mesā'il** : Meseleler -1- [Ar]
[Ar]
m. 037b/12

- mesākin** : Meskenler -1-
[Ar]
m.- i 079a/7
- mesālik** : Tutulan yollar -2-
[Ar]
m. 027b/13, 075b/7
- mesbūk** : Başkalarından geri kalmış -1-
[Ar]
m.- ı 058a/7
- mesbūkū** ^{z-} **zıkr** : Adı geçmiş -1-
[Ar]
m.- 062b/8
- mescid** : Namaz kılınacak yer -2-
[Ar]
m. 050a/9, 051b/3
- mesdūd** : Kapanmış -1- [Ar]
m. 037a/14
- mesdūdī** : Kapanmışa ait -1-
[Ar]
m. 062a/8
- meşel** : Örnek, benzer -3- [Ar]
m.- i 024a/13, 090a/8, 110a/1
- meşelā** : Misal olarak -1- [Ar]
m. 080b/14
- meserrāt** : Sevinçler -1- [Ar]
m. 004b/14
- meserret** : Sevinç -1- [Ar]
m. 005a/2, 008b/13, 042b/3
- meserret-berīd** : Sevinç gönderme -6-
[Ar]
m.- 038b/1
- meserret-encām** : Sevincin sonu -1-
[Ar] m.111b/9
- meserret-engīz** : Sevindiren -1- [Ar]
m.014b/14
- meserret-fercām** : Sonu sevinç -1- [Ar]
m.015a/2
- meserret-resān** : Sevince erişen -1- [Ar]
m.041b/11
- meserret-yāb** : Sevinç bulan -1- [Ar]
m.114b/4
- mesfūr** : Adı geçmiş -6- [Ar]
m. 021a/5, 074a/14, 113b/1,
116a/15, 118b/11, 119b/10
- mesfūre** : Mesfur kelimesinin dişil biçimi
-4- [Ar]
m. 016a/1, 035b/12, 036a/1,
037b/9
- mesfūrāne** : Yazılmış gibi -1-
[Ar]
m. 078a/2
- mesīhā- menkabet** : Hz. İsa yaratılışlı
-1- [Ar]
m.- 091a/11
- meskūk** : Damgası vurulmuş -3-
[Ar]
m. 054b/12, 067b/9, 071a/2
- meskūn** : İçinde insan oturan yer -2-
[Ar]
m. 091a/6, 095b/11
- meslek** : Geçim tutulan yol -1-
[Ar]
m.- i 092b/11
- meslūbū** ^{t-} **tedbīr** : Tedbir alınmış -1-
[Ar]
m.- 072a/11
- meslūl** : Kınından çıkarılmış -2-
[Ar]
m. 016a/2, 099a/4
- mesmū** ^c : İşitilmiş -3- [Ar]
m. 006a/10, 007a/12, 058a/7
- mešnā** : İkişer ikişer -1- [Ar]
m. 035a/6
- mesned** : Dayanılan şey -11-
[Ar]
m.- i 042b/3, 043b/10, 047b/5,
048b/15, 051a/2, 051a/7, 087a/15,
088b/12, 100b/15, 103b/2, 117a/10
- mesrūr** : Ssevinmiş -4- [Ar]
m. 027b/11, 057b/6, 109a/9,
111b/9
- mestūr** : Örtülü -1- [Ar]
m. 003a/15
- meštūre** : Örtülü -1- [Ar]

- m. 035b/11
- mes'ūd** : Bahtiyar -3- [Ar]
m. 028b/15, 047b/7, 047b/12
- mes'ūl** : Kendisinden sorulmuş -2-
[Ar]
m. 003a/14, 119b/2
- meşāhīr** : Ünlü kimseler -2-
[Ar]
m.- i 004b/7, 005a/11
- meşşāta** : Gelini süsleyen -1-
[Ar]
m. 055b/3
- meşāyih** : Şeyhler -2- [Ar]
m.- i 004b/7, 042a/8
- meşhed** : Bir adamın şehit olduğu -1-
[Ar]
m.- i 027b/9
- meşhūd** : Gözle görülmüş -2-
[Ar]
m.- i 041b/7, 048a/2
- meşhūm** : Cesur -1- [Ar]
m. 025a/12
- meşhūn** : Doldurulmuş -4-
[Ar]
m.- i 004a/9, 016a/7, 041b/8,
068a/10
- meşhūr** : Şöhretli -5- [Ar]
m. 019b/10, 027b/12, 031b/6,
042b/5, 049a/10
- meşiyet** : İrade -1- [Ar]
m.- i 023b/4
- meşk** : Alıştırma -1- [Ar]
m.- i 082a/15
- meşkūk** : Şüpheli -1- [Ar]
m. 119b/5
- meşkūr** : Teşekküre değer -4-
[Ar]
m. 015a/10, 016b/2, 042b/1,
084a/3
- meškūre** : Şükre değer -2-
[Ar]
m. 017a/9, 036a/3
- meškūru** '1- **hizmet** : Hizmeti beğenilmiş
-1- [Ar]
m.- 087b/12
- meşmūle** : Kaplanmış -1- [Ar]
m. 088a/12
- meşreb** : Yaratılış -1- [Ar]
m. 093a/7
- meşrik** : Güneşin doğduğu yön -1-
[Ar]
m. 047a/5, 089a/14
- meşrūh** : Ayrıntılı açıklanmış -4-
[Ar]
m. 017a/12, 036a/5, 078a/1,
118b/14
- meşrūt** : Koşullu -2- [Ar]
m. 035a/12, 052a/12
- meşveret** : Danışma -6- [Ar]
m. 020b/1, 055b/14, 060a/9,
062a/2, 076b/15, 111a/15
- metā'** : Mal -1- [Ar]
m.- i 108b/2
- metānet** : Sağlamlık -5- [Ar]
m. 020a/8, 057a/5, 070a/4,
072a/5, 119a/15
- metānet- meāb** : Dayanılacak kimse -1-
[Ar]
m.- 057b/4
- metīn** : Sağlam -2- [Ar]
m. 005a/13, 066a/2
- metris** : Toprak, pusu -6-
[Ar]
m. 021b/6, 021b/8, 022a/15,
022b/1, 023b/7, 024a/9
- metrūk** : Terk edilmiş -1- [Ar]
m. 020a/14
- mevād** : Maddeler -1- [Ar]
m. 117b/7
- mevālī** : Alimler -1- [Ar]
m.- i 044a/6, 078a/12
- mevāşī** : Evcil hayvanlar -2-
[Ar]

- m.- i 055b/9, 066b/4
mevâtin : Vatanlaştırılmış -1-
 [Ar]
 m.- i 026a/7
mevâzi^c : Mevkiler -1- [Ar]
 m. 037b/13
mevc : Dalga -7- [Tr]
 m.- i 068b/1, 079a/4, 079b/11,
 082a/8, 096b/8, 097a/3, 106b/1
mev- engiz : Dalgalandıran -7-
 [Ar]
 m.- 016b/6, 059b/15
mevcüd : Var olan -4- [Ar]
 m. 013a/13, 048a/1, 049a/3,
 067a/10
mevcüdât : Varlıklar -1- [Ar]
 m. 027a/15
meveddet : Muhabbet, bağlılık -1-
 [Ar]
 m. 018a/9
mevfür : Bol -5- [Ar]
 m. 040a/9, 053a/12, 057b/2,
 072b/15, 077a/2
mevhibet-nümün : Bağışa benxeyen -2-
 [Ar]
 m.- 067b/8, 069a/11
mevhibet : Bağış -2- [Ar]
 m. 066a/11, 068a/3
mevhübe : Bağışlanmış -1-
 [Ar]
 m.- i 003b/4
mevhübu'l- iktidâr : Verilmiş güç -1-
 [Ar]
 m.- 004a/12
mevki^c : Yer, bölge -3- [Ar]
 m. 013b/9, 037b/4, 050a/14
mevkif : Durak, istasyon -2-
 [Ar]
 m.- i 043b/9, 076a/12
mevkûf : Vakıf olarak verilmiş,
 bağışlanmış -2- [Ar]
 m. 014a/12, 050a/9
mevkûfe : Mevkuf sözünün dişil biçimi -
 1- [Ar]
 m. 035a/12
mevlâ : Allah, tanrı -13- [Ar]
 m. 007a/8, 039a/12, 047a/4,
 048a/4, 049a/9, 050a/12, 053b/14,
 054a/3, 088b/14, 089a/15, 090b/8,
 094a/4, 095b/2, 101b/7, 102a/6, 106b/6
mevlüdi : Doğumla ilgili -1-
 [Ar]
 m. 005a/7
mevrid : Hedef -1- [Ar]
 m.- i 096b/12
mevrüd : Gelen -1- [Ar]
 m. 053a/9
mevsim : Yılın dört faslından her biri
 -1- [Ar]
 m.- ı 112b/14
mevşûf : Nitelendirilmiş -3- [Ar]
 m. 034b/7, 036a/1, 055b/6
mevşül : Kavuşmuş -2- [Ar]
 m. 062b/6, 088a/11
mevsüm : İşaret konulmuş -1-
 [Ar]
 m. 005a/10
mevt : Ölüm -1- [Ar]
 m. 079b/13
mev'üd : Sözleşilmiş -3-
 [Ar]
 m. 047b/14, 063a/10, 069a/1
mevzi^c : Bölgesel -1- [Tr]
 m. 020a/3
mevzü^c : Konu -5- [Ar]
 m.- ı 028a/5, 037b/6, 058a/4,
 112b/13, 119b/4
mevzün : Ölçülmüş, biçilmiş -1-
 [Ar]
 m. 106a/2
meydân : Açık alan, düzlük -12-
 [Ar]
 m.- ı 009b/14, 010a/2, 014b/8,
 024b/2, 030a/11, 030a/14, 045a/4,

- 052a/14, 054b/9, 063b/5, 064b/1,
091b/14, 100a/1
mey : İçki -1- [Far]
m. 040b/8
- meyl** : Eğilme -3- [Ar]
m. 013a/1, 020b/6, 116a/5
- meymenet** : Kut, mutluluk -4-
[Ar]
m. 002b/10, 003a/3, 026a/5,
043a/3, 070b/8, 075b/5, 084b/7, 085b/3
- meymün** : Mutluluk -1- [Ar]
m. 096a/12
- meysür** : Kolay duruma gelmiş -1-
[Ar]
m. 043a/4
- me'yūs** : Umutsuz -1- [Ar]
m. 071a/11
- meyve-hār** : Meyve dikeni -1-
[Far]
m.- ı 112b/15
- mezāhir** : Udlar -1- [Ar]
m. 011a/1
- mezāk** : Tadına bakma -1-
[Ar]
m.- ı 039b/6
- mezālim** : Eziyetler -1- [Ar]
m. 080b/6
- mezār** : Cenazenin koyulduğu yer -1-
[Ar]
m. 080b/7
- mezārī** : Mezarlıkla ilgili -1-
[Ar]
m. 036a/7
- mezāyā** : Yetenekler -4- [Ar]
m.- yı 012b/2, 038b/12, 096b/15,
103a/11
- mezbūr** : Söylenmiş -16- [Ar]
m. 006a/9, 007b/3, 021b/14,
023b/1, 024a/10, 025b/14, 040a/3,
007b/1, 013b/10, 027a/4, 029b/6,
039b/10, 062b/12, 054b/14, 073a/15,
115b/7
- mezbūre** : Söylenmiş -50-
[Ar]
m. 007b/15, 012b/3, 015b/14,
019a/11, 020b/9, 029b/10, 030a/2,
030a/11, 030b/4, 031a/1, 031a/8,
031a/15, 031b/2, 031b/5, 031b/7,
031b/9, 031b/10, 031b/11, 031b/13,
031b/14, 032a/11, 032a/13, 032b/1,
032b/3, 032b/5, 032b/6, 032b/10,
032b/13, 033a/3, 033a/4, 033a/5, 033a/6,
033a/11, 033a/14, 033b/6, 013a/5,
018a/5, 030a/15, 030b/1, 030b/3,
030b/7, 030b/9, 030b/10, 030b/11,
030b/12, 030b/14, 030b/15, 031a/3,
031a/5, 031a/6, 031a/13, 031a/14,
032a/4, 032a/8, 032a/10, 032b/8, 032b/9,
033a/1, 033b/14, 034b/15, 035a/2,
035a/4, 039b/3, 034b/14, 040b/11,
052b/4, 059a/8, 060b/6, 071a/4, 072a/8,
072b/15, 076a/10, 113a/9, 110a/2,
114b/3
- mezellet** : Basitlik -3- [Ar]
m.- 024a/15, 066a/1, 067a/3
- mezid** : Çoğalma -1- [Ar]
m.- i 008a/13
- meziyye** : -1- [Tr]
m. 036b/15
- meziyyet** : Yetenek, üstünlük -1-
[Ar]
m. 108a/8
- mezkūr** : Adı anılan -16- [Ar]
m. 013a/7, 016a/9, 016b/11,
025b/1, 030a/14, 031a/3, 033a/15,
035a/14, 036a/12, 037b/15, 040a/8,
049b/4, 049b/9, 056b/15, 068a/8,
109a/13
- mezkūre** : Adı geçen -7- [Ar]
m. 017a/6, 030a/8, 032b/1,
033b/5, 036b/11, 037b/9, 050a/4
- mezkūru'l-esāmī** : Adı zikredilen -1-
[Ar]
m.- 006b/9

- mezkürü'l- 'ünvān** : Lakabı anılan -1-
[Ar]
m.- 064a/15
- mı** : Soru eki -8- [Tr]
m. 045b/1, 046a/2, 046a/4,
062a/4, 062a/5, 098b/7, 098b/12,
099b/3, 099b/5, 104b/10, 104b/5
- mıḥa** : Kalın çivi -1- [Ar]
m. 115b/12
- Mırmır** : Mahalle adı -1- [Tr]
M. 030b/5
- mıṣrā'** : Dize -5- [Ar]
m. 011a/8, , 046b/13, 050a/13,
053b/11, 054a/4, 090b/10
- mıṣır** : Bir yer adı -2- [Tr]
M. 083b/1, 083a/3, 083a/10,
084a/2, 084a/14
- mıṣrī** : Mısır ülkesinde yaşayan -1-
[Ar]
m. 006b/12
- mızrāk** : Kargı -1- [Ar]
m. 010b/1
- mi** : Soru edatı -8- [Tr]
m. 045a/10, 073b/13, , 079b/1,
079b/2, 089a/3, 090a/10, 097a/10,
116a/6
- midḥat** : Övme, övgü -1- [Ar]
m.- ı 107b/14
- Midillü** : Bir yer adı -2- [Tr]
M. 056a/3, 108b/11
- mie** : Yüz -1- [Ar]
m. 004b/2, 017b/1, 038a/7,
042a/5
- miftāḥ** : Anahtar -1- [Ar]
m. 106b/6
- miḥen** : Acılar -1- [Ar]
m.- i 041a/13
- mihmān-dār** : Kılavuz -1-
[Ar]
m. 117b/4
- miḥnet-zede** : Sıkıntıya düşmüş -1-
[Ar]
- m.- 104b/1
- miḥnet** : Acı, sıkıntı -1- [Ar]
m. 046b/11, 104b/6
- mihr** : Güneş -19- [Far]
m.- i 044a/3, 046a/14, 047a/12,
047a/13, 055b/15, 078a/14, 078b/3,
078b/15, 088b/6, 090a/5, 090b/15,
090b/11, 091a/11, 092a/2, 102b/2,
103a/10, 104a/3, 105b/15, 108b/11
- mihr-bān** : Şefkatli -1- [Far]
m.- 047b/2
- mihrāb** : Camilerde imam için ayrılmış
girintili yer -5- [Ar]
m. 050a/11, 051a/10, 053a/5,
053a/6, 114b/1
- mihre** : Güneş -3- [Far]
m. 054b/2, 080b/3, 091b/7
- Mihrezud** : Yer adı -1- [Tr]
M. 031a/12
- Mikanullu** : Özel isim -1-
[Tr]
M. 032b/14
- miḥdām** : Karalılık gösteren -1-
[Ar]
m.- ı 020a/4
- miḥdār** : Adet -30- [Ar]
m. 009b/1, 013a/2, 013b/14,
014b/9, 015b/10, 018b/15, 022a/10,
023a/8, 043a/7, 072b/4, 076b/13, 077a/1,
111b/12, 117a/15, 006a/14, 008b/1,
009b/14, 010a/3, 010a/11, 013a/9,
013a/14, 013b/2, 017b/8, 019a/10,
026b/10, 039b/2, 040a/12, 040b/5,
041a/4, 043a/5, 056a/15, 058a/2, 061a/4,
062b/4, 063b/15, 067a/1, 068a/1,
071b/2, 073a/1, 073b/3, 076b/9,
086b/10, 110a/3, 114b/3
- miknet** : Dirayet -1- [Ar]
m. 064a/3
- mīl** : Uzaklık -1- [Fr]
m.- i 110a/6

- milel** : Milletler -2- [Ar]
m. 097b/13, 114b/4
- millet** : Benzer özellikleri olan topluluk
-2- [Ar]
m. 003a/10, 046b/2
- mi' mār** : Binaların projesini yapan kimse
-1- [Ar]
m.- ı 046a/13
- min** : -den beri -10- [Tr]
m. 026b/11, 037a/14, 037a/15,
038a/2, 038a/7, 038a/8, 057b/5, 093b/6,
116a/10
- mināre** : Camilerde ezan okunan yer -4-
[Ar]
m.- i 027a/10, 049b/10, 049b/13,
110a/6
- minber** : Kürsü -2- [Ar]
m.- i 051a/13, 053a/3
- minhāc** : Büyük cadde -1-
[Ar]
m.- ı 092b/9
- minnet** : Gönül borcu -1- [Ar]
m. 067a/5
- minvāl** : Yöntem, usül -5-
[Ar]
m. 006b/3, 064a/1, 078a/1,
110a/2, 117a/1
- mīr** : Yiğitlik -11- [Ar]
m.- āneliklerinde
m.- i 010b/15, 017a/5, 021b/2,
022b/15, 031b/6, 041b/14, 059a/6,
068a/11, 069a/3, 069b/15, 075b/6
- mirāc** : Yükselme -1- [Ar]
m.- ı 049b/10
- mīrāhor** : Sarayın ahır müdürü -5-
[Far]
m.- ı 038a/15, 042a/2, 043a/9,
075b/15, 085a/13
- mīrān** : Yiğitler -12- [Ar]
m. 010b/15, 017a/5, 021b/2,
022b/15, 041b/14, 049a/11, 054a/8,
059a/6, 068a/11, 069a/3, 069b/15,
075b/6
- mirār** : Sık sık olanlar -1- [Ar]
m. 079b/14
- mir'āt** : Ayna -4- [Ar]
m.- ı 008b/14, 041b/7, 091b/1,
093b/11
- mirzā** : Özel isim -11- [Tr]
M. 021b/1, 029a/15, 029b/1,
029b/4, 029b/5, 029b/9, 031a/7, 031a/9,
031a/11, 031b/4, 033a/2
- mişāk** : Anlaşma -1- [Ar]
m. 056b/1
- mişāl** : Örnek olarak -9- [Ar]
m.- i 020a/12, 051a/10, 059b/13,
079a/1, 082a/8, 082b/15, 096b/2,
099b/6, 119b/7
- mişilli** : Eşine özgü -2- [Ar]
m. 115b/8, 116a/15
- mişillü** : Benzeri -1- [Ar]
m. 009b/15
- misk** : Güzel koku -1- [Ar]
m.- i 110b/3
- mişl** : Eşine özgü -6- [Ar]
m.- i 004a/5, 033b/4, 044a/9,
046a/13, 065b/10, 111a/4
- mişüllü** : Benzeri -1- [Ar]
m. 010b/2
- mişrikīn** : -1- [Tr]
m. 067a/2
- miyān** : Ara, orta -4- [Far]
m. 005b/2, 025b/10, 060a/8,
100b/5
- miyān-bend** : Kemer -2- [Far]
m.- 070b/7
- mizāc** : Yaradılış -3- [Ar]
m.-077a/9, 094b/13, 095b/4
- mizāc-gīr** : Herkesin huyuna göre
davranan -1- [Ar]
m.- ı 003b/8
- molla** : Takma ad -4- [Tr]
M. 029a/5, 032b/2, 033a/2,
063a/2

- mor** : Renk adı -1- [Tr]
M. 078b/4
- moskov** : Bir yer adı -5- [Tr]
M. 071a/1, 073b/10, 074a/8,
074b/1, 078a/2
- Mostar** : Bir yer adı -1- [Tr]
M. 111a/15
- mu** : Soru eki -1- [Tr]
m. 081b/15
- mū** : Kıl, tüy -1- [Far]
m. 020b/5
- mu'ādāt** : Yardım -1- [Ar]
m. 022b/8
- mu'āhede** : Karşılıklı söyleşme -1- [Ar]
m. 057a/15
- mu'aḳkādāt** : Bağlanmışlar -1- [Ar]
m.- i 082a/5
- mu'ālece** : İlaç kullanma -1- [Ar]
m. 012a/15
- mu'allā** : Yüksek, ulu -3- [Ar]
m. 051a/12, 086a/11, 086b/5
- mu'allim** : Öğretmen -2- [Ar]
m.- i 035b/2, 035b/3
- mu'āmele** : Davranış -2- [Ar]
m.- i 060a/12, 071a/11
- muammer** : Ömür süren -1- [Ar]
m. 054a/3
- mu'ānaḳa** : Birbirinin boynuna sarılma -1- [Ar]
m. 076b/12
- mu'ānidin** : İnatçılar -1- [Ar]
m.- i 024a/11
- muanven** : Ünvanlı -4- [Ar]
m. 015a/5, 017b/1, 120a/6
m.+ ol 070b/11
- mu'ārazā** : Karşı çıkma -2- [Ar]
m. 057a/4, 077b/10
- mu'arrif** : Açıklayan -2- [Ar]
m. 008b/4, 034b/5
- mu'āşır** : Çağdaş -1- [Tr]
m. 082b/3
- mu'āyene** : Kontrol etme -2- [Ar]
m. 011b/16, 028b/9
- mu'ayyen** : Belirlenmiş -1- [Ar]
m. 069a/4
- mu'azzam** : Ululuk kazanmış hükümdar -1- [Ar]
zıllullāh-fi'larz sultānū'l- m.
002b/13
- mu'azzam** : Büyük, iri -4- [Ar]
m. 033b/6, 037a/7, 047a/2,
091a/5
- mu'azzez** : Aziz kılınmış -1- [Ar]
m. 002a/2
- mū'cib** : Hayrette bırakan -1- [Ar]
m.- i 014b/14, 028b/15, 036b/13,
062a/8, 067b/9
- mū'cibāt** : Hayrette bırakan şeyler -1- [Ar]
m. 037a/6
- mūcibū's-sūrūr** : Hayrette bırakan sevinç -1- [Ar]
m.- 041b/14
- mu'ciz** : Hayrette bırakan -2- [Ar]
m. 045b/11, 051a/9
- mu'ciz-eşer** : Hayrette bırakan izler -1- [Ar]
m.- 099b/7
- mu'cizāt** : Mucizeler -4- [Ar]
m. 002a/1, 002a/2, 057b/8,

- 058b/1
müdāvemēt : İşe düzenli gidip gelme-1-
 [Ar]
 m. 070b/7
- muḍayyīk** : -1- [Tr]
 m. 022a/8
- mufeyyizü**'1 - -1- [Tr]
 m.- ḥayr 027b/1
- muḡāyir** : Ters, zıt -3- [Ar]
 m. 115b/9, i 116a/16, 117b/15
- muḡber** : Üzeri tozlanmış -1-
 [Ar]
 m. 099b/3
- muḡabbet**: Sevgi -2- [Ar]
 m. 018a/9, 019a/7
- muḡabbet-niṣān** : Sevgi belirtisi -1-
 [Ar]
 m.- 058a/1
- muḡaddire** : Sinirleri yatıştırıcı -1-
 [Ar]
 m.- i 004a/15
- muḡādīl** : Eş olanı -1- [Ar]
 m.- i 062a/3
- muḡāfaza** : Koruma -3- [Ar]
 m. 059a/8, 065a/4, 073a/6
- muḡāfīz** : Koruyucu -6- [Ar]
 m. 014a/14, 014b/3, 024b/5,
 039b/3, 077b/15, 087b/10
- muḡāfīzīn** : Muhafızlar -1-
 [Ar]
 m. 071a/5
- muḡakḡak** : Hakikati ortaya çıkmış -1-
 [Ar]
 m. 020b/6
- muḡāl** : Olanaksız -3- [Ar]
 m. 037a/15, 038a/4, 079b/12
- muḡālefet** : Uyumsuzluk -1-
 [Ar]
 m. 083b/6
- muḡalled** : Ebedi kalmış olan -2-
 [Ar]
 m. 033b/2, 038a/2
- Muḡammed** : Özel isim -50-
 [Tr]
 M. 002b/15, 003a/7, 007a/8,
 007a/13, 021b/2, 025b/15, 027b/8,
 030a/3, 031a/2, 031a/6, 032a/3, 032b/8,
 032b/11, 033a/2, 033a/6, 033a/7,
 033a/12, 033a/15, 037a/12, 038a/14,
 040b/2, 041a/11, 042b/11, 050a/6,
 052b/2, 052b/8, 053a/7, 053a/14, 054a/5,
 055b/13, 056a/4, 059b/12, 062b/8,
 063a/5, 064a/15, 067a/4, 067b/12,
 068b/12, 070a/2, 075b/12, 075b/15,
 076b/9, 077a/13, 077b/1, 085a/7,
 085b/4, 086b/6, 087b/7, 087b/10,
 102b/15, 115b/10
- Muḡammedīye** : Hz. Muhammedin
 hayatını anlatan eser -1- [Tr]
 M. 074a/12
- muḡārebe** : Savaşma -7- [Ar]
 m. 022a/11, 040a/12, 069b/15,
 072b/11, 074a/4, 075b/11, 077a/8
- muḡarremī**'1- **ḡaram** : Arabi aylardan
 biri -2- [Ar]
 m.- 038a/7, 049b/3
- muḡarrer** : Kaleme alınmış -4-
 [Ar]
 m. 005a/8, 036a/13, 067a/9,
 069a/1
- muḡāṣama** : Düşmanlık -1-
 [Ar]
 m. 040a/13
- muḡāṣamāt** : Düşmanlıklar -1-
 [Ar]
 m. 022b/7
- muḡāṣara** : Kuşatma -11- [Ar]
 m. 011b/5, 013a/8, 015b/15,
 020b/1, 021b/8, 024a/3, 024a/11, 060a/2,
 061a/6,, 071b/3, 114a/5
- muḡasebe** : Hesap işlemleri -1-
 [Ar]
 m. 035b/14
- muḡaṣṣāl** : Elde edilmiş -2-

- [Ar]
m. 023a/6, 087b/7
- muḥassenāt** : Hayırlı işler -1-
[Ar]
m. 098b/2
- muḥāṭab** : Kendisine söz söylenen -1-
[Ar]
m. 027b/10
- muḥāvere** : Söyleşi -1- [Ar]
m. 040b/11
- muḥayyem** : Büyük çadır -1-
[Ar]
m. 026a/4
- muḥāzī** : Aynı hizada durma -1-
[Ar]
m. 021b/11
- muḥāzzīl** : Rezil eden -1- [Ar]
m.- i 067a/2
- muḥīṭ** : Çevre -3- [Ar]
m.- i 037b/12, 092b/14, 099a/1
- muḥliṣ** : Katışıksız -1- [Ar]
m. 029a/3
- muḥliṣāne** : Samimiyetle -1-
[Ar]
m. 065a/8
- muḥtāc** : Gereksinimi olan -5-
[Ar]
m. 014a/14, 044b/4, 071a/7, 074b/8, 095a/2
- muḥtaṣṣa** : Bir şeye özgü -1-
[Ar]
m. 088a/12
- muḥtel** : Bozulmuş -1- [Ar]
m. 102a/1
- muḥtelife** : Farklılık gösteren -2-
[Ar]
m.- i 037b/1, 083a/6
- muḥtelü'n-nizām** : Düzeni farklı olan -1- [Ar]
m.- 083b/14
- muḥterem** : Saygın -1- [Ar]
m.- i 053a/12
- muḥteremeyn** : Saygı değerler -1-
[Ar]
m. 043b/13
- muḥtesib** : Yerel yönetim görevlisi -2-
[Ar]
m.- i 080b/8, 105a/9
- muḥteşem** : Görkemli -1-
[Ar]
m.- i 120a/6
- muḥteviyye** : İçerik -1- [Ar]
m. 020a/5
- mū'id** : Hazır eden -1- [Ar]
m.- i 033b/12
- mū'in** : Yardım eden -1- [Ar]
m. 100b/11
- muḥābele** : Karşılıklı eylem yapma -4-
[Ar]
m. 018b/4, 021a/3, 034b/1, 072b/11
- muḥābil** : Yüz yüze gelen -3-
[Ar]
m. 069a/3, 079a/2, 093b/3
- muḥaddem** : Takdim edilen -4-
[Ar]
m. 025b/2, 077a/4, 085a/12, 085b/6
- muḥaddemā** : Öncelikle -9-
m. 008b/6, 012b/4, 038b/11, 059a/10, 071a/1, 071a/14, 071b/4, 075b/11, 113a/12
- muḥaddemāt** : Takdim edilenler -4-
[Ar]
m.- i 028b/1, 037a/6, 057b/13, 116b/11
- muḥadder** : Takdir edilmiş -1-
[Ar]
m. 083a/9
- muḥaddes** : Kutsalaştırılmış -1-
[Ar]
m. 053b/8
- muḥaddime** : Giriş -1- [Ar]
m.- i 118a/2

- muḳarnes** : Merdivenli kubbe -1-
[Ar]
m. 050a/11
- muḳarreb** : Yakın -1- [Ar]
m. 017b/8
- muḳarrer** : Kararlaştırılmış -2-
[Ar]
m. 014a/13, 036a/13
- muḳata'āt** : Ekili alan vergileri -1-
[Ar]
m. 017b/5
- muḳātele** : Öldüresiye dövüşme -3-
[Ar]
m. 021a/3, 040a/13, 057a/15
- muḳāvele** : Sözleşme -1- [Ar]
m.- i 058a/3
- muḳāvemmet** : Dayanıklı olma -3-
[Ar]
m. 015b/12, 065a/14, 072b/11
- muḳayyed** : Kayıt altına alınmış -1-
[Ar]
m. 115a/2
- muḳīm** : Yerinde sağlam duran -1-
[Ar]
m. 006a/4
- muḳtedā** : Örnek gösterilen -2-
[Ar]
m.- yı 037a/11, 051b/1
- muḳtezā** : Gerekli olan -10-
[Ar]
m.- yı 010b/7, 017b/11, 035b/9,
044a/14, 062a/7, 065a/7, 083a/5, 090a/2,
111b/3, 118b/15
- muḳtezi** : Lazım olan -1- [Ar]
m. 068b/12
- muḳtezayāt** : Gerekenler -1-
[Ar]
m.- i 041b/2
- mūm** : Işıık veren madde -1-
[Ar]
m. 114a/4
- mūmā** : İma edilen -2- [Ar]
m. 076a/4, 117b/8
- mūmā ileyh** : Adı geçen -10-
[Ar]
m. 005a/4, 038b/3, 087b/11,
118a/8, 118b/8, 118b/15, 119b/5,
120a/5,
120a/10, 120a/15
- mumyā** : Mumyalanmış cenaze -1-
[Ar]
M.- yı 114b/13
- muntazır** : Dört gözle bekleyen -4-
[Ar]
m. 002b/10, 043b/1, 070a/14,
086a/14
- munzamm** : Eklenmiş -1-
[Ar]
m. 099a/9
- mūr** : Karınca -3- [Far]
m.- i 084a/6, 114a/13
- murabba'** : Dörde tamamlanmış -1-
[Ar]
m.- 119a/9
- murād** : İstenilen -6- [Ar]
m.- i 035b/7, 082b/8, 094a/7,
112a/4, 118a/6, 118a/9
- murād** : Özel isim -6- [Tr]
m.
M. 010a/8, 032a/10, 042b/5,
047a/14, 069a/3, 098a/14
- murafakāt** : Yoldaşlık -1- [Ar]
m. 025a/3
- murahhaşlar** : İzinli -3- [Ar]
m. 077b/2, 077b/14, 077b/15
- murdār** : Pis, kirli -2- [Ar]
m. 009b/15, 060b/14
- mūriş** : Bir fenalık eden -2- [Ar]
m.- i 016b/8, 062a/9
- murtażā** : Beğenilerek seçilmiş -1-
[Ar]
m.- yı 045a/2
- mūsā** : Özel isim -4- [Ar]
M. 007b/11, 031b/6, 033a/12,

- 033a/15
muşādakāt : Samimi dostluk -2-
 [Ar]
 m. 018b/15, 058b/5
- musādeme** : Çarpışma -1-
 [Ar]
 m. 021a/3
- muşāfaha** : El sıkışma -2- [Ar]
 m. 018b/4, 076b/12
- muşaffa** : Temzilenmiş -3- [ar]
 m. 052a/9, 054a/1, 093b/11
- musahhar** : Elde edilmiş -1-
 [Ar]
 m. 047a/3
- muşālahā** : Barış yapma -1-
 [Ar]
 m. 071a/2
- musavāt** : Eşitlik -1- [Ar]
 m. 026b/4
- muşīb** : İsbetli -2- [Ar]
 m. 108a/6, 113a/7
- mūsīkār** : Düdük, kaval -1- [Ar]
 m. 078b/6
- mustafaviyyede** -1- [Tr]
 m. 029a/6
- mustazill** : Gölgede bulunan -1-
 [Ar]
 m. 028a/15
- muştafa** : Özel isim -26- [Ar]
 M. 002b/14, 006a/5, 007a/14,
 014a/15, 026a/10, 027b/8, 033a/13,
 033b/1, 039b/4, 041a/15, 043a/9, 041a/5,
 045a/5, 047a/7,
 052b/6, 054a/1, 054a/5, 070a/3,
 070b/4, 077a/15, 085a/7, 085b/7,
 087b/1, 087b/8, 091a/3, 096a/15,
 108a/13
- mūşārun** : İşaret edilen -1-
 [Ar]
 m. 048a/10
- mu‘tād** : Her zaman ki gibi -8-
 [Ar]
- m. 033b/10, 034b/4, 034b/6,
 041b/15, 042a/6, 048a/15, 085b/5,
 120a/10
- mutaşarrıf** : Bir işi istediği gibi idare eden
 -9- [Ar]
 m. 005b/9, 009a/12, 015b/2,
 021a/12, 021b/1, 021b/2, 033b/13,
 034a/5
 034b/10, 034b/12, 034b/15, 035b/2,
 035b/4, 036a/4
- mutaşarrıfān** : Bir işi istediği gibi idare
 edenler -1- [Ar]
 m.- i 036a/10
- mu‘teber** : Saygın -6- [Ar]
 m. 005b/13, 012b/12, 024b/11,
 027a/13, 083a/14, 084a/8
- mu‘tekid** : Gönül bağlayan -1-
 [Ar]
 m. 119a/14
- mu‘temed** : Kendisine güvenilen -1-
 [Ar]
 m. 036b/5
- mu‘terif** : İtiraf eden -1- [Ar]
 m. 067a/6
- muttaşıl** : Bitişik -1- [Ar]
 m. 023b/13
- muṭābıḳ** : Birbirine uyan -4-
 [Ar]
 m. 039b/6, 050a/2, 058b/9,
 062a/6
- muṭāhhara** : Temizlenmiş -1-
 [Ar]
 m. 027b/9
- muṭallā** : Yıldızlanmış -1-
 [Ar]
 m. 078b/15
- muṭarrāz** : 1.İşlenmiş -1- [Ar]
 m. 002a/2
- mu‘ṭī** : Ödeyen -1- [Ar]
 m.- i 099a/7
- muṭī** : Baş eğen kimse -1-
 [Ar]

- m. 113a/8
mutlak : Kayıtsız, şartsız -9-
 [Ar]
 m. 047a/14, 050b/10, 054b/15, 055a/4, 066a/10, 094b/14, 096a/1, 096a/3, 097b/4
mutlaka : Her ne durumda olursa olsun -2- [Ar]
 m. 036b/8, 037a/10
muvācehe : Yüzleşme -3- [Ar]
 m. 008b/9, 068a/10, 069a/10
muvaffak : Yardım görmüş -11- [Ar]
 m. 009a/1, 029a/3, 033b/7, 039a/12, 041b/4, 047a/4, 050b/3, 062a/14, 075a/9, 090b/7, 091b/8, 096a/1, 119b/6
muvaffik : Başarıya ulaştıran -2- [Ar]
 m. 035b/5, 047b/12
muvāfik : Uygun -6- [Ar]
 m.- ı 016b/4, 039b/7, 042b/9, 050a/3, 058b/9, 062a/4
muvaḥḥidīn : Allah' inananlar -7- [Ar]
 m. 056b/11, 057a/10, 057b/10, 060a/1, 061a/9, 067a/12, 068a/15
muvāsāt : Teselli etme -1- [Ar]
 m.- ı 084a/6
muvaşşal : Kavuşma -1- [Ar]
 m. 061b/10
muvāzabet : Bir işle daima uğraşma -1- [Ar]
 m. 070b/7
muytāb : Kıldan eşya yapan -1- [Far]
 m. 030a/1
muẓafāt : Ekler, kollar -1- [Ar]
 m. 053b/6
muẓaffer : Galib gelen -4- [Ar]
 m. 016a/12, 074b/10, 091a/7, 093a/11
muẓafferēn : Üstün gelerek -1- [Ar]
 m. 075b/9
muẓmaḥill : Perişan olmuş -2- [Ar]
 M. 028b/1, 088b/7
muẓmer : İçinde saklı -1- [Ar]
 m. 047b/14
mü'ellif : Teli eden -1- [Ar]
 m.- i 055b/7
mü'ezzi : Eziyet eden -1- [Ar]
 m. 117b/14
mübāderet : Bir işe başlama -9- [Ar]
 m. 021b/13, 058a/12, 059a/4, 064a/15, 068b/5, 068b/8, 069a/10, 072b/9, 076a/4
mübāhāt : Övünme -1- [Ar]
 m.- ı 017a/5
mübāhī : Övünen -1- [Ar]
 m. 095b/1
mübālağa : Abartma -1- [Ar]
 m.- ı 099a/12
mübārek : Verimli -12- [Ar]
 m. 017b/12, 043b/6, 046b/14, 047a/14, 049a/4, 049b/5, 062b/2, 090b/8, 090b/15, 094a/13, 095b/2, 115a/6
mübāreke : Kutlu -2- [Ar]
 m. 070a/12, 083a/2
mübāreze : İki kişi arasında kavgaya -2- [Ar]
 m. 006b/3, 064a/3
mübārizīn : Biriyle dövüşen -1- [Ar]
 m.- i 021a/8
mübāşeret : Bir işe başlama -7-

- [Ar]
m. 003a/4, 011b/4, 021b/10,
023b/2, 042a/2, 062b/8
‘ubūra m.+ 072b/6
- mübāşeret** : Sultanlık , padişahlık -1-
[Ar]
m. 072a/10
- mübāşeret ol -** : Bir işe başlama -1-
[Ar]
049a/15
- mübāşir** : Bir işe başlayan -8-
[Ar]
m. 115b/11, 116a/1, 116a/12,
116a/15, 118a/1, 118a/7, 118b/12,
118b/14
- mübeddel** : Değiştirilmiş -1-
[Ar]
m. 040a/14
- müberrāt** : Temize çıkanlar -6-
[Ar]
m. 027a/7, 027b/6, 028a/14,
029a/1, 049a/9, 055a/14
- mübeşşir** : Müjde veren -4-
[Ar]
m. 004b/15, 099a/8, 119b/1,
120a/14
- mübeyyen** : Açıkça ortaya konmuş -1-
[Ar]
m.- i 082a/5
- mübîn** : İyi ve kötüyü ayırtmasını bilen -8-
[Ar]
m. 021a/8, 027b/14, 057b/10,
059b/15, 061b/2, 069b/5, 073a/2, 103a/2
- mübtelā** : Tutkulu -2- [Ar]
m. 012a/14, 115b/2
- mücādele** : Çekişme -2- [Ar]
m. 021a/3, 077a/8
- mücāhid** : Din uğruna savaşan -2-
[Ar]
m. 075a/14, 088b/15
- mücāhidān** : Din uğruna savaşanlar -1-
[Ar]
- m.- i 023b/6
- mücāhidîn** : Savaşanlar -3-
[Ar]
m.- i 064a/1, 066a/11, 067b/2
- mücāmele** : Dirlik, düzenlik -1-
[Ar]
m. 060a/13
- mücāz** : Mezun olmuş -1-
[Ar]
m.- i 004b/9
- müce-zîr** : Küçük dalga -1-
[Ar]
M.- 088b/5
- müceddeden** : Yeniden -5-
[Ar]
m. 021b/11, 029a/15, 029b/2,
029b/3, 033b/7
- müceddiden** : Yenilik -1- [Ar]
m. 007a/8
- mücellā** : Yaldızlı -3- [Ar]
m.- yı 008b/14, 041b/5, 041b/10,
091b/1
- mücerred** : Çıplak -6- [Ar]
m.- i 006b/13, 017b/10, 037a/10,
078a/6, 080a/9, 083b/12
- mücevheretü'l-gülāf** : Kılıfı mücevherli
-1- [Ar]
m.- i 041b/9
- müctehhidîn** : Gücünün yettiği kadar
çalışanlar -1- [Ar]
m.- benām 036b/6
- müctemi'** : Toplanan -1- [Ar]
m. 033b/4
- müdāfa'a** : Koruma -4- [Ar]
m. 058a/14, 061a/11, 064b/13,
072b/1
- müdāhane** : Dalkavukluk etme -1-
[Ar]
m. 111b/12
- müdāvā** : Bir hastalığı yenmeye çalışma
-1- [Ar]
m. 091b/5

- müddeḥar** : Biriken -1- [Ar]
m. 088a/10
- müdde‘ā** : İddia edilen -1-
[Ar]
m. 081a/12
- müddeī** : Dua eden -1- [Ar]
m. 036b/4
- müddet** : Zaman -5- [Ar]
m.- i 020a/4, 039a/10, 098b/5,
107a/7, 117a/4
- müdebbir** : Tedbirli -2- [Ar]
m.- i 015a/13, 016a/13
- müdellet** : Delil ile ispat olunmuş -1-
[Ar]
m. 037a/4
- müdemmer** : Yok edilmiş -1-
[Ar]
m. 060a/15
- müderriis** : Ders veren kimse -3-
[Ar]
m. 033b/9, 035a/11, 089a/10
- müdevvin** : Bir araya getirip kitab haline
koyan -1- [Ar]
m. 070b/10
- müdrük** : İdrak eden -1- [Ar]
m.- i 037b/13
- mü‘ebbed** : Sonsuz zaman -3-
[Ar]
m. 033b/2, 038a/2, 093b/6
- müebbeden** : Ebedilik -1-
[Ar]
m. 037b/10
- mü‘eddā** : Kavram -1- [Ar]
m. 051a/15
- mü‘eddi** : Sebep olan -1- [Ar]
m. 119a/9
- mü‘ekked** : Sağlamlaştırılmış -1-
[Ar]
m.- i 084b/4
- müeşşer** : Etki eden -1- [Ar]
m. 080b/14
- müeşşir** : Tesir eden -1- [Ar]
m.- i 005a/14
- müessis** : Tmel atan -1- [Ar]
m.- i 036b/6
- müeyyed** : Teyid edilmiş -2-
[Ar]
m. 048a/2, 049b/5
- müeyyid** : Teyid edilmiş -3-
[Ar]
m.- i 037b/10, 087a/8, 097b/9
- müezzın** : Ezan okuyan -3-
[Ar]
m. 034a/10, 034a/11, 034a/12
- müezzınān** : Müezzinler -1-
[Ar]
m. 053a/2
- müfād** : Mana , kavram -6-
[Ar]
m. 002b/12, 044a/1, 073b/9,
083b/7, 091a/8, 096a/6
- müfāḥaret** : Övünme -3- [Ar]
m.- i 041b/10, 048b/7, 068a/5,
085a/11
- müfehḥim** : Kavrayış -2- [Ar]
m.- i 015a/13, 028b/3
- müfettih** : Fetih eden -1- [Ar]
m. 023b/5
- müfid** : Faydalı -2- [Ar]
m. 022a/5, 114b/13
- müfteḥir** : Övünen -2- [Ar]
m. 042a/15, 087a/2
- müheyyā** : Hazırlanmış -3-
[Ar]
m. 020a/11, 056a/2, 092a/6,
094b/3
- mühimm** : Ehemmiyetli -1-
[Ar]
m. 068b/12
- mühimmāt** : Savaşta kullanılan araç
gereç -6- [Ar]
m. 020a/9, 035b/12, 058b/15,
060b/15, 066b/5, 068b/13, 076a/6
- mühimme** : Önemli -2- [Ar]

- m.- i 068b/10, 117a/12
mühletü'l- vuşul : Kavuşma süresi -1-
 [Ar]
 m.- 062a/14
müühr : Mühür , imza -6- [Far]
 m. 047b/7, 087a/7, 089a/9,
 089b/10, 095b/6, 119b/9
müühr-i hüümāyün : Padişah tuğrası taşıyan
 mühür -5- [Far]
 m. 042a/10, 043b/6, 044a/2,
 056a/5, 085a/4
müüjde : Heyecan veren haber -3-
 [Far]
 m. 038b/1, 044b/2, 046b/12
müüjde-resān : Müjdecilik -2-
 [Far]
 m.- 113b/5
müüjen : Kirpik -1- [Ar]
 m. 116b/8
müüjgān : Kirpikler -1- [Ar]
 m.- i 110b/2
müükāfāt : Ödül -1- [Ar]
 m. 010b/12
müükāleme : Konuşma -6-
 [Ar]
 m. 040b/11, 062a/2, 077b/5,
 077b/6, 119a/12, 120a/15
müükemmel : Kusursuz -6-
 [Ar]
 m. 018a/15, 021a/15, 033b/8,
 059a/6, 067b/14, 076b/1
müükerrrem : Cömert -20- [Ar]
 m. 006a/11, 010b/11, 015a/13,
 020b/11, 021a/15, 028b/3, 037a/8,
 039b/4, 041a/5, 056a/8, 070b/14,
 072a/14, 076a/13, 084a/14, 085a/7,
 087b/2, 087b/15, 108a/10, 108a/12,
 108b/13
müükürmet : Cömertlik -1- [Ar]
 m.- i 017b/13
müükibb : Israrıcı olan -1-
 [Ar]
- m. 113a/8
müülāhāza : Ayrıntılı düşünme -3-
 [Ar]
 m.- i 049a/7, 057b/13, 083b/8
müülākāt : Görüşme -1- [Ar]
 m. 018a/1
müülāşık : Yan yana gelen -3-
 [Ar]
 m. 019a/5, 021b/5, 051b/15
müülātefet-nümün : Şakalaşan -1-
 [Ar]
 m.- 069b/10
müülāzım : Bir kimseye bağlanıp
 ayrılmayan -1- [Ar]
 m. 106a/7
müülhāk : Bağlanmış -2- [Ar]
 m. 055a/10, 100a/15
müülhākāt : İlaveler -1- [Ar]
 m. 053b/1
Müülhazān : Bir yer adı -1-
 [Tr]
 M. 033a/14
müülhem : İlham olunmuş -5-
 [Ar]
 m. 027a/7, 028b/12, 029a/1,
 047a/11, 096b/4
müülimmāt : -1- [Tr]
 m. 035b/12
müülk : Ülke -16- [Ar]
 m. i 026b/11, 036b/15, 039a/6,
 046b/2, 046b/4, 046b/6, 046b/7,
 088b/14, 096b/7, 097b/12, 097b/13,
 102a/7, 102b/6, 105a/10, 110b/7
müülket : Mülk -2- [Ar]
 m.- i 089b/2, 097a/6, 103b/1,
 104a/13
müültecā : Sığınacak yer -2-
 [Ar]
 m. 044b/9, 095b/11
müültezim : Bir şeyi gerekli görüp onun
 yanında iltizam eden -1- [Ar]
 m. 116a/6

- mülük** : Ülkeler -3- [Ar]
m. 003b/9, 044a/1, 084a/8
- mülükān** : Ülkeler -1- [Ar]
m.- ı 097a/13
- mülükāne** : Sultana özgü olan -8- [Ar]
m. 016a/7, 016b/1, 016b/7, 041b/12, 068a/4, 068b/9, 070a/9, 103b/7
- mümā** : İma edilen -13- [Ar]
m. 006a/2, 016a/8, 016b/10, 017a/5, 036a/5, 036a/13, 036b/1, 036b/4, 036b/13, 064b/11, 071b/8, 116a/2, 116a/13
- mümā ileyh** : Adı geçen -1- [Ar]
m. 006b/6
- mümāna^{at}** : Engelleme -1- [Ar]
m. 061b/11
- mümehhid** : Düzelten -2- [Ar]
m.- i 015a/15, 036b/5
- mü^{at} mīn** : İman eden -5- [Ar]
m. 057a/10, 060a/14, 061a/13, 072b/3, 096a/9
- mümkin** : İmkanlı -3- [Ar]
m. 046b/6, 089a/5, 098b/1
- mümkün** : İmkani olan -1- [aar]
m. 072b/11
- Mümtāz** : Özel isim -3- [Tr]
m. 021a/13, 022b/12, 054a/9
- mümtāzü'l- akṛān** : Yaşıt olan kimseler -2- [Ar]
m.- 005b/3, 064b/9
- mümtedd** : Uzayıp giden -1- [Ar]
m. 062b/6
- mümtelī** : Dolgun -1- [Ar]
m. 112b/12
- mün^{at} adim** : Ortadan kalkan -1- [Ar]
m. 026a/6
- mün^{at} adimü'l- ḥuşūl** : Ortadan kalma -1- [Ar]
m.- 022a/10
- münāḥ** : Ağıt yakma -1- [Ar]
m. 028b/8
- münākāşa** : Tartışma -1- [Ar]
m.- ı 006b/3
- mün^{at} akis** : Aks eden -1- [Ar]
m. 091b/6
- münākkaş** : Nakışlanmış -1- [Ar]
m.- bālī 111b/15
- münāsib** : Yaraşır -6- [Ar]
m. 020a/15, 024b/8, 047a/10, 062a/4, 065a/7, 074b/1, 111a/6
- müncelī** : Aydınlık -1- [Ar]
m. 112b/11
- münevver** : Nurlu -2- [Ar]
m. 027b/9, 098b/15
- münfehim** : Anlaşılan -2- [Ar]
m. 050a/7, 110a/7
- münferid** : Tek -1- [Ar]
m. 051a/15
- münferiden** : Bireysellikle -1- [Ar]
m. 109b/14
- münḥarif** : Doğruluktan sapmış -2- [Ar]
m. 077a/10, 094b/13
- münhedim** : Harap olmuş -2- [Ar]
m. 019b/15, 026a/8
- münhezimen** : Bozguna uğrayarak -1- [Ar]
m. 021a/4
- münhī** : Haberci -1- [Ar]
m. 028b/12
- Münif** : Özel isim -7- [Tr]
M. 004b/5, 008b/11, 029a/6, 042b/9, 052a/7, 052a/9, 054a/8, 070b/8
- Münifā** : Ey münif -1- [Tr]

- M. 009a/3
- münir** : 1.Aydınlık 2.Parlak -1-
[Ar]
m. 002a/3, 004b/3, 027a/8
- münkas** : -1- [Tr]
m. 113b/12
- münkesir** : Kırılan -1- [Ar]
m. 025b/12
- münkesirü'l-cenân** : Kalplerin kırılması
-1- [Ar]
m.- 023b/10
- münşî** : Muharrir -1- [Ar]
m.- i 045a/13
- müntecihü's-sürür** : Sevincin sonu -1-
[Ar]
m.- 116b/12
- müntehib** : Yağma yapan -2-
[Ar]
m. 053b/12, 088a/13
- müntişir** : Yayılan -1- [Ar]
m. 056a/14
- mürâ'ât** : Koruma -1- [Ar]
m. 025b/12
- mürâ'î** : Riyakar -1- [Ar]
m. 084a/5
- mürâyâ** : İki yüzlülük -1- [Ar]
m. 093b/15
- mürd** : Ölü -1- [Ar]
m. 119a/3
- mürde** : Ölü -2- [Far]
m.- i 016a/3, 023a/15
- mürdegân** : Ölüler -2- [Far]
m. 081b/12, 119b/13
- mürebbî** : Terbiye eden -1-
[Ar]
m.- i 052b/1
- müreccaḥ** : Tercih edilen -1-
[Tr]
m. 062a/10
- müreffehü'l-cinân** : Cennetlerin rahatlığı
-1- [Ar]
- m.- 067a/15
- müretteb** : Tertip olunmuş -5-
[Ar]
m. 067b/14, 071a/3, 071a/12,
075b/2, 076b/1
- mürşid** : Yol gösteren -1-
[Ar]
m.- i 102b/14
- mürtedd** : İslam dininden dönen -1-
[Ar]
m. 118b/2
- mürtesim** : Resim çeken -1-
[Ar]
m. 051b/8
- mürür** : Bir yerden geçme -11-
[Ar]
m. 012a/8, 020b/8, 040b/14,
043a/15, 071b/1, 072b/7, 076b/4,
077b/6, 085b/15, 086b/14, 087b/9
- mürürü'ubür** : Gelip geçme -2-
[Ar]
m. 061b/15, 066b/13
- mürüvvet** : Yiğitlik -1- [Ar]
m.- i 067a/7
- müsâ'ade** : Yardım -6- [Ar]
m. 013a/13, 017b/4, 024b/9,
072a/13, 117b/3, 117b/7
- müsâbakat** : Birini yenme -2-
[Ar]
m. 005b/2, 054a/9
- müşâdif** : Rast gelen , rastlayan -1-
[Ar]
m. 003a/12
- müsakḳafât** : Üstü kapatılmış -1-
[Ar]
m.- i 035a/14
- müsâmaḥa** : Aldırmama -2-
[Ar]
m. 017b/4, 077a/9
- müsâra'at** : Bir şeye doğru koşma -2-
[Ar]
m. 052b/15, 084b/14

- müsāvī** : Eşit -1- [Ar]
m. 101b/3
- müsellem** : Sunulmuş -4- [Ar]
m. 021a/13, 037a/15, 088b/1,
091b/14
- müsemmə** : Ad konulmuş -1-
[Ar]
m.- ı 019b/8
- müslim** : Müüslüman -2-
[Ar]
m. 117b/13, 118a/14
- müslimîn** : Müslümanlar -3-
[Ar]
m. 021a/9, 060a/2, 069a/12
- müstagni** : Gözü tok -2- [Ar]
m. 054b/10, 055b/4
- müstaḥakk** : Yerinde görülmüş -4-
[Ar]
m. 016b/12, 017a/6, 034a/6,
034a/8
- müstaḥsene** : Beğenilen -1-
[Ar]
m. 005b/7
- müsta'idd** : Kabiliyetli -1-
[Tr]
m. 119a/1
- müstaḫbel** : Gelecek -1- [Ar]
m. 086a/14
- müstaḫbelāne** : İleride olacak olarak -1-
[Ar]
m. 086b/7
- müstaḫbīlin** : Karşılamaya çıkanlar -1-
[Ar]
m. 043a/11
- müstaḫil** : Bağımsız -1- [Ar]
M. 089a/4
- müstaḫile** : Bağımsız -1- [Ar]
m. 011b/12
- müstaḫim** : Doğruluktan şaşmayan -1-
[Ar]
m. 107b/5
- müsteainen** -1- [Tr]
m. 060b/9
- müste'an** : Kendisinin yardımı istenmiş
olan -1- [Ar]
m. 015b/8
- müste'ar** : Ödünç ,eğreti -1-
[Ar]
m. 039a/3
- müstecāb** : Kabul görülmüş -1-
[Ar]
m. 107b/10
- müstedām** : Sürekli olması beklenen -1-
[Ar]
m. 091b/3
- müstekilāt** : -1- [Tr]
m.- ı 037b/9
- müsterīḥ** : Gönlü ferah -1-
[Ar]
m. 088a/14
- müsteşnā** : Ayrıcalıklı -1-
[Ar]
m. 094b/10
- müsteṭāb** : Makbul -5- [Ar]
m. 003b/15, 027b/10, 028a/6,
038b/3, 067b/4
- müstevcib** : Yaraşır -1- [Ar]
m. 087a/5
- müstevfā** : Kafi olan -3- [Ar]
m. 011a/3, 018a/7, 020a/11
- müşāhede** : Görerek anlama -6-
[Ar]
m. 005a/3, 040a/5, 057a/14,
065a/9, 065b/10, 088a/9
- müşāhid** : Gözlemci -1- [Ar]
m.- i 011b/13
- müşārun** : İşaret edilen -11-
[Ar]
m. 005b/3, 011a/11, 012a/11,
019a/6, 041b/13, 055b/4, 058a/3,
074a/14, 076b/5, 085a/4, 109a/4
- müşārun ileyh** : Kendisine işaret olunan
-55- [Ar]
m. 002a/6, 006a/13, 006b/4,

- 006b/7, 006b/13, 007a/2, 007a/5, 008b/6, 011a/1, 011a/10, 018a/3, 018a/8, 018b/6, 018b/9, 018b/13, 021a/10, 025a/4, 027a/6, 029a/7, 029a/12, 035b/5, 036b/15, 037a/2, 038a/3, 042a/11, 042b/11, 043a/4, 049a/5, 051b/15, 052b/12, 054a/7, 060a/4, 061b/8, 062a/1, 063a/9, 068b/4, 069a/9, 071a/10, 071b/5, 072a/9, 072b/2, 073a/3, 073a/9, 073b/5, 073b/7, 074b/2, 076b/7, 083b/13, 084b/12, 095b/9, 096b/6, 101a/1, 108b/15, 109a/15, 117a/8
- müşāvere** : Bir tür iş görüşmesi -5- [Ar]
m. 019b/5, 040b/11, 057b/4, 057b/14, 060b/10
- müşerref** : Onurlu -2- [Ar]
m. 062b/7, 086b/3
- müşevveş** : Karmaşık -1- [Ar]
m. 061b/6
- müşeyyid** : Sağlam yapan -1- [Ar]
m.- i 015a/15
- müşgîn** : Misk kokulu -3- [Far]
m. 069a/14, 111b/8, 110b/7
- müş'ir** : Bilgilendiren -2- [Ar]
m. 003a/5, 008a/12, 067b/7
- müşîr** : İşaret eden -7- [Ar]
m. 015a/13, 046b/2, 047a/15, 055b/7, 092a/13, 092b/4, 099a/2
- müşîrâne** : Mareşal gibi davranarak -2- [Ar]
m. 068a/6, 074b/7
- müşk-efşân** : ?-1- [Tr]
m.- ı 111a/2
- müşkil** : Sıkıntılı -1- [Ar]
m. 096a/5
- müşkil-güşā** : Zorlukları aşan -1- [Ar]
m.- 041b/6
- müşrikîn** : Müşrikler -7- [Ar]
m. 059a/2, 062a/3, 065b/14, 066b/9, 072a/4, 072a/7, 073a/13
- müşteğîl** : Çalışan -1- [Ar]
m. 117a/12
- müştehir** : Şöhretli -5- [Ar]
m. 005b/7, 007a/1, 011a/14, 037a/9, 056a/14
- müştehirü's- şeyh** : Ünlü şeyh -1- [Ar]
m.- 052b/2
- müştemil** : Kapsayan -5- [Ar]
m. 020a/7, 029b/2, 030a/10, 030a/12, 030b/6
- müştemilât** : Kapsayanlar -2- [Ar]
m. 029b/8, 030b/8
- mütalâ'at** : Okumalar -1- [Ar]
m. 016b/6
- mütâreke** : Ateşkes ilan edilmesi -1- [Ar]
m.- i 023b/3
- müte'essis** : Gizliyi arayan -1- [Ar]
m.+ e 002b/1
- müte'affin** : Bozulup fena kokan -1- [Ar]
m. 056b/14
- müte'ākib** : Sırayla gelen -2- [Ar]
m. 066a/3, 109a/4
- müte'akķiben** : Sırasıyla gelerek -1- [Ar]
m. 014b/15
- müte'al** : Büyük, ulu -4- [Ar]
m.- i 011a/6, 026b/2, 028a/2, 049a/5
- müte'allik** : Bağlı bulunan -2- [Ar]
m. 055b/14, 076b/15
- müte'allikât** : Bağlı bulunanlar -1-

- [Ar]
m. 023a/1
müte^ʿassir : Gittikçe zorlaşan -1-
[Ar]
m. 010a/9
mütecāviz : Sınırı geçen -9-
[Ar]
m. 016a/3, 019b/14, 023a/13, 026a/11, 056b/7, 060a/1, 066b/2, 071a/3, 074b/1
mütedāvile : Kullanılmakta olan -1-
[Ar]
güzide m. 002a/8, 033b/8
mütegāyirü^ʿl-şüret : Değişkenlik gösteren suratlar -1- [Ar]
m.- 063b/1
mütehākkimān : Tahakküm ederek -1-
[Ar]
m. 037b/2
mütehāmmile : Tahamüllü -1-
[Ar]
m. 110b/5
mütehāşşın : İyi korunan -2-
[Ar]
m. 013a/10, 024a/10
mütehāşşıs : Bir işin uzmanı -1-
[Ar]
m. 004a/13
mütehāttim : Gerek duyulan -2-
[Ar]
m. 028a/1, 036b/
mütehāyyir : Hayretler içinde kalan -1-
[Ar]
m. 006b/5
müteheccid : Gece namaz kılan -1-
[Ar]
m. 088a/8
müteheyi : Hazır duruma gelen -1-
[Ar]
m. 110b/7
mütehāttim : Gerek duyulan -1-
[Ar]
m. 036a/2
mütekāşire : Çoğalan -1-
[Ar]
m. 049a/6
mütekeffil : Sorumluluk alan -1-
[Ar]
m. 077a/7
mütelālī : Aydınlanan -1-
[Ar]
m. 110a/12
mütelāşık : Eklenmiş -1- [Ar]
m. 023b/13
mütelāşi : Telaşlanan -1-
[Ar]
m. 072b/14
mütemādiye : Sürüp giden -1-
[Ar]
m. 042b/12
mütemekkin : Bir yere yerleşen -2-
[Ar]
m. 019b/13, 061a/15
mü^ʿtemen : Kendisine güvenilen -1-
[Ar]
m. 057b/3
mü^ʿtemennā : Arzu olunan -1-
[Ar]
m. 099a/2
mütemessik : Sımsıkı tutan -1-
[Ar]
m. 119a/14
mütemmim : Tamamlanmış bulunan -1-
[Ar]
m.- i 015a/14
mütenāzian : Davalı ve davacı arasındaki çekişme -1- [Ar]
m.- ı 037b/2
mütenāzī^ʿ : Çekişen -1- [Ar]
m. 037b/5
müterafi^ʿan : Mahkeme isteyen -1-
[Ar]
m. 037b/2
müterakkım : -2- [Tr]

- m. 018b/9, 056b/14
müterakki : Gelişme gösteren -1-
 [Ar]
 m. 003b/7
müterakib : 1.Bekleyen , gözleyen -4-
 [Ar]
 m. 002b/11, 009b/9, 018a/6,
 043a/3
müterasıd : İnceden inceye araştıran
 -1- [Ar]
 m.- i 084a/11
müteretib : Tertip edilmiş -1-
 [Ar]
 m. 021b/6
mütesellim : Teslim alan -1-
 [Ar]
 m. 012b/13
müteselsil : Kesintisiz -1-
 [Ar]
 m. 060b/7
mütevahhiş : Korkup çekinen -1-
 [Ar]
 m. 063a/14
mütevakkır ol - : Onurlanan -1-
 [Ar]
 ü m. 003b/8
mütevattın : Vatan edinilmiş -1-
 [Ar]
 m.- i 061b/1
mütevaccih : Bir yere gitmeye karar
 veren -1- [Ar]
 m.- i 114a/15
mütevekkilen : Tevekküle bağlanarak
 -3- [Tr]
 m. 015b/15, 058b/3, 060a/4
mütevelli : Birine vekalet eden
 -10- [Ar]
 m. 027b/14, 029a/9, 033b/4,
 035b/13, 036a/8, 036a/12, 036b/4,
 036b/13, 037a/1, 037b/10
mütevelliyân : Birine vekalet edenler
 -1- [Ar]
- m.- i 036a/11
müteyakkızâne : Dikkatli davranarak
 -1- [Ar]
 m. 071b/6
mütezâyid : Çoğalan, artan -1-
 [Ar]
 m. 003b/8, 014a/13, 066a/12,
 110a/15
mütezâyid ol - : Çoğalan , artan -1-
 [Ar]
 şöhetleri m. 108a/15
mütezazelzil : Çok sarsılan -2-
 [Ar]
 m. 024a/12, 060b/6
mütteffik : Bir konuda birleşmiş olan
 -1- [Ar]
 m. 037a/7
muṭālebe : Talep etme -1-
 [Ar]
 m. 117b/14
müvecceh : Yönelen -1- [Ar]
 m.- i 074b/7
müvekkil : Vekalet olan -3-
 [Ar]
 m.- i 029a/11, 036b/14, 037a/2
müyesser : Kolaylıkla elde edilen -5-
 [Ar]
 m. 024b/6, 054b/6, 064a/8,
 066b/6, 083a/10
müzākere : Karşılıklı konuşma -1-
 [Ar]
 m. 057b/14
müzâyaka : Sıkıntı, darlık -1-
 [Ar]
 m.- i 075b/14
müzdād : Gelirler -1- [Ar]
 m. 046b/10
müzerkeş : Altın işlemeli -1-
 [Ar]
 m. 077a/3
müzeyyen : Süslenmiş olan -2-
 [Tr]

m.- i 048a/14, 077a/3
müzil : Ortadan kaldıran -1- [Ar]
 m.- i 047b/3

N

nā : Olumsuzluk edatı -4-
 [Far]
 n. 028b/14, 053a/11, 064a/13,
 077b/2
nā-be-hengām : Zamansız -1- [Far]
 n.022a/6
nā-becā : Münasebetsiz -4- [Far]
 n. 045a/12, 111b/15, 115a/14,
 118b/3
nā-bedīd : Ortada görünmeyen -2- [Far]
 n.073a/1, 098a/10
nā-bekār : İşsiz güçsüz -1- [Far]
 n.093a/15
nā-be-maḥal : Yersiz -1- [Far]
 n.023a/7
nā-berca : Uygunsuz -2- [Far]
 n.012b/6, 103b/5
nā-būd : Kaybolan -5- [Far]
 n.038b/15, 047b/4, 047b/15,
 069b/2, 093a/14
nā-cins : Cinsi bozuk -1- [Far]
 n.080b/12
nā-çār : Çaresiz -3- [Far]
 n.022a/5, 072a/13, 110b/15
nā-çīz : Hiç hükmü olmayan -1- [Far]
 n.097b/2
nā-dīde : Ender rastlana -1- [Far]
 n.097a/5
nā-ehl : Bilgisiz -1- [Far]
 n.044a/2
nā-gāh : Zamansız -3- [Far]
 n.114a/2, 115b/1, 17a/13
nā-güriz : Çaresiz -1- [Far]
 n.025a/14
nā-ḥaḳ : Hak ve adalete uymayan -1-
 [Far]
 n.046b/8

nā-hemvāre : Eğri -1- [Far]
 n. 115a/10
nā-ḥūdā : Allah'sız -1- [Far]
 n.044b/1
nā-maḥşūr : Sınırsız -2- [Far]
 n.084a/6, 119a/8
nā-ma'lūm : Bilinmeyen -1- [Far]
 n.066a/5
nā - müsā'id : Müsait olmayan -1- [Far]
 n.086a/4
nā-pāk : Temiz olmayan -1- [Far]
 n.057a/7
nā -payidār : Kararlılık göstermeyen -1-
 [Far]
 n.036b/9
nā-peydā : Ortaya çıkmayan -2- [Far]
 n.047b/4, 095a/13
nā-resā : Uygun düşmeyen -1- [Far]
 n.045b/15
nā-revā : Yakışık almaz -1- [Far]
 n.044b/10
nā - şevāb : Sevap olmayan -1- [Far]
 n.116a/4
nā - sezā : Yakışiksız -1- [Far]
 n.112a/11
nā-tamām : Bitmemiş -1- [Far]
 n.049b/10
nā - yāb : Benzersiz -2- [Far]
 n.004a/5, 115a/12
nā'il : Ermiş -2- [Ar]
 n. 005b/1, 026b/8
nā'ire : Alev -2- [Ar]
 n.- i 021b/12, 056b/13
nāb : Hilesiz -1- [Ar]
 n.- i 101a/13
nābī : Özel isim -1- [Ar]
 N. 082b/4
nādān : Cahil -1- [Far]
 n. 099b/14
nādīm : Pişmanlık duyan -1-
 [Ar]
 n.- i 044b/2

- nādime** : Pişmanlık duyan -1-
[Ar]
n.- i 112a/15
- nādir** : Ender -4- [Ar]
n. 047b/15, 065b/10, 093a/14,
113a/6
- nādire** : Ender bulunan -3-
[Ar]
n.- 003a/9, 009a/4, 104a/8
- nādiretü'l-‘aşr** : Ender bulunan yüzyıl
-1- [Ar]
n.- ı 083a/3
- nādirü'l-‘adil** : Doğru yolu gösteren -1-
[Ar]
n. idiler 005b/8
- nāfe** : Misk -1- [Far]
n.- i 110b/7
- nafiā** : Mamur duruma getirme -1-
[Ar]
n. 036a/8
- nāfile** : İsteğe bağlı olarak kılınan namaz
-1- [Ar]
n. 119a/8
- nafizü'l-‘kelām** : Tesir eden söz -1-
[Ar]
n.- 025b/15
- nağme** : Ezgi -2- [Ar]
n.- 094b/1
- nağme-serā** : Şarkı okuyan -1 [Ar]
n.107b/13
- naḥif** : Zayıf -1- [Ar]
n. 002b/3
- Nahīfi** : Mahlas -2- [Tr]
N. 047b/8, 048a/5
- nāhiye** : Belde -11- [Ar]
n.- i 013a/5, 031a/12, 031b/1,
031b/2, 031b/5, 031b/7, 031b/9,
031b/10, 031b/11, 031b/13, 031b/15
- naḥlistān** : Hurmalık -1- [Ar]
n.- ı 095a/7
- naḥs-aḥter** : Zayıflayan yıldız -1-
[Ar]
- n.- i 114b/8
- nāhun** : Tırnak -1- [Far]
n.- ı 112a/1
- nā‘im** : Nimet ve rahat hayat sürme -1-
[Ar]
n.- i 110b/4
- naḥb** : Delme -1- [Ar]
n. 022b/1
- naḥd** : Peşin para -7- [Ar]
n. 044b/10, 049b/1, 071b/14,
079a/6, 090b/6, 096b/15, 115a/13
- naḥş** : Tam olmayan -1- [Ar]
n. 107a/7
- naḥīb** : Bir kavmin başkanı -2- [Ar]
n. 006a/7, 042b/14
- naḥībü'l-‘eşrāf** : Hz. Muhamme'in
şeceresiyle ilgilene kimse -2-
[Ar]
n.- 085b/13
- naḥl** : Taşıma -11- [Ar]
n. 015a/3, 034a/15, 039b/12,
058a/2, 067a/9, 070b/13, 071b/13,
073a/12, 075a/12, 084b/7, 086a/9,
109a/13
- naḥş** : Azalma -3- [Ar]
n. 038a/4, 069b/1, 075a/2
- naḥş** : İşlemek -3- [Ar]
n.- ı 044a/13, 049b/8, 094b/6
- naḥz** : Bozma -1- [Ar]
n.- ı 069b/13
- na‘l** : Nal -1- [Ar]
n. 115b/12
- nālān** : İnleyen -2- [Far]
n. 067a/5, 111a/3
- nāle** : İnleme -3- [Far]
n. 114a/9, 114a/11, 114b/15
- nām** : Ad, isim -30- [Ar]
n. 005a/8, 007a/11, 009a/6,
010a/6, 012b/10, 012b/12, 013a/4,
013b/11, 013b/15, 015b/7, 018a/4,
020a/3, 020b/15, 025b/14, 025b/15,
030b/5, 031a/10, 031a/12, 032a/2,

- 032b/7, 032b/12, 032b/13, 033a/8, 039b/11, 041a/5, 047a/8, 047b/3, 054a/2, 054a/12, . 055a/1, 069a/1, 071b/1, 073b/1, 081a/13, 113b/8, 119b/13, 120a/4, 120a/13
- nām- āver** : Nam almış -3- [Ar]
n. 040b/3, 063b/15, 097b/7
- nām-dār** : Tanınmış -6- [Ar]
n. 013a/4, 065b/1, 065b/15, 067b/15, 095a/5, 113b/8
- nām-laīn** : Ünü lanetli -2- [Ar]
n.073a/8, 113a/12
- nām-maḥal** : Ünlü yer -5- [Ar]
n. 007b/2, 008a/8, 019b/4, 042a/12, 119b/10
- nāmerd** : Soysuz -1- [Ar]
n.038b/7
- nām-zed** : Nişanlı -2- [Ar]
n.012b/5, 038b/7
- nāmān** : Namlar -1- [Ar]
n. 033a/2
- nām-āver** : Adını taşıyan -1- [Ar]
n. 009a/8
- namāz** : Müslümanlar için kılınması farz olan ibadet -1- [Ar]
n. 051b/12
- namaz- gāh** : Namaz kılınan yer -1- [Ar]
N.- 032a/5
- nāmdāş** : Ünü bir olan -2- [Ar]
n. 050b/10, 051a/2
- nāme** : İki kişinin birbirlerine yazdığı mektub -1- [Far]
n. 056b/15
- nāmī** : Meşhur -1- [Ar]
n. 005a/8
- nāmūs** : Irz, edep -1- [Ar]
n.- ı 016b/3
- nā-mütenāhiyye** : Sonsuzluk -1- [Far]
n. 004a/10
- nān** : Ekmek -3- [Far]
n.- ı 018a/4, 019a/9, 045b/1
- nār** : Ateş -2- [Far]
n.- ı 061a/12, 115a/12
- narīnkendi** : Bir yer adı -1- [Tr]
N. 031b/11
- nās** : İnsanlar -2- [Ar]
n. 056a/14, 092a/7
- naşār** : Hristiyanlar -2- [Ar]
n. 114b/5, 116a/10
- naşb** : Atamak -10- [Ar]
n. 019b/7, 025b/11, 029a/9, 036b/3, 037b/8, 040b/6, 058b/13, 072a/1, 077a/11, 086a/9
- nāşır** : Yardım eden -2- [Ar]
n.- ı 032b/9, 103a/2
- naşīb** : Hak, pay -1- [Ar]
n.- i 014b/7
- naşihāt** : Öğüt -1- [Ar]
n. 034b/1
- nāşiyye** : Dogmatizm -1- [Ar]
n.- i 011a/5
- naşş** : Dogmatik -1- [Ar]
n.- ı 028a/2
- nā-şād** : Mutlu olmayan -1- [Ar]
n. 100b/2
- nāşī** : Sebep olan -13- [Tr]
n. 006b/13, 007a/10, 008b/6, 009a/14, 018a/10, 040a/1, 058a/1, 060a/5, 067b/13, 068b/6, 068b/13, 071a/10, 072b/13
- nāşid** : Özel isim -1- [Ar]
N. 050b/5
- na‘t-gū** : Naat söyleyen -1- [Ar]
n.- 094a/6
- nāṭıka** : Söz söyleyebilme gücü -3- [Ar]
n.- ı 058a/5, 099a/15, 101a/7

- nāv-dān** : Oluk -1- [Far]
N.- 089a/5
- navbar** : Bir yer adı -2- [Tr]
N. 030a/11, 030a/13
- nāvek** : Ok -1- [Far]
n. 110b/2
- nāz** : Beğenmemezlik etme -1- [Far]
n. 113b/13
- nazar** : Bakma -6- [Ar]
n. 003a/13, 031a/13, 072b/10, 088a/10, 101b/2, 119b/6
- nāzenīn** : İşveli -3- [Far]
n.- 110a/13, 111b/11i 114a/10
- nāzım** : Düzene koyma -1- [Ar]
n.- ı 099b/11
- nāzır** : İdare eden -1- [Ar]
n.- ı 027b/14
- nazıf** : Temiz, pak -1- [Ar]
n. 088a/7
- nazıfe** : Temiz, pak -1- [Ar]
n. 052a/6
- nāzil** : İnen -1- [Ar]
n. ol 001b/9
- nazır** : Benzer -1- [Ar]
n.- i 041b/7
- nazıre** : Bir şairin şiirine örnek olarak oluşturulan şiir -4- [Ar]
n. 046a/14, 063b/7, 081a/9, 110a/6
- nazm** : Şiire özgü -6- [Ar]
n.- ı 074b/8, 082a/11, 099b/12, 101a/10, 105b/6, 105b/12
- nazra** : Bakış -3- [Ar]
n.- ı 079b/6, 114b/5, 120a/11
- nāzük** : Nazik -2- [Ar]
n. 050a/11, 104a/13
- nāzükterin** : En nazik -2- [Ar]
n. 111a/11, 112a/9
- ne** : Hangi şey -55- [Tr]
n. 009b/6, 009b/7, 115b/8, 019b/9, 023b/1, 045b/8, 046b/6, 050b/6, 051b/5, 054a/6, 057b/12, 057b/14, 058b/2, 059a/14, 062a/8, 065a/12, 065b/11, 072a/10, 079a/14, 079b/8, 081a/9, 084b/2, 088b/11, 090b/2, 091b/10, 091b/12, 091a/13, 091b/14, 092a/5, 092a/6, 093b/1, 093b/8, 094a/8, 096b/8, 097a/8, 097a/12, 097a/14, 097b/1, 097b/3, 098b/1, 099a/7, 099b/14, 100a/8, 106a/9, 111b/3, 117b/6, 118b/4, 118b/7
N. 009b/6, 114a/7
- nebāt** : Bitki -1- [Ar]
n.- ı 116a/8
- neberd** : Kavga -2- [Far]
n. 014b/3, 021a/8
- nebevī** : Peygamber ile ilgili -1- [Ar]
n. 029a/6
- nebeviyye** : Peygamberle ilgili -3- [Ar]
n. 004b/1, 075a/15, 083a/1
- nebī** : Peygamber -2- [Ar]
n.- i 027b/7, 057b/8
- nebīyyü'l muhteremeyn** : Hürmetli peygamberler -1- [Ar]
n. 001b/7
- necābet** : Soyluluk -1- [Ar]
n. 047b/15
- necāh** : Muradına erme -1- [Ar]
n. 021b/5
- necāt** : Kurtulma , kurtuluş -2- [Ar]
n. 027b/15, 119b/5
- necīb** : Soyu temiz -3- [Ar]
n.- i 004b/1, 004b/4, 067b/11
- necl** : Soyu temiz -1- [Ar]
n.- i 067b/11
- necm** : Yıldız -4- [Ar]
n.- i 080b/1, 080b/2, 093a/12, 102b/3

- nedāmet** : Pişmanlık -2- [Ar]
n. 012b/14, 115a/10
- nedīme** : Kadın nedim -1- [Ar]
n.- i 110b/8
- nefer** : Asker -21- [Ar]
n. 011a/4, 011b/9, 012b/11, 014a/2, 014b/3, 021a/13, 022b/13, 024b/13, 026a/10, 034a/9, 034b/6, 034a/12, 034b/8, 063b/15, 072b/4, 073a/3, 073a/10, 073b/5, 076b/2, 113b/8, 114a/3
- neferāt** : Askerler -4- [Ar]
n. 021b/3, 024b/7, 043b/8, 071b/10
- nefes** : Ciğere alınıp verilen hava -1- [Ar]
n. 114a/8
- nefl** : Esinti -1- [Ar]
n. 107b/12
- nefis** : Çok güzel -2- [Ar]
n. 057a/15, 082a/11
- nefise** : Çok güzel -3- [Ar]
n. 002b/2, 019a/1, 043a/8
- nefs** : Öz, iç -7- [Ar]
n.- i 026a/1, 035b/9, 037b/8, 039b/11, 057a/15, 082b/7, 111a/2
- nefsāniyyetinden** -1- [Tr]
n. 006b/14, 028b/5
- nefsü'l-emr** : Özün emrettiği -2- [Ar]
n.- de 057b/1, 088a/10
- nehār** : Gündüz -6- [Ar]
n. 011b/14, 061a/7, 071b/12, 078b/14, 088a/8, 109a/1
- nehb** : Ganimet -1- [Ar]
n. 010a/4
- neheñg** : Timsah -1- [Far]
n. 023a/10
- nehir** : Büyük akarsu -3- [Ar]
n. 026b/1, 040a/1, 077b/8
- nehr** : Büyük akarsu -9- [Ar]
n.- i 010a/10, 039a/11, 040a/8, 045a/1, 056b/14, 061a/5, 062b/6, 062b/9, 073a/15
- nehy** : Yasaklama -1- [Ar]
n.- i 080b/8
- nehzat** : Hareketlenme -3- [Ar]
n. 008a/15, 019b/6, 039b/10
- nehzāt** : Hareket etme -1- [Ar]
n. 025a/7
- nekbet** : Mutsuzluk -2- [Ar]
n.- i 012b/8, 059a/3
- nekbet-efser** : Mutsuzluk taçı -1- [Ar]
n.- i 039a/2
- nekbet-eşer** : Mutsuzluk izleri -1- [Ar]
n. 057a/4
- nekbet-medār** : Mutsuzluğa dönen -1- [Ar]
n. 073a/7
- nem** : Islaklık -1- [Far]
n. 082b/5
- nemā** : Çoğalma -2- [Ar]
n. 086a/15, 090a/3
- nemaṭ** : Yol, yöntem -1- [Ar]
n. 038a/9
- Nemçe** : Avusturya -9- [Tr]
N. 056a/13, 056b/1, 069b/13, 074a/2, 074a/7, 074a/8, 077b/15, 078a/1, 079b/11
- nerdibān** : Merdiven -1- [Far]
n. 048b/1
- nere** : Yer bildirme ablamında kullanılır. -1- [Tr]
n. 081b/14
- Nerimān** : İran mitolojisinde Rüstem'in dedesi -1- [Far]
N. 098a/7
- nesak-sāz** : Düzenleyen -2- [Ar]
n.- i 051a/1
- nesak-tırāz** : Şekli donatan -1- [Ar]

- n.018a/2
neşim : Hafif esen rüzgar -5- [Ar]
 n.- i 088b/5, 108b/3, 110b/3, 112b/12, 113b/6
neşl : Kuşak -2- [Ar]
 n.- i 092b/10, 097a/13
nesne : Varlık -3- [Tr]
 n. 112a/5, 115b/8, 119a/7
neşât : Sevinç -2- [Ar]
 n. 026b/11, 068b/1
neşât-engîz : Sevinç yaratan -2- [Ar]
 n.- 046a/14
neş'e-yâb : Neşe bulan -1- [Ar]
 n.- 101a/13
neş'et : Ortaya çıkma -3- [Ar]
 n. 006b/14, 017b/10, 054b/8
neşr : Basın yoluyla duyurma -3- [Ar]
 n.- i 017b/6, 036b/1, 112a/7
neşv : Canlının büyümesi -2- [Ar]
 n. 066a/5, 086a/15, 090a/3
netîce : Sonuç -3- [Ar]
 n.- i 039b/9, 040b/11, 041b/6
neüzü-billâh : Allah'a sığınırız -2- [Ar]
 n. 038b/5, 115b/13
nev : Yeni -3- [Far]
 n. 051b/7, 096a/13, 105b/8, 111b/7
nev^ç : Çeşit -2- [Far]
 n.- i 083b/2, 098b/12
nevâ : Beste -1- [Far]
 n. 082a/14
nevâhî : Nahiyeler -6- [Ar]
 n. 025b/6, 031a/12, 031b/1, 031b/5, 031b/7, 031b/14
nevâle : Yiyecek, içecek -1- [Ar]
 n.- i 099a/14
Nevâli : Özel isim -1- [Tr]
 N. 033a/9
-nevâz : Okşayan -1- [Far]
 n. 115a/3
nevâzî : Okşayıcı -1- [Far]
 n. 004a/1
nevâziş : İltifat etme -7- [Far]
 n. 048b/8, 063a/10, 064b/10, 086b/7, 098a/8, 103b/6, 108a/15
nev- bahâr : İkbahar -2- [Far]
 n.- 110a/14, 113b/6
nev-be-nev : Yeniden -5- [Far]
 n. 064a/3, 095b/14, 097a/4, 108a/1, 117b/6
nevbet : Yerine getirilen görev -1- [Ar]
 n. 023a/6
nevha- resân : Ağıtı ulaşan -1- [Ar]
 n.- 115b/6
nev- hîz : Yeni çıkmış -1- [Far]
 n.111b/13
nev- nihâl : Yeni sürgün vermiş fidan -1- [Far]
 n.111b/7
nev- nümâyiş : Yeni gösteri -1- [Far]
 n.051b/5
nev- peydâ : Yeni ortaya çıkma -1- [Far]
 n.090a/3
nevres : Taze yetişen -1- [Far]
 n.- i 046a/2
nevres : Özel isim -4- [Tr]
 N. 044a/7, 052a/2, 078a/12, 079a/16
nevrûz : Celali takvime göre yılbaşı -1- [Ar]
 N. 031a/7
nev- şüküfte : Yeni açmış -1- [Far]
 n.110b/1
neyyir : Nurlu, ışıklı -2- [Ar]
 n.- i 016b/5, 051a/7
nez^ç : Bir nesneyi yerinden çekip

- çıkarma -1- [Ar]
n. 019a/14
- nezd** : Yan -2- [Far]
n.- i 027a/11, 052b/9
- nezdik** : Yakın -2- [Far]
n.- i 004a/15, 112a/9
- neẓhat** : -1- [Tr]
n. 041a/8
- neẓr** : Gözdağı verme -4- [Ar]
n.- i 007b/9, 008a/4, 008a/9, 116b/4
- neẓzāre** : Seyreden -1- [Ar]
n. 080b/8
- nişf** : Yapma -5- [Ar]
n.- i 049b/3, 071b/2, 072b/8, 073a/1, 114a/2
- ni‘am** : Nimetler -4- [Ar]
n.- i 023a/3, 039b/6, 049a/6, 118a/15
- ni‘amāhü’l-bāhire** : Denizin nimetleri -1- [Ar]
n.- 066a/9
- ni‘amī** : Nimete ait -1- [Ar]
n. 059b/8
- nice** : Oldukça fazla -38- [Tr]
n. 002a/8, 002a/9, 005a/13, 009b/5, 013b/1, 013b/8, 018b/4, 020a/4, 022a/12, 023a/1, 040a/15, 048a/7, 048b/4, 050a/9, 050a/12, 056b/15, 057a/7, 061a/11, 061b/12, 065b/15, 066b/15, 067a/3, 067a/14, 075b/8, 077a/8, 080a/13, 081b/12, 082b/3, 088a/8, 090a/13, 093b/8, 096a/14, 103b/14, 115a/5, 116b/4
- niçün** : Bir olayın sebebini anlatılır.-1- [Tr]
n. 045b/8
- nidem** : Ne edeyim anlamında -1- [Tr]
n. 092a/11
- nigāh** : Bakma -5- [Far]
n.- i 090a/1, 090b/5, 098a/7, 098a/14, 106b/12
- nigāšte** : Resmedilmiş -2- [Far]
n.- i 047b/8, 074b/8
- nigeh-bān** : Gözcü -2- [Far]
n.- 098a/13, 120a/2
- nigīn** : Yüzük -4- [Far]
n.- i 047b/5, 098b/6, 092a/1, 099a/9
- nigū** : Güzel -2- [Far]
n.- 081b/9, 116b/2
- nigū- güftār** : Güzel söz -2- [Far]
n.- 024a/8, 082a/4
- nihād** : Yaratılış, huy -1- [Far]
n.- i 066a/11
- nihāde** : Eklendiği konulmuş anlamı verir. -3- [Far]
n.- i 067a/3, 068a/7, 084b/5
- nihāl** : Taze ve yeni sürgün -2- [Far]
n.- i 110a/6, 112b/14
- nihāyet** : Sonuç -1- [Ar]
n. 093b/12
- nijād** : Soy, nesil -1- [Far]
n. 019a/14
- nīk** : İyi -1- [Far]
n. 059a/13
- nīk-ḥāh** : İyiliksever -1- [Far]
n.- 112a/2
- nīl** : Çivit otu -1- [Far]
n.- i 023a/11
- nīli- fām** : Laciverd -2- [Far]
n.- 009a/2, 023a/10
- nime** : Yarı -3- [Far]
n. 029a/7, 035b/5, 038a/3
- ni‘met** : İyilik, bahşış -6- [Ar]
n. 028b/8, 045a/7, 052a/13, 079b/4, 085b/5, 088a/12
- nirān** : Ateşler -2- [Ar]

- n. 023a/13, 066a/4
niṣā : Kadınlar -2- [Ar]
 n. 064b/13, 109b/3
niṣāb : Sermaye, mal -6- [Ar]
 n.- ı 005a/15, 029a/13 058b/12,
 066b/1, 068a/15, 117a/10
nīsān : Nisan ayı -1- [Far]
 n. 098a/1
nīsānī : Nisan ayına mensup-1-
 [Ar]
 n. 092b/15
niṣār : Saçma, serpme -2-
 [Far]
 n. 027b/9, 079a/6, 111a/13
nisbet : Bağlılık, ilgi -1- [Ar]
 n. 055b/10
nist : Yoktur, değildir -2-
 [Far]
 n. 045b/10, 055b/3
nisvān : Kadınlar -1- [Ar]
 n. 071b/11
niṣ : Bir kale adı -1- [Tr]
 N. 065b/4
nīṣ : İğne -1- [Far]
 n.- i 111b/14
niṣān : İz, belirti -6- [Ar]
 n. 004b/12, 021b/14, 043b/4,
 054a/14, 054a/15, 054b/11
niṣāne : İz, belirti -2- [Ar]
 n.- i 054b/13, 055a/4
niṣān-gāh : Nişan tahtası -2-
 [Ar]
 n.- ı 054b/1
niṣīb : İniş -1- [Far]
 n. 080a/8
niṣīmen-gīr : Oturacak yer tutan -1-
 [Far]
 n.- 110b/10
-niṣīn : Oturan, oturmuş -1-
 [Far]
 n. 024a/10
niṭāk : Kemer, kuşak -2- [Ar]
 n. 053a/10, 067b/1
nite : Kim edatıyla birlikte kullanılır
 benzerlik ifade eder. -1- [Tr]
 n. 082b/12
nitekim : Nasıl ki -1- [Tr]
 n. 094a/1
niyāz : Yalvarma -3- [Far]
 n. 014b/11, 063a/13, 067a/5
niyyet : Kurma, kasır -7- [Ar]
 n. 008b/15, 020b/3, 029a/2,
 038b/12, 058b/8, 070a/5, 103b/
nizāf : Çekişme -6- [Ar]
 n. 037b/1, 077b/12, 083b/11,
 117b/14, 118a/1, 118b/3
nizām : Düzen -22- [Ar]
 n. 002a/1, 005b/15, 007a/1,
 008a/7, 015a/11, 025b/11, 040b/12,
 041a/3, 044b/11, 046b/2, 047b/11,
 059a/10, 077b/5, 078a/7, 081a/4, 083a/8,
 086a/13, 087a/10,
 095a/2, 097b/13, 101b/11,
 119b/2
nizāmıçün : Düzeni sağlamak için -1-
 [Ar]
 n. 007b/13
nizamüd-dīn : Özel isim -1-
 [Ar]
 N.- 033a/8
nizāmü¹-ālem : Alemin düzeni -1-
 [Ar]
 n.- 015a/13
nizāmü¹-mülk : Mülklerin düzeni -1-
 [Ar]
 n.093a/9
noḵsān : Tam olmayan -1-
 [Ar]
 n. 079a/15, 100b/6
noḵta : Leke -2- [Ar]
 n.- ı 035a/8, 038b/14
nola : Ne olsa gerek -4- [Tr]
 n. 044b/9, 045b/5, 045b/7,
 051a/14

- nolsun** : Ne olsun -1- [Tr]
n. 046b/1
- nöker** : Kul, asker -1- [Far]
n. 019b/10
- Nūh** : Nuh peygamber -2- [Ar]
N. 002b/5, 003b/4
- Nuh- āsā** : Nuh peygamber gibi -1- [Far]
N.- 054a/3
- nuḡbe** : İyi şey -2- [Ar]
n.- i 097b/3, 103b/11
- nuḡūset** : Uğursuzluk -2- [Ar]
n. 061a/1, 074a/4
- nuḡūst** : Birinci -1- [Far]
n. 075b/7
- nukūl** : Nakledilenler -1- [Ar]
n. 111b/5
- nuḡūş** : Nakışlar -1- [Ar]
n. 053a/10
- nu' mān** : Kan, dem -1- [Ar]
n. 036b/7
- numiḡā** : Yazmak -1- [Ar]
n. 038a/13
- nūn** : Hicri takvimde ramazan ayı -1- [Ar]
n.- i 105b/11
- nūr** : Aydınlık, ışık -10- [Ar]
n.- i 044a/3, 048b/9, 050b/3, 052a/4, 088b/6, 102b/10, 103b/3,, 116a/7, 118a/13, 119a/11
- nūrānī** : Işıklı -1- [Ar]
n. 053a/15
- nuşret** : Yardım -16- [Ar]
n. 002b/7, 010a/13, 010b/15, 011a/6, 011b/9, 011b/12, 012a/1, 025a/6, 047b/14, 058b/11, 060a/12, 064a/4, 068b/15, 069a/14, 076a/8, 093b/9
- nuşret-ālūd** : Yardıma bulanmış -19- [Ar]
n.- 092a/11
- nuşret-āşiyān** : Yardım evi -1- [Ar]
n.020b/9
- nuşret-encām** : Yardımın sonu -1- [Ar]
n.057b/5
- nuşret-eşer** : Yardımın izleri -1- [Ar]
n.039a/6, 041b/4
- nuşret-fercām** : Yardımın sonu -1- [Ar]
n.063b/2
- nuşret-simāt** : Yardımın yüzleri -1- [Ar]
n.067a/6
- nuşret-şī'ār** : Yardımlı -3- [Ar]
n.024a/9, 064a/8, 067b/15
- nūş** : Eklendiği söze için anlamı verir. -2- [Far]
n. 101a/14, 113a/4
- nūşīn** : Tatlı, leziz -1- [Far]
n.- i 066a/7
- nuḡḡ** : Söz, deyiş -1- [Ar]
n.- i 105b/9
- nūcebā** : Soylu kimseler -1- [Ar]
n. 106b/3
- nūcūm** : Yıldızlar -1- [Ar]
n. 078b/11
- nūfūs** : Nefisler -3- [Ar]
n.- i 061b/15, 073a/2, 073a/11
- nūh** : Dokuz -3- [Far]
n. 009a/2, 104a/10, 107b/15
- nūh-kūmbet** : Dokuz kubbe-1- [Far]
N.- i 094a/7
- nūḡebā** : Harmanlar -1- [Ar]
n. 106b/3
- nūkte** : Anlamı nazik olan söz -1- [Ar]
n. 099b/12, 101b/9
- nūkte-perver** : İnce sözün anlamını koruyan -1- [Ar]
n.- 088a/6
- nūkte-sencān** : Nükteciler -1- [Ar]
n.044b/8
- nūkūl** : Sakınma, kaçınma -2- [Ar]

n. 062b/5, 118b/12
-nümā : Eklendiği söze gösteren anlmlı verir. -3- [Far]

n.- yı 021a/9, 042b/5, 045b/13

nümāyān : Görünen -10- [Far]

n. 020b/6, 021b/14, 039b/13, 040a/5, 091b/13, 093b/10, 098b/14, 109b/4, 117b/15, 118a/15

-nümūn : Eklendiği söze görünen, benzeyen anlamı verir. -4-

[Far]

n. 015a/5, 041a/10, 048b/10, 066a/12

nüşā : Yazılmış yazıdan çıkarılmış kopya -4- [Ar]

n. 028b/5, 044a/1, 107b/4, 107b/5

nüvāht : Saz çalma -2- [Far]

n.- ı 115a/2, 119b/15

nüvīd : Müjde -4- [Far]

n. 014a/3, 016a/6, 038b/1, 079b/10

nüzhet : Eğlenme -2- [Ar]

n. 026b/6, 054a/10

nüzhet-pīše : Eğlence önü -1- [Ar]

n.- 004a/14

nüzūl : Aşağı inme -19- [Ar]

n. 006b/8, 016a/1, 018b/8, 018b/13, 025b/14, 026b/2, 039b/11, 039b/13, 040a/2, 041a/5, 043a/7, 062b/13, 076a/15, 076b/12, 085a/1, 086a/1, 096b/5, 109b/15, 120a/12

O

O: 3.teklik işaret zamiri -58- [Tr]

o. 008b/14, 025b/6, 039a/11, 044a/2, 044b/12, 045b/14, 046b/5, 047a/5, 047a/9, 047a/11, 047b/1, 051a/9, 051a/10, 051b/1, 054a/3, 054b/15,

078b/10, 079a/4, 079b/4, 079b/5, 079b/7, 079b/9, 080a/7, 080a/10, 080b/10, 081a/2, 081b/10, 082b/9, 088b/10, 088b/11, 088b/15, 090a/6, 093b/12, 094a/11, 094b/5, 096b/8, 096b/14, 097a/8, 097a/11, 097a/12, 097a/14, 097b/1, 097b/3, 099b/7, 099b/9, 102a/13, 103b/3, 103b/6, 103b/11103b/14, 104a/3, 106b/7, 107a/10, 110b/11, 112a/12, 114a/3, 114b/10, 114b/15, 115a/5, 119a/2, 120a/12

oba : Kabile -3- [Tr]

o. 086a/10, 086b/8, 086b/11

ocak : Ateş yanan yer -7- [Tr]

o. 006a/3, 022b/10, 041b/14, 043b/8, 083a/5, 087a/13, 113b/9

oda : Evin bölmelerinden her biri -3- [Tr]

o. 043b/12, 085a/1, 048b/9

oğlan : -1- [Tr]

o. 111a/8, 115b/1, 115b/13

oğ(u)l : Erkek çocuk -5- [Tr]

o. 006a/5, 006a/6, +007b/5, 032a/3, 032a/14

oğça-özenli : Bir boy adı -1- [Tr]

O.- 007b/10

ol : O işaret sıfatı -5- [Tr]

o.- ġaddāruñ 039a/6, 047b/14, 051a/8, 101b/8, 106a/3

ola : Olmak fiilinin istek çekimi -47- [Tr]

o. 015b/4, 016a/8, 028b/1, 033b/13, 034a/6, 034b/15, 035b/2, 035b/4, 035b/9, 035b/13, 036a/5, 044a/14, 044b/6, 045a/10, 045b/9, 046a/7, 046a/8, 047b/13, 047b/15, 051b/4, 069b/12, 075a/8, 080b/5, 082b/14, 089b/6, 090b/7, 090b/15, 095b/3, 099b/3, 100b/11, 100b/15, 101a/8, 101a/9, 101b/9, 101b/10, 102a/3,

102a/10, 102a/13, 104b/2, 106b/11,
107b/10, 107b/13, 112a/11, 119b/6

olacak : Olmak fiilini –acak sıfat fiiliyle
çekimlenmesi -3- [Tr]

o. 004b/13, 013b/9, 024a/14,
044a/15

olan : Var olan -175- [Tr]

o. 003a/5, 003a/14, 003b/2,
004a/14, 005b/15, 006a/9, 007a/10,
007b/13, 008a/5, 008a/7, 008a/8,
008a/15, 008b/11, 010a/14, 010b/7,
010b/10, 011a/2, 011a/13, 011a/14,
011b/1, 012a/6, 012b/9, 013a/11,
013b/5, 014b/10, 015b/3, 016b/1,
016b/12, 017a/2, 017a/6, 017a/12,
017b/5, 017b/15, 018b/2, 018b/11,
019a/13, 019b/13, 019b/15, 020a/10,
020b/9, 021b/5, 022a/3, 022a/7, 023a/15,
023b/9, 023b/15, 024a/11, 025a/1,
025a/12, 025b/8, 025b/13, 026a/6,
026a/15, 026b/12, 027a/4, 027b/1,
027b/7, 029a/4, 029a/13, 029a/14,
029b/3, 033b/4, 033b/8, 033b/15,
034a/2, 034a/11, 035a/5, 035a/12,
035a/14, 035a/15, 035b/1, 035b/2,
036a/2, 037b/15, 039b/13, 041b/6,
041b/13, 042a/4, 042b/7, 042b/13,
043a/3, 048b/15, 049b/1, 049b/8,
050a/6, 051b/8, 052a/1, 052a/6, 053a/3,
053a/9, 053a/11, 054a/11, 056a/7,
056a/13, 056b/11, 057a/1, 057a/2,
057a/10, 058a/7, 058b/8, 058b/12,
059b/11, 059b/15, 060a/2, 061a/13,
062a/11, 062b/7, 063a/4, 063b/3, 065a/2,
065a/5, 065a/10, 066a/2, 066b/12,
067a/7, 067a/11, 068a/8, 068a/13,
068b/13, 069a/2, 069a/4, 069a/15,
069b/14, 069b/15, 070a/2, 070a/5,
070a/15, 070b/14, 071b/1, 072a/7,
072b/3, 073a/8, 073a/9, 073a/10, 074a/3,
075b/2, 075b/15, 076a/5, 077b/8,
077b/15, 083a/3, 083a/5, 083b/15,

084b/8, 085a/6, 085a/13, 087a/13,
087b/6, 087b/14, 092a/2, 092b/7,
094a/12, 099a/7, 099a/9, 099a/10,
104b/13, 106b/8, 108a/9, 108b/13,
110a/8, 111b/1, 112a/4, 112a/5, 113b/8,
114b/12, 115a/8, 116a/12, 117b/7,
119a/3, 119b/12, 120a/2, 120a/3

olarak : Olmak fiilinin –rak zarf fiili ile
çekimlenmesi -13- [Tr]

o. 015a/10, 025a/6, 026b/6,
043a/12, 064b/6, 070a/9, 084a/5,
109b/12, 112b/12, 113b/5, 115a/11,
118a/14, 119b/1

oldu : Olmak fiilinin –dı bilinen geçmiş
zamanla çekimlenmesi -67-
[Tr]

o. 005a/1, 008a/12, 008b/12,
008b/13, 009a/3, 009b/5, 016a/5,
017b/7, 036b/10, 037b/12, 038a/2,
043b/1, 044a/3, 044a/5, 044a/12, 044b/3,
044b/11, 045a/14, 046a/3, 046b/14,
047a/5, 047a/12, 047b/7, 047b/12,
048a/5, 050a/1, 050a/10, 050b/3,
050b/15, 051b/3, 060b/2, 065a/15,
066a/8, 066b/6, 070a/13, 070a/14,
070a/15, 071a/6, 071a/7, 075a/4, 079a/8,
081a/11, 081a/14, 088b/5, 088b/7,
088b/13, 089b/12, 090b/9, 090b/12,
090b/15, 094b/10, 095b/1, 096a/9,
099a/14, 103a/12, 105a/1, 105a/3,
105a/6, 106a/5, 110b/7, 111b/10, 112a/8,
114a/7, 115a/9, 115a/15, 115b/3,
117b/13

olduk : Olmak fiilinin –duk sıfat fiiliyle
çekimlenmesi -40- [Tr]

o. 004b/14, 008b/4, 010b/14,
011b/14, 012a/2, 014a/14, 014b/14,
016a/15, 018a/9, 022a/8, 025a/15,
025b/1, 025b/6, 030a/2, 037b/11,
037b/13, 056b/3, 057b/9, 060b/7,
060b/14, 064b/1, 067a/3, 069a/14,

069b/7, 070a/11, 071a/13, 072a/12,
072a/13, 073b/11, 075a/9, 075b/3,
075b/13, 087a/4, 088a/6, 109a/3,
112b/13, 117b/13, 118a/14, 118a/15,
118b/12

oldukça : Hayli -3- [Tr]

o. 044b/6, 110a/15, 115b/15

oldukda : Olduğunda -20-
[Tr]

o. 006a/11, 006b/2, 007a/13,
010a/8, 010b/9, 012a/7, 013a/11, 043a/5,
061b/7, 063a/9, 071b/5, 075b/12,
076a/5, 085b/3, 104b/6, 108b/5, 109a/7,
110a/13, 112a/13, 113b/5, 117b/3

oldular : Olmak fiilinin geçmiş
zamanının 3. çoğul şahıs çekimi -2-
[Tr]

o. 026b/10, 043a/4

olıcak : Olacak anlamında -5-
[Tr]

o. 015b/4, 025b/1, 037a/14,
079a/12, 105b/14

olmadı : Olmak fiilinin geçmiş
zamanının olumsuzu -11- [Tr]

o. 009a/1, 013b/7, 020a/15,
058a/7, 066b/7, 080a/1, 080a/10,
098b/14, 115a/8,

olmağa : Oluşmaya başlamak
-21- [Tr]

o. 004a/6, 005b/12, 006a/1,
006b/5, 008a/9, 009a/12, 010b/14,
020b/6,

021a/10, 024a/12, 034a/8,
037a/10, 042b/2, 043b/5, 049a/13,
053b/9, 060b/8, 066b/9, 074a/13,
083a/15, 084b/10,

087a/7, 088a/15, 093b/3,
106a/15, 118a/11, 115b/6, 117b/8

olmağla : Olmakla birlikte -59-
[Tr]

o. 002b/2, 003a/12, 007a/2,

007a/15, 008a/7, 008b/8, 009a/10,
013b/9, 014a/13, 015a/8, 016b/5,
016b/13, 022a/10, 027a/7, 027b/15,
038b/4, 038b/8, 039b/7, 040b/2,
041a/12, 041b/3, 041b/8, 041b/11,
042b/10, 054b/3, 056b/14, 060b/5,
065a/1, 066a/13, 067b/4, 069b/4,
069b/9, 070a/7, 070a/8, 071b/7, 072a/9,
072a/11, 073a/2, 075a/10, 077a/10,
083b/2, 083b/4, 083b/7, 084a/7,
084a/11, 086a/5, 087b/12, 088a/12,
109a/1, 109a/15, 111a/10, 111a/13,
112a/14, 114b/3, 114b/8, 115b/9,
117a/12, 118a/1, 119a/1

olmak : Bir durumdan başka duruma
geçmek -126- [Tr]

o. 001b/7, 001b/9, 006a/4,
006b/11, 008a/10, 008b/15, 009b/9,
010a/6, 010a/10, 010a/13, 010b/12,
011b/5, 011b/10, 012b/5, 014a/10,
014a/11, 014a/13, 014b/12, 017a/7,
018a/4, 018a/10, 018a/15, 019a/6,
021a/7, 022b/8, 023b/3, 026a/9, 027a/15,
027b/7, 034b/10, 035b/6, 038b/4,
039a/9, 039a/12, 039b/3, 040a/14,
041a/9, 041b/3, 044a/9, 044a/10,
044a/11, 044a/13, 047a/14, 048a/3,
048b/12, 050a/5, 052b/13, 053a/2,
053a/8, 053b/11, 055/1, 055a/3, 056a/12,
058b/4, 060b/7, 061b/14, 062a/1,
062b/11, 063a/15, 064b/3, 064b/4,
065a/3, 066a/13, 066b/7, 067a/2,
069b/10, 071a/8, 071b/4, 071b/8,
072b/7, 072b/8, 073b/6, 073b/10,
074b/9, 077a/9, 081a/5, 083a/4, 083a/10,
083b/7, 084b/9, 085b/9, 086a/2, 086a/9,
086a/13, 086b/11, 089a/2, 089b/9,
090a/13, 090b/2, 091b/4, 091b/10,
091b/12, 091b/14, 092a/2, 092a/5,
092a/12, 093a/3, 093a/15, 093b/3,
093b/4, 094a/3, 094a/8, 094a/13, 094b/3,
094b/4, 094b/15, 098a/12, 099a/4,

099a/8, 100a/15, 100a/1, 102a/14,
103b/2, 103b/8, 103b/12, 104a/15,
104b/14, 105b/6, 105b/8, 106b/9,
106a/12, 107b/5, 107b/15, 108a/4,
108a/6, 109a/7, 109a/12, 110a/13,
110b/5, 110b/7, 110b/13, 111a/5,
111b/11, 112a/7, 112b/3, 113a/9, 114a/4,
114a/5, 114a/10, 114b/3, 114b/13,
115a/6,

olmamağla : Olmamakla birlikte -9-
[Tr]

o. 006b/13, 013a/13, 023b/5,
023b/10, 024b/10, 036b/9, 058b/13,
083a/11, 110b/9

olmasa : Olmamasını istemek -2-
[Tr]

o. 089b/8, 101b/4

olmayacak : Meydana gelmeyecek -3-
[Tr]

o. 015b/12, 062a/5, 072b/1

olmayup :Meydana gelmeyip
-15- [Tr]

o. 010a/1, 013b/13, 014a/6,
022a/5, 040a/2, 060a/15, 065b/13,
072b/11,
072b/14, 073a/15, 075a/12,
102a/1, 110b/8, 112a/10, 112b/10,
115a/4

olmuşken : Olduğu zamanda -2-
[Tr]

o. 046b/9, 108b/2

olmuş ki : Olmuş ki -2- [Tr]

o. 090a/6, 110a/5

olmuşdur : Olmak fiilinin görülen geçmiş
zamanının hikayesi -40- [Tr]

o. 004a/3, 012a/3, 015a/10,
016a/7, 016a/10, 017a/11, 025a/10,
027b/15, 038b/4, 041a/8, 044b/7,

046b/4,

047b/9, 047b/10, 048a/8, 049b/2,
049b/9, 051a/11, 053a/14, 053b/9,
053b/11, 060b/1, 063b/1, 064a/8,
066a/1, 066a/9, 070a/9, 072a/3, 081b/15,
083a/10, 083b/1, 084a/8, 085a/11,
087b/15, 089a/1, 094b/4, 094b/13,
109a/4, 113b/12, 117a/5

olsa : Olmak fiilinin şart çekimi -
10- [Tr]

o. 018b/5, 039a/8, 044b/9,
045a/8, 045a/15, 054a/4, 093b/3,
097a/10, 100a/8, 106a/9

olsun : Olmak fiilinin 2. tekil şahıs
çekimi -9- [Tr]

o. 027b/9, 045a/14, 046b/1,
050b/4, 065a/12, 070a/10, 111b/4,
114b/7, 115a/5

olsun kim : Olsun ki -1- [Tr]

o. 082a/3

oltu : Bir yer adı -2- [Tr]

O. 039b/10, 039b/11

oluna gel : Ortaya çıkmak -1-
[Tr]

o. 002a/13

olunan : Olmak fiilinin -an sıfat-fiil
çekimi -18- [Tr]

o. 008b/3, 013a/8, 014b/4,
018b/12, 019a/9, 019a/15, 022b/1,
033b/3,
034a/15, 035a/9, 035b/7,
037b/14, 048b/5, 059a/10, 062b/9,
071b/4, 072b/6, 086a/9

olunca : Olmak fiilinin -ınca zarf fiil
çekimi -7- [Tr]

o. 005b/1, 011b/7, 021b/15,
046b/1, 061b/15, 078b/15, 091b/6

olunmuşdur : Ettirgen çatılı olmak
fiilinin görülen geçmiş zamanının
hikayesi -19- [Tr]

o. 003a/13, 017a/1, 017b/3, 023b/1, 026b/11, 038a/8, 038b/10, 040a/9, 040b/7, 048a/9, 051a/6,

053b/5, 055b/2, 059a/13, 065b/5, 068b/15, 070b/5, 083b/5, 088a/10, 090a/11, 090b/5

olunup : Olmak fiilinin –up zarf fiil çekimi -41- [Tr]

o. 003a/4, 003a/12, 005a/2, 005b/6, 007b/1, 007b/9, 010a/4, 017b/9,

020b/5, 022a/3, 022b/3, 026a/12, 026b/8, 035a/13, 038a/4, 040a/4, 040a/13,

040b/4, 041a/14, 042a/12, 042a/13, 042b/4, 048b/5, 053a/6, 056a/3, 058a/13,

058b/13, 060b/4, 061b/13, 066b/8, 067b/2, 076b/5, 078a/1, 078a/4, 078a/8,

084a/15, 085b/6, 115b/8, 115b/11, 117a/6, 118a/6

olunur : Ettirgen olmak fiilinin geniş zaman çekimi -18- [Tr]

o. 018a/5, 019b/1, 026a/3, 027a/13, 030a/4, 039b/15, 065a/8, 069b/10,

070b/13, 073a/13, 081b/12, 109a/13, 109b/10, 111a/8, 113a/5, 113b/10, 115a/3, 117b/7, 117b/9

olup : Olmak fiilinin –up zarf fiil çekimi -140- [Tr]

o. 002a/2, 003b/12, 004a/11, 004a/13, 005a/11, 005a/13, 008b/9, 009a/9, 009b/13, 010a/9, 010a/12, 011a/8, 011a/15, 011b/6, 012a/11, 012b/4, 013b/3, 013b/11, 014a/2, 015b/2, 015b/6, 016a/11, 016a/14, 016b/2, 016b/6, 016b/10, 017a/14, 018a/6, 019a/10, 022a/13, 022b/6,

023a/4, 023a/9, 024a/10, 025a/9, 026b/4, 033b/6, 033b/9, 033b/13, 034a/3, 034a/5, 034a/6, 034a/8, 034a/10, 034b/3, 034b/5, 034b/7, 034b/9, 034b/11, 034b/12, 034b/13, 034b/14, 035a/9, 035b/4, 035b/14, 036a/2, 036a/15, 040a/14, 040b/3, 041b/13, 043b/9, 046b/12, 047a/8, 047a/11, 047b/13, 049a/9, 049b/7, 049b/12, 050a/2, 051b/4, 053a/3, 054a/9, 054b/6, 054b/10, 055b/10, 055b/11, 056a/14, 057a/6, 061a/1, 063a/4, 063a/6, 063b/11, 064b/3, 064b/5, 065b/15, 066a/3, 068b/2, 069b/5, 076a/15, 078b/6, 078b/7, 080a/8, 083b/3, 083b/11, 084a/3, 084b/9, 085b/9, 086a/13, 087a/3, 087a/6, 088a/4, 088a/14, 088b/1, 088b/8, 100a/10, 101b/8, 106a/7, 107b/12, 107b/14, 108b/2, 108b/6, 108b/9, 108b/12, 109a/10, 109b/8, 109b/13, 110a/6, 110b/3, 110b/11, 110b/14, 111a/11, 112a/12, 113a/6, 113b/9, 113b/12, 114a/2, 114a/11, 114b/1, 114b/4, 114b/11, 115b/13, 116a/10, 116b/14, 117b/1, 117b/15, 118b/1, 119a/11, 119a/13, 120a/7

mümtāzū'l-ākṛān o. 005b/4

olur : Olmak fiilinin geniş zaman çekimi -58- [Tr]

o. 008b/4, 008b/10, 009a/5, 018a/3, 035b/8, 045a/2, 045b/7, 047a/15, 055a/10, 055b/2, 056b/13, 057b/11, 060b/10, 065a/11, 065a/13, 072b/4, 077b/11, 079b/6, 080b/4, 080b/7, 081b/13, 084b/3, 089a/4, 089a/5, 090a/15, 090b/10, 092a/12, 093a/14, 096a/6, 096a/8, 098b/7, 098b/12, 099b/15, 100a/15, 101b/2, 101b/3, 101b/4, 103b/9, 105b/4, 105b/7, 105b/9, 106a/10, 106b/9, 107a/9, 110a/7, 110a/9, 113a/5, 114a/11, 114a/15, 114b/7, 116a/1, 116a/8, 117a/2, 118a/15, 118b/2,

118b/8, 119a/9, 119b/9

omuz : Boynun iki tarafına kolların uçlarına uzanan bölüm -1-

[Tr]

o. 109b/7

on : Dokuzdan sonra gelen sayı -63- [Tr]

o. 004b/2, 006b/15, 007a/15, 016b/13, 020b/14, 022a/5, 022b/13, 023a/12, 024a/7, 024b/2, 025a/2, 025b/2, 027a/11, 029b/8, 030a/10, 030a/12, 030a/13, 030b/6, 032b/8, 033b/13, 033b/14, 034a/1, 034b/6, 034b/8, 034b/10, 034b/11, 034b/13, 034b/14, 035a/2, 035a/10, 035a/13, 035a/15, 035b/1, 035b/2, 035b/4, 039a/1, 039b/13, 039b/14, 040b/5, 040b/14, 040b/15, 042a/6, 042b/10, 049b/3, 049b/6, 049b/7, 050a/2, 052a/12, 052b/4, 055b/2, 056b/8, 060a/1, 066b/1, 066b/3, 073a/3, 073a/5, 073b/3, 077a/4, 078a/8, 108b/8

onar : Her defasında on -2-

[Tr]

o. 034a/5, 034b/5

ordu : Bir devletin silahlı kuvvetlerinin bütünü -17- [Tr]

o.- yı 018a/8, 019a/5, 026a/4, 059b/2, 059b/7, 066a/3, 067b/14, 068a/8, 071a/6, 072a/11, 072b/2, 076a/1, 076a/3, 076a/11, 076a/12, 077a/3, 077a/5, 077a/12

ormanistan : Ağaçlık yer -1-

[Tr]

o. 040b/1

‘**oṣmān** : Özel isim -10- [Ar]

o.- ı 021b/9, 042a/4, 042b/4, 047a/2, 071a/9, 081a/8, 092a/10, 097a/13, 097b/12, 116b/1

‘**oṣmānī** : Osmanlı devletinde yaşayanlar -2- [Ar]

O. 041a/14, 087a/10

‘**oṣmānīyān** : Osmanlılar -2- [Ar]

O. 013b/12, 025a/13

‘**oṣmāniye** : Osmanlı devleti -1- [Ar]

o. 003b/1, 083a/14

‘**Oṣmanlı** : Osmanlı devleti -1- [Tr]

O. 041a/1, 067a/4

Ostraviçe : Bir kale adı -2- [Tr]

O.- i 059b/8, 060b/2

otağ : Çadır -2- [Tr]

o.- ı 059a/12, 067b/1

otuz : Yirmi dokuzdan sonra gelen sayı -15- [Tr]

o. 005b/8, 005b/9, 010b/6, 012a/9, 032a/8, 034a/4, 035b/3, 036a/4, 056b/3, 059b/4, 063a/2, 070b/4, 076b/9, 086b/9

oṭa : Oda -8- [Tr]

o. 029b/2, 030a/10, 030a/12, 030a/15, 030b/6, 052a/12, 052a/14, 066b/8

oydurmak : Çukurlaştırmak -1- [Tr]

o. 061a/7

ozan : Eski Türkler'in büyücüsü -1- [Tr]

o. 080a/14

Ö

‘**ömer- sîret** : Hz. Ömer ahlakına sahip olan -1- [Ar]

‘Ö.- 092a/9

‘**ömr** : Yaşama, hayat -11- [Ar]

‘ö. 002b/15, 008b/10, 047b/4, 048a/4, 055b/6, 068b/15, 070b/7, 075a/5, 106a/8, 107a/2, 107b/4

‘**ömrihā** : Ömürler -1- [Ar]

‘ö. 048a/13

öñ : Yüze gelen taraf -2- [Tr]

ö. 079b/11, 118b/7

örücü : Kumaş, şal satan dükkan -1-

[Tr]

ö. 029b/15

öte : Uzak olan yer -3- [Tr]

ö. 002b/9, 009a/7, 010a/11

öyle : Ona benzer -8- [Tr]

ö. 091b/8, 098a/13, 105b/10,
111b/10, 118b/4, 118b/5, 119a/7, 119b/8

Özi : Bir şehir ismi -6- [Tr]

Ö. 070b/14, 071a/4, 071a/15,
071b/1, 072a/5, 072b/9

P

pā : Ayak -10- [Tr]

p. 022b/5, 023b/10, 043b/9,
044b/7, 045/1, 067b/6, 075b/7, 086a/12,
095/6, 104a/12,

pādişāh : Hükümdar -14- [Far]

p.- ı 001b/2, 002b/12, 003b/5,
008b/4, 010b/3, 026b/12, 038b/13,
042a/9, 047a/14, 052b/5, 061a/14,
063a/12, 067b/11, 069b/8, 082b/12,
084a/9, 089b/2, 095b/12, 096b/3,
097a/6, 104a/13

pādişāhān : Padişahlar -1-

[Far]

p.- ı 003b/12

pādişāhane : Padişaha özgü olan -2-

[Far]

p. 016b/4, 016b/9

pādişāhī : Padişah ile ilgili -9-

[Far]

p. 008a/13, 014b/10, 042b/1,
047b/7, 068a/14, 071a/8, 078a/5,
083b/13, 107a/1

pāk : Temiz, saf -15- [Far]

p.- ı 045a/2, 045a/5, 046b/10,
047b/10, 050b/15, 051a/9, 051b/2,
079a/3, 081a/6, 089a/15, 089b/5,
090a/4, 090b/4, 092b/3, 100b/15

pākīze : Tertemiz -8- [Far]

p. 050a/10, 051b/3, 051b/5,
055a/1, 055a/13, 101a/3, 113a/10,
115b/7

pākīze-edā : Temiz üslubu olan -1-

[Far]

p.- 104a/10

palyoş : Pala -1- [Tr]

p. 066b/4

pandul : Sarkaç -1- [Ar]

p. 117b/14

parçın : Bir yer adı -1- [Tr]

P. 033a/12

pāre : Parça -3- [Far]

p. 056b/3, 059b/5, 066b/1

perākende : Toplu olmayan -1-

[Far]

p. 017b/7

parmak : İnsanlarda ve hayvanlarda

bulunan el ve ayağın ucunda bulunan

uzun boğumlu bölüm -1- [Tr]

p. 055a/7

pāşā : Sadrazam -95- [Tr]

p. 002b/4, 003a/7, 006a/7,
006a/12, 007a/2, 007a/6, 007a/9, 007b/3,
008b/3, 008b/13, 009a/3, 010b/11,
012a/14, 013a/12, 014a/15, 014b/4,
015b/3, 015b/9, 016a/8, 016b/10,
018a/1, 020b/12, 020b/13, 021a/11,
021a/12, 021a/13, 021a/15, 021b/1,
021b/2, 021b/9, 024b/15, 028b/7,
039a/14, 039b/4, 040b/5, 041a/5, 042a/5,
042a/13, 042b/11, 043a/13, 043b/1,
043b/7, 044a/3, 046b/4, 046b/14,
047a/12, 047b/7, 048a/6, 049a/10,
049b/3, 050a/8, 050a/14, 050b/2,
050b/6, 050b/14, 051a/8, 051b/10,
052a/5, 052a/8, 054a/2, 054a/6, 054a/14,
054b/15, 055a/6, 056a/8, 057a/9, 059a/6,
061b/7, 065a/5, 065a/15, 065b/2,
069b/11, 070b/14, 072a/14, 072b/12,
073a/12, 073b/7, 073b/12, 074a/6,

- 074a/11, 074b/3, 074a/14, 075a/14, 075b/12, 076a/13, 076a/14, 076b/7, 076b/9, 077a/12, 084a/12, 084a/14, 084b/13, 085a/7, 085b/4, 085b/5, 085b/10, 086a/6, 086a/9, 086b/8, 087b/1, 087b/3, 089b/1, 094b/7, 095a/3, 097b/5, 095b/6, 095b/8, 096a/5, 096a/15, 095b/9, 101a/1, 102b/1, 108a/10, 108a/12, 108a/13, 108b/13, 116b/2, 117a/7, 120a/7, 120a/8
- pāṣā-zāde** : Paşa soyundan gelen -7- [Far]
p.014a/15, 017b/15, 025a/8, 039b/8, 069a/3, 085a/7, 085a/14
- pāy** : Ayak -22- [Far]
p. 006a/12, 007a/9, 007b/2, 023a/9, 040a/6, 040b/10, 040a/14, 040b/15, 041a/7, 044a/10, 044a/11, 044a/13, 045a/15, 047b/6, 074a/9, 076a/5, 078b/12, 089a/7, 093a/8, 113b/14, 118a/8, 119a/15
- pāyān** : Uç, son -3- [Far]
p. 009b/11, 088b/6, 090b/3
- pāye** : Rütbe -8- [Far]
p.- i 003b/14, 005b/9, 006a/4, 008a/13, 008b/12, 050a/1, 069a/3, 085a/9
- pāy- endāz** : Ayak basmış -2- [Far]
p.- 079a/3, 116b/13
- pāy-māl** : Ayak altına alınmış -1- [Far]
p. -099b/6
- Pazar** : Haftanın son günü -1- [Tr]
P. 062b/12
- peder** : 1.Baba -5- [Far]
p. 002b/6, 056a/6, 056a/9, 108b/15, 110a/12
- pejmürde** : Kırışmış, buruşuk -1- [Far]
p. 114a/15
- pek** : Çok, ziyade -1- [Tr]
p. 055a/6
- pelengān** : Panterler -1- [Far]
p.- i 009b/12
- pelīd** : Çirkin -1- [Far]
p. 080a/4
- penāh** : eklendiği sözcüğe sığmıcısı anlamı verir. -5- [Far]
p. 010b/8, 032b/2, 069b/5, 097b/14, 102b/13
- penāh- gāh** : Sığınacak yer -2- [Far]
p.- 013b/8
- pencāh** : Elli sayısı -1- [Far]
p.- i 038b/14
- pençe** : Saray görevlilerin imza yerine koydukları işaret -3- [Far]
p.- i 013b/2, 046b/3, 073a/9
- penç- şembe** : Perşembe günü -1- [Far]
p.- 025a/8
- pençine** : Bir yer adı -1- [Tr]
P. 073b/3
- perākende** : Dağınık -2- [Far]
p. 057b/11, 061b/6
- perāv** : Özel isim -1- [Tr]
P. 019b/8
- perdāz** : Eklendiği sözcüğe tertipleyen anlamı verir. -2- [Far]
p. 058a/6, 101a/7
- perde** : Kapı ve pencereye asılan örtü -5- [Far]
p.- i 011a/9, 025a/13, 078b/2, 103a/8, 115a/2
- perestīş** : Aşırı düşkünlük -1- [Far]
p.- i 112a/10
- perhīz** : Zararlı ve fazla yiyecekten kaçınma -2- [Far]
p. 018a/4, 019a/9
- perīşān** : Toplu olmayan -7- [Far]

- p. 008b/4, 012b/10, 014b/7, 100a/5, 106a/11, 110b/3, 111a/2
- perişān-meāl** : Perişan şekilde olan -1- [Far]
p.- ları 024a/13
- perrān** : Uçan -1- [Far]
p. 066a/4
- pertev** : Işık -1- [Far]
p. 104a/3
- pertev-efgen** : Işık atan -1- [Far]
p.- i 118a/14
- pertev-endāz** : Işık veren -1- [Far]
p.004b/10
- pertev-rīz** : Işık saçan -1- [Far]
p.016b/5
- pervāz-gāh** : Havaalanı -2- [Far]
p.- ı 021b/4, 046a/3
- perver** : Eklendiği sözcüğe besleyen anlamı verir. -2- [Far]
p. 016a/14, 102a/15
- perverdigār** : Besleyici -6- [Far]
p. 023a/5, 026b/8, 060a/6, 063a/12, 066a/13, 067a/2
- perveriş-yāfte** : Beslenmiş -1- [Far]
p.- i 114a/6
- pervīn** : Ülker yıldızı -3- [Far]
p.- i 018b/10, 043b/10, 120a/6
- pes** : Ard arda -4- [Far]
p. 028a/11, 073a/13, 078b/3, 120a/1
- pes-mande** : Geri kalmış -1- [Far]
p. vü 020a/13
- pesend** : Beğenme, seçme -5- [Far]
p. 047b/8, 049b/14, 050b/8, 078a/6, 116b/12
- pesendide** : Beğenilmiş -4- [Far]
- p. 002a/7, 015a/8, 083a/15, 088b/1
- pest** : Alçak -2- [Far]
p. 101b/4, 105b/7
- pey** : İz, nişan -1- [Far]
p. 094a/13
- peyām** : Haber -3- [Far]
p.- ı 015a/1, 116a/13, 118b/10
- peydā** : Meydanda olan -7- [Far]
p. 009b/6, 046a/13, 066a/9, 078b/11, 089b/8, 107a/14, 110a/1
- peygāMBER** : Allah adına tebliğ eden -3- [Far]
p. 067a/4, 092b/5, 103b/15
- peykān** : Okun sivri demir ucu -2- [Far]
p.- ı 043b/9, 087a/11
- peyker** : Yüz, surat -1- [Far]
p. 076a/15
- peymā** : Eklendiği söze ölçen anlamı verir. -1- [Far]
p.- yı 067b/5
- peymān** : Yemin -2- [Far]
p. 111b/4, 113b/1
- peyvend** : Kavuşma -1- [Far]
p.- i 061b/4
- peyveste** : 1.Ulaşmış 2.Bitişik -4- [Far]
p. 002a/5, 050b/7, 063b/10, 068b/3, 071b/5, 108b/9, 111b/8
- pezīr** : Eklendiği söz kabul eden anlamı verir. -3- [Far]
p. 064a/5, 072b/1, 109a/2
- pīç-ender-pīç** : Karmakarışık -2- [Far]
p. 086a/12, 112a/15
- pinhān** : Gizli -4- [Far]
p. 024b/4, 096b/7, 099a/13, 115a/2
- pīr** : İhtiyar -3- [Far]
p.- i 032b/14, 085b/7, 087b/8, 093a/10, 094a/13, 094b/6

- pīrā** : Eklendiği sözcüğe donatan, süsleyen anlamı verir. -1- [Far]
p. 067b/6
- pīrāhen** : Gömlek -2- [Far]
p.- i 039a/3, 044b/11
- pīrāmen** : Çevre, yol -3- [Far]
p.- i 025a/5, 064b/13, 086b/12
- pīrāste** : Tertipleniş -3- [Far]
p. 002a/6, 018b/2, 063b/4
- pīrāye** : Ziyet -4- [Far]
p. 009a/2, 028b/4, 048a/8, 117a/3
- pīri-zāde** : Özel isim -1- [Far]
p.- 053a/7
- pīṣ** : Ön -2- [Far]
p.- i 076b/3, 106b/4
- pīṣ-gāh** : Bir şeyin önünde olan -7- [Far]
p.- i 018b/12, 022b/1, 039a/2, 043a/12, 054a/11, 076a/3, 077a/2
- pīṣ-geh** : Bir şeyin önünde olan -1- [Far]
p.079a/1
- pīṣ-nihād** : Esas, temel -1- [Far]
p.013a/8
- pīṣ-revāne** : Bestelerden önce çalınan ezgi -1- [Far]
p.098b/7
- pīṣānī** : Alın -2- [Far]
p. 050a/11, 102b/10
- pīṣe** : Tabiat, huy -7- [Far]
p.- i 049a/13, 075a/7, 089b/9, 091b/12, 092b/3, 098b/4, 103b/15
- pīṣ-gāh** : İş yeri -1- [Far]
p. 054b/12
- pīṣin** : Önceki -1- [Far]
p. 026a/11
- pīṣin-ter** : En eski -1- [Far]
p.- 051a/13
- pīṣvā** : Lider -1- [Far]
p.- y1 044b/3
- piyāde** : Yaya yürüyen kimse -5- [Far]
p. 011a/4, 014b/2, 024b/13, 064b/5, 076a/7
- postīn** : Kürk -1- [Far]
p. 048b/7
- Pridor** : Bir yer adı -3- [Tr]
P. 113a/11, 114b/3, 116a/4, 116a/15
- pūd** : Kumaşın enine atılan ipliği -1- [Fr]
p. 048b/12
- pūṣ** : Giyen -1- [Far]
p.- i 087a/3
- pūṣīde** : Örtülmüş -3- [Far]
p. 019a/3, 024b/3, 041b/10
- pūṣīde-rāz** : Sırrı gizli olan -1- [Far]
p.- i 099a/13
- pūṣtī** : Yardımcı -2- [Far]
p.- i 055a/2, 066a/8
- pūyā** : İyi koşan -1- [Far]
p. 092b/11
- pūyān** : Koşucui iyi koşan -1- [Far]
p. 085b/9
- pūr** : Dolu -40- [Far]
p. 002a/9, 007a/3, 008b/3, 009b/15, 026b/5, 027a/1, 028b/15, 041b/5, 046b/9, 047b/1, 049b/10, 049b/11, 050a/2, 050b/3, 051b/9, 052b/7, 055a/7, 055a/11, 059b/7, 064b/8, 070b/6, 070b/11, 070b/12, 072a/7, 079a/8, 090a/5, 091a/10, 094a/15, 097a/3, 100a/6, 101a/14, 105a/5, 107b/4, 107b/15, 113b/8, 116b/7, 117b/4, 118a/3, 118b/8, 119a/13

- pürçîn** : Çok bükülmüş -1- [Far]
p. 012a/3
- pür-füsün** : Sihir dolu -1- [Far]
p. 112b/2
- pür-melâl** : Sıkıntı dolu -1- [Far]
p. 074a/2
- pür-nür** : Nur dolu -1- [Far]
p. 047a/5
- pür-siş** : Soruşturma -1- [Far]
p.- hâl 065a/7
- R**
- râ** : Farsça'da -i hali eki -1- [Far]
r. 050a/8, 055b/4
- ra' b** : Avlusu geniş olan ev -1- [Tr]
r. 057a/14
- râb** : Tanrı -1- [Ar]
R. 044a/2
- rabbas** : Bir nehir adı -1- [Ar]
R. 062b/6
- rabbânî** : Allah'a özgü -3- [Ar]
r. 008b/15, 016a/1, 037a/8
- rabbenâ** : Allah'ımız -1- [Ar]
r. 053a/4
- rabbî** : Allah'ım -1- [Ar]
r. 026b/11
- rabbü'l-âlemîn** : Alemlerin rabbi olan Allah 1- [Ar]
r. 010b/6
- rabbü'l-izzet** : Büyüklük sahibi Allah -1- [Ar]
r.-058a/15
- rabbü'l-mecîd** : Allah -1- [Ar]
r. 023b/9
- râbîta** : Bağlayan şey -1- [Ar]
r. 062a/15
- rabi'** : Dördüncü -1- [Ar]
- r. 034a/12
- rado** : Özel isim -1- [Tr]
R. 113a/12
- rağyallâhu** : Allah razı olsun -1- [Tr]
r. 035a/5
- râfizi** : Özel isim -1- [Tr]
R.- i 012b/10
- râfizi** : Hz. Ömer'in halifeliğini kabul etmeyen -2- [Ar]
r.- i 013a/8, 022b/4
- rafza** : Bırakma -1- [Ar]
r.- i 019a/14
- rağbet** : İstekle karşılama -5- [Ar]
r. 020b/6, 024a/14, 074a/10, 077a/7, 077a/9
- rağıb** : Özel isim -5- [Ar]
R. 003a/6, 050a/6, 050a/13, 077b/1, 118b/1
- râh** : Yol -13- [Far]
r.- i 008a/15, 039b/15, 044a/10, 044a/13, 062a/5, 062b/5, 066a/4, 066b/10, 075a/4, 102b/14, 111a/3, 118b/6, 119a/11
- râhat** : Dinlenme -9- [Ar]
r. 014b/6, 024a/5, 044a/12, 044b/1, 053a/13, 069b/3, 089b/15, 103b/8, 105a/5
- râhat-ârâm** : Dinlenme -1- [Ar]
r.- 071b/12
- râhile** : Yük taşıyan deve -1- [Ar]
r. 110a/13
- rahîm** : Merhametli -1- [Ar]
R. 030b/4
- rahm** : Merhametli -2- [Ar]
r. 067a/5, 067a/7
- rahmân** : Alah -1- [Ar]
r. 098b/8
- rahmâni'r-rahîm** : Merhametli olan Allah -1- [Ar]

- r.- 027a/14
rahmet : Acıma , esirgeme -4-
 [Ar]
 r. 002a/13, 023a/5, 037a/9,
 070a/2
rahmeten : Rahmetten -3-
 [Ar]
 r. 002a/1, 027b/11, 108a/11
rahmeti'l- Bārī : Yaradan'ın rahmeti -1-
 [Ar]
 r.- 003b/4
rahmetullah : Allah'ın merhameti
 üzerinize olsun. -1- [Ar]
 r. 035a/6
rahmī : Özel isim -2- [Ar]
 R. 039a/4, 090b/10
rahmī : Rahmetle ilgili olan -4-
 [Ar]
 r. 039a/13, 054b/11, 055a/12,
 089a/10
rahne-nümün : Yıkık görünen -3-
 [Far]
 r.- i 021b/14, 023b/10, 080b/9
rahş : Gösterişli -4- [Far]
 r.- i 009b/10, 019b/5, 064b/7,
 078b/15
rahşān : Aydınlık, parlaklık -4-
 [Far]
 r. 096b/14, 098a/5, 099a/1,
 099a/5
raht : At takımı -1- [Ar]
 r. 048a/14
rā'īye : Rāī sözünün dişil biçimi -1-
 [Ar]
 r.- i 109b/12
rā'ıyyet : Padişahın buyruğu altında
 olma -2- [Ar]
 r. 020a/2, i 025b/9, 026a/12
rakabe : Omuz, ense -1- [Ar]
 r.-025b/9
rakam : Yazıp çime -2-
 [Ar]
 r. 047b/9, 074b/8
rakam-zede : Yazılmış -1-
 [Ar]
 r.- i 060b/14
rāḫimū'l-ḥurūf : Eserin yazarı 3-
 [Ar]
 r. İsmā' il 002b/3, 073a/12,
 090b/13
rākīb : Kollayan -2- [Ar]
 r.- i 009b/10, 064b/1
raḫikū'l- idrāk : İnce anlayış -1-
 [Ar]
 r.- 119a/1
rakka : Bir yer adı -2- [Tr]
 R. 010a/6, 012b/1
rakkalı : Rakka şehrine mensub olan -1-
 [Tr]
 R. 007a/13
ramadan : Oruç ayı -1- [Ar]
 r.- i 042a/5
ra' nā : Hoş, güzel -3- [Ar]
 r. 044a/6, 046b/15, 094a/12
ratq : Onarma -1- [Ar]
 r.- i 094a/1
raşd : Gözlem yapma -1- [Ar]
 r.- i 084a/11
raşin : Dayanıklı -1- [Ar]
 r.- i 020a/7
raşinū'l- beyān : Sağlam açıklama -1-
 [Ar]
 r.- 056b/11
raşinū'l -bünyān : Dayanıklı bina -1-
 [Ar]
 r.052a/12
raşşād : Gözlem yapan -1-
 [Ar]
 r. 046a/14
rāst : Karşılaşma -3- [Far]
 r. 062b/4, 062a/5, 062b/5
rāy : Sancaklar -3- [Ar]
 r.- i 044b/2, 045b/14, 047b/11
rāyāt : Sancaklar -1- [Ar]

- r.- ı 063b/4
rāyet-keş : Bayrak çeken -1- [Ar]
 [Ar]
 r.- i 117a/6
raygān : Karşılıksız -1- [Ar]
 r. 040b/2
rāz : Sır, giz -1- [Far]
 r. 111a/6
rāz-dāş : Sırdaş -1- [Far]
 r.- ı 102a/8
Razyān : Özel isim -1- [Tr]
 R. 031b/9
re'āyā : Halk -7- [Ar]
 r.- yı 013a/5, 017b/6, 020a/3, 083a/10, 083a/13, 083b/10, 111a/8
rebiyyü'l-aḥire : Hicri takvimde dördüncü ay -3- [Ar]
 r.- 022b/1, 049b/7, 062b/2
rebiyyü'l-evvel : Hicri takvimde üçüncü ay -3- [Ar]
 r.- 020b/14, 049b/5, 073a/5
recā : Rica -1- [Ar]
 r. 102b/15
receb : Özel isim -6- [Tr]
 R. 006a/12, 007a/2, 007a/6, 007a/9, 007b/3, 008b/3
recebü'l-ferdī : Hicri takvimde Recep ayı -4- [Ar]
 r.- 003a/4, 042a/1, 049a/14, 049b/9
redd : Geri çevirme -2- [Ar]
 r. 036b/14, 037a/15
redif : Hayvanın sırtına binen kimse -4- [Ar]
 r. 049a/1, 070b/8, 086a/13, 109a/8
ref : Yükseltme -10- [Ar]
 r. 007a/10, 008b/3, 015b/4, 037b/2, 037b/3, 048b/14, 062b/3, 068b/7, 076a/7, 088b/8
re'fet : Merhamet etme -4- [Ar]
 r. 005b/6, 008b/12, 051a/7, 089b/3
refi' : Yüksek -1- [Ar]
 r. 104b/13
refik : Yol arkadaşı -3- [Ar]
 r. 007b/2, 011b/6, 057b/7
refi'ü'l-ünvān : Ünvanı yüksek olan -1- [Ar]
 r.- 003b/12
reh : Yol -1- [Far]
 r. 072b/13
reh-neverd : Yolcu -1- [Far]
 r.- i 025a/14
reh-nümā : Yol gösteren -1- [Far]
 r.053b/10
reh-vār : Yolcu gibi -1- [Ar]
 r.019b/3
rehā : Gevşeklik -2- [Ar]
 r. 040b/13, 074a/7
rehāvet : Boş vermişlik -1- [Ar]
 r.- i 060a/10
rehāvī : Urfa şehriyle ilgili -1- [Ar]
 R. 075b/15
rehber : Yol gösteren -3- [Far]
 r.- i 057b/9, 059b/2, 116a/8
rehin : Malın veya kıymetli eşyanın güvence altında tutulması -4- [Ar]
 r. 002b/10, 023b/5, 024b/1, 040b/15
re'is : Başkan -2- [Ar]
 r. 034b/7, 035a/4, 086b/2
re'isü'l-cerrāhin : Cerrahların başı -1- [Ar]
 r.- 003b/5
re'isü'l-eşkiyā : Eşkiyaların başı -1- [Ar]
 r.- 006a/6
re'isü'l-küttāb : Dış işleri bakanı konumundaki vezir -3- [Ar]

- r.- 043a/1, 077a/15, 085b/7
rekîn : Gururlu -1- [Ar]
 r.- i 003a/10
remîde : Ürkmüş -1- [Far]
 r. 112b/10
remzin : Simgesel -1- [Ar]
 r. 090a/9
renc : Acı, ağrı -3- [Far]
 r. 104b/11, 105a/7, 108a/5
rencür : İncinmiş -1- [Far]
 r. 104b/6
rengîn : Değişik renkli -4-
 [Far]
 r. 002a/6, 074b/8, 101a/10,
 101b/10
resîd : Ulaştı -1- [Far]
 r. 024a/13
resîde : Olgunlaşmış -17- [Far]
 r. 012a/6, 020b/1, 021b/8,
 038b/2, 041a/12, 042b/10, 054b/6,
 059a/5, 063b/10, 067a/2, 071a/13,
 072a/9, 109a/6, 110a/5, 110b/12, 111b/2,
 115b/15
resm : Biçim, şekil -3- [Ar]
 r.- i 036a/10, 086b/9, 103b/7
resûl : Elçi, sefir -5- [Ar]
 r.- i 027b/8, 028a/3, 033a/8,
 053a/13, 102b/8
resûlü's-şakaleyn : Peygamberin
 sakalları -1- [Ar]
 r. 001b/7
reşha : Sızıntı, damla -2-
 [Ar]
 r. 092b/15, 101a/3
reşk : Gıpta ile bakma -4-
 [Tr]
 r.- i 008b/14, 046a/3, 091b/11,
 099b/12
reşk- fermâ : Kıskançlığı devam ettiren -
 1- [Ar]
 r.- 053a/3
rev- nümâ : Gitmeyi gösteren -1-
 [Far]
 r.- 057b/10
rev- nümûn : Gitmeyi gösteren -1- [Fra]
 r.109a/15
revâ : Uygun -6- [Far]
 r. 039a/9, 044a/15, 046a/9,
 071b/9, 089a/4, 099b/3
revâ-dâde : Uygun vermek -1-
 [Far]
 r.- i 112a/6
revâc : Üstünlük -3- [Ar]
 r. 006b/3, 044b/10, 107a/3
revâfiz : Şis mezhebinde aşırılığa kaçan
 bir kola mensup olanlar -4-
 [Ar]
 r.- i 013b/8, 022a/12, 027a/1,
 095a/13
revâhil : Yük taşıyan hayvanlar -1-
 [Ar]
 r.- i 084b/7
revâk : Önü açık çardak -2-
 [Ar]
 r. 053a/10, 091a/13
revân : Giden -1- [Ar]
 r.- i 093a/7
revân : Bir şehir ismi -17- [Tr]
 r. 014a/7, 014a/9, 014a/14,
 014b/9, 019a/11, 019a/12, 019b/12,
 020a/12, 038b/6, 038b/8, 039a/6,
 039a/15, 041a/8, 041b/4, 042b/4, 045a/4,
 066a/4
revnağ : Çekicilik -7- [Ar]
 r. 044a/3, 044a/13, 055a/1,
 084a/7, 090a/10, 091a/13, 108a/8
revnağ-efzâ : Çekiciliği artıran -1-
 [Ar]
 r.- i 104a/2
revnâk- bağş : Güzellik veren -2-
 [Ar]
 r.- 003a/7, 092b/13
revzene : Pencere -1- [Far]
 r.- i 112b/11

- re'y** : Görme , görüş -3- [Ar]
r. 006b/6, 007b/15, 008a/3, 008a/4, 011a/9, 012b/15, 014a/3, 020b/4, 024b/4, 026a/1, 037a/12, 044a/8, 044b/2, 057b/1, 057b/13, 058b/6, 058b/9, 062a/13, 074b/7, 077a/11, 078a/6, 089b/5, 090a/4, 092b/13, 096a/8, 103a/10, 105a/5, 108a/6, 113a/7, 116a/7
- re'yü'l-** 'ayn : Kendi gözünün önünde -1- [Ar]
r.- 040a/5
- re'yi'sh-şā'ib** : Serbest görüş -1- [Ar]
r.- 015a/14
- rey** : Bir şehir ismi -1- [Tr]
R. 029b/10
- reyb** : Şüphe -2- [Ar]
r. 023a/12, 118a/13
- rezīn** : Oturaklı -5- [Ar]
r. 005a/13, 020a/7, 047b/11, 057b/1, 062a/13
- rezīnetü'l-binā** : Sağlam bina -1- [Ar]
r.- 056b/4
- rezm** : Kavga -3- [Far]
r.- i 046b/6, 064a/2, 092a/10
- riḍvānullāhu** : Allah'ın rızası -1- [Ar]
r. 027b/15
- riḳıyyet** : Kölelik, kulluk -1- [Ar]
r. 025b/9
- rıza** : Özel isim -3- [Ar]
R. 021a/13, 029b/7, 032a/9
- rızā** : Rıza gösteren -12- [Tr]
r. 011b/3, 017a/14, 025b/15, 030a/5, 030b/15, 047b/13, 049a/8, 052b/1, 052b/2, 074a/12, 116a/5, 117b/10
- rızāüllāh** : Allah'ın rızası -1- [Ar]
r. 051a/11
- ri'āyet** : Koruma, esirgeme -3- [Ar]
r.- i 036a/11, 058a/12, 062a/3
- ribat** : Bir mahalle adı -1- [Ar]
R. 032a/2
- ricā** : Emel, umma -9- [Ar]
r. 012b/15, 013a/1, 014a/2, 014b/11, 024b/6, 040b/13, 051a/10, 071a/8, 117b/6
- ricāl** : Erkekler -13- [Ar]
r.- i 043a/15, 043b/14, 054b/5, 060a/9, 062a/7, 063a/5, 071b/11, 077b/1, 077b/13, 086a/8, 086b/12, 088a/11, 109b/4
- ric'at** : Geri dönme -6- [Ar]
r. 067a/8, 068a/10, 072b/8, 076b/13, 078a/9, 084b/11
- rif'at** : Büyüklük -1- [Ar]
r. 105a/12
- riḥān** : Rehinler -1- [Ar]
r.- i 027b/2
- riḥve** : Rehavete kapılmış -1- [Ar]
r. 024a/14
- rikāb** : Ata binmeye yarayan demir ayaklık -13- [Ar]
r.- i 018b/10, 19b/3, 029a/12, 038b/3, 061b/9, 067b/4, 068b/8, 086b/11, 038b/3, 061b/9, 067b/4, 068b/8, 119a/10
- rikāb-āsā** : Üzengi gibi -1- [Ar]
r.- 113b/14
- rikāb-dār** : Padişaha ata binmek için yardım eden görevli -2- [Ar]
r.- 038b/1, 038b/7
- rimāḥ** : Mızraklar -1- [Ar]
r.- i 082b/13
- rīs** : Öfke, hiddet -1- [Far]
r. 052a/2
- risāle** : Mektup, name -1- [Ar]

- r. 002b/8
risālet-penāh : Elçilik eden -2-
 [Ar]
 r. 001b/10, 119a/14
Risto : Aristoteles -1- [Yun]
 R. 055b/9
Ris̄to- menk̄abet : Aristo yaratılışı -1-
 [Ar]
 R.- 092b/12
Risto-tedb̄ir : Aristo gibi tedbirli -1-
 [Ar]
 R.-115b/3
rivāyet : Bir haberi nakletme -5-
 [Ar]
 r. 004b/6, 012b/2, 034a/15,
 109b/10, 119b/9
riyā : İki yüzlülük -3- [Ar]
 r. 081a/7, 081b/14, 107a/10
-r̄iz : Eklendiği kelimeye döken, saçan
 anlamı katar. -1- [Far]
 r.- i 111b/10
rū : Yüz -2- [Far]
 r.- y1 053b/14, 096b/2
rub̄ : Dörtde bir çeyrek -2-
 [Ar]
 r. 043a/5, 061a/4, 095b/11
rūb : Korku -1- [Ar]
 r. 091a/6
rubarlu : Özel isim -1- [Tr]
 R. 006a/5
rū-berāh : Yüzü yola doğru -3-
 [Tr]
 r.- ı 023a/13, 025a/3, 115b/2
rū- gerdān : Yüz çeviren -1- [Far]
 r.014a/1
rūhānī : Ruha ait -1- [Ar]
 r. 053a/15
rūhāniyyet : Ruhtan ibaret olanın hali
 -1- [Ar]
 r. 053a/15
ruḥsār : Yanak -2- [Far]
 r. 079a/12, 110b/1
ruḥṣat : İzin, müsaade -5-
 [Ar]
 r. 020b/4, 022a/5, 024b/4,
 044b/14, 114a/8
rūh : Can, nefes -2- [Ar]
 r. 054a/1, 054a/5
ruk̄abāf : Rakipler -1- [Ar]
 r. 104b/4
Rum : Anadolu -12- [Ar]
 R. 003b/14, 004a/1, 005b/10,
 020b/12, 021a/10, 022b/11, 076a/13,
 076b/7, 084b/2, 085b/11, 089a/2, 103b/1
rū- māl : Yüz süren -2- [Far]
 r.041a/7, 076a/5
rū- mālīde : Yüz sürücülük -2- [Far]
 r.006a/13, 085a/10
rū- nūmā : Yüz gösteren -2- [Far]
 r. 113b/5, 117a/5
ruḥ : Yanak -1- [Far]
 r.- ı 097a/8
rūh : İnsan veya hayvanın özü -4-
 [Ar]
 r.- ı 045a/2, 052a/15, 093a/7,
 107b/12
ruk̄ūm : Rakamlar -1- [Ar]
 r.- ı 028a/15
Rum ili : Rumalrın yaşadığı topraklar
 -1- [Tr]
 R. 077a/11
rumūzāt : İşaretler -1- [Ar]
 r. 101b/14
rū-siyāh : Kara yüzlü -1- [Far]
 r.046a/4
rūšen : Özel isim -1- [Tr]
 R. 045b/14
rūy : Tunç -6- [Far]
 r.- ı 010b/4, 022b/4, 051b/5,
 096a/13, 097a/13, 103a/1
 r.- nūmā 089a/1, 108a/4
rūz : Gün -11- [Far]
 r.- ı 001b/8, 021a/7, 023b/8,
 028a/14, 052b/13, 062b/2, 066a/13,

068b/2, 069a/12, 069b/3, 078b/8

rūzān : Günler -1- [Far]
r. 024a/2

rūzgār : Zaman, devir -64- [Far]
r. 008b/11, 041a/13, 044a/8, 044a/9, 044a/10, 044a/11, 044a/12, 044a/13, 044a/14, 044a/15, 044b/1, 044b/2, 044b/3, 044b/4, 044b/5, 044b/6, 044b/7, 044b/8, 044b/9, 044b/10, 044b/11, 044b/12, 044b/13, 044b/14, 044b/15, 045a/1, 045a/2, 045a/3, 045a/4, 045a/5, 045a/7, 045a/8, 045a/9, 045a/10, 045a/11, 045a/12, 045a/13, 045a/14, 045a/15, 045b/1, 045b/2, 045b/3, 045b/4, 045b/5, 045b/6, 045b/7, 045b/8, 045b/9, 045b/11, 045b/12, 045b/13, 045b/14, 045b/15, 046a/2, 046a/3, 046a/4, 046a/6, 046a/7, 046a/9, 051a/4, 108b/4, 112b/8

rūcū' : Geri dönme -4- [Ar]
r. 029a/4, 036b/11, 037a/14, 080b/13

rū' esā : Başkanlar -4- [Ar]
r.- yı 041b/15, 060a/12, 068a/11, 070b/1

rūfekā : Arkadaşlar -1- [Ar]
r. 007b/5

rūkn : Bir şeyin en sağlam tarafı -2- [Ar]
r.- i 003a/9, 097b/14

rūkūd : Durgunluk -1- [Ar]
r.- ı 115a/7

Rüstem : İran'ın ünlü savaşçısı -8- [Far]
R. 019b/1, 024b/15, 032b/11, 039a/8, 045b/6, 046b/3, 059b/6, 081b/2

rūstem-i veġā : Rüstem'in savaşı -1- [Far]
R.- 055b/7

rūşūm : Resimler -1- [Ar]
r. 116b/4

rūsūmāt : Vergiler -1- [Ar]

r.- ı 042b/12

rūsivā : Rezil, maskara -2- [Ar]

r. 099a/10, 104a/14

rūşvet : Bir kimseye haksız iş gördürmek için verilen para -1- [Ar]
r. 047b/3

rūtbe : Basamak, paye -13- [Ar]

r.- i 004a/2, 005b/10, 008b/15, 012a/7, 056a/7, 067a/2, 071a/13, 076b/4, 079b/9, 087b/7, 087b/14, 090a/6, 103a/13

rū'ūs : Sadrazamın verdiği görevler için yazdığı yazı -1- [Tr]
r. 100b/8, 107a/6

rū'yet : Görme, bakma -1- [Ar]
r. 028b/13, 058b/15

Ş

şā'ib : Yanlış yapmayan -1- [Ar]
ş.- edāyı 045b/12

sā'ir : Dolaşan -2- [Ar]
s. 025a/4, 036a/10

sā'ire : Sair sözünün dışı biçimi -1- [Ar]
s. 110a/7

sa'ādet : Mutluluk -37- [Ar]
s. 001b/10, 004b/3, 004b/10, 004b/12, 011b/12, 015a/5, 015a/15, 017b/9, 025a/5, 027a/5, 028a/10, 038b/11, 039b/10, 041b/1, 042a/9, 043a/6, 043b/11, 046a/8, 047a/5, 047a/13, 048b/5, 048b/13, 049a/1, 052a/1, 066a/14, 069b/8, 079b/3, 080a/15, 085a/10, 086a/13, 086b/12, 089b/11, 089b/13, 090b/7, 108a/14, 109a/8, 117a/10

sa'ādet encām : Mutlulukla sona eren -1- [Ar]
s. 003a/11

sa'ādetlü : Vezir ile mirülümere

- arasındaki rütbe -14- [Ar]
s. 006a/12, 010b/11, 025a/2, 028b/6, 039b/4, 041a/5, 042a/4, 051a/8, 056a/4, 056a/8, 070b/14, 076a/13, 085a/7, 108a/10
- sa' ādet-mendān** : Bahtiyar -1- [Ar]
s. 066a/5
- sa' ādet-menūs** : Mutluluğa alışmış -1- [Ar]
s.- 003a/2
- sā' at** : Vakitler -24- [Ar]
s. 006a/15, 020b/2, 021a/1, 021a/3, 022a/2, 023b/2, 040a/12, 040a/15, 041a/4, 043a/5, 058a/2, 059a/9, 059b/13, 062b/4, 062b/11, 062b/12, 064a/1, 066b/9, 066b/15, 071a/15, 076a/8, 077b/13, 110a/3, 114b/2
- şa' b** : Çetin -3- [Ar]
ş. 011a/13, 056a/12, 064a/6,
- şabā** : Kuzeydoğudan esen hafif rüzgar -4- [Ar]
ş.- 018a/15, 044a/10, 082a/8, 112b/6
- şabāh** : Gündüzün ilk saatleri -3- [Ar]
ş. 006a/15, 050a/11, 078b/14
- sābika** : Geçmiş olay ve durum -5- [Ar]
s. 024b/3, 047a/9, 070a/12, 088b/12, 117b/5
- şabiha** : Güzel, hoş -1- [Ar]
ş.- 1 042b/2
- sābit** : Haraketsiz -1- [Ar]
ş. 029a/4, 036b/7, 048a/4, 061b/4, 065a/10
- sābit-kadem** : Değişmez -1- [Ar]
ş.- 063a/8
- şabr** : Dayanma, katlanma -4- [Ar]
ş. 022a/3, 024a/12, 025a/14, 070a/4, 101a/12
- sabikān** : Geçmiş zaman -1- [Ar]
s. 021b/1
- şac** : Demirden levha -1- [Ar]
ş. 090b/15
- şaçak** : Dağınık, perişan -1- [Tr]
ş. 073b/1
- sa' d** : Göz ağrısı -6- [Ar]
s.- 076b/5, 093b/3, 101b/13, 107a/11, 108a/4, 110a/12
- şadā** : Ses -8- [Ar]
ş.- yı 028b/4, 040a/10, 044b/6, 049b/15, 053a/2, 053a/13, 063b/11, 080b/4
- Şada-bad** : İstanbul'da bir yer -1- [Tr]
S. 032b/13
- şadağ** : Okluk -1- [Tr]
ş. 055a/11
- şadağa** : Allah rızası için verilen yardım -1- [Ar]
ş.- 1 088a/11
- şadağāt** : Sadakalar -6- [Ar]
ş. 012b/14, 027b/5, 028a/15, 034b/7, 068a/7, 092a/9
- şadāret** : Sadrazamın makamı -20- [Ar]
ş.- i 003a/7, 042b/2, 043b/4, 055a/14, 055b/10, 056a/6, 074b/3, 084a/9, 084a/13, 085a/15, 087a/7, 087a/15, 087b/15, 088b/1, 088b/12, 090a/10, 091a/1, 094b/8, 104a/2, 108b/14
- sade** : Basit -1- [Far]
s. 112b/3
- şaded** : Yakın olma -1- [Ar]
ş. 040b/2
- sa' deyn** : Venüs -1- [Ar]
s.- i 018b/4
- şādık** : Doğru, gerçek -5- [Ar]
ş. 018b/5, 021a/12, 025b/1, 029b/9, 030b/6

şadme : Vurma -1- [Ar]

ş.- i 037a/13

şadr : Vezir -69- [Ar]

ş.- ı 002b/3, 003b/14, 017a/11,,
037b/4, 037b/12, 044a/13, 044a/5,
045b/9, 046a/9, 046b/1, 046b/2, 046b/3,
046b/5, 046b/10, 047a/15, 047b/3,
047b/5, 050b/12, 050a/9, 051a/7,
051b/7, 053b/14, 054a/3, 054a/14,
055a/2, 055a/13, 071a/8, 074b/2,
076a/14, 076b/3, 076b/6, 076b/8,
076b/11, 077a/8, 077a/10, 077b/1,
077b/14, 084a/12, 084b/10, 085b/7,
085b/11, 085b/12, 086a/2, 087b/11,
088b/8, 088b/9, 089b/10, 090b/8,
091b/7, 092a/14, 094a/3, 094b/10,
095a/9, 097b/11, 099a/2, 100b/15,
102a/14, 102a/15, 102b/3, 103a/4,
103b/3, 103b/6, 104a/4, 104b/12,
109a/4, 113a/6

Ş.- ı 044a/2, 102b/12

şadreyn : Anadolu ve Rumeli
Kazaskerliği -2- [Ar]

ş.- i 043b/13, 049a/2

şadr-ı ʿālī : Vezirlerin başı -4-

[Ar]

ş. 044a/8, 052b/10, 054b/15,
076b/14, 087b/8

şadr-ı aʿzam : En büyük vezir -1-

[Ar]

ş. 047a/10

şadruʿş- şudür : Sadrazamlar -1-

[Ar]

ş. 097b/4

şāf : Arı -14- [Ar]

ş. 008b/14, 018b/11, 026b/6,
039a/5, 045b/13, 047b/3, 051a/12,
052a/5, 063b/2, 079b/5, 080a/7, 087a/13,
098a/15, 100a/14, 102a/15

şafā : Rahat -14- [Ar]

ş. 002b/11, 047b/4, 048a/1,
052a/1, 054a/10, 079b/3

, 088b/6, 094b/1, 094b/15, 101a/14,
101b/13, 104b/4, 105b/1, 105b/12

şafeviyye : Fars hükümdarı İsmailin soyu

-1- [Far]

ş. 038b/4

şaff-derāne : Yiğitçesine -1- [Ar]

ş.- leri 042a/3

şafi- fūād : Temiz yürek -1-

[Ar]

ş.- 069a/5

şafiyye : Temiz -1- [Ar]

ş. 004a/15

şafvet : Saflık -1- [Ar]

ş. 002b/5, 002b/9, 045b/13,
049a/12

şağ : Sağlam -3- [Ar]

ş. 023b/8, 045b/9, 064a/15

şağanak : Birdenbire yağıp geçen
yağmur -1- [Tr]

ş. 014a/8

şah : Doğru ve yanlışsız -1-

[Ar]

ş. 038a/10

şāha : Meydan -2- [Ar]

s.- ı 054a/1, 066a/6, 094b/12

şahāʿ : Cömertlik -1- [Ar]

s. 054b/9, 092b/10

şahabe : Hz. Muhammed'in yakınında
olan kimseler -1- [Ar]

ş.- i 035a/5

şahāʿif : Sayfalar -3- [Ar]

ş.- i 009a/5, 067b/3, 110a/9

şahbān : Sahipler -1- [Ar]

s. 099b/12

şāhib : Sahip -23- [Ar]

ş. 004a/8, 005a/12, 009a/7,
009a/11, 024b/11, 026a/3, 029a/13,
034a/3, 040b/14, 044a/9, 044b/9,
047a/11, 047b/5, 053a/7, 053b/3, 057a/9,
057a/11, 087b/5, 093b/2, 097b/8,
102a/3, 102b/7, 105b/14

şāhib-dād : Adaletle sahib -1- [Ar]

- ş.046b/2
- şāhib-kırān** : Her zaman üstünlük kazanan hükümdar -2- [Ar]
ş. 068a/5, 074b/13
- şāhib-tedbir** : Tedbir sahibi -1- [Ar]
ş. 074a/5
- şāhibü'l- hayrāt** : Güzel şeyler sahibi -1- [Ar]
ş.- 049b/13
- şāhibü'l- himem** : Himmet sahibi -1- [Ar]
ş.- 003a/6
- şāhife** : Kağıt yaprağı -2- [Ar]
ş.- i 038b/15, 060b/14
- şāhīh** : Doğru -3- [Ar]
ş.- i 029a/10, 033b/1, 038a/2
- şāhīhü'l- imān** : Gerçek iman -1- [Ar]
ş.- 019b/14
- sāhil** : Deniz -3- [Ar]
s.- i 015a/3, 043a/14, 086b/15
- sāhir** : Büyücü -1- [Ar]
s. 105b/6
- şāhn** : Sıcaklık -2- [Ar]
ş.- i 096b/13, 099a/1
- şāhrā** : Ova , kır -2- [Ar]
ş. 001b/5, 002a/9, 020b/15, 025b/4, 031b/1, 059a/13, 062b/2, 062b/13, 063b/11
- şāhrā-neverd** : Çölde dolaşan -4- [Ar]
ş.-010a/5,109b/11,112a/12114a/2
- saht** : Katı, sert -1- [Ar]
s.- i 022b/4, 089a/3
- saht-dilān** : Katı yürekli -1- [Far]
s.- 023b/15
- sā'ī** : Çalışan -2- [Ar]
s. 006a/8, 084a/7
- sa'id** : Mutlu, uğurlu -1- [Ar]
s. 004b/12, 037a/1
- sā'id** : Kolun dirsek ile bilek arasındaki bölümü -2- [Ar]
s. 064a/12, 071b/12
- şā'ika** : Yıldırım -1- [Ar]
ş. 063b/12, 080a/8, 098b/10, 118b/5
- sā'ir** : Seyreden -7- [Ar]
s. 007b/5, 007b/8, 052b/14, 069a/4, 108a/15, 109b/7, 109b/10
- sā'ire** : Seyr ve hareket eden -7- [Ar]
s. 002a/2, 009a/9, 043a/11, 043a/15, 054b/2, 063a/6, 065b/10
- sāk** : Baldır -1- [Ar]
s. 022a/1
- şakallı** : Sakalı olan -1- [Tr]
ş. 073b/14
- şakar-makrūn** : Mekanı cehennem olan -1- [Ar]
s.- 013b/8
- sākīb** : Delik açan -1- [Ar]
ş. 057a/12
- şākībā** : Delik açan -1- [Ar]
ş. 064a/11
- sākī** : Su dağıtan -1- [Ar]
s.- i 023a/4, 050b/12, 054a/2
- sākin** : Hareketsiz olan -3- [Ar]
s. 013b/10, 030a/2, 033b/15
- sākine** : Hareketsiz olan -1- [Ar]
s. 109a/14
- şaklamak** : Gizlemek -3- [Ar]
ş. 054a/1, 074b/15, 106a/15
- sakşoncu** : Tabakçı -1- [Tr]
s. 109a/1
- sāl** : Yıl -17- [Ar]
s. 003a/3, 005b/8, 010b/6, 012a/9, 017b/12, 026b/15, 039a/15, 048b/3, 049a/14, 049b/3, 049b/5, 049b/9, 055b/12, 074b/4, 074b/9, 075b/5,078a/9, 096a/12, 109a/5
- şalābet** : Sağlamak -2- [Ar]
ş. 026b/9, 082b/2

- şalāh** : Düzeltme -5- [Ar]
ş.- ı 048a/2, 055b/5, 077a/7, 078a/5, 105a/12
- şalāt** : Namaz -3- [Ar]
ş.- ı 028a/3, 034a/13, 052b/15
- şalāt- Cuma** : Cuma namazı -1- [Ar]
ş.- 034b/3
- şalavāt** : Namazlar -2- [Ar]
ş. 001b/6, 027b/6
- şālifetü'l- evşāf** : Anılan sıfatlar -1- [Ar]
s.- 036b/2
- şālifin** : 1.Geçmiş -1- [Ar]
selef s. 002a/13
- şālifü'z- zikr** : Az önce anılan -2- [Ar]
s.- 036a/9, 040b/13
- Salih** : Özel isim -1- [Tr]
S. 022b/10
- şalih** : İyi, yararlı -3- [Ar]
ş. 034a/15, 035a/3, 120a/3
- şālik** : Yürüyen -1- [Ar]
ş.- i 092b/9
- şāliš** : Üçüncü -1- [Ar]
ş. 034a/12, 037a/11
- şālişe** : Saar saniyesinin altmışta biri -2- [Ar]
ş. 054b/3, 055a/8
- şalkım** : Üzüm ve hurma gibi birçoğu sapda bulunan meyve -1- [Tr]
ş. 073b/1
- şal** : Kayık -1- [Tr]
ş. 062b/9
- şalmak** : Çıkarmak -2- [Tr]
ş. 059a/1, 084a/7
- Salmas** : Bir yer adı -3- [Tr]
S. 019b/4, 020b/7, 025a/5, 025b/3
- şaltanat** : Sultanlık , padişahlık -15- [Ar]
s. 003a/2, 003a/5, 010b/8, 016b/4, 038b/3, 041a/12, 041b/1, 041b/3, 042a/4, 042b/2, 047a/8, 052b/11, 052b/14, 053b/14, 081a/1, 087a/10, 089b/14, 091b/2 s.+ 086b/4
- Sam** : Özel isim -1- [Tr]
S.- ı 081b/3
- sāmān** : Varlık -2- [Ar]
s. 014b/6, 088a/15
- şamed** : Yüce olan -1- [Ar]
ş. 047b/14
- şamediyye** : Ezeli kudret sahibi Allah -1- [Ar]
ş. 052b/1
- Sāmi** : Özel isim -2- [Ar]
S. 046b/15, 047b/6
- sāmi'a** : İşiten -2- [Ar]
s.- ı 072a/9, 085b/3
s.- pīrāyı 113a/6
- şamimü'l-ictihād** : -1- [Tr]
ş- 066a/11
- sāmire- gū** : Gece toplantılarında konuşan -1- [Ar]
s.- 110a/9
- şamşām** : Keskin kılıç -1- [Ar]
ş.- ı 040b/12
- şān** : Şeref -1- [Tr]
ş.- ı 098a/5
- saña** : Kişi zamiri -9- [Tr]
s. 016b/7, 017a/2, 045a/3, 075a/3, 079a/16, 081b/12, 093b/10, 099a/6, 113a/15
- sancağ** : Alay bayrağı -1- [Tr]
s. 067a/15, 074b/4
- şandal** : İnsan taşımakta kullanılan bir tür deniz taşıtı -3- [Tr]
ş. 043a/14, 042a/12, 080b/4, 085a/9, 086a/5, 086a/15,
- şandal-süvār** : Sandala binen -1- [Tr]
ş.- ı 086b/15

- şandali- nişin** : Sandala oturan -1-
[Tr]
ş.- 117a/1
- şānī** : İkinci -7- [Ar]
ş. 003a/3, 034a/8, 034a/12,
038a/15, 043a/9, 053a/14, 075a/3
- şāniye** : İkincisi -3- [Ar]
ş. 052a/10, 088b/1, 091a/1,
118a/4
- şāniyen** : İkinci olarak -2-
[Ar]
ş. 084b/6, 087b/2
- şāniyye-şadāret** : İkinci vezirlik -1-
[Ar]
ş.- i 095b/7
- şanki** : Farzet ki -1- [Tr]
ş. 097a/5
- şanmak** : Öyle algılamak -1-
[Tr]
ş. 078b/11, 097a/3
- şār** : Eklendiği sözüğe yer anlamı katar.
-1- [Far]
ş. 080a/10
- sarac** : Eyer ve at takımı yapan ve satan
kimse -1- [Ar]
s. 029b/12
- sarāy** : Padişahın oturduğu yer -11-
[Tr]
s.- ı 042a/9, 043a/3, 043b/7,
046a/13, 051b/15, 052b/10, 054a/11,
059a/7, 062b/15, 068b/5, 068b/7
069a/1, 084b/10, 084b/13,
086a/7, 087a/12, 097a/9, 114b/5,
114b/10
- Şarban** : Bir yer adı -1- [Tr]
ş. 033a/15
- şarf** : Harcama -12- [Ar]
ş.- ı 011b/3, 015a/12, 028a/14,
036a/11, 049a/10, 051b/2, 057a/11,
067b/9, 068b/10, 071b/14, 079b/8,
119a/7
- sarı** : Bir renk -3- [Tr]
s. 054a/3
S. 022b/9, 041a/5
- sārī** : Sirayet eden -2- [Ar]
s. 008b/13, 054a/3
- şarīh** : Kolay anlaşılır -5-
[Ar]
ş.- i 029a/10, 033b/2, 036b/15,
038a/2, 118a/5
- şārimeten** : Keskinlikle -1-
[Ar]
ş. 026b/13
- şarmak** : Etrafını çevirip dolamak -1-
[Tr]
ş. 064b/11
- şarşar** : Şiddetli -2- [Ar]
ş.- ı 025a/12, 075b/8
- satmak** : Bir malı yada mülkü para
karşılığı vermek -1- [Tr]
s. 052a/4
- şatevāt** : Satvetler -1- [Ar]
ş.- ı 084a/4
- sāṭīʿ** : Yükselip meydana çıkan -1-
[Ar]
s. 011a/5
- saṭīʿa** : Yükselen -1- [Ar]
s. 011b/14
- saṭvet** : ? -1- [Tr]
s.- i 011b/7, 015b/11, 075a/5
- sav** : Atasözü -1- [Tr]
s. 070a/3
- Şava** : Bir nehir adı -1- [Tr]
ş. 056b/15
- şavāib** -1- [Tr]
ş. 089b/9
- şavāb** : Dürüstlük -1- [Ar]
ş. 103a/3
- şavb** : Taraf, yön -9- [Ar]
ş.- ı 011a/14, 028a/13, 040a/4,
042a/2, 059a/1, 074b/5, 083a/4, 084b/12,
085b/9
- şavlet** : Yaratılış -6- [Ar]
ş. 010a/15, 055b/6, 063b/8,

075a/5, 093a/4, 098a/10

Savmaa : Bir yer adı -1- [Tr]
S. 031b/13

Şāvukbulak : Bir yer adı -1-
[Tr]
ş. 025a/3

sa'y : Çabalama -11- [Ar]
s.- ı 015a/10, 040a/9, 041b/6,
057b/2, 064b/14, 065a/13, 072b/14,
083b/10, 083b/15, 084a/3, 119b/1

sāye : Gölge -5- [Far]
s. 012b/8, 042b/6, 045a/14,
053b/14, 061a/15, 069b/5, 079a/1,
104b/4

sāye-baḥş : Gölge veren -2-
[Far]
s. 008b/12, 039b/3

sāyebān : Gölgelek -12- [Far]
s.- ı 013b/5, 018b/8, 018b/12,
018b/14, 076b/6, 076a/12, 076a/15,
076b/9, 076b/12, 076b/13, 077b/14,
086a/10

sāye-endāz : Gölge salan -2- [Far]
s.- ı 043b/10, 076a/9

Sayek : Bir yer adı -1- [Tr]
S. 032a/12

şayha : Bağırma -1- [Ar]
ş. 115a/1

şaykal : Cılacı -1- [Ar]
ş.- ı 112b/11

sebā : Belkıs'ın mamur ettiği şehir -1-
[Ar]
s. 075b/9

sebak : Ders -4- [Ar]
s. 007b/4, 045b/12, 051a/1,
059b/4

sebak-ḥ'ānān : Ders okuyanlar -1-
[Ar]
s.- ı 091b/11

sebāt : Yerinde durma -2-
[Ar]
ş. 022a/3, 023a/9, 024a/12,

035b/6

sebeb : Neden -4- [Ar]
s. 024b/10, 088b/12, 105a/3,
109b/9

sebīl : Su dağıtılan yer -5-
[Ar]
s. 049a/15, 050b/7, 050b/14,
050b/15, 051b/8

sebīllāh : Allah'ın hayratı -4-
[Ar]
s. 023a/1, 052a/3, 052a/8, 054a/6

sebḳ : İleri geçme -2- [Ar]
s. 065b/10, 070a/7

sebt : Yazma -3- [Ar]
ş. 022a/6, 038a/15088a/1

sebū : Testi -7- [Far]
s.- yı 054a/15, 054b/11, 054b/4,
054b/12, 055a/3, 055a/6, 055a/8

sebūk-bār : Yüku hafif -2- [Far]
s.- ı 025a/3, 066b/9

sebūk-pāyān : Ayağı çabuk olanlar -1-
[Far]
s.021a/4

sec' : Düzyazıda bulunan uyak -1-
[Ar]
s. 019b/1

seçmek : Bir şeyin en iyisini bulup
ayırarak -1- [Tr]
s. 046a/15

sedd : Kapama -3- [Ar]
s.- i 061b/12, 062a/4, 075a/4

şedef : İnci kabuğu -2- [Ar]
ş. 082a/10, 114b/9

sefā'in : Gemiler -3- [Ar]
s.- i 003b/3, 027b/15, 053b/10

sefer : Yolculuk -3- [Ar]
s. 058b/10, 068b/13, 109a/1

Şefer : Arabi ayın ikincisi -1-
[Ar]
ş. 055b/11

seferiyye : Yolculukla ilgili olan -2-
[Ar]

- s. 010b/14, 067b/8
Şeferü'l-âhîr : Sefer ayı'nın sonu -1-
 [Tr]
 Ş.- iñ 085b/10
- sefîhi** : Eğlenceye düşkün -1-
 [Ar]
 s. 120a/4
- sehâ^c** : Beyin zarı -2- [Ar]
 s. 098b/8, 102b/7
- sehâb** : Bulut -1- [Ar]
 s.- i 094b/11
- sehâvet** : -1- [Tr]
 s. 047b/2, 047b/15
- seher** : Tan yeri ağarmadan önceki vakit
 -3- [Ar]
 s. 022b/2, 040b/4, 100b/7
- seher-hîz** : Erkenci -1- [Ar]
 s.- i 112b/12
- sehl** : Kolay -1- [Ar]
 s. 027b/3
- sekiz** : Yediden sonraki rakam -6-
 [Tr]
 s. 006b/15, 012a/9, 032a/8,
 040b/14, 055b/11, 061a/8
- sekizinci** : Sırası sekiz olan -1-
 [Tr]
 s. 039a/1
- seksen** : On kere sekiz -5- [Tr]
 s. 010a/3, 033b/11, 071a/12,
 071a/15, 072a/7
- selâm** : Barış -7- [Ar]
 s. 027b/6, 043b/9, 065a/6,
 069b/11, 070b/1, 086b/8, 087a/14
- selâmet** : Eminlik -4- [Ar]
 s.- 065a/6, 065b/6, 070b/2,
 073b/10
- selâset** : Akılcı olma hali -1-
 [Ar]
 s.- i 099b/13
- şelâtü'l- mağrib** : Batı'nın sultanı -1-
 [Ar]
 ş.- 006a/14
- selâtin** : Sultanlar -2- [Ar]
 s. 042a/8, 047a/9
- selb** : Zorla alma -1- [Ar]
 s.- i 036b/2
- selef** : 1. Bir yerde başka birinden önce
 bulunmuş kişi -6- [Ar]
 s. 002b/1, 002a/13, 012a/13,
 034a/15, 098b/9, 098b/14
- Selîm** : Özel isim -2- [Ar]
 s. 004a/7, 016b/15, 033a/8
 040b/5
- sell** : Ssıyırılma -2- [Ar]
 s.- i 064b/2, 070a/13
- sellem** : Selamete erdiresin -1-
 [Ar]
 s. 042b/13
- sellemehü's- selâm** : Aldırış etmeden
 -2- [Ar]
 s.- 003a/9, 042a/7
- selsebîl** : Tatlı ve hafif su -2-
 [Ar]
 s.- i 050b/8, 050b/11
- sem^c** : İşitme -3- [Ar]
 s.- i 012a/6, 059a/5, 061b/7
- semâ** : Gökyüzü -6- [Ar]
 s.- i 018a/13, 053a/3, 053a/10,
 080a/4, 096b/14, 107b/15
- semâhat** : Cömertlik -5- [Ar]
 s.- 004b/11, 047b/1, 086a/14,
 092a/3, 104b/14
- semâhâtlı** : Cömert -2- [Ar]
 s. 051a/5, 053a/7
- semenber** : Gögsü yasemin gibi beyaz
 olan -2- [Ar]
 s. 110b/14, 115a/9
- semend** : Kula at -4- [Far]
 s.- i 043a/10, 044a/11, 048a/14,
 114a/1
- semiahu** : İşiten -1- [Ar]
 s. 038a/5
- semîr** : Arkadaş -2- [Ar]
 S. 009a/4, 017a/4, 018a/1,

- 023b/11, 110a/12, 117a/11
semiyy - -7- [Tr]
 s.- i 045a/5, 046b/3, 047a/12, 050b/12, 092b/4, 095a/10, 098a/4, 116a/16
semiyyi'l - -1- [Tr]
 s.- lāfetā 090a/9
semmī : Zehire ait -1- [Tr]
 s.- i 055a/5
semmūr : Samur -12- [Ar]
 s. 016b/7, 019a/3, 041b/11, 041b/14, 048a/14, 048b/7, 070b/5, 077a/1, 078a/3, 087a/4, 087b/3, 095a/14
semt : Taraf, yön -11- [Ar]
 s. 009b/7, 011b/3, 011b/8, 020b/8, 023a/13, 025b/3, 027a/6, 028b/10, 079b/8, 092a/6, 104a/9
semūm : Samyeli -1- [Ar]
 s. 111a/2
sen : İkinci tekil şahıs zamiri -24- [Tr]
 s. 011b/3, 016a/13, 016a/15, 016b/3, 044a/13, 044a/9, 044a/10, 044a/11, 044a/15, 044b/15, 046a/2, 046a/3, 046b/10, 054a/4, 055a/6, 069b/10, 069b/12, 069b/15, 080a/11, 081a/5, 081b/9, 082a/1, 093a/3, 093b/7, 099a/4, 100a/12, 104b/14, 106a/4, 105a/2, 106b/3, 111b/13
 S. 045a/1, 045a/2, 045a/4
senā : Övme, övüş -6- [Ar]
 s. 010b/6, 045a/3, 045b/4, 058a/5, 078a/11, 089a/6, 100a/14
senā-h'ān : Birini öven -1- [Ar]
 s.- 100b/12
-senc : Tartan, ölçen anlamında -1- [Ar]
 s. 091b/10
sene : Yıl -30- [Ar]
 s.- i 003a/3, 004b/1, 010b/10, 012b/3, 017b/1, 019a/10, 033b/3, 034a/1, 034a/7, 034a/9, 034b/2, 036a/4, 039a/1, 042a/1, 042a/5, 042b/10, 048a/10, 049b/7, 055b/11, 056a/10, 074b/1, 075a/15, 052b/4, 076a/10, 083a/2, 088b/13, 108b/9, 109a/6, 117a/4, 117a/8
sened : Kuvvetli delil olabilecek söz -3- [Ar]
 s. 'aşfiyā 001b/8, 003a/8, 118b/12
seng : Taş -5- [Far]
 s. 016a/13, 023b/13, 054b/13, 080b/7, 101b/3
seniyy : Yüce -1- [Ar]
 S.- i 018b/5
seniyye : Yüce -5- [Ar]
 s. 012a/5, 016b/4, 083a/12, 084b/5, 084b/8, 118b/1
Sepetli : Bir yer adı -1- [Tr]
 S. 007a/11
ser : Baş -15- [Far]
 s. 002b/4, 011a/10, 011b/15, 013a/3, 015a/4, 017b/15, 025a/15, 025b/5, 039a/2, 047a/11, 051a/15, 061b/2, 094a/15, 096b/12, 109b/3
ser-ā-ser : Baştan başa -2- [Far]
 s.- āsere 047a/3, 087b/3
ser-asker : Asker veordu kumandanı -35- [Far]
 s. s.- 010b/12, 010b/10, 015b/3, 012a/10, 017b/2, 018b/6, 019a/2, 019a/5, 019a/11, 025a/1, 021b/3, 025a/15, 026a/13, 039a/15, 041a/8, 041b/2, 041b/4, 042a/15, 047a/12, 069b/11, 072a/13, 072b/2, 013a/11, 014b/1, 014b/15, 022b/9, 022b/14, 028b/2, 038b/8, 039a/6, 075b/1, 084b/6, 085a/12, 087a/5, 095a/15, 100b/13
ser-bevvābīn : Kapıcı başı -2- [Far]
 s.- 005b/5, 086b/5
 s.- bustāniyānı 085a/5

- s.- bürehne 064b/6
s.- dādei 066b/10, 109b/12
s.- efgendei 021a/6
s.- endāzlarından 022b/12
ser- eşkiyā : Eşkiyaların başı -2- [Far]
s.- eşkiyâyı 007a/11, 007b/1
ser- ḥadd : Hudut -16- [Far]
s. 020b/1, 056a/12, 057a/2,
059a/14, 060a/9, 062a/7, 063a/5,
069b/10, 1110a/10, 113a/11,
11a/9, 117b/10, 117b/12, 118a/4,
118a/11, 119b/11, 118b/2, 114b/5,
119a/4, 120a/3
s.- i 021a/6, 088a/15, 089b/15,
099a/11, 114a/5
sermek : Başlangıç -1- [Far]
s.- āgāz 021b/7
serāir : Sırlar -1- [Ar]
s.- i 088a/4
serārī : Cariyeler -1- [Ar]
s. 004a/13
serbest : Hür -1- [Far]
s. 009b/8
serçe : Bir kuş türü -1- [Tr]
s.- i 024a/3
Serd : Bir yer adı -1- [Tr]
S. 031b/1
serdār : Asker başı -10- [Far]
s.- ı 006a/6, 007b/5, 019b/1,
067b/12, 067b/15, 069a/5, 069a/9,
075b/11, 076b/8, 092b/6
serdengeçdi : Osmanlı'da askeri bir sınıf
-5- [Tr]
s. 022b/12, 022b/13, 059a/8,,
062b/15, 076b/2
serfūrū : Baş eğme -4- [Far]
s. 009a/11, 020b/6, 106b/5,
111a/1
sergūzešt : Serüven -2- [Far]
s. 002b/7, 073a/13
serḥaddāt : Sınırlar -1-
[Far]
s. 075b/4
seri : Hızlı -2- [Ar]
s. 067b/5, 079b/1
serir : 1.Taht 2.Yatacak yer -11-
[Ar]
s. 003a/2, 041a/14, 045a/6,
047a/4, 050b/4, 085a/9, 091a/13, 091b/2,
095a/3, 102b/10, 105b/10
sermā : Kış -1- [Far]
s. 088b/7
sermāye : Ticarete ana para -6-
[Far]
s.- i 028b/3, 039a/13, 090a/1,
112b/2, 115a/4, 115a/8
Sermediyye : Süreklilik -1-
[Far]
S. 074a/13
serseri : Başiboş -1- [Far]
s. 094a/11
sertā- beḳadem : Baştan ayağa kadar -
1- [Far]
s.- 109b/6
ser-tā-pā : Baştan ayağa kadar -4- [Far]
s. 047a/5, 089a/13, 093a/6,
103b/9
ser-tā-ser : Baştan başa -7- [Far]
s.- teser 044b/11, 043b/8,
067b/2, 051a/10, 094a/2, 106b/4,
115a/13
serv : Servi -2- [Tr]
s.- i 027a/11, 095a/7
server : Başkan -1- [Far]
s.- i 102a/8
serzeniş : Başa kakma -1-
[Far]
s. 100b/7
şevāb : Bir hayırlı işe ihsan olma -2-
[Ar]
ş. 035a/4, 062a/4
sevād : Karanlık -2- [Ar]
s. 072b/10, 082a/11

- sevb** : Bez -2- [Ar]
s. 016b/8, 016b/13
- sevdā** : Sevgi -6- [Far]
s. 045a/12, 045b/2, 102a/10, 104a/9, 104b/1, 112a/10, 112b/2
- sevmek** : Sevgi beslemek -2- [Tr]
s. 045b/5, 067a/4, 104b/10
- sevgend** : And, yemin -1- [Far]
s. 113a/1
- sevindürmek** : Mutlu etmek -1- [Tr]
s. 104b/3
- sevķ** : Önüne katıp sürme -2- [Ar]
s. 019a/15, 073a/7
- Seyābān** : Bir yer adı -1- [Tr]
S. 031a/12
- seyf** : Kılıç -10- [Far]
s.- dār 034a/5
s.- i 008b/1, 016a/2, 028b/4, 061a/11, 064b/2, 070a/13, 075a/6, 098a/11, 099a/4
- seyr** : İzlemek -8- [Tr]
s. 026b/14, 044b/4, 045b/2, 055a/4, 086b/11, 099a/14, 109b/2, 109b/14
- seyyid** : Hz.peygamberin torunu -4- [Ar]
s. 001b/8, 006a/7, 035a/6, 043b/15
- seyyide** : Hz. Peygamberin torunu -1- [Ar]
s. 010b/8
- seyyidü'l-enbiyā** : Hz. Muhammed -1- [Ar]
s.- 042a/8
- seyyidü'l-mürselin** : Hz. peygamber -2- [Ar]
s.- 027b/14, 034a/14
- sezā** : Uygun , yakışır -1- [Far]
s. 001b/4, 007b/6, 047a/12, 051b/3, 088b/11, 099b/5, 101b/9, 103b/13, 104b/5
- sıbt** : Torun -1- [Ar]
s.- ı 051a/3
- şıbyān** : Çocuklar -4- [Ar]
ş. 027a/12, 035b/2, 035b/3, 071b/11
- şiddik** : Sözüünün eri -1- [Ar]
ş. 100b/14
- şiddik** : Doğruluk -9- [Ar]
ş.- ı 048a/5, 050b/3, 051a/13, 070a/5, 075a/5, 089a/6, 092b/8, 100b/12, 107b/11
- Şıfāhān** : Bir yer adı -1- [Tr]
Ş. 099a/9
- şifāt** : Sıfatlar -12- [Ar]
ş.- ı 111b/11, 115b/2
- şıgār** : Küçükler -2- [Ar]
ş. 054b/5, 108a/15
- şıgār u kibār** : Küçükler ve Büyükler -4- [Ar]
ş. 012a/5, 016a/13, 025a/10, 109b/7
- şıgmak** : Bir şeyin içine girmek -1- [Tr]
ş. 089a/5
- şihhat** : Sağlamlık -7- [Ar]
ş. 035b/6, 036b/3, 038a/1, 051b/14, 071b/5, 080b/4, 106a/14
- şıhr** : Evlilikten dolayı oluşan akrabalık -3- [Ar]
ş.- ı 045a/5, 074a/12, 096a/7
- şımaḥ** : Kulak -1- [Ar]
ş.- ı 115b/15
- sır** : Gizli kalan şey -4- [Ar]
s.- ı 037a/12, 052b/3, 080b/7, 111a/4
- sırran** : Gizlice -1- [Ar]
s. 009a/14
- şıva** : Duvara sürülen ince harc -1-

- [Tr]
ş. 049b/8
- şiyānet** : Koruma -1- [Ar]
ş. 086a/5
- sihām** : Oklar -2- [Ar]
s.- ı 014a/10, 064a/10
- sihr** : Büyü -6- [Ar]
s. 045b/11, 099b/9, 100a/8,
110a/8, 112a/7, 112b/3
- sikke** : Damgalanmış para -1-
[Tr]
s. 054a/4
- sıklet** : Ağırlık birimi -1- [Tr]
ş. 060a/3
- silāh** : Vurmak amacıyla kullanılan alet
-1- [Ar]
s. 113b/8
- silahdār** : Devletin silahlarını idare
etmekle görevli kimse -7- [Ar]
s. 026a/10, 042a/10, 055b/15,
077a/14, 085a/3, 108a/8, 115b/4
- silahşör** : Silah taşıyan kimse -4-
[Ar]
s. 016b/15, 067b/11, 069a/7,
070b/4
- silahşörān** : Silahşörler -2-
[Tr]
s.- ı 005b/4, 039b/7
- silik** : İplik -5- [Ar]
s.- i 011b/13, 047a/8, 055b/2,
056a/15, 074b/8
- silsile** : Sülale -2- [Ar]
s. 035a/5, 060b/6
- silvan** : Bir yer adı -1- [Tr]
S.- ı 053b/8
- şim** : Gümüş -4- [Far]
s. 054b/12, 064b/8, 067a/10,
113a/15
- şimā** : Çehre -3- [Far]
s. 047b/2, 053a/3, 064b/8
- simāt** : Çehreler -6- [Far]
s. 029a/14, 044b/4, 049a/6,
052a/13, 085b/6, 086b/14
- Sinā** : Bir yer adı -1- [Tr]
S. 091b/11
- sinān** : Mızrak -4- [Ar]
s. 009a/11, 012b/7, 022a/13,
064a/10
- sine** : Göğüs -1- [Far]
s.- i 023a/7
- sinin** : Seneler -1- [Ar]
s.- i 070a/12
- sipāh** : Asker -7- [Far]
s. 011b/10, 026a/10, 038b/5,
046b/5, 039a/8, 077a/13, 080b/2
- sipāh-bend** : Asker tutan -1- [Far]
s.- 078b/10
- sipāriş** : Ismarlama -1- [Far]
s. 117b/2
- sipeh** : Asker -3- [Far]
s.- ārāyı 039a/6, 080b/2, 098a/11
- Sipehsalar** : Kişi adı -5- [Tr]
S.- ı 019b/1, 024a/7, 025a/4,
046b/7, 069a/14
- sipend** : Üzerlik tohum -1-
[Far]
s.- i 064a/3
- siper** : Arkasına saklanılacak yer -3-
[Far]
s. 040b/1, 083b/5, 104a/11
- sipih** : Şans -5- [Tr]
s. 047a/7, 068b/3, 081a/4,
089a/14, 112b/7
- sirāyet** : Hatalık bulaşma -1- [Ar]
s. 090a/3
- şit** : İyilikte şöhret -2- [Ar]
ş. 028b/3, 044b/6
- sitāne** : Eklendiği sözcüğe alan anlamı
katar -1- [Far]
s. 105a/1
- sitāyiş** : Övme -2- [Far]
s.- i 008b/11, 088b/11
- sitem** : Haksızlık -3- [Far]
106a/6, 108a/5, 111b/14

- sitiz** : Kavga -3- [Far]
s. 027a/1, 041b/5, 064a/14
- Sivas** : Bir yer adı -3- [Tr]
S. 017b/13, 020b/12, 021a/11
- siyāh** : Bir renk -1- [Tr]
S.- ı 078b/7
- siyāk** : Sözüün gelişi -3- [Ar]
s. 024a/5, 058b/9, 065a/7
- siyāset** : Hükümet etme -1- [Ar]
s. 100b/13
- siyeh-mest** : Çok sarhoş -2- [Ar]
s.- em 045b/10
s.- mestī 023a/7
- siyer** : 1.Ahlak ve.(Dahi,de,ile -2- [Tr]
s. 002b/2, 100a/12
- siyyemā** : Hele -1- [Ar]
s. 102a/13
- siz** : Birinci çoğul şahıs zamiri -11- [Tr]
s. 057b/12, 065a/9, 065a/14, 065b/6, 070a/6, 070a/11, 116a/16, 116b/3, 116b/4, 117b/12, 118b/1
- skender** : Özel isim -1- [Tr]
s.- 092b/12, 096a/4, 104b/13
- sofi** : Sufi -1- [Tr]
S. 032b/12
- şoḥbet** : Arkadaşlık -4- [Ar]
ş.- i 003b/10, 073b/9, 080b/12, 108a/15
- sol** : İnsan kalbinin bulunduğu taraf -2- [Tr]
ş. 011a/13, 022b/11
- şolokān** : Pdişahın yanında bulunan askerler -1- [Ar]
ş.- ı 043b/9, 087a/10
- şoñra** : Zamanca ileri olan -82- [Tr]
ş. 006b/6, 007b/10, 007b/14, 012a/9, 013b/6, 014b/8, 015a/2, 017a/7, 018b/6, 018b/15, 019a/2, 019a/10, 019a/13, 020a/8, 021a/3, 021b/10, 022a/15, 024a/1, 024b/3, 024b/14, 025a/11, 027a/5, 028a/6, 033b/5, 034a/4, 034a/11, 034b/10, 035b/11, 036a/3, 036a/7, 038b/2, 038b/13, 039b/12, 040b/10, 041a/3, 041a/10, 042b/8, 043a/8, 043b/6, 048b/1, 048b/9, 049a/7, 054a/9, 054a/13, 055b/15, 058a/3, 059b/14, 061a/3, 061a/7, 062a/10, 063b/7, 065a/12, 065b/7, 066b/12, 068a/9, 069a/6, 069b/12, 072a/6, 073a/4, 073a/14, 073b/4, 073b/12, 075b/5, 076b/12, 076b/14, 077a/1, 077a/3, 077b/5, 085a/2, 085a/6, 086a/1, 086b/11, 086b/13, 086b/14, 087a/8, 087b/4, 088b/13, 094b/12, 116a/15, 117b/1, 119a/4, 119b/4
- sovuḳ** : Soğuk -1- [Tr]
S. 084b/15
- söylemek** : Konuşmak -5- [Tr]
s. 080b/14, 090a/8, 112a/2, 112b/5, 115b/14
- söz** : Bahis -16- [Tr]
s. 026a/3, 040b/14, 048a/3, 055a/10, 081b/7, 082a/8, 082a/10, 099b/9, 100b/10, 102a/3, 102a/9, 102a/11, 102a/13, 107a/12, 107b/8, 115b/14
- su** : Hayati sıvı -8- [Tr]
s. 022a/8, 024a/1, 050b/13, 054a/15, 061a/3, 061a/6, 077b/8, 079a/4
- su'āl** : Sorma -3- [Ar]
s. 057b/14, 079a/13, 109b/9
- şubḥ** : Sabah -10- [Ar]
ş. 046a/5, 050a/11, 088a/8, 079a/12, 082a/12, 082b/12, 082b/15, 103a/10, 107b/7, 113b/6
- şuç** : Kabahat -1- [Ar]
ş. 080b/3
- sūd** : Sevdalar -1- [Ar]
s. 115a/4

- şudür** : Sadrazamlar -8- [Ar]
ş. 017a/12, 027b/4, 037b/12, 042a/7, 042b/7, 042b/14, 055b/13, 102b/3
- şüfiyye** : Tasavvufçular -1- [Ar]
ş. 052b/1
- şufuf** : Diziler -2- [Ar]
ş.- ı 022a/11, 064a/9
- şugür** : Daha küçük -3- [Ar]
ş. 055b/8, 056a/12, 056b/4
- suhan** : Söz -13- [Far]
s. 082a/1, 082a/6, 094a/6, 094a/10, 099b/4, 099b/13, 100a/7, 100b/10, 101b/8, 107b/9, 108a/1, 117a/3
- suhanver** : Düzgün konuşan -1- [Far]
s. 082a/15
- suhanverân** : Düzgün konuşanlar -1- [Ar]
s.- ı 082b/3
- sūk** : Pazar -3- [Ar]
s. 029a/15, 031a/5, 090b/5
- sulehâ** : Doğru ve iyi kimseler -1- [Ar]
s. 059b/6
- sulh** : Barış -6- [Ar]
ş. 077a/7, 078a/2, 078a/5, 115b/9, 116a/16, 117b/15
- sultân** : 1.Padişah 2.Hükümdarın ailesinden olan -15- [Ar]
ş. 002b/13, 003a/1, 015a/2, 017a/15, 041a/11, 042b/5, 047a/7, 047a/9, 047b/10, 048a/12, 053a/7, 050b/10, 051a/8, 051b/10, 052a/3, 052b/6, 053a/14, 054a/13, 078a/14, 084a/10, 089a/12, 091a/9, 095a/8, 095b/10, 105b/4
- sultânî** : Sultan ile ilgili -1- [Ar]
s. 016b/8
- sunuf** : Sınıflar -1- [Ar]
ş.- ı 049a/6
- sūr** : Kale duvarı -4- [Ar]
s.- ı 020a/10, 020b/9, 024a/10, 111b/11
- sūrāh** : Çıglık -1- [Ar]
s. 022a/7
- şüret** : Dış görünüş -19- [Ar]
ş.- i 010a/9, 011b/15, 015a/7, 015a/12, 020b/4, 027a/9, 027a/13, 028b/4, 036b/2, 061b/14, 062a/10, 063b/1, 069b/10, 073b/13, 037b/6, 045b/14, 058a/1, 080b/9, 108b/6
ş.- nümâyı 041b/5
ş.- pezîri 078a/7
- şüret-ver ol -** : 1.Görünüşe sahip -1- [Far]
hestî ş. 002a/10
- suṭūr** : Satırlar -2- [Ar]
s.- ı 004a/3, 110a/9
- su'ūbet** : Güçlük -1- [Ar]
ş.- ı 062a/8
- su'ūd** : Kutsal sayılan yıldızlar -2- [Ar]
s. 016a/1, 079b/7
- su'ūr** : Bilezikler -1- [Ar]
s. 079a/15
- şuver** : Suretler -2- [Ar]
ş.- i 037b/1, 080b/15
- şuy** : Su -15- [Far]
ş. 010a/7, 010a/8, 039b/15, 041a/4, 051b/14, 054a/2, 061a/3, 061a/6, 077a/4, 071a/4, 071b/1, 080a/14
- suyūf** : Yaz mevsimleri -2- [Ar]
s.- ı 026b/13, 064a/10
- sūz** : Eklendiği söze yakan anlamı katar -1- [Ar]
s.- ı 044b/13
- sūzân** : Yakan -2- [Far]
s. 014b/6, 022b/3
- sūbhān** : Allah'ın adı -2- [Ar]
s. 038a/13, 099a/3, 109b/5
- sūbhānî** : Allah' ait -1- [Ar]

- s. 037a/12
- sübütî'l-hağ** : Hak ortaya çıkması -1- [Ar]
s.- 055a/13
- süfli** : Tortuya ait -1- [Ar]
s. 019a/14
- sükkan** : Oturanlar -1- [Ar]
s. 025b/7
- sükker** : Şeker -1- [Ar]
s.- i 066a/7
- sükkerîn** : Şekerli -3- [Ar]
s.- edâ 018a/2, 023a/3, 069a/13
s
- sükün** : Hareket etmeme -1- [Ar]
s. 027b/6
- süküt** : Susma -2- [Ar]
s. 114a/14, 114b/1
- sülâfe** : Şarap -1- [Ar]
s.- i 023a/7
- sülaşâ** : Salı -1- [Ar]
ş. 076a/10
- Süleyman** : Özel isim -5- [Ar]
S. 038b/1, 069a/8, 089b/3, 091a/15, 097a/15
- süllem** : Merdiven -3- [Ar]
s.- i 050a/2, 052b/8, 053a/3
- sülük** : Bir yola girme -3- [Ar]
s. 003b/8, 020a/14, 084a/7
- sümme** : Sonra -2- [Ar]
ş. 004a/4, 016a/6
- sünbül** : Sünbül -1- [Far]
s. 110b/3
- sünnet** : İyi ahlak -1- [Ar]
s. 050a/8
- sünniyân** : Sünniler -1- [Ar]
s.- i 019b/14
- sürâdık** : Büyük padişah çadırı -2- [Ar]
s.- i 116a/7, 120a/1
- sürâh** : Çığlık -1- [Ar]
s.- i 114a/12
- sür'at** : Çabukluk -1- [Ar]
s.- nümün 025a/15
- süre** : Kuran'ı kerimin her faslının bölümlerinde her biri -3- [Ar]
s. 021b/11, 091b/13, 113b/15
- süreyyâ** : Ülker yıldızı -4- [Ar]
ş.- vifâkı 024a/4, 052b/7, 067b/1, 087a/10
- sürh-serâ** : Kızılbaş -4- [Tr]
s.- seri 039a/11, 023a/9, 023a/13, 080a/13
- Sürhâb** : Bir yer adı -6- [Tr]
S. 011a/14, 029a/13, 029b/4, 029b/5, 029b/7, 029b/9
- sürmek** : Dokundurarak gezmek -4- [Tr]
s. 039a/8, 047b/6, 101b/6, 112a/3
- sürür** : Sevinç -4- [Ar]
s. 041a/6, 053a/11, 068b/1, 079a/7
- süst-endâm** : Vücutça zayıf -1- [Far]
s.- iñ 118b/7
- süste** : Gevşek -1- [Far]
s. 115a/15
- sütüde** : Övülmüş -1- [Far]
s.- i 060a/5
- sütür** : Binek ve yük hayvanı -1- [Far]
s. 114a/9
- süvâr** : Ata binmiş -10- [Far]
s. 018a/15, 021b/8, 043a/10, 063b/7, 064b/2, 076a/15, 079b/10, 081b/3, 086a/6, 086b/6
- süvâri** : Atlı -6- [Far]
s. 011a/4, 013a/2, 013a/14, 013b/15, 024b/13, 076a/7

- Ş**
- şa‘ban** : Şaşkın -2- [Ar]
ş.- 1 004b/2, 060a/8
- Şabanu’l-muazzam** : Ramazandan önce gelen ay -3- [Ar]
ş.- 052b/4, 108b/9, 109a/5
- şād** : Sevinçli -2- [Far]
ş. 044b/3, 045a/2
- şādān** : Sevinçli -2- [Far]
ş. 046b/1, 066a/7
- şād-kām** : Neşeli -2- [Far]
ş.- 057b/6, 108b/1
- şādī-konan** : Memnun olmak -1- [Ar]
ş.- 010a/14
- şādmān** : Sevinçli -1- [Far]
ş. 046a/12
- şadumanī** : Mutluluk -1- [Far]
ş. 025a/6
- şā‘e** : İstedi -1- [Ar]
ş. 111a/4
- şāh** : Hükümdar -17- [Far]
ş.- 1 019b/6, 019b/11, 025a/11, 033a/13, 033a/15, 038b/5, 039a/14, 044b/15, 082a/9, 089b/9, 091b/4, 099a/11, 103a/9, 103b/15, 104a/3
- şāh-rāh** : Hükümdar yolu -5- [Far]
ş. 036b/12, 061b/10, 087a/12, 092b/11, 116a/8
- şahāb** : Kıvılcım -1- [Ar]
ş.- 1 063b/12
- şāhān** : Şahlar -2- [Far]
ş.- 1 097b/3, 103b/11
- şāhāne** : Hükümdara özgü -7- [Far]
ş. 003b/10, 016b/5, 041b/9, 069a/12, 069b/11, 070b/3, 084a/11
- şāhbāz** : Bir cins beyaz doğan -1- [Ar]
ş.- 1 046a/3
- şāhenshāh** : Padişahlar padişahı -1- [Far]
- ş.- 1 047a/11
- şahıṣ** : İnsanın varlığı -1- [Ar]
ş. 073b/12
- şāhī** : Hükümdara özgü -2- [Far]
ş. 021b/7, 054b/1
- şāhid** : Tanık -3- [Ar]
ş.- 106b/10, 115a/8, 117a/3
- Şāhkulı** : Özel isim -3- [Tr]
Ş. 012b/10, 015b/8, 019b/9
- şahlık** : Hükümdarlık -7- [Far]
ş. 031a/14, 031b/8, 031b/10, 031b/11, 031b/12, 031b/14, 032a/1
- şahş** : Kişi -3- [Ar]
ş.- 1 012b/12, 025b/15, 069b/1
- şāhu’ş-sadr** : Padişahlık makamı -1- [Ar]
ş.- 1 120a/9
- şāibe** : Kir, leke -1- [Ar]
ş.- i 057a/14
- şā‘ir** : Şiir söyleyen -7- [Ar]
ş.- i 033b/12, 045b/11, 050a/15, 099b/7, 099b/9, 105b/6, 105b/8
- şā‘irāne** : Şiirsel -2- [Ar]
ş. 048a/3, 099a/12
- şakī** : Yaramaz -1- [Ar]
ş.- i 013a/4
- şākir** : Şükreden -1- [Ar]
ş.- 029a/2
- Şam** : Bir yer adı -2- [Tr]
Ş.- 1 082b/13, 082b/14
- şāmil** : İçine almak -3- [Ar]
ş.002a/4, 028b/9, 037b/12
- şān** : Yücelik -26- [Ar]
ş. 001b/10, 002a/2, 008b/7, 010b/1, 017b/1, 019a/2, 025b/12, 028b/3, 037a/6, 039b/9, 041b/3, 043b/3, 047a/3, 047a/11, 049b/12, 052b/12, 056a/9, 066a/14, 067a/13, 067a/14Ş 087a/5, 087a/7, 094a/15, 096b/12,

- 105a/12, 108a/7
şān-ı ‘ālī : Şan ve şerefi büyük olan -1- [Ar]
 ş. 003b/7
şaranbol : Şehrin kenar mahallelerinin etrafını çevirme -1- [Mac]
 ş. 072a/1
şareben : İçmek -1- [Far]
 ş. 023a/4
şārī : Şeriat hükümlerini uygulayan -2- [Tr]
 ş. 028a/2, 036b/12
şark : Doğu -2- [Ar]
 ş. 017b/15, 062b/6
şarkī : Doğuya özüğü -2- [Ar]
 ş. 061a/5, 062b/10
şart : Koşul -5- [Ar]
 ş.- ı 012b/15, 024b/1, 028a/1, 035b/5, 078a/2
şa‘şa‘a : Parlaklık -1- [Ar]
 ş.- ı 086b/1
Şatıroğlu : Özel isim -1- [Tr]
 Ş. 030a/3
şāyān : Uygun, münasip -4- [Far]
 ş.- ı 041b/11, 052b/12, 100a/15, 112a/14
şāyeste : Yaraşır -2- [Far]
 ş. 094b/7, 102a/5
şeb : Gece -9- [Far]
 ş. 049b/9, 075a/11, 078b/7, 078b/13, 082a/11, 082b/15, 088b/6, 100b/7, 115a/7
şebān : Geceler -2- [Far]
 ş. 024a/2, 069b/3
şeb-ārā : Geceyi süsleyen -1- [Far]
 ş.- 092a/2
şeb- tā-be-seher : Sabahtan akşama kadar -1- [Far]
 ş.107b/13
şebīh : Benzeyen -2- [Ar]
 ş. 005b/11, 078b/14
şebīke : Arapların hasırdan olan başlıkları -2- [Ar]
 ş.- i 113b/3, 114a/6
Şebivene : Bir yer adı -1- [Tr]
 Ş. 032b/3
şebnem : Çiğ -2- [Far]
 ş. 079a/6, 113a/4
şebnem- nişār : Çiğ saçan -1- [Far]
 ş.- 110b/1
şecā‘at : Yiğitlik -10- [Ar]
 ş. 002a/6, 009b/1, 019b/4, 047b/2, 047b/15, 056a/12, 068a/5, 081b/8, 091b/14, 110a/11
şecā‘at- semīr : Kahramanlığı çok olan -2- [Ar]
 ş.- 063b/6, 067a/9
şecā‘atlı : Yiğit -1- [Ar]
 ş. 039b/4
şecer : Ağaç -1- [Ar]
 ş.- i 050a/1
şedīd : Şiddetli -1- [Ar]
 ş. 061b/12
şefā‘at : Bir suçlunun bağışlanması -1- [Ar]
 ş. 107a/5
şefī‘ : Şefaatçi -1- [Ar]
 ş.- i 001b/8
şefikā : Şevkatli -1- [Ar]
 ş.- ı 048a/12
şefkat : Merhamet -1- [Ar]
 ş.- i 067a/7
şefkat- āver : Merhamet gösteren -1- [Ar]
 ş.- 089b/13
şeh : Hükümdar -12- [Far]
 ş. 047b/10, 089a/15, 091a/9, 093a/14, 097a/11, 097a/12, 097a/14, 097b/1, 097b/3, 101b/5, 101b/2, 104b/8
şeh-rāh : İşlek yol -1- [Far]
 ş.026a/14

- şeh-süvār** : Hükümdarlık sürmek -1- [Far]
ş. 086b/4
- şeh-vār** : Hükümdar gibi -1- [Ar]
ş. 082a/10
- şehādet** : Şahitlik etme -8- [Ar]
ş. 001b/3, 004b/4, 005b/3, 023a/6, 066a/5, 118a/13, 119a/13, 119b/14
- şehāmet** : Zeka ile gelen cesaret -1- [Ar]
ş. 064a/9
- şehāmetlü** : Cesur -1- [Ar]
ş. 084a/9
- şehān** : Şehler -2- [Far]
ş.- ı 091a/6, 095b/11
- şehb** : ? -1- [Tr]
ş.- i 064a/10
- şehbāl** : Kuşların en uzun tüyü -1- [Far]
ş.- i 013a/15
- şehbāz** : İri bir cins doğan kuşu -1- [Ar]
ş. 118b/7
- şehd** : Gümeç balı -1- [Ar]
ş.- i 023a/6
- şehensāh** : Şahların şahı -12- [Far]
ş.- ı 002b/12, 046b/9, 047a/4, 047b/13, 052b/5, 068b/14, 069b/8, 083a/15, 087a/2, 089a/12, 090b/11, 091a/7
- şehensahī** : Padişahlara özgü olan -1- [Far]
ş. 084b/12
- şehensah** : Şahların şahı -2- [Far]
ş.- i 027a/4, 092a/15
- şehīd** : Allah'ın rahmetine kavuşan kimse -2- [Ar]
ş. 022a/12, 073a/2
- şehr** : Vilayet -23- [Far]
ş.- i 011b/10, 019b/3, 019b/13, 020a/2, 024b/1, 020a/5, 020b/14, 026a/15, 026b/3, 026b/12, 027a/1, 027a/4, 031a/10, 038a/7, 038a/14, 039b/11, 041b/5, 049b/5, 062a/9, 064b/13, 067b/5, 108a/8
Ş.- i 017b/3, 019a/14, 026b/7
- şehriyār** : Padişah -3- [Far]
ş.- ı 014a/6, 089a/14, 095b/8
- şehriyārī** : Padişaha özgü olan -13- [Far]
ş. 005b/4, 012a/12, 039b/7, 043b/7, 041b/8, 042a/2, 042a/10, 042b/4, 085a/4, 085a/13, 087b/6, 108a/11, 108b/10
- şekavet** : Talihsizlik -4- [Ar]
ş. 008a/4, 008a/5, 008a/15, 015b/11
- şekāvet-nihād** : Doğuştan talihsiz -1- [Ar]
ş.- 014a/5
- şeker-güyān** : Tatlı sözlü -1- [Far]
ş.- 099a/15
- şekl** : Biçim -1- [Ar]
ş.- i 036b/4
- şekūr** : Çok şükreden -1- [Ar]
ş. 053a/4
- şekvā** : Şikayet etme -2- [Ar]
ş. 106b/15, 117a/13
- şem^c** : Bal mumu -2- [Ar]
ş.- i 027b/8, 114a/4
- şem** : Koklama -1- [Ar]
ş. 110b/8
- şemātet** : Birinin kötü durumda olmasına sevinme -1- [Ar]
ş. 099a/10
- şem^c i** : Muma özgü -1- [Ar]
ş. 033b/15
- şems** : Güneş -1- [Ar]
Ş. 043a/12

şems-kerde : Güneş yapan -1-
[Ar]

ş.- 041a/4

şemse : Güneş biçiminde yapılan işleme
-2- [Ar]

ş. 044a/2, 104a/6

şemşir : Kılıç -11- [Far]

ş.- i 008a/7, 009b/14, 013b/2,
016a/4, 017a/4, 038b/15, 065b/14,
079b/14, 080a/9, 092a/14, 114a/12

Şeneb- Gāzān : Bir yer adı -1-
[Tr]

Ş.- 026a/2, 031a/9

şer^c : Allah'ın hükümlerine göre
belirlenmiş din kuralları -8- [Ar]

ş.- i 051b/1, 084a/5, 092b/3,
092b/5, 093b/7, 094a/2, 102b/5, 102b/14

şerbet : Tatlandırılmış içecek -3-
[Ar]

ş.- i 023a/5, 052a/1, 105a/7

şeref : Yüce -7- [Ar]

ş. 003b/10, 004b/12, 039b/13,
081a/2, 082a/7, 086b/3, 106b/10

şeref- bahşā : Şeref veren -5-
[Ar]

ş.- 019b/4, 039b/9, 042b/7,
046b/1, 047a/2, 100b/15

şeref- pīrā : Şerefle donatılmış -1- 8Ar]
ş.089b/14

şeref- yāb : Şeref bulan -1- [Ar]
ş.038b/3

şeref- yāfte : Şeref bulmuş -1- [Ar]
ş.017a/12

şer^c i : Şeriate özgü -3- [Ar]
ş. 029a/6, 029a/10, 036a/10

şerī^c at : Doğru yol -2- [Ar]
ş. 027b/14, 119a/14

şerīf : Şerefli -27- [Ar]
ş. 004b/2, 004b/5, 005a/9,
015a/5, 015a/7, 027b/11, 028b/13,
029a/6, 030b/10, 034a/2, 034b/11,
035a/4, 035a/11, 035b/7, 035b/7, 042a/6,

042a/8, 047a/13, 048b/8, 052a/6, 035b/7,
054a/7, 070a/2, 070b/8, 073b/8,
087b/14, 088a/4

şerīfe : 1.Şerefli -6- [Ar]

ş. 002a/15, 050a/6, 049b/14,
050b/7, 084b/15, 089a

şer^c iyye : Şeriate uygunluk -1-
[Ar]

ş. 037b/14

şerm : Utanma -3- [Far]

ş. 105b/2, 107a/11, 106a/10

şermende : Utangaç -2- [Far]

ş.- i 092b/7, 096a/8

şerr : Kötü -1- [Ar]

ş. 093a/13

şevk : Çoşku -6- [Ar]

ş. 019a/7, 079a/3, 079a/8,
086a/2, 088b/7, 094a/9

şevket : Büyüklük -1- [Ar]

ş. 002a/2, 003b/6, 044a/1,
045b/12, 048b/4, 051a/4, 052b/11,
089a/14, 094b/1, 097b/2, 108a/7

şevket-bahş : Büyüklük veren -2-
[Ar]

ş.- ıyla 089b/12, 093a/2

şevket-dārā : Büyüklük sahibi Allah -1-
[Ar]

ş.047a/3

şevket-nümün : Büyüklük gösteren -3-
[Ar]

ş.042b/7, 068a/2, 069a/10

şevketlü : Yüce -3- [Ar]

ş. 015a/2, 052b/6, 061a/14

şevvālū'l-mükerrrem : Arabi ayların
onuncusu -1- [Ar]

ş.- enüñ 017b/2

şey : Nesne -1- [Ar]

ş. 119a/7

şeyātīn : Şeytanlar -2- [Ar]

ş.- i 023a/15, 038b/5, 064a/11

Şeybānī : Özel isim -1- [Tr]

Ş. 037a/12

- şeydā** : Aşırı tutkun -2- [Far]
ş. 008b/13, 102a/9
- şeyḥ** : İhtiyar -2- [Ar]
ş.- i 007b/11, 052b/1
- şeyḥī** : İhtiyarlamış -3- [Ar]
ş. 005a/4, 005a/6, 088a/3
- şeyhü'l- vüzerā** : Vezirlerin en büyüğü
-1- [Ar]
ş.- 106b/11
- şeyhü'l- islām** : Din işlerine bakan en üst
düzeyde görevli -8- [Ar]
ş.- 003a/8, 042a/6, 042b/13,
043a/11, 051a/3, 052b/8, 055b/12,
107a/5
- şeyn** : Kusur -1- [Ar]
ş. 037a/6
- şeytan** : İblis -1- [Ar]
ş. 031a/5
- şeytanet** : Şeytanlık -1- [Ar]
ş. 057a/4
- şeyyidin** -1- [Tr]
ş. 037a/3
- şıkk** : İkiye bölünmüş şeyin her bir
parçası -2- [Ar]
ş.- 1 042a/13, 077a/14
- şi'ār** : Belirti -2- [Ar]
ş.- 1 036b/2, 043a/9
- şidd** : Güneş -1- [Far]
ş. 021b/7
- şiddet** : Sertlik -3- [Ar]
ş.- i 040a/1, 080b/10, 088b/7
- şi'emā** : ? -1- [Tr]
ş. 099a/2
- şifā** : Hastalıktan kurtulma -4-
[Ar]
ş.- yı 036a/14, 044a/5, 097b/11,
105a/8
- şi'iyān** : Hz. Ali taraftarı olanlar -1-
[Ar]
ş. 023a/15
- şikāf** : Yarık -2- [Far]
ş. 022a/4, 079b/5
- şikār** : Av -5- [Far]
ş. 009b/2, 013b/2, 082b/13,
113a/14, 116b/9
- şikāyet** : Sızlanma -2-[Ar]
ş. 045a/10, 100b/3
- şikest** : Kırılmış -3- [Far]
ş.- i 054b/11, 080b/7, 096a/11
- şimāl** : Kuzey -1- [Far]
Ş. 030a/8
- şimdengerü** : Şu andan itibaren -2-
[Tr]
ş. 093a/15, 107b/11
- şimdi** : Şu an -6- [Tr]
ş. 044a/3, 044b/2, 044b/7,
044b/10, 065b/4, 095b/1
- şimsir** : Kılıç -9- [Tr]
ş. 045b/7, 047a/15, 057b/11,
060b/1, 063b/12, 066b/14, 068a/4,
070b/5, 075a/1
- şinās** : Eklendiği sözcüğe tanıyan
anlamı katar -1- [Far]
ş.- 1 099b/8
- şipāriş** : İsmarlanan şey -1- [Tr]
ş. 006a/2
- şir** : Şiir -1- [Ar]
ş.- i 105b/8
- şir** : Aslan -11- [Far]
ş.- i 008a/6, 046b/3, 047a/12,
063a/6, 066a/3, 066b/14, 079b/7,
116a/16, 116b/8, 116b/9
- şirāne** : Aslan gibi -4- [Ar]
ş. 039a/7, 060a/14, 061a/10,
063b/8, 074a/7
- şirānelik** : Cesur olma -1-
[Ar]
ş. 010b/8
- şirāze** : Kitap ciltlerinde bulunan ince
şerit -1- [Ar]
ş.- i 012b/9
- şir'in** : Tatlı -2- [Far]
ş. 012b/1, 113a/13

- şirîn -güvâr** : Tadı hoş olan -2- [Far]
ş.023a/5, 066a/5
- şirîne** : Tatlı olan -1- [Far]
ş. 111b/11
- Şirvân** : Şirvan şehri -1- [Tr]
ş. 078b/9
- şirzime** : Topluluk -1- [Ar]
ş.- i 012b/9
- şiş** : Şişkin -1- [Tr]
ş. 066b/4
- şişe** : Şişe -1- [Far]
ş. 046b/8
- Şişvan** : Bir il adı -1- [Tr]
ş. 031b/13
- şitâ** : Kış -2- [Ar]
ş. 035a/10, 040a/1
- şitâb** : Acele -7- [Ar]
ş. 061b/9, 043a/5, 078b/12,
085b/2, 109b/14, 114b/3, 119a/11
- şitâ-bân** : Çbuk olan -1- [Far]
ş.- 043a/12
- şitâyiş** : Kış gibi -2- [Far]
ş. 044a/6, 055b/4
- şiyem** : Huylar -1- [Ar]
ş.- i 051b/10
- şode** : Olmak masdarı -1- [Far]
ş.- i 049b/10
- şol** : Şu ol anlamında -2- [Tr]
ş. 040b/12, 058a/5
- şöhret** : Ün, nam -3- [Ar]
ş. 039b/11, 055b/10, 098b/9
- şöhret-şi'âr** : Şöhretli -3- [Ar]
ş.- 003b/2, 005a/1, 110a/11
- şöyle** : Şu şekilde -17- [Tr]
ş. 004b/6, 005a/9, 009a/5,
012b/2, 017a/15, 018a/2, 044b/11,
044b/14, 061a/13, 062a/3, 073b/9,
074a/10, 080b/14, 083a/8, 109b/10,
110a/9, 111a/13, 112b/5
- şu** : İşaret zamiri -3- [Tr]
ş. 033b/2, 057b/4, 079a/9
- şuâ'** : Güneş'ten veya başka bir yerden gelen ışıklar -2- [Ar]
ş.- i 047a/5, 079b/5
- şu'arâ** : Şairler -9- [Ar]
ş. 048a/8, 050b/8, 052a/2,
055a/15, 055b/3, 078a/11, 102a/8,
105b/5, 106b/6
- şüher** : ? -2- [Tr]
ş.- i 110b/8, 113b/11
- şüh** : Cinsel çekiciliği olan kadın -1- [Far]
ş. 115a/14
- şukka** : Parça -2- [Ar]
ş. 011b/8, 063b/4
- şu'le** : Alev -1- [Ar]
ş.- 091a/14
- şu'le-nişâr** : Alev saçan -1- [Ar]
ş.078a/14
- şumâr** : ? -3- [Tr]
ş. 023a/14, 055a/9, 088a/8
- şür** : Tuzlu -2- [Far]
ş. 014b/13, 044b/13
- şürîde** : Dağmık -1- [Far]
ş. 102a/9
- şurût** : Şartlar -3- [Ar]
ş. 033b/3, 036a/6, 036a/11
- şu'ür** : Kavrama -2- [Ar]
ş. 052a/11, 059a/5
- şübhe** : Kararsızlık -1- [Ar]
ş. 093b/8
- şücün** : Dallar, budaklar -1- [Ar]
ş. 009b/12
- şükr** : Minnetarlık -1- [Ar]
ş. 001b/2, 010b/6, 027a/14,
051a/11
- şüküfe** : Çiçek -1- [Far]
ş.- i 097a/4
- şüküh** : Ululuk -1- [Ar]
ş. 026b/5, 052b/7, 059b/7
- şüphe** : Kararsızlık -1- [Ar]
ş. 118a/11

şüphesiz : Kesin -1- [Ar]
ş. 090b/6
şürü : Başlama -3- [Ar]
ş. 021b/10, 058b/11, 093a/13
şürür : Kötülükler -1- [Ar]
ş. 072a/7
şürüt : Koşullar -2- [Ar]
ş.- ı 037b/15, 038a/9
şütüm : Küfürler -1- [Ar]
ş.- ı 112a/11
şüyü : Duyulma, yayılma -1- [Ar]
ş. 119a/5

T

tā : Dek, değin -12- [Far]
t. 040a/3, 045a/15, 046a/7, 086a/10, 094a/6, 095b/3, 100b/7, 100b/11, 107a/6, 107b/12
T. 045a/13, 045b/3
ta' accüb : Hayret -2- [Ar]
t. 005a/2, 011b/16
ta' ahhüd : Sorumluluk alma -4- [Ar]
t. 007b/9, 041a/1, 111b/4, 113b/1
ta' alluğ : Asılı kalma -2- [Ar]
t. 080b/6, 087a/6
tab' : Yaratılış -3- [Ar]
t.- ı 009b/6, 046a/1, 113b/4
-tāb : Eklendiği kelimeye parlayan anlamı katar -5- [Tr]
t. 017a/10, 028a/14, 041b/10, 046b/3, 055a/7
tāb- āver : Dayanabilen -2- [Far]
t.- 010a/1, 015b/12
tab' a : Basılma -2- [Ar]
t. 045b/5, 107b/9
tabağ : Yassı çanak -1- [Tr]
t. 079a/6

tabancacı : Tabanca satan -1- [Tr]
t. 030a/1
tabāyī' : Tabiatlar -1- [Ar]
t.- i 003b/9
tabi' : i2- [Tr]
t. 051a/13, 071a/9, 090a/12, 091b/6
tabī' at : Yaratılış -3- [Ar]
t. 004a/8, 051a/7, 112b/1
tābi' : Birinin izinden giden -10- [Ar]
t. 031a/12, 031b/1, 031b/3, 031b/5, 031b/8, 031b/15, 032a/1, 032b/13, 033a/3, 033a/9
tabīb : Hekim -2- [Ar]
t.- i 044a/4, 094b/14
ta' bīd : ? -1- [Tr]
t. 004b/13
tabl : Davul -2- [Ar]
t. 012b/6, 028b/4
ta' bīr : Anlatım, deyiş -11- [Ar]
t. 018a/4, 019a/9, 019b/11, 026a/3, 030a/4, 035a/8, 048b/4, 072b/6, 104a/7, 111a/8, 113b/10
tāb-nāk : Aydınlatan -1- [Far]
t.091b/1
tābūr : Binbaşı komutasındaki askeri birlik -11- [Ar]
t.- ı 056b/10, 057a/2, 059a/3, 059b/9, 060b/8, 060b/14, 065b/4, 066b/8, 071a/3, 072a/7, 074a/3
tābūrī : Taburla ilgili -1- [Ar]
t. 071a/12
tabya : Ayrı ayrı hazırlanmış savaş yeri -6- [Ar]
t. 020a/8, 021b/11, 023b/12, 029b/11, 061a/2, 061b/12
tāc-dār : Taç giymiş bulunan -8- [Ar]
t.- ı 012a/10, 043a/9, 047a/2, 069a/6, 067b/4, 068b/3, 086b/4, 119a/12

- tacüddin-zāde** : Özel isim -1- [Tr]
T.- 025b/15
- ta' dād** : Sayma -2- [Ar]
t. 090a/11, 098b/1
- tafşıl** : Ayrıntılı açıklama -1- [Ar]
t. 070b/9
- tağ** : Dağ -1- [Tr]
t. 109b/15
- tağlīt** : Hatasını söyleme -1- [Ar]
t.- i 118b/6
- tağyır** : Değiştirme -2- [Ar]
t. 035b/8, 038a/4
- tahammül** : Bir sorumluluğu yüklenme -2- [Ar]
t. 110b/12, 115a/15
- taharri** : Gözden geçirme -4- [Ar]
t. 115b/1, 115b/11, 118a/6, 120a/1
- tahaşşün** : Katılma -3- [Ar]
t. 013a/6, 015b/13, 015b/15
- tāhat** : Sınırı geçme -1- [Ar]
t. 014a/9
- tahayyül** : Hayale özgü -1- [Ar]
t. 092a/11
- tahayyür** : Hayrete düşme -1- [Ar]
t. 094b/2
- tahfir** : Çukur açma -1- [Ar]
t. 023b/7
- tāhir** : Özel isim -1- [Tr]
T. 031b/4
- tahkik** : Hakikati arama -6- [Ar]
t.- i 004b/6, 020a/15, 036a/14, 037a/1, 109b/10, 119a/10
- tahlid** : Sürekli oturmaya mecbur etme -1- [Ar]
t. 033b/7
- tahlis** : Kurtarma -5- [Ar]
t.- i 010a/5, 027a/4, 041a/2, 074b/2, 075b/4
- taḥliye** : Süsleme -2- [Ar]
t.- i 024b/2, 028a/5
- taḥmīl** : Yükletme -4- [Ar]
t. 042a/12, 071a/15, 085a/5, 113b/14
- taḥmīn** : Yaklaşık olarak söyleme -1- [Ar]
t. 010a/3
- taḥminen** : Yaklaşık olarak düşünme -2- [Ar]
t. 040a/12, 071a/15
- taḥriḅ** : Yıkıp dökme -2- [Ar]
t. 013b/9, 056b/12
- taḥriḅ** : Hareketi getirme -7- [Ar]
t.- i 013a/15, 018b/1, 018b/10, 040b/4, 087a/9, 117a/9, 119a/10
- taḥrīm** : Yasaklama -2- [Ar]
t. 003b/14, 043b/13
- taḥrīr** : Kaleme alma -20- [Ar]
t. 002b/7, 008a/12, 018a/2, 037b/14, 045a/8, 047a/1, 048a/9, 050a/7, 051a/6, 054b/13, 055b/2, 056a/15, 058b/14, 059b/3, 064a/5, 065a/3, 075b/3, 076a/9, 088b/4, 091a/2, 115b/9
- taḥrīrāt** : Devlet arası resmi yazılar -2- [Ar]
t. 071b/8, 084b/5
- taḥrīren** : Yazılı olarak -1- [Ar]
t. 038a/6
- taḥşil** : Toplama -5- [Ar]
t.- i 033b/5, 049a/8, 051a/11, 072a/6, 107a/2
- taḥşin** : Beğenme -9- [Ar]
t. 010b/3, 012a/1, 050b/5, 051b/6, 054b/8, 058b/7, 075a/13, 101b/9, 113a/9
- taḥşis** : Hasretme -2- [Ar]
t. 027a/5, 049b/10
- taḥt** : Vurgun -8- [Ar]

- t.- ı 022b/11, 041a/14, 044a/1, 047a/2, 061a/15, 097a/15, 103a/9, 110b/11
- tahta** : Ağaç kereste -1- [Far]
t. 082b/1
- tahtani** : Alttaki -1- [Ar]
t. 052a/13
- tahur** : Pek temiz -1- [Ar]
t. 023a/4
- tahvîl** : Değiştirme, çevirme -2- [Ar]
t. 038a/4, 083b/5
- tahzîr** : Sakındırma -1- [Ar]
t. 048a/9
- taqayyüd** : Kyıt altına girme -1- [Ar]
t. 055a/9
- taqbîl** : Saygıyla öpme -4- [Ar]
t. 017a/3, 038b/3, 049a/3, 086b/13
- taqdîm** : İleri sürüp öne geçirme -3- [Ar]
t. 013b/4, 020b/2, 051b/12
- taqdîr** : Kader -3- [Ar]
t. 011b/2, 047a/4, 110a/8
- ta'kıb** : Peşinden girme -3- [Ar]
t. 015b/14, 021a/5, 066b/14, 067a/8
- taqlîl** : Azaltma -1- [Ar]
t. 035b/8
- taqrîb** : Yaklaştırma -3- [Ar]
t. 011b/5, 041a/2, 073b/8
- taqrîr** : 1. Yerleştirme 2. Sağlamaştırma -6- [Ar]
t. 010b/13, 029a/11, 036b/5, 038b/9, 070b/10, 074a/1
- taqsîm** : Bölme, parçalara ayırma -1- [Ar]
t. 067b/10
- taqvâ** : Allah'tan korkma -5- [Ar]
t. 003a/8, 051a/2, 055b/5, 092b/9, 105a/12
- taqvîm** : Takvim -1- [Ar]
t.- i 046a/7
- taqvîyet** : Kuvvetlendirme -1- [Ar]
t.- i 080b/5
- ta'lik** : Asılma -1- [Ar]
t. 022a/4
- tâ'lim** : Belletme -1- [Ar]
t.- i 027a/12
- ta'liye** : Yüceltme -1- [Ar]
t.- i 028a/5
- taltîf** : İhsan etme -5- [Ar]
t. 002a/11, 011b/16, 057a/13, 058b/7, 070b/8
- tahâret** : Kötülüklerden arınma -1- [Ar]
t. 110b/9
- tahirîn** : Temiz olanlar -1- [Ar]
t. 028a/4
- tâ'ife** : Topluluk 72- [Ar]
t.- i 007b/8, 009a/6, 026a/5, 040b/6, 040b/11, 064b/13, 109b/3
- Ṭaq** : Bir yer adı -1- [Tr]
Ṭ.- ı 018a/4, 104a/11
- ṭāk** : Kemer -3- [Ar]
t.- ı 050a/11, 053a/5, 053a/10
- ṭākat** : Güç, zor -2- [Ar]
t.- 080a/1, 106a/3
- ṭākat-güzār** : Güç geçen -1- [Ar]
t.060a/15
- ṭaḳım** : İşbirlikli kişilerin bulunduğu grup -4- [Tr]
t.- ı 018a/15, 018b/7, 018b/9, 019a/4
- ṭal'at** : Manzara -1- [Ar]
t. 089a/15
- ṭaleb** : İsteme, istenme -14-

- [Ar]
 006b/9, 008a/3, 009b/6,
 012a/15, 037a/1, 037b/3, 073b/5,
 113b/4, 115b/9, 116a/4, 116b/15,
 117a/5, 118b/12, 118b/14
ṭalebe : 1. İstekiler 2. Öğrenci -3-
 [Ar]
 ṭ.- i 033b/12, 033b/14, 033b/15
ṭālīʿ : Doğan -5- [Ar]
 ṭ. 026b/14, 047a/5, 092a/5,
 099a/6, 113a/8
ṭālīʿ a : Öncü -1- [Ar]
 ṭ. 078b/3
ṭam : Bütün -1- [Ar]
 ṭ. 035a/12
tamām : Bitme -5- [Ar]
 t. 018b/3, 024a/7, 049b/8,
 073b/12, 080a/12
tamāmen : Bütünüyle -3- [Ar]
 t. 073a/5, 091a/2, 109b/2
taʿmīr : Onarma, düzeltme -5-
 [Ar]
 t. 019b/15, 033b/7, 066b/12,
 071b/11, 071b/15
tanẓīm : Düzeltme, düzenleme -5-
 [Ar]
 ṭ.- i 035b/12, 067b/1, 075b/3,
 083b/8, 084a/5
tanẓīr : Benzetme, benzetilme -1-
 [Ar]
 t. 098b/7
ṭar : Dar -1- [Tr]
 ṭ. 059a/13
ṭarāb : Sevinç -1- [Ar]
 ṭ. 094b/3
ṭaraf : Yan, yön -72- [Ar]
 ṭ.- i 005b/13, 006b/1, 010a/11,
 010b/14, 011b/5, 011b/6, 012a/2,
 013b/14, 014a/1, 014a/3, 014a/13,
 014b/15, 015b/9, 014a/1, 023b/14,
 026b/5, 006a/11, 012b/4, 015a/4,
 020a/14, 021b/9, 025a/14, 043a/15,
 048b/6, 040a/8, 046a/15, 049a/9, 057a/8,
 058b/3, 060b/13, 071a/6, 073a/7,
 084b/2, 010b/12, 013b/12, 014a/2,
 061b/12, 068b/4, 069a/7, 061b/14,
 063a/8, 065b/3, 065b/12, 066b/7,
 066b/13, 070b/3, 024b/5, 025a/5,
 040a/5, 042b/12, 043b/2, 072a/11,
 073b/4, 074a/15, 077a/5, 070b/15,
 074a/8, 075b/10, 076a/9, 073b/1,
 073b/6, 078b/1, 085a/9, 085b/5,
 117a/14, 086a/11, 094b/5, 100a/12,
 107a/9, 108a/4, 108b/10, 115a/2,
 118a/11, 119a/2, 119b/1, 119b/15
ṭayyīb : İyi, hoş -2- [Ar]
 ṭ. 028a/5, 037a/9
tām : Noksansız -13- [Ar]
 t. 018b/10, 018b/15, 019a/7,
 025b/10, 034a/15, 036a/11, 049a/8,
 053b/11, 058a/14, 066b/1, 083b/15,
 086b/10, 119a/5
tār : Karanlık -4- [Far]
 t. 009b/15, 048b/12, 080a/4,
 082b/15
tārāc : Yağma -2- [Far]
 t. 014a/9, 070a/14
ṭarafeyn : Taraflar -1- [Ar]
 ṭ. 036a/15,
ṭarāvet-āver : Tazelik getiren -1-
 [Ar]
 ṭ.- i 097a/9
ṭarḥ : Kovma -1- [Ar]
 ṭ. 105b/8
ṭarḥ- endāz : Temel atan -1- [Ar]
 ṭ.- 019a/5
ṭarīk : Yol, cadde -16- [Ar]
 ṭ.- i 013a/9, 020a/15, 022a/9,
 026b/14, 037a/14, 040b/15, 053b/2,
 054a/11, 057b/9, 062a/8, 062a/14,
 062a/15, 062b/4, 064a/6, 065a/14,
 111a/12
taʿrīf : Etraflıca anlatma -1-
 [Ar]

- t. 094b/5
tārīḥ : Bir olayın meydana geldiği zaman
-48- [Ar]
t.- i 005b/10, 017b/14, 008b/11,
009a/3, 041a/10, 046a/11, 046b/15,
047b/8, 048a/7, 049b/1, 049b/14,
049b/15, 050a/7, 050b/1, 050b/9,
050b/13, 051a/6, 051b/6, 051b/9,
039a/4, 039a/13, 043b/15, 044a/3,
044a/4, 046b/13, 047b/7, 048a/5,
049b/2, 050a/13, 050b/5, 051b/13,
052a/7, 052a/9, 054a/4, 055a/12,
056a/11, 056b/9, 074b/11, 075a/9,
075a/13, 088a/1, 088a/2, 089a/7,
090b/14, 091a/2, 093b/14, 094a/10,
094b/6, 096b/4, 052a/2, 053b/11,
053b/13, 054b/11, 054b/14, 075a/11,
088a/1, 088b/3, 089a/11, 090b/10,
090b/13, 094b/8, 095b/5, 095b/7,
106b/11
ta' rīz : Genişletme -1- [Ar]
t. 101b/12
tarla : Tahıl ekilen toprak -1-
[Tr]
t. 032b/14
tarziye : Gönlünü yapma -2-
[Ar]
t.- i 028a/4, 053a/13
taşaddī : Bir işe başlama -2- [Ar]
t. 006b/2, 022b/8
taşarruf : Sahiplenme -7- [Ar]
t. 005b/12, 029a/13, 035b/8,
036a/11, 052b/3, 053b/5, 084b/1
taşarrufāt : Sahiplenmeler -1-
[Ar]
t.- ı 035b/7
taşavvur : Zihinde kurma -1-
[Ar]
t. 047a/10
taşdıḳ : Doğrulama -2- [Ar]
t. 016b/1, 036a/13
taşfiye : Bulanık bir sıvıyı berrak duruma
getirme -1- [Ar]
t. 014a/12
taşhīḥ : Düzeltme -1- [Ar]
t.- i 029a/2
taşliye : "Sallallahu aleyhi ve sellem
"duasını okuma -1- [Ar]
t. 053a/13
taşmīm : Dönmemek üzere niyet etme
-1- [Ar]
t. 020b/3, 029a/2
taşnīf : 1.Sınıflara ayırma -1-
[Ar]
t. 002a/15
taşrīf : Bir işte serbest hareket etme gücü
-1- [Ar]
t. 023b/7
taşriḥ : Apaçık söyleme -1-
[Ar]
t. 056b/9
taşfir : Kaleme alma -1- [Ar]
t. 048a/9
taşvīb : Doğru sayma -1- [Ar]
t. 024b/12
taşvīr : Suretini yapma -2- [Ar]
t. 027a/9, 036b/3
taş : Kaya -6- [Tr]
t. 019b/14, 049b/4, 049b/6,
049a/10, 053b/6, 071b/13
taşköprü : Bir yer adı -1- [Tr]
T. 032b/5
taşra : Payitahtın dışındaki belde -6-
[Tr]
t. 005a/5, 006b/7, 034b/11,
034b/12, 085a/3, 087a/9
tatar : Bir türk kavminin adı -3-
[Tr]
T. 014b/2, 084b/9, 120a/4
taḥīr : Temizleme -1- [Ar]
t. 008a/11
taḫīle : Uzun -3- [Ar]
t. 053b/10, 109a/12, 109a/14
taḫiyyet : Niyyet, merak -1-

- [Ar]
 ̡.- i 029a/2
- ̡avk̡** : Gerdanlık -3- [Ar]
 ̡.- i 014a/5, 024a/14, 083b/5
- tatm̡im** : Güven verme -1-
 [Ar]
 t. 022b/2
- ̡avā'if** : Tayfalar, güruhlar -12
 [Ar]
 ̡.- i 020a/4, 021b/15
- ̡av' an** : İsteyerek -1- [Ar]
 ̡. 020a/2
- tavassu̡** : Aracılık yapma -1-
 [Ar]
 t.- i 077a/7
- tav̡şif** : 1.Vasıflandırma 2.Niteleme -1-
 [Ar]
 t. 002b/8
- tav̡şil** : Bir şeyi diğereine sımsıkı
 birleştirme -2- [Ar]
 t. 042a/12, 085a/6
- tav̡ġin** : Vatan edinme -1- [Ar]
 t. 025b/13
- ̡at̡v̡il** : Uzatma -1- [Ar]
 t. 022b/1
- ̡avr** : Davranış -1- [Ar]
 ̡. 103a/6
- ̡āvus** : Tüyleri uzun ve renkli bir kuş -1-
 [Ar]
 ̡.- i 111b/15
- ̡ayerān** : Uçma -1- [Ar]
 ̡. 020b/11
- ̡ayy** : Bükmek -3- [Ar]
 ̡.- i 036b/1, 042b/8, 098b/6
- ̡ayyibāt** : İyilikler -1- [Ar]
 ̡. 027b/12
- ̡ayyibe** : İyi, hoş -1- [Ar]
 ̡. 035a/7
- ta'yin** : Bir göreve atama -30-
 [Ar]
 t. 003a/13, 005a/6, 005b/14,
 007a/8, 007a/15, 008a/6, 011a/1, 014b/4,
 015b/10, 018a/9, 020a/3, 020b/14,
 021b/10, 024b/5, 024b/13, 025b/11,
 029a/9, 033b/3, 035a/9, 035a/13, 040b/6,
 041b/2, 053b/5, 059b/12, 073a/6,
 073a/10, 115b/11, 117b/4, 118a/1,
 118a/7
- taẓarru'** : Huşu içinde yakarma -1-
 [Ar]
 t. 063a/13
- tāze** : Yeni çıkmış -5- [Far]
 t. 046a/12, 053a/8, 055b/3,
 094b/12, 109a/10
- tāzelemek** : Yenilemek -1-
 [Tr]
 t. 113b/3
- ta' z̡im** : Ağırlama -6- [Ar]
 t. 003b/14, 017a/1, 018a/12,
 018b/13, 048b/13, 076b/10
- taẓm̡in** : Sebep olunan zararı ödeme -1-
 [Ar]
 t. 058b/7
- taẓyik̡** : Darlaştırma -5- [Ar]
 t. 023b/15, 060a/2, 060b/3,
 071a/4, 071b/9
- te' adi** : Birbirine dūřman olma -1-
 [Ar]
 t. 069b/14i 112b/7
- teā' k̡ub** : Takip etme -1- [Ar]
 t. 096a/10
- te' ālā** : Yüksek olsun -13- [Ar]
 t. 015b/3, 026b/7, 027a/2,
 028a/1, 038a/14, 038b/5, 059b/4,
 060b/5, 072b/15, 073a/9, 091a/8, 110a/5,
 118b/1
- te' ālāllāh** : Allah yüce olsun -4-
 [Ar]
 t. 046a/12, 089b/11, 092a/5,
 094b/9
- te' āġi** : Karşılıklı alıp verme -1-
 [Ar]
 t.- i 024a/5
- teba'** : Tabi olma -1- [Ar]

- t. 049b/15
- tebah** : Yıkılma -1- [Far]
t.- ı 118b/6
- tebcil** : Ağır lama -1- [Ar]
t. 043b/5
- tebdil** : Değişirme -5- [Ar]
t. 007a/13, 035b/8, 038a/4, 066a/3, 083b/6
- teberrüken** : Mübarek sayarak -3- [Ar]
t. 005a/8, 049b/11, 088a/1
- tebrîk** : Kutlama -5- [Ar]
t. 043b/15, 046a/10, 049a/2, 067b/2, 067b/5
- tebriz** : Bir yer adı -34- [Tr]
T. 010b/10, 011a/13, 012a/6, 012a/10, 013a/11, 014a/13, 014b/1, 014b/15, 015b/2, 017b/2, 019b/6, 020a/14, 020b/2, 020b/8, 024b/6, 024b/14, 025b/5, 026a/5, 025a/13, 025b/3, 025b/13, 026a/1, 026b/7, 026b/12, 027a/1, 027a/10, 028b/2, 029a/13, 031a/12, 032a/1, 033a/6, 038a/14, 038b/5, 041b/5, 042a/15, 047a/12, 047a/13
- tebrîzî** : Tebriz şehrine mensup -1- [Tr]
T. 019a/14
- tebşîr** : Hayırlı bir haber verme -4- [Ar]
t. 004b/13, 005a/15, 094b/15, 113b/7
- tebyîn** : Ortaya koyma -1- [Ar]
t. 024b/12
- tecâvüz** : Ötesine geçme -4- [Ar]
t. 041a/1, 054b/9, 069b/14, 119a/6
- tecdid** : Yeniletme -2- [Ar]
t. 033b/7, 084b/13
- tecelli** : Görünme -1- [Ar]
- t.- i 082a/11
- te'dîb** : Terbiye verme -1- [Ar]
t. 014b/13
- tebeh-kârân** : Yok edenler -1- [Far]
t.- 023a/13
- te'hîr** : Geri bırakma -1- [Ar]
t. 021b/15
- te'kîd** : Sağlam duruma getirme -2- [Ar]
t. 114a/13, 118b/3
- tecemmu'** : Her taraftan toplanma -1- [Ar]
t. 014a/8
- tecerrü'** : Yudumlama -1- [Ar]
t.- i 023a/5
- tecessüs** : Araştırma -5- [Ar]
t. 040b/7, 071b/4, 115b/8, 118a/6, 119a/4
- techîz** : Gerekli olan şeyleri tedarik etme -1- [Ar]
t. 075b/4
- tecrîd** : Soyma -1- [Ar]
t. 052a/12
- tecvîd** : Güzelleştirme -1- [Ar]
t. 034a/3
- tedârik** : Araştırıg bulms -7- [Ar]
t.- i 058a/12, 058b/10, 058b/15, 065a/8, 068b/8, 068b/12, 075b/4
- tedâvül** : Kullanılma -2- [Ar]
t. 019a/2, 043a/8
- tedbîr** : Bir olay için önlem alma -18- [Ar]
t.- i 007b/15, 010a/8, 011b/3, 012b/7, 014a/12, 041b/6, 047a/4, 047b/14, 055b/10, 057a/11, 057b/1, 058b/6, 083a/8, 092b/13, 095b/4, 103b/9, 105a/6, 118b/13

- tedebbür** : Sonunu , hakikati düşünme
-1- [Ar]
t. 028a/12
- tederrüs** : Ders alma -1- [Ar]
t.- ü 033b/10
- tedkik** : İnceltme -1- [Ar]
t. 004b/6
- tedmîr** : Yok etme -8- [Ar]
t. 012b/7, 016a/4, 017a/8,
024a/3, 060a/7, 068a/5, 070b/5, 074a/7
- tedrîs** : Ders verme -2- [Ar]
t. 033b/8, 033b/10
- te'ekküd** : Kuvvet bukma -1-
[Ar]
t. 007b/9
- tef** : Zilli bir çalgı -1- [Tr]
t. 028a/14
- tefahhuş** : Dikkatle inceleme -1-
[Ar]
t. 120a/8
- tefe'ül** : Uğurlu görme -1-
[Ar]
t. 003a/12
- tefekür** : Düşünme -3- [Ar]
t. 028a/12, 049a/7, 114b/1
- teferrüd** : Yalnız bulunma -1-
[Ar]
t. 047a/8
- tefhîm** : Anlatma -3- [Ar]
t. 050a/13, 052b/13, 117a/11
- tefrîh** : Yavruları olma -1-
[Ar]
t.- i 036b/14
- tefrîk** : Ayı tutma -1- [Ar]
t. 024b/8
- tefsîr** : Yorum -1- [Ar]
t.- i 034a/14
- tefvîz** : Havale etme -1- [Ar]
t.- i 087a/6
- tegâfûl** : Gafil olma -1- [Ar]
t. 075a/2
- tehâşum** : Düşmalıkta bulunma -1-
[Ar]
t. 037b/4
- tehâşî** : Korkup çekinme -2-
[Ar]
t. 009a/13, 072b/13
- tehdîd** : Gözünü korkutma -1-
[Ar]
t. 114a/10
- tehekküm** : Eğlenme -1- [Ar]
t. 037b/4
- tehemten** : Cesur -1- [Far]
t. 095a/12
- tehi** : Boş -1- [Far]
t. 045b/10
- te'hîr** : Geciktirme -2- [Ar]
t. 023b/6, 059a/12
- tekâpu** : Öteye beriye koşarak arştırma
-2- [Far]
t.- yı 086b/10, 111b/11
- tekâsül** : Tembellik -1- [Ar]
t. 112a/5
- tekbirât** : Tekbirler -1- [Ar]
t.- ı 053a/12
- tekbîr** : Allah'ın büyüklüğünü zikretme -
-1- [Ar]
t. 063b/10
- tekebbür** : Kibirlenme -1-
[Ar]
t. 008b/7
- tekeffül** : Güvence verme -1-
[Ar]
t. 007b/9
- tekellüfât** : Tekellüfler -1-
[Ar]
t. 062a/9
- tekellüm** : Söyleşmek -2- [Ar]
t. 117b/1, 118a/10
- tekmîl** : Olgunlaştırma -7-
[Ar]
t.- i 022a/2, 029a/9, 049a/4,
052a/15, 054a/8, 071b/15, 078a/8
- tekmilen** : Bitirerek -1- [Ar]

- t. 084a/1
tekrār : Bir işi bir daha yapma
 -10- [Tr]
 t. 022a/15, 062a/2, 064b/4, 068b/15, 072a/11, 082a/8, 084b/14, 087a/4, 091b/6, 112b/4
tekrīm : Saygıyla yüceltme -6-
 [Ar]
 t.- i 004a/1, 017a/3, 018a/11, 043b/5, 043b/14, 067b/2, 074b/6
tekrīmāt : Yüceltmeler -2-
 [Ar]
 t.- i 042b/12, 052b/12
teksīr : Çoğalma -1- [Ar]
 t.- i 035b/8
tekye : Tekke -2- [Ar]
 t. 050a/9, 052a/11
telakki : Alma -3- [Ar]
 t. 018a/12, 026b/4, 059b/13
telāşuk : Birbirine yapışık olma -1-
 [Ar]
 t.- i 059b/14
telatıf : Nazikçe davranmak -1-
 [Ar]
 t. 063a/10
telatıfāt : İnce davranışlar -1-
 [Ar]
 t. 068a/12
telātum : Çarpışma -1- [Ar]
 t. 059b/14
telef : Yok etme -1- [Ar]
 t. 065a/13
telfik : Toplanma -1- [Ar]
 t. 024b/8
te' lif : Eser yazma -1- [Ar]
 t. 002a/14, 101b/11
telkīn : Birine bir şey anlatıp zihnine sokma -2- [Ar]
 t. 027a/9, 028b/14
telşim : Ağzını öpme -2- [Ar]
 t. 017a/3, 042a/8
temādi : Bitip tükenmeme -1-
 [Ar]
 t.- i 024a/11
temāşā : Seyretme -7- [Ar]
 t. 005a/7, 050b/5, 073b/12, 079a/9, 079a/10, 109b/2, 109b/14
temekkūn : Yerleşme -1- [Ar]
 t. 013a/7
temel : Bir işin özü -1- [Yun]
 t. 049b/4
temellük : Mülk edinme -1-
 [Ar]
 t. 029a/12
temevvüc : Dalgalanma -1-
 [Ar]
 t. 097a/2
temhīd : Serme, sunma -1-
 [Ar]
 t.- i 036a/6
temkīn : Ağırbaşlılık -1- [Ar]
 t. 119a/9
temsīt : Tarama -1- [Ar]
 t. 041a/3
temsiyet : İlerletme -4- [Ar]
 t. 057b/2, 060a/13, 077a/11, 112a/3
temyīd : ? -1- [Tr]
 t. 037a/6
temyīl : -1- [Tr]
 t.- i 037a/4
ten : Vücut -1- [Far]
 t. 096b/14
tenāhūz : Birbirini yakalama -1-
 [Ar]
 t.- i 037b/4
tenāvül : Nail olma -4- [Ar]
 t.- i 019a/1, 043a/8, 052a/14, 076b/15
teneffūs : Nefes alma -1- [Ar]
 t. 018b/15
tenfiz : Hakim kılma -1- [Ar]
 t. 038a/1
Teng- dāšte : Bir yer adı -1-

- [Tr]
T.- 021b/9
- teñg** : Sıkışık -4- [Far]
t. 009b/15, 022a/7, 040a/12, 104a/15
- teñgnā** : Dar geçit -2- [Ar]
t.- yı 044b/13, 066a/6
- tenhā** : Yalnız -1- [Far]
t. 105b/3
- tenhā- rev** : Tek başına yola çıkan -1- [Far]
t.- 044a/10
- tenkıye** : Birbirinden ayırma -1- [Ar]
t. 014a/12
- tenkıl** : Ayırma -1- [Ar]
t. 066b/15
- tensik** : Tanzim etme -1- [Ar]
t. 083b/8
- tenvır** : Aydınlatma -1- [Ar]
t.- i 068a/2
- tepe** : Tümsek yer -1- [Tr]
t. 042b/5
- ter** : Eklendiği söze üstünlük anlamı katar. -2- [Far]
t. 097a/4, 100b/7
- terāfu** : Duruşmaya girme -1- [Ar]
t. 037b/4
- terāküm** : Toplaşma -2- [Ar]
t. 059b/14, 079a/10
- terakki** : Yukarı kalkma -2- [Ar]
t. 018a/11, 026a/10
- terāne** : Ezgi, name -4- [Far]
t. 084b/2, 114a/9, 115a/6, 117a/3
- terbiye** : Besleyip yetiştirme -1- [Ar]
t.- i 052a/13
- terbiye-sāz** : Terbiyeli -1- [Ar]
t.- i 097a/8
- terbiyet** : Besleyip yetiştirme -1- [Ar]
t. 105a/8
- tercih** : Bir şeyi diğerinden üstün tutma -1- [Ar]
t. 090a/13
- tercümān** : Tercüme eden -7- [Ar]
t. 117b/2, 117b/6, 117b/8, 118b/10, 119b/7, 120a/8, 120a/13
- tercüme** : Çeviri -1- [Ar]
t.- i 065a/4
- tereşşuḥ** : Damla damla akma -1- [Ar]
t. 050b/13
- terettüb** : Dizilme, sıralanma -1- [Ar]
t. 079a/15
- terfi** : Yükseltme -4- [Ar]
t.- i 008b/7, 023b/12, 067a/14, 102a/11
- terfik** : Arkadaş etme -1- [Ar]
t.- i 119b/6
- terim** : Bilim dallarına özgü kelimeler -1- [Tr]
t. 105b/8
- terk** : Bırakma, koyuverme -5- [Ar]
t. 010a/1, 010a/5, 066b/10, 071b/12, 103b/8
- terkib** : Farklı unsurları bir araya getirerek yeni bir şey oluşturma -1- [Ar]
t. 101a/9
- termim** : Tamir etme -1- [Ar]
t.- i 071b/11
- tersā** : Hristiyan -1- [Far]
t. 112a/6
- tersāne** : Savaş gemilerinin yapıldığı yer -2- [Ar]
t.- i 054b/10, 085a/8
- tertib** : Sıraya koyma -25- [Ar]
t.- i 007b/3, 024b/9, 024b/13, 026b/6, 035b/12, 040a/4, 048b/3, 056b/10, 057a/1, 058b/10, 058b/12,

- 059a/3, 059a/10, 059b/11, 061b/13, 064a/9, 068b/12, 071a/14, 075b/2, 076b/3, 085b/6, 110b/6
- terti- sâz** : Düzenleyen -1- [Ar]
t.019b/5
- tertib eyle -** : Dizme, hazırlama -1- [Ar]
t. 002b/9
- tertib-yafte** : Düzen bulmuş -3- [Ar]
t.-042b/13, 052b/10, 086a/4
- teşādūf** : Karşılaşmak -1- [Ar]
t. 026b/3
- tesāmu^c** : Kulağa çarpma -1- [Tr]
t. 112a/5
- tesdid** : Birini iyiliğe ve hakka tevcih etme -1- [Ar]
t. 024a/2
- teselliyet** : Avunma -1- [Ar]
t. 114b/13
- tesellüm** : Teslim alma -2- [Ar]
t. 036a/10, 036b/13
- teşhîr** : Alçaltma -6- [Ar]
t. 012b/6, 025a/11, 020b/2, 023b/4, 026b/15, 041b/
- te'sîr** : İz bırakma -3- [Ar]
t. 008b/13, 026b/14, 094b/15
- te'sîs** : Temelleştirme -1- [Ar]
t.- i 037b/7
- teslîm** : Elden ele verme -19- [Ar]
t. 006b/10, 013b/4, 014a/6, 025b/10, 036a/9, 036a/14, 036b/14, 043b/6, 048b/14, 052b/3, 053b/5, 065b/5, 068a/9, 077b/7, 087a/8, 083b/5, 093b/4, 114b/4, 119a/3
- teslimât** : Teslim edilen eşya -1- [Ar]
t. 001b/6
- tesliyet** : Avutma -3- [Ar]
- t.- i 057b/1, 074b/6, 115a/3
- tesmiye** : Adverme -4- [Ar]
t. 004b/5, 005a/9, 050a/5, 050b/11
- tesvîf** : Geciktirme -1- [Ar]
t. 023b/6
- tesviye** : Birçok şeyleri birbirine eş kılma -2- [Ar]
t. 026a/5, 054b/1
- tesyîr** : Yollama -6- [Ar]
t. 015b/10, 016a/8, 020a/14, 026a/12, 059b/4, 065a/3
- teşbîh** : Benzetme -1- [Ar]
t. 081b/12
- teşdid** : Şiddetlendirme -1- [Ar]
t.- i 059a/9
- teşebbüs** : İşe sarılma -2- [Ar]
t. 057b/3, 066a/2
- teşekküren** : Şükran duyarak -1- [Ar]
t. 026b/7
- teşettüt** : Ayrılma -1- [Ar]
t.- 098a/15
- teşmîr** : Toplama -4- [Ar]
t. 022a/1,, 064a/12, 071b/11, 116a/13
- teşnegân** : Susamışlar -1- [Far]
t.- i 053b/9
- teşrîf** : Şerefendirme -32- [Ar]
t. 007a/5, 008a/8, 009a/3, 018a/6, 018a/8, 018a/11, 027b/11, 042b/9, 043b/1, 043b/14, 046b/13, 047b/5, 048b/6, 049a/1, 054a/12, 056a/6, 076b/6, 058a/4, 069b/1, 076b/12, 077a/4, 083a/4, 086a/14, 087b/4, 087a/15, 088b/9, 103b/13, 109a/8, ,115b/4, 116b/2, 116b/7, 117a/7
- teşrîf-sâz** : Şerefendirici -6- [Ar]
t.- i
t.- i 052b/11

- teşrifât** : Protokol -5- [Tr]
t.- ı 015a/5, 015a/8, 053a/1, 067b/8, 068a/3
- teşyîd** : (Bir binayı) yükseltme -3-
[Ar]
t. 024a/3, 037a/2, 049b/6
- tetimmât** : Tamamlamalar -1-
[Ar]
t.- ı 010b/13
- tetmîm** : Tamamlama -1- [Ar]
t. 036a/15
- tevâ-rûm** : ? -1- [Tr]
t.- ı 082a/7
- tevâbi'** : Boğun eğenler -1-
[Ar]
t.- i 014b/9, 063a/2, 120a/6
- tevâbi'ât** : Boğun eğenler -1-
[Ar]
t. 022b/15
- tevaffuk** : Üstesinden gelme -1-
[Ar]
t. 026a/9
- tevakıf** : Durma, bekleme -1-
[Ar]
t. 073a/14
- tevarîh** : Tarihler -1- [Ar]
t. 002b/1, 011b/13, 048a/9, 055a/15, 067b/3
- tevâtür** : Bir haberin ağızdan ağıza yayılması -2- [Ar]
t. 071a/13, 119a/5
- tevâzu'** : Alçakgönüllülük -1-
[Ar]
t. 044b/2
- tevcih** : Bir cihete doğrultma -16-
[Ar]
t. 005b/11, 010b/9, 017b/3, 017b/13, 017b/14, 019a/12, 020b/11, 037a/4, 039b/1, 056a/10, 074b/4, 083a/4, 084a/15, 084b/7, 087b/10, 109a/7
- tevcihât** : Verilen madalyalar -1-
[Ar]
t. 088a/11
- teveccüh** : Yüzünü bir tarafa döndürmek -9- [Ar]
t. 023b/6, 025b/4, 047a/10, 057b/14, 060b/13, 070b/2, 074b/7, 084a/11, 107a/8
- tevekkül** : Bütün işlerini Allah'a havale ederek kadere razı olma -2-
[Ar]
t. 058a/15, 072a/2
- tev'em** : İkiz -4- [Ar]
t. 050a/5, 052a/1, 090a/6, 108b/3
- tevessül** : Allah'a yakın olacak amel -1-
[Ar]
t. 058b/2
- tevfik** : Uydurma -9- [Ar]
t. 011a/6, 011b/6, 046b/9, 047b/11, 050a/12, 051a/12, 054b/4, 057b/8, 060a/6, 120a/10
- tevhid** : Birkaç şeyi birleştirme -1-
[Ar]
t. 052a/12
- tevki'** : Padişah fermanlarındaki nişane -2- [Ar]
t.- i 015b/4, 084a/13
- tevki'** : Durdurma -1- [Tr]
t. 117a/8
- tevki'i** : Fermanlara nişan çeken memur -1- [Ar]
t. 074b/5
- tefkik** : Kırıp açmak -1- [Ar]
t.- i 119b/8
- tevkir** : Saygıyla ağırlama -3-
[Ar]
t. 003b/15, 052b/13, 114b/9
- tevkîr** : Vakit tayin etme -1-
[Ar]
t. 024b/2
- tevliyet** : Vakıf işlerine bakma -2-
[Ar]
t.- i 083a/3, 084a/14
- tevsen** : Huysuz -2- [Far]

- t.- i 079b/8, 112a/3
tevsi^c : Genişletme -1- [Ar]
 t.- i 024b/2
teyakḳun - -1- [Tr]
 t.- i 049a/8, 063a/15
teyemmünen -3- [Tr]
 t. 005a/8, 049b/11, 088a/1
te'yīd --1- [Tr]
 t.- i 008b/15, 036b/9
teysir -1- [Tr]
 t. 023b/5
tezerv : Sülün -2- [Ar]
 t.- i 113a/14, 114a/5
tezervī : Sülünle ilgili -1- [Tr]
 t. 110b/5
te'zīn : Ezan okumak -1- [Ar]
 t.- i 051a/14
tezkireci : Tezkire yazan -1- [Tr]
 t. 050a/5
tezlil : Hakir etme -1- [Ar]
 t. 006a/13
tezvīc : Evlendirme -1- [Ar]
 t. 112a/15
tezyīl : Uzatma -1- [Ar]
 t. 086b/13
tezyīn : Süsleme -1- [Ar]
 t. 020a/10
tırtıl : Kelebek tıhumundan çıkan uzunca kurt -1- [Tr]
 t. 034a/3
Tiflis : Özel isim -1- [Tr]
 T. 039b/14
tīḡ : Kılıç -21- [Far]
 t. 012b/7, 012b/8, 039a/8, 039a/11, 041b/9, 044b/15, 045a/2, 045b/6, 046b/5, 058b/4, 063b/15, 070b/6, 075a/4, 079b/5, 079b/11, 080a/3, 080a/7, 080a/11, 090a/8, 105a/1, 105a/7
tilāvet : Kur'an-ı kerimi ezgili okuma -2- [Ar]
 t.- i 034b/4, 035a/4
tille : Basamak -2- [Ar]
 t.- i 042b/5, 066a/9
tīmār : Yara bakımı -3- [Ar]
 t. 059a/15, 063a/7, 067a/14
Timur : Özel isim -1- [Tr]
 T. 021b/1
tīr : Ok -3- [Far]
 t. 082b/1, 113b/12, 115b/15
tīr-endāzī : Okçuluk -1- [Far]
 t.- 054a/8
Tizeberḳ : Bir yer adı -1- [Tr]
 T. 073b/6
Tokrah : Bir yer adı -1- [Tr]
 T. 031b/3
tolu : Dolu -1- [Tr]
 t. 054b/12
top : Yuvarlak nesne -2- [Tr]
 t. 021b/7, 041a/3
tōhmet : Birine isnat olunan suç -3- [Ar]
 t.- i 027a/3, 081a/5, 098a/6
tuḡ : Paşaların rütbelerine göre verilen at kuyruğu kabilinden sorguç -2- [Ar]
 t.- i 007a/3, 026b/11
tuḡrā : Her türlü resmi belgeye basılan damga -1- [Tr]
 t.- i 043b/5
tuḡfe : Hediye -1- [Ar]
 t.- i 105b/12
tu'me : Azık -1- [Ar]
 t.- i 008a/6
Turan : İranlılar tarafından Türkistan bölgesine verilen ad -1- [Far]
 T. 055b/8, 093b/1
tūtiyā : Göze çekilen sürme -1- [Ar]
 t.- yı 093a/8
tutmak : El ile yakalamak -1- [Tr]
 t. 046a/3

- tüfeñg** -6- [Tr]
t. 020a/10, 021b/13, 040a/11, 054b/1, 054b/6, 055a/4, 055a/5, 055a/11, 056b/4, 061b/5, 064a/10, 066b/3,
- tüfnā** : Ebedi -1- [Ar]
t. 028b/8
- tünd-bād** : Sert rüzgar -2- [Ar]
t.- ı 108b/3, 112b/9
- tünd-reftār** : Ayağı çabuk -1- [Far]
t.075b/8
- türāb** : Toz, toprak -1- [Ar]
t. 022b/5
- türbe** : Din büyüklerinin gömüldüğü yer -3- [Ar]
t. 049a/15, 050b/7, 066a/1
- türbe-dār** : Türbe bakıcısı -1- [Ar]
t.- 035b/1
- Türkmen** : Bir millet adı -1- [Tr]
T. 005b/9
- tütük** : Büyük örtü -1- [Tr]
t.- i 119a/9
- tüvān** : Güç, kuvvet -1- [Far]
t. 017a/10, 024a/11
- ta'ām** : Yemek -1- [Ar]
t. 077a/1
- tab'** : Yaradılış -9- [Ar]
t.- ı 008b/14, 041b/7, 045b/7, 046a/3, 048b/8, 051a/9, 051a/12, 090b/4, 100a/7
- tāb** : Kafi -1- [Ar]
t. 114b/3
- tādur** -1- [Tr]
t. 092b/7
- tānāb** : Kazığa bağlanan çadır ipi-1- [Ar]
t. 062b/3
- tānāb-ı rengin** : Renkli çadır ipi -1- [Ar]
- t.- ı 002a/6
- tırāz** : Eklendiği sözcüğe süsleyen anlamı katar -4- [Far]
t.- ı 051a/7, 051a/13, 094b/9
T.- ı 092a/8
- toğmak** : -1- [Tr]
t. 082b/4
- toğrı** -7- [Tr]
t. 018b/3, 020b/9, 059b/14, 062b/7, 075b/10, 084b/15, 086a/6
- toğurmuş** : Doğurmuş -1- [ET]
t. 073b/15
- toğsan** : Doksan -2- [Tr]
t. 022b/13, 050a/4
- toğuz** : Dokuz -10- [Tr]
t. 009b/4, 020a/7, 022a/6, 022b/2, 029b/2, 030b/6, 049b/6, 056a/11, 061a/7, 108b/8
- tolmak** : Dolmak -1- [Tr]
t. 079a/7
- tomar** : Dürülüp bükülerek yuvarlak şekil alan defter -1- [Tr]
t.- ı 036b/1
- top** : Yuvarlak nesne -13- [Tr]
t. 020a/10, 021b/12, 021b/13, 022a/3, 023a/11, 040a/11, 056b/4, 060b/15, 061a/7, 061b/5, 063b/3, 066b/2, 072a/1, 077b/10
- topcu** : Top oynayan -1- [Tr]
t. 022b/13
- toprak** : Evrenin üzerini kaplayan katı madde -9- [Ar]
t. 019b/14, 020a/6, . 021b/9, 023b/12, 031a/10, 031b/4, 041a/1, 071b/13, 084b/5
- tübā** : Güzellik -1- [Ar]
t.- leh 037b/5
- tübül** : Davullar -1- [Ar]
t.- ı 074a/3
- tüfān** : Ortalığı kasıp kavuran fırtına -1-

- [Ar]
 ı. 046b/9
- tuğ** : Paşaların rıgtbelerine göre verilen nişan -4- [Ar]
 ı. 007a/10, 008b/2, 087b/13, 108a/9
- tuğra** : Padişah fermanlarına vurulan damga -2- [Ar]
 ı. y1 017a/15, 066a/14
- tuğyān** : Tuğlar -2- [Ar]
 ı. 008a/5, 017b/6, 098a/15
- tūl** : Uzunluk -4- [Ar]
 ı. 047b/4, 050a/4, 100b/9, 109b/5, 110a/7
- tulū** : Doğma -1- [Ar]
 ı. 018a/14
- tu' me** : Azık -5- [Ar]
 ı. i 009b/14, 057b/11, 060b/1, 063b/15, 114a/12
- turfē** : Naziklik -1- [Ar]
 ı. i 073b/13
- turra** : Bir güzelin alınına dölülen saç lülesi -1- [Ar]
 ı. ı 111b/8
- turuğ** : Yollar -3- [Ar]
 ı. ı 004b/15, 037b/8, 037b/14
- turmak** : Durmak -3- [Tr]
 ı. 074a/2, 079a/2, 081b/15
- tutmak** : El ile yakalamak -5- [Tr]
 ı. 047a/6,, 081b/15, 094b/2, 104a/12, 110b/15
- tūṭī** : İnsanları taklit eden bir kuş -3- [Ar]
 ı. i 051a/13, 111a/5, 114b/12
- tuymak** : Duymak -1- [Tr]
 ı. 079b/13
- Ṭuzla** : Bir yer adı -1- [Tr]
 Ṭ. 109a/14
- U**
- u** : Ve bağlacı -394- [Ar]
 u. 002a/11, 002a/12, 002a/15, 002b/2, 003b/10, 003b/11, 003b/14, 005b/5, 005b/14, 006a/8, 006b/2, 007a/1, 007a/4, 008a/10, 008a/12, 008a/15, 008b/2, 008b/8, 009a/6, 009a/11, 010a/1, 010a/4, 010b/1, 011a/10, 011b/9, 012b/6, 012b/7, 012b/15, 013a/10, 013b/4, 013b/5, 013b/12, 013b/13, 014a/8, 014a/9, 014b/1, 014b/8, 014b/11, 014b/14, 015a/1, 015a/11, 015b/7, 016a/1, 016a/4, 016a/5, 016a/8, 016a/12, 016a/13, 016b/2, 016b/4, 017a/7, 017a/8, 017a/10, 017a/14, 017b/6, 019a/6, 019b/14, 020a/1, 020a/9, 020a/14, 020b/4, 021a/4, 021a/9, 021b/12, 022a/3, 022a/9, 022a/11, 022b/1, 022b/3, 022b/7, 023a/14, 023b/2, 023b/13, 024a/2, 024a/5, 024a/6, 024a/12, 024a/15, 024b/3, 024b/8, 024b/10, 025a/14, 025b/2, 025b/7, 025b/8, 025b/11, 025b/12, 026a/5, 026a/6, 026a/9, 026a/10, 026a/11, 026b/2, 027a/3, 027a/5, 027a/7, 027b/2, 027b/6, 027b/8, 027b/9, 027b/10, 027b/12, 028a/3, 028a/4, 028a/14, 029a/9, 033b/1, 033b/2, 033b/7, 034b/1, 035b/6, 036a/1, 036b/13, 037a/5, 037a/14, 037a/15, 037b/8, 038a/1, 038a/4, 038a/8, 039a/7, 039b/2, 039b/6, 040a/11, 040b/6, 041a/1, 041a/7, 041a/8, 041a/14, 041b/12, 042a/11, 044b/1, 044b/12, 044b/13, 045a/7, 045a/11, 045b/14, 046a/5, 046a/7, 046b/11, 047a/14, 047b/2, 047b/4, 048a/1, 048a/2, 048a/8, 048a/14, 048b/12, 048b/13, 049a/6, 049a/9, 049b/2, 049b/5, 049b/8, 050a/7, 052a/14, 053b/4, 053b/9, 054a/15, 054b/13, 055b/5, 056a/1, 056b/4, 056b/11, 057a/7, 057a/8, 057a/14, 057b/7, 057b/11, 058a/7, 058a/8, 058a/9, 058b/15, 059a/4, 059a/12, 059a/13,

- 059a/15, 059b/3, 060a/7, 060a/15, 060b/15, 062a/1, 063a/3, 063a/11, 063b/3, 063b/5, 063b/11, 064a/5, 064a/10, 064a/12, 064b/6, 064b/15, 065b/6, 066a/5, 066b/4, 066b/5, 066b/15, 067a/1, 067a/2, 067a/5, 067a/8, 067a/9, 067a/12, 067a/14, 067b/13, 068a/3, 068a/5, 068a/10, 068a/12, 068a/13, 068b/1, 068b/5, 068b/12, 068b/13, 069a/1, 069a/5, 069a/11, 069b/2, 069b/3, 069b/6, 070a/1, 070a/4, 070a/5, 070a/7, 070b/5, 070b/7, 070b/11, 071a/7, 071b/2, 071b/6, 071b/7, 071b/10, 071b/11, 071b/13, 072a/1, 072a/2, 072a/4, 072a/12, 072b/1, 072b/3, 072b/5, 072b/8, 073a/4, 074a/7, 074b/2, 075b/8, 075b/10, 076a/6, 077a/6, 077b/1, 077b/11, 077b/14, 078a/5, 079b/14, 080a/8, 080b/2, 082a/12, 082a/13, 083a/12, 083b/1, 083b/3, 083b/10, 084a/7, 084a/8, 084b/8, 085b/2, 085b/15, 086a/1, 086a/13, 087a/11, 087a/14, 088a/8, 088a/11, 088b/6, 088b/15, 089a/14, 089b/11, 090a/12, 091b/9, 092a/4, 092b/8, 094a/1, 094a/5, 094a/11, 094b/11, 095a/2, 095a/5, 095a/9, 095b/3, 095b/15, 096a/2, 096a/7, 096a/14, 097a/7, 097b/1, 098a/10, 098b/11, 098b/13, 100a/3, 100a/5, 101a/12, 101b/14, 102a/10, 102b/7, 103b/3, 103b/6, 104a/2, 105a/11, 105a/12, 105a/15, 105b/1, 106a/1, 106b/5, 107b/7, 108a/11, 108a/15, 108b/1, 108b/6, 109a/9, 109a/15, 109b/5, 109b/7, 109b/12, 109b/14, 110a/7, 110b/2, 110b/12, 110b/15, 111b/3, 111b/5, 111b/7, 111b/11, 111b/14, 112a/4, 112a/12, 112b/1, 112b/9, 113a/4, 113a/9, 113a/10, 113b/13, 114a/13, 114a/14, 114b/3, 114b/8, 115a/1, 116a/13, 116b/5, 116b/6, 118a/14, 118b/5, 118b/12, 119a/1, 119a/11, 119b/1, 119b/4, 119b/7, 119b/12, 119b/14, 120a/2, 120a/8, 120a/11, 120a/13
- u. āşikāreyle 118b/10
u. āşikārol 017b/11
u. qarāreyle 073b/6
u. ‘ināyetol 042a/1
- ‘**ubūdiyyet** -5- [Tr]
‘u. 012b/14, 014a/5, 025b/9, 041a/7, 063b/7
- ‘**ubūr** : Bir suyun öte yakasına geçme
-10- [Ar]
‘u. 020b/7, 043a/2, 056b/14, 062b/10, 066b/7, 071a/4, 072b/6, 073b/2, 085b/15, 086b/15
- ‘**ucūbe** -2- [Tr]
‘u. 073b/13, 109b/8
- uçmağ** : Cennet -1- [ET]
u. 095a/1
- ‘**udemā** : ? -1- [Tr]
‘u. 098b/2
- ufk** : Ufuk -1- [Ar]
u.- ı 011b/11
- uğramak** : Geçerken bir yerde durmak
-1- [Tr]
u. 010a/10
- uğ(u)r** : Yol, amaç -1- [Tr]
u. 061b/2
- ‘**uhde** : Söz verme -7- [Ar]
‘u.- i 005b/12, 012b/7, 017b/5, 054a/1, 065a/10, 075a/2, 075b/2, 105a/2
- uğrevi** : Ahirete özgü -1- [Ar]
u. 059a/6
- ‘**uḳalā** : Akıllılar -1- [Ar]
‘u. 106a/14
- ‘**uḳde** : Boğum, düğüm -1- [Ar]
u.- i 096a/5
- Ukkāse** : Özel isim -1- [Tr]
U. 035a/5
- Ukrayna** : Bir ülke adı -1-

- [Tr]
U. 073b/2
- ‘**uḳūl** : Akıllar -1- [Ar]
‘u.- ı 098b/12
- ‘**ūlā** : Birinci -1- [Ar]
u. 084a/9
- ‘**ulemā** : Alimler -7- [Ar]
‘u.- yı 007b/8, 042a/7, 049a/2, 055b/13, 059b/6, 068a/11, 088b/2
- ‘**ulūm** : İlimler -1- [Ar]
u. 033b/10, 033b/14
- ‘**uluvv** : Yücelik -1- [Ar]
‘u.- ı 098a/3
- ‘**ulyā** : Pek, yüce -4- [Ar]
‘u.- yı 007b/13, 042b/2, 043b/10, 047b/5
- umde** : Dayanılacak şey -2- [Ar]
u.- 029a/4, 050b/2
- ‘**Ummān** : Hint kıyılarına ve güneye doğru uzanan açık deniz -1- [Ar]
‘U. 097a/3
- ‘**umūm** : Genel olma -3- [Ar]
u. 019b/5, 038a/11, 043b/14
- ‘**umūmen** : Bütünüyle -8- [Ar]
u. 060b/9, 063a/5, 063b/9, 068a/11, 072a/6, 075b/6, 085b/14, 086b/12
- umūr** : İşler -22- [Ar]
u.- ı 006a/2, 006b/12, 006b/15, 011b/2, 028a/11, 047b/12, 051b/1, 057b/2, 058a/3, 062a/11, 075b/3, 076b/15, 078a/8, 083b/8, 084a/5, 085a/12, 087a/6, 090b/7, 106a/13, 109a/13, 111a/7, 117a/12
- umūru** ¹- **cumhūr** : Halk işleri -2- [Ar]
u.- 015a/13
- umūru** ¹- **enām** : Nimetlerin işleri -1- [Ar]
u.-015a/14
- umrānī** : Bayındırlık, mamurluk -1- [Ar]
- [Ar]
ü. 026a/6
- unf** : Şiddet, sertlik -1- [Ar]
u.- ı 071a/11
- ‘**unvān** : Bir kimsenin adı sanı -8- [Ar]
‘ü. 010b/2, 018b/14, 041a/9, 048b/4, 075b/10, 084a/4, 084b/8, 087a/12
- Urbad** : Bir şehir adı -2- [Tr]
U. 012b/11, 015b/7
- ‘**urbān** : Çöl arapları -2- [Ar]
‘u. 009a/5, 009a/7
- ‘**urefā** : Arifler-4- [Ar]
‘u. 002a/8, 055b/9, 102a/8, 106b/5
- urmak** : Vurmak -3- [ET]
u. 054b/2, 054b/4, 055a/8, 064b/12, 102a/4
- urūc** : Yükselme -1- [Ar]
u. 022a/9
- Urūmī** : Bir kale adı -4- [Tr]
U. 019b/8, 020b/2,, 020b/15, 041b/5, 025a/11
- urūz** : Yerler -1- [Ar]
u. 057a/7
- ‘**urve** : Testi kulbu -1- [Ar]
‘u.- i 057b/3
- ‘**uryān** : Çıplak -1- [Ar]
‘ü. 045a/2
- ustūde** : ? -1- [Tr]
u. 102b/11
- uṣūl** : Yol, yöntem -1- [Ar]
u.- ı 012b/6
- Uşaklılı** : Özel isim -1- [Tr]
U. 005b/13
- ‘**uṣṣāk** : Aşıklar -2- [Ar]
‘u. 096b/11, 110b/1
- ‘**uyūn** : Gözler -2- [Ar]
‘u.- ı 052a/8, 106b/13
- uzak** : Yakın olmayan -1-

[Tr]

u. 055a/3

‘uzemā : Büyüklükler -9- [Ar]

‘u. 020a/13, 042a/4, 043b/10,
056a/6, 085a/15, 087b/15, 095b/8,
097b/11

‘uzūbe : Beekarlık -1- [Ar]

‘u. 040b/4

uzūbetü¹- beyān : İncelikle anlatma -1-

[Ar]

u.- 011b/14

Uzzā : islamiyetten önce Kabe'de
bulunan putlardan biri -1-

[Tr]

U.- yı 112b/15

Ü

ü : Ve bağlacı -501- [Far]

ü. 001b/8, 002a/4, 002a/11,
002a/14, 002b/5, 002b/7, 002b/8,
002b/10, 002b/15, 003a/4, 003a/14,
003b/3, 003b/14, 003b/15, 004a/4,
004a/6, 004a/10, 004b/3, 004b/9,
005b/2, 005b/11, 006a/12, 006b/5,
006b/7, 007a/5, 007b/9, 007b/14,
007b/15, 008a/2, 008a/3, 008a/4, 008a/5,
008a/8, 008b/7, 008b/12, 008b/13,
009a/6, 009a/8, 009a/9, 009a/10, 009b/4,
009b/6, 009b/9, 009b/10, 009b/15,
010a/4, 010a/13, 010a/14,
010b/3, 010b/6, 010b/9, 010b/13,
011a/5, 011b/11, 012a/1, 012a/3,
012a/11, 012a/12, 012b/2, 012b/11,
013a/1, 013a/6, 013b/3, 013b/8, 013b/9,
014a/3, 014a/10, 014b/10, 014b/11,
014b/13, 015b/10, 016a/1, 016a/4,
016a/15, 016b/3, 017a/2, 017a/3, 017a/4,
017b/10, 017b/13, 017b/14, 018a/2,
018a/9, 018b/1, 018b/11, 018b/14,
019a/10, 019a/15, 019b/11, 019b/13,
019b/15, 020a/5, 020a/8, 020a/10,
020a/15, 020b/3, 020b/6, 020b/7,

020b/11, 020b/14, 021a/6, 021b/5,
021b/6, 022a/4, 022a/6, 022a/7, 022b/2,
022b/5, 023b/3, 023b/4, 023b/6,
023b/10, 024a/3, 024a/6, 024a/11,
024a/12, 024a/14, 024b/1, 024b/2,
024b/4, 024b/12, 024b/13, 025a/5,
025a/6, 025a/7, 025a/10, 025b/4, 025b/9,
025b/13, 026a/2, 026a/4, 026a/8,
026a/12, 026b/15, 027a/9, 027b/3,
027b/5, 027b/7, 027b/9, 027b/14,
028a/6, 028a/7, 028a/14, 028a/15,
028b/3, 028b/4, 033b/7, 033b/8,
033b/12, 034b/1, 034b/7, 035a/3,
035a/11, 035b/6, 035b/8, 036a/14,
036a/15, 036b/3, 036b/9, 036b/14,
037a/6, 037a/15, 037b/3, 037b/6,
037b/12, 037b/13, 038a/1, 038a/4,
038a/7, 038b/8, 038b/12, 039a/8, 039a/9,
039b/1, 039b/10, 039b/12, 040b/1,
040b/8, 043a/6, 043b/5, 043b/8,
043b/10, 044a/12, 044b/4, 044b/6,
044b/7, 045a/12, 045b/12, 046a/8,
046a/9, 046a/14, 046b/2, 046b/3,
046b/12, 047a/5, 047a/11, 047a/12,
047a/15, 047b/10, 048a/4, 048a/9,
048a/14, 048b/1, 048b/2, 048b/6,
048b/15, 049a/2, 049a/7, 049b/7,
049b/10, 050b/4, 050b/8, 051a/9,
051b/1, 051b/11, 052a/12, 052b/3,
052b/13, 053a/3, 053b/5, 053b/15,
054a/10, 054a/15, 054b/5, 054b/8,
054b/13, 055a/2, 055a/3, 055b/4,
055b/6, 055b/10, 056a/2, 056a/10,
056a/13, 056a/14, 056b/7, 057a/1,
057b/1, 057b/3, 057b/14, 058a/6,
058a/14, 058a/15, 058b/6, 058b/7,
058b/8, 058b/14, 060a/7, 060a/9,
060a/11, 061a/1, 061a/3, 061a/7, 061a/8,
061b/2, 061b/3, 062a/4, 062a/15,
062b/6, 062b/11, 063a/8, 063b/8,
064a/9, 064a/14, 064b/8, 064b/10,
065a/3, 065a/6, 065a/7, 065a/11,

065a/12, 065b/7, 066a/11, 066a/12,
 066a/13, 066b/3, 066b/8, 066b/10,
 066b/15, 067a/13, 067b/1, 068a/9,
 068b/6, 068b/13, 069a/11, 069b/5,
 070a/12, 070a/13, 070b/2, 070b/3,
 070b/7, 070b/9, 070b/10, 071a/4,
 071a/14, 071b/7, 071b/11, 071b/12,
 071b/14, 071b/15, 072a/4, 072a/5,
 072a/8, 072b/14, 073a/7, 073a/12,
 073a/14, 074a/10, 074a/13, 074b/5,
 074b/6, 075b/2, 075b/3, 075b/4,
 075b/12, 076a/9, 076b/1, 076b/15,
 077a/3, 077a/11, 077b/4, 077b/7, 078a/8,
 078a/9, 081a/8, 081b/3, 081b/8, 083a/6,
 083a/9, 083b/8, 084a/6, 084b/7,
 084b/14, 086a/2, 086a/14, 086a/15,
 086b/13, 087a/2, 087a/14, 088a/2,
 088a/7, 088a/11, 088a/13, 088b/9,
 089b/1, 089b/2, 089b/3, 089b/4,
 089b/10, 090a/3, 090a/7, 090b/3,
 090b/6, 090b/7, 091a/2, 091a/4, 091b/3,
 091b/7, 091b/10, 092a/8, 092a/13,
 092a/14, 092b/9, 092b/10, 092b/13,
 093a/10, 093a/13, 093b/11, 093b/15,
 094a/14, 094a/15, 094b/2, 094b/13,
 095a/2, 095a/12, 096b/12, 097b/2,
 097b/10, 097b/12, 097b/13, 098a/9,
 099b/1, 099b/10, 100a/3, 100a/6,
 100a/14, 100b/1, 101a/14, 101b/11,
 102a/14, 102b/4, 102b/5, 102b/7,
 102b/13, 103b/7, 103b/14, 104b/4,
 104b/6, 104b/11, 105a/9, 105b/1,
 105b/15, 106a/10, 107a/10, 108a/4,
 108a/5, 108a/6, 108a/7, 108a/14,
 108a/15, 108b/1, 108b/2, 109a/7,
 109a/11, 109b/2, 109b/4, 109b/8,
 109b/9, 109b/10, 109b/14, 109b/15,
 110a/9, 110b/4, 110b/5, 110b/6, 110b/8,
 110b/10, 110b/11, 111a/2, 111a/3,
 111a/10, 111a/11, 111a/12, 111b/4,
 111b/12, 111b/14, 112a/5, 112a/6,
 112a/9, 112a/15, 112b/15, 113a/1,

113a/4, 113a/7, 113a/15, 113b/1, 114b/1,
 114b/9, 115a/3, 115a/6, 115a/7, 115a/10,
 116a/3, 116a/11, 116a/13, 116b/4,
 116b/7, 117a/5, 117a/12, 117b/13,
 117b/15, 118a/5, 118a/6, 118b/1, 119a/1,
 119b/2, 119b/9

ü. aşikârol 038b/10

ü. mütevaqqırol 003b/8

‘**übbehet** : Büyüklük -2- [Ar]

‘ü.- 069a/15, 098b/13

‘**übehdü**’l-**ihsân** : Kula insanda bulunma

-1- [Ar]

‘ü.- 111b/2

üçür : Ücretler -1- [Ar]

ü.- i 026b/8

üç : İki den sonra gelen sayı -35-
 [Tr]

ü. 003a/3, 003b/15, 003b/6,

005b/8, 009b/1, 009b/13, 010a/3,
 018b/7, 022b/4, 026a/11, 029b/7,
 029b/12, 030a/1, 030a/6, 030a/13,
 030b/1, 030b/4, 031b/15, 032b/15,
 034a/12, 034b/3, 034b/8, 039a/1,
 039a/15, 041a/10, 055a/7, 055b/11,

062b/4, 063b/15, 065a/15,

066b/2, 066b/15, 087b/13, 108a/9

üçüncü : Üçüncü olan -3- [Tr]

ü. 026a/15, 049b/7, 073a/5

üdebâ -: Edipler -2- [Ar]

ü.- yı 051a/1, 055a/15

üftâde : Düşkün -3- [Far]

ü.- i 022a/13, 063b/13, 114b/14

üftân : Düşen -2- [Far]

ü. 021a/4, 064b/6

ülfet : Alışma, girişme -3-
 [Ar]

ü. 060a/13, 108a/14, 111a/12

ümerâ : Emirler -5- [Ar]

ü. 020b/15, 070b/1, 083a/6,
 083a/8, 083b/8

ümîd : Bir iyiliği bekleme -4-
 [Far]

ü. 047b/14, 065a/15, 100b/4,
100b/8, 114a/7

ümm : Anne -1- [Ar]

ü.- i 084b/1

ümmet : Bir peygambere inanıp
bağlanan topluluk -2- [Ar]

ü. 027b/15, 040b/2

ümmî : Okuma yazma bilmeyen kimse
-1- [Ar]

ü. 027b/7

ümmü'l- bilād : Şehirler , kasabalar -1-
[Ar]

ü.- 083a/3

üns : Alışkanlık -1- [Ar]

ü. 111a/12

Üsküdar : İstanbul'da bir semt -5-
[Tr]

Ü. 043a/2, 042b/11, 053b/1,

085b/4, 085b/15

üslüb -: Tarz, biçim -3- [Ar]

ü.- ı 035b/14, 037a/4, 083a/7

üst : Bir şeyin yukarı kısmı -6-
[Tr]

ü. 040a/8, 054b/2, 055a/2,,

055a/7, 083b/4, 087a/4

üzengi : Hayvana binerken ayakları
koymaya yarayan demir basamak -1-
[Tr]

ü. 080a/13

üzere : Göre, istinaden -71- [Tr]

ü. 006b/3, 007b/15, 008a/4,

008a/5, 009a/2, 009a/3, 009b/6, 010b/12,

011b/7, 016b/1, 017a/12, 020b/3,

022a/3, 022b/6, 023b/14, 024a/5,

025b/1, 026b/15, 033b/10, 034b/4,

036a/5, 036a/10, 036b/4, 041a/1, 041a/2,

041b/15, 042b/12, 047a/14, 048b/7,

053b/1, 053b/12, 056b/9, 058b/9,

058b/14, 059a/9, 059a/11, 059b/3,

060b/12, 060b/14, 061b/064a/1, 068a/9,

069a/14, 070a/11, 071a/2, 071a/13,

075b/3, 076b/3, 077a/6, 077a/7, 077b/9,

078a/1, 083a/5, 084b/4, 084b/14,

087a/10, 088a/15, 107a/14, 108b/1,

109b/2, 110a/3, 110b/6, 111a/10,

111b/4, 112b/5, 115b/9, 118b/14,

119b/10

üzeri : -17- [Tr]

ü. 007b/14, 009a/14, 009b/3,

013a/14, 014b/5, 015b/14, 016a/2,

020b/2, 021b/11, 024b/5, 025a/3,

025b/2, 025b/10, 026b/1, 036a/2,

036b/5, 039b/5, 039b/14, 056b/4,

056b/15, 061b/10, 057a/1, 061b/14,

068b/8, 070a/4, 070a/13, 073a/6,

076a/11, 083b/4, 094a/7, 116a/10,

116b/4, 117a/1

V

vâcib : Yapılması gerekli olan -5-
[Ar]

v. 017a/13, 027b/1, 028b/1,

058a/11, 092a/7

vâfir : Haddinden fazla -3-[Ar]

v. 010a/10, 010a/11, 064b/10

vâfire : Oldukça fazla -4-
[Ar]

v.- i 049a/6, 061a/1, 068a/14,

074a/9

vâhid : Bir -1- [Ar]

v. 070a/13, 077b/5

vâhidü'l-aşr : Tek yüzyıl -1-
[Ar]

v.- ı 051a/4

vâhîm : Sindirimi zor olan -1-
[Ar]

v. 009a/9

vahiye : Vahy -1- [Ar]

v.- i 020a/13

vak'a : Olay -5- [Ar]

v. 038a/9, 056b/15, 056a/14,

056b/8, 117a/4

vakâr : Ağırbaşlılık -4- [Ar]

v. 052b/6, 081a/2, 081a/8, 103a/14

vakāyi : Olaylar -2- [Ar]

v.- tırāz 002b/6, 116b/15

vaḳf : Bir malı hayır işine bağışlama -15- [Ar]

v.- ı 029a/3, 029a/8, 033b/1, 033b/2, 033b/7, 035a/14, 035b/7, 036b/8, 037a/7, 033b/2, 033b/7, 036b/12, 037b/15, 038a/1, 046a/6, 050b/15

vaḳfi : Vakıfla ilgili işler -1- [Ar]

v. 037a/2

vaḳfiyyet : Vakıf olma keyfiyeti -5- [Ar]

v. 027a/13, 036b/2, 036b/11, 037a/10, 037b/15

vāḳı : Meydana gelen -5- [Ar]

v. 003b/7, 013b/7, 014a/7, 026b/4, 069b/14, 110a/10

vāḳı a : Vuku bulmuş -3- [Ar]

v. 003a/14, 033b/14, 045b/1

vāḳıf : Konuyu bilen -7- [Ar]

v.- ı 027a/15, 028a/1, 033b/6, 035b/5, 037b/6, 038a/3, 038a/6, 088a/5

vāḳı : Bulunan -82- [Ar]

v. 011b/11, 018a/10, 022a/8, 025b/6, 029a/14, 029a/15, 029b/4, 029b/5, 029b/6, 029b/7, 029b/8, 029b/9, 029b/11, 030a/3, 030a/5, 030a/7, 030a/8, 030a/9, 030a/11, 030a/14, 030a/15, 030b/1, 030b/2, 030b/3, 030b/5, 030b/7, 030b/9, 030b/10, 030b/11, 030b/14, 030b/15, 031a/2, 031a/4, 031a/5, 031a/7, 031a/9, 031a/11, 031a/14, 031a/15, 031b/1, 031b/4, 031b/6, 031b/8, 031b/9, 031b/11, 031b/12, 031b/13, 031b/15, 032a/2, 032a/5, 032a/6, 032a/8, 032a/12, 032a/14, 032b/1, 032b/3, 032b/5,

032b/7, 032b/8, 032b/9, 032b/10, 032b/14, 032b/15, 033a/1, 033a/3, 033a/4, 033a/6, 033a/7, 033a/10, 033a/12, 033a/15, 033b/6, 034a/2, 035a/2, 038a/9, 039b/7, 039b/15, 049a/11, 116a/14, 117b/15

vakt : Çağ, zaman -22- [Ar]

v. 002b/10, 006b/2, 013a/13, 019b/12, 023b/6, 024b/9, 025b/11, 040b/4, 045b/15, 046a/14, 065a/6, 065a/9, 071a/8, 071b/9, 072a/12, 074b/15, 075b/14, 083a/11, 086a/4, 103b/4, 106a/13, 111a/7

vālā : Yüksek, ulu -15- [Far]

v. 008b/10, 011a/2, 018b/2, 042b/3, 047a/11, 050b/6, 083a/4, 084a/13, 091a/9, 092a/14, 094b/10, 095a/9, 101b/1, 103a/4, 109a/4

vālide : Doğuran -1- [Ar]

v. 048a/12

vāli : Bir ilin idaresindeki en üst devlet memuru -17- [Ar]

v. 006a/11, 009b/5, 021a/10, 021a/14, 024b/15, 041a/5, 056a/7, 069b/10, 070b/14, 075a/7, 076a/13, 076b/7, 077a/11, 105a/9, 108a/9, 117a/14, 120a/9

van : Bir yer adı -1- [Tr]

V. 021b/1

vā-pesīn : En sonra -1- [Far]

v.- i 119b/3

var : Mevcut olan -21- [Tr]

v. 044b/5, 045b/1, 046a/4, 059b/1, 065b/1, 074a/1, 075a/3, 081a/10, 081a/12, 081b/13, 082b/5, 093b/15, 099b/14, 099b/15, 104a/1, 106a/13, 107a/8, 107a/12, 117b/6, 119a/12

varaḳ : Sayfa -1- [Ar]

v.- ı 105b/15

vārid : Gelir -3- [Ar]

v. 061a/1, 075b/12, 119b/12

varidāt : Gelirler -1- [Ar]

- v. 037a/5
varmak : Erişmek -18- [Tr]
 v. 007b/15, 009a/14, 013a/15, 014b/5, 015b/13, 015b/15, 020b/3, 040a/1, 040b/7, 042a/10, 061a/5, 065b/1, 066b/9, 074a/12, 084b/14, 114b/5, 116a/3, 117b/2, 119b/11
varṭa : Uçurum -1- [Ar]
 v. 010a/7
varul : Sıvı maddeleri ıymaya yarayan fiçı -1- [Fr]
 v. 066b/3
vasāt : Orta -2- [Ar]
 v. 055b/15, 060b/4
vaşf : Nitelik, özellik -14- [Ar]
 v.- ı 039a/9, 045a/8, 045a/9, 047b/10, 050b/13, 051a/12, 064a/5, 089a/6, 092a/4, 092a/11, 094b/4, 102a/13, 104a/5, 106b/8, 108a/2
vāşıl : Ulaştırma -15- [Ar]
 v. 004b/8, 005a/15, 008b/2, 009b/8, 015b/4, 025a/9, 025b/5, 026b/7, 052b/2, 061b/7, 061b/15, 066b/1, 075b/12, 087a/2, 112a/13
vāsi' a : Geniş -1- [Ar]
 v. 026a/7
vaşl : Ulaştırma -2- [Ar]
 v.- ı 066a/7, 104b/3
vaşşāf : Bir kimsenin vasıflarını tek tek öven kimse -1- [Ar]
 v. 045b/12
vaṭan : Bir kimsenin doğup büyüdüğü ülke -4- [Ar]
 v. 061b/1, 082b/15, 110b/6, 115b/3
vāye- dār : Nasibi olan -1- [Ar]
 v.- 068a/14
vāz' : Bırakma -15- [Far]
 v. 004a/15, 012b/13, 018b/12, 020b/8, 034b/1, 046a/13, 048b/14, 049b/5, 054a/14, 055a/2, 072a/2, 073b/1, 077a/6, 114b/9, 116b/11
vāzi : Yerleştiren, bırakan -5- [Ar]
 v. 024b/8, 055a/4, 066b/11, 089a/5, 112a/11
vāzih : Açık, belli -4- [Ar]
 v. 028a/7, 028b/1, 057b/6, 058a/9, 118a/6
vāzife : Görev -26- [Ar]
 v. 033b/10, 033b/11, 033b/13, 034a/4, 034a/5, 034a/13, 034b/2, 034b/5, 034b/6, 034b/8, 034b/9, 034b/10, 034b/12, 034b/13, 034b/15, 035b/2, 035b/4, 035a/1, 035a/3, 035a/8, 035a/10, 035a/13, 035a/15, 035b/1, 035b/3, 035b/15
ve : Dahi,de,ile -1320- [Tr]
 v. 001b/2, 001b/3, 001b/4, 001b/6, 001b/7, 001b/8, 001b/10, 002a/1, 002a/2, 002a/4, 002a/5, 002a/8, 002a/9, 002a/14, 002b/1, 002b/4, 002b/7, 002b/8, 002b/11, 003a/1, 003a/5, 003a/15, 003b/3, 003b/6, 003b/7, 003b/11, 003b/13, 003b/15, 004a/1, 004a/5, 004a/6, 004a/10, 004a/11, 004b/2, 004b/5, 004b/13, 005a/8, 005a/9, 005a/11, 005a/12, 005a/13, 005a/14, 005b/1, 005b/2, 005b/5, 005b/7, 005b/8, 005b/11, 005b/13, 006a/3, 006a/4, 006a/5, 006a/6, 006a/8, 006a/11, 006b/2, 006b/6, 006b/8, 006b/11, 006b/15, 007a/3, 007a/5, 007a/8, 007a/11, 007a/14, 007b/2, 007b/5, 007b/6, 007b/8, 007b/10, 007b/11, 007b/12, 008a/1, 008a/4, 008a/8, 008b/3, 008b/4, 008b/10, 009a/8, 009a/9, 009a/14, 009b/8, 010a/5, 010a/10, 010a/11, 010a/12, 010b/5, 010b/6, 010b/8, 010b/15, 011a/3, 011a/4, 011a/7, 011a/8, 011a/12, 011b/6, 011b/8, 011b/10,

011b/12, 011b/13, 012a/3, 012a/4,
012a/5, 012b/2, 012b/5, 012b/10,
012b/14, 013a/1, 013a/4, 013a/5, 013a/6,
013a/8, 013a/12, 013a/15, 013b/1,
013b/2, 013b/7, 013b/9, 013b/14,
014a/1, 014a/3, 014a/4, 014a/7, 014a/8,
014a/9, 014a/10, 014a/12, 014b/2,
014b/3, 014b/6, 014b/9, 014b/11,
014b/12, 015a/1, 015a/4, 015a/6,
015a/11, 015b/2, 015b/6, 015b/9,
015b/13, 015b/15, 016a/1, 016a/2,
016a/6, 016a/9, 016a/12, 016b/1, 016b/3,
016b/5, 016b/6, 016b/8, 016b/10,
016b/14, 017a/1, 017a/2, 017a/3, 017a/4,
017a/5, 017a/8, 017b/1, 017b/3, 017b/6,
017b/8, 017b/14, 018a/5, 018a/10,
018a/15, 018b/1, 018b/4, 018b/8,
018b/9, 018b/10, 018b/11, 018b/14,
019a/1, 019a/3, 019a/9, 019a/12,
019a/15, 019b/2, 019b/5, 019b/9,
019b/10, 019b/11, 019b/13, 019b/15,
020a/2, 020a/3, 020a/5, 020a/6, 020a/7,
020a/8, 020a/9, 020a/10, 020a/11,
020a/13, 020a/14, 020b/2, 020b/4,
020b/6, 020b/7, 020b/8, 020b/13,
021a/3, 021a/4, 021a/5, 021a/6, 021a/8,
021a/11, 021a/12, 021a/13, 021a/14,
021a/15, 021b/1, 021b/2, 021b/3,
021b/6, 021b/7, 021b/8, 021b/9,
021b/10, 021b/11, 021b/12, 021b/13,
021b/14, 022a/1, 022a/2, 022a/7, 022a/8,
022a/9, 022a/10, 022a/11, 022a/12,
022a/14, 022b/2, 022b/5, 022b/6,
022b/7, 022b/8, 022b/9, 022b/10,
022b/11, 022b/12, 022b/13, 022b/14,
022b/15, 023a/3, 023a/6, 023a/8,
023a/11, 023a/14, 023a/15, 023b/3,
023b/6, 023b/7, 023b/14, 024a/1,
024a/2, 024a/5, 024a/10, 024a/12,
024b/4, 024b/5, 024b/8, 024b/9,
024b/12, 024b/13, 024b/14, 025a/1,
025a/6, 025a/14, 025b/1, 025b/2,
025b/6, 025b/7, 025b/8, 025b/10,
025b/11, 025b/12, 026a/1, 026a/2,
026a/3, 026a/6, 026a/7, 026a/8, 026a/10,
026a/14, 026b/3, 026b/4, 026b/7,
026b/8, 026b/9, 026b/10, 027a/3,
027a/4, 027a/6, 027a/7, 027a/10,
027a/11, 027a/13, 027a/14, 027a/15,
027b/1, 027b/2, 027b/4, 027b/5, 027b/6,
027b/8, 027b/10, 027b/11, 027b/12,
027b/13, 027b/14, 028a/1, 028a/4,
028a/5, 028a/6, 028a/7, 028a/8, 028a/9,
028a/10, 028a/11, 028a/12, 028a/13,
028b/1, 028b/3, 028b/4, 028b/7, 028b/9,
028b/11, 028b/12, 028b/13, 029a/1,
029a/2, 029a/3, 029a/6, 029a/8, 029a/10,
029a/11, 029a/12, 029b/1, 029b/3,
029b/4, 029b/5, 029b/6, 029b/7, 029b/8,
029b/10, 029b/11, 029b/12, 029b/13,
029b/14, 029b/15, 030a/1, 030a/2,
030a/3, 030a/4, 030a/5, 030a/6, 030a/7,
030a/8, 030a/9, 030a/10, 030a/13,
030a/15, 030b/1, 030b/2, 030b/3,
030b/4, 030b/6, 030b/7, 030b/8,
030b/10, 030b/11, 030b/12, 030b/13,
030b/14, 030b/15, 031a/1, 031a/3,
031a/4, 031a/5, 031a/6, 031a/8, 031a/9,
031a/10, 031a/11, 031a/13, 031a/14,
031a/15, 031b/2, 031b/5, 031b/7,
031b/9, 031b/10, 031b/11, 031b/12,
031b/13, 031b/14, 032a/1, 032a/3,
032a/4, 032a/6, 032a/7, 032a/8, 032a/9,
032a/10, 032a/11, 032a/13, 032a/15,
032b/1, 032b/2, 032b/4, 032b/6, 032b/7,
032b/8, 032b/9, 032b/10, 032b/11,
032b/12, 032b/14, 032b/15, 033a/1,
033a/2, 033a/3, 033a/4, 033a/5, 033a/6,
033a/7, 033a/8, 033a/9, 033a/10,
033a/11, 033a/12, 033a/13, 033a/14,
033a/15, 033b/2, 033b/3, 033b/4,
033b/7, 033b/8, 033b/11, 033b/12,
033b/13, 034a/1, 034a/2, 034a/3, 034a/4,
034a/6, 034a/7, 034a/8, 034a/9, 034a/12,

034a/13, 034a/14, 034a/15, 034b/2,
034b/3, 034b/5, 034b/6, 034b/8, 034b/9,
034b/11, 034b/15, 035a/1, 035a/3,
035a/6, 035a/8, 035a/10, 035a/11,
035a/14, 035a/15, 035b/1, 035b/3,
035b/4, 035b/8, 035b/10, 035b/11,
035b/12, 035b/13, 035b/15, 036a/2,
036a/3, 036a/4, 036a/6, 036a/7, 036a/8,
036a/9, 036a/10, 036a/11, 036a/13,
036a/15, 036b/1, 036b/3, 036b/4,
036b/6, 036b/7, 036b/8, 036b/9,
036b/10, 036b/14, 037a/3, 037a/4,
037a/8, 037a/9, 037a/13, 037a/15,
037b/1, 037b/2, 037b/3, 037b/4, 037b/5,
037b/6, 037b/9, 037b/10, 037b/11,
037b/13, 037b/14, 038a/1, 038a/2,
038a/4, 038a/6, 038a/7, 038a/10,
038a/11, 038a/12, 038a/14, 038b/2,
038b/4, 038b/5, 038b/9, 038b/12,
038b/13, 039b/1, 039b/7, 039b/9,
039b/10, 039b/12, 039b/13, 039b/14,
040a/9, 040a/15, 040b/1, 040b/7, 041a/2,
041a/3, 041a/4, 041a/6, 041a/7, 041a/13,
041a/14, 041b/2, 041b/5, 041b/6,
041b/7, 041b/10, 041b/14, 042a/5,
042a/7, 042a/12, 042b/2, 042b/8,
042b/12, 042b/14, 042b/15, 043a/1,
043a/2, 043a/6, 043a/7, 043a/10,
043a/15, 043b/2, 043b/5, 043b/7,
043b/9, 043b/12, 043b/15, 046b/15,
047a/1, 047b/8, 048a/8, 048a/10,
048a/11, 048a/12, 048a/13, 048a/15,
048b/2, 048b/3, 048b/8, 048b/9,
048b/10, 048b/11, 048b/13, 049a/2,
049a/5, 049a/7, 049a/8, 049a/13,
049a/15, 049b/3, 049b/5, 049b/6,
049b/8, 049b/11, 049b/12, 049b/13,
050a/1, 050a/3, 050a/4, 050b/7, 051a/1,
051b/8, 051b/9, 051b/15, 052a/6,
052a/11, 052a/12, 052a/13, 052b/4,
052b/5, 052b/7, 052b/11, 052b/13,
052b/14, 052b/15, 053a/2, 053a/5,
053a/10, 053a/12, 053a/13, 053a/14,
053a/15, 053b/1, 053b/2, 053b/3,
053b/6, 053b/7, 053b/9, 053b/10,
053b/11, 054a/7, 054a/12, 054b/8,
054b/13, 055a/15, 055b/1, 055b/6,
055b/8, 055b/11, 055b/14, 056a/1,
056a/4, 056a/9, 056a/10, 056a/11,
056a/15, 056b/4, 056b/5, 056b/7,
056b/10, 056b/11, 056b/12, 057a/3,
057a/6, 057a/12, 057b/1, 057b/6,
057b/7, 057b/8, 057b/10, 057b/11,
057b/14, 058a/5, 058a/8, 058a/10,
058a/12, 058a/14, 058b/1, 058b/4,
058b/7, 058b/9, 058b/10, 058b/15,
059a/1, 059a/3, 059a/7, 059a/8, 059a/12,
059a/14, 059b/3, 059b/5, 059b/6,
059b/7, 059b/11, 059b/13, 059b/14,
060a/2, 060a/6, 060a/8, 060b/1, 060b/6,
060b/10, 060b/13, 060b/15, 061a/1,
061a/2, 061a/7, 061a/12, 061a/14,
061a/15, 061b/1, 061b/4, 061b/5,
061b/6, 061b/12, 061b/13, 061b/15,
062a/2, 062a/9, 062a/12, 062a/13,
062b/3, 062b/5, 062b/7, 062b/8,
062b/12, 062b/14, 063a/1, 063a/2,
063a/3, 063a/5, 063a/7, 063a/10,
063a/12, 063a/13, 063b/3, 063b/5,
063b/8, 063b/13, 063b/15, 064a/2,
064a/3, 064a/5, 064a/6, 064a/10,
064a/11, 064b/2, 064b/4, 064b/7,
064b/9, 064b/10, 064b/14, 064b/15,
065a/5, 065a/6, 065a/8, 065a/14,
065a/15, 065b/2, 065b/3, 065b/4,
065b/6, 065b/15, 066a/1, 066a/2, 066a/4,
066a/6, 066a/7, 066a/9, 066a/10,
066a/11, 066a/15, 066b/3, 066b/4,
066b/5, 066b/13, 066b/15, 067a/4,
067a/8, 067a/13, 067a/14, 067a/15,
067b/3, 067b/5, 067b/6, 067b/7, 067b/8,
067b/9, 067b/11, 067b/14, 068a/2,
068a/4, 068a/5, 068a/7, 068a/11,
068a/13, 068a/14, 068b/1, 068b/2,

- 068b/7, 068b/10, 068b/12, 069a/6,
069a/10, 069a/12, 069a/13, 069b/3,
069b/8, 069b/9, 069b/10, 069b/14,
069b/15, 070a/1, 070a/4, 070a/6,
070a/10, 070b/2, 070b/5, 070b/6,
070b/9, 070b/10, 070b/11, 071a/2,
071a/4, 071a/5, 071a/7, 071a/11,
071a/15, 071b/1, 071b/2, 071b/6,
071b/7, 071b/10, 071b/12, 071b/14,
072a/1, 072a/5, 072a/10, 072a/15,
072b/4, 072b/5, 072b/7, 072b/9,
072b/13, 072b/14, 073a/1, 073a/3,
073a/7, 073a/11, 073b/1, 073b/2,
073b/6, 073b/7, 073b/10, 073b/13,
073b/14, 073b/15, 074a/7, 074a/8,
074a/9, 074a/12, 074b/1, 074b/7,
074b/8, 074b/9, 074b/10, 075b/3,
075b/4, 075b/6, 075b/8, 075b/9,
075b/12, 076a/2, 076a/3, 076a/7,
076a/13, 076a/14, 076b/2, 076b/3,
076b/4, 076b/7, 076b/8, 076b/10,
076b/12, 076b/13, 077a/1, 077a/4,
077a/12, 077a/13, 077a/14, 077a/15,
077b/1, 077b/2, 077b/6, 077b/7, 077b/8,
077b/10, 077b/11, 077b/15, 078a/2,
078a/3, 078a/4, 078a/5, 078a/7, 078a/11,
081b/2, 083a/1, 083a/4, 083a/6, 083a/7,
083a/8, 083a/15, 083b/5, 083b/6,
083b/7, 083b/9, 083b/10, 083b/13,
084a/1, 084a/4, 084a/6, 084b/15, 085a/5,
085a/9, 085b/6, 085b/7, 085b/8,
085b/10, 085b/11, 085b/12, 085b/13,
085b/14, 086a/1, 086a/6, 086a/9,
086a/10, 086a/11, 086a/12, 086b/2,
086b/4, 086b/7, 086b/9, 086b/14,
087a/2, 087a/7, 087a/12, 087a/13,
087a/14, 087b/7, 087b/10, 087b/12,
087b/15, 088a/1, 088a/3, 088a/4, 088a/5,
088a/6, 088a/7, 088a/8, 088a/9, 088a/11,
088a/13, 088a/14, 088a/15, 095b/8,
108a/10, 108a/14, 108b/7, 108b/10,
108b/14, 109a/2, 109a/6, 109a/11,
109a/12, 109a/14, 109b/3, 109b/6,
109b/10, 109b/12, 110a/2, 110a/4,
110a/6, 110a/14, 110a/15, 110b/1,
110b/2, 111a/3, 111b/1, 111b/5,
111b/10, 111b/14, 112a/1, 112a/6,
112a/11, 112a/14, 112b/1, 112b/7,
112b/8, 112b/9, 112b/10, 112b/13,
112b/14, 113a/9, 113a/13, 114a/4,
114a/13, 114b/8, 114b/15, 115a/3,
115a/4, 115a/8, 115a/15, 115b/1, 115b/2,
115b/7, 115b/10, 116a/4, 116a/5, 116a/7,
116a/9, 116a/11, 116b/3, 116b/4,
116b/7, 116b/13, 116b/14, 117a/1,
117a/6, 117a/15, 117b/1, 117b/4,
117b/11, 117b/14, 118a/1, 118a/3,
118a/6, 118a/14, 118a/15, 118b/2,
118b/9, 118b/12, 118b/13, 118b/14,
119a/2, 119a/3, 119a/5, 119a/8, 119a/9,
119a/11, 119a/12, 119a/13, 119a/14,
119a/15, 119b/2, 119b/3, 119b/8,
119b/12, 119b/13, 119b/14, 119b/15,
120a/2, 120a/4, 120a/5, 120a/6, 120a/9
‘ālem-penāh v. 002b/12
āb-dār v. 009b/14
lāyuh̄ṣa- v. 002a/3
v.+ 003b/13, 006a/5, 006a/7
v. aḥz 073a/5
- ve's- selām** : Selamlama -2-
[Ar]
v.- 018b/12, 065b/7
- vech** : Yüz, surat -16- [Ar]
v.- i 009a/3, 012b/1, 017a/12,
026b/14, 036a/5, 036a/10, 037a/15,
060b/12, 067a/8, 070a/11, 071b/15,
075a/3, 080a/4, 083a/4, 107a/14,
118a/10, 118b/14
- vechen** : Bir suretle -3- [Ar]
v. 006b/4, 020b/5, 060a/3
- vechle** : Yüzle -13- [Ar]
v. 005a/10, 007b/9, 029a/11,
033b/2, 035b/7, 040b/12, 057b/4,
061b/3, 065b/13, 074a/10, 083a/7,

- 087b/11, 113a/7
- vecibe** : Vacip olan şey -1- [Ar]
v.- 013a/6
- vecih** : Bir kavmin ulusu -2- [Ar]
v. 037b/1, 083a/4
- vedia** : Armağan -1- [Ar]
v.- yı 069a/15
- vefâ** : Sözünde durma -4- [Ar]
v. 027b/8, 045b/5, 105b/15, 106a/6
- vefk** : Uyuma -12- [Ar]
v.- i 005b/6, 009b/7, 011a/6, 017b/12, 040a/11, 040b/9, 047b/13, 075a/8, 094a/7, 114a/1, 115b/12, 116b/9
- veğâ** : Kavga -6- [Ar]
v. 019b/1, 045a/4, 063b/5, 064b/2, 074b/12, 117a/6
- vehbî** : Özel isim -6- [Ar]
V. 043b/15, 050b/8, 050b/13, 051b/13, 053b/12, 054a/4
- vehhâb** : Çok bağışlayan -1- [Ar]
v. 065b/13
- vehm** : Kuruntu -1- [Ar]
v. 060a/11
- vekâlet** : Başasının yerine iş görmeye memur olma -8- [Ar]
v.- i 042b/2, 043b/10, 046b/10, 047a/15, 087a/8, 097b/11, 100b/15, 103b/13
- vekil** : Birinin işini görmesi için bıraktığı yetkili kimse -19- [Ar]
v.- i 003a/4, 029a/4, 036a/5, 036a/13, 036b/1, 042a/4, 047a/14, 047b/7, 050b/10, 053b/14, 054b/15, 063a/2, 077a/11, 089b/14, 096a/3, 097a/11, 097b/4, 117a/14, 120a/13
- vekkâd** : Parlak -1- [Ar]
- v. 046a/3
- velâ** : Yakınlık -3- [Ar]
v. 023a/1, 065b/14, 112a/8
- veled** -: Çocuk -1- [Ar]
v.- i 004b/12
- veli** : Özel isim -3- [Tr]
V. 020b/15, 030a/9, 032a/14
- velî** : Sahib -4- [Ar]
v. 045a/7, 050b/12, 079b/4, 100b/3
- velik** : Lakin, ama -1- [Far]
v. 082a/3
- veliyullâh** : Kulların sahibi Allah -1- [Tr]
v. 098a/4
- veliyü'd-dîn Efendi** : Özel isim -1- [Tr]
V.- 003a/11
- veliyü'n-ni'am** : Dinine bağlı olan kimse 2.Şeyhülislam -46- [Ar]
v. hâzret 007a/9, 011a/2, 009b/12, 013a/12, 014b/1, 014b/15, 015a/2, 020b/12, 021b/4, 022b/8, 022b/14, 024a/8, 025a/1, 025b/5, 023b/11, 026a/14, 027a/2, 036b/4, 040a/7, 040b/1, 040b/10, 040b/15, 041b/3, 042a/15, 043a/4, 044a/6, 048a/10, 059b/8, 067b/15, 069a/5, 074a/9, 074b/6, 075b/1, 076a/1, 076b/10, 076b/14, 077a/10, 077b/3, 078a/6, 084a/15, 085a/14, 108b/15, 115b/4, 116b/1, 117a/7, 115b/10
- velvele** : Gürültü, patırtı -4- [Ar]
v. 074b/12, 079a/8, 107b/15, 109b/8
- venedik** : Bir yer adı -8- [Tr]
V. 111a/7, 112a/9, 113a/11, 116b/6, 116b/10, 116b/14, 117a/14, 118a/4
- verâ'** : Arka, geri -1- [Ar]
v.- ı 040a/15, 072a/2, 098b/2,

105a/2

verd : Doru at -1- [Ar]

v.- i 053a/9

vesāir : Ve başkaları -23- [Tr]

v. 010b/15, 014a/5, 016b/11, 017a/6, 017a/8, 021b/2, 024a/8, 041b/14, 041b/15, 042a/7, 043b/8, 049a/3, 052b/9, 055b/13, 059a/15, 062b/15, 063a/7, 066b/5, 069b/15, 070b/1, 076a/6, 076b/13, 077b/1, 077b/13, 086a/12, 087a/11, 087a/14

vesātet : Araya girme -3- [Ar]

v. 039b/8, 042a/10, 118a/8

veşik : Çok sağlam -1- [Ar]

v. 049a/7

vesile : Bahane -1- [Ar]

v. 053b/9

vesiyü's-şafā : Rahatı iyi olan -1-

[Ar]

v.- yı 066a/6

vezāret : Paşalık -19- [Ar]

v. 008a/13, 009a/13, 026a/13, 043b/4, 043b/12, 043b/15, 044a/13, 046a/10, 056a/7, 074a/4, 084a/11, 087b/2, 087b/7, 087b/9, 088a/13, 102b/2, 108b/8, 108b/12, 109a/4

vezir : Paşa ünvanını taşıyan kimse -91- [Tr]

v.- i 002b/4, 003a/5, 003a/8, 006a/11, 010b/5, 010b/11, 012a/14, 013a/11, 014a/15, 014b/1, 015b/3, 018a/1, 018a/3, 018a/8, 019b/1, 020b/11, 021a/10, 021a/14, 023b/11, 024b/15, 025a/15, 028b/3, 038b/8, 039b/4, 040b/12, 041a/5, 043a/1, 044a/15, 046b/14, 047a/9, 047b/3, 047b/11, 047b/12, 050a/8, 050b/2, 050b/10, 051a/8, 051b/10, 052a/3, 055b/9, 056a/7, 056a/9, 057a/8, 057b/15, 058b/5, 059a/11, 059b/2, 060a/4, 060b/11, 062b/5, 062b/14, 063a/9, 063b/6, 064a/8, 064b/6, 067a/9, 070b/14, 071a/10,

071b/5, 072a/9, 072a/14, 072b/12, 073a/9, 074a/5, 076a/13, 077b/3, 081b/10, 083a/9, 084a/13, 085a/4, 085a/7, 086a/13, 087b/2, 088b/10, 088b/15, 090b/12, 092a/8, 092a/14, 093a/1, 095a/8, 096a/7, 096b/6, 097b/7, 102a/13, 108a/10, 108a/12, 108b/13, 108b/15, 115b/3, 118a/9

v.- Ristotedbir 063a/3

vezirān : Vezirler -1- [Ar]

v.- ı 053b/14

vezirāne : Vezire yakışacak durumda -1- [Ar]

v. 087a/3

vifkıyyet : ?-1- [Tr]

v. 037b/10

vicāhen : Yüz yüze gelerek -1- [Ar]

v. 036a/13

vicdān : İnsanın içindeki iyiyi ve kötüyü ayırt etme duygusu -1- [Ar]

v. 062a/14

vifāk : Uygunluk -1- [Ar]

v. 070a/1

vilādet : Doğurma -1- [Ar]

v. 005a/7

vilāyet : İl -4- [Ar]

v.- i 006b/11, 025b/14, 035a/6, 075a/7

virān : Yıkık -1- [Far]

v. 024a/12

virid : Belirli zamanlarda okunması gereken dualar -1- [Ar]

v.- i 107b/14

virile : Verilsin anlamında -21- [Tr]

v. 033b/12, 034a/1, 034a/4, 034a/7, 034a/9, 034a/13, 034b/2, 034b/3, 034b/5, 034b/6, 034b/9, 034b/13, 035a/1, 035a/3, 035a/8, 035a/10, 035a/14, 035a/15, 035b/1, 035b/3, 035b/15

virnek : Sunmak -51- [Tr]

v. 005a/2, 006b/3, 007b/7, 008a/4, 008a/7, 020a/8, 022a/5, 024b/1, 033b/11, 034a/1, 039a/9, 040b/12, 041a/3, 044b/12, 044b/14, 055a/1, 055a/7, 060b/13, 061b/2, 062a/13, 062a/15, 064a/3, 065a/13, 065b/2, 072b/13, 074b/12, 077b/5, 077b/11, 079b/13, 080a/3, 080b/3, 081a/1, 083a/9, 087b/15, 090a/7, 094b/2, 098b/9, 101a/9, 101b/11, 101b/13, 103b/3, 107a/3, 107b/2, 112a/3, 112b/5, 114a/81, 16a/16, 118b/4, 119a/2, 119a/4, 119b/2

vitir : Yalnız, تنها -1- [Ar]

v. 051b/2

voyvoda : Eflak ve Boğdan beylerine verilen ad -10- [Sl]

v. 005b/14, 006b/1, 006b/5, 006b/8, 006b/9, 007a/4, 015b/9, 016a/9, 016b/11, 017a/5

vufür : Bereketlilik -1- [Ar]

v.- 1 025a/6

vukū : Karşılaşma -2- [Ar]

v.- 004b/13, 073a/14

vuşkāyü'l- müşteşār : Sağlam danışma

-1- [Ar]

v.- 057b/3

vuşlāt : Kavuşma -2- [Ar]

v. 108b/3, 112a/13

vuşül : Varma, erişme -16-

[Ar]

v. 011a/10, 013a/15, 017a/1, 017a/11, 022a/9, 026a/1, 028a/10, 039b/11, 039b/14, 048b/11, 062b/9, 068b/8, 070b/6, 071b/2, 073b/3, 086a/1

vuzü : Hakir göreme -3- [Ar]

v. 051b/12, 051b/13, 084b/13

vü : Ve bağlacı -108- [Ar]

v. 001b/8, 002a/2, 002a/6, 002a/8, 003a/14, 004b/14, 005a/8, 007b/8, 011a/5, 011b/11, 012a/8, 013a/2, 013a/5, 013b/6, 014a/2, 014b/2, 014b/7,

014b/13, 017b/4, 018a/14, 018b/2, 021a/3, 021b/10, 021b/15, 022a/15, 023a/8, 023a/10, 023b/2, 023b/12, 023b/14, 024b/3, 024b/6, 025b/6, 026a/12, 026b/13, 027a/12, 028a/8, 028a/12, 029a/1, 036b/10, 037b/4, 037b/10, 039a/2, 040a/7, 040a/12, 040b/11, 041b/15, 045b/14, 047a/3, 050b/7, 051b/3, 052a/13, 052a/14, 054b/9, 055b/9, 056b/12, 056b/14, 057a/1, 058a/5, 058a/13, 058b/15, 059a/14, 059b/6, 059b/14, 060b/15, 061a/6, 061a/11, 061b/6, 061b/13, 062a/11, 062b/14, 063b/12, 068a/11, 069a/8, 069b/6, 070a/5, 070b/1, 072b/11, 074a/7, 075b/4, 075b/5, 075b/9, 076b/12, 077a/8, 083a/8, 083b/8, 087b/5, 088a/10, 089a/6, 089b/6, 093a/6, 095a/1, 097b/6, 102a/9, 102b/9, 104a/13, 106b/3, 109a/9, 110a/2, 110a/11, 110b/13, 112b/11, 113a/8, 114a/9, 119b/6

pes-mande v. 020a/14

vücüd : Var olma -31- [Ar]

v. 002a/9, 004a/5, 008a/11, 011a/11, 014a/11, 016b/12, 017a/10, 027b/1, 028b/15, 038b/14, 047b/1, 047b/10, 050b/4, 065b/9, 070a/2, 071b/15, 081a/6, 081b/9, 081b/10, 090a/6, 091a/4, 091a/10, 092b/6, 095b/11, 096b/7, 097b/6, 098a/13, 098b/8, 099a/3, 109a/2, 119a/6

vücüd bulmak : Meydana çıkmak -1-

[Ar]

dimekle v. 037a/11

vücüda gelmek : Ortaya çıkmak -1-

[Ar]

necibleri v. 004b/1

vücüh : Yüzler , çehreler -9-

[Ar]

v. 005b/2, 006b/4, 020b/5, 037b/1, 037b/14, 047a/12, 060a/3,

088a/7, 118b/15
vükela : Vekiller -3- [Ar]
 v. 083a/8, 083b/8, 097b/5
vülât : Valiler -1- [Ar]
 v.- i 009a/10
vürüd : Gelme, geliş -13- [Ar]
 v.- ı 026a/5, 039b/9, 040b/14,
 060b/8, 061b/11, 067b/12, 068b/12,
 069a/2, 069a/8, 071a/2, 071b/2, 072a/3,
 072a/4
vürüg : Yan yatma -1- [Ar]
 v.- ı 113a/6
vüs'at : Genişlik -2- [Ar]
 v. 022a/4, 075b/14
vüzerâ : Vezirler -20- [Ar]
 v.- yı 009a/10, 009a/12,,
 010b/14, 016a/14, 022b/15, 024a/8,
 039a/5, 041b/13, 042a/7, 042b/14,
 049a/1, 076b/13, 077b/13, 088a/3,
 088a/12, 097b/9, 098a/6, 102b/3,
 107a/12, 116b/1
vüzerât : Vezirler -1- [Ar]
 v. 012a/7

Y

yâ : Duygu ve düşüneyi güçlendirmek
 için kullanılır -7- [Tr]
 y. 044a/2, 047b/15, 081b/12,
 081b/14, 082a/2, 089a/3, 096a/14
yâd : Anma -2- [Ar]
 y. 046b/6, 082b/4
yağma : Zorla gasbetme -3- [Far]
 y. 067b/7, 101a/12, 110b/4
yağ : Buz -1- [Far]
 y.- ı 083b/3
yağni : Zahire -1- [Far]
 y. 052a/4
yağüd : Veya , ya da -2- [Far]
 y. 005a/5, 081b/13
yağya : Özel isim -7- [Tr]
 Y. 017b/7, 025a/2, 070b/14,
 072b/12, 073a/11, 074a/11, 084a/14

yağa : Elbise boynu -1- [Tr]
 y. 064b/14,
yağın : Kesin olma -4- [Tr]
 y.- i 028b/9, 071b/5, 072a/9,
 103a/1
yağinen : Kesin olarak -1-
 [Tr]
 y. 062a/1
yağmak : Ateşe vermek -1-
 [Tr]
 y. 115a/13
ya'kub : Özel isim -2- [Tr]
 Y. 051a/3, 108a/10
yalı : Yer adı -4- [Tr]
 Y. 042a/11, 043b/2, 085a/9,
 087a/1
yalñız : Kimsesiz -1- [Tr]
 y. 089a/2
yanmak : Tutuşmak -1- [Tr]
 y. 064a/9
yan : Ön -5- [Tr]
 y. 007a/10, 013a/1, 013a/13,
 026a/15, 036b/8, 065a/2, 065a/15,
 076a/5, 111b/5, 113a/2
ya'ni : Demek -9- [Tr]
 y. 018a/13, 045a/10, 049b/9,
 050a/2, 050a/8, 050b/2, 051a/2, 095a/2,
 099a/11
yañlız : Sadece -1- [Tr]
 y. 080a/10
yapmak : Etmek -7- [Tr]
 y. 049b/14, 050a/14, 050b/11,
 051b/11, 054a/6, 067a/11, 107a/15
yâr : Dost -7- [Far]
 y. 018b/5, 053a/13, 082a/6,
 098a/9, 105b/14, 113b/15, 114b/14,
yaratmak : Yoktan var etmek -1-
 [Tr]
 y. 079a/1
yârân : Dostlar -1- [Tr]
 y. 100a/7
yarılmak : Ortadan kesip ayırmak -1-

- [Tr]
y. 021b/7
- yarım** : Bir bütünün ayrıldığı iki eşit parça -2- [Tr]
y. 032a/13, 033a/11
- yarın** : Bugünden sonra -1- [Tr]
y. 116a/16
- yārī** : Dostluk -2- [Far]
y. 067b/5, 108a/9
- yāver** : Yardımcı -1- [Far]
y. 051b/1
- yazmak** : Yazı meşk etmek -4- [Tr]
y. 009a/3, 081b/11, 104a/10, 118b/15
- yazık** : Günah -1- [Tr]
y. 079a/16
- yazılı** : Yazılmış -1- [Tr]
y. 080a/2
- yed** : El -12- [Ar]
y.- gīne 064b/2, 064b/4
y.- i 006a/1, 007b/13, 033b/4, 037b/10, 043b/6, 047a/13, 049b/4, 052b/3, 087a/8, 097b/15
- yedek** : Gerektiğinde kullanılmak üzere bir şeyin fazlaolan eşi -1- [Tr]
y. 067a/10
- yedekçi** : Özel isim -1- [Tr]
Y. 087b/10
- yedi** : Altıdan sonra gelen sayı -16- [Tr]
y. 008b/1, 010b/6, 023b/1, 030a/10, 030a/12, 030b/9, 031a/4, 038a/10, 039b/2, 049b/5, 054b/3, 055a/9, 077b/13, 108b/8, 109a/6, 117a/4
- yedinci** : Yedinci sırada bulunan -1- [Tr]
y. 077b/12
- yegān** : Tek -1- [Far]
y. 081a/3
- yegāne** : Bir tek -3- [Far]
- y. 051a/7, 095a/9, 099b/11
- yek** : Tek -1- [Far]
y. 081b/4
- yek-çend** : Birkaç -1- [Far]
y.- 021a/2
- yek-çeşm** : Tek gözlü -1- [Far]
y.026a/10
- yek-diger** : Bir başkası -1- [Far]
y.021b/5
- yek-naht** : Tek biçme -1- [Far]
y. 022b/4
- yek-reñg** : Aynı renkte -1- [Far]
y.024a/9
- yek-ten** : Birdenbire -1- [Far]
y.110b/8
- yeksān** : Düz -1- [Far]
y. 036b/10
- yekser** : Yalnız başına -2- [Far]
y.- i 020b/5, 051a/15
- yektā** : Eşsiz -8- [Tr]
y. 039a/6, 047a/8, 091a/6, 093b/9, 094b/9, 101a/10, 102a/14, 105b/7
- yel** : Hareketli hava -1- [Tr]
y. 044a/11
- yem** : Yiyecek şey -2- [Tr]
y.- i 094a/10, 106b/1
- yemeklik** : Yemekte kullanılan şeyler -1- [Tr]
y. 018a/10
- yemen** : Bir yer adı -1- [Tr]
Y. 063a/6
- yemīn** : Sağ -7- [Ar]
y. 003a/10, 018b/1, 018b/11, 022a/6, 063b/8, 081a/7, 086a/10
- yemişçi** : Yemiş satan esnaf -1- [Tr]
y. 029b/14
- yefī** : Önceden olmayan -1- [Tr]
Y. 068b/4
- yenice** : Bir yer adı -1- [Tr]

- Y. 031b/12
yeñiçeri : Osmanlı devletinin bir askeri sınıfı -15- [Tr]
 y. 006a/3, 021b/3, 022b/1, 022b/10, 022b/12, 024b/7, 043b/11, 056a/6, 059a/7, 062b/15, 063a/1, 076b/2, 077a/12, 087b/2, 108b/12
yeñiçeriyān : Yeniçeriler -1- [Tr]
 y. 043b/8
yeñiden : Tekrar olarak -1- [Tr]
 y. 089b/12
yer : Arz -14- [Tr]
 y. 022b/3, 051a/14, 054b/4, 064b/5, 065a/10, 066b/8, 081b/6, 088b/8, 093b/5, 096b/1, 104b/1, 105a/11, 108b/12, 118b/11
yerā' a : Yontulmamış kamış kalem -1- [Ar]
 y.- i 116b/15
ye's : Ümitsizlik -2- [Ar]
 y. 091a/12, 115a/6, 119b/15
yesār : Sol -6- [Ar]
 y. 018b/1, 018b/11, 022a/6, 063a/8, 063b/9, 086a/11
yeşil : ir renk -1- [Tr]
 y. 027a/10
yeter : Yetişir -4- [Tr]
 y. 082b/6, 084b/1, 100b/9, 107b/8
yetimi : Babası ve ya annesi ölmüş kimse -1- [Ar]
 y. 114b/4
yetişmek : Ulaşmak -4- [Tr]
 Y. 059a/9, 061b/9, 078b/13, 079b/3
yetmek : Kafi olmak -4- [Tr]
 y. 003a/3, 010a/3, 044a/10, 045b/2
yevm : Gün -39- [Ar]
 y. 007b/3, 023b/1, 033b/11, 033b/13, 033b/15, 034a/4, 034a/5, 034a/6, 034a/8, 034a/11, 034b/2, 034b/4, 034b/6, 034b/7, 034b/8, 034b/10, 034b/11, 034b/13, 034b/14, 035a/1, 035a/2, 035a/3, 035a/8, 035a/9, 035a/13, 035a/15, 035b/1, 035b/3, 035b/4, 035b/15, 036a/4, 042b/4, 043a/2, 052b/5, 059a/2, 061a/11, 076a/11
yevmü' - dīn : Kıyamet günü -1- [Ar]
 y.- 010b/4
yezdān : Allah -4- [Far]
 y. 046b/3, 062a/14, 096b/8, 098a/11
yıl : Sene -2- [Tr]
 y. 045a/1, 113a/5
yıldız : Gökyüzünde parlayan cisim -1- [Tr]
 Y. 008b/4
yigen : Kardeşin çocuğu -1- [Tr]
 y. 108a/12
yigirmi : On dozudan sonra gelen sayı -17- [Tr]
 y. 017b/2, 029b/2, 032a/9, 034a/12, 034b/8, 035a/1, 035a/8, 038a/15, 039b/2, 055b/12, 068b/10, 071a/14, 073b/5, 076a/6, 077b/12, 085b/10, 114b/6
yigirminci : Yirminci sırada bulunan -1- [Tr]
 y. 025a/8
yigirmişer : Her defasında yirmi -1- [Tr]
 y. 034a/13
yiğitlik : Kahramanlık -1- [Tr]
 y. 019b/10
yine : Bir daha -107- [Tr]
 y. 010b/6, 022a/14, 023b/7, 025b/5, 029b/1, 029b/4, 029b/5, 029b/7, 029b/9, 029b/10, 030a/2, 030a/4, 030a/6, 030a/7, 030a/8, 030a/10, 030a/13,

030a/15, 030b/1, 030b/3, 030b/4,
030b/7, 030b/8, 030b/10, 030b/11,
030b/12, 030b/14, 030b/15, 031a/1,
031a/3, 031a/5, 031a/6, 031a/8, 031a/9,
031a/11, 031a/13, 031a/14, 031a/15,
031b/2, 031b/4, 031b/5, 031b/7, 031b/9,
031b/10, 031b/11, 031b/12, 031b/14,
032a/1, 032a/4, 032a/5, 032a/7, 032a/8,
032a/10, 032a/11, 032a/13, 032a/15,
032b/1, 032b/2, 032b/4, 032b/5, 032b/6,
032b/8, 032b/9, 032b/10, 032b/12,
032b/14, 032b/15, 033a/1, 033a/2,
033a/4, 033a/5, 033a/6, 033a/9, 033a/10,
033a/13, 033b/6, 035b/4, 040b/3,
041a/8, 042a/13, 045b/2, 045b/15,
047b/8, 048a/10, 054a/4, 064a/13,
064b/2, 077b/6, 084a/11, 086b/15,
088b/9, 089a/9, 089b/10, 090b/9,
094b/7, 100a/7, 103b/13, 104a/1,
106a/10, 109a/3, 109a/5, 109a/7,
109b/15

yir : Yer -2- [Tr]
y. 046b/8, 065a/13

yirmi : On dokuzdan sonra gelen sayı
-1- [Tr]
y. 056b/7

yitmek : Kaybolmak -1- [Tr]
y. 065a/14

yoğsa : Yok ise -4- [Tr]
y. 045b/2, 100b/1, 101b/3,
117b/13

yok : Olmayan-19- [Tr]
y. 009b/11, 040b/8, 040b/9,
045a/14, 046a/2, 046a/4, 055a/6, 065b/3,
081b/14, 082a/4, 088b/12, 093b/12,
099b/13, 104a/5, 104b/1, 104b/8,
112a/2, 112b/3, 115a/9

yol : Havada, suda , karada gidileccel yer
-2- [Tr]
y. 024a/1, 090a/7, 113b/15

yörük : Göçebe -1- [Tr]
y. 011b/8

yusuf : Hz. Yakub'un oğlu, -3-
[Ar]

Y. 032b/2, 037a/8, 053b/4

yüce : Büyük -1- [Ar]
y. 001b/4

yük : Hayvanın ya da hamalın sırtına
konulan şey -2- [Tr]
y. 032b/15, 033a/1

yümn : Bereket -12- [Ar]
y. 003a/10, 007a/5, 008b/13,
011a/5, 025a/5, 089a/8, 090b/7, 091b/2,
095a/13, 095b/1, 096a/10, 117a/9

yümne' u' r-rızk : Bereketli rızık -1-
[Ar]
y.- 106a/9

yüncülük : Yün satan esnaf -1-
[Tr]
y. 030a/4

yürü- : Yayan gitmek -1-
[Tr]
y. 011b/6

yürüyiş : Yürüme -1- [Tr]
y. 022a/1, 022a/2

yüz : Çehre -47- [Tr]
y. 003a/3, 005a/13, 008a/6,
009b/13, 010a/3, 011a/3, 011b/9, 012a/9,
013a/14, 016a/10, 022b/4,
032a/7, 033b/11, 044a/3, 047a/6,
047b/6, 050a/2, 050a/4, 051b/14, 054a/2,
054a/15, 054b/3, 055a/3,
055a/9, 055b/11, 056a/10,
056b/6, 061a/8, 066b/2, 067a/3, 067b/9,
067b/10, 070a/10, 071a/3, 071a/12,
071a/14, 072a/7, 075a/15,
076b/1, 083a/2, 099a/5, 101b/6, 108b/9,
109a/6, 110b/15, 113b/15, 117a/4,
119b/15

Z

za'af : Meyil -1- [Ar]
z.- ı 072a/6

zâbiğ : Yönetici -3- [Ar]

- ż. 014b/3, 024b/12, 025b/10
żābiṭān : Yöneticiler -7- [Tr]
 ż.- ı 041b/15, 043b/8, 065a/5, 068a/11, 069b/15, 071b/10, 087a/14
żabṭ : Zorla ele geçirmek -4- [Ar]
 ż. 012b/6, 023b/4, 040a/8, 065b/5
-żād : Doğma , doğuş anlamı katar -1- [Ar]
 z.- ı 111a/3
żāde : Doğma, doğuş -2- [Ar]
 z. 076a/13, 110a/10
żafer : Büyük sıkıntıdan sonra amaca ulaşma -16- [Ar]
 z.- āşārdur 019a/15
 z.- āyātı 063b/4
 z.- eşer 015a/4
 z.- eşerde 063a/1
 z.- meā'şir 015b/14
 z.- meāşire 040b/5
 z.- mev'ūd 025b/3, 063b/9
 z.- mev'ūdumı 016a/12
 z.- mev'ūduñ 015b/11
 z.- niyāmı 016b/9
 z.- penāh 067b/12
 z.- peyāmıñ 058b/6
 z.- peyker 040a/15
 z.- peykeri 075b/2
 z.- şı'ārım 069b/11
żafer -7- [Tr]
 z. 017a/4, 039a/6, 059b/2, 063a/10, 065b/8, 077a/4, 108a/4
żafer-yāver : Başarıya ulaşmada yardımcı -1- [Ar]
 z. 021b/4
żāğ : Karga -1- [Far]
 z. 111b/12
żagarcı : Av köpeklerini yetiştiren kişi -1- [Tr]
 z. 109a/2
żāhid : Aşırı sofu -1- [Ar]
- z. 035a/6
żāhir: Görünen -15- [Ar]
 z. 004a/10, 009b/6, 011a/11, 011a/15, 017a/3, 022a/7, 034a/15, 037a/7, 038b/10, 053b/1, 068a/13, 070b/11, 090a/12, 109b/4, 117b/15
żāhirā : Görünen -1- [Ar]
 z. 037a/6
żahıre : Zahir sözünün dişil biçimi -1- [Ar]
 z. 071a/14
żahm : Sıkışma -1- [Ar]
 z. 064b/11
żahm-dār : Sıkıştıran -1- [Ar]
 z.- 064b/5
żahm : Yara -5- [Ar]
 z.-023a/8, 044b/5, 091b/5, 113b/11, 115a/4,
żahm-dār : Yaralı -1- [Tr]
 z.- 023a/14
żahm-nāk : Yaralı -2- [Ar]
 z.022a/12, 116a/1
ża'if : 1.Güçsüz 2.Gevşek -2- [Ar]
 ż. 002b/3, 106a/9
ża'ife : Güçsüz -1- [Ar]
 ż. 084a/6
żāifullah : Allah'ın zayıf kulları -1- [Ar]
 ż. 038a/12
żāikatü'l- mevt : Ölümün tadını alma -1- [Ar]
 z.- 035b/9
żā'il : Zevail bulan -2- [Ar]
 z. 025a/10, 105a/7
żal : İran'da mitolojik bir kahraman -1- [Far]
 Z. 039a/8
żāl : Ak sakallı ihtiyar-1- [Far]
 z.- ı 044a/9
żalām : Karanlık -1- [Ar]
 z.- ı 110a/2

- zālike** : Şu -3- [Ar]
z. 042a/3, 078a/10, 110a/8
- zālil** : Gölgesi -1- [Ar]
z.- i 097a/12
- zamāir** : Zamirler -1- [Ar]
z. 088a/4
- zamān** : 1.Cilanlanma vakti -1- [Ar]
mühre-i z. 002a/8, 003a/7, 003a/9, 009a/1, 004a/3, 024b/9, 027b/3, 028a/13, 041b/11, 045a/9, 045a/14, 046b/3, 046b/8, 046b/9, 048a/13, 055b/3, 056a/9, 067b/3, 078a/7, 081b/4, 084b/2, 084b/4, 087b/12, 088a/14, 089a/13, 091a/15, 108b/1, 109a/3, 112a/15, 112b/9, 112b/13
- zamāne** : Şimdiki zaman -6- [Ar]
z. 039a/5, 049b/1, 080a/5, 081a/5, 081b/13, 088a/3
- zamān-ı sa' ādet** : Mutluluk vakti -2- [Ar]
z. 055a/14, 099b/5
- zamānile** : Zamanla -1- [Ar]
z. 084a/2
- zamīr** : Fikir, vicdan -6- [Ar]
z. 027a/8, 028b/12, 041b/7, 051a/13, 060b/11, 089b/5
- zamm** : Artma -1- [Ar]
z. 027a/5
- zān** : Düşünce -4- [Ar]
z.- ı 016b/1, 047b/15, 048a/2, 075b/13
- zarar** : Yazık, ziyan -1- [Ar]
z. 059a/4
- zār** : Zor sözüyle beraber kullanılır. -2- [Ar]
z. 023b/7, 094b/4
- zarf** : Korumalık -4- [Ar]
z. 010b/10, 039b/13, 048a/10, 071b/14
- zarīf** : Letafetli -2- [Ar]
z. 004b/9, 088a/6
- zarūrī** : Mecburi -1- [Ar]
z. 044b/1
- zāt** : Kendi -16- [Ar]
z.- ı 001b/9, 002a/9, 005a/15, 005b/1, 005b/10, 008b/12, 027b/9, 029a/14, 041b/8, 045a/9, 046a/6, 046b/10, 047b/4, 047b/14, 047a/8, 048b/8, 049a/5, 069a/15, 072b/12, 74b/15, 081a/4, 082b/10, 086b/14, 088a/3, 088a/4, 089b/14, 091a/5, 091b/2, 091b/9, 092a/7, 092a/11, 093b/2, 094a/4, 094b/4, 094b/14, 095b/1, 096a/6, 097b/10, 098b/1, 098b/13, 098b/15, 100b/11, 100b/15, 103a/12, 103b/2, 103b/10, 104a/1, 106b/10, 114b/12, 102b/11, 105a/3, 106b/8, 107b/14
- zātī** : Kendine ait -1- [Ar]
z. 010b/7
- zātiyye** : Özlük -2- [Ar]
z. 003b/2, 008b/6
- zāyī'** : Elden çıkan -1- [Ar]
z. 011a/8
- ze** : Osmanlı alfabesinin on üçüncü harfi -1- [Tr]
z. 082a/13
- zebān** : Dil , lisan -12- [Far]
z. 012b/7, 039a/9, 055b/3, 055b/9, 092a/12, 093a/10, 097a/7, 099a/15, 106b/6, 107b/14, 113a/6, 114a/10
- zebān- dırāz** : Dil uzatan -1- [Far]
z.- 114a/10
- zebān - güzār** : Dile geçmek -1- [Far]
z.099b/8
- zebḥ** : Boğazlama -1- [Ar]
z. 026b/8
- zebūn** : Zayıf -1- [Far]
z. 112a/1
- zehḥār** : Dolu, taşkın -2- [Ar]
z.- ı 063b/10, 092b/14

- zehr-ābe** : Zehirli su -1- [Ar]
z.- 112b/8
- zehr- ālūdø** : Zehirli -1- [Ar]
z.115b/15
- zehr- nişār** : Zehir saçan -1- [Ar]
z.116a/10
- zekā** : Çabuk anlama -1- [Ar]
z. 071b/8
- zeliḥā** : Kadın adı -1- [Ar]
z. 110a/14
- zemīn** : Yeryüzü -32- [Far]
z. 010b/4, 030a/4,029b/9,
031a/14, 032a/4, 031a/5, 032a/8,
032a/10, 032a/11, 032b/1, 032b/2,
032b/4, 032b/6, 032b/7, 032b/8, 032b/9,
032b/10, 032b/12, 032b/15, 033a/1,
033a/2, 033a/4, 033a/5, 033a/6, 033a/9,
033a/10, 046b/8, 043b/3, 083a/5,
096b/3, 103a/1, 112b/9
- zemzem** : Kabe yakınındaki kuyu -2- [Ar]
z. 050b/11, 052a/1
- zemzeme** : Ezgili , nağmeli, -6- [Ar]
z. 008b/5, 009b/11, 052a/1,
052a/5, 053b/11, 111a/1, 113b/6,
114a/15
- zen** : Kadın -7- [Far]
z.- i 019b/3, 040a/10, 068b/1,
109a/15, 109b/3, 109b/11, 110b/8
- zenb** : Günah, suç -1- [Ar]
z. 028a/15
- zenbūr** : Zemberek -2- [Far]
z. 111b/14, 114a/13
- zengeçdi** : Osmanlı'da bir askeri sınıf -1- [Tr]
Z. 072b/6
- zengi** : Siyah adam -1- [Far]
z. 045b/14
- zer** : Altın -4- [Far]
z. 020b/10, 043b/9, 064b/8,
068a/7
- zer - baft** : Sırmalı kumaş dokuyan kimse -2- [Far]
z.- 041b/11, 048b/5
- zer- dūz** : Sırma işleyici -1- [Far]
z.111b/1
- zer- endūd** : Altın sürülmüş -3- [Far]
z.053a/9, 067b/9, 118b/9
- zer- iḥsān** : Altın verme -1- [Far]
z.113a/15
- zer- ḳandīl** : Altın kandil -1- [Far]
z.051a/12
- zerrāt** : Zerrelere -1- [Ar]
z.- i 028a/8
- zerre** : Nesnenin en küçük parçası -1- [Ar]
z.- i 113a/3
- zer-keş** : Altın işleyici -1- [Ar]
z. 048b/12
- zer- nişān** : Altından süsleme yapılmış yazı -1- [Far]
z.041b/10
- zer- tār** : Altın sırma -1- [Far]
z.078b/2
- zerrīn** : Altından yapılmış -1- [Tr]
z.- i 074b/9
- zevāl** : Sona erme -2- [Ar]
z. 049a/5, 080b/3
- zevāt** : Kişiler -1- [Ar]
z. 002a/7, 059b/6
- zevc** : Karı ve kocanın her biri -11- [Ar]
z. 111a/10, 111a/14, 111b/5,
112a/2, 112b/5, 113a/5, 113b/1, 113b/6,
113b/11, 115b/1
- zevḳ** : Haz alma -4- [Ar]
z. 101a/14, 104b/4, 105b/1,
113a/4
- zeyl** : Bir belgede sondaki ek -1- [Ar]
z.- i 049a/4
- zeyn** : Süsleme -2- [Ar]

- z. 069b/5, 114a/1
zeynü'l- abidîn : Özel isim -1-
 [Ar]
 Z.- 029a/5
- zıll** : Gölge -7- [Ar]
 z.- ı 028a/14, 089a/15, 089b/6,
 089b/15, 097a/12, 103b/11, 116b/13
- zıllulāh** : Padişah -2- [Ar]
 z. 052b/14, 095a/14
- zıllullāh_fi'l arz** : Dünyada Allah'ın
 gölgesi-1- [Ar]
 z. 002b/13
- zımm** : Kapalı surette -2- [Ar]
 z. 037b/15, 116b/15
- zī** : -lı, -li -1- [Ar]
 z. 008b/13, 012b/3, 024b/12,
 041b/2, 042b/10, 048a/14, 063a/12,
 083a/2, 083b/6, 088b/2, 091b/4, 094a/3,
 097b/4, 118a/2
- zī'l- hicce** : Arabi ayların on ikincisi -1-
 [Ar]
 z.- 048b/3
- zī'l- kaide** : Arabi ayların on birincisi -
 1- [Ar]
 z.039a/1
- zī'l- kudret** : Kudretli -1- [Ar]
 z.- 009a/8
- zī's-şeref** : Şerefli -1- [Ar]
 z.- leri 012a/13
- zīb** : Süs -12- [Ar]
 z. 004a/3, 017a/4, 046a/9,
 048a/7, 051a/7, 055a/1, 085b/3, 092a/4,
 094b/10, 097b/1, 110a/9, 018a/2
- zībā** : Cazibeli -6- [Far]
 z. 044a/2, 048a/7, 051b/2,
 051b/5, 095b/5, 101a/3
- zīb- āver** : Süsleyici -3- [Far]
 z.- 009a/5, 051a/12, 114a/1
- zībende** : Yakışıklı -1- [Far]
 z.- edā 101a/4
- ziḥām** : Kalabalık -1-
 [Ar]
 z. 022b/6
- zihī** : Ne güzel -6- [Ar]
 z. 046a/12, 051b/7, 089b/11,
 094b/9, 101a/4, 101a/7
- zıkr** : Anma -13- [Ar]
 z. 007b/4, 013a/8, 014b/4,
 019b/1, 027a/13, 033b/3, 035b/6,
 040b/14, 051a/15, 051b/2, 059b/4,
 069b/10, 073a/13, 117b/9
- zimām** : Yular, dizgin -4-
 [Ar]
 z.- ı 027a/6, 028b/11, 069b/6,
 115a/15
- zimmet** : Koruma altına alma -2-
 [Ar]
 z. 036a/2, 036b/14
- zindān** : Karanlık ve havasız yer -2-
 [Ar]
 z.- ı 046b/11, 114b/13
- zīnet** : Süs -1- [Ar]
 z.- i 115a/8
- zīr** : Alt, aşağı -6- [Far]
 z.- i 013b/5, 028a/14, 045a/15,
 061a/15, 106b/3, 119a/9
- zīrā** : Şundan dolayı -14- [Tr]
 z. 044b/7, 045b/4, 050a/4,
 051a/15, 051b/12, 064a/8, 075a/3,
 083b/1, 090a/11, 095b/4, 100b/5,
 110b/7, 111b/13, 112a/5
- zīrā** : Çünkü -3- [Far]
 z. 055b/4, 082a/14, 109b/5
- zīrā** : Uzunluk -1- [Ar]
 z. 050a/4
- zīrā' a** : Ziraate özgü -1- [Ar]
 z.- ı 109b/6
- zirve** : Dağın en yukarı noktası -1-
 [Ar]
 z.- i 109b/13
- zīşān** : Şanlı -3- [Ar]
 z. 051b/10, 055a/3, 103b/6
- zīver** : Süs -5- [Far]

- z. 017a/4, 041b/10, 051b/5, 064b/8, 068a/4
zīver-ārā : Sūsleyen -2- [Far]
 z.- yı 053a/10, 067b/3
zīyā : Işık -1- [Ar]
 z. 103b/3
zīyā'ī : Metaliü'l Aliye fi Gurreti'l Galiye'nin yazarı -2- [Tr]
 Z. 002b/3, 090b/14
ziyāde : Fazla -6- [Ar]
 z. 009a/8, 010b/3, 070a/12, 072b/8, 083b/4, 094a/5
ziyāfet : Misafir kabul etme -6- [Ar]
 z. 042b/13, 043a/6, 052b/10, 084b/10, 085b/6, 086a/4
ziyāfet-gāh : Zifayet yeri -3- [Ar]
 z.- 018b/2, 043a/3, 086a/1
ziynet : süs -1- [Ar]
 z. 001b/1
ziynet-baḥş : Sūsleyici -3- [Ar]
 z.- ı 051a/2, 018b/10, 049b/8
Zor : Bir yer adı -1- [Tr]
 Z. 017b/3
zu'amā : Kefiller -4- [Ar]
 z. 043a/1, 059a/15, 063a/7, 085b/15, 115b/5
zu'efā : Zayıflar -2- [Ar]
 z. 055b/9, 088a/1
zuhūr : Meydana çıkma -24- [Ar]
 z. 004b/4, 004b/13, 005a/3, 005a/14, 005b/15, 007b/7, 008a/13, 011a/9, 014b/13, 015a/7, 016b/2, 021a/1, 027b/4
 037b/11, 041a/13, 041b/5, 057a/8, 064b/15, 068b/1, 069a/3, 072b/7, 076b/1, 095b/14, 109a/15
zuhūrāt : Meydana çıkmalar -1- [Ar]
 z.- ı 005a/14
zulm : Eziyet, kötülük -2- [Ar]
 z. 017b/6, 047a/6
zulmet : Karanlık -2- [Ar]
 z. 047a/6, 110a/2
zu'm : Batıl zan -1- [Ar]
 z.- ı 056b/11
zūr : Kuvvet -3- [Far]
 z.- ı 055a/11, 081a/5, 118b/8
zurūf : Zarflar -1- [Ar]
 z. 090b/13
zübde : Bir nesnenin özü -1- [Ar]
 z. 088a/13
zühhād : Zahitler -1- [Ar]
 z. 106b/5
zühre : Çoban yıldızı -1- [Ar]
 z. 078b/5
zülāl : Kolayca kayan -4- [Ar]
 z. 028a/15, 051b/11, 093a/7, 095b/3
zūlf : Sevgilin saçı -3- [Far]
 z. 110b/3, 111a/2, 112a/15
Zūlfıkar : Hz.Ali'nin kılıcı -1- [Ar]
 Z. 075a/6, 098a/5
zümre : Topluluk -6- [Ar]
 z. 005b/4, 014b/13, 048a/3, 059a/6, 066a/3, 106b/5
züvvār : Ziyaretçiler -1- [Ar]
 z.053a/15

IV. BÖLÜM

4. SONUÇ

Metaliü'l- Aliye fi Gurreti'l Galiye Osmanlı devleti'nde önemli bir kişi olan Hekimoğlu Ali Paşa'nın hayatı hakkında yazılmış hem tarihi hem de biyografik özelliklere sahip bir eserdir. Eser aynı zamanda 18. yüzyılda Osmanlı devlet yapısı ve diğer ülkelerle olan siyasi ilişkileri göstermesi bakımından dikkat çekicidir.

Çalışmamız müellifin el yazma nüshası olduğu için TY 2486 numaralı nüsha üzerinden gerçekleştirilmiştir. Bu nüsha diğerlerine göre daha düzgün ve okunaklıdır. Viyana nüshası diğer dört nüshaya göre daha karışık ve edebi yönden daha ağır bir üsluba sahiptir. Metin oldukça fazla yabancı kelimeleri barındırmaktadır. Eser mensur olduğu kadar manzum bölümlerde ihtiva etmektedir. Çalışmamız eserin 1b-120a varakları arasında yer almaktadır. Eserin 1b-120a arası varakları transkribe edilmiş, bu varaklar arasındaki şiirleri kalıpları bulunmuştur. Bu şiirler Hekimoğlu Ali Paşa'nın aldığı görevler ve yaptığı fetihler gibi vesilelerle kaleme alınmıştır. Eserdeki şiirler daha çok kaside nazım şekli ile yazılmış, en çok Me fâ î lün Me fâ î lün Me fâ î lün Me fâ î lün kalıbı kullanılmıştır. Şiirlerin çoğu Ali Paşa'ya övgüler içermektedir. Bu şiirler Vehbi Efeendi, Münif Efendi, Nevres Efendi, Sami Efendi, Çelebizade İsmail Efendi, Fethi Efendi, Ragıp Efendi, Bahaizade, İshak Efendi, Naşid Efendi ve Nahifi tarafından yazılmıştır. En çok şiiri Seyyid Vehbi kaleme almıştır. Metindeki ayetlerin anlamları verilmiştir. Eserde Hekimoğlu Ali Paşa'nın edebi yönü üzerinde durulmamaktadır. Ancak metin içerisinde yer yer geçen dönemin şairleri tarafından yazılmış beyitler Hekimoğlu Ali Paşa'nın edebi çevreye yakın olduğunu göstermektedir. Bazı kaynaklarda sanat çevresini himaye ettiği ve sanat çevresi tarafından sevildiği söylenilmektedir. Nüshanın son varaklarında Ali Paşa'ya ve Ziyaeddin İsmail'e ait şiirlerin bulunduğu kaydedilmiştir. Bu varaklarda Hekimoğlu Ali Paşa'nın Türkmen ağalığına getirilişi, Azez ve Kilis'e atanması, Aşiretlerle olan mücadelesi, Anadolu ser-askerliği, Tebriz'e gönderilmesi, Kemeştagan kalesini fethi, İran'la olan savaş, Diyarbakır ve Erzurum'a gitmesi, Şehr-i Zor ve Halep

valiliği, Revan ser-askerliğine gnderiliği, İstanbul’da başarılarından dolayı hediyeler verilmesi gibi konuları anlatmaktadır.

Çalışmamızın amacı Hekimoğlu Ali Paşa’nın hayatını ayrıntılı bir şekilde incelemek, edebi eserlerin yazıldığı dönemle ilişkisini ortaya koymak ve eserde bulunan şiirlerin edebi yönden önemini göstermektir. Daha önce bu eser üzerinde kapsamlı bir çalışma bulunmamaktadır. Bu çalışmayla birlikte bu açık az da olsa giderilmeye çalışılmıştır.

KAYNAKLAR

Aktepe, M. Münir,(1988). ‘*Hekimoğlu Ali Paşa* ‘ İslam Ansiklopedisi C. 17 , İstanbul:Tdv Yayınları 166-168.

Altınsu, Abdülkadir ,(1972). *Osmanlı Şeyhülislamı* , Ankara:Ayyıldız Matbaası.

Babinger, Franz, (1992). *Osmanlı Tarih Yazarları Ve Eserleri* , Çev.Çoşkun Üçok, Ankara:Kültür Bakanlığı Yayınları.

Bosnavi, Ömer (1979). *Tarih-İ Bosna Der Zman-I Hekimoğlu Ali Paşa* (Çev. Kamil Su). Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Cunbur, Müjgan,(2007). ‘*Ziyâî*’ *Türj Dünyası Ortak Edebiyatı* , Türk Dünyası Edebiyatçıları Ansiklopedisi , C.8 , Akm Yayınları 745.

Çolak, M. Orhan (1997). *Arşiv Belgelerinin Işığı Altında Sadrazam Hekimoğlu Ali Paşa'nın Hayatı, İcraatı Ve Hayratları*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Danişmend, İsmail Hami,(1971).*İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi*, İstanbul:5 Türkiye Yayınevi.

Devellioğlu, Ferit (1995). *Osmanlıca-Türkçe Lügat*. Ankara: Aydın Yayınları.

Dilaverzade, Ömer ,(1271). *Hadikatü'l Vüzera Zeyli* , İstanbul.

Dilçin, Cem (2013). *Yeni Tarama Sözlüğü*. Ankara: Tdk Yayınları.

- Erdem, Sadık (1994). *Râmiz Ve Âdâb-I Zuraîfâ'sı İnceleme-Tenkidli Metin-İndeks-Sözlük*. Ankara: Akm Yayınları.
- Gür, Nagihan (2018). Lâle Devri'nde Yetişmiş Kudretli Bir Sanat Hâmisi:Hekimoğlu Ali Paşa Ve Şairleri.
- Erünsal, E, İsmail, (1998). ‘*Hekimoğlu Ali Paşa Kütüphanesi*’, İslam Ansiklopedisi , C.17 İstanbul:Tdv Yayınları 173 .
- İpekten, Haluk (1994). *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri Ve Aruz*, İstanbul:Dergah Yayınları. Doğu Batı Düşünce Dergisi, 85, 145-158.
- İnal , İbnülemin Mahmut Kemal , ‘*Metâliü'l Âliyye Fi Gurreti'l Gâliyye* ‘ , Ttem , Xvı. Sayı 16 S.197-210.
- Kamuran (1991). *Hekimzade Ali Paşa'nın Hayatı*. Yayımlanmamış Mezuniyet Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi.
- Levent, Agah Sırrı,(1984). *Türk Edebiyatı Tarihi*, 1.Cilt , Ankara:Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Mehmed, Süreyya , *Sicill-İ Osmanî* . 1-4 , İstanbul 1308-1316.
- Parlatır, İsmail, (2009). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü* , Ankara:Yargı Yayınları.
- Redhouse Sözlüğü Türkçe/Osmanlıca –İngilizce (1999). Sir James W. İstanbul: Sev Yayınları
- Sami, Şemseddin, (2006). *Kâmûs-I Türkî*. İstanbul: Çağrı Yayınları.
- Uzunçarşılı, İsmail Hakkı (2011). *Osmanlı Tarihi* (6. Baskı). Ankara: Ttk Yayınları.
- Yılmaz, Mehmet (2013). *Kültürümüzde Ayet Ve Hadisler* , İstanbul: Kesit Yayınları

EKLER

EK 1: Kullanılan transkripsiyon işaretleri.

اَ	a, ā	ص	ş
اِ	a, e, ı, i, u, ü	ض	ž, đ
ب	b, p	ط	ţ
پ	p	ظ	ţ
ت	t	ع	ʿ
ث	ṯ	غ	ğ
ف	f, ç	ف	f
ق	ç	ق	ķ
ك	ḵ	ك	k, g, (ñ)
ك	ḵ	ك	ñ
د	d	ل	l
ذ	z, d	م	m
ر	r	ن	n
ز	z	و	v, u, ū, ü, o, ö
ج	j	ه	h, a, e
س	s	لا	la, lā
ش	ş	ی	y, ı, i, ī
		ء	ʾ

